35851 07

Ч. 1—2. (104) Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, 8 січня 1928. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

Виходить два рази тижнево.
Адреса Редакції й Адміністр.:
Львів, ул. Сапіги 26, I. пов.
К. П. Щ. Краків 405.867.

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Передплата в краю:
Чвертьрічно . . . . 6 зол.
Місячно . . . . . 2 „
За кордоном чвертьрічно . . . . 1 дол. ам.
Ціна одного числа 0·25 зол.

Таїнство святої ночи.

Свята, преблагословенна ніч, коли то предвічний Бог народився і як маленьке Дитя спочив у яслах на сіні. Се найсвятійша ніч з усіх, що коли небудь своїми темними крилами сповили землю.

З глибокими та радісними почуваннями святкуємо великий празник Христового Різдва, розпамятуючи ті ласки й благословення, які Він нам людям приніс. Мимоволі приходять на думку ті тисячоліття, коли то темрява поганства тяжіла на людстві з цілою своєю невисказаною недолею, а радісно глядимо в те світло, що розігнало ту темряву. В святочнім настрою душі прислухуємося пісні, що її заспівали св. Ангели над вифлеємськими полями: **„Слава в вишних Богу, а на землі мир людям доброї волі“**. Духом переносимося до вифлеємського вертепу, привитати враз з Ангелами і пастушками чудне Боже Дитя. — Так, велика і свята ніч, коли Бог предвічний народився.

Тисячі дітей, що народженням вступили в життя землі, люде з подякою вважали за цінні дарунки неба — але ні дно дитя не витали вони з такою радістю, з таким одушевленням, з такою вдячністю для Бога, як сесю найубожшу але й найсвятійшу Дитину у вифлеємській стаєнці. Для тої Дитини не тільки бють серця міліонів людей всіх століть, але й небо привитало Її й сам Отець небесний з уподобанням глядів на свого Сина единородного, що приняв на себе людську природу. Вдячне людство уважає народження сеї Дитини початком нової доби життя світа; воно з тим днем зачало нову картину своєї історії, неначе з почину днів.

Де шукати причини, що століття й ціле людство так торжественно святкує народження Божого Дитяти.

На се питанне відповідає псальмопівець Давид. Ось які великі та важні слова вкладає він в уста народженого Спасителя світа: **„Се ж я поставлений царем над Сіоном, його святою горою. Сповіщу, що сказав Господь до мене: Ти син мій, нині зродив я Тебе. Проси в мене, й дам тобі народи в наслідде, а кінці світа у владіннє“** (Пс. 2, 6—8).

Се дитя отже, котрого народження сповістили Ангели, а котре безнастанно празнує Земля, є царем народів, одиноким правосильним царем неба й землі. І так про Нього предсказували пророки: **„Власть на раменах у Нього. Він засяде на Давидовім престолі і царстві, щоб утвердити й укріпити його справедливим судом від тепер по віки** (Ісаія 9, 6—7). **Жезли сили твоєї пришле Господь із Сіона; царюй серед ворогів твоїх!“** (Пс. 109, 2). Архангел Гавриїл так благовістив Прч. Діві Марії: **„І дасть Йому Господь Бог престол Давида Отця Його і царювати ме він над домом Яковим по віки, й царству Йо о не буде кінця“** (Лк. I, 32—33), а св. Павло пише: **„в останні сі дні говорив до нас** (Бог) **через Сина, котрого наставив наслідником усього, котрим і віки сотворив“** (Євр. I, 2).

І те вифлеємське Дитя при своїй смерти носило царський вінець перед очима свого народу — той терневий вінець, що вороги втиснули Йому на голову. Але в тім терневім вінци бачимо як раз пречудний діядем Його величности. Царську пурпуру накинули на Нього вороги і скипетр вложили Йому в руки, а в тих ознаках наруги ми почитаємо знамена Його вічного Царства.

А се Царство Христове так сильне, що й невірство не змогло захитати Його троном. Світ остане й муси ь остати християнським, хотяй і міліони людей вирікаються свого Спасителя і Царя. Несвідомо і проти своєї волі складає невірство свідоцтво про Царя Христа. Як довго стоїть Церква Христова — а стояти вона буде по конець віків — то людство не потрафить опертися тим ласкам і благословенням, які вона розливає по світі. А навіть коли малаб заникнути християнська віра в міліонів людських сердець у ріжних країнах землі, то все вона ще світити буде при їх сумерку, як сонце ще довго по заході освічує виднокруг, хотяй вже зникло з наших очий. У своїй Церкві одначе Христос буде всегда підносити право до царства над землею і народами аж по конець світа.

Щасливий той нарід, котрий прийме з одушевленям Христа, свого Царя, бо Він дасть йому всі блага свого відвічного царства. Він той камінь **„від Бога вибраний і дорогий,** про котрий стоїть написано: **Ось кладу в Сіоні угольний камінь, вибраний дорогий; віруючі в нього не осоромляться“** (І. Пет. 2, 6—7). А ті, що противляться Йому, погибнуть.

О коли би й український нарід зрозумів ту превелику ідею, коби з глибини серця і душі привитав вифлеємське Боже Дитя, як свого Царя Бога й в Його Божі руки віддав свою долю, а Його св. закон приняв як основу будови свого народнього та державного життя, так тоді се Різдво Христове сталоб також великим і святим днем України.

Львівська [illegible] 1207

Від Редакції.

(Зміст: — Побільшення нашого органу. — Приготування до дневника. — Коли він появиться? — Чому він появиться? — Загальне тло. — Петрова скала на нім. — Як ми розуміємо відношення церкви й релігії до нації? — Чи катол. церква інтернаціональна? — Наше відношення до православія. — Наше гасло. — На чім полягатиме наша праця національна? — Три аргументи в справі дневника. — Своїми силами. — Слова Спасителя про вагу організації).

Можемо поділитися з В. П. Читачами радісною вісткою: Ще в сім місяци по переведенню потрібних приготовань зачнемо видавати наш орган двічи в тиждень.

По двох літах праці на полі організації та пропаганди в католицькім дусі ми скріпилися настільки, що можемо приступити до такого діла. Що більше! Значна жертвенність, яку в сих тяжких часах вже проявили і щораз то більше проявляють чільні одиниці нашої суспільности, котрі стали в наших рядах, як також цілі організації, в першій мірі зміж нашого Всч. Духовенства, уможливляє нам пляновати католицький дневник і навіть заповіста отім його видавання. Час появи українського католицького дневника — залежить виключно від запалу і зорганізованої жертвенности, які викличе ідея Католицького дневника у рядах нашого Духовенства і суспільности. На всякий випадок не розпічнемо видавати дневника перед укінченням виборів, щоб уникнути навіть тіни підозріння, що нам, мовляв, залежить „на клерикальних мандатах“, бо нам залежить на здійсненню далеко вищих цілей, ніж мандати.

А на чім же нам залежить?

Ми розгромлені під кождим оглядом; і то розгромлені в часах, котрі були найбільш догідними для здобуття й укріплення себе під кождим оглядом, чого й доконали на наших очах навіть народи і племена, далеко слабші від нас і чисельно й культурно й економічно. Доволі багато рук, здібних до меча та хороброго воїовничого духа видала земля наша і нарід наш — і доволі богатства. Але есть іще третя сила, котрої ми не виплекали у потрібній величині. І се рішило про наш розгром. А сила та — се сила моральної ідеольогії.

Якоїж моральної ідеольогії?

Коли по великій війні затряслися в своїх основах всі держави світа, (і ті, що війну програли і ті, що війну виграли), коли половину Европи обняв червоний огонь безвиглядної руїни, котрий все ще не перестав бути грізним і для решти світа, — тоді показалося, що все, буквально все тріщить і хитається, окрім одної скали св. Петра. Отсю правду відчули і зрозуміли чуткіші та бистрійші уми всіх народів Европи. Доказує се рясний дощ переходів на католичизм рядів визначених людей з протестантських народів, почавши від Англії. Доказує се відбудова католицьких святинь у країнах, де ще перед сотками літ винищено католицизм, безлідно. Се означає, що в часах крайної скрути людства, в часах, коли падуть парі, держави і культури, а за ними хиляться до упадку і всі їх бундючні наслідники з гордими замислами, в тих часах являється перед знівеченим людством як одинокий ратунок: Пастир Добрий, Цар Христос і діло ого Католицька Церква.

Не для справ матеріяльного світа сего основана Вона, а для справ духа і моралі як підойм до вищих цілей, — вічних і неминаючих. Вона таємнича загадка світа і рівночасно суть і ядро його. Не з „розумом“, а з вірою треба приступати до неї. І до тих, що ту віру мають, відзиваємося ми в глибокім переконанню правди і слушности нашого погляду: На першім місци в дусі нашім ставляємо Церкву Христову Католицьку. „А все иньше дасться вам“. Гасло: „Україна понад все!“ таксамо як „Deutschand über Alles“, або „Polska

przedewszystkiem“ і т. д. уважаємо — згідно з дійсно Католицьким світоглядом — проявом язическього поганства, шкідливим не тільки для релігійного але й для національного життя. Бо нація не може бути висша понад все: вона для власного розвитку мусить підлягати вищим цілям.

До „всего иньшого“ належать і нація і кляса, твори переходові і минаючі, як переходове й минаюче життя людини на землі і всякої твари. Ми шануємо ті твори, бо з Вищої Волі кождий з нас частинка їх на сій землі. Про соціяльні справи будемо нераз писати. Не віримо в ніякі інтернаціоналізми й осуджуємо їх, як робить се Церква Католицька. Неправдою есть, немовби з Петрової Скелі було також жерело інтернаціоналізму, а правдою єсть, що відтам бє жерело універсалізму. Тих двох понять освічені люде ніколи не мішають. І правдою есть, що від Петрової скелі йде від віків та сила, котра плекає й виховає всі нації і тим більше дбає про них, чим більше вони гноблені і з обличча землі спихань, як се доказують приклади Ірляндії й Катальонії.

Маємо надію, що Бог поблагословить щирі зусилля наші до зближення хвилі релігійної єдности в усій великій нації нашій, — такої єдности, яку вона мала вже раз: єдности воздвигненої на основі праці словянських Апостолів Кирила і Методія, св. Володимиром Великим в часі, коли ще не було роздору між сходом і заходом. Ми діти тої нації й не тільки на основі найвищої заповіди Христа про любов з любовю й пошаною будемо відноситися до більшости своєї нації, котра не є католицька, але також з обовязку, який на нас накладає спільнота крови, культури й історії. Наш орган неполітичний, хіба що „політикою“ назвавби хтось змагання до виховування характерів на основі пошани 10 заповідей Божих. Для того не маємо обовязку оповіщувати політичну програму або декларацію.

Наше гасло: Sentire cum ecclesia.

Відкидуємо всяку ненависть, навіть до ворога, бо віримо, що ненависть тільки руйнує і то передівсім того, котрий її ширить. Віримо, що прийде час, коли дозріє в нас сила до свого державного життя й віримо, що головною підставою нашого державного життя може бути тільки релігія й церква, як нічим незамінима школа дисципліни, хоч не є і не може бути ціллю ні релігії, ні церкви творення держав. Розвал, який бачимо у нас, викликаний неморальними ідеольогіями. Без сотворення противваги тим неморальним ідеольогіям земля нашого народу не може перестати бути тереном кипіння і взаїмного вирізування між її мешканцями. Сотворенню тої противваги буде присвячена вся наша праця національна, оперта на пошані позитивної, а не руйницької частини нашої традиції, ведена в дусі строго католицькім.

А чи треба нам в тій ціли аж дневника? Чи не досить тих органів, котрі вже є?

Такі питання й закиди булиб тільки смішні й недостойні членів культурної нації. Бо передовсім не треба забувати, що се прямо сором, коли населення около сімміліонове має тільки один-одинокий дневник на 4 сторінки. Подібного випадку нема в цілій Европі. І яже тут говорити, чи треба нам ще одного днезника? Нам треба ще кількох дневників і видавництв взагалі, щоб хоч сяк-так зрівнятися навіть зі слабшими від нас чисельно і — признаймося до сього — убожчими суспільностями (що не значить ще, що у нас великі гаразди).

По друге для негації й руїни вистарчать органи, котрі появляються рідше, бо руйнувати легко. Легко є напастями і вічною критикою що все зле, а не знати що добре навчити людей, щоб не почувалися ні до обовязку моральної самоконтролі, ні до обовязку жертвенности, тільки мали „матеріялістичний світогляд“ такий, як його розуміють і в практиці виконують усякі руйники. Але трудно є будувати, трудно є переїначувати вдачу цілих суспільностей, котрі віками підпадали під ворожі впливи. Легкість руїни і трудність будови стоять в такім відношенню до себе, як пр. підпал села і його будова: До підпалу цілого села при сприяючій тому погоді з вітром вистарчить один чоловік з одним сірником. Але для збудования села навіть при найбільше сприяючій погоді не вистарчить в тім самім часі і кількасот людей, бо будова се річ далеко тяжша і не така ефектовна для ока, як руїна, котра проявляється скоро і має в собі навіть далеко більшу мальовничість ніж будова.

З тих всіх причин кождий негативний рух, котрий має який небудь орґанік, хочби він виходив тільки раз в місяць,— може сміло сказати, що має пресу. Але рух позитивний, коли не має дневника, то не має ще преси.

Третє й найважніше: кілька міліонів Українців, котрі признаються до католицизму й живуть в самій середині Европи, повинні в віці преси мати безумовно свій католицький дневник. Проти сего не буде виступати не тільки католик, але навіть розсудний ворог католицизму, котрий розуміє, що поява католицького дневника у нас викликалаб оживлену емуляцію, суперництво в праці та піднесення всеї української преси.

Тільки та преса може бути здорова, котра стоїть виключно силами певних кругів, станів, чи кляс своєї суспільности. Таких органів не тільки у нас дуже небагато. До них належить наш орган від самого початку свого. Виключно від наших католицьких організацій буде залежати, коли він не стане дневником. Ми часу означити в тім питанню не можемо. хоч можемо запевнити, що вже маємо забезпечену співпрацю наших визначних людей.

Тих католиків Українців, котрі хотілиб помогти уфундувати новочасну кріпость — український католицький дневник, просимо зголошуватися письменно по можности в порозумінню з нашими, памятаючи науку Спасителя про силу організації: „Де двох або трьох вас збереться в імені моїм, там Я буду між вами“.

Вкінци підчеркуємо, що наш орган, як досі був, такі дальше буде призначений для поширення Української Християнської Організації, про що ширше розводитися уважаємо зайвим.

Що чувати з українським університетом?

Присвячується Пану Начальному Редакторові „Діла“ в день 14. січня 1928.

Поклав на папір титуловий рядок і — зупинився. Стало якось ніяково... Щось неначе тому воякови, коли замітить, що перестав іти в колонні, та йде вже в лаві. Значить, обстрілюваний терен... Ворог не далеко і кождої хвилини і з кождого боку можна сподіватися свисту, лоскоту, грому та — приспішеного перенесеня як не в сімю праотців, то хоч, у більш або менш фраґментарнім вигляді, до лазарету,..

Бо й те поле, на якому положена тепер справа українського університету, належить до дуже небезпечених, т. ск. резервованих і, в разі неавторизованого вступу на них, густо обстрілюваних. Таких резервацій, таких заборонених теренів у нас більше. Окрім сього, де закрита від цікавих людських очей будується українська Alma Mater, є ще той, де плекається культура автономних національних свобід, а навіть цілком своєрідна, наскрізь оригінальна резервація під кумедним іменем „Равт“, При кождім вході, на кождій стежці, до сих заборонених місць таблиці з сторогами: „Під загрозою втрати цілости ніг, очей, черепа і т. д. не вільно сюди вступати!“

Уявивши собі все те, я здержав свій початковий розгін. Та по надумі, знов взяв за перо. Хоч з зимним потом на чолі, а вояк не любить попадати під закид заячесердя; не инакше і з тими, що свою зброю, замість у людській крови, в чорнилі мачають. А втім, як світ світом хитрість дужша над хоробрість. А що якби-то пробратися за кільчасті дроти, використовуючи момент, коли в залозі прим. родинне свято? Тогді, буває, й у найхоробріших оборонців святого фронту в головах панує веселість, а в серцях добрість. Певно й не доглянуть; а доглянуть, — може замахнуться, та не вдарять.,. Подумав, зробив.

* * *

І. Клюґ.

Два ангели

Різдвяна леґенда.

В убогому вертепі в Вифлеємі лежало Боже Дитятко в святу, найсвятішу ніч. Пастухи станули кругом із почитанням. Вони не бачили нічого, тільки дитятко, що спало, але ангели з неба сповістили їм: це був обітований Спаситель світа.

Та ці ангели бачили безмежно більше й безмежно величніше в цему дитятку своїми неземськими очима, як могли бачити пастухи людськими очима. Вони бачили, як кругом маленької голівки хлопятка в вертепі сяв блеск небесного світла. І чули вони слова з уст дитятка, що їх не вимовляли дитячі губи, а всеж таки вони чули їх виразно. І бачили вони, невидимі знаки й прикази, що виходили з рученьки Божого Дитятка, що сягали до зір, що стоять на краю небозводу, що їх іще не бачило ніяке людське око, що доходили в найглибшу глибінь океанів, що їх ще ніколи не змірило ніяке людське знання, що порушали верховіттям дерев у пралісах далеких, що веліли людським серцям ударяти й умовкати веліли серцям людським.

Аж досяг тихий приказ із ока Божого Дитятка ангелів, що на вколішках стояли кругом його ясел. Був це приказ вертати до Вітця, в велич небес. Усіх ангелів досяг він крім двох. І всі вони полинули з шумом у гору, крім цих двох. Вони остали. Із головами низко, низенько до землі схиленими, так остали вони.

Тихо лежало Боже Дитятко, мов дрімало. Його губоньки не порушалися — а всеж таки говорили вони обом ангелам новий приказ. Один із цих двох ангелів це був ангел Любови, другий був ангел Сили.

І дитятко в вертепі говорило маленькими, тендітними, стуленими ґубоньками:

— Отець післав вас служити мені, щоб я приніс світові це, що значать ваші ймення й що ви маєте захищати й зберігати. Але я бажаю без прислуги всім служити. Тож ідіть, ідіть! Мандруйте світом, поки не найдете найглибшої Любови й найвищої Сили, що їх колинебудь бачила земля... Потім вернемо до Вітця!“

Й оба ангели похилились перед Божим Дитятком із почитанням і поклоном — тай відійшли.

*

Ішов ангел Любови.

Він мандрував по всій землі, щоб найти найглибшу любов, яка тільки можлива на землі.

Він увіходив у міста людей і невидимий ходив міськими вулицями. Невидимий увіходив він у доми цих міст і ставав посеред їх мешканців, хоч ніхто не бачив його.

Він усюди знаходив і свари і чвари! знаходив зависть! Він усюди знаходив ненависть! Він знаходив ворожнечу, що зїдає чуже життя й власне пожирає!

І знаходив він усюди любов! Цю любов, що, правда, носить лискучі узорічя, однак негідна носити царського вінця чистоти. Він знаходив любов, що заточується по землі, бо пяна змисловою красою, а не знімається горі до зір!

Та мандрівний ангел знаходив і благородну любов! Любов знаходив він, що в серцях батька й неньки снує таємні нитки ген у душу дитини! Любов знаходив він, що сковує золоті обручі на серцях і руках судженого й судженої. Любов знаходив він, що чоловіка й жінку робить вірними товаришами в нещасті та в горі. Любов знаходив він, що учневі незабутнім робить благородного вчителя на все життя, що друга з другом єднає на життя й смерть!

Та ангела післано шукати найглибшої любови, яка тільки є на землі. І так ходив він і шукав у глибокому найглибшого, у чистому найчистішого! Кудиб не йшов він, там оставало сяйво край шляху.... та він шукав і шукав, поки не найде найглибшого й могтиме вернути до Вітця.

*

І йшов теж ангел Сили. Як тихий брязкіт звуку криці була хода його стіп.

Він станув в Атенах на Акрополі перед марморним чудо-дивом, що сила духа видумала та збудувала. Та перед ним розкрилась будуччина. І бачив він, як час, що все зїдає, розкришить це каміння... як ці стовпи колись порозтріскуються, порозбиваються, порозторощуються... як цю красу досягне колись смертоносний поцілуй знищення. І пішов ангел дальше, дальше — що мусило розпастися під ударами сил знищення, це не могло бути найвищою силою на землі!

Бо як ювилей, то ювилей! Я думаю, що до втіхи з 40-літного стояння „на варті, як жовнір біля дверей свого монарха“,*) можна додати ще одну-другу втіху. Навіть бажано, щоб припадком не було „сорок лет, а всьо на ефтом самом месте“! Ось, приміром, рік, що-то його ми попращали (по людському календарю), чи пак ще прощаємо (по восточному канону), також ювилейний. Минуло в ньому 30 (трийцять) літ (яке гарне ювилейне число!) від появи в „Ділі“ (1897, чч. 145—147) голосної у своїм часі, сьогодні історичної, непідписаної статті п. н. „Добиваймося свого університету!“ І з самого наголовка кождому ясно, що шан, Ювилят не цілих 40 літ сповняв вірну службу вартівника, щоб не свої не мали доступу до його пана; ясно, що той жовнір ходив і в поле та добивався чогось. Те щось, правда, не було-то Індійське Царство Олександра Великого; тогді були ми ще скромніші, не дурили себе й людей, що ми тілько на те й сотворені, щоб „розвязувати великі проблєми повноправних народів“**) а боролися за „малі“ проблєми і деколи деякі вміли розвязати.

Таким „малим“ проблємом, про який новочасний правовірний Українець говорить з погордою, була справа українського університету, від 1897-го року почавши. За розвязку сього „малого“ проблєму довго боролося все громадянство по сім боці Збруча: великанські маніфестаційні віча в цілому краю звертали на себе увагу заграниці; українська молодь демонструвала масовими сецесіями; в імя українського університету падали кріваві жертви; культурні установи й політичні орґанізації ставили сю справу на одно з перших місць своєї практичної програми; кульмінаційний-же пункт захопленя громадянства справою свого університету був у повоєнній романтичній, що правда, та все таки симпатичній і диву достойній історії самочинного або тайного університету у Львові. І весь той час шан. Ювилат не стояв мовчки біля воріт свойого пана, а боровся в перших рядах. Ще перед пяти роками мало не кожда його поява була неначе боєвим тамбуром в університетській війні; ще перед пяти роками він і все громадянство відкликалися раз-у-раз до совісти всього культурного світа і переконували його, що розвязка українського університетського питання в Польщі то не тілько справа національної чести, а й питання життя або смерти національної культури великого відламу нації. А до найкращих борців на тім полі належав молодий публіцист В. Мудрий.

Сьогодні воно инакше. Саме пять літ тому настав радикальний зворот. Ті, що вели перед у боротьбі, щоденна преса, нагло змінили фронт. Кріс на плече і біля дверей свого пана! Ні, не на плаче кріс, а штиком вперед, до грудей кождому, хто-б посмів добиватися розвязки такого „малого“ проблєму, як університетський! І як колись, перед 30 роками, так і тепер громадянство пішло за „тією морською ліхтарнею, що в час негоди кермувала плавбою нашого національного корабля“: по 25-літнім героїчнім бою, 5-літний (очевидно, теж героїчний) мир.

Побудований він на новім самочинним законі, що в університетській справі ніхто некомпетентний говорити: ні громадянство, ні його молодь, ні його вчені, а тілько виключно один гурток політиків і журналістів. Полишаючи на боці одно прилюдне застереженє,***) нова доґма була принята без протесту, і справа українського університету опинилася у монопольнім відомстві того одного гуртка. І з того часу нікому нічого не відомо, що з сею справою діється. І ніхто, правду сказавши, нею більше не журиться, Ні національна честь, ні доля рідної культури! Чиж не дурнями були ті европейські сфери, що вірили недавним нашим деклямаціям?

Ось рік-у-рік не менш тисячки української молоді в Польщі покидає лавки середної школи, щоб віддатися висшим студіям. На польських високих школах numerus clausus. Як покірні вівці товпляться українські студенти і студентки перед канцеляріями тих університетів, академій і політехнік, на те переважно, щоб по якімсь часі довідатися, що нема для них місця ніде, що найбільше на гуманістичних відділах, де їм майже неможливо увійти в близший контакт із чужими професорами і заправитися до наукової праці; а по скінченю більшість їх знов даремно облягає Рідну Школу за посадами, бо деінде нема для них місця... Такі тепер епіґони тих, що колись европейську сензацію вчинили за те, що їм не дозволено виповняти по українськи індексів! Ось так тратить молодь свої найкращі літа. З тої самої причини нидіє старша ґенерація учених, не маючи можности віддатися науковим дослідам і виховувати переємників по собі. Ще кілька літ, а на всій західній Україні готово не бути ні одного продуктивного ученого! І не лише наша наукова продукція страшенно впала; книжкова продукція взагалі, в тім ряді і белєтристична, тілько сором приносить 7-міліоновому племени. Наша молодь не має що читати. Літ тому 40, один щоденник почав обслугувати 3 міліони земляків; сьогодні той-же сам дневник, тілько зубожілий, обслугує 7 міліонів і... голосно впевняє весь світ про їхню культурну силу, здібну опертися культурному заливови з двох боків: польського і московського. Одначе наше громадянство вдоволене: університетська справа спочила в певних руках...

Що їм Гекуба? — спитає дехто. То бо й є, що вона повинна бути їм близша, навіть у їх власнім політичнім інтересі. Ось ідуть вибори; аґітація в повнім ході. Чи наша політика має якенебудь конкретне, не-туманне і не грушко-вербове гасло для своїх виборців? Найменшого, окрім обопільної гризні! Як пять літ тому доля давала величаві гасла для активного виявленя збірної волі громадянства (перед 14-им березня 1923!), одначе наша політика здоровому розумови на глум проголосила пасивність за найвисшу мудрість, так тепер навпаки: виявляє велику активність без гасла.

Ше рік тому можна було мати деякі ілюзії. Начальним редактором одинокого на 7 міл. щоденника став молодий публіцист, що в розгарі боротьби

*) „Діло“, 1. I. 1928. **) „Діло“, 1. XII. 1927

***) С. К-ий: Наша університетська політика („Політика“, II, 2—3).

І ангел Сили станув на Капітолі в Римі. Він бачив великі биті шляхи, що слалися в усі країни світа від золотого милевого каменя, що сторчав на Капітолі — а шляхами йшли походом леґіони, що світ підбили, ввесь світ! Та тут розкрилися глибини душ народів перед пронизливим зором ангела! І він бачив, як у них спровола будилися сили й зривалися сміливі та готові на всякі жертви проти гнету — ні ця сила переможних мечів не може бути найвищою силою, яка булаб на землі, й навіть не останньою й не найвищою в Римі.

Дальше йшов ангел! Він увіходив у школи фільософів Платона й Арістотеля, вмішувався між учнів Епікура й між приклонників стоїків та наслухав. Із усмішкою наслухав він, як слухає ангел слів людської мудрости й тихо, сливе з таємним болем сміється. Там говорили вони високі слова — а кінець то була незгода й свари. Ні, й тут не могла бути вона, найвища сила, яка є на землі! Найвища сила мусить єднати, не розбивати — дальше пішов ангел!

Він увіходив у тихі палати великих людей і героїв цих могутніх часів — мужів, що перед їх великанським духом і перед їх переможною волею гнувся ввесь світ. І він бачив, як вони змагалися зі світом і з їх великими силами й могутностями та насиллям... й бачив, як вони перемагали. Він бачив, як вони змагалися з могутностями в свойому власному „я“... й бачив як вони подавалися й падали! Він бачив, як вони змагалися зі смертю... й бачив, як вони дрижали й тряслися й як холодний піт тривоги покривав їх чоло, що колись так гордо піднималося під лавровим вінцем, а тепер падало в зложені руки перед усепереможним маєстатом смерти! І застогнав ангел у глибокому співчутті з людською величністю бідолашної малости... й пішов дальше, найвищої сили шукати, що ні перед чим не гнуласяб.

*

І було це одного дня, ішов ангел Любови, все ще шукаючи, своїм шляхом. І прийшов він на горб під одним містом. Люди збігалися тамечки й згромаджувалися тисячами біля предмету, що сторчав у гору. І як ангел підійшов близше, то побачив: це був хрест, а на ньому висів умираючий. Глум і насміхи неслися до вмираючого з товпи, що окружала хрест. Пройнятий жахом і страхом хотів ангел Любови відвернутися від цего осоружного видовища безжалісности й простацтва, що ним люде висміваютъ умираючого в його останній біді. Та тут дійшов до його вух голосний оклик від хреста: „Отче прости їм, бо не знають, що роблять!“

Ніяка лискавка не лине так скоро зі сходу на захід, як ангел Любови прилинув до хреста. „Отче“, так говорить умираючий... але так, як Він говорив це слово, так міг говорити тільки Один, тільки Один! Дріжучи глядів ангел любови в гору до вмираючого на хресті. І він глядів і глядів... і впав на вколішки й глядів! Блеск світла з неба побачив він, як сяв і миготів кругом змученої голови вмираючого на хресті. Він бачив невидимі знаки й прикази, що виходили з цеї пробитої цвяхом руки, що сягали зір на краю небозводу, що їх ще ніяке людське око не бачило, що сягали в найглибші глибини океанів, що їх ще ніколи не змірило ніяке людське знання, знаки й прикази, що порушали верховіття в далеких пралісах, що людським серцям веліли вдаряти й умовкати веліли серцям людським.

Усе це бачив ангел Любови, що стояв на вколішках невподалік хреста. І погляд його душі був далекий і глибокий, так далекий і так глибокий, що йому дозволено було вглянути в це болісне серце Спасителя й бачити невисказану любов, що була в цему серці! Любов — таку, що нема ніякого простацтва, що перемоглоб її, ніякого геройства, що вона не перевисшилаб його, ніякого людського життя, що його вона не не вспілаб перемінити й переобразити! Любов, що є найглибша з усего, що колинебуть бачили з любови на небі й на землі.

Тепер знав ангел Любови, що його післанництво на землі покінчене й що він тепер має вертати до Вітця.

*

Сливе в цій самій годині йшов теж ангел Сили на гору Голгофту.

Він бачив, як нарід збігався й сміявся й глумився й бачив, як юрба глузуючи обступила хрест на Голгофті. Він не відвертав очей від умираючого на хресті. Багато, багато бачив він уже таких, що вмирали на своїй мандрівці по землі — але так, як умирав цей іще нікого, так хоробро, й так спокійно й так

ДЕНТИСТ Б. ЛЬОКЕР

у СТАНИСЛАВОВІ,

вул. Собєського 14, партер.

Спеціяльність: Корони білі і штучні зуби американською системою. Ціни приступні. Услівя догідні.

43 9—?

за університет ішов був у перших рядах; знавець й ентузіяст. Одначе ставши диктатором громадської думки, він богато змінився. Він написав, що правда, простору інформаційну статтю про університетську справу, одначе — борони Боже — не для читачів свого орґану, а в чужих мовах, на експорт...*) Для внутрішнього ринку сей товар далі заборонений.

Згори сподіваюся одного заміту: Поки, мовляв, не маємо практичних виглядів на основане університету у Львові, мовчимо, на знак протесту проти деяких плянів поза Львовом... Колиб так було, булаб се тактика неоправдана і шкідлива. Не лише тому, що питанє створеня університету взагалі і питанє його осідку — се ріжні проблєми й один одного не пересуджує; навіть зі становища примату справи осідку, досьогочасна тактика фальшива. Приміром, се факт, що скасованє українських викладів на львівськім університеті в 1919-ім році було самочинним актом самих університетських властей, — актом, — що не тілько не був ніколи і в ніякій формі санкціонований висшою державною владою, а навіть не був поданий їй до відома. Одним словом, міністерству освіти в Варшаві досі урядово нічого не відомо про касату українських катедр у Львові; там навіть тепер переконані, що се українські професори самі перестали і тепер не хотять викладати по українськи для своєї молоді... І з сею вірою тим чинникам дуже вигідно. Чи в такій ситуації не накидається сама собою думка про потребу правного оспорювання сучасного стану, доведеня до присуду адміністраційного трибуналу, а навіть відклику до Союза Народів. Що за прекрасна нагода для акції в руках доцільного політичного проводу! І як виграла б на сім справа осідку українського університету, як би так удалось реституовати 12 давніших катедр у Львові!

Очевидно, ті що присвоїли собі монополь акції в університетській справі, не пішли і не підуть на сей шлях, ані на жаден инший позитивно-творчий, хочби українська молодь цілком покинула висші студії, хочби всі батьки поломили руки над долею своїх дітей, хочби український учений знаний був тілько з музеїв... І не для них сі рядки писані, а так собі — для історії.

Літописець.

*) Natio Nr. 7 8

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Відкриття нової школи оо. Василіян на Закарпатській Україні. ОО. Василіяни на Закарпаттю відкривають невдовзі ґуманістичну школу в одному зі своїх монастирів коло Ужгорода. Новіціят оо. Василіян знаходиться в місцевости Чернеча Гора під Мункачем. Новіціят числить тепер 23 новиків. Зпоміж більше як двацять василіянських схолястиків одні учаться в Римі, інші в Чехословаччині, а ще інші в Західній Україні.

Католицька акція в Німеччині. О. Г. Мор, редактор і видавець часопису „Ґіммельрайх“, розпочав недавно на шпальтах того часопису дискусію на тему католицької акції. Виводи о. Мора дали дневникови „Авґсбурґер Постцайтунґ“ привід до висловлювання таких уваг у тій справі: Католицька акція ніяк не звертається проти істнуючих тепер католицьких стоваришень, але стремить до того, щоби їх відродити і спрямувати до спільних зусиль, які мають на меті стараннє за добро душ. Коли деякі нинішні котолицькі товариства супротивляться всяким починам у дусі католицької акції, дбаючи тільки про забави й торжества, то католицька акція мусить стреміти до виобразованя і вироблення нових світських стоваришень, щоби не вязати своєї долі з тими бездушними стоваришеннями. Католицька акція не може відкидати співпраці з евентуальними новими парохіяльними стоваришеннями. Першим і найосновнішим завданням католицької акції впоювати всім католицьким стоваришенням правду, що суспільне католицьке життя мусить черпати свої сили й соки безпосередно з жерел життя й ласки Церкви.

Католики і протестанти в місійних краях. Як виказує французька статистика, число протестантів в таких краях, як північні Індії, Японія, голяндійські Індії, полудневa Африка, Китай і т. п., є кілька разів (часто і десять разів) більше, як католиків. Так пр. на чотири міліони муринів протестантів в Зєдинених Державах, є тільки 100.000 католиків. В Індіях на 9 місійних католицьких університетів є протестантських університетів 101. В Китаю на 246 протестантських шпиталів є тільки 70 католицьких.

Католицька Ліґа в лат. перемиській епархії. Дня 12. грудня 1927 р. основано в Перемитлі польську Католицьку Ліґу. Устрій Ліґи подібний до устрою Ліґи познанської.

Міжнародне бюро католицьких дневникарів. Делеґація ріжних національних союзів католицьких дневникарів, зібрані в Парижі, перевели подрібну дискусію над статутом міжнародного бюра католицьких дневникарів. По довгих дискусіях ухвалено статут, якого найважнійші артикули є такі: ціль бюра утворити постійну лучність між союзами католицьких дневникарів, що істнують у ріжних краях, щоби можна стати на сторожі моральних і матеріяльних інтересів своїх членів. Не вільно втручатися в політику одної з репрезентованих країн.

сильно! Із подивом та зачудуванням стояв він, ангел Сили! Аж побачив наразі, як умираючий із невисказаним спокоєм, хоч терпів важкі смертельні муки, отворив уста й сказав:

— Звершилося — Отче, в твої руки передаю духа мойого!

Тоді обернувся ангел Сили нагло, так як вихор бистро звертається, коли його сили збираються на безкрайому морі, або на безкраїх степах і хвилиночку стоять спокійно. „Отче“ сказав цей на хресті... але так, як Він говорив це слово, так міг говорити тільки Один, тільки Один! Дріжучи глянув ангел Сили в гору до вмираючого на хресті. І він глядів і глядів... і впав на вколішки й глядів... і глядів! Блеск світла неба бачив він, як сяло й миготіло кругом змученої голови вмираючого на хресті. Він бачив невидимі знаки й прикази, що виходили з цеї пробитої цвяхом руки, знаки й прикази, що сягали зір, які стоять на краю небозводу й що їх не бачило ще ніяке людське око, знаки й прикази, що сходили з океанів крайні глибини, що їх не зміряло ще ніколи ніяке людське знання, що порушали верховіття дерев у далеких пралісах, що веліли серцям людей ударяти й умовкати веліли серцям людей.

Це все бачив ангел Сили, що стояв невподалік хреста. Тільки ангела Любови він не бачив, а цей не бачив його. Погляди обох ангелів були занадто приковані видовищем хреста на Голгофті. Але й погляд ангела Сили був далекий і глибокий, так далекий і так глибокий, що будуччина отворилася перед його душею. І він вглянув у століття й у тисячеліття й бачив, як вони приходять і приходитимуть усі покоління землі, щоб окружити хрест на горі Голгофті й набиратися з нього сили, нести свій власний хрест і від умираючого на хресті навчитися, своєю власною смертю вмирати й казати: „Отче, в твої руки передаю духа мойого“... спокійно, а відважно й сильно! І ангел бачив, що перед силою христа мусять згинатися коліна всіх цих, що є на небі, на землі й під землею й що він бачив найвище, що небо й земля знають із святої, непереможної сили... із сили, що ні від якого з часів не дістала смертельного поцілуя знищення... що проти ньої не підніметься ніяке право свободи, бо вона сама дає свободу... що не розпадається, тільки єднає людей ув одно святе Боже Царство, що вчить нас нести життя й не боятися смерти!

Усе це бачив ангел Сили — й тепер знав він, що його післанництво покінчене на землі й що він має вернути до Вітця.

*

У цій хвилині схилив Господь на хрест голову й помер. Тепер станули оба ангели перед душею Ісуса Христа, що розсталася з тілом і тепер пізнали один одного.

І вони впали ниць перед душею Господа й благали її та молили:

— Отче, не посилай нас іще назад до Вітця! Ти не хотів, щоб ми служили тобі за твойого життя на землі... позволь нам служити тобі тепер, по твоїй величній смерти! Позволь нам знов пійти в світ і мандрувати та говорити людям про найглибшу любов і про найвищу силу.... про любов і силу твойого Серця, що стягнуло тебе в вертеп і покликало тебе в гору на хрест! І позволь нам навчати людей цеї любови, що вблагороднює життя, й цеї сили, що перемагає смерть!

І душа Господня сказала до обох ангелів:

— Ідіть і мандруйте світом і голосіть йому найглибшу любов і найвищу силу, що їх бачив світ колинебудь... а як часи людського світа минуться, тоді вертайте до Вітця й до Сина й до Святого Духа.

І тепер ходять оба ангели Божі, потішителі скрізь, де голоситься весела новина про Спасителя, ангел переображеної любови й ангел переможньої сили.

І коли Різдвяні дзвони дзвонять, стають вони й перед тобою, оба небесні ангели. Ангел Сили хоче поблагословити твоє чоло до боротьби... але ангел Любови хоче отворити глибини твойого серця й душі твоєї для Бога.

Січень — місяць католицької преси.

Про католицьку академічну молодіж Франції. В промові до студентів, виголошеній з нагоди відкриття зимового семестру в паризькому Католицькому Інституті, ректор того Інституту о. Бодріляр зазначив, що від часу закінчення війни появилися в французькій суспільности ріжні течії, які слід уважати грізними для католицької молодіжи і для Церкви. Появилися доктрини, які надто переціпюють ролю і права держави, голосячи, що держава є всім і що значіння Церкви супроти неї є далеко менше; ці доктрини ведуть до новітнього поганства. Серед католицької молодіжи Франції, а передовсім серед студентів, обнизилася останніми літами реліґійна й апостольська ревність. Це походить звідси, що більшість католицької молодіжи посвячується виключно політиці, не маючи часу ані спромоги занятися католицькою реліґійною працею. Добро краю бачиться часто в успішности політичної революції, замість у тому, що є одиноко суттєве — в пресі над душами, що шукають правди. — В закінченню промови візвав о. Бодріляр католицьких студентів, щоби в будучности віддали цілу душу на службу католицькій акції.

Німецькі епископи проти порноґрафії. Конференція німецьких епископів в Фульді займалася в цьому році справою порноґрафії в літературі і змислового містицизму, що шириться сьогодні в застрашаючий спосіб. До боротьби з цим лихом взивають епископи пресу й прилюдну опінію. Кінчаючи свої вказівки поручають епископи, щоби в усіх парохіях основувано католицькі народні бібліотеки з добрими й пожиточними книжками, які в великій мірі причиняються до усунення злих писем.

Конкордат між Литвою і Апостольською Столицею. Урядовий орґан Ап. Столиці „Acta Apostolicae Sedis“ оголосив текст Конкордату з Литвою. В Конкордаті зазначується дух пошани й поважання супроти Католицької Церкви. В першому артикулі говориться, що Церква без ріжниці обряду буде тішитися на Литві повною свободою й буде заряджувати своїми справами й добрами згідно з правом Божим і канонічним. Епископи, священики й вірні будуть могти свобідно й безпосередно зноситися з Римом, а епископи зі своїм духовенством і вірними. Будуть установлені взаїмні дипльоматичні представники. Священики, монахи й богослови будуть звільнені від військової служби. Право признає ненарушимість церков, каплиць і цмінтарів. Орґанізація єрархії лишається така сама, яка була досі. Вибір епископів належить до папи по попередному порозумінню з правительством. В усіх школах державних і спомаганих державою мусить бути обовязкова наука реліґії. Супружя заключені після основ канонічного права є признавані державою. Важний є артикул 21, який каже: „Ординарії будуть чувати, щоби всі вірні мали духовну опіку в їх рідній мові після реґуляміну Церкви“. Конкордат заключений з Литвою є ліпший від инших досі заключених конкордатів. Уперше згадується в литовському конкордаті про признання католицької акції. Отсей конкордат це четвертий з черги конкордат заключений теперішним Папою (Лотва, Баварія, Польща, Литва).

Румунська Православна церква проти палення тіл. Перед двома роками розпочато в Букарешті будову великої крематорії, яку цього року викінчено. Румунський православний синод висказався проти палення тіл і заборонив духовеньству брати участь у похоронах осіб, які поручили спалити свої тіла по смерти.

У Різдво Христове.

Різдво — одно маленьке слово,
А кілько в ньому чуда й чару,
Дух лине твій до зір, над хмару,
Ти знов мов родишся на ново!

Людству, що заслужило кару,
Зсилає Сина Бог в любови,
Щоби розбив гріха окови
І душі з пекла спас пожару.

І рік у рік Христос Дитина
Приходить, ручкою малою
Благословить усі народи.

Благовістить: „Прийде година,
Пропаде зло, буде горою
Світ Правди і Любови й Згоди!“

Ярослав Вільшенко.

ДОЦ. УНІВ. Д-р ВОЛОДИМИР ЗАЛОЗЕЦЬКИЙ.

На переломі індівідуалізму.

„Der Mensch, die kleine Narrenwelt,
die sich gewöhnlich für ein Ganzes hält
..Du, bist ein Teil des Teils, der
Anfang alles war...“ Göthe: Faust I. T.

За всіма проявами людського життя, стоїть щось, що тим життям кермує і що йому дає зміст. І коли ми, як християне надаємо історії людства якийсь глибший змисл, то мусимо признати, що в історії панують не тільки закони матерії, але і закони духа. У вічнім змаганню законів духа з законами матерії і в їх кождочасно історичнім відношенню лежить цілий змисл історії.

З історії черпаємо досвід, що перемога одного з тих законів потягає тяжкі наслідки за собою. Такі тяжкі наслідки потягнув за собою т. з. европейський новочасний індівідуалізм на всіх проявах людського життя.

Джерелом індівідуалізму є ренесанс, властиво-же повільний розклад середновічного універсалістичного світогляду, який вкінці довів до появи ренесансу.

Коротко застановімся над характеристикою цього ренесансового індівідуалізму тому, що наша переломова доба є почасти його епіґоном.

Ренесанс — се повне увільнене людини від універсалістичного світогляду середновіччя. Ренесансовий, індівідуалістичний світогляд означає перенесене всіх вартостей т. з. цілої оцінки життя зі сфери надприродної, недоступної для людського розуму, сфери опертої на метафізичній вірі — у сферу природну, в сферу раціонально-природного розуміння всіх проявів життя. Не віра як в середновіччу — а розум стає одиноким джерелом людського пізнаня.

Тому ренесанс означає повну емансипацію людини зпід сфери реліґійно-універсалістичних течій середновіччя і разом з тим боготворенє людини, її суверенного розуму та суверенної волі.

Так як колись в поганско-античній добі людина стає мірилом всіх вартостей, людина — горда на своє пізнанє, горда на свою волю, „незавиму від Божих законів“, горда на своє буцімто само собі вистарчаюче „я“.

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 8. І. 1928. 1

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

ЖІНКА ХАЛІФА Й ПАДИШАХА СУЛЕЙМАНА ВЕЛИКОГО, ЗАВОЙОВНИКА І ЗАКОНОДАВЦЯ.

Українська історична повість з 16 століття.

І. СТРАШНЕ ВЕСІЛЛЯ.

„Не знаєш ранком
де будеш вечерком“.
Народня приповідка.

I.

Було то в горячий літний вечір 1519 р.

Золота велика звізда дня помалу заходила в найбільший став Поділля, що в блискучім озері світла лагідно шелестів мягкими филями води. Вона мов цариця лагодилася до сну на своїм мягкім, пурпуровім ложі. За ставом видніли темні окопи й білі стіни Рогатина та золотиста лента тихої річки Липи.

В такий час ізза синьої смуги ліса показалися чотири вози на порошнім шляху, що провадив зі Львова до Рогатина. На них їхали весільні гості. То старий Дропан, львівський купець, їхав з сімею в Рогатин, женити свого одинака Стефана з дочкою о. Йоки Лісовського пароха при церкві св. Петра, на передмістю Рогатина.

Молодий Стефан Дропан, що вже від двох літ любився в Настуні Лісовській, не памятався з весільної радости. Він більшу часть дороги йшов попри вози, хоч з нього сміялися, що й так скорше не буде на місци.

„Не спішися, бо й так не знати ранком, що буде вечерком“, говорив йому батько, що вже переняв цю улюблену приповідку від свого свата, батька Настуні, який часом приїздив до свого брата, що був священиком при церкві св. Юра у Львові. Але Стефан то випереджував вози, то оставав по заду, щоби свобідніще віддаватися своїм мріям про щастя. І не бачив і не чув нічого, пріч своєї дівчини коло себе, хоч її не було тут. Не бачив ні пурпурової шати шалвій і смілок у тінистих місцях лісів, які переїздили, не бачив золотистої імли беріз, ні пахучої мяти, ні гнучкого ломиноса, ні яглиці, ні жовто-червоної дівини, ні холодку, ні копитника-стародуба, хоч ішов по них.

— „Йому тепер цвите папороть“... говорили про нього весільні гості, прихильно сміючись.

А в його серці цвила й пахла любов.

Він разураз згадував, як вона починалася і як перший раз побачив Настуню на подвірю церкви св. Юра у Львові. Від тоді життя було для нього одною смугою світла, запаху й музики. І боротьби. Батько не дуже був за цим, щоб він женився з попадянкою. Мав для нього на приміті богату дочку свого спільника в торговлі. А й сімя Настуні, яка належала до старих священичих родів, дивилася нерадо на її подружжа з сином „крамаря“. Подобалося їй його богацтво. Відпихало те, що він „крамар.“ Але кінець кінців якось погодилися.

Якже далеко було молодому Стефанови до міста, що вже видніло перед ним і до невеличкого дому на березі тихої Липи біля церковці св. Петра.

II.

А там ждали на них, бо все було приготоване до весілля. Весільні гості зїхалися вже й гамірно було від молоді і старших.

Брат хозяїна о. Іоан Лісовський найдовше опирався подружжу Настуні зі Стефаном. Бо між церквою св. Юра й сімею Дропанів провадився довгий судовий спір за якийсь ґрунт, і о. Іоан не добре думав про старого Дропана. Тай те-

Разом з тим виринає в добі ренесансового індівідуалізму одна з найстрійших кріз сучасного людства, кріза Авторитету на те, шоб не сходити більше з історичного овиду европ. людства.

Коли на місце надприродного авторитету християнської віри став тим авторитетом „независимий“ людський розум через своє „розумове пізнаване“ правди — тоді в наслідок помильности людського розуму авторитет, який мусить мати всеобовязуюче значінне, тратив з дня на день на своїй вартости.

Увільнене людини зпід реліґійно-етичного світогляду мусіло викликати цю в своїх наслідках страшну кризу. Міряючи цей історичний процес по його наслідкам не можна називати разом з нинішними „поступовими варварами-атеїстами“ середновічний універсалізм добою самих темних духів, упадку, занепаду ітп. Наоборот приходиться основно переціпити добу ренесансу, якого кріза сягає до нинішніх днів.

Чи поглиблене і поширене етично-реліґійного світогляду та підпорядковане всіх проявів людського життя під надприродні Божі закони, сотворене могучого, ґієрархічного, суспільного ладу, опертого на надприроднім Авторитеті віри в середньовічній добі було упадком чи підйомом европейського людства? Думаю, що мало хто буде сумніватися нині в тім, що саме те все наведене належить до найсвітлійших сторінок людської історії...

І аж підкопане цього світогляду від часів ренесансу, яке з малими перервами (доба протиреформації) ведеться систематично аж по нинішний день, довело до катастрофічної кризи, в якій ми нині опинилися.

Бо коли на місце Божих, надприродних законів, на місце християнського альтруістичного світогляду, на місце обовязуючих християнських чеснот покори і віри, на місце обмеженя людського розуму, людських пристрастей, людської волі законами християнської моралі та етики — вдирається безмежна „свобода“, наступає звільнене людини від усякого стриму в імя культу свого індівідуального розуму, своєї еґої тичної індівідуальної волі й індівідуальних пристрастей. Коли валиться цілий надприродний, ґієрархічний, християнський світогляд, тоді хижацько вдирається в ряди людства брутальний, поганський еґоцентризм. (К. б.)

У Східних Патріярхів.

(Від власного кореспондента.)

Рим, в грудні 1927.

Дня 11. грудня ц. р. мав еп. Мих. Дербіні, президент Орієнтального Інституту в Римі, півторагодинний відчит, в якому передав свої враженія з подорожі по Сході.

Ціль його подорожі була чисто інформаційна, ніяк не урядова. У Велеграді багато цікавих річий про Халдейців, а особливо про халдейських Несторіян чув він з уст еп. Петра Азіз Гога, родом з Мосуля, котрий добре знав тамошні відносини. По Велеградськім зїзді поїхав еп. Дербіні до Румунії. Гр.-кат. митрополит Василь Сучу (в Бляж) лежав тоді в ліжку після тяжкої операції (мусіли відтяти йому ногу).

В Букарешті відвідав епископ Дербіні місцевого лат. архіепископа Чізара, якого недавно допустили Румуни до сенату. З ним пішов до православного патріярха Мирона Хрістеа, який приняв їх обох дуже сердечно. Патріярх жалувався на сумний стан православної Церкви в Румунії: духовенство заняте лише матеріяльними справами, а далеке від апостольської ревности. Німецький протестантизм і атеїзм наносить сильні удари також православній Церкві в Румунії. Деякі клирики, яких удержує держава, так писали до патріярха: „Ми всі атеїсти, але мусимо вчитися на священиків, бо на це дає нам фонди держава“ і просять патріярха, щоби усунено слово „богословські студії“, а полишено лише „студії“, а тоді вони побираючи державну допомогу, зможуть ходити на інші виклади. „І годилосяб вислухати їх — сказав патріярх, інакше вони вже яко священики перейдуть на службу адвентистів, методистів, духоборів і інших сект. Тому належалоб вислати всіх клириків на студії за границю. Але не до Німеччини, бо повернуть матеріялістами й атеїстами, не до Італії, бо там близько Рим, а це моглоби викликувати ріжні підозріння, але найрадше до Франції на католицькі університети, прим. до Штрасбурґа, де часто Румуни ходять з початку на протестантські виклади, а відтак переходять на католицькі“.

Заведення григоріянського календара стрінулося зі сильним опором на цілім майже Сході, бо як кажуть православні, новий календар треба поправляти раз на 4.000 літ о один день, а старий раз на 40.000 літ. „Алеж нас тоді вже не буде“ перервав архіеп. Чізар. „Так,так, відповів смієчись патріярх, але тому саме так трудно на Сході з ним погодитися. 21. мая обступили атенські фанатики свого митрополита Івана Пападопульоса і обтяли йому за календар бороду, а тут у Букарешті якийсь атонський монах вдерся в часі торжественного богослуженя до церкви і давай з амвона кидати громами на „нову календарну ересь“.

Румунська православна Церква перед війною зовсім залежала від держави. Але коли по війні укладано конституцію, патріярх через 4 дні доказував сенаторам, що Церкву не можна віддавати на ласку і неласку безбожних, не рідко і ворожих Церкві послів. Сенатори весь час опиралися, аж на кінець з тяжкою бідою Братіяну згодився і нині має Церква автономію.

Патріярх не міг нахвалитися семигородських румунських католиків і їх духовенства, так відмінного від його священиків.

В Болгарії відвідав еп. Дербіні Ап. Візитатора архіеп. Ронкаллі, і еп. Куртева. Православний митрополит Стефан був у тім часі в Льозанні, де не хотів навіть слухати переконувань анґлікан та американських протестантів, ворожо настроєних до кат. Церкви.

В Царгороді був еп. Дербіні у православного грецького патріярха Василія III. і вірменського патріярха (також православного), Григорія. Василій дуже занепокоєний зростом недовірства між своїми „вірними“. Він учився в Німеччині і студіював у Ватиканській бібліотеці. Умову працю уважає за необхідну й конечну для збереження віри й побожности. За це, що Римський Папа прийшов з помічю східним християнам, патріярх висказав Йому свою велику вдячність.

Вірменський Григорій сейчас поспитав про здоровля Папи і про реліґійні відносини на Заході. Він бажавби, щоби відроджені через віру Вірмени йшли рука в руку з великою кат. Церквою.

Патріярх радив епископові відвідати також єрусалимського вірменсько-православного патріярха Григоріяна.

По дорозі до Єрусалиму, відвідав еп. Дербіні ріжних католицьких патріярхів і епископів. Патріярх Григоріян приняв його дуже сердечно. Про Св. Вітця згадував з великою пошаною і вдячністю за

пер виїхав скорше зі Львова, щоб не їхати разом з „безбожним крамарем“, котрий провадив судові спори з домом Божим. І крім того урядив ще одну демонстрацію. — Він хотів бути на вінчанню своєї братаниці. Але не хотів, щоб старий Дропан міг чванитися, що він, о. Іоан, приїхав нарочно на те весілля! Длятого вишукав собі якісь церковні діла у львівського Владики до Камянця на Поділлі, щоб тільки буцімто по дорозі бути на весіллю братаниці. Це розголосив іще у Львові.

Тепер сидів зі своїм братом і з ігуменом недалекого василіянського монастиря в Черчу, о. Теодозієм, в садку біля парохіяльного дому, при деревлянім столику, в тіні лип. Перед ними стояли три глиняні горнятка, глечик кислого молока, хліб і масло.

— „Їж і оповідай, що нового“, говорив до нього о. Лука.

„Від чого тут починати?“ журився о. Іоан.

— „Від справи нашої Церкви“,сказав поважно ігумен Теодозій

— „А вжеж“, відповів о. Іоан.

Хвилину подумав, взяв шматок житнього хліба, насмарував маслом і поклавши його знов на деревляну тарілку, почав:

„Нашу святу Церкву до решти разорили й одоліли латинські ґієрархи тай панують над нею. А наші крамарі ще й собі шарпають її“, — не стерпів щоб не додати.

— „І врата адові не одоліють її“, замітив побожно ігумен Теодозій.

„Так, так“, відповів о. Іоан. „Але щораз більше важко стає дихати. Гордість, лакімство, нечистоту, обжирство й пиянство — всі без винятку гріхи головні бачимо у чужих. А мимо того панують вони над нашою Церквою. І Господь не виводить її з чужого ярма!...“

Львівський священик гірко усміхнувся. На се сказав о. Теодозій:

— „Бо й ми не без гріхів. Особенно нищить нас оден головний гріх. Це лінивство. Ізза нього ми так покутуємо. Бував я в світі, між чужими людьми, бував у Єрусалимі і в Антіохії й на Святій горі Афонській. Але ніде не бачив, щоб інші люде так мало прикладалися до книг, як наші. І тому вони не уміють боронити своєї Церкви перед нападами ворогів!“

— „Ти все своє, отче ігумене“, замітив о. Лука. „А я тобі нераз казав і тепер кажу, що воно троха так, а троха інакше. Бо де тих книг взяти? І за що купити? Га? За що?! А ще до того жонатому священикові в нинішних дорогих часах! Церковні землі загарбали старости й ксендзи. Татарські напади дихати не дають. І ніхто ними не журиться! Якось сього року ще не було їх тут. Але слухи про них уже йдуть. Селянин зубожів і разураз дальше убожіє. Міщанство теж, бо шляхта бере торговлю в свої руки, хоч кричить, що це їй „не до гонору“. А наших священиків вже тут і там навіть на панщину гонять! І де їм голова до книг?!“

Настала прикра мовчанка. Отець Іван, що мав їхати до Камянця, занепокоївся на вістку, що є вже слухи про небезпеку. Але подумав, що брат, як знає щось більше про се, то скаже йому перед відїздом.

А о. Лука відітхнув і говорив дальше:

— „От возміть на приклад мене! Кажуть, що віддаю дочку за богача. Але голої її не можу віддати. А кілько мене коштує це весілля? Оден локоть атласу 20 грошей, а фаландашу 35. І в що її одягти? І за що?“

Знов помовчав і тягнув, бо перед братом і своїм приятелем ігуменом не мав таємниць:

— „А що коштує весілля! Навіть така дурна щука коштує 2 гроші, короп ще більше, ґарнець вина 40 грошей, фунт шафрану 70, камінь цукру 150 а камінь перцю 300! А де байберка, а брокатові кафтани, а кіндяк, а чинкатори? Бо й я тай моя жінка мусимо якось завтра виглядати бодай попри людей! Ви, отче ігумене, маєте одну реверенду й не турбуєтеся тим всім“!

це, що Він заопікувався вірменськими сиротами в Італії, яких батьків вирізали в часі війни Турки. Вірменські збігці передали патриярхові багато цінних старинних книжок і рукописів, яких частину переслав Папі і за це одержав від Нього ґодяку, яку написав Папа власноручно. Це письмо зберігає патріярх між найцінніщими своїми документами як дорогу памятку від Голови кат. Церкви.

Еп. Дербіні відвідав також монастир в Шідная, побудований на високій скалі, де живе мелхітський православний патріярх Григорій IV. В 1913 р. був цей патріярх на ювілею Романових в Росії як представник східних патріярхів. Почувши, що й еп. Дербіні був кілька разів у Росії, закликав з болем: „Чуда треба, щоби там бодай по століттях віджило християнське життя!“

Епископ порушив справу зєднення Церков: „Що неможливо у людий, можливе у Бога, — сказав патріярх. Але Христос всемогучий. І хоч люди відпихають Його від себе, Він однак старається притягнути всіх до свого Серця. Як щоб християни мали більшу віру і більше любили Господа, то Його Серце знайшлоб спосіб зближення й позднання між далекими від себе братами“.

Його бесіда про Христове Серце зробила сильне й глибоке враження на кат. епископа, тимбільше, що 12 епископів зовсім не так думають, як їх старенький патріярх. Патріярх з признанням говорить про кат. університет в Бейруті і має намір вислати своїх двох священиків на студії до Риму.

Еп. Дербіні хотів відвідати також грецького православного патріярха в Єрусалимі, Дамяна, але не застав його дома. У гостинній не побачив ані одного образа чи хреста, лише самі фотоґрафії подій чи визначних Анґлійців, якими Дамян дуже одушевлявся аж до 1926 р. Тепер відносини не такі то вже дуже сердечні. З Єрусалиму поїхав епископ до Александрії. В тім саме часі католицькі священики Копти зібралися під проводом своїх епископів на нараду. В Єгипті ведуть сильну пропаґанду протестанти. Будують святині, сиплють грішми, та нарід не йде за ними. Він бачить крайне убожество і незвичайно ревну апостольську працю кат. коптійських священиків і масово повертає до кат. Церкви. Епископа, що прибув з далекого Риму, приняли Копти дуже сердечно і одноголосно признали йому титул „почесного Копта“.

В Александрії на грецькім православнім патріяршім престолі сидить тепер Мелетій Метаксакіс, на якого еп. Дербіні звернув був уже давніше пильну увагу і строго осудив його реліґійні виступи з часів, як Мелетій перебував в Атенах і в Царгороді. Тому й не дивниця, що перші слова патріярха звернені до епископа Дербіні були: „То Ви понаписували на мене такі страшні річи“.

— Нехай Ваша Блаженність не дозволять, щоби я мусів давати докази, зрештою В. Бл. знають, що я не посунувся дальше від цего, про що писали їх приятелі“.

Зійшла розмова про Рим і Ап. Столицю.

— „Ваш Ватикан большевицький і тримає з большевиками. Підбурював Турків, щоби вони змели Греків з лиця землі“.

— „А звідки В. Бл. знають про ці справи?“ І виказав патріярхові, що то всьо чисті сплетні тенденційних протикатолицьких жерел.

— „Ґа, як так, то робім федерацію“ — „Яку федерацію?“ — „На взір конституції Сполучених Держав“ і починає хвалити і Штокгольм і Льозанну та заявляє, що він стремить до федерації Церков на взір американської конституції.

— „Добре, каже еп. Дербіні, але американська конституція має політичний характер, а ми маємо сповнити волю Христа в устрою Церкви. Божі справи цеж прецінь не політика“.

— „То ми так говоримо до простих людий, але між нами повинна бути в поступованню політика“.

— „Вибачайте, але ми повинні старатися сповнити Божі наміри. А Божа Воля, щоб було одно стадо й один Пастир і то тут на землі“.

— „Божа Воля...! Я прочитав цілий Н. Завіт по грецьки і ані згадки не найшов про примат папи“.

— „В. Бл. хотять жартувати. Бо й я також його прочитав по грецьки і також ані згадки не найшов про новозавітних патріярхів“.

— „Чому ми осуджуємо Захід? Через панський абсолютизм! А Фотій і Керулярій це були два великі демократи“.

— „Може два великі грецькі патріоти і через це почали противитися *політично* і довели до *реліґійної* боротьби. Тяжко згодитися з тим, щоби вчений Фотій на дворі візантійських самодержавних цісарів був демократом. А що до Керулярія, то В. Бл. добре про це знають, що він скинув з престола двох чи трох цісарів і може бувби сам засів на нім, як щоб був його не вбив останній самодержавець, якого Керулярій посадив на престолі, а відтак приготовляв його упадок“.

— „То ви студіюєте в Римі візантійську історію?“

— Без сумніву, і знаємо як жили, поступали і вчили александрійські Патріярхи і Вітці грецької Церкви, св. Атаназій і св. Кирило...“

— „Що було, минуло. А ми займаймося радше тим, що є тепер. А теперішність належить до Церкви в Анґлії і в Зєднених Державах, до протестантів. Там наша надія. Тому, що *з нашим протестом проти Риму* — це часто повторюю своїм приятелям — *ми є першими протестантами*“.

— „Дякую В. Бл. за це слово. Про це саме я згадував часто в моїх книжках і тішуся, що це слово я почув з Ваших власних уст“.

Тоді патріярх починає вихвалювати попід небеса анґлійський і американський протестантизм.. „Але тому, що тут в Єгипті оминають анґлійські школи, я благословлю французькі світські школи і заохочую своїх вірних, щоби до них посилали своїх дітий“.

— „Навіть як вони є безбожні?“

— „Так“. Атеїзм менше нам шкодить як всі ваші реліґійні школи“.

Розмова уривається і наступає хвилева прикра мовчанка. „Нехай Господь розсудить моє серце і Ваше!“ додає патріярх і авдієнція кінчиться.

На другий день найдемократичнійший патріярх посилає з чемности католицькому епископови візитову карточку, на якій представлена тіяра а під нею такий напис: „Мелетій — папа і Патріярх Александрії“...

Досить обширна саля Біблійного Інституту не могла помістити всіх, що бажали послухати відчиту. З визначніших осіб прибули там: Преосв. Ісая Пападопульос, Ассесор св. Конґр. для Сх. Церкви; старенький вірменський кат. патріярх Петро Терціян (Тепер стало мешкає в Римі) і його вікарій в Царгороді, архієп. Насліян; лат. титулярний антіохійський Гуйн і інших 4 епископів; французький, еспанський, бельґійський, польський і румунський амбасадор та много інших. Було також кількох румунських православних священиків, що (по східньому звичаю) весь час сиділи в своїх високих клобуках („камілавках“). *І. Л.*

— „Ти щось як крамар розговорився“, замітив брат. „Аж так скоро відбилося на тобі нове посвоячення?“

— „Вибачайте“, сказав о. Лука. Але якби вам так уже від місяця жінка про ніщо инше не говорила, як про потрібні їй адамашки й фаландаші, то й ви так сим накипілиб, що мусілиб перед кимсь пожалітися“!

— „От, дякуй Богу, що одну дочку маєш тай тої позбудешся завтра“, сказав брат.

— „Таж дякую“, відповів о. Лука. „Але чого ти так завзято хотів її випхати за якогось убогого чоловіка? Щоби клепала біду як клепле її батько? Га?“

На те сказав ігумен:

— „Гнівайтеся, або як собі хочете, а я вам правду скажу! Не будь у нас родин — і журби за весілля та придане та фаландаші тай байберки та всю ту мірську суєту, — то й боротьбу з латинством ми видержалиб! А земленьки наша Церква ще від князів наших і народа має стільки, що будуть ще сотки літ брати і вистарчить для нас! Тут не в сім діло, а в тім, що ми до боротьби з латинством не маємо тої зброї, котру має воно! Правду кажу, як все,але ви її не хочете бачити!“

Тут ігумен звернувся до хозяїна дому і з жалем сказав:

— „Нехай Бог дасть щастя дитині твоїй на тім шляху, на який вона ступає. Але чи не більше богуугодне діло зробилаб вона, якби так пішла в монахині? Ой придаласяб та дитина нашій гоненій Церкві. Бо має великий розум. Та ви даєте її тому, котрого не любите! Мало маємо ми монахинь зі священичих родів наших та з панських. А у Ляхів навіть маґнати за честь собі мають, коли з їх роду в монастир піде панна. Ось чим вони нас побивають! І тому народ їх так шанує їх костел, бо пошану від верхів до костела бачить. А ми до сладостей мірських як мухи до патоки липнемо! Тай така нас і доля в тих сладостях жде. В ґіркість обертається сладість мірська. Порохнявіє сила наша і миршавіє наш нарід, а поратунку нізвідки!“

Сутуація зробилася страшно прикра. Але ігумен не звертав на се найменшої уваги і говорив дальше:

— „Давав той народ на Церкву нашу, дає і буде давати! Але рідко це трафиться, щоб було кому правити тим, що він дає! І народ се бачить, бо ще зовсім не осліп. Тай не тільки наш народ бачить, але й сусіди бачать се. Тай беруть, що хочуть. Бо як не брати? Звалювати всю вину „на ворогів“ — се пуста пісонька. Бо правдою єсть, що і вони булиб у нашій Церкві, якби ми самі та інакше дбали за неї. Ось де правда! І не минути нам Божої кари за те, що правду закриваємо! Ніхто не мине тої кари. Прийде, бо ми її взиваємо не від нині!“

Брат о. Луки вже отвирав уста, щоб відповісти. Але перед воротьми заскрипіли вози Дропана й весільне товариство почало вискакувати з них і прямувати в сад.

III.

Дерева в саду немов занялися червеню й немов червоний пожар обняв сад і церковцю св. Петра, що й досі стоїть на тім самім місці, і парохіяльний дім при ній і тиху ленту Липи і великий став і лани золотої зрілої пшениці, що усміхалася до неба синіми квітами волошки й немов очікувала на серп. Всі присутні подивилися неспокійно на небо, лякаючись заграви. Але вона горіла на заході.

В крівавім блеску конаючого дня надходив молодий Степан Дропан зі своїм щастем у душі. Він очима живо шукав своєї Настуні. Знайшов її в садку, в товаристві двох подруг, дуже зацікавлену розмовою про щось.

— „Над чим так радите?“ запитав весело, підбігаючи до своєї судженої.

— „Не скажемо!“ відповіла за неї її подруга Ірина.

— „Не можемо сказати“, поправила її Настуня.

— „Завтра довідаєтесь!“ докинула друга дівчина.

— „Та скажіть, скажіть“, просив мягким голосом Стефан.

Дівчата давалися просити.

Суть ленінізму.

Щоби пізнати суть ленінізму, найкраще послухати, що говорить про нього сам Ленін. Програма Леніна така: насамперед слід переконати пролєтаріят про нестійність теперішнього державного устрою, дальше візвати той пролєтаріят, щоби при помочі революції захопив владу в державі і знищив теперішний державний лад. Це перше завдання революції. Другим завданням перетворити державу в чисту господарську суспільність. Засобом до цього це дуктатура пролєтаріяту. Чим треба заступити державу на думку Леніна? Що має статися, щоби постійне військо не було потрібне? Ленін хоче заступити постійне військо озброєнням населення. Він хоче, щоби комуна утворилася з вибраних міських рад; він хоче, щоби на місце поліції й урядників прийшли просто наставники з платнею робітників; він домагається знищення „духової неволі попівства“; він хоче, щоби судді втратили свою незалежність. Парляменти слід перемінити в робочі інтитуції; посли мають бути безпосередно відвічальні перед своїми виборцями. Реґістрація й контроля: це кличі. Таке уладження, думає Ленін, веде до цілковитого загину урядництва, ба навіть самої держави, до утворення такого ладу, який не має нічого спільного з невільницькою платнею. Прообраз такого ладу бачить Ленін в устрою почти. Люди привикнуть до нього і будуть ним тішитися, бо тоді устане всякий визиск.

Ленін розуміє це добре, що перевеження його програми є світова революція. І він вірив свято в можливість такої революції. В тій ціли сномагав він комуністичні партії в західних державах, старався зєднати західне робітництво і скріпити приязнь між ним і робітництвом Радянського Союзу. В тій самій ціли пособлював він національним рухам поневолених народів, зєднював побиті в світовій війні держави, шукав зближення з кольоніяльними і півкольоніяльними краями.

Большевики зовуть Леніна найбільшим і найґеніяльнійшим провідником світового пролєтаріяту. І безперечно мусимо йому признати великий, небуденний диктаторський талан. Його працьовитість, його рухливість, є просто неймовірна. Величезний апарат, який він утворив, зумів він також удержати, зумів давати собі раду з опозицією. Як промовець він формально очаровував. Нужду поневолених кляс досвідчив він на власному тілі. Маркс і Енґельс це була його Біблія.

У чому лежав ідеалізм Леніна? У стремлінню до свободи народу, до усунення всякого визиску, до зрівнання всіх станів. Це було божевіллям хотіти перевести таку програму без відповідного приготовання, при помочі людей, які не були до того належно виховані. Перенятий своєю ідеєю визволення людей, народів, думав Ленін, що до такої ціли вільно йому вжити всяких засобів. І побіда совітів коштувала справді міліони жертв.

Які явилися наслідки диктатури? В сільському господарстві витворилася щойно тепер на добре приватна власність землі. Та селяни дбали тільки про себе, вони управляли землю лише на стільки, на скільки самі потребували, а про інші кляси зовсім не дбали. Совіти хопилися реквізиції, та цим тільки огірчили до себе селян (а селяни становлять 90 процент їх населення!). Ще сумнійше повелося з промислом. Його треба було спомагати на всі способи. А ціни на товарі йшли все в гору. На підвишку платень не було гроша. Наслідком цього зростало незадоволення й безробіття. В р. 1926 піднеслося число безробітних на три міліони. Та про цих нещасних навіть не згадувано на партійних конґресах. „Селяни й сільські робітники, сказав раз Сталін, це ледача сволоч, комуністична молодь це здеморалізована банда“. Зразу нарікали на недостачу вугля, опісля на недостачу кваліфікованих робітників. Робітники ставали що раз більш невдоволені. Помимо великої дорожнечі платня їх виносила заледви 62 процент передвоєнної. І так був Ленін приневолений *привернути знов капіталізм*. Опозицію виключив він з партії і загрозив їй розстрілами. Він признався до помилок і визнав, що і в господарському життю скоки не можливі.

Наступив відворот. Залишено восьмигодинний день праці, допущено внутрішній торговельний оборот. Виявилося, також скоро, що й шкільництво, побудоване на совітських основах не дописує. Молодь почала дичіти; вона була зорґанізована, але здеморалізована.

Чи супроти того має будучність, чи устоїться совітська республика? Ленін помер в р. 1924 (в 54 році життя, як кажуть, на параліж). Зараз по його смерти

Поручається НА СВЯТА
найлучші роди ВИНА і МЕДУ по найнизшим цінам. М, ФЕЛЬДМАН, Львів, Жовківська 11.
97 3-4

большевицький конґрес рад заявив: „Леніна нема вже між нами, але його діло остане незахитане. Радянське правительство продовжувати ме діло Леніна“.

Російські націоналісти (на еміґрації) були іншої думки. Вони вірили, що по смерти Леніна большевизм довго не вдержиться.

Чи ленінізм засуджений справді на загибіль? Він буде ще так довго рухатися, як довго рухається соціялізм, а соціялізм рухається до часу, доки панує економічний лібералізм і капіталізм.

До переведення якого небудь господарського ладу потрібна конечно *релігія* як жерело моральних чеснот. А в програмі Леніна нема місця на релігію, на ту єднаючу силу. Ані економічний лібералізм, ані соціялізм, а тим менше комунізм, не можуть бути благословенням для народів. Це благословення може дати одно християнство.

В Радянському Союзі бачимо явне переслідування релігії, а передовсім релігії християнської. Проти російської Церкви, як проти рабині капіталізму звернулася ціла ненависть пневоленого передше робітництва. Богатьох єпископів і священиків жорстоко повбивано. Опісля позбавлено Церкву засобів удержання, обложено її великими податками, обрабовано її з усяких дорогоцінностей, заборонено священикам учити. Школа, преса, кіно, радіо — все служило до антирелігійної пропаґанди. А в православній Церкві прийшло небавом до роздору. Повстала так зв. „жива церква“, що пішла вповні на службу большевизмові.

Інакше уложилися відносини католицької Церкви. Після останніх вістей нема вже в Радянському Союзі ніодного єпископа, а число священиків невелике. На область так велику як Італія, припадає оден священик. Далеко ще гірше є на Сибірі. Москва має до 30.000 католиків. До недавна було там трьох католицьких священиків, тепер полишився тільки оден.

(Зміст статті Ен. Вайца.)

Нарешті Настуня, переглянувшись очима зі своїми подругами, втаємничила Стефана: Ірина замовила ворожку циганку, щоб перед тим вінчанням виворожила їй будучність!

— „Тільки батькови про це ні словечка, бо дуже гнівалисяб!“ сказала Настуня. Стефан прирік мовчати.

IV.

Старий Дропан і його жена привіталися по звичаю з панотцями й він відразу почав:

— „Господи! Якже здирали нас по дорозі! Всего десять миль уїхали ми, а платили і мостове і гробельне і перевозове і пашне і ярмарочне і торгове і помірне і штукове і від повних возів і від порожних і на обидві руки і на одну! Драча й лупежество такі, що й під турком не гірше!“

— „Хто їде на весілля, той не торгує“, не стерпів о. Іоан, щоб не вколоти старого Дропана. Але той не був з тих, що наставляють і другу ланиту. З місця відтявся:

— „Не знати, панотче, що більше богоугодне: чи по дорозі на весілля робити діло, яке трапиться, чи їхати за ділом і по дорозі вступати на весілля“...

Поважна жена старого Дропана подивилася на нього з закидом, о. Лука усміхнувся, о. Іоан не відповів нічого.

Старших весільних гостей запросив о. Лука, відітхнути покицо в садку. А молодші щезли. Найскорше щез Стефан Дропан. Пішов шукати за Настунею і привитатися з її матірю.

Отець Лука вийшов до коней не тільки як хозяїн, але й як знавець. В гарного коня любив вдивлятися як в образ. А розумівся на конях так, що тільки оком кинув і вже знав їм вартість і ціну.

Молодий Степан знайшов Настуню в крузі подруг, котрі товпилися на другім кінці подвіря біля молодої циганки, що хотіла ворожити молодій. Якась тітка Настуні горячо противилася тому, кажучи що перед самим весіллям не годиться. А Настуня весело напиралася, кажучи разураз:

— „Тіточко! Адже Бозя могутніща від ворожки!“

— „Так, так!“ підтягали за нею її подруги, а найбільше її приятелька Ірина. „Що Бозя дадуть те й буде!“

Стефан сягнув у карман і знебачки сипнув на ворожку жменю дрібних грошей. Се рішило справу. Настуня кинулася радісно до нього і взяла його за руку. А ворожка, що зараз визбирала часть грошей, вхопила її за ліву руку й почала вдивлятися в неї. Тітка вже не противилася, в напруженню очікуючи.

Ломаною бесідою почала циганка говорити, дивлячись то в обличе, то в долоню Настуні:

— „Твоя чоловік богата, ах, яка богата Дуже богата!...“

— „Ото виворожила!“сказала одна з подруг.

— „Та все ми всі знаємо!“ докинула друга і глянула на Степана.

Він спустив очи й увесь запаленів. А ворожка говорила дальше:

— „В перлах і фарарах ходити будеш... І адамашки під ногами будеш..,а горючий камінь у волоссю твоїм.., а біленькі шовки на ніженьках твоїх... а червона кровця на рученьках твоїх... Ладан і кубеба у кімнатах твоїх... А їсти будеш дорогий цинамон... а пити будеш солодкі сорбети... А мати будеш двох синів як Ева... і два весілля, а одного мужа!...“

— „Ха-ха-ха!“ засміялися подруги.

— „Тіточко, Тіточко! Аж два весілля і одного мужа! Як же се“?

Тітка Катерина відповіла: „От верзе!“ підняла праву руку над молодятами й поважно перехрестила їх.Стефан весь час журився тим, відкіля він возьме аж таких богацтв.

Циганка вдивлялася досі спокійно й немов з насолодою в біленьку рученьку Настуні. Нараз немов збентежена сміхом дівчат, що перервали їй вороження, дуже споважніла й інакшим суворіщим тоном, голосила свою ворожбу:

— „Далека дорога без мостів, без шляхів... По чорнобиллю, по твердім коріннюю... де цвитуть шалвії і божії ручки... де сон-трава синіє... де горить горицвіт... де повзе дурзілля й перекотиполе... перекотиполле... перекотиполлле“!...

(Далі буде.)

Із „Зеленого Острова“.

(Збірний пастирський лист ірляндських епископів).

Як ми вже доносили читачам „Нової Зорі“, ірляндські епископи відбули недавно в Мейнут свій пленарний національний синод і з тої нагоди видали до вірних збірний пастирський лист, який може мати і для нас чимале значіння, тим більше, що ми у своїй визвольній боротьбі залюбки покликуємося на геройські змагання за незалежність мешканців „Зеленого Острова“.

Варта і нам пізнати, хоч провідні думки цего знаменного листа духових пастирів справді геройського ірляндського народу.

В Ірляндії відбувано синоди вже за часів св. Патрикія. Відтак настали переслідування Церкви і цілі віки синоди не відбувалися. Аж 1850 р. відбувся знов національний синод, 1875 р. відбуто другий, а третий з початком нашого століття.

Сьогорічний пастирський лист ірляндських епископів із вдоволенням стверджує, що ірляндські католики видержали гідно проби останніх часів. В краю є багато церков, а нарід з великою побожністю бере численну участь в церковних богослуженнях і приниманню Найсв. Тайн.

Але з того не належить вже заключувати, кажуть дальше епископи, що всьо в повнім порядку. З болем серця зауважують, що в останніх часах слідний занепад **батьківської поваги і родинної карности.** Танці, неморальні книжки і злі часописи, кіна і нескромна мода також загрожують чеснотам ірляндського народу. Невинність це оден із найцінніших Божих дарів. Ворог нашого спасіння уживає всіх засобів, щоби видерти нам цей скарб. Танці можуть бути самі собою дозволеною розризкою, але нема такої другої розривки, щоби скривала стільки небезпек і покус до гріха як танці. Неморальні книжки це одна з найбільш погубних зброй новітнього поганства. На щастя не багато їх в Ірляндії. Кінотеатр може творити добро і зло. Сцени насильства й неморальности, які бачить молодіж в кінах, роблять на неї більше вражіння як читання неморальних книжок. Тому належить поборювати неморальні кіна, а дітий пускати лише на такі представлення, які виразно для них призначені.

На скромність в одежі Церква клала дуже велику вагу ще від апостольських часів. „Вашою окрасою нехай не буде зверхне заплітання волося і обкладання золотом, або стрійна одіж, але внутрішний чоловік серця, в нетлінности супокійного й поміркованого духа, що є цінне перед лицем Бога“ — писав у своїм першім листі св. Петро. Любов до ближнього вкладає кожному обовязок не ставати для других причиною гріха. Екзотичні моди це сором для країни і шкода для рідного промислу. Ірляндці пильно повинні дбати про це, щоби також і під тим оглядом задержати свої поважні традиції.

Всі повинні дбати про зберігання **справедливости і любови.** Unicuique suum це основна максіма християнської справедливости. Тому нехай ніхто не посягає за чужим добром. Нехай кожний додержить даних обітниць і вистерігається ближньому наносити шкоду. Справедливість шанує права других, а любов накладає обовязок творити всім добро тому, що ми всі є дітьми того самого Вітця. Нічо так не відріжняє християнина як любов. Одиниці, що жиють в суспільности, мають бути злучені вузлами авторитету й послуху. Правительство й горожани мають сповняти супроти себе обовязки по Божій волі. Загальне добро це ціль державного співжиття.

Любов вітчини, це не лише чеснота, це обовязок. Однак любов вітчини підпорядкована обовязкам супроти Бога. Тому кожний нехай служить вітчині, скільки лише стане йому сил, і нехай плекає любов супроти співгорожан, яка є скарбом звершенности. Та золота нитка злучить всіх в їх ріжнородній діяльности і стремлінню в одну одиноку любов до матери Вітчини і поведе їх при Божій помочі до осягнення безконечної єдности в небі.

Поручивши ріжні діла милосердя для тих, що находяться в потребі, епископи розмірковують суспільні питання по думці енциклік Льва XIII.; „Ті, що нераз протестують проти того, щоби священики вмішувалися в суспільні спори, — кажуть епископи — нехай пригадають собі, що Основатель християнства був найбільший суспільний реформатор, який коли небудь жив на світі. Він був саме тим, що зняв окови з рук невільників і що перший проголосив рівність людей перед їх Творцем“. Робітники, що не завсіди одержують стільки, скільки їм належалобися, найдуть потіху в інших добрах, які не дасться купити за гроші. У своїх хатах, які освячує релігія, вони находять щастя, якого даремно шукають їх другі товариші, хотяй одержують більшу платню. А коли їх житла навістить нещастя, вони приймають його з піддaнням Божій волі і шукають потіхи у невисказаній християнській надії. Своєю пильністю і зручністю зможуть заробити стільки, щоби удержати себе і родину, особливо як зберігатимуть при тім тверезість і повздержність.

Значна частина листа посвячена справі виховання. На загал епископи вдоволені як із народніх так і зі середніх шкіл. Для студентів вищих шкіл конечними є католицькі студентські доми. Колегіяльне життя дуже помагає до умового і морального розвою молодців. Кат. конвікти можуть в певній мірі заступити брак власного кат. університету. Родичі нехай добре про це памятають, що не можна поміщувати католицьку молодіж в некатолицьких колегіях.

Згадуючи про насильства, яких допущенося в Ірляндії, епископи заявляють, що кожне поодиноке вбивство є актом насильства і ставляє людську душу перед Божий Суд. Епископи звернули також увагу на святість присяги, бо деякі націоналісти вважають присягу на конституцію за пусту формальність. Зломання присяги — кажуть вони — є так само великим злочином, як вбивство.

Вкінці заявляють епископи про свою вірність і вірність Ірляндців Ап. Столиці і з особлившою вдячністю згадають про добродійства, які оказав Ірляндії Папа Пій XI.

За „Осс. Ром.“ подав **І. Л.**

ПРАКТИЧНІ ДАРУНКИ на ЯЛИНКУ

як

КУПОНИ НА СУКНІ, БЛЮЗКИ, СТОЛОВІ ГАРНІТУРИ, ХУСТИНКИ ДО НОСА, ПЛЄДИ

поручає фірма **АНТІН УВЕРА**

Львів, вул. Галицька ч. 10.

Філії в Тернополі, Дрогобичі і Стрию.

ЦІНИ ЗНИЖЕНІ!

86 4—15

Науковий фейлєтон „Нової Зорі“. з 8. І. 1928. 1

С. ТОМАШІВСЬКИЙ.

Перший уніятський митрополит України-Руси*.

„Найправдивіше вивченя рідної історії буде таке, що роздивляє батьківщину рівнобіжно й у звязку з історією світа та її законами, — як частину великої світової цілости, осяяну промінням тих самих зір, що світили теж иншим часам і народам, загрожену тими самими пропастями і засуджену на те, щоб потонути колись у тій самій вічній ночі і жити лише в тій самій великій загальній традиції“.

Я. Буркгардт.

Щоби правдива релігія запанувала, ідоли мусять бути розбиті. Щоб пізнати правду минувшини, треба позбутися історичних пересудів.

ВСТУП.

Недоля хотіла, що найбільше історичне нещастя — татарське лихоліте — впало на наші землі саме в тім часі, коли европейський Захід був роздвоєний, морально і політично, затяжною боротьбою цісаря Фридриха II з апостольським Престолом. З огляду на грізну небезпеку від Сходу, папа Іннокентій IV., зараз по своїм виборі (25. червня 1243), пробував помиритися з цісарем, одначе без успіху. Годі було спонукати Фридриха II. до того, щоб основно змінив свою італійську політику, суперечну з традицією й потребами Риму. Тому-то новий папа був приневолений пійти тим самим шляхом, яким ішов його попередник, Григорій IX., себто безоглядно поборювати противника. Головний-же спосіб, що мав би рішити довгий спір, видів Іннокентій IV. у загальнім Соборі як найвищім авторітеті католицького світа. Він боявся одначе, щоб цісар не поновив своєї тактики з 1241 р., коли-то силою не допустив до зібрання Собору, скликаного Григорієм IX. до Риму, тому-то новий Собор міг безпечно зійтися і радити тілько там, куди цісарська власть не досягала. Отже папа потайки виїхав із Риму й Італії на церковну територію при французькій границі — до Ліону, і тут (27. грудня 1244) видав декрет про скликане XIII-го загального Собору до того-ж міста на день 24-го червня 1245.

Головною причиною покликаня Собору був, очевидно, конфлікт із цісарем, одначе сю справу, з оглядів тактичних, поставлено на останнє місце програми нарад і рішень; натомість на перед висунено инші питання церковно-політичного та канонічного характеру. Передусім недоля св. Землі дуже боліла Христових намісників, що все давали почин до хрестоносних походів (тут було й найперше жерело непорозуміння між Григорієм IX і Фридрихом II); по останнім упадку Єрусалиму (17. вересня 1244) ставала ся справа майже безнадійною та глибоко підтинала політичну честь усього християнства. Дальше, критичне становище Латинського цісарства в Царгороді, тої нещасної дитини збитого з дороги четвертого хрестоносного походу, вимагало таки, при всіх сумних досвідах, якоїсь заради з огляду на безнастанні поступи никейсько-византійської держави Івана Ватацеса. Вкінци, мабуть найпекучіша справа — то обо-

*) **Від Редакції:** Історія католицької ідеї на наших землях ще не написана по всім вимогам наукової методи. Давніші праці з сього поля або забуті або перестарілі. Наслідком того Українці, навіть католики, навіть духовні, остають під впливом ворожої католицтву російсько-православної історіографії. Як часто можна у нас чути і читати, що батьками церковної унії були Єзуїти і Поляки з 1596! Флорентійську унію 1439 уявляють собі у нас також як чужинецьку, сим разом грецьку, затію; навіть король Данило буцімто з чужої намови приступив до єдности Церкви, і т. ин. Тимчасом історична дійсність дуже инакша: змагання до єдности у нас такі старі, як саме християнство, а по розділі Церков католицька ідея мала у нас горячих прихильників серед найчільніших умів, від св. Теодосія Печерського почавши. Й ось недавно, у II-ім томі „Записок чина св. Василія В.“, відкрив нам проф. Томашівський незнаного досі митрополита київсько-руського Петра Акеровича (1242—1245), що ще перед Данилом пізнав необхідність злуки з Римом і перший дав почин до неї. Се один з найдраматичніших моментів нашої історії. Щоб познайомити з ним ширші кола нашого громадянства, подаємо ось-тут висліди згаданої висше студії у вкороченій популярній формі, що її зладив для нашого органу сам автор.

Католицька акція у Поляків.

Чого можемо від них навчитися.

Не підлягає ніякому сумніву, що большевизм розложивби в скорім часі польську суспільність і довівби до бунтівництва та розвалу в цілій державі, якби не теперішні великі орґанізаційні зусилля польських католиків.

Католицька акція у Поляків провадиться тепер після найновіщих взірців. В тій праці беруть участь не тільки священики, але й дуже багато світських інтеліґентів. Уся та праця ведеться на зразок „Католицької Акції“ в Італії. Ось які інформації приніс про це німецький кат. орґан „Шепере Цукунфт“:

I.

Ініціятиву до зорґанізування „Католицької Акції“ між Поляками дав кардинал Каковскі, архиепископ варшавський

Програмові лінії орґанізації тої акції витичено на першім загальнім зїзді Поляків католиків, котрий відбувся у Варшаві в р. 1926.

Ведення цілої акції поручено відомому єзуїтови о. Павелскому й інжінєрови Пехоцкому. Видається присвячений виключно католицькій акції дневник „Поляк-Католик“.

Ґенеральний Секретаріят Католицької Ліґи у Варшаві урядив більшу скількість інструкторських курсів. Виголошені на них реферати видано друком з додатком відповідних напрямових вказівок. Ліґа та розвинула також діяльність в области фільмовій.

(В другім німецькім катол. орґані „Дас Нає Райх“ знаходимо заголовки виконаних у Варшаві католицьких фільмових штук. а саме: „Св. Станіслав“, „Мартиролоґія бл. Садока і його братів по чину“, „Ченстохова“ на основі повісти Сенкевича п. з. „Потопа“).

Недавно кардинал Каковскі дав також почин до важного нового діла в области публіцистики, а саме приступив до оснування „Союза католицьких письменників у Варшаві“.

II.

Під протекторатом кардинала-примаса Гльонда відбувся в днях 14—19 листопада 1927 р. душпастирський курс, на котрий приїхало 400 польських священиків.

Програма лекцій на тім курсі була така:

1. Орґанізація парохій в Австрії, Німеччині, Франції й Америці.
2. Апостолят світських католиків у практиці.
3. Парохіяльна статистика.
4. Співпраця монахів зі світським духовенством.
5. Харатитативна (добродійна) діяльність в парохіях.
6. Стоваришення, бібліотеки й читальні по парохіях.
7. Парохіяльні орґанізації для мущин, жінок, молодців, дівчат і дітей.
8. Справа участи пароха в економічнім життю парохії.
9. Співпраця душпастирів у суспільних орґанізаціях.
10. Про ідеал душпастиря.

III.

В тім самім році, що у Варшаві, основано й у Вильні „Орґанізацію для внутрішньої місії під патронатом Матери Божої Остробрамської“.

Ціль тої орґанізації: поширення й поглиблення католицької віри й боротьби проти сектярства.

До сеї орґанізації належить багато світських людей, для котрих уряджується окремі курси, щоб дати їм знання способів і основ для пляновоі й успішної праці.

IV.

В поодиноких польських дієцезіях відбуваються тепер інструкторські курси для предсідателів польських катол. орґанізацій молоді.

Такий курс треває чотири тижні. Кошти поносить Секретаріят молодечих катол. орґанізацій.

В таких чотирьох точках інформує німецький орґан свою суспільність про католицьку ґрацію у Поляків.

V.

Щож показує сей короткий огляд фактів з живо пульсуючого катол. життя між Поляками?

Сей огляд показує правильність розвитку того життя: співпрацю світських з духовенством, оснування широко закровених одґанізаційних підвалин і що найважніще — забезпечення своїх орґанізацій перед можністю заснічення, або викіпіння у своїм власнім сосі.

VI.

Щож забезпечує польську католицьку акцію перед википінням і засніченням?

В першій мірі взорування праці на світовім католицькім русі. Дальше — дбання за те, щоб той взірець, який собі взяли до своєї праці, не остав пустим і нездійснимим привидом.

В тій цілі оживляють Поляки всю свою орґанізаційну працю 1) особистим контактом між орґанізаторами на всяких курсах і зїздах, 2) пресою і то щоденною, зовсім слушно розуміючи, що в цих часах тільки щоденна преса може з успіхом розносити й утревалювати те, що вироблено й устійнено в пляновій акції.

А для вироблення думки всеї суспільности в католицькім дусі мають Поляки ще иньші орґани, про які не згадує німецький орґан, як прим. видаваний вже 44 роки „Пшеґльонд повшехни“, великий місячник, присвячений справам реліґійним, культурним і суспільним. В нім беруть участь визначні працьовники пера так духовні як світські. Всякі проблеми, всякі рухи і вся літературна замітна продукція своя і чужа знаходить в нім основну оцінку, написану так приступно, що користати з неї може кожда пересічно інтеліґентна людина.

До того додати станові орґани священства й цілий ряд тижневиків з великим штабом співробітників. — а маємо образ тої духової сили католицизму, котра серед Поляків поборює розкладові течії сектярські й соціяльні.

Над тим всім стоїть тепер орґанізація польських катол. письменників, а над нею і над цілим рухом взагалі — Церковна ієрархія. Без того цілого апарату котрий оживляє всю здорову часть польської суспільности, розкладові течії, що йдуть від сходу, розложилиб і державний апарат і військо і поодинокі орґанізації. Проти того не вспілиби зробити нічого ні законодавство, ні хвилева фізична сила держави, бо на довший протяг часу все рішає сила духа, а не сила фізична.

VII.

На наших очах відбувається заливання нашої, української суспільности на Західних Землях України страшним розкладом, котрий іде з трьох жерел: 1) зі сходу, від большевиків, 2) з Америки, від ріжних сект, 3) від наших власних „ізмів“, з котрих останній і мабуть найгірший се поганський або — як він сам себе називає — „ліберальний“ націоналізм.

Ті три роди руйницьких сил працюють в однім напрямі: для підкопання сили й поваги католицької Церкви в нашім українськім народі. Пресові орґани тих рухів буквально засипають наші села й міста, причім орґани двох перших (большевиків і сектярів) розсилаються переважно зовсім даром і в довільній скількости.

рона всеї християнської Европи від нової монґольської хуртовини, сподіваної загально і не без оправданої причини, — бурі ще жахливішої ніж та що була в 1237—1242. Окрім сих більше політичних справ була ціла низка питань щодо устрою, дисциплїни, юрисдикції й етики в Церкві, що вимагали найвисшого вирішення. Коли сі останні всеціло містилися в межах церковної автономії, то з попередніх справ ні-одна не могла бути розвязана без згоди і спільної акції обох найвисших достойників католицького світа — папи і цісаря. Тому-то можна оправдано сумніватися, чи звязане тих церковно-політичних питань на Соборі з судом над Фридрихом II було щасливою думкою Іннокентія IV. Папа був, як показується, оптимістом щодо висліду соборського присуду: він сподівався, що противник буде безпроволочно морально зломаний і політично усунений, та що зараз-же можна буде приступити до успішної спільної акції з новим цісарем...

До сього одначе не дійшло. Відкритий 26-го червня, а закритий 17-го липня 1245, Собор не був так численний, ані так однодушний, щоб своїм авторитетом міг доразу розтяти замотаний вузол суперечних змагань і інтересів. Такий Собор, який він був, радше надавався до того, щоб полюбовно поладнати спір. Та Іннокентій IV. загалом був мало схильний до компромісів. і хоч в данім разі його мотивам годі не признати рації, то й се певне, що його непохитне становище супроти цісаря не могло влегчити виконання ухвал Собору. Засуд на Фридриха II. був виданий, одначе мав більше моральне значіннє, і то не всіми безумовно признаване; під оглядом політичним — цісар оставався незломаний. Незгода між обома найвисшими авторітетами західної Европи тревала дальше, і з сеї причини всі инші рішення Собору, що про них була мова вгорі, мали тілько плятонічну вартість.

Така сама була доля й початої на тім-же Соборі акції для зорганізования оборони від Татар. Та поки се виявилося, увага всіх учасників Собору, а через них — усього католицького світа звернулася на Схід, звідки йшла катастрофа, і на першу та головну жертву її — на Русь.

1. РУСЬКИЙ ГІСТЬ НА СОБОРІ І ЙОГО ОПОВІДАННЯ ПРО ТАТАР.

У хвилі зібраня й нарад ліонського Собору світ не увільнився ще з того жаху, що впав був на людей наслідком пятилітного наїзду Батия на Европу, — наїзду, незнаного ще від часів Гунів. Руїни і пожарища, що покривали більшу половину европейського континенту, були ще свіжі; величезні простори християнського світа були засіяні кістьми безчисленних людських мас; ще не всі втікачі з Руси, Польщі й Угорщини, що в рр. 1240—1241 заливали західні краї, могли повернути в рідні землі; що-раз новими, майже неймовірними подробицями про жорстокі варварства диких наїздників переповнені були устні й письменні відомости з безталанних країн; а що головне — ніхто не сумнівався, що се тілько початок загальної катастрофи, що Татари ще з більшою силою повернуть кінчати своє пекольне діло поневоленя і руїни християнського світа.

Ґригорій IX., будучи в глибокім віці, мабуть не доцінював як слід того нещастя; дотого смерть забрала його (22. серпня 1241) у хвилі, коли Батий був на верху своїх руїнницьких успіхів. Не те Іннокентій IV. З самого початку свого понтифікату він відчував й оцінював вірно вагу татарської справи. Зараз по своїм виборі вислав він домініканську місію в західну Азію збирати відомости про Татар; прибувши-ж Ліону, ще геть перед зібранєм Собору, себ-то в м. березни 1245, визначив дві францісканські місії до самих Татар, щоб близше пізнати той страшний нарід, щоби старатися здержати його від дальших наїздів, а то й, як-що можливо, приєднати його до Христової науки. Обдумане дальших способів оборони передав папа Соборови. Відкриваючи його, Іннокентій IV. назвав „татарську жорстокість“ одним із пяти великих болів, що їх тоді терпіла Церков Христова, і поручав зібраним знайти лік на сей біль. Одночасно представив він членам Собору найбільше кваліфікованого інформатора — як сьогодні сказано-б, знавця — татарських справ в особі присутного тамже **руського архієпископа Петра.**

(Дальше буде).

Наслідки тої потопи вже кидаються в очі: одна інституція за другою переходить в руки „лівих“ і що раз то „лівіших“ ґруп разом зі значним майном, яке колись складало наше духовенство з усім народом.

VIII.

„Словом — нас завойовує большевизм тут, на землях Західної України, в нашім власнім нутрі, хоч тут нема большевицької влади.

Большевицький розвал старається розложити кождий нарід. Але де є зорґанізований відпір, там успіхи большевицької руїни малі або й ніякі. Де нема належної орґанізації відпору, там ніщо не вратує суспільности перед найстрашнійшим внутрішним розвалом.

„Головного огнища всякого етичного відродження треба шукати в глибині особи; корінь кождої етики є у постійности й непоколибимости...Така непоколибимість все має притягаючу силу на оточення, котре є менше непоколибиме“.

IX.

Серед розвалу, проти якого бореться в своїм нутрі кождий нарід по силам своїм, рішає скріплювання в одиницях життя з віри так, як рішило у перших християн серед занепаду й розкладу старинного світа.

Щоб могти жити „життям з віри“, треба передовсім позбутися того „критичного духа“, який у меншій або більшій мірі захоплює всіх сучасних людей: тоді доперва може вирости в душі пошана для того, що вічне в Церкві. І тоді доперва появиться культурна сила, властива тому світоглядови, котрий опертий на пошані вічного в Церкві.

Сей світогляд проявляється тепер найсильніше в католицькій акції ріжних народів. Вона полягає на пляновім зусиллю і співділанню всіх здорових сил суспільности, на концентрації їх, котра помножує всяку силу. Осередок тої сили: св. Особа Христа.

Теперішний Папа так схарактеризував на днях католицьку акцію з нагоди приняття парохіяльних орґанізацій в Римі: католицька акція, се співпраця всіх, великих і малих, мужчин і жінок — над приближенням Царства Христового. Сей апостолят обіймає світських і духовних, священиків, єпископів і самого Папу. Що моглиб осягнути св. Петро і Павло без співпраці вірних? Якже зворушливо читати про те, з якою вдячністю згадує великий апостол тих, що йому помагали. Таксамо дякує тепер голова Церкви католицької в імя Христа всім, що укріпивши себе, своїм прикладом вливають на инших...

Перед нами також велика праця: укріпивши вірою кождий себе, взятися до великих зусиль і змагань католицької акції в своїй Церкві. Без того три руїнницькі струї розточать наш нарід і не буде для нього ратунку.

Crede et tac quod vis! (Вір і роби що можеш).

Д О П И С И

СЯНІК. (Культурно-національний стан Сяніччини. — Заупокійна Сл. Б. за наших героїв.— Збори філії УПТ. в Сяноці. — Справа захоронки). Всім звісна доля наших південно-західних окраїн. Хоч тут не було дотепер так сильного польонізаційного наступу як деінде, то дуже шкідливу, ефіяльтівську, роботу тут ще від передвоєнних часів вели наші внутрішні крамольники-москвофіли, використовуючи низький культурний рівень тутешнього населення Їх твердинею був наш старинний город Сянік, який памятає ще наші давні княжі часи, який звісний і в історії нашої Церкви (ще до нині видніють вирізьблені єпископські інсіґнії над входовими дверми парохіяльної Церкви в Сяноці, що походить з половини XVIII. в.) Очевидно їх робота не могла остати без впливу і на дооколичні села, які в більшій части ще до нині москвофільські або москвофільствуючі. За польських часів погубний вплив тут зачали мати і польські, особливо ліві, партії як „Хлопські Звйонзек", „Визволене". Але завдяки всесвітній війні і довголітній невтомній праці сяніцького пароха о. Константиновича та діяльнійших одиниць з поміж світської інтеліґенції як останніми часами тут. адвокатів Д-ра Блавацького, Д-ра Константиновича, проф. ґімн. Чайківського і ин., відносини тут змінилися на красше. Відкрито в Саноці цілий ряд просвітно-економічних товариств, як філія Т-ва „Просвіти", УПТ., „Союза Українок", „Сільського Господаря" „Лемківський Союз Кооператив" і ин. Недавно задумано будову „Народного Дому", де містилисяб всі, або бодай важнійші, місцеві українські установи. Не можна поминути тут і діяльности „Народної Торговлі", яка від літ сповняє незамітно своє діло, будучи одиноким нашим склепом в Сяноці. В слід за містом пішли села, де повідкривано кооперативи, читальні „Просвіти", а навіть і кружки „Рідної Школи". В богатьох селах мимо праці сільської інтеліґенції нема успіхів і її заходи йдуть на марно з причини симпатій селян до москвофільства. Але помимо того йде таки до красшого.

Доказом на те був день 1. листопада с. р. І наш теперішний осередок українського життя на Лемківщині не забув за героїв, що положили свої голови в нерівній боротьбі за красшу долю Вітчини, і помянув їх память. Того дня в парохіяльній церкві в Сяноці відбулася за борців за волю народа заупокійна співана Служба Божа. Тогож дня по поминальнім богослуженню відбулися в кімнатах місцевої читальні „Просвіти" річні загальні збори філії „Рідної Школи", при участи громадянства з ріжних сфер, як духовенства, учительства, урядництва, ремісництва і ин. Звіт діяльности філії виказав, що майже всю зібрану в році грошеву квоту в повіті відіслано до Головної Управи. А наша філія має також великі потреби. Досить згадати, що Сянік чи не останне наше місто на західних окраїнах, де як і на Сході, йде завзятий наступ на наші установи, на шкільництво, Церкву, де і москвофільство докладає свою руїнницьку руку. — Проф. ґімн. Чайківський реферував потребу приготовляючих курсів до ґімназії, які сталиб завязком майбутньої української ґімназії а покищо збільшилиб число Українців в тут. польській ґімназії.

О. парох і сов. Константинович підніс потребу будови Укр. „Народного Дому" в Сяноці, де містилабся українська бурса а також майбутня захоронка, якої потребу тут дуже відчуваєтся. Перша річ закупно площі на здвигнення тої будівлі, яка малаб завдання зберечи нас перед винародовленням на західних границях укр. етноґрафічної території. Ту ґадку що до будови захоронки горячо попер о. декан Целевич І., який подав присутним до відома, що перемиський Преосвященний Владика Йосафат готов (як се заявив підчас авдієнції) помочи справі будови укр. захоронки, під кермою СС. Служебниць, своєю визначною грошевою допомогою.

Головою філії „Рід. Школи" на слідуючий рік вибрано проф. Чайківського, а склад виділу до якого ввійшло 4 священників, дає запоруку, що тут не буде місця на ніякі руїнницькі експерименти, але піде здорова праця над двигненням наших окраїн. *о. Ф.*

О П О В І С Т К И

КОМУНІКАТ.

На численні подання і запити вдів і сиріт по членах Української Галицької Армії повідомляємо: У Львові істнує окреме Товариство „Український Фонд воєнних вдовиць і сиріт". Головою того Товариства є проф. Кирило Студинський. Не зважаючи на особисті й письменні інтервенції нашого Товариства в справі урухомлення цього так конечного Товариства, нам не вдалося дістати навіть відповіді в тій справі. Тому радимо звертатися в справах допомоги на адресу голови Т-ва „Український Фонд воєнних вдовиць і сиріт" проф. К. Студинського, Львів, вул Чарнецького ч. 26.

За Укр. Краєве Товариство Опіки над Інвалідами у Львові:

Д. Паліїв, м. голова. *Т. Мартинець,* секретар.

ПІД УВАГУ ІНВАЛІДАМ, ЩО НЕ БУЛИ ПРИ ПЕРЕГЛЯДІ.

По закінченню перегляду інвалідів УГА, зарядженого нашим Товариством, приїздять щодня до Львова інваліди, які з ріжних причин не могли бути при перегляді. Звертаємо увагу, що такі поїздки безцільні та що для кожного інваліда зокрема Товариство не може скликувати комісію Всі інваліди, що спізнилися до перегляду, повинні переслати зголошення на письмі до нашої канцелярії й чекати дальшого заряджения. Товариство не буде на будуче нікому звертати коштів дороги.

Канцелярія Українського Краєвого Товариства Опіки над Інвалідами у Львові, вулиця Руська ч. 3 II.

Мученик за Унію.

Під таким наголовком помістив у віденськім щоденнику „Райхспост" з 22 .XI. п. р. німецький монах Чина Капуцинів о. Рембертус (з Вестфалії) свої спомини з часів світової війни про те, як йому вдалося віднайти мощі св. Йосафата і переслати їх до Відня, до церкви св. Варвари, де вони нині спочивають. Із лексікону Гердера знав автор тільки те, що „в 1875 р.,коли Росія скасувала останню гр.-католицьку епархію в Холмі, мощі св. Йосафата, які до того часу збереглися в Білій, коло Берестя Литовського, вивезено потайки в якесь незнане місце.“ Ці спомини повторили за „Райхспостом" й інші католицькі часописи, а також ватиканський „Оссерваторе Романо“ з дня 28—29 XI. Подаємо тут їх переклад, як це вже заповіли ми раньше.

В часі війни, у вересні 1915 р. прибув я до Білої як військовий духовник, приділений до головної кватири (німецької) „армії над Бугом". Було там три церкви: польський костел, в якому я довший час правив богослуження для війська, старинний францішканський костел, що стояв пусткою, бо мав дах сильно ушкоджений ґранатою і б. василіянська церква, котру відступлено на протестантські богослуження. Дві останні сконфіскували були москалі 1873 р., прогнавши по простому францішканських і василіянських монахів і перестроївши їх нутро на православний російський лад. Крізь сльози оповіла мені одна старушка з Білої, що давним давно колись бачила вона мощі св. Йосафата коло бічного престола василіянської церкви і вказала мені місце, де спочивало тіло Святого. Відоме було також свідоцтво одного українського учителя з Галичини, котрий в 1915 р. мав посаду в Білій, а котрий знав це від одного старого селянина, именно, що 1873 р. Москалі мощів Святого не вивезли, а тільки замурували їх у підземеллях тої самої василіянської церкви. Цей старець звірився учителеві, що колись як робітник, приділений до направи покрівлі церкви скрився на поді і через отвір у стелі бачив усе, що робилося у церкві. Відомість цю приніс цей учитель до Львова і передав її Митрополичому Ординаріятові.

З кінцем листопада 1915 р. коли німецькі й австрійські війська дійшли аж поза Пинськ і Рівне, прибув одного дня до Білої о. Павло Демчук ЧСВВ, секретар львівського Архіеп. Шептицького, щоби відшукати мощі св. Йосафата й перевезти їх до Львова. Ми почали тоді шукати, йдучи точно за вказівками осіб, що про цю справу знали. У перероблений на російський лад церкві було на переді огороджене підвищення для уділювання св. Причастія, на яке вели три ступіні в виді півкола. Усунувши те підвищення, ми побачили, що товсті дошки підлоги були поперерізувані. Коли ті дошки відняли, ми побачили верству каміня, шутру й піску. По винесенню великої скількости того матеріялу, ми дістались до мурованих фундаментів церкви. В тім мурі зроблено отвір через який можна було перелізти. Ми найшлися так у невеличкім чотирокутнім льоху, що був під колишнім головним престолом. Насамперед розібрано стіну проти входу, але найшли тільки порожний простір. Тоді пробито стіну праворуч від вівтаря і ось — ми *знайшлися перед мощами Святого.* В підземеллю було ще більше домовин, що імовірно належать до родини Радивилів, фундаторів цеї та інших церков. Так ось віднайдено мощі св. Мученика і зараз почато старатися о дозвіл на перевезення їх до Львова. Та дозволу не одержано. А що вогке повітря, продістаючись до підземелля, поважно загрожувало мощам, тож я настоював, щоб знову тимчасом замурувати місце спочинку. Щось з пів року переконував я ріжні власти, що не годиться оставляти кости Мученика в місци, над яким дається концерти й театральні вистави. Начальна команда армії годилася в тім зі мною, але не було відповідної до перевезення мощів нагоди.

Аж дня 6. липня 1916 р. знову прибув до Білої о. Демчук. Він привіз зі собою багато поручаючих листів і посвідок з Відня, Берліна, Дрезна, Монахії, Кольонії і т. д., та мав вистаратися о дозвіл на видачу мощів. Насамперед ми звернулися до команданта міста майора Юнка. Цей заявив нам, що це діло цивільної управи, в якому він отже некомпетентний. Ми пішли зараз до цивільного начальства, ексц. ф. Райхенава, котрий справою дуже занявся. У нього бував я відтак частійше і при нагоді рав йому прочитати життя св. Йосафата, як воно описане в латинськім часослові (Brevarium Romanum), Одержавши від нього посвідку, що цивільна адміністрація не має нічого проти перевезення, удаємося з нею до головного командуючого надбужанською армією ф. Унґера, котрий негайно і радо дав дозвіл.

Та прийшли ще дальші труднощі — перевіз залізницею. Мощі треба було перевезти з терену

З ТОВАРИСТВА ОПІКИ НАД УКР. ЕМІҐРАНТАМИ У ЛЬВОВІ.

Товариство Опіки над Українськими Еміґрантами у Львові повідомляє, що відкрило для приїзджаючих до Львова еміґрантів *інформаційне бюро* (вул. Городецька, 95). Це бюро подає еміґрантам всякі потрібні для виїзду інформації устно і письменно. Товариство видає також двотижневик „Український Еміґрант" і видало книжочку „Учіться по англійськи" (практичний підручник англійської мови).

До всіх Торговельних і Видавничих Інституцій, усіх Мистецьких і Скульптурних Товариств, взагалі до усіх Братів Українців приймаючих своєю працею участь в розвитку народної продукції.

Приймаючи на увагу велике значіння розвитку народньої торговлі й промишленности, як головних чинників в будові свойого незалежного життя, Товариство **„Просвіта в Шанхаю** створило музей-крамницю. Цей музей-крамниця повинен зібрати все, що виробляє наш народ, повинен стати зразком всеукраїнського життя, — всеукраїнської боротьби за своє незалежне й рівне місце серед народів світа, — зразком котрий буде живим чинником в ділі освіти десятків й сотень тисяч братів Українців закинених на Далекий Схід і поставлених в стан етнографічної маси, в стан рою на полю народів на землі чиїй зараз вони живуть, — зразком — доказом, що наша боротьба, наше життя не слова на папері, а дійсність — живий доказ слушности й гідности наших народних ідей і стремлінь. Крім цього, цей музей крамниця буде першим кроком звязку з народами Сходу.

І приступаючи де переведення в життя завдань нашого музею-крамниці, Т-во звертається до Вас, брати Українці з великою й поважною просьбою надіслати нам усе, що є у Вас найгарнійшого з народних виробів і тим допомогти Т-ву виповнити свої народні обовязки.

Усе це, великого значіння добро, просимо надсилати через Матку-Цетралю у Львові. При надісланню просьба вказати грошеву вартість краму. Цей увесь крам буде виставлений для оглядин з вказівкою місця, інституції й лиця виробляючого ці річи, чи торгуючого ними, і буде продаватись, а проші будуть надсилатися тому, хто цей крам прислав. А увесь чистий прибуток з музею-крамниці піде на культурно-просвітну працю Т-ва і на „Рідну Школу" в Галичині і других місцевостях. В замін Т-во пропонує свое посередництво з фінськими і японськими ринками, як відомо усім, багатими виробами гербати, єдвабу й інших.

Надсилаючи цю свою просьбу, Т-во „Просвіта" в Шанхаю вірить, що брати Українці зрозуміють всю вагу такого Музею-Крамниці і негайно надішлють усе, що зможе причинитися до завершення такої поважної справи.

Шанхай, дня 24. жовтня 1927. р. голова д-р **М. Гірняк** вр., секретар **Панченко** вр. Адреса:

Адреса: Ukrainian National Association Prosvita 14 Kiukiang Rd. office Dr. Panchenko SHANGHAI, China.

Коляда „Рідній Школі“.

Основним правом кожного народу виховувати молодь в рідній школі. Цього права на наших землях береже від давна „Рідна Школа“, удержуючи цілу низку всенародніх, середніх і фахових шкіл, бурс, захоронок, курсів для неграмотних. Таким чином завдання „Рідної Школи“ під теперішню хвилю є дуже відповідальне. До виконання того завдання потребує „Рідна Школа“ грошей, грошей і ще раз грошей.

Тому на поміч „Рідній Школі“ мусить прийти край і еміґрація. „Рідна Школа“ мусить здобути як найширшу піддержку: моральну і матеріяльну.

Про обовязок „Рідної Школи“ мусимо тямити з окрема підчас свят Різдва Христового.

Різдво Христове — свято радости. З ним звязано у нас свято „Рідної Школи“. Славляючи Новонародженого Спасителя, складаємо жертву на установу, яка піклується долею молодого покоління, даємо „Рідній Школі“ дар на „Коляду“. І віримо, що виховане в національному дусі чергове покоління здійснить заповіти великих духів Української Землі.

Цього року матеріяльний стан „Рідної Школи“ головно ізза повені, грізніщий, як минулими роками. Мимо того збільшено число шкіл, отже зросли видатки. „Рідна Школа“ бореться з поважними недоборами.

Всеж спільними силами краю та еміґрації підчас традиційної збірки дару на „Коляду“ можна цей стан не тільки поправити, але й дати „Рідній Школі“ змогу провадити дальшу розбудову нашого приватного шкільництва.

Тому нехай ніхто не відказується від помочі при уладженні збірки дару на „Коляду“, нехай ніхто не відказується від зложення відповідного дару на удержання й скріплення завязку рідного шкільництва.

Цей дар нехай буде масовою заявою, що ми не хочемо чужої школи на нашій прадідній землі.

Цей дар нехай буде всенародною маніфестацією за „Рідною Школою .

Головна Управва „Рідної Школи“

Ілля Кокорудз, вр.
голова.

Михайло Струтинський, вр.
секретар.

Андрій Зелений, вр., о. Леонтій Куницький, вр., д-р Юліан Савчак, вр., Теодор Мартинець, вр., Омельн Терлецький, вр.

Окуляри і цвікери

від найдешевших до найдорожчих

поручає фірма

ЛЕВ АППЕЛЬ і С-ка

ЛЬВІВ, ЛЕҐІОНІВ 1. і 3.

95 в. Полекші в сплатах. 1—3

Жертви

На потерпівших від повені. Через Адміністрацію „Нової Зорі“ зложили:

о. Олекс. Роснецький — Винятинці (зб рка) 70 зол.

ПРОДОВЖЕННЯ.

Зложили жертви на Місійний Інститут ОО. Василіян у Бучачі: Вп. П. Павлусь Стефан, благодітель, Клівленд - Америка 100 долярів; Гура Теодор, Курилівка 5 зол; Грибовська Анна, Яструбків 10 зол.; Нагірний Гринько, Біла Чорт. 1 зол.; Южда Катерина 50 сот.; О. Федик А. Зелене Усте 2 з.; Апостольство молитви Воля нижна 5.50 з.; Кузів Марія, Львів 2 з.; О. Лозовий Василь Ворвулинці 2 з.; О. Осташевський, Підберізці 9 з.; Цеблів: Мокрівський Василь 2 з.; Мокрівська Анна 2 з.; Мокрівський Іван 2 з.; Мокрівська Ірена 1.30 з.; Богун Іван, Безуїв 1 з.; Богун Анна 1 з.; Богун Василь 1 з.; Богун Марія 1 з.; Дулиба Агафія Ляшки кор. 15 з.; по 1 зол., Гаджала Анна, Лозінська Катерина, Плекан Палагна Ласківці; Сивак Теодозія, Іванська Анна Дорогичівка; Маціборка Юстина, Павлюк Гриць; Чортків: Заморська Франя, Данків Анна, Криворучка Юстина, Кричковська Олена, Федорович Ярослава, Криворучка Михайло; Гапон Єфрем, Яструбичі 1.50 з., Медведюк Андрій, Якубівка 1.70 з.; Данилейко Йосиф, Фрага 50 сот.; Лещук Марія, Краснопуща 1 з.; Гураль Дмитро 50 сот.; О. Онишко Дмитро, Голе 2 з.; О. Грабець, Обертин 2 з.; Ричкун Михайло, Америка 4 дол.; по 1.20 зол.: Корпан Анна, Голендри, Свенціцка Текля Галич; Підкова Олена, Колаківська Марія, Фукс Корнеля Старе місто, Рахилецька Евгенія, Ненеч Анастазія Сільце, Масловська Параскевія, Папіш Михайло, Старе місто 2 з.;

війни в місце безпечне, до Відня. Саме тоді, а було це з початком липня 1916, був час дуже „горячий". Москалі розпочали офензиву Брусілова, перервали фронт під Рівним і наступали в напрямі на Луцьк і Львів. Залізничі лінії були перевантажені, особливо лінія Варшава-Берестє-Ковель. Через 6 днів і ночей шеф залізничої служби майор Мойт буквально не виходив зі свого бюра. А всеж таки на моє прохання він обіцяв дати до диспозиції сібний віз і все зробити для уможливлення перевезення. І слова додержав.

По тих приготованнях ми взялися знову до діла. Вдруге отворили підземелля і при світлі двох свічок взялися до роботи. Дуже старанно усуваємо останки геть спорохнавілої домовини та складаємо їх у скриню разом з частинами срібних прикрас і скла. По кількагодинній праці побачили ми тлінні останки св. Мученика. Бракувало тільки ліве рамя, яке 1867 р. відділено при нагоді канонізації. Одна його частина лишилася в Римі (у Ґротаферрата — прим. пер.), інші находяться в Варшаві,- Кракові й других церквах, що мають за патрона св. Йосафата. Епископські ризи зі сутого червоного і золотого брокату, багато мережені, збереглися за стільки століть дуже гарно. Тільки з ніг знято кусок гафту в часі, коли гріб був відчинений. Таксамо хтось відкрутив і забрав тоді срібний хрестик з мітри, мабуть якась сестра з „Червоного Хреста", як це казав мені один жовнір з команди. Вогкість сильно ушкодила мітру й обув. Замість давнього епископського хреста знайшли на груді звичайненький слабо позолочений хрест із дешевими прикрасами. Нам казали, що цей хрест „анектував" собі якийсь російський архимандрит із Київа. Гарний золотий ланцюх зберігся дуже добре, так само і тяжкий епископський перстень з величавим зеленим каменем. Найшов я цей перстень прямо випадком. Праве рамя Святого лежало на груді, а коли знимали частину віка, що лежала на лівім боці св. Йосафата, два останні члени пальця, що на ньому був перстень, упали між тріски, де й могли загубитися. Палець положив я на своє місце, а перстень, щоб не пропав, задержав до часу зачинення мощів в іншу домовину. Також найдено ще інший менший перстень з польським написом **Przyjaciel wieczny tobie serdeczny**. Мощі зложено відтак на новій подушці, підшитій скірою. Було це 9. липня 1916. р. Щойно біля 8 год. перервали ми нашу працю.

Ранком другого дня прийшов до нас із Берестя о. капелян Бехте, котрого просив я телєфонічно о поміч. Коло полудня нас трох священиків та один мій помічник винесли мощі на церкву і зложили їх до нової домовини в прияві команданта міста. При великім здвизі народа перенесено цей цінний скарб до кат. ґарнізонової церкви (колись Францісканів), де його виставлено на публичне почитання вірним через півтора дня. Величезний був наплив народу. Звіддалі 15—20 км. йшли люде, бо вістка розійшлася блискавкою. Всі хотіли ще раз бачити „свого" Святого, котрого мощі через 43 роки були скриті. Польське духовенство боялося взагалі брати участь у торжестві, хоч було про нього повідомлене. Та найчисленнійші були відвідини 12. липня — глота була неможлива. Для вдержання ладу треба було поставити жандармів і військову поліцію і все таки в церкві поломано в стиску частину огорожі. Ще того самого дня в год. 11. відвезено мощі на стацію. Всі хотіли нести домовину. Побіч ішли юрби жінок, котрі молилися то співали набожних пісень. Гарний був це похід і величавий, що навіть іновірців зворушував. Ще раз отворено трумну на зал. двірци, бо багато робітників, що там зібралося, бажало бачити Святого. Власти оглянули ще мощі, ствердили, що нічого не бракує, відтак зачинено віз на потрійний замок.

Та заки ще можна було пуститися в дальшу дорогу до Відня, треба було ще в Варшаві перемогти деякі труднощі бюрократичної натури. Урядник руху жадав санітарної посвідки на перевезення трупа, знаючи,що везуть домовину. Колиж йому вияснено, що це кости Святого, який помер тому 300 літ, він зворушився і постарався улекшити всякими способами перевезення. Щасливо полагоджено теж справу з пашпортовими візами. Пополудни 13. липня о. Павло Демчук рушив уже до Відня, а за кілька день сповістив мене, що все пішло щасливо і що дорогоцінні остатки спочили в церкві св. Варвари. Мощі св. Йосафата провірила відтак спеціяльно до цього покликана комісія, котра признала їх тожсамість та ствердила їх автентичність понад усякий сумнів.

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

ПОЛЬЩА. Виборчі реклямації. Списи виборців виложені до публичного перегляду від дня 2. січня до 15. січня включно, в реклямаційних льокалях. В тім часі повинен кожний виборець переглянути списи виборців, щоб пересвідчитися, чи він сам та інші виборці поміщені в списі. Хто замітивби, що в списі пропущено чи то його самого, чи кого з його рідні або знайомих, або що назвиско перекручено, цей негайно має внести **виборчу реклямацію** до районової (обводової) комісії з домаганням вписання пропущеного (згл. справлення неточного) назвиска. Реклямація повинна бути обоснована доказами. Крім того, колиб у списі були особи, що не мають виборчого права, або померші, або не замешкалі в данім районі, треба також внести до обв. комісії реклямацію з домаганням вичеркнення даного назвиська з виборчого спису. В тій ціли має кождий управнений(-а) до голосования право переглядати списи виборців також інших районів свого виборчого округа. (Реклямації можна вносити устно або на письмі на руки дижурного члена комісії без ніяких оплат).

= **Загострення пресового закона.** У справі пресового закона вийшло два декрети президента держави з новелями до розпорядку з 10. травня 1927. Ці новелі містять дальші загострення кар за розповсюджування фалшивих вістей і за зневаги.

= **Виміна вязнів.** На основі заключеної умови між Польщею а СРСР. відбулася дня 3. ц. м. на прикордонній стації Колосово виміна вязнів польських і радянських. За 32 політичних вязнів у СРСР. Польща видала Радянському Союзови 9 комуністів.

= Заборона привозу пшениці до Польщі. З денм 1. січня ц. р. обовязує розпорядок, котрим заборонено привозити з заграници пшениці й пшеничної муки аж до дня 20. лютого. Тільки мін. скарбу в порозумінню з мін. пром. і торг. може зізволити на ввіз невеликої скількости тих артикулів.

НІМЕЧЧИНА. Вибори до Райстагу. Вибори до німецького райхстагу відбудуться по всій правдоподібности щойно літом, а не весною б. р. До цього змагає передовсім католицька партія „центрум“, котра не хоче дати згоди на розвязання парляменту, доки не буде ухвалений шкільний закон і не переведена реформа спільного з Австрією карного кодексу.

= **Зріст безробіття.** В часі від 1—15. грудня 1927 було в цілій Німеччині кругло один міліон безробітних. Всі вони одержували державну підмогу. Загальний приріст числа безробітних за цей час сягає 250.000 або 333 проц.

РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ. Раковський, Каменєв і тов. звільнені з урядових становищ. Декретом Ради народніх комісарів усунено **Раковського** зі становища заступника комісаря загр. справ і голови делегації у французько радянській комісії. Також і Каменєва звільнили з посади рад. посла в Римі.

=**Відгомін убивства бар. Мірбаха.** Із виданих тепер „червоних книг“ большевицької „чрезвичайки“ виходить, що німецького посла в Москві бар. Мірбаха, котрий згинув трагічно 6. липня 1918 р., вбили таки чекісти. Тоді в рядах чекістів готовилося повстання. Ця група хотіла погіршити взаємини Росії з Німеччиною і захопити владу. Вже гармати були спрямовані на Кремль, але тодішний шеф чрезвичайки Дзержинський скоро справився з повстанням і став паном положення.

= **Убивство італійського віцеконсуля.** ВОдесі згинув загадочною смертю італійський віцеконсуль. Його трупа найшли на одній вулиці, далеко від центру міста. Радянські власти приписують це вбивство бандитам. Іншої гадки є італійське посольство в Москві, котрому відоме вбожество віцеконсуля. В Німеччині поінформовані круги не виключають і можливости політичного вбивства. Приводять анальогію з пос. бар. Мірбахом, котрого вбили чекісти. Берлінська „Д. Цайтунг“ пише: „Московскі володарі зовсім не числяться з ніякими перепонами, коли хочуть позбутися невигідного противника. Ненависть большевиків проти фашистівської Італії звісна, звісно також, що ГПУ не погордить ніяким засобом“.

АНГЛІЯ. Індії а конституційна комісія. Так зв. „конституційна комісія“ має за завдання випрацювати в порозумінню з індійськими партіями нову конституцію діям було признане право доміній. Невсі індійські партії домагаються, щоб Індія для англійських коронних кольоній. Але давно і всеіндійський магометанський конґрес рішив збойкотувати англійську конституційну комісію, бажаючи перетворення Індій в домінію. Очевидно сему противиться англійське правительство, бо се моглоб стати першим щеблем до незалежности Індій.

ФРАНЦІЯ. Арештування альзацьких автономістів. У Шразбурзі арештували французькі власти 13 провідників альзацького автономістичного руху. Між арештованими є священик Фашауер. нач. редактор часопису „Цукунфт“-Шаль, видавець того часоп. Томан і скарбник „Гайматбунду“ Райзахер. Французькі часописи пишуть, що причиною арештувань є змагання автономістів до повної незалежности Альзації. „Ля Кроа“ подає що „Гайматбунд“ діставав значні фонди з Німеччини через Швайцарію. На думку того часопису розгалуження цего союзу загрожувало безпеці держави.

Михайло Хамула

Львів, площа Трибунальська 1.

тел. 42-84

поручає великий вибір

КИЛИМІВ ГЛИНЯНСЬКИХ

74 Уважайте на адресу! 4-10

КИТАЙ. Варварство комуністів і крівава відплата. В китайській місцевости Сватау увязнили китайські большевики двох італійських священиків та одного китайського, а також сім монахинь тільки за те, що вони визнають і проповідують християнську віру. Їх обводили по вулицях, відтак замкнули до вязниці. Будинки місії та сиротинця цілковито розграблені і знищені. Коли про це приніс вістку до Ганкоу один християнин, англійці негайно вислали туди воєнний корабель і увільнили заключених. Де ще мають владу комуністи, панує червоний терор. Оповідають, що останні два місяці комуністи розстрілювали в Китаю що денно пересічно по 150 людей. Неменше жорстоко відплачуються комуністам їх противники. З Кантону повідомляють, що після здавлення комуністичного повстання розстріляно 2500 китайських комуністів і 20 підданих Радянського Союзу.

ЯПОНІЯ. Загроза конфлікту з Китаєм. Між Японією і правительством Чан Тсо-Ліна повстала суперечка з причини американської позички Чан-Тсо-Ліна для південно-манджурської залізниці. Японія, що стремить до опанування Манджурії, вислали для демонстрації воєнні кораблі до Тієн-Тсіну.

Пастирський Лист

Преосв. Йосафата, Епископа Перемиського, Самбірського і Сяніцького Всечес. Духовенству і Всім Вірним

(В справі виборів)

Перед нами тепер важна хвиля, а це вибори до законодатних установ в державі, до сойму й сенату. Вибори ці вже розписані й незабаром станете до урни, щоб віддаючи ваш голос, рішити, хто має мати керму в державі, становити закони і т. п. Від нас залежить будучий лад і порядок не лише у громаді, але в державі. Вибрані вами люди будуть мати велику власть над нами й вашими дітьми, над вашим моральним і матеріяльним добром.

Віддаючи голос на якогось чоловіка, висказуєте йому найбільше довіря, яке лиш можете мати до людини, бо добровільно віддаєте себе під його власть і провід, подібно як мала дитина з довірям у всьому здається на рідну маму. Вона чинить це без надуми й не розбирає, чому так належить робити, бо ще не прийшла до вживання розуму, — але поступає розумно. Вроджений Богом інстинкт заступає їй здоровий розум, яким руководиться доросла людина. На жаль однак дорослі бувають часом менше розумні, чим недолітки, діти. З притиском треба це сказати про многих у часі виборів, бо многі голосують на чоловіка, не знаючи зовсім його вірувань, його засад, ані таланту. Не знають, чи гідний він того, щоб стати провідником народу, чи чесний у відношенню до Бога, чи повнить християнські обовязки, чи розуміє вас, чи відчуває ваші потреби моральні й матеріяльні, чи не заведе покладених у ньому надій. Ви може чули, як він до вас промовляв солодкими словами й вам подобалася його бесіда. Він нарікав на біду й нужду, відгадав влучно ваші потреби, здавалося відчув мов найсердечнійший приятель ваші болі, жалія над вами, ба, навіть обіцяв дати поміч. А від вас він багато не жадав, лиш одного, — щоби при виборах ви віддали голос на него чи на його лісту.

І приходить час виборів а ви бетеся з думками, за ким іти. І той добрий і другий подобається і третого захвалюють. І чим близше виборів, тим частійше заходять до вас всякі люди, просять, благають а то й погрожують; одного домагаються, щоб ви, жінка, син, дочка, ціла рідня голосували на него на його лісту.

Неодин зпоміж вас може має найлучшу волю, чесно вивязатися з цього важного громадянського обовязку, але замішаний і збаламучений тими людьми, що приїздять на агітацію, без глибшої застанови готов віддати голос на того, кого захвалять. І нераз воно вже таке бувало, бо не перший раз ми переживаємо час виборів. Нераз воно бувало, що нашими власними голосами вибрали ви на посла людину, ворожо настроєну до св. католицької Церкви й народу, ворога вашого морального й матеріяльного добробуту. На щастє ви робили це несвідомо, не здаючи собі справи з далекосяглости вашого вчинку. І лиш завдяки тому були ви свобідні від вини перед Богом і власною совістю. Та не перед людьми, бо люди судили вас за те, насміхались над вами за вашу несвідомість і легкодушність. А посли, що ви їх у такий спосіб несвідомо вибрали, стид наносили вам перед другими. А скільки з того було шкоди св. Церкві й цілому народови? — Хто це годен счислити!

Крайна пора, щоб помилки минулого в нас більше не повторялися, щоб до нещасть, що їх нам і так не щадить доля-мачуха, не прибавляли ми нових ударів більше болючих, бо свідомих і провинених. І тому в цю хвилю, для нас усіх великої ваги й далекосяглого значіння, уважаю необхідним пригадати вам обовязки дітий св. кат. Церкви, громадян нації і горожан.

Право голосования, що його вам признають державні закони, є не тільки правом чи привілеєм, але з точки погляду католицької Церкви це під теперішню хвилю ваш першорядний обовязок, яко о ніхто легкодушно не сміє занедбувати. Пригадуємо, що право голосования прислугує не лише вам, католицькі батьки, але й вам, матері, та вашим повнолітним синам і дочкам. — Усі ви повинні скористати з цього права в свідомости, що сповняєте великий обовязок перед Богом і народом.

А друга ще вожнійша справа. Йдучи до виборів, застановіться добре над тим, кому маєте віддати голос ви й ваша рідня, що за люди є уміщені на листі, котру ви вибрали. Не можете вибирати такого, що про католицьку Церкву не хоче нічого говорити, або що більше, котрий ворожо ставиться до Церкви, перечить Єї науку, не сповняє сам християнських обовязків, псує молодіж, ширить деморалізацію, розкидує заборонені книжки та газети, робить на шкоду народови — бо інакше ви станете співвиновниками гріхів вашого вибранця. Виж, інакше сказати, немов похвалювалиб те, що робить ваш кандидат, погоджувалибся з тим тай мовчки йому помагали. А похвала, мовчання й участь у грісі ближнього це знані вам з катехізму чужі гріхи. Вибирайтеж проте лишень такого кандидата, що є побожний, розумний, чесний і гідний син св. католицької Церкви й народу, якому не можнаб було нічого закинути.

Не забувайте теж у цій важній хвилі, заховати братню любов поміж собою. Це пригадуємо вам в імя любови, що до неї завзивав колись Божественний Спаситель своїх святих Апостолів: „По сім пізнають вас усі, що ви мої ученики, коли любов мати мете між собою“ (Ио. 13, 35). Закиньте у цій важній хвилі між собою всякі ворогування, партійну грізню, особисті порахунки, — єднайте сили до великого діла. Не давайте послуху тим, що на виборах хочуть заробити несовісною агітацією, не давайтесь ловити на облесливі слова, не продавайте голосів за юдин гріш, бо це злочин супроти Церкви, народу, державних законів. Безпристрастно, з розвагою достойною християнина католика сповніть цей ваш обовязок, не дозволяючи заманювати себе до ніяких невідповідальних вчинків.

Відзиваючись оце до вас, не хочемо так чи інакше впливати на вислід виборів, ані обмежувати вашої свободи. Але одного бажаємо, щоб ви користаючи з прислугуючого вам права пішли на зустріч вимогам св Церкви й народу, щоб у нічому не нарушили ні Божого, ні природного закона

Від себе не перестаємо Бога просити, щоб захоронив вас перед лихом і дав вам пізнати свою святу волю.

Благодать Господа Нашого Ісуса Христа со всіми вами. Амінь.

Дано в Перемишлі 1. січня 1928. р.

† ЙОСАФАТ Епп.

(Взято з 1. ч. „Перемиських Епархіяльних Відомостей“ за січень, 1028 р. Органи з инших дієцезій до хвилі замкнення числа ще не наспіли. — Ред. „Н. Зорі“).

Всім Членам Укр. Христ. Орґанізації, Передплатникам, Читачам і Прихильникам католицької української преси з нагоди Празника Різдва Христового і Нового Року сердечні побажання і привіт складають

Ц. Комітет У. Х. О.
і Редакція „Н. Зорі“.

НОВИНКИ

Чергове (3) число „Нової Зорі“, вийде задля технічних причин щойно по Новім Році, то є дня 17. січня.

— СЕ ОРҐАНІЗАЦІЯ! На останнім зїзді „Національної Федерації Католиків у Франції“ стверджено, що та орґанізація має поверх три міліони дійсних членів. — Така могутня орґанізація може удержати могутню пресу й великі інституції. Та католицька орґанізація держить Францію перед упадком, до якого пхають її ріжні агітатори, що голосять „рай на землі“. Коли приняти, що католиків-українців є навіть 10 разів меньше, ніж католиків-французів, то все таки ми повинні мати бодай 300.000 зорґанізованих українців-католиків. А де вони?

Д-р мед. Тадей Хутковський
спеціяліст по недугам зубів і устної ями
ординує від 9—12 і від 3—6.
Львів, вул. Третього Мая ч. 16.,
89 **партер, тел. 36-33.** 3-3

— З СИМ ЧИСЛОМ зачинаємо печатати історичну повість-хроніку д-ра О. Назарука про дочку українського священника з Рогатина, Анастазію Лісовську, котра як жінка Сулеймана Величавого засідала в 16. ст. на наймогутнішім тоді престолі Европи. Повість оперта на історичних фактах і народних переказах.

— ЧЕСЬКІ ВЧИТЕЛІ МУСЯТЬ ЗНАТИ СЛОВЯНСЬКІ МОВИ. Чехословацьке міністерство освіти видало розпорядок, що кандидати на вчителів чеської мови в середніх школах мусять виказатися знанням словянських мов, у першу чергу російської, польської та сербсько-хорватської.

Пшибишевський а католицизм. „Католицька Агенція Пресова, подає, що недавно померший польський письменник Станислав Пшибишевський минулого року по сповіди і св. Причастію зложив таку заяву: „Заявляю, що в католицькій вірі, в якій я уродився, хочу жити і вмирати. За всі вчинки проти основ цеї віри щиро жалую і бажаю всьо направити. Найглибше і найщирійше католицькій Церкві відданий Станислав Пшибишевський. 20. X. 1926. р.“

Союз пошкодованих знахорями. У Берліні оснували Союз пошкодованих знахорами й непокликаними лікарями, що має ціллю утворення спільного фронту для оборони інтересів усіх, що впали жертвою цих піби-лікарів. Ця орґанізація видає власний орґан п. н. „Zeitschrift für Volksaufklärung gegen Kunfüscherei und Heilmittelschwindel“, що його ціллю є освідомлювання широких мас про шкоди й небезпеки покутної медицини. Цей часопис має теж намір звертати увагу правительства та влади на цю так розовсюджену язву. Рівночасно для поборювання знахорства запорядив пруський міністер внутрішних справ, щоби поліційні школи й ратункові поготівля дістали подрібні інструкції щодо поборювання покутної медицини. Татіж інструкції дав пруський міністер хліборобським палатам і жіночим господарським школам.

Скляна школа. У Штеґліц на передмісті Берліна кінчать саме будову нової школи, що збудована в цілости зі скла й залізних бельків. Вибір цего матеріялу спричинило оречення комісії шкільної ґіґієни, яка прийшла на думку, що сонячне проміння найкращий забезпечний та лічничий засіб проти розповсюджених серед молодого покоління сухіт. Цей прозорий дім матиме 24 шкільні салі. Виклади в цій школі почнуться вже з початком 1928 р.

Добра книжка це страва для душі, а лиха це для душі отруя.

Подяка.

Кремінець 15. липня 1927.

До Шановної Фірми

М. Фрайліх, Львів, Городецька 35.

Почуваюся до глубокого морального обовязку, подякувати Панові за вратування від небезпеки смерти моєї 65 літної мами, недужої жінки, яка упадала під тягаром терпінь з приводу перестарілої пропуклини, що мучила її понад 25 літ. Всі бандажі, що вживала їх дотепер тільки погіршували стан її здоровля, так, що деколи цілком не могла ходити. Коли однак звернулися ми до. Шан. Фірми, а Вп. Пан щасливою рукою дібрав їй відповідний бандаж, пропуклина зникла цілком. Тепер моя мама чується сильною як перед 25 літами і ми відзискали в ній здорову маму і ґаздиню. Тепер бачу і єсьм глубоко переконаний, що всі високі відзначення і медалі як також дипльоми, які признано Шан. Панові були цілком заслужені. Для нас було це правдивим чудом привезти до Львова стару схорілу жінку з застарілою пропуклиною, а відвезти з поворотом сильну і цілковито уздоровлену маму. Я зі своєї сторони можу тільки якнайгорячіше дорадяувати тим, що терплять на пропуклину звернутися до Фірми М. Фрайліх де можна найти спасенну поміч без ріжниці на вік і пол. — прошу приняти вислови найглибшої вдячности від мене і моєї мами.

з поважанням Михайло Хісдіс.
Кремінець, Дуб. рогачка ч. 73.

Шукають Мойсеєвих скрижалів. В американських наукових кругах викликала велике зацікавлення просьба одного археольоґічного товариства, спрямована до палестинського правительства. У просьбі домагається це товариство дозволу на розпочаття пошукувань двох *Мойсеєвих скрижалів із Х-ма заповідями*. Вони буцімто знаходяться в розколинах гір Небо. Ініціятори цеї незвичайної виправи спираються при цьому на відомости книги Маккавеїв, яка говорить, що пророк Єремія в пересвідченні, що Навуходоносорові війська здобудуть вскорі Єрусалим, виніс потайки кивот Завіта одним із численних підземних переходів міста й укрив його в якійсь печері на збочах гір Небо. Американці пересвідчені, що експедиції вдасться віднайти Мойсеєві скрижалі неоцінений скарб, що ним є кивот Завіта з десятьма заповідями, виритими на скрижалах, виготовлених, коли Мойсей розбив перші скрижалі, розгніваний видом Жидів, що танцювали кругом золотого телця. Керманичем експедиції буде д-р Феперер із Ібендел під Лос Анджелос у Каліфорнії. Корисний вислід експедиції мавби безсумніву великаньске значіння для археольоґії, історії та релігії.

Втеча з Мехіка. Еміґрація із Мехіка прибирає великанські розміри. Денно покидає цю країну до 3000 людей, що відїздять у Зєдинені Держави. В одній тільки пограничній американській дієцезії є тепер 250.000 еміґрантів із Мехіка. Еміґранти переважно інтеліґенти й головно білі нащадки Еспанців. Причиною еміґрації релігійні переслідування та політичні неспокої.

БІБЛІОҐРАФІЮ зачнемо містить від слідуючого числа.

ОГОЛОШЕННЯ.

(За оголошення Редакція не відповідає).

ОПОВІСТКА.

Греко-катол. Митропол. Капітула у Львові наміряє віддати в аренду свою маєтність (земельну посілість) Цвітову в повіті Бучацькім положену в обємі около 660 (шість-сотшістьдесять) моґрів землі (в тім около 640 моґрів рілі і около 20 моґрів сіножатя) на протяг шістьох літ почавши від дня 1. цвітня 1929 р. (двайцятьдевятого року) до дня 31. марта 1935 р. — Чинш аренди буде вимаганий в твердім збіжу і буде означений у відношенню до одного моґра арендованої землі. — П. Т. Рефлектанти зволять внести свої оферти на письмі до канцелярії адвоката д-ра В. Охримовича у Львові рекомендованим листом наданим найпізніше до дня 28. лютого 1928 р. (двайцятьосьмого року). — Близші інформації можна засягнути особисто або листовно у Впр. Отця Каноніка В. Томовича, прокуратора гр. кат. Митроп. Капітули у Львові, площа св. Юра ч. 5. 3—3

ОКУЛІСТКА
Д-р Корнелія ҐРАФОВА
б. абсольв. окулістичної клініки в Парижі
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГОРОДЕЦЬКА 89.
103 (біля фірми „Полотно“). 2—5
Тел. 24-70. **Орд. 9—10 і 2—6.**

Лікарсько-дентистичне Заведення
д-ра Симона Раппапорта - Якова Насса
ЛЬВІВ, вул. Сикстуська 17/II.
Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й винимання зубів без болю, Штучні зуби в кавчуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі П. Т. урядовцям і студентам значна знижка. — Полекші в сплатах. 79 5—5

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
АРТУРА ШНАЄРА
Львів, Захаріясевича 7. (побіч Техніки)
ПРИЙМАЄ від 9—1 і від 3—6.
104 **Полекші в сплатах.** 2—10

Д-р ІҐНАТІЙ ЛЄВЕНҐЕК в недугах мочевих орґанів і венеричн. — Ординує від 8—9 і 3—5.
Львів, вул. Трибунальська ч. 4., тел. 48-11.
55 8—10

Б. оператор клініки проф. Ноймана і Ґаєка у Відні
Д-р Л. Александрович
Спеціяліст від недуг ушних, носа, горла і гортані
Львів, ул. Валова 11., тел. 40-75,
30 11-12

ЛІКАР-ДЕНТИСТ
Тадей Шажявський
107 б. ст. асистент Ун. І. К. 1—5
ординує дальше Львів, Рутовського 1.

ОКУЛІСТ-ОПЕРАТОР
Д-р А. Гершендерфер
б. лікар віденської клініки і б. секунд. заг. шпиталю у Львові
Львів, вул. Пілсудського (Панська) 3.
65 орд. 8—9 і 3—5. 6—20

Відновляйте передплату!

Найлучші ДЗВОНИ
і
всі церковні предмети

в найбільшім виборі і найдешевше продає одинока українська кооператива

„ДОСТАВА”

у своїх складах: ЛЬВІВ, вул. Руська ч. 20., ПЕРЕМИШЛЬ,
:: :: Ринок ч. 23., ТЕРНОПІЛЬ, вулиця Перля ч. 16. :: ::

Направляє старі ризи, позолочує чаші і пр., бере на себе МАЛЬОВАННЯ ЦЕРКОВ, виготовлення ІКОНОСТАСІВ і ручить за солідне та стилеве виконання по приписам нашого обряду.

Письменно за цінами звертатися до Дирекції: **Львів, Домініканська 11/І.**

105

Д-р Юлій Ардель

б. секундар заг. шпиталю у Львові,
ord. у внутрішніх недугах від год. 12—1 і 2—5.
Лічення: діятермією і кварцевою лямпою.
63 **Львів, Коллонтая 5., тел. 19-62.** 6-10

ЛІКАР-ДЕНТИСТ (стоматольог)

Д-р мед. Берта ШНАЙДЕР

абс. дентист. клініки Університету
Львів, вул. Академічна 24.
Тел. 26-58.
ординує в недугах зубів та устної ями.
— - Технічно-дентистична робітня. - —
102 Для незаможних полекші. 2-15

ОКУЛЯРИ і цвікери від 2 зол. до 40 золотих найліпше купити в ОПТИКА **Зільберштайна**
Львів, вул. Легіонів 9. 568-10
Найстарша в Польщі фірма, істнує 53 літа.

КОВНІРЦІ і КОЛЬОРАТКИ
для священиків!
поручає **Й. ЗІХЕР, ЛЬВІВ, Капітульна 3.**
(напроти Катедри).
Також: камізельки, светери, білля Єгера, рукавички і панчохи. 8-10
54

Телефон 17-04.
ПЕРШОРЯДНА РОБІТНЯ
Марії Волянської-Павлюк
ЛЬВІВ. Собєського ч. 12.
ВИКОНУЄ
найвибагливіщі сукні костюми та плащі жіночі
СОЛІДНО, В НАЙКОРОТШІМ ЧАСІ ТА ПО ПРИСТУПНИХ ЦІНАХ ТАКОЖ ТОЛОЧИТЬ ДЕСЕНІ НА АКСАМІТАХ ТА ПЛЮШАХ. 1—1
106

ГАРНІТУРИ КЛЮБОВІ — ТАПЕТИ — ФІРАНКИ — ДЕКОРАЦІЇ
Т. КИСЯК і СИНИ
Львів, пл. Смольки 4., тел. 40-09.
Власне тапіцерське заведення, вул. Косцюшки 20. тел. 19-85. 3-10
99

ПОРУЧАЄМО НОВО ВІДЧИНЕНУ
ФОТОГРАФІЧНУ РОБІТНЮ
„ДОРА” — ЛЬВІВ, — СЛОВАЦЬКОГО 2.
72 5-5

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 53 8-25

ПАНЧОХИ ПФАУ РИНОК Ч. 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
21 12—20

Сорочки, підштанки, ковнірці, краватки, панчохи, скарпетки, рукавички, трикотажі, **кольоратки,** та імпрегновані маншети — по найнижчих цінах продає галянтерійна торговля **ШТАЙНБРУХА, Львів, вул. Трибунальська 1.** (угол Ринку). 73 5-20

Вже вийшла друком і находиться в продажі цілість історичного роману
П. СТАРИЦЬКОГО
„Розбійник Кармелюк“
Том I. 4·50 зол., Том. II. 4·50 зол., Том III. 4·50 зол., Том IV. 4·50 зол.
Всі чотири томи 18 зол. В гарній полотняній оправі зі золотими витисками на окладці і на хребті 24 зл.
На пересилку долучити 1 зол.
ЗАМОВЛЯТИ:
УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ й АНТИКВАРНЯ
Львів, вул. Рутовського ч. 22.

ОБУВЯ
мужеське, дамське і діточе
у великім виборі :: і найдешевше ::
у фірмі
С. Й. ЕРЛІХ
Львів, Ринок 11.
угол Сербської.
58 7—10

ФІРМА
Г. ГАНДЕЛЬМАН
Львів, Легіонів 27.,
уладжує
велику передсвяточну продажу
товарів блаватних, суконних, білля — на 25% дешевше.
Також 2000 решток з 50% опустом.
88 3—3

КИЛИМИ, ХІДНИКИ, ПОРТІЄРИ, ФІРАНКИ,
КОВДРИ І МАТЕРАЦИ,
МАТЕРІЇ НА МЕБЛІ, ТАПЕТИ.
Власна робітня тапіцерсько-декораційна
С. ВАЙС, ЛЬВІВ, Коперника 5.
Тел. 47—19, 39 10-10

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ
Вироби солідні петріскаючі
ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**
першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше
Лев Матвійовський
Львів, Хорущина 8. **Телєфон 40-11.**
33 10—10

НОВІСТЬ!

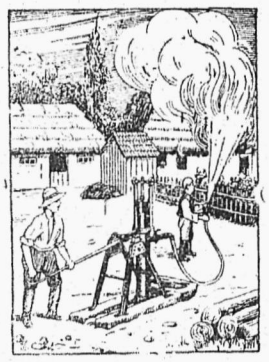

ПОМПИ керничні „ПАТЕНТ“
порушувані довільно ручно, мотором, кератом або вітряком. ЛОЖИЩА кулисті. Видатність до 7.000 літр.— 1 год. Гарантія на 5 літ. Вироблює тільки фірма: Підприємство верч. керниць інж. **Фр. ДОМІНІК**
Львів, вул. 29. листопада ч. 37, тел. 18-55.
52 6—8

ВИНА ЛІТУРГІЧНІ
ЦЕРКОВНЕ СВІТЛО
КАДИЛО
поручає
ЕДМУНД РІДЛЬ
Львів, Рутовського 3.
Склад чаю, кави і вина.
76 5—10

КУХОННА ПОСУДА
емаліована і алюмініова, столове накриття і т. п.
поручає **НА СВЯТА** о 20% дешевше
МАР. КОСТЮК — ЛЬВІВ, — вул. Чарнецького 1.
100 2—2

Оснований в 1843 р. **СКЛАД МЕБЛІВ** Оснований в 1843 р.

ЙОСИФ КІРШНЕР — ПЕТРО ПІЛЛЄР

ЛЬВІВ, вул. Трибунальська ч. 14. І. пов.

поручає: їдальні, спальні, сальони, кабінети, кухонне уладження, меблі мягкі, занавіси, карнізи і матеріяли на обивання.

Позір на фірму і число дому — над складом порцеляни! 42 9—15

КИЛИМИ, ХІДНИКИ, ФІРАНКИ, МАТЕРАЦИ, КОВДРИ, СТОРИ ДО ВІКОН, Меблеві МАТЕРІЇ, КАПИ, ПОКРИВАЛА

Е. Кічалєс і А. Марґулєс

Ягайлонська 15. тел. 43-78. **ЛЬВІВ** Сикстуська 18. тел. 33-48

84 4—4

МЕБЛІ КЛЮБОВІ І САЛЬОНОВІ

готові на складі і на замовлення виконує

Першорядне ТАПІЦ ДЕКОР. заведення

Вл. Прокопек

61 Львів, Зіморовича 6. Тел. 48-25. 7-8

КИЛИМИ

Глинянські

ЗАБАВКИ,
ВИРОБИ ЛОВІЦЬКІ,
КОСМЕТИКИ, 37 10-10
ФІҐУРКИ ҐІПСОВІ.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ.

Львів, вул. Коперника 11. Тел. 26-09.

ЛЮДВИК ГЕГЕДІС

ФІЛІЯ: Килими і кошикарські вироби, Галицька 5. Тел. 30 32.

Малопольський Союз Ткачів

„Прядиво“

Львів, вул. Пястів 2.

приймає від господарів до виробу згл. до виміни на готові товарі отсі сирівці:

лен (коноплі), клочча, пряжу та вовну і видає за них готові всілякі вироби найкращого сорта, як: господарські полотна неоцінені для селян, льняні полотна сирі і білені дрелихи, полотна на простирала подвійної ширини, цайги на одіж, перкалі і зефіри на постіль, всипи, обруси, ручники й сукна.

101 2-2

Важне для Всечесного Духовенства Станиславівської Дієцезії!

НАРОДНЯ КНИГАРНЯ

В СТАНИСЛАВОВІ, ПАСАЖ ГАРТЕНБЕРҐІВ, Ч. 2.

поручає великий вибір книжок

з літератури красної, наукової, популярної і діточої. -- На складі видання „Просвіти“, „Української Накладні“, ОКА, „Русалки“, „Доброї Книжки“, „Червоної Калини“, В-ва Чина Св. Василія Великого і ин. -- НА СКЛАДІ ВСІ КАЛЄНДАРІ НА 1928 р. -- Б. Лепкий: Мазепа (4 т.) ціна зл. 39.60. Б. Лепкий: От так собі, нариси зл. 1·50. Б. Лепкий: Сотниківна, ціна зл. 3·50. о. Д-р Ф. Щепкович: Буддаїзм зл. 7·--. В. Липинський: Листи до Братів Хліборобів зл. 10·80. -- Книжки висилається за готівку або за післяплатою.

Опаковання не числимо. Порто і післяплата після почтової тарифи.

96 На бажання катальоґи безплатно. 3-4

„ОЛЬКА“ найбільший вибір ТРИКОТОВИХ ВИРОБІВ, ПАНЧІХ І РУКАВИЧОК. — Ціни гуртові. Львів, Ринок ч. 35, біля „Народньої Торговлі“

47 14-15

!!! СВІЙ ДО СВОГО !!!

Одинока українська ЛІЯРНЯ ДЗВОНІВ М. БРИЛИНСЬКОГО

Львів-Замарстинів, вул. св. Михайла 14.

ВІДЛИВАРНЯ ДЗВОНІВ

Михайла Брилинського

Львів-Замарстинів, вул. св. Михайла 14.

83 в 1-1

ЛИСТ ПОХВАЛЬНИЙ.

Ми низше підписані з приємністю свідчимо і приносимо щиру подяку фірмі М. Брилинського за доброкачественний, мельодичний і звучний дзвін відлятий для нашої церкви. Охоче рекомандуємо всім, хто хоче мати добрі дзвони, купувати у вище означеній відливарні.

с. Городиславичі, Томашівського повіту на Холмщині, 1. падолиста 1927.

Настоятель: Протоєрей Гиполит Косоноцький. Псаломщик: М. Боровик. Староста церковний: Іван Ваврищук.

Представителі від братства і парохіян: Степан Ридко, Яків Кобецький Петро Кащер, Степан Карпович, Василій Гриндус

ХТО ХОЧЕ ДЕШЕВО та вибагливо сдягатися, нехай прийде й пересвідчиться, щодо найкращої якости і дешевости товару:

Одяги 40, 65, 95, 110, 130 і 165 зол.
Раґляни 50, 78, 93, 110, 130 і 165 зол.
Куртки 60, 85, 92 і 115 зол.
Футра 150, 165, 180, 260, 365, 390, 420 і 450 зол.
Пальта 110, 140, 175 і 190 зол.

Штани, прічези і пумпи камг 19, 26, 32, 41 і 45 зол.
Дамські плащі 50, 70, 86, 105, 125, 150, 180, 210 і 270 зол.
Плащики для дівчат 40, 50, 60 і 75 зол.
ЗАМОВЛЕННЯ НА МІРУ виконується до 48 годин.

НА ДОГІДНІ РАТИ! 94 а 3—4 НА ДОГІДНІ РАТИ!

Р. ТАБАК і С-ка, Львів, ул. Личаківська ч. 8.

У власнім інтересі просимо зважати на фірму: Р ТАБАК і С-ка.

СПЕЦІЯЛЬНИЙ СКЛАД

дамської конфекції

ЛИЧАКІВСЬКА 10

поручає найновіші моделі краєві і заграничні: Сукні балеві, візитові і вовняні. Jumpery. Дамське білля, Плащі-моделі в великім виборі по низьких цінах

і на догідні сплати.

Замовлення на міру виконується до 48 годин.

Увага! МОДЕЛІВ до ВИСТАВИ не даємо, просимо зайти і переконатися без найменшого обовязку купна.

94 б 3-4

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. - Відвічальний редактор Роман Гайдук. - З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 3. (105.) Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер 19 січня 1928. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

Виходить два рази тижнево.
Адреса Редакції й Адміністр.:
Львів, ул. Сапіги 26, I. пов.
К. П. Щ. Краків 405.867.

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Передплата в краю:
Чвертьрічно . . . . 6 зол.
Місячно . . . . . 2 „
За кордоном чвертьрічно . . . . 1 дол. ам.
Ціна одного числа 0·25 зол.

Суспільність і студентство.

З приводу 60-літнього ювилею віденської „Січи“, (1868—1928).

(ЗМІСТ: — Чи шум і гук ідентичні з орґанізованим життям? — Чому віденська „Січ“ варт особлившої уваги? — Кілька заміток про молодь. — Як ставляться до своєї молоді народи на ріжних степенях розвитку? — „Не тудою“ а „кудою“?— Три невеличкі обовязки в 60-ліття студ. орг.„Січ“).

В сім році припадає 60-літний ювилей істнування нашого найстаршого студентського товариства, віденської „Січи“. Воно заразом одно з наших найстарших світських товариств взагалі. Тільки наші орґанізації при церквах далеко старші й зовсім не „обмертвілі“, як пише в „Раді“ п. Т. Ясенчук з приводу ювилею „Січи“ (очевидно або не знаючи живучости орґанізацій при церквах, котрі вспіли передержати навіть найтяжші часи, або ідентифікуючи шум і гуд з орґанізованим життям).

Віденська „Січ“ се наша орґанізація, котра десятки літ була найдальше на захід висуненим збірним центром української молоді зразу не тільки університетської. В тій орґанізації входили в публичне життя тисячі наших інтеліґентів, котрі потому відограли або ще й тепер відграють меншу або більшу ролю в суспільности. Вже з тих причин ювилей сеї орґанзації заслугує на особлившу увагу.

З приводу свого ювилею оповістила віденська „Січ“ що в 60-ліття свого істнування видасть альманах. І короткою відозвою звернулася до загалу, щоби присилати до її альманаха праці, особливо спомини, які вяжуться з історією „Січи“ або з особами й діяльністю її бувших членів, в першій мірі тих, котрі погибли в боротьбі за українську державність.

Звертаємо увагу поважно думаючих людей нашої суспільности*), в першій мірі б. членів „Січи“, щоб не забули на час відгукнутися на той зазив не тільки зі своєрідного піетизму до товариства своєї молодости, але ще з отсих причин, котрі мають публичне значіння:

Молодь, котра приходить на університети, з особлившою увагою читає те, що відноситься до її молодечих орґанізацій. Тай не тільки читає, але й часто захоплюється прочитаним — у рішаючих нераз на ціле життя студентських літах. Колиж участь в альманахах молоді беруть тільки ріжні аґітатори вічного перевороту, то дух, що панує в орґанізаціях молоді мусить ставати традиційно пустий і руїнницький. Розуміється, тут проблема не така проста, що — мовляв — коли участь в альманах молоді бралиб також поважно думаючі люде, тоді дух молодечих орґанізацій не бувби пустий і руїнницький. Дух молоді кождого народу повний запалу, ферменту, часто й нерозваги тай інакше не може бути. Діло тільки в тім, щоб старша суспільність, котра має вже життевий досвід, не тратила зовсім впливу на молодь а бодай стичности з нею.

Сій ціли присвячують суспільности, щасливіші від нашої, цілу дуже складну й коштовну, машинерію великої скількости орґанізацій. У народів, котрі розпоряджають своєю державністю, пляновий вплив на молодь проявляє суспільність не тільки через Церкву, але й при помочи 1. держави, 2. громади, 3. незалежних від чужих грошей політ. партій, 4. фахових орґанізацій, 5. приватних товариств, закладаних спеціяльно в тій ціли й часто субвенціонованих державами, краями, великими містами, 6. т. зв. „Орґанізацій для самообразування молоді“ (котрих ніде й ніколи зріла суспільність не випускає цілковито зпід свого впливу, тільки старається, щоб її вплив у таких орґанізаціях не виступав на зовні), 7. преси, котру для молоді редаґують з особлившою старанністю і т. д.

Державний і взагалі культурний спосіб думання виходить з заложення, що само ніщо не зробиться, отже не зробиться „само“ й виховання будучих горожан та членів громадянства в ріжних потрібних напрямах. І длятого той спосіб думання доцільно впливає на виховання в напрямі реліґійно-моральнім, горожанськім, громадянськім, патріотичнім (корінь кождого патріотизму все в краєвости*) соціяльнім, економічнім, фаховім, причім фах уважається не тільки способом до заробітку як найбільше грошей, але головно способом приношення як найбільшого хісна суспільности. Длятого власне звертається увагу на докладне опанування фаху і на совісне виконування його. Не малу увагу звертається й на культуру тіла та на загальне образування.

Розуміється, є виїмково такі державні народи як пр. абісинський, котрі того всего не роблять і навіть не знають. А є, чи може радше до недавна були такі народи без держави, котрі майже все те робили, як пр. Ірляндці, Поляки, Фінляндці — з виїмком того, що могла робити держава, поки її не мали.

У народу менше культурного або недержавного — опріч одної Церкви — жаден иньший чинник не може в тих справах як слід проявитися або й зовсім не проявляється, а то з отсих причин: Держава без державного народу не може ділати, бо її нема. Иньші чинники не можуть як слід ділати або ізза перешкод, яких зазнають від чужих державних сил, або ізза недостачі засобів, або ізза деправації (нпр. таких політичних партій, котрі фінансово залежать від чужих і задля грошей втягають молодь нераз у вир найбрудніщої аґітації). Навіть Церква недержавного народу, котра на своїй реліґійно-моральній области ще розмірно найсвобідніща, не все може присвятити справі молодіжи свої найбільші зусилля, бо й Вона мусить звичайно тяжко боронитися від підкопування основ свого істнування, боронитися так від затій згори, як і розкладових впливів з низу, у власній суспільности, в далеко більшій мірі, ніж се діється з церквою у державних націй.

Таким чином приватна ініціятива і приватні звязки між старшою суспільністю й молодю набирають особлившого значіння. Але й ті звязки далеко більше никлі у націй недержавних згл. малокультурних, ніж державних згл. культурних. Длячого? З тої простої причини, що молодь перших народів з природи річи більше незадоволена й тому доступніша для всякого рода демаґоґів, ніж для дійсно солідних учених і діячів. Хто інтересується рухом у студентських орґанізаціях, той мусів запримітити, як мало хто з поважних учених недержавних народів удержує постійний звязок з молодю. І то не тільки тому, що тих учених мало, а в державних народів багато. А головно тому, що звичайно ніхто до тих людей не звертається з нічим, вони нікому не цікаві, навіть коли самі звернуться, — але зате „цікаві“ демаґоґи найгіршого сорта, вигукують пусті фрази, котрі можна приминити до всього й до нічого, як пр.: „Не тудою дорога!“ і т. п. А „кудою“? — ніхто не довідається, бо з пустого не наллеш.

Так серед молодіжи витворюється — з малими виїмками часу й людей — атмосфера руїни й демаґоґії, котра викликає позірне вражіння „руху й життя“. З того „руху й життя“ молодь звичайно не виносить нічого позитивного.

І ще довго опісля на становищах видихує зі себе ту пустку, якої надихалася „за юних літ“, а дехто до самої смерти не видихається. Та неґативність, пануюча звичайно в молодечих орґанізаціях і есть головною причиною того, що б. члени тих орґанізацій опісля в життю не вдержують з тими орґанізаціями ніяких зносин або дуже слабі. Зовсім інакше мається річ в суспільностях державних народів.

Віденська „Січ“ мала свої добрі і свої меньше добрі часи. І в одних і в других її члени та бувші члени мали значний вплив на загал нашої інтеліґенції.

Щоб виказати, наскільки галицький раціоналізм якраз через нашу молодь студіюючу у Відні черпав свої „натхніння“, на те требаб докладно перестудіюва-

*) Під словом „суспільність" розуміємо тут старшу суспільність, т. зв. „людей на становищах", котрі вже мають за собою життевий досвід і можуть з перспективи того досвіду дивитися на свою молодість. Річ ясна, що студентсво се також часть суспільности, як цвіт се частина дерева. і як можна говорити про цвіт у відношенню до дерева, так можна говорити про молодь у відношенню до суспільности.

*) Справу „краєвости" й „реґіоналізму" (се справи ріжні в наших областях) вияснимо колись окремо.

ти архів віденської „Січи“ і список її членів.

Одначе якби не було, — то віденська „Січ“має за собою гарні сторінки. Для того не слід відмовитися від участи в її ювилейнім виданню. Особливож її бувші члени повинні поспішити по перше з датками на се видання, по друге з замовленнями того видання, по трете зі своєю співпрацею, зі своїми споминами з студентських літ. Спомини належить писати коротко, бо в збірниках нема місця на довгі праці. Не опускаймож ніякої нагоди до контакту зі своєю молодю.

Праці належить надсилати до кінця місяця лютого с. р. на адресу:

Studentenverein „Sitsch“, Wien, XVIII. Theresiengasse 15, або: „Sitsch“, Wien I., Universität.

А. Ч.

ГРИГОРІЙ ЛАКОТА.

Про вивезення і поворот перемиської мітри Данила.

(На основі урядових актів перемиської капітули й воєнної хроніки бл. п. о. архидіякона Мирона Подолинського). *)

В часі світової війни по здобуттю Перемишля російськими військами (23. березня 1915 р.) наступив по кількох тижнях несподівано відворот російської армії з занятих галицьких областей. Дня 3. червня (1915 р.) опустило царське військо також щойно упокорений Перемишль.

Майже рівночасно з цим відворотом поширилася скоро вістка, що росіяне забрали з собою з нашого капітульного архіву в Перемишлі стародавну епископську мітру, знану загально під назвою корони короля Данила, а даровану йому Папою Іннокентієм IV.

Вістка про утрату дорогої памятки, що викликала справдішний жаль у широких кругах нашої суспільности також поза Перемишлем та перемиською епархією, показалася правдива. В самім Перемишлі прикро було за це й говорити, бо надії на зворот мітри не було майже ніякої. Ізза важких переживань воєнних та великих переворотів справа вивезення мітри на протязі кількох літ майже зовсім притихла так, що доперва в останніх роках дехто знова зачав допитуватися за мітрою, а п. проф. Возняк згадав про неї в „Ділі“ мабуть з 1925 р.

215 літ тому (1713 р.) була забрана вже раз ця мітра її правним власникам і передержувана через 28 літ в чужих руках, переходила цілу історію довголітного судового процесу[1]). А в 200 літну річницю з горою (12. травня 1915 року) забрана поновно професором петроградської академії ґенералом Евгеном Шмурлом і вивезена в архів Академії наук у Петрограді, перебула вона знова поверх 11-ти літний полон, повернувши назад у Перемишль доперва в 1926 р.

Вважаю, що не від річи буде заподати тут дещо, що відноситься до цього останнього забрання, вивезення тай повороту в Перемишль цеї старинної мітри, що є дорогоцінністю перемиської Епископії і що має свою славу в нашій історії та суспільности.

По заняттю Перемишля російськими військами 23. березня 1915 р. російські круги дуже занялися як перемиською катедрою так ще більше капітульним архівом та бібліотекою. Вже першого дня по вступленню російської армії до Перемишля оглядав катедру і бібліотеку один воєнний протоєрей, випитувався о. архівара Мирона Подолинського, чи не вислано дечого з архіву до Відня, та запевняв, що російським властям дуже залежить на тім, щоби зберегти всі тутешні краєві архіви. Оповідав, що він сам на початку другої облоги Перемишля просив ґенерала Ґандуріна, щоби приказав літакам зліпити точно положення перемиської катедри, і в цей спосіб запобігти знищенню чи ушкодженню бомбами її архіву.

25. березня о $1^1/_2$ год. з полудня прибув до капітули зі штабовим сотником Ефенбахом професор і повновласник петроградської Імператорської Академії Наук ґенерал Евген Францович Шмурло одягнений в однострій фельдмаршал-лейтнанта[2]) і зажадав від о. архівара Подолинського, щоби показав йому бібліотеку й архів, що цей і вчинив. Як учений професор знав п. Шмурло почасти цей архів та оглядав його до 4-ої години. По скінченню оглядин просив о. Подолинського о зладження сумаричного виказу рукописів, інкунабулів і загального змісту печатаних книг бібліотеки для своєї інформації, та заподав своє теперішне мешкання в Перемишлі (Готель City, ч. 14). Отець архівар випрошувався від цього труду, та ґенерал таки просив о згаданий виказ, вказуючи на це, що було наказано літакам хоронити бібліотеку.

При цих перших відвідинах капітульного архіву й бібліотеки допитувався п. Шмурло також за мітрою Данила і її о. Подолинський йому перший раз тоді показав, бо вона від часу облоги Перемишля находилася в бібліотеці.

Тут належить запримітити, що цю старинну мітру переховувано від 1848 року в вертгаймівській касі під доглядом капітули в її будинку при Катедральнім Храмі. Однак по тій причині, що саля в якій находилася згадана каса з мітрою, з вибухом всесвітної війни мала бути по наказу військових властей призначена на шпиталь для війська, перенесено з цеї салі всі капітульні акти, цінні папери а також і мітру до сумежних бібліотечних кімнат. Тут в бібліотеці находилася від тепер мітра, тут її оглядав п. Шмурло і звідси її відтак забрав.

В своїх воєнних записках, що дотикають вивезення мітри, завважує о.

---

[1]) По смерти перем. Еписк. Юрія Винницького (1713 р.) забрала мітру родина Винницьких, що дало притоку до довголітнього процесу, який розпочав в Ап. Нунціятурі в Варшаві завідатель перем. епархії, володимирський Епископ Лав Кишка в 1713 р., відтак продовжував Еп. перем. Єронім Устрицький до 1741 р. (А. Добрянський: Исторія епископовъ. Львовъ 1893, III. пер. стр. 12). Справа велася головно в суді І. інст в лат. консисторії Перемиській; справу судив головно лат. мп. Еп.о Андрій Пруський. Другою інстанцією була лат. консисторія львівська, де судячими були головно Еп. пом. Єронім Єловицький і Еп. пом. Антін Берестянський. Апост. Нунціятура була третьою інстанцією. (Акт. проц. з 1729—32).

[2]) На захованій в архіві візитівці виписане Евгеній Францовичъ Шмурло уполномоченный Императорской Академіи Наукъ по о раненію историческихъ памятниковъ и научныхъ коллекцій въ районѣ военныхъ дѣйствій. Цей проф. Шмурло їздив по дворах в околиці Перемишля і забирав родині старинности, щоби зберегти їх перед знищенням, та возодив до Оссолінеум у Львові. Так вчинив він пр. з кількома пакамн з історичною стариною родини князів Сапітів з Красічина.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 19. І. 1928. 2

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

ЖІНКА ХАЛІФА Й ПАДИШАХА СУЛЕЙМАНА ВЕЛИКОГО, ЗАВОЙОВНИКА І ЗАКОНОДАВЦЯ.

Українська історична повість з 16 століття.

(Дальше.)

Урвала немов в екстазі, захлистуюючись як від води, і кинулася на землю збирати решту розсипаних грошей. Потім глянула глибоко в очі молодій і, навіть не звернувши уваги на Степана, поспішно відійшла. Оглянулася ще кілька разів за Настунею і зникла за ворітьми.

Всім, що остали, зробилося по її відході якось ніяково. Стара тітка Катерина заговорила:

— „То, діти, все так ворожать дівчатам перед вінчанням: Що буде богата, дуже богата, що поїде в дорогу, далеку дорогу, що матиме синів, що буде їй і весело і сумно от, як у життю буває.“

Настя на те усміхнулася й заспівала:

— „Ой втоптана доріженька,
Посипана маком!
Та чи гаразд мені буде
За тим одинаком?...“

І незначно притулилася до Степана. Її веселість уділилася й йому. Він зааснів на обличчі й відповів їй веселим тоном:

— „Ой втоптана доріженька
Горі мочарами!
А хто її так втоптав,
Любко, вечорами?...“

— „Ти, ти, ти!“ сказала приязно Настуня й повела його до матері. За ними барвистою струєю ринула молодь в кімнати, бо надходила ніч.

V.

А мала се бути остання ніч Настуні в її рідним домі і — на рідній землі.

Вона немов прочувала се. І якось докладно оглядала свою скромну, дівочу кімнатку, одиноке вікно котрої виходило на луг над Липою. Переглянула ще раз свій слюбний одяг і свої річи, які мала забрати до Львова. Деякі відкладала, щоб забрати їх при слідуючім побуті в Рогатині. Між відложеними річами були й дві повісти, які перечитала найменше двайцять разів: „Повѣсть о Китоврасѣ“ і „Повѣсть дивна о царѣ Соломонѣ.“

Заснула пізно і тільки півсном. І снилось їй, як хтось співав уривки весільних пісень:

Благослови Боженьку,
Першу дороженьку!
Ми йдемо на барвінок,
Настуненці на вінок...
Зіленька насадила
Тонкого, високого,
Листоньку широкого...

Хоч Настя була веселої вдачі, але ся переломова хвиля в її життю настроювала її так поважно, що встала як у пароці. Якась неозначена дрож роскоші й страху, дивної боязни перед чимсь невідомим наповняла все її єство. Рух весільних гостей ще збільшував її неспокій.

архидіякон Подолинський, що з початком війни капітула враз з Епископом брали під розвагу, чи не булоби безпечніш сховати мітру й інші старинности в кількох паках і закопати в просторих гробницях під катедральним Храмом; одначе по розвазі відступлено від цього наміру, бо в разі ревізії підземелля сховані там старинности булиб наражені на більшу небезпеку, чим в бібліотеці між 30.000 книжками. (Далі буде).

*) Дякуючи Преосвященному Григорієви за сей жерельний опис інтересного епізоду з історії нашої мабуть найціннішої памятки в Галичині, просимо всіх, хто мавби якісь певні відомости про вивезення з нашого краю інших історичних памяток або творів штуки, описати се і прислати до напечатання. Такі вістки навіть про загинені покищо дорогоцінности колись при знайденню їх можуть мати практичну й навіть рішаючу вагу для відзискання їх, коли пропавші річи будуть докладно описані. Пожадані також описи звернених памяток нашої старовини, бо се причиняється до виплекання пошани для памяток нашої бувальщини. — Ред.

ДОЦ. УНІВ. Д-р ВОЛОДИМИР ЗАЛОЗЕЦЬКИЙ.

На переломі індівідуалізму.

II. Брутальний, безоглядний, тільки на самолюбстві свого „я“ опертий поганенький зажерливий еґоцентризм допровадив від доби ренесансу людство над пропасть, яка тепер перед ним отвирається.

Дитиною цього ренесансового індивідуалізму є цілий новочасний, нині до краю банкротства доведений раціоналізм. Дитиною його є нинішний нічим не погамований демократичний лібералізм і його брат по крові, модерний капіталізм. Дитиною його є нинішний атеїзм та антигромадська неограничена конкуренція боротьби всіх проти всіх.

А далі наслідком сього індивідуалізму є постійне википіване і нищене таксамо духового як і світського авторитету в імя законів „розуму“ та суверенної волі одиниці і її еґоїстичних інтересів — а тим самим нищене праоснов громадського та державного життя.

Хто не дасть себе засуґестіонувати фразами якогось вічного „модерного поступу“, той бачить, що вся нинішна техніка, весь капіталістичний лад, вся т. з. европейська цивілізація буде засуджена на неумолиму смерть, коли вона сею ніким непогамованою, демонічною брутальністю стремить без керм ідеї та душі до самовинищуваня в імя якоїсь діявольської а не людської „цивілізації для цивілізації“.

Коли мораль гине, гине етика, гине громадський інстинкт, повага Авторитету й альтруїзм — тоді не поможе людству і найбільш досконала машина, видумана найґеніяльнійшим умом. Бо тоді така машина не буде служити людству у його змаганню в боротьбі з природою, а буде зужита до руйнування безідейної і здеморалізованої людської громади в імя еґоїстичного самовинищуваня одиниць.

—o—

Досвід минувшини вказує на це, що по добах індівідуалістичних наступають доби універсалістичні. Так було пр. в часах упадку старинного світа, коли розвалилася в нівець ціла — не менч могуча від нинішної — матеріяльна антична культура, а її місце заняла нова христіянська універсалістична культура. Для кождого, хто глибше приглядається громадським явищам теперішности, стає ясним, що і ми находимося в критичному моменті — власне на переломі двох світів, двох світоглядів, двох періодів: індівідуалістичного, який належить до минаючих тіний ночи й універсалістичного, якому належить світло настаючого дня.

Але далі цей же самий історичний досвід каже нам, що тільки ті нації переживають такі їх основами потрясаючі кризи, — котрі мають в собі глибоку віру і глибоке хотіня крізу перебороти і стати на шлях нового життя. Тільки таким націям належить будучність.

Перші дні відродження української нації захопила страшна світова завируха, захопила законом неумолимої історичної неминучости і тяжка криза індівідуалізму.

Сильніщі, традицією державности, спільної культури споєні нації можуть лекше боротися з руйнуючими силами індівідуалізму, хоч і їм він загрожує неминучою смертю, коли в час не схаменуться.

Багато небезпечніша ця криза для української нації. Не має вона стілько відпорних сил, не має стілько засобів для поборення недуги, що сильніші від неї нації. Окрім цього індівідуалізм, як явище „модерно-поступове“, має якраз сильну притягаючу силу для всіх молодих і ще не розвинених громадських орґанізмів.

Але власне це відношеня української нації до сучасної крізи індівідуалізму, яке рішить про її будучність, накладає на всіх, кому не байдужа доля своєї Батьківщини, патріотичний обовязок піти тим шляхом, який доведе до дійсного виздоровлення і до її світлійшої будучности. А ця будучність лежить в обновленім або й новородженім універсалізмі.

З темного, душного хаосу української новочасної руїни виринає у сяйві христіянізму сонце, яке вказує на новий шлях в ліпшу будучність. Вказав його у своїх — не тільки в сучасній хвилі, але і в новітній історії України взагалі переломових „Листах до Братів Хліборобів“ — Вячеслав Липинський.

Він учить це, що нам найбільше потрібне. Він учить, що тільки христіянська покора перед Богом і своїм Законним Володарем дасть Українській Нації внутрішну силу, яка одна тільки веде до побіди над темними духами, що смокчуть з неї кров. Він учить, що тільки побореням свого власного, індівідуального „я“, своїх власних пристрастей, розколиханих до безмежности матеріялістичним світоглядом — зможемо піднестися до рівня державної нації. Він учить, що тільки виздоровленням Духа зможемо побороти хаос-матерію і з сирої, аморфної маси витесати форми Держави й Нації. Він учить, що шлях цей тяжкий і покритий тернем, але сходити з нього не вільно, тільки треба з відвагою і покорою христіянського лицаря ступати по ньому до ліпшої будучности.

І так шлях до побореня крізи індівідуалізму вже, дякувати Богу Всевишньому, нам вказаний.

Залежить від нас самих, чи ми тим шляхом підемо.

Бо від внутрішнього власного хотіння найлучших у кождій з Націй залежна їхня доля та будучність.

ДЕНТИСТ Б. ЛЬОКЕР

у СТАНИСЛАВОВІ,

вул. Собєського 14, партер.

Спеціяльність: Корони білі і штучні зуби американською системою. Ціни приступні. Услівя догідні.

43 9—?

Успокоїлася аж перед самим виходом з дому до церкви, коли вже була зовсім одягнена до слюбу.

Вінчати молодят мав о. Іоан, стрик Настуні зі Львова.

Вже було з полудня як вийшли з дому й попрямували до церковці св. Духа.

В хвилі, коли Настуня з дружбами станула на першім деревлянім східци церкви, сталося щось страшне. Що саме сталося, в першій хвилі ніхто з учасників весілля не здавав собі справи.

Вони тільки почули оподалік крики.

Уривані, проразливі крики.

Всі занепокоїлися й заметушилися. Тай почали інстинктовно оглядатися за місцем укриття.. Втім скричав хтось:

— „Татаре йдуть!“

— „Алла-гу!“ залунали дикі крики вже в улиці і з боків. Весілле вмить розлетілося серед страшного переполоху. Кождий скакав, куди міг. Хто в сад, хто між будинки, хто в шуварі недалекої річки Липи.

Настуня вискочила зміж своїх дружбів і хопилася свого судженого. Хвильку обоє стояли перед отвореною й освітленою церквою, мов задеревілі. На хвильку пустилися йти в церкву, мов під опіку св. Духа. А потому вибігли й пустилися бігти в сад.

Але вулиця була вже заповнена татарськими їздцями. Вони з диким криком перли наперед. Густі гриви й хвости їх негарних коней, „бакематів,“ досягали землі. Багато весільних гостей було вже в їх руках — на арканах. На оболоню за садом теж видно було Татар, що уганялися за поодинокими людьми то на конях, то пішки. Рев худоби долітав з цілого передмістя. Тут і там блимала пожежа. То Татаре підпалювали виграбовані доми передмість Рогатина.

Міста ще не мали в руках. Там лагодилися до оборони. Чути було гранне труб і биттє в дзвони, мов на пожар.

Під навалом жаху Настуня зімліла і в своїй білій слюбній сукні з вінком на голові впала на порошній дорозі. А Степан прикляк біля неї...

II. ОЙ БИТИМ ШЛЯХОМ КИЛИЇМСЬКИМ, ОЙ ДИКИМ ПОЛЕМ ОРДИНСЬКИМ...

„Там в долині огні горять,
Там Татаре полон ділять...
Один полон з жіночками,
Другий полон з дівочками...“
З народньої пісні.

I.

Настуня почула, як хлюпнули на неї студеної води. Пробудилася й відкрила очі.

Хвилю не розуміла зовсім, де вона та що з нею діється. Над нею нахилилися дві постаті з чорними, скісними очима, малими вусиками й вистаючими кістками облич, в острих шапках, з луками за плечима, в чорних кожухах, вивернених вовною на верх. Грудь Настуні стиснув такий великий страх, що переходив аж у роскіш. Якась дивна, півсвідома, жахлива приємність розливалася по всім її тілі і по очах, стискала гортанку, тамувала віддих.

Перша її думка була, що вона в руках Татар — татарська бранка і що ті півдикі постаті з жовтаво-темними обличчами можуть з нею зробити, що хочуть.

Відвернула від них очі. Тепер побачила, що лежала на якійсь леваді, недалеко ліска. А біля неї лежало або куняло в отупінню багато молодих жінок і дівчат. Між ними пізнала кілька знакомих міщанських дівчат. Своєї подруги Ірени з Рогатина не бачила. Оподалік лежали й сиділи мущини повязані міцними мотузами й ременями. Відразу пізнала між ними свого Степана. Він вдивлявся в жіночий полон. Чула, що очима шукає її. (Продовження буде.)

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Номінація. Впрепод. о. Тита Войнаровського, архидіякона і пралата іменувала Апостольська Столиця Апост. протонотарієм з правом ношення мітри і жезла.

Нова папська енцикліка. 6 січня появилася енцикліка папи Пія XI., що виясняє становище катол. Церкви супроти нових течій, лянсованих через християнські некатолицькі віроісповідання, щоби всі віроісповідання християнські разом з католицьким зєднити в т. зв. панхристіянізм, то значить оперти їх на сильній підставі, залишаючи кожному його відрубність не лише обрядову, але й доґматичну.

Очевидно, що катол. Церква, яка найбільше бажає зєднення церков, але на одній правдивій Христовій підставі, якою є католицизм, не може погодитися і мовчки толєрувати осьтакі опортуністичні намагання, оперті на звичайнім індиферентизмі або т. зв. релиґійній толеранції. Длятого Св. Отець осудив ці нові і фальшиві уніоністичні течії, а звертаючися з горячим апелем до дисидентів, щоби повернули до єдности з кат. Церквою, дав новий висказ горячого бажання єдности в католицизмі.

До цеї важної енцикліки теперішнього Намісника Христового повернемо ще невдовзі, подаючи її докладний зміст.

Східно-марійський тиждень у Парижі. В часі від 11. до 18. грудня м. р. відбувся в Парижі східно-марійський тиждень.

Ціллю „тижня“ було показати Заходови, як дуже і в який спосіб виявляється на християнськім Сході культ Пречистої Діви Марії в літурґії, молитві.

В „тижни“ взяли участь достойники католицьких церков ріжних обрядів, відбуто цілий ряд конференцій та виголошено відповідні реферати.

Німецькі протестанти наслідують закінне життя католиків. Німецькі і французькі протестанти заложили недавно „третій чин“ т. зв. „гуміліятів“ (чин покірних братів). Вони наслідують реґулу св. Бенедикта. По однорічнім новіціяті складають члени цего Чина обіти послуху, убожества й чистоти (в супружу та поза ним). Чином проводить ігумен, вибираний на ґенеральній капітулі, що збирається раз до року. Проєктується навіть отворення власного монастиря. Тоді орґанізація ця набрала би більше монашого характеру в католицькім змислі і зовсім перечеркнула би дотеперішні норми і звичаї протестантизму.

Німець про Польщу й большевію. (КАП). Др. Елєн, видавець журналу „Льотзенруфе“, звісний катол. німецький пацифіст, посвятив грудневе число свойого журналу польським справам.

Пише він між иншим таке: „Польща має виконати велике завдання, в якім ми повинні їй помогти. Именно зі Сходу зближається новий світ, а саме большевицька Росія, яка є чимсь більшим, як тільки епізодом. Є це щось в роді звичайного, неохрещеного людства, нарід новонароджений так, мов новонароджений чоловік. Брак цьому людству — хреста. Здається мені що Польща з рації своїх терпінь і хреста, які перенесла, більше чим кожний инший нарід, є здібна охрестити большевизм.

(Прим. Ред.: Це донесення дуже характеристичне для оцінки взаїмовідносин між Поляками й Німцями на будуче. Згадана редакція німецького журналу повинна бути поінформована також про справи нашої Церкви і її ролю на сході Европи та про трактування, якого наша Церква зазнає за сокальським кордоном).

Пастирський лист луцького римокат. епископа в справі виборів. Польський луцький епископ о. д-р Шельонжек видав 1. І. ц. р. пастирський лист до священства і своїх епархіян в справі виборів. Польський владика взиває всіх „кресових“ поляків-католиків до єдности в виборчій акції на терені Волиня. Кожного католика вважає рівночасно поляком, що повинен виконати свій національний обовязок підчас виборів. Про українців католиків латинського обряду і т. зв. „східного славянського“ нема в пастирськім листі найменшої згадки.

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

— **Кандидати УНДО.** Центральний Комітет УНДО затвердив уже частину кандидатур до сойму та до сенату, А саме кандидують: в перемиськім окрузі д-р В. Загайкевич, в самбірському Гринь Тершаковець, з Мостиськ д-р. С. Білякі Байдала, зі стрийського округа Остап Луцький, Дмитро Великанович, доктор Блажкевич з Дрогобича й Максимович від бориславського робітництва, з станиславівського округа М. Галущинський, ред. Дмитро Паліїв, о. Ганушевський, учит. Василишин з Городенщини, селянии Чукор з Печеніжинщини. З тернопільського округа: о. Леонтій Куницький, Заваликут з Копичинець, д-р Баран, д-р Лунів з Борщева, О. Яворський з Підгаєць, селянин Шепелявий з Бучаччини. З золочівського округа: Володимир Целевич, селянин Висльоцький з Брідщини, д-р Троян з Ходорова, о. Пелліх з Радехова, д-р Ст. Кузик з Рогатина. З львівського округа: голова УНДО д-р Д. Левицький, І. Ліщинський, сел. Коханз Сокальщини.

До сенату затверджено покищо: ґенерала М. Тарнавського, Олену Кисілевську, д-ра Марітчака і І. Рудницького на станиславівське воєвідство. Д-ра А. Горбачевського, сел. Кузьмина й інж. Дутку на тернопільське воєвідство. На львівське воєвідство до сенату й на західні округи та місто Львів до сойму (Ряшів, Тарнів, Новий Санч) кандидатур ще не затверджено. Не затверджено покищо й дальших кандидатур на всі округи.

— **Українські партії й вибори.** До утворення спільного українського блюку не прийшло доси й здається таки не прийде. Тепер партія УНДО і соціяльно-радикальна одна на одну складають вину тай так замість блюку є сварка. Соціялісти-радикали спершу збльокувалися з сель-робами, та ці збльокувалися з польськими осадниками і з польськими робітниками. Тому й не хотіли радикали блюку з сель-робами, як нарікають в „Гром. Голосі“. Пробували радикали зблизитися з УПП. та й тут не повелося їм. Остала їм дуже слаба УСДП. (укр. соціял.-дем.).

Науковий фейлєтон „Нової Зорі“. з 19. І. 1928. 2

С. ТОМАШІВСЬКИЙ.

Перший уніятський митрополит України-Руси*).

(Дальше).

Поява сього незвичайного гостя в Ліоні була не-аби-якою сензацією, а то з двоякої причини. Найперше, він прибував із землі, що її найскорше і найбільше навістило азійське варварство, коли тимчасом із близших країн, прим. з Угорщини. та мабуть і з Польщі, не могли прибути на Собор, саме ізза татарської руїни. Друге, сей руський архиепископ був одиноким заступником східної Церкви на Соборі; як виходить із програму нарад, покликано туди самі тілько краї припалежні до латинської Церкви. Явився він, як із даних обставин виходить, з свойого власного та своїх найблизших земляків почину, а не спонуканий окремими запросинами.

Зразу трудно було порозумітися з ним. Архиепископ Петро не знав жадної біблійної мови: ні латинської, ні грецької, ні европейської. З сеї, мабуть, причини папська курія мала деякі сумніви щодо дійсного церковного характеру руського гостя і тому папа велів перевести з ним, через перекладача й у своїй присутности, щось у роді теольоґічного іспиту. Вислід сеї спроби випав як найкраще для Петра. І взагалі, ціла його особа зробила дуже корисне вражінє. Задоволений сим папа запросив його до участи у власнім торжественнім богослуженю в церкві св. Йоана Хрестителя. Окремі дещо ризи й обрядові форми викликали загальну увагу членів Собору.

Попереду усього, очевидно, папа вислухав мотивів, що привели архиепископа Петра до далекого Ліону, і які були його бажаня. Він довідався, що руський владика був вигнанцем: вигнали його Татаре, не тільки з його архиепископської столиці, а й загалом із рідної країни; в сій особистій, церковній і національній катастрофі він прийшов шукати у голови римської Церкви й у західних володарів потіхи, поради й помочи.

Що папа відповів Петрови на сю його мову, про те не переховалися ніякі вістки. Дечого можемо легко догадуватися. Іннокентій IV. мусів уневинити архиепископа, що татарська небезпека то його велика журба, що він уже дещо вчинив в сій справі, що Собор саме має винести рішенє в сім напрямі, та що у слід за сим піде якась загальна політична акція, очевидно при участи нового цісаря... Тимчасом папа покористувався виїмковою нагодою і попросив у руського владики автентичних відомостей про Татар, про яких тоді в західній Европі панували найбільше фантастичні погляди. Він поставив гостеви низку подрібних питань, і сей відповів на них. Зміст того, що архиепископ Петро оповідав про наїздників, заразже записано, і він переховався до наших днів. Маємо тут відповіди на отсі десять запитів: 1) звідки взялися Татаре, 2) яка їх релиґія, 3) який їх спосіб житя, 4) які у них вірованя й обряди, 5) яка хоробрість і способи войованя, 6) кілько їх, 7) які їхні воєнно-політичні пляни, 8) чи беряжуть міжнародних умов, 9) чи шанують чужих послів, 10) як переходять моря й ріки.

Про історичне значінє сього, так сказати-б реферату руського архиепископа скажемо пізніше; тут зазначуємо лише, що подані в ньому вістки сильно причинилися до ухвали Собору в татарській справі. Знаємо сю ухвалу докладно. Вона пригадує вірним недавне що зруйнованє Руси, Польщі й Угорщини, закликає всіх християн до найбільших зусиль, щоб не допустити до дальших татарських наїздів: всі шляхи й переходи, що ними Татаре можуть посуватися дальше, мають бути укріплені ровами, засіками і стінами; про всі рухи варварів треба негайно повідомляти апостольську столицю, а вона видасть усі накази потрібні для оборони, зокрема причиниться до неї більшою грошевою підмогою. Отся ухвала розсилалася по всіх країнах, куди Татаре могли переходити, отже й на Русь.

На сьому покінчилася акція самого Собору в татарській справі. Дальше ведене її переходило до папської курії. Одначе успіх акції був залежний від того, чи можлива буде кооперація з цісарем. На-жаль, до такої спілки не дійшло вже більше. Правда, західна Европа мала те щастє, що монгольська інвазія в роді Чинґис-ханової або Батиєвої вже не поновилася, одначе разом з сим розвівали ся і сподівання архиеп. Петра і його земляків. Вони мріли про велику офензиву католицького світа проти варвар; з їхніх слів і мольб промовляв бунт достойности християнської культури і жах монгольської неволі, моральної і політичної... Одначе ся сумна доля не минула Руси.

(Дальше буде).

ФІРМА **РОМАН ЗУБИК** ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для 120 П. Т. Отців. 1—20

— **Розбиття укр. блоку.** Секція пропаґанди УНДО оповістила переписку з переговорів між УНДО й радикалами в справі блоку. З переписки видно доволі ясно, що радикали ставили такі домагання, на які ніяка партія не моглаб згодитися без віддання себе під цілковиту диктатуру другій, навіть у своїх внутрішніх справах. Таким чином вина за розбиття блоку паде безперечно на радикалів.

— **Москвофіли й вибори.** (Вже є три москвофільські партії). Коли українські партії ніяк не можуть обєднатися, обєдналися найзавзятіші вороги в москвофільському таборі. „Русская Народная Організація“ прийняла в свій склад трьох представників ґрупи „Голоса Народа“ й так погодилися „черкавці“ з „мальцівцями“. Кажуть, що обєднані москвофіли обіцяють собі здобути в Галичині сім посольських мандатів, а на північних землях девять, себто разом шіснацять. Біда тільки їм, що з цеї угоди виломився сам Л. Черкавський, обурений, що його поминули при консолідації. Він скликав на 14. ц. м. своїх нечисленних прихильників і заснував „Аграрную русскую Партію“ головно з урядовців „Рольничого Союза“ та з його членів. Провідником цеї партії став адвотат д-р Ал. Лисяк.

— **Зголошення перших державних лист.** 7. січня зголошено в головній виборчій комісії перші державні листи кандидатів. Ч. 1. одержала листа табору, що сприяє правительству марш. Пілсудського. Ч. 2. одержали соціяльні-демократи. Ч. 3. „Визволеніе“. Ч. 4. жидівський „Бунд“. Ч. 5. Поалей Сіоністи. В останніх днях зголосив свою ліcту Український Народний Союз (Данилович) дістав чергове 6 ч., а за ним НПР. (Народова Партія Роботніча) під ч. 7. Дня 14. січня зложили в ґенерального комісаря дальші дві листи. Ч. 8 одержала державна листа „Сельроба“, а Ч. 10 листа „Стронніцтва Хлопск-ого“. Листи Ч. 9 не буде, бо в § 61. З виборчої ординації сказано: „Ніодна листа не буде означена Ч. 9“. (Це тому, що обернена 9 є 6) листа монархістів дістала Ч. 11. На всіх зголошених досі польських листах є чимало дотеперішних послів. Зате українці роблять таке враження, немовби хотіли позбутися досвідних парляментаристів. А пишуть про потребу — кваліфікованих сил!...

— **Ватикан і виборці в Польщі.** Кс. Примас Гльонд переслав із Риму депешу до ґенерального вікаріяту в Познані, в якій поручає іменем св. Вітця духовенству не ставити своїх кандидатур до сойму й сенату. Є вже й заперечення цеї вістки. Одно і друге може очевидно покищо відноситися тільки до архідієцезії познанської. Бо правилом є, що священик може кандидувати на посла тільки за виразним дозволом свого дієцезального епископа.

Не є виключене що св. Отець міг висказати Примасові Гльондові свою думку, що лучше булоб, колиб священики здержувалися від кандидатур, однак звичайно в таких справах рішення в поодиноких случаях Ап. Столиця полишає поодиноким епископам.

— **Польська виборча акція.** Це, що українці не можуть порозумітися, щоб разом виступити до виборів, тішить дуже польські партії. Якраз це додає їм охоти на „кресах“ виступити одноцілим польсьим блоком і вони всіми силами змагають до цего. Найважче приходиться це вшехполякам, бо вони завзятущі противники марш. Пілсудського. А всеж і вони на східних „кресах“ готові для „ратування польськости кресів“ піти на угоду хочби зі „санаторами“. Поляки свідомі цего, що тільки обєднанням усіх польських партій на землях заселених українцями та масовою участю поляків у виборах здобудуть більшу скількість мандатів. Тому, що українські партії не обєдналися, то поляки сподіються здобути в Сх. Галичині 18 мандатів, а в найгіршому разі десять до одинацять.

— **Католицько-народовий блок.** Польські націоналісти на всему терені Польщі стараються втягнути польські національні партії в „католицько-національний блок“. У Варшаві утворився Центральний Комітет „Блоку Католицько-Народового“, що видав уже виборчу відозву. Такий комітет утворився вже й у Львові, й теж видав відозву в якій взиває всі польські орґанізації й партії, що стоять на національно-католицькому ґрунті до обєднання й до виставлення спільної виборчої листи під кличем „оборони польського стану посідання“ в Галичині. Консолідація обнимає всі округи загрожені національно. Ясно, що тут не обійдеться без надужиття імени католицизму.

— **Польська християнська демократія** обєдналася в один блок по дуже довгих і важких переговорах із Пястом.

— **Польські консерватисти** орґанізуються енерґійно і їх косолідація булаб уже викінчена вповні, та на перепоні стоять покищо члени християнсько-народової фракції.

— **Галицькі Сіоністи а УНДО.** Галицькі сіоністи не приступили до „блоку національних меншостей“. Однак, щоб це не разило українців, то є між ними опозиція під проводом д-ра Інзлера, яка заявляється за блоком. „Опозиція“ має свій орґан „Дер Морґен“. І цей орґан „опозиція“ відступила на час виборів своїм „противникам“, що є проти участи галицьких сіоністів у блоку, себто д-рові Райхові, власникові „Хвілі“. Чисто по жидівськи! На тім тлі мало прийти до непорозуміння між сіоністами і УНД-ом. Та Дм. Левицький в інтервю з представником „Слова Польського“ заперечив це все.

— **Зїзд воєводів.** 10. січня почався в Варшаві зїзд воєводів. Узяло в нім участь 16 воєводів і правительственний комісар Варшави. Предметом нарад були виборчі справи.

— **Що каже львівський воєвода?** По повороті зі зїзду воєводів у Варшаві подав воєвода ґр. Борковський представникові Сх. Аґенції ряд інформацій про передвиборче положення в Польщі, а передовсім у Галичині. Щодо українців заявив, що вони підуть до виборів сильно розбиті, одначе факт, що УНС. виломився з „Безпартійного Блоку Співпраці з правительством“ може поправити вигляди українських партій. Безпартійний Блок співпраці з правительством, на думку воєводи, може здобути від Сяну по Збруч коло 14 мандатів, вшехполяки й Пяст 1 до 2, ППС. 1 до 2 мандатів. (Значить, поляки здобулиб 16 до 18 мандатів. При загальній розтічі українських партій воно можливе).

В противенстві до попередніх літ— сказав воєвода — зазначується неохота до кандидування. Річ ясна, що воєвода, кажучи про неохоту, мав на думці поважних людей, котрі усуваються від політики, в якій верх беруть демаґоґи.

— **Польська нота до Литви.** Польське правительство післало на Литву спеціяльного куріера з нотою, в котрій предкладає литовському правительству навязання переговорів з кінцем січня в Ризі. В ноті подані головні точки переговорів, а саме: про граничний рух, транзит, почтово-телеґрафічний і залізничий рух.

Польський дипл. куріер вже одержав відповідь литовського правительства і мав вернути до Варшави 17 ц. м.

НІМЕЧЧИНА. Союз відбудови держави. З ініціятиви б. канцлера д-ра Лютера утворився в Німеччині т. зв. „Союз для відбудови держави“. Союз видав відозву, в котрій так означив свої завдання: злагіднення внутрішніх непорозумінь і стремління до політичної та господарської єдности держави. Орґанізація ця безпартійна. Відозву підписали сотні виднійших громадян. Є між ними члени ріжних партій з перевагою центра і правих. Конкретної програми цеї „перебудови“ покищо нема.

— **Повне зєдинення чи федерація?** У днях 16 і 17 ц. м. відбулася в Берліні на запросини союзного правительства спільна конференція премієрів, міністрів фінансів і мін. внутр. справ усіх країв німецької держави. Головною темою конференції є відношення між державою і „краями“. Найважчі питання на думку „Райхспосту“ є: про становище Прусії в державі з одної, а становище маленьких країв з другої сторони і відмежування компетенції „державної“ влади від компетенції влад „краєвих“. Для вирішення цих питань висувають силу проектів від федерації до повного унітаризму і централізму на французький лад включно. Конференція матиме велике значіння з огляду на недалеку вже виборчу кампанію.

ФРАНЦІЯ. Взаємини з Італією. Зі зростаючим зближенням між Римом і Берліном взаємини між Францією й Італією стають все холоднійші, навіть напружені. Для порішення спірних точок мають початися в Римі, в половині б. м. переговори між представниками обох правительств. „Ля Кроа“ впевнює, що до злагіднення напруження причиниться напевно й очікувана безпосередня розмова між Бріяном і Мусолінієм.

— **Справа „вічного мира“.** Між правительствами Франції й Зєдинених Держав Півн. Ам. ведеться тепер жива виміна нот у справі заключення „вічного мира“ то є договору про виключення війни в міждержавних взаєминах. Договір на разі двосторонний поширеноб відтак на деякі інші держави. Американські предложення зовсім промовчують інституцію Союза Народів. На це Франція, покликуючися на свою приналежність до С. Н., поробила застереження. Вивязалася дипльоматична дискусія і виявилися значні ріжниці думок. Надії на „вічний мир“ дуже слабі.

ІТАЛІЯ. Політичні наслідки перепачковування зброї. Австрійські митні власти задержали недавно на угорській границі 5 ваґонів частин машинових крісів. Посилка ця, зголошена фальшиво як частини машин походить з Італії з Верони і через Австрію була направлена до Угорщини і по всій імовірности для неї призначена. Угорщина до цеї посилки не признається. Справа стала дуже голосна і вплинула на погіршення взаємин держав Малої Антанти, особливо Югославії, до Італії та Угорщини.

ПАЛЕСТИНА. Зневаження святого місця в Вифлеємі. З Єрусалиму доносять до „Коррієре д‘ Італія“, що в часі Різдвяних Свят і свята Трьох Царів прийшло у Вифлеємі до спожаління гідних ексцесів. Православні греки стали чинно зневажати католиків зібраних у церкві над Вертепом. Католики мусіли перервати своє богослуженння в печері-каплиці під церквою. Покалічено трьох єромонахів францісканів (двох італійців і португальця). Консулі пошкодованих інтервеніювали вже в анґлійської владй, котра видала відповідні зарядження, щоби такі ексцеси не повторилися.

Добра книжка ваш приятель — купуйте й читайте добрі книжки!

ЛІТЕРАТУРА, НАУКА, МИСТЕЦТВО.

З поля сучасної української літератури.

Чи заспів до „покутних псальмів“?

По дійсно небувалих (навіть у нас!) лайках на свою церкву написав п. Петро Карманський віршик п. з. „З Бразилії“, котрий можнаб уважати свого рода заспівом до покутних псальмів. Ось вирівки (гл. ч. 1 „Світа“):

„Недостає чогось між нами,
Щось в морі згублено було...
Все чуємо, немов ридає
Далекий дзвін і нас зове...
З очей не сходить нам дорога,
Що на горбок людей вела,
Де притулилась до села
Старенька наша церква вбога.
І хочеться ще раз склонити
Чоло на втоптаний поріг...
Пусті бажання!.. Вже до скону
Не оглядать нам рідних піль.
Не вчуємо, як край вигону
Молитву шепче шум топіль.
Посеред негрів, мов поганці,
До Бога загубивши шлях,
Ми совцю молимося вранці
І тремтимо, щоби не дяг
На наших дітях палець Бога...“

Ой так, бо на тих, що руйнують без стриму свою Церкву, вже дійсно ляг Божий палець і — до дому не пускає. Ще так недавно лаяв п. Карманський і Церкву й Апостольську Столицю, в котрій виховувався, ще так недавно прилюдно зачісувався під стиль повної руїни атеїстичних „радянців“ усіми сердечними думками і „помишленіями“. А тут нараз такі мягкі тони у відношенню до своєї рідної Церкви! І таке тремтіння перед пальцем Бога...!

Коли ця поезійка рівно щира, як гарна, — то можна привітати. І можна навіть очікувати від п. К. якоїсь творчости на страшенно збіднілім перелозі нашої поезії, котра лягла „трупом бездиханним“.

Але коли се тільки „тема“, по якій наступлять знов істеричні напади на Церкву, на Апостольську Столицю, на Владик і Духовенство, на всіх і вся, з виїмком одної влади чрезвичайки — то дійсно шкода було такою поезією непотрібно дразнити ту „владу“! Бо при чемнім відношенню до неї (котре як відомо полягає головно на нечемнім відношенню до всякої релігії й усього, що з релігією звязане) мігби п. К. сподіватися збірного видання всіх своїх нападів проти своєї Церкви. Мігби, бо хто бачив в однім львівськім видавництві намальоване обличча шефа державного видавництва т. зв. Радянської України п. Войцехівського і заповіджені ним видання коштом податків українських мужиків і заповіджених „авторів“ (котрі мають нпр. 22 роки від уродження свого, а мимо того „державний уряд“ України уважає вказаним видавати „збірне видання“ їх творів для науки 40-мільоновому народови) — той з розпуки перейде до гіркого гумору і скаже:

— Ради Бога! Та видайте вже лучше лайки Карманського проти Церкви! Всеж той чоловік бодай якесь імя мав у літературі! Змилосердіться над 40 мільоновим народом і заощадіть його бібліографам реєстрування „збірних творів“ тих, котрі ніяких творів опріч проявів маячення не написали!...

І зовсім невиключена річ, що в Харкові ще знайдеться хтось, що розгляне на що мають бути видавані податкові гроші.

Б.

Місяць січень — се місяць української католицької преси.

Вашим святим обовязком — дати якусь поміч укр. кат. пресі.

Заабонуйте самі укр. кат. часопис!

Приєднайте йому передплатника!

Купіть укр. кат. книжку!

Українські жерела хроніки Яна Длуґоша. Два невідомі перемиські літописи XII—XIII. вв.

Найновійший, 147-ий, том „Записок Наукового Товариства ім. Шевченка“, що саме появився під ред. д-ра Ів. Крипякевича, приносить на першім місци початок великої студії професора чеського університету в Братиславі (в Пресбургу) д-ра Евгена Перфецького про українські жерела хроніки найвизначнішого польського історіографа XV. ст. Яна Длуґоша. Шляхом основної аналізи хроніки Длуґоша (його руських вісток) та порівнання зі всіми відомими руськими літописами автор доходить до установлення українських її жерел. Є ними 2 перемиські літописи: **Епископський** з XIII. ст., зложений на дворі перемиського українського епископа, і ще старший Княжий з XII. ст., що увійшов у склад Епископського, зложений на дворі перемиського князя Володаря Ростиславича — **оба запропащені та заховані тільки в складі хроніки Длуґоша.**

Рукописний Збірник з 17. ст. в народній мові.

Як довідуємося з виданої щойно в Ужгороді „Просвітою“ праці проф. д-ра Ю. А. Яворського п. з. Ветхозавѣтныя библейскія сказанія въ карпаторусской церковно-учительной обработкѣ конца XVII. вѣка, літом 1926 р. підчас подорожі автора по Закарпаттю попав йому в руки незвичайно цінний рукопис з кінця XVII. ст. — Збірник п. з. „Ключъ“, що належав колись до монастиря в с. Углі на Мараморощині. В Збірнику сім є около 30 апокрифів і леґенд, між ними деякі дуже рідкі і цікаві, далі 10 народньо-літературних перерібок із „Римських Діянїй“, невідома досі духовна „Пѣснь грѣшныхъ людей и танецъ пекольный“, написана під склад знаменитої козацької пісні про Кулину, ряд учительних біблійних переповідок і церковно-учительних слів та поучень, сильно пересипаних побутовими вставками і рисами і богато ин. Мова Збірника — найчистійший народній мараморошський говір. — Що ще може бути по наших церквах як осередках старої культури!

Будівництво міста Потилича.

Зпоміж старих міст Західної України, особливе, як що не виключне значіння має м. Потилич (к. Рави Руської) своїми рідкими памятками мистецтва, передовсім деревляними будовами, повстання яких сягає початків XVI. ст. Відкриває памятки сего галицького міста ширшому загалови Наддніпрянець проф. В. Січинський в найновійшім, 17-ім, томі „Записок Наук. Т-ва ім. Шевченка“ в статті п. з. „Будівництво міста Потилича“. До статті додано 24 прекрасні рисунки на XII. таблицях.

Наукова обрібка проф. Січинського дуже цінна й інтересна. Побажатиб тільки таких відкрить як найбільше.

Записки Наукового Товариства імени Шевченка.

Том CXLVII. Праці Історично-фільософічної Секції під редакцією Івана Крипякевича. Львів, 1927. Накладом Товариства. З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка. Стор. (4)+179. В. 8⁰.

Зміст: 1. Перемишльський літописний кодекс першої редакції в складі хроніки Яна Длуґоша — нап. **Е. Перфецький.** 2. Студії над державою Богдана Хмельницького (V. Гетьманські універсали. VI. Суд.) — нап. **Ів. Крипякевич.** 3. Січовий архимандрит Володимир Сокальський в народній памяти та освітленні історичних джерел — нап. **В. Біднов.** 4. Будівництво міста Потилича (з 12 табл. рисунків) — нап. **В. Січинський.** 5. Іван Хлопецький, перемиський православний епископ-номінат в 1632—1633 рр.— нап. **Мик. Андрусяк.** 6. Miscillanea. 1) Мартин Пашковський до козацької сутички з Татарами й долю ясиру — под. **Мих. Возняк;** 2) Битва під Загалем у сучасній польській пісні — под **Мих. Возняк;** 3) Михайло Максимович — історик — нап. **Ів. Крипякевич.**

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники. **„ДОБРА КНИЖКА“, — Lwów, skr. poczt. ч.11.**

БІБЛІОҐРАФІЯ.

ГРАМАТИКА української церковно-словянської мови сучасної доби у звязку із староцерковнословянською мовою. Фонеморфольоґія Написав о. др. Спиридон Кархут. — Праці Богословського Наукового Товариства Т. III. Львів 1927. Стор. 284 вел. 8⁰

Як воно не дивно, а доси в нас не було наукової граматики української церковнословянської мови, — мови, що вживається в наших богуслужебних книгах і тому, як справедливо замічає автор горі названої граматики, для нас майже живої.

Чужинці, Француси й Німці, працювали над церковно-словянською мовою, а в нас оставала ділянка української церковно-славянської мови сливе не рухана Тому й у наші церковні богослужебні книги повтискалося чимало неконсеквенцій та ріжноманітностей. Тож дуже на часі поява горі названої граматики.

Як видно уже з наголовка, автор занимається звучнею (фонольоґією) та наукою про види слів (морфольоґією). На початку подає теж автор короткі вступні замітки про старо-церковнословянську та про церковнословянську мову, чи радше про ріжні її відміни, що витворилися з віками в ріжних словянських народів, які послугуються церковно-словянськими богослужебними книгами і т. п.

В першій части про звуки автор говорить насамперед коротко й приступно про це, як повстають голосівки. (Автор задержує давню назву самозвуки й загалом сливе скрізь держиться давнішої термінольоґії, а не — прийнятої тепер у шкільних підручниках. Та хто в нас держиться її? В кожній сливе граматиці української мови інша термінольоґія, найдете там і „речівники“ й „часівники“. Опісля говорить про ґенезу поодиноких голосівок, півголосівок (ъ, ь) та голосових шелестівок ($р_0$, $л_0$) та пронайважніші їх переміни. Дальше говорить про шелестівки, про відношення старо-церковнословянських і церковнословянських шелестівок до праевропейських та про їх ґенезу й переміни.

В другій частині про види слів автор подає зразки відмін української церковно-словянської мови й для порівнання подає ці самі зразки зі старо-церковнословянської мови. Через це виразно впадають в очі ріжниці, які витворилися в обох мовах. При обміркуванні ґенези поодиноких форм автор попри виводи, що з ними годиться, подає й противні погляди та виводи ріжних учених.

Хоч це книжка строго наукова, та автор очевидно бажав, щоб із його праці могли користати якнайширші круги, що їх може цікавити церковнословянська мова й тому попри строго науковий матеріял, подає й основні граматичні правила. Тай загалом виклад автора ясний і приступний, так що справді може граматикою користуватися навіть нефаховий. Автор дав своєю працею неначе доказ, що й найбільше наукову працю можна написати приступно й вона через це ні трохи не стратить на науковости.

Ще раз зазначуємо, що велику й важну прислугу зробив автор написанням української церковнословянської граматики. Треба сподіватися, що нею автор осягне свою мету, себто що вона причиниться до введення одноманітности й устійнення форм та спинить дальше зближування мертвої церковнословянської мови до живучої української мови. — ая.

Д-р Ярослав Гординський: РУКОПИСИ БІБЛІОТЕКИ МОНАСТИРЯ СВ. ОНУФРІЯ ЧСВВ. У ЛЬВОВІ. Випуск перший. Накладом Видавництва ЧСВВ. у Жовкві. 1927. Ст. (2) + 114. В. 8⁰. (Бібліотека „Записок Чину Св. Василія Вел.“ Ч. 5).

Молоде, але заслужене вже видавництво „Записок ЧСВВ“ під ред. о. Й. Скрутня почало дуже потрібне видання Опису рукописів бібліотеки монастиря ЧСВВ. у Львові. Якраз появився випуск перший згаданого Опису, що його зладив д-р Ярослав Гординський. В обсяг сего Опису входять усі рукописи богатого львівського збору ЧСВВ., а саме його відділ славяно-український, відділ рукописів на чужих мовах і весь чисто василіянський архів. В Описі, крім наголовків та оглавів рукописів, подано також все, що може цікавити богослова, фільософа, історика, фільольоґа, художника і т. д. Автор нотує пильно бічні записки на рукописах, зазначує цікавійші мініятури, заставки й ініціяли, важить оригінальну і літературну вартість статей, вказує на постороні впливи, а до всього того придає бібліографічний показчик. Словом опис зразковий.

Цінні культурні скарби зберігаються по монастирських бібліотеках, між ин. по бібліотеках Василіянських монастирів. Та про скарби сі досі мало хто знав. Тому велику прислугу науці зробило видавництво ЧСВВ. —ік.

Огляд часописів.

Поляк-Католік (Ч. 10, щоденник для ширення католицької акції в Польщі) в передовиці „Пропаґанда православя“ сумнівається, чи справді аж 20 тисяч уніятів перейшло на православя, як це подала ПАТ., бо

„мабуть інформаційним аґенціям... важно передовсім позискати симпатії православних у Польщі для звісної політичної орієнтації...

Тенденція таких комунікатів аж занадто... ясна.

Всеж таки, пише далі автор статті кс. Ст. Мистковський, пропаґанда схизми зросла серед українського населення, особливо на Лемківщині.

„Православні архієреї задумують відновити в Польщі хитру політику церковну й русифікаторську, котрій дала почин царська влада в часах займанщини... В тій цілп царська Росія покликала до життя в б. Галичині політичний рух, званий старорусінським чи пак москвофільським, котрий вів пропаґанду в користь Росії і православя“...

„Україпофільські політики стремлять до утворення „русінської“ національної Церкви, котра стоялаб у тісних взасминах з автокефальними схизматицькими церквами“.

Цікаво, котрих „україпофільських політиків“ має автор на думці, чи тільки волинських чи також і деяких галицьких та заокеанських — і яку вагу прикладає він до їх виступів. Розуміється, иньших поглядів автора не можна брати поважно. Маємо на думці його утотожнювання католицизму з польськістю. Дивуємося особливо Редакції, „Поляка-Католіка“, котра містить і то на вступі такі прояви націоналістичного засліплення кс. Мистковского, хоч орґан присвячений поширенню католицької акції а не націоналістичного шовінізму.

* * *

Як розуміти опозицію в большевії? Варшавський російський щоденник „За Свободу“ Ч. 12 в дописі з Берліна п. н. „Комунистическое кровопускание“ так пояснює заслання провідників опозиції і взагалі такі способи політичної боротьби, якими послугувався ще хиба царський режім:

„Щоби зрозуміти те, що діється в Росії, треба передовсім змінити термінольоґію, котра тільки затемнює правдивий стан річей. Треба перестати називати переслідуваних нині комуністичних головачів опозиціоністами. Треба вважати їх просто комуністами і тільки. Через їх заслання Сталін свідомо чи несвідомо намагається попросту ослабити тиснення комунізму на державний апарат, бо воно стало не під силу для радянської влади. Комунізм, се для неї важка колода. І коли тепер у краю зростають потреби, які не мають нічого спільного з комунізмом, Сталін постановив скинути надмірний вантаж. Він не перестав бути комуністом, але для нього на перший плян виступають „шкурные вопросы“. Він старається не про те, щоби з можливою повністю і рішучістю провести комуністичні домагання, але бажає задержати владу в своїх руках і спасти ком. партію від розбиття із зовні... Він обезкровлює партію, але укріпляє свою власть. Так приводить до рівноваги тісно звязані в рад. Росії партійний і державний апарати. Партія стає знаряддям в руках Сталіна, котрий піддержує своє панування в ній не доказами, не переконуваннями, але таким певним засобом як безпощадні репресії і заслання... Та Сталін помиляється, коли думає, що тим він зміцнить панування большевизму в Росії. Навпаки, він завдає комуністичному володінню такі удари, яких крім нього ніхто ще не міг йому завдати“.

НОВИНКИ

— **Для читачів повістевого фейлєтону** В першій части повісти „Роксоляна“ в „Н. Зорі“ з 8. с. м., у стрічках 12—13, замість: „При церкві св. Петра“ має бути: „При церкві св. Духа“.

— **Влом у монастирі С. С. Василіянок у Львові.** Невідомі вломники вломилися в ночі 7. на 8. січня ц. р. до офіцин монастиря С. С. Василіянок при вул. Потоцького ч. 95, і вкрали гардеробу вартости біля 2000 зол.

— **Слово жид обидою.** У Варшаві В. Садовський запізвав перед суд Шлойму Лєшберґа й виграв справу. Коли Лєшберґ предложив йому по присуді загоду, Садовський відповів коротко: „Паршивий жиде!“ Суд засудив його на 7 днів арешту. І в Найвищому Суді в Варшаві була справа за таку обиду. Предметом обиди були слова „ти жиде!“ За вжиття цего „епітету“ засудили обжалованого на три дни арешту.

— **Практичний присуд.** Недавно видали в Анґлії судовий присуд, яким присуджено одному почтовому урядникові за кару засадити 100 деревець. В Англії дуже люблять дерева й тому, коли хтось недбалістю причиниться до знищення овочевого або іншого дерева, то мусить засадити нові деревця. Придалосяб таке й у нас.

— **Лондон під водою.** Дня 7. ц. м., зараз по півночі Темза вийшла з берегів, та залила бульварі й перервала комунікацію на прибережних трамваєвих лініях. Вода вдерлася на тераси парляменту. Значна частина прибереіжя Темзи залита водою до висоти кількох стіп. Найвище піднеслася вода біля дільниці Черінґкрос, невподалік моста Ватерльо, та на багато інших вулицях Ввестмінстеру — де доходить до кількох стіп. Товер та палата архієпископа Кентербері є серед залитих просторів. Про поважні виливи доносять із Батерзі, Фотлер, Ґрінвіч, тай інших надбережних дільниць Лондону. Вода заскочила в сутеренових житлах людей, що в переполосі у нічному біллю тікали з дому. Хоч поліція й пожарнича сторожа поспішила з енергійною помічю, погибло 17 людей. Вода вдерлася до електричної станції підземної електричної залізниці й спричинила поважні забурення в комунікації. По годині води стали відпливати, полишаючи скрізь сліди поважних шкід.

— **Михайло Гук помер.** Дня 6. січня помер в шпиталі у Львові Михайло Гук, що на нього невисліджені вбийники зробили були замах. Лікарі докладали всіх зусиль, щоб його вдержати при життю й уже здавалося, що прийде до здоровля, та нараз погіршило ся й він помер по 48-деннопу лічению.

Смерть людини-мухи. У Львові продукувався 15. січня на Академічній вулиці акробат Полінський: лазив по мурах, скакав з даху на дах. Вкінці звязано його ланцюгами, з яких він мав у воздусі сам з ільнитись. Виліз по линві на дах та поховзнувсь і впав із 2-поперхової висоти коміть головою. До вечера помер. — Вільно людям дуріти; але щоб інші йшли дивитись, як дурний за марні гроші грає на людських нервах, так це грішна сензація, яка дуже нагадує римські кріваві іграща.

Залізнича катастрофа. 15. січня на головнім двірці у Львові заїхав поїзд на не свій шлях, зломив застав й ушкодив бараки, в котрих жиють робітники. Один з поранених робітників, Іван Кічма, помер, — двох інших відвезено в шпиталь.

Замах на магазини. Пишуть з Вільна, що на тамошні військові маґазини пляновано цими днями якийсь напад. Вартовий завважив двох типів, що скрадались до маґазинів та візвав їх пристанути. Вониж зараз припали ниць до землі та стали обстрілювати вартового. Одна з кулі зранила жовніра в ногу, а саботажники втікли.

Чеський транспорт зброї для Китаю. Чехословацький пароплав „Прага“ навантажений зброєю і стріливом замовленим для північного Китаю закинув якор у Манілі на Філіпінах. Тамошній представник південно-китайського правительства хотів корабель задержати в пристані. Для охорони транспорту вислав Чан Со Лін зоєнний корабель. Але і нанкіиське правительство також вислало по цю зброю свій корабель.

Заява католицького духовенства на Рад. Україні. „Сх. Аґенція“ подає з Москви: супроти безнастанних оскаржувань радянської преси, католицьке духовенство Рад. країни подало рад. владі офіціяльну заяву, що католицькі священики рад. Україии не мають ніяких звязків ані з контрреволюційними елементами внутрі краю, ані ворожими до Радянщини чинниками закордоном.

— **10.000 жертв комуністичного терору в Китаю.** З Шанхаю доносять до „Таймса“, що за 2 місяці комуністичного терору в округах Гуіфунґ і Люфунґ згинуло 10.000 поміщиків, купців і селян.

Російські довги. Всі передвоєнні російські довги супроти Франції виносять шість міліярдів франків у золоті. Радянський Союз заявляє охоту віддати Франції ці гроші, коли вона йому позичить нові міліони...

Інж. Н. ЕЛЬЦ
Виробня радіових апаратів
„RADIONE“ у ВІДНІ
Сензаційна новість.
Найновіші, найліпші радієві апарати
Складові части.
Ґенеральне заступництво на цілу Польщу (з виїмк. шлеського воєв.)
„Gekaem“ S. z. o. o.
Підприємство для краєв. і закорд. торгівлі
Львів, пл. Марійська 8.
107 1—6

ОПОВІСТКИ.

Комітет священичих жінок у Станиславові оповіщує отсим виказ жертв, зложених на дім вдів і сиріт по священиках станиславівської епархії.

Вп. Пані: Салієва Марія з Чернієва 20 зол., Посацька з Тязева 5, Вальницька з Озерян 15, Тимкова зі Станиславова 10, Фіголева зі Станиславова 30, Ганушевська з Угорник 10, Ріпецька з Підлужа 10, М. Гребенюкова з Ляцького шл. 5, Кисілевська з Радча 5, Гірнякова з Ямниці 5, Раковська з Хриплина 5, Устіяновська з Лисця-села 5, Т. Казновська з Глубічка 50, Г. Майковська з Ворони 5, З. Сірецька з Гаврилівки 25, Ева Фльорчукова з Городка 25, З. Винявська 7, о. Гуньовський з Лановець 25, Маркевич з Тисьменичан 5, о. Малицький з Борщева 5, о. Навроцький з Мушкатівки 10, Олена Деревянко зі Скали 5, Б. Тарнавська з Улашківець 50, А. Луцик з Бурдякова 5, Е. Граиківська з Русова 20, Е. Василикова з Угриня 5, А. Кисілевська зі Станиславова 2, Поворозникова зі Станиславова 4, З. Гавапська зі Станиславова 2, З. Олесницька зі Станиславова 10, Др. Михайло Соневицький 2, Бриґідерова зі Станиславова 2, Матейкова з Опришковець 10, М. Лабійова з Оттинії 5, о. Андрійшин Михайло 100, о. Василь Жарий 90, Д. Нестайко 100, о. Ромуальд Фіцалович 45, о. Др. Бабин з Вовчинця 4 зол.

Всім жертводавцям щире спасибіг складає Комітет.

ОГОЛОШЕННЯ.

(За оголошення Редакція не відповідає).

ВСЕЧ. ОО. ПАРОХІВ, котрі уладжують місії у своїй парохії, просять уклінно **два воєнні інваліди У. Г. А.**, що продажю девоціоналіїв заробляють на життя, о ласкаве повідомлення їх на два тижні перед початком місії, коли і де вона має відбутися. Адреса: **Яків Л., Запитів, п. Підліски малі к. Львова.**
112

ДО БУДОВИ мурованого приходства Вислок нижний, поч. Команьча, глядаємо будівничого. Зголошення до 30. січня 1928. За комітет: о. Петро Мриглод, Василь Фалат. 122 1—1

Б. оператор клініки проф. Ноймана і Гаєка у Відні
Д-р Л. Александрович
Спеціяліст від недуг ушних, носа, горла і гортані
Львів, ул. Валова 11., тел. 40-75,
30 12-12

Поручається НА СВЯТА
найлучші роди ВИНА і МЕДУ по найнижших цінах. М, ФЕЛЬДМАН, Львів, Жовківська 11.
97 4-4

Вже вийшов реферат „Преса і її завдання“, призначений на місяць кат. преси. Ціна з почтою 1 зол. (можна прислати значками в листі). Замовляти: Центр. Комітет Преси, Львів. вул. Сапіги ч. 26/I.

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

АКЦИНА СПІЛКА

ЛЬВІВ — ВУЛ. ПІДВАЛЛЯ Ч. 7.

Телєфон ч. 3-82. (Власна каменица у Львові, вул. Словацького ч. 14.) Кто в П. К. О. 149.000.

Одинокий Український Девізовий Банк

Полагоджує всі банкові чинности.

Приймає вклади на біжучий рахунок в долярах і золотих і виплачує їх в долярах, або золотих по курсі дня.

Переводить перекази заграницю до всіх країв — зосібна на Україну й до Америки.

Переводить інкасо у всіх місцевостях краю.

Уділює кредитів, позичок, гарантій, акредитив.

Купує і продає цінні папери.

Кожний Українець повинен мати акції Земельного Банку Гіпотечного.

123 **Як їх ще не маєте — пишіть до Банку.** 1—1

Дентистично-технічне заведення

Казиміра Цавдерера

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗИБЛИКЕВИЧА 45.

113 **Полекші в сплатах.** 1—10

ВИНА ЛІТУРҐІЧНІ
ЦЕРКОВНЕ СВІТЛО
КАДИЛО

поручає

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів, Рутовського 3.

Склад чаю, кави і вина.

76 6—10

ПАНЧОХИ ПФАУ РИНОК Ч. 19.

найдешевше, бо вхід через сіни.

21 13—20

МЕБЛІ КЛЮБОВІ І САЛЬОНОВІ

готові на складі і на замовлення виконує

Першорядне ТАПІЦ ДЕКОР. заведення

Вл. Прокопек

61 **Львів, Зіморовича 6.** Тел. 48-25. 8-8

ОКУЛЯРИ і цвікери від 2 зол. до 40 золотих найліпше купити в ОПТИКА **Зільберштайна**

Львів, вул. Легіонів 9. 56 9-10

Найстарша в Польщі фірма, істнує 53 літа.

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ

Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 53 9-25

Важне для Всечесного Духовенства Станиславівської Дієцезії!

НАРОДНЯ КНИГАРНЯ

В СТАНИСЛАВОВІ, ПАСАЖ ГАРТЕНБЕРҐІВ, Ч. 2.

поручає великий вибір книжок

з літератури краскої, науковоі, популярної і діточої. -- На складі видання „Просвіти“, „Української Накладні“, ОКА, „Русалки“, „Доброї Книжки“, „Червоної Калини“, В-ва Чина Св. Василія Великого і ин. -- НА СКЛАДІ ВСІ КАЛЄНДАРІ НА 1928 р. -- Б. Лепкий: Мазепа (4 т.) ціна зл. 39.60. Б. Лепкий: От так собі, нариси зл. 1·50. Б. Лепкий: Сотниківна, ціна зл. 3·50. о. Д-р Ф. Щепкович: Буддаїзм зл. 7·--. В. Липинський: Листи до Братів Хліборобів зл. 10·80. -- **Книжки висилається за готівку або за післяплатою.**

Опаковання не числимо. Порто і післяплата після почтової тарифи.

96 На бажання катальоги безплатно. 4-4

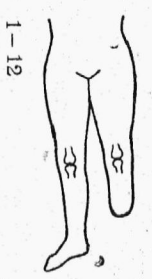

Ратуйте ваше здоровля, бо чоловік стається калікою!!!

Приймаю хворих, що їм наростають горби, (чахотне запалення) і кривіють: стриж хребетний, коліна, бедра, стопи, всілякий сустав, недоволодіння й параліж ніг у дітей і старих осіб!! та застосовую в оцих випадках спеціяльні лічничі ортопедичні апарати а на наростаючі горби і скривлення плечей лічничі простуючі ґорсети-наплечники ортопедичні ріжних системів найновішого винаходу. Для ампутованих ніг і рук зладжую в мойому заведенні протези (штучні руки і ноги) по німецькій і американській системі. Спеціяльністю мойого заведення є ортопедичні апарати, що вирівнують всілякі здеформовання ніг і закривають всілякі каліцтва стіп.

Зголошення хворих приймає:

Ортопед - директор Й. РАПАПОРТ

Спеціяльне лічничо - ортопедичне Заведення

від 9—1 год. і 3—7 попол.

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ КРАСІЦЬКИХ Ч. 8.

ПРАВДА

католицький часопис для народа

Виходить що тиждня.

Ціна 2 зол. 50 с. на квартал.

ПОСТУП

вістник літератури й життя

Місячний журнал.

Річно 10 зол., піврічно 5 зол., подв. чисно 2 зол.

Адреса: Львів, вул. Льва Сапіги ч. 26.

„ОЛЬКА“ найбільший вибір ТРИКОТОВИХ ВИРОБІВ, ПАНЧІХ І РУКАВИЧОК. — Ціни гуртові. **Львів, Ринок ч. 35,** біля „Народньої Торговлі“

47 15-15

„FOSFOR“

ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ

ЛЬВІВ,

пл. Марійська 6/7 І. п. (pl. Marjacki 6/7 I. p.)

114 Телєфон 44—48. 1—16

СУПЕРФОСФАТИ: кістні й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові.
РЕФОРМФОСФАТИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАЙНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSK-A) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97%CaO) — Вапно будівельне.

ФОСФОРИТИ палені й мелеиі (CaO розп. P_2O_5).

Достава ваґоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кредит.

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. - Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** - З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 4. (106.) Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя 22. січня 1928. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

Львів — Підвалля, 9.
ВПр. О. Дездзик Петро
66.

Виходить два рази тижнево.
Адреса Редакції й Адміністр.:
Львів, ул. Сапіги 26, I. пов.
К. П. Щ. Краків 405.867.

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Передплата в краю:
Чвертьрічно . . . . 6 зол.
Місячно . . . . . 2 „
За кордоном чверть-
річно . . . . 1 дол. ам.
Ціна одного числа 0·25 зол.

Рим і Византія.

Від кого і яку культуру приняла наша Україна і які наслідки дала та культура у нас?

На вступі слід підчеркнути, що ми Українці, подібно як весь схід Европи, виховувались на культурі византійській. Були в тій культурі і гарні річи. Тому не вільно на всю ту культуру кидати каменем Але слід розібрати, що було добре, що менше добре.

Нема в українськім життю більшого хаосу, як той, що проявляється в боротьбі проти „Риму". Ніщо так голосно не звенить у тім хаосі, як „боротьба" проти „Риму". Мовляв: „Рим" ломить нам нашу культуру, „Рим" нищить наш обряд, „Рим заводить свої порядки і т. д без кінця. А ми, мовляв, маємо свою культуру з „иншого" джерела, не римського тільки византійського, східного, мовляв—одним словом: „грецького". Тому, мовляв, ми й „греко"-католики, а хто каже нпр., що ми Українці католики, той, розуміється, чи не буде „Поляк?"

Се тисячами статтей, „дискусій", промов, резолюцій і всяких инших криків вбивають у душу того нещасного народу і навіть не кажуть йому, що таке та Византія, від котрої ми одержали те все добро, яке буцімто „Рим" хоче нам забирати. Приглянемося тій цікавій справі, яка вже давно повинна бути вияснена.

Византія (по грецьки Константинополіс, по словянськи Царгород, по турецьки Стамбул) се римське місто, основане в 4 столітю по Христі (326 р.) римським цісаром Константином. Воно довгий час було столицею римської держави і навіть називалося „Новий Рим".

І на зовні і в нутрі Византія й византійська держава були римські. Византійці уважали себе політично Римлянами. Вони й називали себе весь час не Греками і не Византійцями, а „Ромеї". Та римська назва Византійців тревала від початку до кінця істнування византійської держави. Ба, що більше: та назва „Ромеї" перетрівала навіть упадок і смерть византійської держави та живе до нинішнього дня на сході, мимо того, що Греки штучно стараються через школу впровадити назву „Гелени". Та се не вдається і народ бувшої Византійської Держави по сей день називає себе „Ромеї". Розуміється „Ромеї" се не старі Римляне! Але вони й не Греки. Як мало дійсно грецького було в тих Византійцях, вимовно доказує факт, що в цілій дуже великій літературі Византійців з масою письменників — є всего на всего оден-одинокий письменник, що походив з атенської родини. Тай та втекла була до Італії. Той письменник називався Ляонікос Халькондилес й описав не так конаючу Византію, як молоду турецьку державу, що вбила Византію.

Найбільший і найлучший збірник византійських законів написаний не по грецьки, а по латинськи (тільки „новели", дрібні додатки видані були по грецьки).

Византійські гроші довго-довго мали написи не грецькі, тільки латинські. Вже кости нашого князя Володимира були давно в могилі, як ще на золотих монетах Византії були латинські написи. Вже перша наша київська держава не багато мала доживати до кінця свого віку як у Византії її історик Іоан Кіннамос, тайний секретар цісаря Мануіла, що багато з ним подорожував в Азії й Европі,—просто з заїлістю підчеркує „римськість" Византії.

Византія се була римська столиця римської держави. Византія у відношенню до Риму була як столиця чимсь подібним як Галич або Львів у відношенню до Києва, як Варшава у відношенню до Кракова, як Петербург у відношенню до Москви.

Кождий, хто знає ті міста, знає також те, що життя їх і культура значно ріжняться між собою, хоч нпр. Львів і Київ оточені землею одного і того самого народу, подібно як Краків і Варшава або Москва і Петербург. А прецінь ріжниця між ними є і то значна. Тим більша мусіла згодом наступити ріжниця між двома столицями старої римської держави: між Римом і Византією. Більша ріжниця — з трох причин: 1) ізза довгого часу істнування нової римської столиці Византії, 2) ізза того, що одна і друга столиця римської держави оточені були иншими народами й мали инше населення, 3) ізза инакшого систему (способу) правління, який виробився в обидвох: коли в Римі переважав мілітаристичний (військовий) спосіб правління, то у Византії переважав бюрократичний (урядовий, канцелярський) спосіб правління. Розуміється, тут і там було й одно і друге, але з инакшою перевагою. Одначе мимо всего від початку держава византійська була державою римською, хоч по довгих століттях мертва вже, старогрецька мова, була уживана в урядничих верствах Византії, а в церкві також — менше або більше помішана з простим грецьким жарґоном. Византія мала в меншій або більшій мірі добрі прикмети Риму і всі його недобрі признаки, бо се була його „дочка правесного ложа".

Византія при своїй красі і силі була слабша від Риму. Бо Рим сплодив Византію вже в часі своєї старечої немочи. Римський цісар Константин просто втік зі старого Риму, котрий валився й оснував новий Рим-Византію на новім місци (де була тільки невеличка рибацька оселя) і туди переніс духа (упадаючого) Риму і римської держави.

Те, що наступило потому, ріжнилося основно в життю заходу і сходу, західно-римської і східно-римської (або византійської) культури. На заході наступило середновіче, а на сході ніякого середновіча не було. Що се значить? Се значить ось що: На заході т. зв. велика мандрівка напів тоді диких ґерманських головно народів основно зломала стару, упадаючу культуру Риму. На руїнах тої старої культури повстали на заході нові нації й держави з новим життям, здоровіщим, сильніщим, молодшим. Такого переорання старої, вже гниючої культури старого поганського Риму на византійській т. є на східно-римській землі не було. Там тільки дуже помалу западалася (хвилями підносячись) стара римська культура. Ще за наших перших князів навіть дуже високі византійські роди явно визнавали поганство. А як довго вони потайки придержувались поганської віри, того взагалі не можна знати.

Яркі противенства характеризують Византію: безмежна східна фантазія (мрійництво) і розпуста з одного боку, — аскетизм (строгість життя) з другого боку. Зарозумілість — і слабість. Злочинність — і самолосвята діячів Византії виказують такі яркі світла і тіни, як ні в одній иншій історії жадної иншої суспільности. Тому історія Византії найцікавіща зі всіх історій. Але вона доказом є найменшого здоровля тої тисячу літ умираючої державної культури старого Риму.

Вже перед нашим Володимиром Великим була Византія у розпучливім положенню: її всі землі в Европі пустошили Обри й славянські племена. Її землі в Азії й Африці нищили Перзи (614 спалили до тла Єрусалим, 619 заняли Египет, котрий своїм збіжем кормив Византію). А скоро надтягнули й Араби, ще страшніші вороги. Страшно потрясла державою завзята й майже невмовкаюча боротьба сект (дух тої сектярської боротьби перейшов і до нас).

Не давало зовсім умерти тій бідній державі византійській тільки почуттє леґальности (правности) династій (правлячих родів): з хвилею, коли те почуттє в народі підіймалося, підносилася й держава. Дві династії: сирійська й вірменська піднесли високо Византію ще раз. За вірменських цісарів Византії приняла й наша Україна віру і культуру з Византії.

На загал вся історія Византії се дуже болюча історія: невгаваюча боротьба незлічимих релігійних сект і вічне бунтівництво, змовництво та зрадництво просто переповнюють византійську історію. Є в ній і величаві постаті як нпр. цар Базілєос (сучасник нашого Волод. Великого), котрий уже молодим хлопцем покинув усякі забави й працював тяжко аж до смерти над здвигненням держави. Се найбільший але — якже цікаве — найменше популярний володар Византії... В хаосі мусів стати жорстоким: він страшно карав за бунт, раз осліпив навіть 15.000 полонених.

Опісля Византія вже ніколи не підносилася так високо. Сектярством розторощений дух її плодив раз-у-раз бунтівництво. „Вічний революціонер", котрий сам не знає чого хоче — се тип Византійця. Він передовсім — ненавидить своїх власних земляків ізза инакшої „програми".

По 1000 літах істнування Турки здобули Византію. Закликали їх самі Византійці, зовсім подібно, як наші прово-

дирі закликали ворогів. Може найцікавійше в історії Византії ось що: Турків закликано по довгій підготовці релігійних полемістів проти Риму і латинства. Византійська полеміка проти Риму дійшла до такої ненависти, що отверто писали: „Волимо, щоб Турки запанували над Византією, ніж маємо приняти унію з Римом“. І те, що воліли, прийшло. А тоді ті, що так „учили“ народ — не соромилися втечи під опіку того самого Риму і латинства, проти котрого так цькували. Чи не пригадує се сектярство крику наших соціялістичних сектантів, котрі „вчили“ народ: „Коли нема такої України, як каже наша соц. програма, то не хочемо ніякої!“ А потому, коли се сталося, втекли до буржуазних держав...

Коли кинути оком на всю західно-римську а потому на всю східно-римську (византійську) літературу, — то вдаряє одна величезна ріжниця. В західно-римській літературі майже нема сектярської полеміки, а у византійській літературі повно тої полеміки. Ненависть між византійськими сектами була увесь час страшна і завзята. Та ненависть до своїх співгорожан головно розбила Византію. Сотками літ розбивала та сектярська ненависть міцну східно-римську будову. Перзи, Араби, Турки головно тому відривали шмат по шматку византійську землю, що тисячі византійських сектярів утікали під їх опіку, а потому тягнули їх на византійську землю. Бо заїлість між сектами була така велика, що воліли владу магометан, ніж свою християнську, але інакшого трохи покрою. Сектярі з секти монотелетів чи монофізитів гірше ненавиділи ортодокса, ніж Турка-магометанина, — і навпаки. А всі разом ненавиділи страшенно латинських християн, хоть раз-у-раз просили у тих латинян помочи.

А унії з Римом робили раз-у-раз і все зривали ті унії. Не помагали ніякі торжественні присяги. Не помагало й те, що й цісарі, патріярхи та визначні учені Византії були щирими прихильниками унії з Римом. Аґітація в масах раз-у-раз доводила до розриву всякого звязку і тільки ще вище підоймала ненависть у народі, аж поки сектярська демаґоґія не довела до переконання, що „ліпше нехай таки владу возьмуть Турки“. І Турки взяли, а византійська влада та держава щезли з лиця землі, мимо високої культури, без усякого порівнання вищої від турецької.

Дуже цікавий останній бій Византії проти Турків, котрі облягли Византію, дня 5. квітня 1453 р. під Магометом II. В рік передтим Папа римський прислав був до Византії митрополита Ізидора, щоб іще раз переговорювати про унію. До унії, як звичайно не прийшло, але той приїзд византійські демаґоґи використали навіть у найгрізнійшій хвилі, щоб аґітувати між византійським народом проти власної влади. І аґітували, щоб не давати помочі останньому цісареви Византії Константинови, бо він „щойно говорив з латинянами“. Та аґітація демаґоґів повелася їм блискучо: зазиву цісаря до оборони Византії послухали майже тільки самі чужинці, що жили у Византії... Цікаво, що навіть італійському морському піратови (розбійникови) Джіованні Джустініяні змякло серце на зазив, щоб боронити прекрасну столицю — і він в останній хвилі приплив на поміч цісареви Византії з двома кораблями і 700 войовниками. Навіть чужий розбійник се зрозумів, а „побожні“ сектярі ні! І дійшло до того, що останній володар Византії мав усего 9.000 переважно чужих людей для оборони великої столиці, між ними Німців і всякого рода латинників! А Византійні не тільки що відтягнулися від помочи своєму володареви, але ще велика часть їх заключила виразно „мир“ (невтралітет!) з Магометом.

Від 14. квітня 1453 р. почалися наступи Турків на мури Византії від суші, а 18. квітня і від моря. Довго боронили чужинці столицю для Византійців, а ті тішилися, що Турки бють їх власного володаря! Від семого мая наступи Турків йшли вже без уговку і від суші і від моря. Німецький інжинір Йоган Ґрант справно і довго боронив мурів Византії проти мінових підкопів Турків. Але безнастанний огонь турецьких гармат поробив нарешті такі великі проломи в мурах, що не було вже змоги направити їх — і ві второк дня 29 мая 1453 р. о 2. год. над ранком рушили Турки до останнього загального наступу на столицю Византійців. Двічі відбили їх ще чужі сили цісаря Византії. За третим разом тото дня рушили яничари й ранили стрілою згаданого вище Джустініяні, котрий командував обороною. До кінця вірно вистояв італійський пірат в обороні християнського міста. А коли його оглушеного занесли на корабель, щоб перевязати йому рану, наступило замішання між оборонцями. Яничари знайшли якусь незамкнену фіртку в мурах і вдерлися на зади оборонцям столиці. В бою упав останній володар Византії.

Залогу Турки вимордували і кинулися на місто і церкви його, битком наповнені Византійцями. Особливо переповнена була ними св. Софія, найбільша церква тодішного світа. Там схоронилися масово також ріжні бунтівники проти своєї влади котрі вірили, що Божа Мудрість уратує їх „чудом“... Але Турки сокирами розбили двері св. Софії і справили їм в церкві страшну різню, стинаючи голови таки на степенях вівтаря.

Дня 30. мая 1453 р. о год. 8 рано турецький султан Магомет II. вїхав у здобуту Византію, котру Турки до сегодня посідають.

Папа римський вислав і сим разом поміч нещасній Византії. Але поміч прибула за пізно. Дійсно — ніхто не міг припустити до голови, щоб Византійці навіть у такім грізнім часі відмовилися від оборони своєї столиці і щоб вона так скоро упала ізза їх „невтралітету“. Турки справедливо їм заплатили: що їх вирізали — без рахунку, а 60.000 порахованих Византійців вигнали в ременях і ланцюхах з їх домів і пігнали в тяжку неволю в жінками і дітьми. Ще 6 літ опісля боронилися в горах Пельопонезу останки Византійців, аж поки і їх Турки не знівечили. Так щезла з мапи світа славна колись Византійська Держава по більше ніж тисячі літ істнования.

Аж до подробиць подібний дух Византійців і їх внутрішня ненависть до нашого духа і нашої ненависти. І якже подібно падав наш Київ у 1918 р., котрого боронили чужі — Німці й добровольці, а свої або були „невтральні“, або разом у союзі з московськими большевиками здобували Київ — на підставі ріжних сектярських соціялістичних теорій! І точно така сама доля зустріла їх потому від московських большевиків, як Византійців від Турків: у льохах чрезвичайки тисячами вимордували їх „союзники“ а церкви їх експлюндрували всі без виїмку.

Якже подібні наш дух і наша доля до духу і долі Византії, про котру наші думають, що вона „не Рим“. Тимчасом Византія се також Рим, тільки розложений внутрішно ненавистю сект. А дисципліни здорового Риму ті, що доконче хочуть упасти, не приймають...

Що се „властиво“ есть, — се требаб окремо розглянути.

Місяць січень — се місяць української католицької преси.

Вашим святим обовязком — дати якусь поміч укр. кат. пресі.

Заабонуйте самі укр. кат. часопис!

Приєднайте йому передплатника!

Купіть укр. кат. книжку!

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

ЖІНКА ХАЛІФА Й ПАДИШАХА СУЛЕЙМАНА ВЕЛИКОГО, ЗАВОЙОВНИКА І ЗАКОНОДАВЦЯ.

Українська історична повість з 16. століття.

(Дальше.)

Рівночасно думала над тим, що сталося з її батьком і матірю, з її подругами, з її весіллем... Мала вражіннє, що воно розбилося, як скло.

Щезло, як сон.

Рогатина теж не бачила. І він щез як сон. Що буде з нею?

Ся думка загорілася в її головці, як пожар, що зривається на криші дому разом з першими лучами нового дня.

Татаре ходили поміж полоненими, порядкували їх, бючи тут і там батогами. Стони і крики наповняли воздух. Настуню успокоювало трохи те, що мала так багато товаришок і товаришів недолі.

II.

Вечеріло. Ніч затягалася ніжним серпанком таємничого смутку. В недалеких корчах заблимали мягким сяйвом свято-іванські мушки-світляники. Вони свобідно літали і світили. А десь далеко горіла пожежа.

Татаре розпалили великі огні. Видно, мусіли бути в більшій силі й чулися безпечно. Свідчив про се й численний полон, який зібрали. В нім було більше слюбних пар з дружками й дружбами. Саме тепер паювали їх. Настуня не розуміла, на чім полягало се паюваннє. Бачила тільки, що воно — припадкове.

По небі почали блукати блудні звізди, метеори. Хвилями виглядали, як правдивий дощ. Вона весь час бажала собі одного: жити, жити, жити — за всяку ціну жити, хочби в біді й пониженню, в татарській неволі! Бо світ був такий гарний, гарний! А вона ще така молода, молода!

Три роди світел, що блимали на землі і на небі, надавали її першій невольничій ночі якоїсь таємничої краси. А грізні й дикі татарські обличча зі скісними очима й острими шапками викликали грозу невідомого їй, роскішного жаху. В корчах чути було крики дівчат і жінок, над котрими знущалися дикуни. Уже тут зрозуміла Настя проклін, який часом чула на базарі при сварці перекупок: „А бралаб ти слюб на Дикім Поли ординськім!...“ І пізнала, що є щастя в нещастю: їй покищо не грозило таке знущання, бо татарські ватажки звернули вже на неї увагу як на цінніщу добичу й лишили її покищо в спокою.

III.

Ранком зі сходом сонця рушив татарський табор разом з полоном у східнім напрямі. Полонені мужчини йшли повязані, а женщини тільки під сильною сторожею. Хорих з переляку жінок, які не могли йти, повкидали в чорні, обозні мажі і везли. Хорих мужчин убивали на місці. Длятого кождий навіть останками сил старався йти, поки міг.

Настуня йшла пішки в гурті молодих дівчат. Йшла у своїм слюбнім одязі. Тільки віночок загубила десь. Ранна молитва до Бога успокоїла її. Якби не голод і сумні личка товаришок, булаб навіть весела.

За плечима чула форкання коней татарської сторожі, котра час до часу заїздила і з боків та придивлялася дівчатам. Притім робила майже про кожду з них ріжні голосні

Византійське питання в нашій Церкві.

Се дуже складне і для нашої Церкви та всеї української нації надзвичайно важне питання що раз то більше назріває до основного вияснення й вирішення.

Вирішення його може очевидно наступити не в розумінню „відкинення“ одної чи другої з двох культур, котрі змагаються на українській території, тільки в розумінню синтези тих культур, бо без тої синтези грозилаб на будуче катастрофа нашій Церкві а з нею й цілій нації.

Доказом назрівання сего питання являється факт появи ріжних голосів про ту справу. І так дня 15 листопада 1927 р. орґан Преосвященого Константина „Католицький Провід“, що виходить у Філядельфії, в Півн. Америці, під ред. о. Е. Теодоровича Ч. С. В В., приніс статтю п. з. „Рим і Византія“, котру виключно в інформаційних цілях подаємо в сім числі.

При читанню сеї статті не треба забувати двох річей: 1) Що вона писана за морем, під вражінням сильно зорґанізованої римо-католицької Церкви і великого розбиття в церквах східних, котре там тепер доходить до зеніту. 2) Що се властиво — як заповіджено на вступі тої статті — тільки одна часть думок на ту тему, бо „гарних річей“, які автор її бачить також у византійській культурі, він у тій статті не описав, тільки меньше гарні.

В Різдвянім числі „Діла“ с. р. появилася дуже остро і не в усім слушно написана стаття п. з. „Наше Византійство“ пера д-ра В. Панейка, б. редактора, а тепер кореспондента „Діла“, котрий постійно живе в Парижі.

Зараз по святах у 9. числі „Діла“ з 18. січня 1928. появилася рівно остра, криптонімна відповідь на статтю п. Панейка п. з. „Страхіття Византійства“. Се стаття надіслана, підписана буквами Е. К. Справедливість вимагає признати, що в тій статті — поруч нонсенсовних закидів в роді такого, немовби „залежність“ від Риму бувала жерелом „анархізму“ — є також слушні замітки, зроблені з розмахом і силою, котрі очевидно вимагають відповіді від зачепленого противника. На нашу думку в інтересі сеї важної справи булоб, щоби всі ВП. Дискутанти мали цивільну відвагу під своїм повним іменем заступати свої думки, оскільки редакції не зможуть приняти їх думок за власні. До сего слід від початку змагати, бо без того дискусія може легко вироднитися у взаїмні меньше або більше злобні напади та замість причинитися до вияснень, викличе такий кипучий ненавистю балканський хаос, якого ми ще не мали. Иньшого способу проти збалканізування дискусії нема і ніколи не було. Кожда неїдступна, щира, благородна і здорова боротьба, особливож боротьба в области духа, вимагає безумовно, щоб виступати в ній, показавши противникови „відкритий візір шолому“.

Яка се наболіла справа — те питання византійства — видно м. и. по тім, що зараз по появі статті „Рим і Византія“ в Америці одержала Редакція „Нової Зорі“ гострі замітки проти тої статті. Але що вони написані були приватно й без домагання помістити їх, наша редакція не уважала вказаним від себе порушувати ту справу під сю пору.

Тепер, коли тут порушило її „Діло“ і коли та справа зараз знайшла цікавий відгомін і в польській пресі (гл. *„Ґазету Косьцельну“* з 15. січня 1928 р., річник XXXV. ч. 3. ст. 29.) — уважаємо вже потрібним отворити шпальти „Нової Зорі“ для основного вияснювання сеї справи з тим, що будемо подавати важнійші голоси з обидвох сторін, або хоч їх зміст.

Сеї справи не вирішиться в ніякій статті, ні в ряді хочби найлучших статтей, ні навіть у ряді найдокладніщих історичних творів на ту тему, без яких обійтися неможливо, а які покищо належать у нас до „музики, котра щойно буде грати“. Вирішення тої справи вимагає не тільки дуже совісних студій, але — що ще важнійше — спокою в трактованню наболілого питання, доброї волі і взаїмної пошани у противних собі ідеольоґічних таборах.

Після скінчення одного з наших фейлєтонів зможемо тій справі присвятити більше місця. А підсумки висліду дискусій зможемо витягнути, розуміється, щойно по довшім часі. Тут тільки ще раз підчеркуємо, що тих, котрі мають дійсно христіянський світогляд, пізнати тільки по взаїмній любови між ними, а не по взаїмній ненависти. Отсю засаду Божої мудрости повинні памятати особливо діти бездержавного народу, котрого сила щойно має кристалізуватися.

ДЕНТИСТ Б. ЛЬОКЕР

у СТАНИСЛАВОВІ,

вул. Собєського 14, партер.

Спеціяльність: Корони білі і штучні зуби американською системою. Ціни приступні. Услівя догідні.

43 11—?

ГРИГОРІЙ ЛАКОТА.

Про вивезення і поворот перемиської мітри Данила.

(На основі урядових актів перемиської капітули й воєнної хроніки бл. п. о. архидіякона Мирона Подолинського).

II. „Передбачення це справді сповнилося — завважує о. Подолинський. „Дня 21. квітня 1915 р. — пише він дальше — на два дні перед приїздом царя Николая II. до Перемишля, начальник охрани князь Ерастов в супроводі двох штабскапітанів і при помочи шістьох салдатів узброєних в зелізні дручки (коли), чакани і лопати (перешукавши цілу палату Епископа попереднього дня), піддав цілу катедру, захристію а головно всі підземелля (гробниці) під храмом найстисліїшій ревізії. Велів він навіть (мимо мого запевнення під присягою, що гробниці з окремим входом при престолі св. Йосифа від поверх трийцяти літ ніхто не отвирав) відвалити тяжкий камінь з великим трудом й увійшовши до гробниці та розслідивши стіни її (чи не свіжий мур), приказав салдатам копати землю в однім запавшім місці, хоч земля скрізь була покрита плісню і хоч я просив і запевнював, що се могила мерця священика; та дійсно викопали лиш скіру з обуви й кости із ніг покійного... З наведеного приключення слідує, що бібліотека була найбезпечнішим місцем збереження цінних предметів, як що стояла під опікою професора Шмурла, при котрої дверях хотів він навіть поставити військову сторожу“.

Дня 28. березня прибули до капітули два російські мабуть поліційні вищі чиновники в одностроях, з яких один був в ранзі ґенерала, і просили о. Подолинського, щоби показав їм бібліотеку й архів. При оглядинах випитували, чи не вивезено чого до Відня і чи не пропало що з архіву в часі війни. Старший з них дивувався і питав, чому багато книжок і актів на підлозі, підозрівав мабуть, що хтось тут рабував, або що хтось ладиться щось вивозити. Дістав на це пояснення, що причиною цього єсть обставина, що одну салю опорожнено на лазарет. Згаданий ґенерал питався також за мітрою короля Данила. О. архівар показав їм її. „Оба незвичайно урадувалися, казали, що прекрасна. Дякували, що я її схоронив“ — записав у хроніці о. Подолинський.

уваги, яких Настуня не розуміла. Особливо докладно оглядала сторожа дівочий полон, коли наближався до неї якийсь Турок.

Настуня мала між усіма товаришками недолі найспокійніше обличче. Додумалася, що се надавало їй поваги навіть в очах дикої сторожи, яка показуючи на неї ремінними нагаями, повторяла часто слово:

— „Хуррем!“

Догадувалася, що слово „Хуррем“ значить або: спокійна, або безжурна, або весела. Не знала тільки, чи се по татарськи, чи по турецьки.

І се було перше слово з мови грабіжних торговців живим товаром, яке запамятала собі.

Татаре досить часто ставали на коротенький час і злазили з коней, щоб дати їм відпочати й перекусити. В той спосіб прічікували також на стада награбованої худоби й отари овець, щоб табор не розтягався занадто. Тоді відпочивали й полонені.

IV.

Коло полудня, коли спека була вже велика, Татаре зробили довший попас. Приготовлялися до обіду. Настуня була дуже цікава, як виглядатиме перший татарський обід. Вже по приготуваннях бачила, що мужеський полон не дістане їсти, тільки жіночий. Дуже хотіла покормити свого Степана, але не бачила на те способу.

А Татаре розкладали свої казани й розпалювали огні. Виймали з возів награбовану муку й мішали її з кінською кровю, як на ковбасу та кидали валки з тої мішанини в кипучу воду. Показували бранкам, як се робиться і кількана йцять з них заставили до роботи. Вибирали, сміючись, „молодих“, у весільних сукнях. Між ними знайшлася й Настуня й одна польська шляхтяночка, яку ізза її блискучої сукні Татаре теж взяли за „молоду“. Вона пручалася зразу. Але по трьох ремінних нагаях почала витревало місити муку з конячою кровю.

Оподалік счинився крик. Там упала якась конина і здохла. Татаре з радісним криком кинулися на неї й почали її шматкувати ножами. Всю падлину опріч мясистого задка коняки, дали зараз зварити в соленій воді. Піну забороняли здіймати. А мясистий зад конини порізали на більші круги й поклали під сідла. Настуні робилося недобре на вид усіх тих приготувань і ще більше на думку, що з сими людьми прийдеться їй жити хто знає як — і як довго! Мимо голоду не могла й діткнути їх харчів. А Татаре лакомо заїдали падлину і ковбаси з кінської крови та муки*).

З бранок мало котра їла. Татаре сміялися з тих, що не їли, як з таких, що не розуміють, в чім смак. Серед реготу рясно роздавали удари батогів ніби „на шутки“.

По відпочинку табор рушив у дальшу дорогу.

V.

Слідуючого дня Настуня теж не могла взяти до уст татарських присмаків. Пила тільки воду. І так ослабла, що не могла вже йти. Але боялася, щоб її не посудили, що удає. І тому останками сил держалася на ногах.

Та під вечір упала. Мов би змовилися з нею, майже рівночасно попадали на шляху й деякі інші бранки.

Спека на степу була ще велика.

Татаре здержали похід.

(Дальше буде).

*) Автентичний опис обіду.

Ідучи в хронольоґічному порядку належить тут заподати, що 6. квітня ходив о. архидіякон Подолинський до проф. Шмурла, який через свого сотника запросив був його до себе. Тут подякував п. Шмурло о. Подолинському за виготовлений виписс з бібліотеки й архіву і дечим обдарив його.

Як видко з хроніки, не голосився відтак ніхто до архіву і за мітрою ніхто не питався на протязі повних двох тижнів. Доперва 22. квітня о 9. год. рано прийшов до капітули офіцер від охрани по ключі від церкви на Болоню для князя Ерастова та в цілі ревізії гробниць під катедрою. Мимо заяви о. Подолинського, що минувшого дня щойно відбулася така ревізія (як це заподано вище) він таки поновно оглянув все крім гробниці при св. Йосифі. Відтак удався до бібліотеки і тут оглянув мітру та просив, щоб її показати цареві, який має тут приїхати, при чім зробив застереження, що це можна сказати тільки Архієрейові*).

Відтак зголосилися на оглядини бібліотеки 8. травня 8 пань з російського червоного хреста з одним офіцером і просили, шоб показати їм мітру. При оглядинах одна з пань заявила охоту захоронити мітру, а друга знова допитувалася, чи не відступленоб її імператорові в Петрограді. О. Подолинський сказав на це: „Імператор має не такі як ся, вона мідяна, іно добре позолочена“. Всі на це здивувалися. Д. б.

*) Цар МиколаII. прибув справді 23. квітня о 8. год. вечером до Перемишля і заночував у віллі Френкля. На другий день був на православнім богослуженню в зелізничім магазині, відтак їздив до Селиск і мабуть до Торок, о 12. год. вернув знова до Перемишля, а по обіді около 3. год. відїхав автом до Ярославя. Спершу був уложений приїзд царя на 6. годину. Цар мав приїхати на молебен до катедри і замешкати в палаті нашого Епископа. Відносно до цеї справи записано в хроніці о. Подолинського під днем 20. квітня таке: „В полудні заїхали до Епца 4 офіцери і завідомили, що якийсь високий достойник (може Вел. Князь) має замешкати в його двірци і що самі приладять мешкання. Заберуть канцелярію, цілий I. поверх і на II-м гостинну і мешкання капеляна. Переглянули кухню і просили о постіль і сервіс. По полудні привели вояків, обставили дворець Епископський і робили ревізію в пивницях. Вечером прийшов якийсь офіцер і цілу годину розмовляв з Епископом, просив, щоби в даний день відслужив у Соборі молебен враз з всіма священиками, щоби взяв старинний крест до цілования (і старинну мітру — як виходить з иншого місця хроніки — прим. пищуч.), та щоби держав при входових дверях промову до сего достойника (мовив: Ми Вас знаємо, що Ви хороший бесідник). Перед сею розмовою питав Епца, чи може він незадоволений з сеї ситуації, чи може хотівби бути мучеником так як Митрополит Шептицький, який ненавидить Россію“.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Річниця вибору й коронації Св. Отця. Наближається шеста річниця вибору (6. лютня) й коронації (12. лютня) Св. Отця папи Пія XI. Весь католицький світ, усі дієцезії приготовлюють торжественні богослуження, обходи й академії.

Про католицьку пресу. В Парижі основано при співучасти багатьох заграничних католицьких журналістів Інтернаціональне Бюро Католицьких Журналістів. Ціль Бюра удержувати тісний контакт між католицькими журналістами ріжних країв та боронити моральні і матеріяльні інтереси своїх членів. — Католицький пресовий союз Бавар ї посідає 9 друкарень зі 111 часописами, а фінансово заанґажований в 12 друкарнях з 15 часописами; він має 1037 самостійних народних бібльотекі з 750.000 томів. В 964 самостійних місцевих ґрупах є 40.000 поодиноких, а 560.000 корпоративно прилучених членів. Коли ми українські католики дійдемо хоч до подібного розвитку нашої пресової орґанізації? — У Варшаві почав виходити під редакцією о. пралата Около-Кулака російський католицький журнал „Кітеж“. Це назва пропавшого міста (по народнім переказам) як символ туги за потоптаним російським католицизмом.

— **Поборювання деморалізації серед молоді.** У міністерстві праці відбуваються конференції в справі поборювання деморалізації серед молоді. Обмірковували проект орґанізації „Палат задержання“ для малолітних арештантів, справу вуличних продажей часописів малолітними та нічної й вечірної праці в шинках і в забавових льокалях.

Боротьба з неморальною пресою. (і. л.) Німецькі епископи, що недавно відбули конференцію в Фульді, видали до своїх священиків спільний обіжник. де подають вказівки і поручення, як належить боротися з неморальною пресою. Неморальні твори чинає головно молодіж, а винні тому родичі, що не дбають про це, що читають їх діти. Тому священики повинні з ревністю перших християн поучати і старих і молодих про грізну небезпеку лихої літератури і то не лише в церкві, але скрізь, де лише можуть мати доступ, головно в ріжних стоваришеннях. Священики мають велику нагоду переглянути лектуру молодіжи в часі посіщень своїх парохіян.

Примас Бельгії проти фляндського націоналізму. (КАП.) Дня 31. грудня 1928 виголосив Емін. о. кардинал Ван Рой, примас Бельгії бесіду про ролю молоді в „католицькій акції“. Найвищим ідеалом молоді повинен бути ідеал католицький, натомість велику небезпеку треба добачувати в фляндськім націоналізмі, що опанував велику частину інтеліґентної молоді. О. кардинал напятнував передовсім підставовий блуд у світогляді фляндської молоді, що — мовляв — „все, що твориться для Фляндрії єсть релиґійним актом“. Одначе теольоґія знає лиш такі релиґійні акти, котрих предметом є Бог.

Нове навернення до католицизму. (КАП.) О. Сальві-Марі, французький місіонар в Абісинії доносить, що дуже правдоподібно король Тафарі вже в найкоротшім часі прийме католицьку релиґію. Ще як престолонаслідник був він перед трьома роками на авдієнції у Св. Отця. Тепер як володар Абісинії дозволив на будову католицької катедри для Етіопів в Аддіс-Аббас. В компетентних колах говориться, що навернення короля буде означати остаточний поворот Абісинії до катол. Церкви.

Михайло Хамула

Львів, площа Трибунальська 1.
тел. 42-84
поручає великий вибір
КИЛИМІВ ГЛИНЯНСЬКИХ
74 Уважайте на адресу! 5-10

Науковий фейлєтон „Нової Зорі“. з 22. I. 1928. 3

С. ТОМАШІВСЬКИЙ.

Перший унїятський митрополит України-Руси

(Дальше).

При всім тім фатальнім сході обставин, поява високого достойника руської Церкви на I. ліонськім Соборі — майже два століття перед славним Собором у Флоренції — то подія дуже незвичайна і в історії давної Руси така виїмкова, що вона заслугує пильнішої уваги дослідників, ніж досі було. Вона велить взятися до повної розвязки сеї нерозвязаної досі історичної загадки, зокрема до відповіди на питаня: хто був той руський архиєпископ Петро та яку політичну основу мала його місія до папи і на Собор? Розвязка тим більше необхідна, що досьогочасні дослідн ученых у сім напрямі не довели до жадного можливого вияснення. Короткий огляд сих дослідів — а вони мають уже свою історію! — переконує нас найкраще у їх повній безуспішности.

2. ДОГАДКИ ІСТОРИКІВ ПРО АРХИЕП. ПЕТРА.

Вістка про руського архиєпископа Петра і зміст його оповіданя про Татар переховалися у двох лише тогочасних англійських хроніках: в „Історії Англії“ Маттея Париса (з Парижа, Паринського), монаха албанського, та в літописі монастиря буртонського. Основа Петрового оповіданя про Татар та сама в обох жерелах, переважно передана навіть тими самими словами; деякі неоднаковости в обох версіях є очевидно, одначе про суперечности між ними, окрім одної другорядної подробиці, говорити годі.

Порівнуючи оба тексти між собою, бачимо, що Парисова версія з одного боку ширша від буртонської, з другого боку — показує очевидні пропуски, головно в першім уступі — про початки Татарів. Загалом беручи, одно місце оповіданя виходить вірніше в сій версії, инше — в тій, так що обі обопільно себе доповняють. Та найважніша ріжниця між обома жерелами не в текстах оповіданя про Монголів, тілько у вступних коментаріях, поданих обома редакторами хронік, і в тому, що вся згадка про архиєпископа Петра подана не під тим самим роком, тілько під окремими датами. Именно: літопис буртонського монастиря кладе весь епізод під р. 1245 з нагоди Собору в Ліоні, натомість Маттей Парис уміщує Петрове оповіданє про Татар під р. 1244, без жадного звязку з Собором, хоч історія сього займає дуже багато місця в його хроніці під 1245 р.

До висновків з сих окремішностей у текстах і редакціях перейдемо пізніше. Тут зазначуємо тілько, що висше вказана головна ріжниця редакційна — у хронологічному вміщеню — була дуже великою перепоною на шляху до вияснення й належної оцінки місії архиєпископа Петра. А се тому, що хроніка Маттея Париського — одна з найцінніших у середніх віках — була здавна знана і часто друкована, отже й відомість її про руського архиєпископа та про його татарські інформації розмірно рано притягла до себе увагу дослідників; натомість буртонська хроніка, загалом менше цінна від своєї посестри, до самих 60-их років минулого віку, себто до монументального видавництва Люарда, чи радше до 80-их років, коли деякі частини її були передруковані в німецьких Monumenta Germaniae — полишалася майже незнана. Наслідком сього, хоч уже довгий час писано про якогось архиєпископа Петра з Руси, що то від нього Захід довідався богато нового пр Татар, то ніхто ще не уявляв собі, що той самий достойник наш був також на Соборі в Ліоні.

Бо крім обох названих англійських жерел, незнаємо ніяких инших тогочасних записок, де був би згаданий той архиєпископ Петро, а вже безнадійна річ шукати сього у знанних руських літописах. Сі останні не то нічого не говорять про подібну місію заступника руської Церкви в самім осередку католицтва, а й узагалі в цілому XIII-му столітю не знають жадного церковного достойника з іменем Петра. Зате якась глуха вість про те, що на I ліонськім Соборі був і хтось від Руси, знайшла неясний відгомін у старім польськім письменстві. Отсе Стрийковський, хроніст XVI-го віку, оповідаючи ріжні вигади про „подвійну коронацію Данила Романовича на руське королівство“, говорить між иншим, що Данило буцімто виряднв послів на ліонський Собор (датований тут хибно роком 1240) і просив у папи Іннокентія IV-го королівської корони. Автор покликується при сім на давніших польських істориків: Длугоша, Меховиту і Кромера, наводить навіть відповідні книги, глави й листки. Та дармо було-б шукати у сих письменників за тою вісткою; у них мова тілько про те, що Данило ніби-то посилав когось до папського легата Опіза, як той у повороті з Ліону спинився був у Кракові.

Д. б.

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

ПОЛЬЩА. Виборчий рух. Виборчий рух у всій Польщі в повному розгарі. Останній день виложення списків виборців до перегляду був 15 ц. м. а до 16 можна було вносити реклямації до обводових виборчих комісій проти поминення когось у списку, або вписання когось неуправненого. Кінцевий реченець до вношення спротивів від реклямацій за вичеркненням зі списку 22 ц. м. Чи наші виборці вповні скористали з цего права контролі виборчих лист, не можна покищо знати. Зате жиди прилильнували вповні, шоб нікого з них не поминено в виборчих списках. У самому Львові врятували вони осьтак 5.000 голосів.

— **Українські кандидатури на округ Львів-місто.** Український народній виборчий комітет на місто Львів на нараді з д. 16. ц. м. устійнив на виборчий округ Львів-місто отсі кандидатури: о. Леонтія Куницького й д-ра Олександра Марітчака, як чолових кандидатів, а на дальші три місця робітника Івана Олексина, Амвроза Березовського та паню Евгенію Макарушкову. Упіпісти, соц.-радикали та соціялістична ґрупа „Вперід“ ставлять окрему кандидатуру Порфира Буняка, управителя друкарні „Діла“. Виходить, що навіть у Львові не можуть українці погодитися на одну кандидатуру.

Державні кандидатські листи. До 24. січня є реченець зголошування державних кандидатських лист, бо на основі виборчої ординації (§ 58. уст 1.) мусять вони бути зголошені письменно до рук ґенерального комісаря не пізніше, як 40 дня перед днем виборів. Доси зголошено вже 12 лист. Щодо 1 листи „санаційної“, то пишуть польські часописи, що вона буде відкликана, бо мають взяти назад деякі зголошені там кандидатури, а на їх місце вставити нові. Із українських партій крім угодової УНС та радянофільського Сель-Роба не зголосила ще ніяка партія державної листи кандидатів. Члени блъоку національних меньшин ведуть ще переговори в справі уложення листи кандидатів. Перепоною, як подає „Слово Польске“ є це, що Ґрінбавм домагався від УНДО-ня, щоб на листах виставлено членів галицької сіоністичної опозиції, що йде з блъоком. Українці відмовили цему бажанню, та за те заявили готовість помістити кількох сіоністичних кандидатів на державній листі до сойму та одного до сенату. „Коли Ундо — пише „Слово Польске“ — не змінить своєї ухвали, то в Галичині буде виставлена чисто українська листа, що прилучиться до державної листи блъоку меньшин. Кілько в тім правди годі знати. Як відомо, непорозуміння між членами блъоку меньшин нема.

— **Зчеркування з виборчих списків.** Тепер приступили комісії до зчеркування зі списків цих осіб, що хоч їх комісія взивала, не явилися з документами для доказання своїх прав. Кожного, що його зчеркнуть зі списку, повідомлять про це, а рівночасно відповідне оповіщення вивішує комісія в льокалі. Кожен зчеркнений має право в протязі трьох днів від доручення повідомлення про зчеркнення внести зажалення, підперте відповідними документами до окружної виборчої комісії. Таке зажалення слід складати на руки обводової комісії, яка разом із актами пересилає його дальше. Колиб окружна комісія затвердила рішення обводової комісії, тоді можна ще відкликатися до найвищого суду.

— **Білоруси й вибори.** Як у нас, так і в білорусів велике розбиття. Національний білоруський табор складається з трьох партій: Білоруського Селянського Союза під проводом б. послів Єреміча та Рогулі, з Білоруської Християнської Демократії під проводом о Станкевича та з Білоруської Православної Демократії під проводом б. сенатора Богдановича. Всі ці три партії зєдналися в „Білоруський центральний зединений виборчий комітет“. Тут пристав теж б. пос. Соболєвський зі своїми прихильниками. — Другу ґрупу творять „Білоруське робітниче селянське обєднання“ (білоруський Сель-Роб), що до нього пристали „Білоруська Ґромада“ й Селянська Білоруська Партія. Самостійницька ґрупа б. сенатора Власова йде до виборів самостійно. — Третя ґрупа, це ґрупа білоруських хлібоїдів. Тут є два гурти: „Центральний загально-білоруський національний виборчий комітет“, (давніша „Національна Рада“) під проводом дра Павлюкевича й „Радикальна білоруська народня партія“ під проводом Улястовського. Крім цего є ще партія білоруських соц.-революціонерів із органом „Покліч“, та кілька інших гуртків.

ЛИТВА. Відповідь на польську ноту. Латвійська телеґр. аґенція оповістила відповідь литовського правительства на ноту міністра Залеського. У відповіді зазначено, що Польща не сповнила принятих зобовязань, бо не позволила вернути виселеним із виленського воєвідства і не заборонила Плечкайтісови орґанізувати литовських еміґрантів. Щодо предложеної Польщею програми переговорів, то нема в ній конкретних проєктів, ані не подана основа переговорів. Литовське правительство домагається включення до цеї програми питання про відшкодування для Литви за акцію ґен. Желіґовського і питається, чи в переговорах візьме участь представник С. Народів. Вкінці повідомляє, що копію цеї відповіди пішле до ґен. секретаріяту С. Народів.

НІМЕЧЧИНА. Реформа конституції. Конференція між державним правительством і представниками 18 союзних нім. країв ведеться далі. Представники Баварії і Вюртемберґії заявилися в своїх рефератах за федералістичною будовою держави, представники Саксонії, Гесії й Туринґії виступали проти федеративно-сепаритистичних стремлінь південнонімецьких країв, вказуючи, що внутрішній розвиток держави стремить до уніфікації.

Димісія міністра райхсвери. Д-р Ґеслєр, німецький міністер райхсвери подався до димісії. Причина особисті переживання й неприємности а також політична боротьба в звязку з військовим бюджетом.

— **Ґен. Ґренер наслідником Ґеслєра.** През. Ґінденбурґ іменував ґен. Ґренера, б. ґен. кватирмайстра німецької армії на Україні в 1918 р. міністром райхсвери на місце звільненого на власне прохання д-ра Ґеслєра.

РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ. Заслання опозиціоністів. По донесенням із Москви до „Берлінер Таґблят-у“ засуджено виднійших опозиціоністів, між ними Троцького, Радка, Раковського й Зіновєва на заслання. Раковського мають заслати до Вятської ґубернії у місцевість 500 верстов від найблизшої залізничої стації. Троцького вивезено 16. ц. м. до міста Верного в Туркестані.

ЗЛ. ДЕРЖАВИ. Пн. А. Морські зброєння. Американська морська програма розложена на 20 літ. До того часу має Америка побудувати 43 кружляки загальної поємности 600.000 тон, не числячи відповідної скількости помічних одиниць, як гидроплянів, підводних лодок, тощо. На розбудову фльоти плян цей передбачує видатків майже на 3 й пів міліярда долярів. На перше пятиліття потрібно біля 800 міліонів дол.

— **Панамериканський Конґрес.** В Гавані на Кубі розпочався 16. ц. м. „Панамериканськи Конґрес“. На інавґураційнім засіданню виголосили промови: президент Куби Махадо й президент Зл. Держав Кулідж. Цей, шестий з черги конґрес матиме особливше значіння, бо крім справ економічно й духової співпраці, питань культурних і господарських перший раз буде порушена політична проблєма правних взаємовідношень американських держав.

Як правило ставиться засаду, щоб не вмішуватися в справи других держав. Одначе Зл. Держави, покликуючися на доктрину Монро, фактично стремлять до геґемонії (Нікараґуа!). Цему противляться південноамериканські (латинські) держави.

— **Видача комуністичних послів.** Засуджених за протидержавну акцію 5 ком. послів французького парляменту видано судовим властям. Двох із них уже арештовано.

ДОПИСИ

АДЛЄРСГОФ (к. Берліна). Свята Вечера в студ. домівці в Адлєрсгофі. В навечерє Р. Хр. дня 6. І. 1928. р. в студентськім домі Українського Наукового Інституту в Адлєрґофі біля Берліна відбулася спільна св. Вечера. При столах засіло коло 50 осіб. З Німців був ґенерал Ґренер з дочкою, кількох професорів німецьких високих шкіл і ряд гостей. З Українців взяли участ: Пані ґетьманова Скоропадська з дочкою і сином, заступник голови кураторії п. Скоропис-Йолтуховський, член кураторії п. Коростовець, п. директор Інституту Д. Дорошенко з дружиною, пп. професори Мірчук з дружиною і Залозецький, всі студенти Інституту, кілька студенток та студентів ґоспітантів Інституту.

Свято зачалося точно в годині 8. вечора. Берлінський укр. катол. душпастир відслужив молебень і поблагословив їжу, відтак д-р Олянчин в імени мешканців студ. дому привитав присутніх. Зачалася вечера. На столі появилися питомі українські страви. Навіть куті не забракло. Хвилями присутнім еміґрантам здавалося, що вони не на чужині, тільки на рідній землі, в ґуртку своїх дорогих.

По вечері студентський хор співав коляди а між тим велася при столах приязна ґутірка. Біля 12 год. скінчилася наша традиційна св. Вечера, по якій залишилися в учасників симпатичні спомини.

ВОЛЧЕ (п. Турка). *О що „вони" нас посуджують!* До моєї церковної Влади прийшло недавно зажалення від „міродайних чинників", немовби то я з погордою відносився до инших обрядів. Є це наклеп двох осібняків, з котрих один давно грозить, що мене й управителя школи „вижене зі села", бо він „знається з панами". Другий знову ще в 1919 р. доносив польській владі на мене і двох інших парохіян як на „небезпечних" для Польщі. Один з арештованих на той донос помер на Домбю). Тепер йому не на руку і це, що громадські радні дали мені приречення, що не будуть пити в шинку. Звідси і гнів і доноси. Ось недавно покарало мене староство в Турці за „немельдованнє" люстратора читальні з Турки, котрий переночував у мене. І такі громадські шкідники знаходять послух у „міродайних чинників". Горе тай тільки.

о. В. Яремкевич, парох.

ФІРМА **РОМАН ЗУБИК** ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 120 1—20

ЛІТЕРАТУРА, НАУКА, МИСТЕЦТВО.

Реґіоналізм.

„...Я дійшов до такого виводу, що недостача знаття своєї країни есть немов спеціяльна ознака Галичанина (підчеркнення в оригіналі). **Galiciani sunt species gentium, quae de patria sua minime sapit,** — написавби я, колиб був таким Гербершгейном.“

М. Драгоманов: Австро-руські спомини. Львів, 1889/92. Ст. 174.

На Заході, головнож у Франції й Англії, від давна розвивається цікавий рух, що називається: реґіоналізм. Є се спеціяльне заінтересування окремими частинами своєї країни: їх окремішним характером й окремішними інтересами, — та бажання пізнати їх докладнійше. Практична ціль реґіоналізму ріжна: в науці взагалі — поглиблення пізнання країни, зокрема в економіці пізнання спеціяльних економічних сил і потреб поодиноких районів і т. д.

За Заходом реґіоналізмом зацікавилися Поляки. Передовсім: польські наукові і культурні кола. Вже перед війною, коли взяти під увагу тільки Галичину, повстає тут ряд реґіональних музеїв, як: Muzeum Tatrzańskie в Закопанім (1882 р.), Muzeum Pokuckie в Коломиї (1892 р., віднови. 1913 р.), Muzeum Podolskie в Тернополі (1907 р.), Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej в Перемишлі (1909 р.) і т. д. Всі вони істнують до нині.

Появляється також ряд польських моноґрафій про поодинокі повіти й цілі области — аж до виданої недавно цінної моноґрафії О. Чоловського і Б. Януша п. з. Przeszłość i zabytki Województwa Tarnopolskiego (Тернопіль, 1926, формат 4^0 з масою ілюстрацій до тексту на таблицях.) Рух сей серед Поляків, чим далі, тим більше оживляється. Скликуються спеціяльні наради, завязуються спеціяльні комісії, робляться викази реґіональної літератури. Так нпр. з початком 1928 р. львівська Університетська Бібліотека почала оголошувати в львівських часописах тижневий реґіональний виказ друків, що появляються в чотирьох воєвідствах: львівськім, станиславівськім, тернопільськім і волинськім — на всіх мовах.

Звернув на реґіоналізм свою увагу також польський уряд.

Се останнє й було причиною, що на реґіоналізм звернула увагу й українська преса. І відразу поставилася до нього ворожо.

Те неґативне становище наших до реґіоналізму неоправдане. Бо як бачили ми вище, реґіоналізм у своїй сути се рух науковий а не політичний. І-твір се не польський і не нинішній. А що на реґіоналізм звернув увагу також і варшавський уряд та хоче його використати в своїх політичних цілях, то якоїж хочби найбільш позитивної річи не можна використати і в неґативнім напрямі?

Річ в тім, щоб позитивні сторони реґіоналізму, які безперечно є, використати для нас і нашої країни, а неґативні нашою працею спараліжувати.

Якіж завдання реґіоналізму булиб нпр. у нас, в Галичині?

Як відомо, Галичина — се передовсім ці окремі великі области: рівнина і гори. Чи їх характер й інтереси ідентичні?

Возьмім кожду зі згаданих областей окремо.

Отже Карпати: Гуцульщина, Бойківщина, Лемківщина. Чи не булоб цікавим виучити кожде з вичислених племен основнійше? Чи не булоб корисно заложити нпр. Гуцульський Музей в Коломиї, Бойківський — у Стрию, Лемківський — у Сяноці?

А далі: рільниче Поділля і гірниче Підгір'я, зокрема бориславський район. Чи їх характер й економічні інтереси однакові? Чи не булоб цікавим пізнати їх докладнійше, заснувати нпр. Подільський Музей у Тернополі і т. п.?

Те саме можна сказати також про инші українські землі під Польщею: Волинь, Полісся і т. д.

Пізнання оттаких окремих областей, вивчення їх під кождим оглядом в сучаснім і минулім — се й є завдання реґіоналізму.

Про те, що на тім полі зробили Українці — в слідуючій статті.

Ів. Кревецький.

НЕВІДОМІ ЛИСТИ ШЕВЧЕНКА.

Як довідуємося, проф. Ів. Зілинський з Кракова знайшов в одній із краківських бібліотек невідомі досі листи Т. Шевченка. Листи сі має видати Українська Академія Наук у Київі.

РИСУНКИ Г. НАРБУТА.

Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові одержав на днях цінну збірку невідомих досі оригінальних рисунків найкращого українського ґрафіка пок. Г. Нарбута. Збірка числить кількадесять рисунків.

БІБЛІОҐРАФІЯ.

КИЇВ ТА ЙОГО ОКОЛИЦЯ В ІСТОРІЇ І ПАМЯТКАХ. Українська Академія Наук, історична Секція. Під редакцією голови Секції академика *Михайла Грушевського.* Державне Видавництво України. Київ, 1926. Ст. X + (2) + 475. В. 8^0.

„Районізація — так зачинає акад. М. Грушеський свою статтю п. з. Порайонне історичне дослідження України на вступі зазначеної вище книжки — одно з гасл... повне значіння і варте всякої уваги. Вхопити живі, творчі територіяльні осередки, вислідити їх взаємовідносини з життям периферії, розмежувати найбільш докладно міжцентрові простори між їх центрами, щоб в дальшім помогти сим вузлам можливо повно і всебічно обслуговувати свої периферії, будити в них продуктивні сили й енергію та кермувати нею — се дійсно одно з основних завдань економічного, культурного і соціяльного будівництва, одно з головних питань в переведенню пляновости в продукції і розподілі засобів краю".

Виходячи з такого становища, Українська Академія Наук у Київі літом 1924 р. зорґанізувала ряд комісій для порайонного розроблення історії України. Комісії ті мали підготовити серію територіяльних або порайонних збірників.

Перед нами перший з таких збірників про *Київ* та його околицю. Зміст його такий: 1. Акад. *М. Грушевський:* Порайонне історичне дослідження України і обслідування Київського вузла; 2. Акад. *П. Тутковський:* Передісторична природа Київа; 3. *О. Андріяшев* Нарис історії кольонізації Київської землі до кінця XV. в.; 4. *І. Морголевський:* Київська Софія в світлі нових спостережень; 5. *О. Грушевський:* З київського ратушного господарства XVI. в.; 6. *Ф. Ернст:* Київська архітектура XVII. в.; 7. *В. Щербина:* Боротьба Київа за автономію; 8. *Д. Щербаківський:* Реліквії старого Київського самоврядування; 9. *Ф. Ернст:* До історії Київо-Печерської фортеці; 10. *К. Лазаревська* Київські цехи в 2-ій пол. XVIII. та на поч. XIX. в.; 11. *Д. Щербаківський:* Перший театральний будинок у Київі і його садиба; 12. *В. Щербина:* Спомин у Київі про рід Іпсілянті 13. *В. Юркевич:* До студій Максимовича з історії старого Київа; 13. *С. Шамрай:* Київський одноденний перепис 2-го березоля 1874; 15. *І. Щітківський:* „Историческій путь“ у Київі; 16. *О. Гермайзе:* З революційної минувшини Київа (конференція українського студентства в Київі в 1911 р.); 17. *М. Боровський:* Національно-соціяльні перегруповання населення м. Київа в пореволюційний період (1917—1923).

Годі переповідати тут кожду статтю Збірника. Їх стільки і такі вони ріжнородні, що про них говорити можна тільки загально.

Отже передовсім: майже всі статті вийшли з під пера найкращих знавців тем, про які пишуть. Майже кождий із них — відомий спеціяліст у даній области науки. А далі: не зважаючи на свій високо науковий характер, статті сі написані приступно і цікаво. Інтерес до деяких із них підносять іще додані до них знимки, мапки і діяґрами, яких у книжці 96. Все те робить книжку цінною під науковим оглядом й інтересною для ширших освічених кол громадянства.

Побажатиб тільки, щоб як найскорше появилися подібні Збірники, присвячені иншим районам України, з окрема — Галичини.

Aleksander Czołowski i Bohdan Janusz. PRZESZŁOŚĆ I ZABYTKI WOJEWÓDZTWA TARNOPOLSKIEGO. Z 160 ilustracjami na 78 tablicach i kartą zabytków. Tarnopol 1926. Ст. VIII + 198 + (2) + LXXVIII таблиць + 1 карта. 4^0.

Поділля належить до тих українських земель, що дуже богаті в історичне минуле і в памятки того минулого. Воно й має вже свою літературу в тім напрямі. Та мова в ній тільки про поодинокі історичні епізоди й поодинокі історичні памятки. Одноцільного загального огляду одного й другого досі не було. Дали його щойно два відомі учені пп. Ол. Чоловський й Б. Януш в зазначеній вище книжці. На 200 сторінках тексту, 78 таблицях і 1 карті читач має перегляд що найважнійшого з того обсягу, від найдавнійших передісторичних часів починаючи.

Зачинає книжку Б. Януш статтею про Передісторичне минуле Тернопільського воєвідства. Сам визначний спеціяліст в области передісторії Сх. Галичини взагалі і гал. Поділля зокрема (видав багато праць) та використовуючи що найважнійшу наукову літературу польську й українську, автор дав нам тут короткий, але релєфний образ передісторії нинішньої Тернопільщини, від найдавнійшої, камяної доби, аж по X. ст. по Хр. Свій виклад автор раз-у-раз ілюструє відсилками до відповідних таблиць, через що дуже підносить цікавість його.

Про історичне минуле Тернопільського воєвідства говорить друга стаття — Ол. Чоловського. В статті сій оповіджена коротка історія Тернопільщини від IX. віку, коли маємо першу вістку про мешканців тої землі, аж по найновійші часи. В статті використана також українська історична література. Зі становищем автора не завсіди можна погодитися.

Найбільша стаття в книжці се стаття тогож Ол. Чоловського про *замки* в Тернопільськім воєвідстві. Переходячи в азбучнім порядку місцевість за місцевістю, автор оповідає коротко минуле кождого замку. Перед нашими очима мов в калєйдоскопі пересуваються замки в 36 місцевостях. Стаття ілюстрована численними знимками на окремих таблицях.

Вкінці стаття Б. Януша про *божі доми, двори і памятники* Тернопільського воєвідства. І знова перед читачем пересуваються, як на екрані, церкви, костели, дзвініці, біжниці, палати, двори, мийські доми, фіґури, памятки і памятники — все в супроводі описів та знимок.

Всіх знимок у книжці 160, дуже гарно виконанних.

Закінчує книжку велика карта Тернопільського воєвідства, на якій зазначені місцевости, де знаходяться памятки — і які саме. *І. Кр.*

НОВІ ВИДАННЯ.

МІСІОНАР Пресвятійш. Серця Ісусового. Р. XXXI. Лист 1. січень 1928. Вид. Ч. св. Василія Великого в Жовкві. Число богате змістом.

НАШ ПРИЯТЕЛЬ. Часопис для молоді і шкільних дітей. Місячник. Р. VII. 1927/8, ч. 5. січень 1928. Вид. Марійське Товариство Молоді у Львові. Адреса висилки: „Наш Приятель“, Жовква. Цілорічна передплата: в краю 2 зол. заграницею: 1/2 дол.

Окуляри і цвікери
від найдешевших до найдорожчих
поручає фірма
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-ка
ЛЬВІВ, ЛЕҐІОНІВ 1. і 3.
95 в. Полекші в сплатах. 2—3

НОВИНКИ

Свято Йордану у Львові. Торжественне водосвяття в день Празника Богоявлення відбулося на львівськім ринку при участи величезної маси народа. Після Архієрейської Служби Божої в Церкві Преображення ГНІХ зібралися на ринку зі всіх львівських церков процесії під проводом духовенства. Чину водосвяття довершив ексц. митр. Андрей в окруженню кридошан митр. капітули. Гарно співав хор питомців Дух. Семинарії. Після водосвяття обійшла довкола ринком процесія, зразу під проводом ексц. Митрополита відтак о. мітрата Олексія Базюка. Для гр. кат. жовнірів відбулося водосвяття в кошарах при вул. Яблоновських з участю представників влади.

— **З Українського Наукового Інституту в Берліні.** Черговий виклад, у р. мовою, відбувся в салі Інституту 18. січня на тему: Кріза в сучасній етиці. Читав проф. Д. Чижевський (Прага).

— **Большевицький „присуд“ на св Отця.** До Ватикану наспіло поручене письмо, а в ньому... присуд смерти на св. Отця за підтримку протибольшевицького руху. Під „присудом“ підписи синоду „живої церкви“ і большевицьких проводирів, Рикова, Сталіна і т. д. Св. Отець показав письмо всім кардиналам і велів його зложити в ватиканських архівах як документ часу... Рад. тел. агенція доносить, що рад. правительство такого „присуду“ невидавало.

— **Увільнення 215.000 невільників.** (кап) 1. січня ц. р. увільнено в англійськім протектораті Серра Леоне 215.000 невільників. Увільнення доконано на підставі декрету британського кольоніяльного уряду.

— **Український музей-архів у чеській Празі** (III.. Šeříkova ul. 4/3). оповіщує відозву, що приймає в дарі і на перехування та купує матеріяли з укр. визвольної боротьби, памятки укр. старовини й мистецтва, матеріяли до історії укр. еміграції, як також збирає відомости про укр. памятки в чужих державах. Поручаємо любителям традиції увійти в порозуміння з тим музеєм.

Страшна катастрофа трапилась у Німеччині, в Далєм. Підчас дослідів хеміка д-ра Штаммера повстала експльозія така сильна, що збурила дім від пивниць аж по дах. Меблі й ліжка викинуло в гору так високо, що вони — спадаючи — позависали на деревах в огороді. Згинуло двоє людей, троє тяжко ранених. Щастя мав співвласник вілі д-р Вайнгартнер, якого в час катастрофи не було дома.

Голий пасажир. Поспішним поїздом з Тарнова приїхав до Кракова жид (невідомого назвиська) і то... зовсім голий. Сховався до кльозету й так переїхав аж до Кракова, де хотів висісти. Зробився скандал, а поліція арештувала голяка. Виявилось, що це божевільний.

Буквально. 5-го січна помер у Чорткові старий жид, Шмуль, званий „Шойсек“, („мовчаливий“). Цей жид прибув перед 30-ти роками з Люблина до Чорткова до тодішнього рабіна, щоб висповідатися з одної родинної трагедії. Рабін порадив йому „мовчати“ і тому старий Шмуль дійсно 3 років не промовив до нікого слова. Він жив у руїнах бувшої рабінської палати, де й умер. Гарний примір жидівської „букви закона“.

Зачумлені щурі. Жителі міста Бостон переживали недавно кріпку емоцію. Показалось іменно, що на одмім з кораблів, які прибули до пристані, находяться щурі заражені чумою. Зі страху, щоб чума не продісталася до міста, корабель ізольовано. Зараз вислано на корабель осібну експелицію зі сифонами отруйного газу, щоб вигубити щурів. Десинфектори ввійшли на корабель в осібних масках і костюмах та приступили до роботи. По дванацяти годинах не було вже на кораблі ніодного живого щура; але й десинфектори ледви дихали. Ось так то й отруйні гази можна вжити на користь людству.

П. Т.

М. ФРАЙЛІХ

Заведення для виробу спеціяльних бандажів

Львів, Городецька 35.

Цею дорогою виражаю шан. фірмі мою найбільше вічливу подяку за повне артизму виконання **опаски на пропуклину**, котра принесла мені негайну пільгу, а відтак вилічення з моєї недуги на пропуклину. Ці бандажі перевисшують усе, можу носити їх без ніяких труднощів і терпіння так, що лікарська операція є зайвна.

Надвірна, 27/XI. 1927. З високим поважанням

М. Боднар,

довголітний бурмістр, член Окр. Шкільної Ради, 6 державний комісар, властитель дібр і промисловець.

75 б

Вже вийшов реферат „Преса і її завдання“, призначений на місяць кат. реси. Ціна з почтою 1 зол. (можна прислати значками в листі). Замовп ти: Центр. Комітет Преси, Львів. ля вул. Сапіги ч. 26/I.

Виборчі округи в Галичині.

Ч. округа:	вибирають послів:
44. Новий Санч, Ліманова. Бохня, Величка	6
45. Тарнів, Пільзно, Бжесько, Домброва, Грибів, Горлиці	7
47. Ряшів, Ярослав, Переворськ, Ланцут, Ніско	7
48. Перемишль, Добромиль, Сянік, Березів, Кросно	5
49. Самбір, Старий Самбір, Ліско, Рудки, Мостиска, Городок	6
50. Львів — місто	4
51. Львів — повіт, Жовква, Сокаль, Рава Руська, Яворів, Чесанів	7
52. Стрий, Дрогобич, Турка, Сколе, Долина, Калуш	6
53. Станиславів, Товмач, Богородчани, Надвірна, Коломия, Печеніжин, Городенка, Снятин, Косів	9
54. Тернопіль, Збараж, Теребовля, Скалат, Підгайці, Чортків, Бучач, Гусятин, Борщів. Заліщики	10
55. Золочів, Зборів, Камінка, Броди, Радехів, Бібрка, Перемишляни, Рогатин, Жидачів, Бережани	9

Значиться на території Галичини, заселеній українцями є 11 виборчих округів, а ці округи вибирають разом 76 послів. Колиб так у всіх цих округах пішли всі українці одним бльоком до виборів, то моглиб напевно здобути 60 мандатів, та при такому розбиттю, як тепер, нема що й думати, щоб це вдалося.

До сенату є три виборчі округи на цій самій території, а саме три воєвідства: **львівське, станиславівське й тернопільське.** Вони вибирають разом **18 сенаторів.**

КУПОНИ НА СУКНІ
БЛЮЗКИ
СТОЛОВІ ҐАРНІТУРИ
ХУСТИНКИ до НОСА
ПЛЄДИ

поручає фірма **АНТІН УВЕРА**

Львів, вул. Галицька ч. 10.

Філії в Тернополі, Дрогобичі і Стрию.

ЦІНИ ЗНИЖЕНІ!

86 5—15

Замовляйте наші видання: „ОСНОВИ СОЦІОЛЬОГІЇ“ Ціна 2 зол. 80 сот., „СВІТИЛА СХОДУ“ 3 золоті і „ЖИТТЯ СВЯТИХ КИРИЛА і МЕТОДІЯ“, ціна 80 сот.

Інж. Н. ЕЛЬЦ

Вирібня радіових апаратів

„RADIONE“ у ВІДНІ

Сензаційна новість.

Найновіші, найліпші радієві апарати

Складові части.

Ґенеральне заступництво на цілу Польщу (з виїмк. шлеського воєв.)

„Gekaem“ S. z. o. o.

Підприємство для красв. і закорд. торгівлі

Львів, пл. Марійська 8.

117 2—6

Всі книжки замовляйте в місяці січні тільки через л. в. інститут „Добра Книжка“ — Львів, п. скритка ч. 11.

Жертви

Через Адміністрацію „Нової Зорі“ зложили:

На потерпівших від повені:

о. Роснецький Олекс. — Винятичі (збірка) 70 зол. Діти — школярі в Скалаті — дітям. (Збірка в часі богосл. в церкві св. Андрея).

На укр. інвалідів:

о. Петро Войтович в Негрибці (збірка) 30 зол. Уряд парох. в Переволоці „на Ялинку“ 14 зол., (парохіяне Переволоки 9 зол., Т-во „Сокіл“ 5 зол.) о. Степан Мазяр в Дорожові 3 зол. (вкладка).

На „Дар Просвіті“:

о. Степан Мазяр в Дорожові 2 зол.

ОГОЛОШЕННЯ.

(За оголошення Редакція не відповідає).

Б. оператор клініки проф. Ноймана і Гаєка у Відні

Д-р Л. Александрович

Спеціяліст від недуг ушних, носа, горла і гортані

Львів, ул. Валова 11., тел. 40-75,

118 1-12

ОКУЛІСТКА

Д-р Корнелія ҐРАФОВА

б. абсольв. окулістичної клініки в Парижі

ЛЬВІВ, ВУЛ. ГОРОДЕЦЬКА 89.

103 (біля фірми „Полотно“,). 3—5

Тел. 24-70. Орд. 9—10 і 2—6.

Д-р Юлій Ардель

б. секундар заг. шпиталю у Львові,

орд. у внутрішніх недугах від год. 12—1 і 2—5

Лічення: діятермією і кварцевою лямпою.

63 **Львів, Коллонтая 5., тел. 19-62.** 7-10

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

АРТУРА ШНАЄРА

Львів, Захаріясевича 7. (побіч Техніки)

ПРИЙМАЄ від **9**—1 і від 3—6.

104 **Полекші в сплатах.** 3—10

Д-р ІҐНАТІЙ ЛЄВЕНҐЕК в недугах мочевих орґанів і венеричн. — Ординує від 8—9 і 3—5.

Львів, вул. Трибунальська ч. 4., тел. 48-11.

55 9—10

ЛІКАР-ДЕНТИСТ

Тадей Шажявський

107 б. ст. асистент Ун. І. К. 2—5

ординує дальше Львів, Рутовського 1.

ОКУЛІСТ-ОПЕРАТОР

Д-р А. Гершендерфер

б. лікар віденської клініки і б. секунд. заг. шпиталю у Львові

Львів, вул. Пілсудського (Панська) 3.

65 орд. 8—9 і 3—5. 7—20

ЛІКАР-ДЕНТИСТ (стоматольог)

Д-р мед. Берта ШНАЙДЕР

абс. дентист. клініки Університету

Львів, вул. Академічна 24.

Тел. 26-58.

ординує в недугах зубів та устної ями.

— - Технічно-дентистична робітня. - —

102 Для незаможних полекші. 3-15

Оснований в 1843 р. **СКЛАД МЕБЛІВ** Оснований в 1843 р.

ЙОСИФ КІРШНЕР — ПЕТРО ПІЛЛЄР

ЛЬВІВ, вул. Трибунальська ч. 14. І. пов.

поручає: їдальні, спальні, сальони, кабінети, кухонне уладження, меблі мягкі, занавіси, карнізи і матеріяли на обивання.

Позір на фірму і число дому — над складом порцеляни! 42 10—15

ГАРНІТУРИ КЛЮБОВІ — ТАПЕТИ — ФІРАНКИ — ДЕКОРАЦІЇ

Т. КИСЯК і СИНИ

Львів, пл. Смольки 4., тел. 40-09.

Власне тапіцерське заведення, вул. Коперника 20. тел. 19-85. 99 4-10

Виріб ВЗУТТЯ спортового й люксусового. — Спеціяльна робітня репараційна виконує швидко і дешево

І. Мушинський,

ЛЬВІВ, ЯГАЙЛОНСЬКА 11 в подвірю.

115 **Тел. 25-31.** 1—15

НОВІСТЬ!

ПОМПИ керничні „ПАТЕНТ“

порушувані довільно ручно, мотором, кератом або вітряком. ЛОЖИЩА кулисті. Видатність до 7.000 літр.— 1 год. Гарантія на 5 літ. Вироблює тільки фірма: Підприємство верч. керниць інж. **Фр. ДОМІНІК** Львів, вул. 29. листопада ч. 37, тел. 18-55. 52 7—8

КОВНІРЦІ і КОЛЬОРАТКИ для священників!

поручає **Й. ЗІХЕР, ЛЬВІВ, Капітульна 3.** (напроти Катедри).

Також: камізельки, светери, білля Єгера, рукавички і панчохи. 54 9-10

ПАНЧОХИ ПФАУ РИНОК Ч. 19.

найдешевше, бо вхід через сіни. 21 14—20

„FOSFOR“

ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ

ЛЬВІВ,

пл. Марійська 6/7 І. п. (pl. Marjacki 6/7 I. p.)

114 Телєфон 44—48. 2—16

СУПЕРФОСФАТИ: кістні й фосфорово-азотові, МІНЕРАЛЬНІ й амонякові.
РЕФОРМФОСФАТИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й КАЙНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА (CHORZOWSK-A) амонова САЛІТРА чілійська — СІРЧАН амоновий вапно навозове палене й мелене (97% CaO) — Вапно будівельне.

Достава ваґоново й детайлічно по цінах фабр й на найдогідніших услівях кредит.

ФОСФОРИТИ палені й мелеиі (CaO розп. P_2O_5).

Дентистично-технічне заведення

Казиміра Цавдерера

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗИБЛИКЕВИЧА 45.

113 Полекші в сплатах. 2—10

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ

Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація вал.: Львів-Підзамче. — Приймає ПИЛЬНИКИ до насікання і замовлення на нові. 53 10-25

Рятуйте ваше здоровля!

Бережіться каліцтва!

Рятунок для тих, що терплять на **обвислі черева** і на **перепуклини** (тобто боляк або випук у пахвині побіч ніг, **обриз і западнення кишок**, як теж на перепуклини пупця у мущин, жінок і дітей!)

Без операції, без кровавлення, БЕЗ НОЖА.

Закаження крови виключене.

Хай ніхто не занедбує перепуклини, бо може вона дійти до величини людської голови, ба навіть коновки, тоді може наступити скрут кишок, що, ізза ґанґрени, є для людського життя смертне. Стосую на ці перепуклини і великі обівання черева мої лічничі бандажі — після найновіших вимог, як теж черевні пояси; проти жиляків ніг, що можуть тріснути, стосую елястичні бандажі шовкові. Оці бандажі спиняють і усувають радикально найтяжчі перепуклини. 110 1—12

Зголошення хворих приймає:

Ортоп.-директор Й. РАПАПОРТ

Спеціяльне лічничо-ортопедичне Заведення

від 9—1 год. і 3—7 попол.

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ КРАСІЦЬКИХ Ч. 8.

ВИНА ЛІТУРҐІЧНІ
ЦЕРКОВНЕ СВІТЛО
КАДИЛО

поручає

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів, Рутовського 3.

Склад чаю, кави і вина.

76 7—10

РЕВМАТИЗМ, гостець, артретизм, нервоболі, болі мязей, ломання і т. п. недуги лікує **Saliment** виробу АПТИКИ

К. АВҐЕНШТЕРНА

ЛЬВІВ, вул. Красіцьких ч. 20.

119 (угол Казимірівської). 1—10

Сорочки, підштанки, ковнірці, краватки, панчохи, скарпетки, рукавички, трикотажі, **кольоратки**, та імпреґновані манжети — по найнижчих цінах продає ґалянтерійна торговля **ШТАЙНБРУХА, Львів, вул. Трибунальська 1.** (угол Ринку). 73 6-20

ОКУЛЯРИ і цвікери від 2 зол. до 40 золотих найліпше купити в ОПТИКА **Зільберштайна**

Львів, вул. Легіонів 9. 56 10-10

Найстарша в Польщі фірма, істнує 53 літа.

Обувя

мужеське, дамське і діточе у великім виборі :: і найдешевше :: у фірмі

С. Й. ЕРЛІХ

Львів, Ринок 11. угол Сербської.

58 8—10

ХТО ХОЧЕ ДЕШЕВО

та вибагливо одягатися, нехай прийде й пересвідчиться, щодо найкращої якости і дешевости товару:

Одяги 40, 65, 95, 110, 130 і 165 зол.
Рагляни 50, 78, 93, 110, 130 і 165 зол.
Куртки 60, 85, 92 і 115 зол.
Футра 150, 165, 180, 260, 365, 390, 420 і 450 зол.
Пальта 110, 140, 175 і 190 зол.

Штани, прічези і пумпи камґ. 19, 26, 32, 41 і 45 зол.
Дамські плащі 50, 70, 86, 105, 125, 150, 180, 210 і 270 зол.
Плащики для дівчат 40, 50, 60 і 75 зол.
ЗАМОВЛЕННЯ НА МІРУ виконується до 48 годин.

НА ДОГІДНІ РАТИ! 94 а 4—4 **НА ДОГІДНІ РАТИ!**

Р. ТАБАК і С-ка, ЛЬВІВ, ул. Личаківська ч. 8.

У власнім інтересі просимо зважати на фірму: **Р. ТАБАК і С-ка.**

СПЕЦІЯЛЬНИЙ СКЛАД

дамської конфекції

ЛИЧАКІВСЬКА 10

поручає найновіші моделі краєві і заграничні: **Сукні балеві, візитові** і вовняні. Jumpery. **Дамське білля,** Плаші-моделі в великім виборі по низьких цінах

і на догідні сплати.

Замовлення на міру виконується до 48 годин.

Увага! МОДЕЛІВ до ВИСТАВИ не даємо, просимо зайти і переконатися без найменшого обовязку купна. 94 б 4-4

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. - Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** - З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 5. (107.) Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер 26. січня 1928. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

Виходить два рази тижнево.
Адреса Редакції й Адміністр.:
Львів, ул. Сапіги 26, І. пов.
К. П. Щ. Краків 405.867.

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Передплата в краю:
Чвертьрічно . . . . 6 зол.
Місячно . . . . . 2 „
За кордоном чвертьрічно . . . . 1 дол. ам.
Ціна одного числа 0·25 зол.

Енцикліка

про зєдинення християн.

Енцикліка „Mortalium animos“ Св. Отця Пія XI., це тепер найзамітнійша подія в цілому католицькому світі. Хвиля її появи вибрана як не можна краще.

В час блукання та шукання доріг, в час загального посварення і змагань до поєднання прийшла та енцикліка як проповідь віри й поєднання, мира і зєдинення в єдиній, святій, католицькій Церкві. Приходить вона в часі „спору за молитовник“ в Англії, в часі розкладу був. російського православя, в часі переслідувань католицької Церкви в Мехіку і повставання т. зв. національних, автокефальних Церков, котрі як скоро повстають, так ще скорше миршавіють і розпадаються.

Енцикліка звертається проти ложних доктрин т. зв. „пан-християн“ і проти того протестантського розуміння християнської єдности, котрого ярким виявом були протестантсько-православні „унійні“ конґреси в Штокгольмі та Льозанні минулого року. В нашій суспільности ті блудні течії виразилися сумної слави боротьбою проти „Риму“ і проти гр.-кат. Єрархів у краю й за океаном і дальше покутують у баламутних статтях деяких наших діячів. У безнадійній темряві того хаосу являються слова Христового Намісника ярким світлом, щоби освітити вічну, неодмінну Правду, заключену в догмах католицької Церкви. В тім актуальність і вага енцикліки.

З признанням відмічує енцикліка сучасні загальні змагання до міжнародного братерства і єднання Та з жалем стверджує, що дехто бажає перенести цей рух з політичної области в область релиґії, в тім фальшивім пересвідченню, що кожна релиґія добра і правдива. Особливо т. зв. „панхристіяне“ проповідують таку єдність усіх християнських віроісповідань. Це очевидно булаб фальшива єдність.

Бог Творець є також Основоположником правдивої релиґії. І задля неї заснував Він на землі свою Церкву. Ясно, що Його сотворіннє — людина має вірити Його Обявленню і слухати Божої науки через належання до Його Церкви. До котрої Церкви? Очевидно до тої єдиної, котру оснував сам Христос, то є до Церкви католицької.

Ті, що від цеї Церкви відділилися, хотілиб тепер знову злучитися з нею. Але ось як уявляють вони собі те „зєдинення“. В деяких (по їхньому) основних точках погодитися з римською Церквою, а що до інших (котрі були причиною їх відпадення колись) — то на дальше задержати свою окрему гадку... Одначе Католицька Церква не може вступати на шлях чисто людських переговорів над правдами, котрі обявив їй Бог. Церква подає ясно всю евангельську науку для цілого світа. Бо Бог обявив її не тільки для деяких людей, але для цілого світа. Правдива віра не допускає над собою ніякої людської дискусії.

Отже не можна робити ріжниці між доґмами віри як це зробили протестанти. Це привело до байдужности (індиферентизму) й до занедбання релиґії, а відтак до модернізму. Модернізм уважає доґматичну правду не правдою абсолютною але зглядною, релятивною, то значить змінчивою відповідно до часу й обставин. Тимчасом з огляду на Авторитет Божого Обявлення треба нам узнати за правду все, що Церква подає до вірування.

Енцикліка збиває дальше ріжні „унїоністичні“ арґументи і ставляє ясну умову правдивого християнського зєдинення. Цею умовою є повернення відпавших на лоно єдино правдивої католицької Церкви.

Виїмки з Енцикліки „Mortalium animos“:

„Здавалось би“ — читаємо там — „що ті „панхристіяне“ в своїм стремлінню зєднити Церкви йдуть до дуже благородної ціли, бо бажають сіяти любов між усіма християнами. Але як може запанувати любов на шкоду вірі? Певно кожному відомо, що апостол любови св. Йоан, котрий в своїму Евангелії немов обявив тайни св. Серця Христового і котрий повтаряв своїм ученикам новий заповіт: „Любіть один одного“, — виразно заборонив їм зносини з тими, що не ісповідують всеї і незмінної науки Христа.

З того слідує, що коли любов спирається на повній і щирій вірі як на певнім фундаменті, то Христові ученики повинні бути зєднені головно через єдність віри“.

Відтак вичисляється багато противних доктрин у тих, що відпали від католицької Церкви і заключає так: „Не бачимо, в який спосіб моглаб така велика ріжноманітність поглядів приготовити шляхи до церковної єдности, коли ця єдність може випливати тільки з одинокої учительської власти з одинокого правила віри і з одинокого вірування всіх християн“.

Енцикліка кінчиться так: „Ми прагнемо того повернення до єдности! Ми бажаємо, щоби це знали всі наші сини, не тільки католики а й відлучені, котрі благаючи в покірних молитвах небесного просвічення, без сумніву пізнають правдиву Церкву Христову та вкінці війдуть до неї, злучені з нами в совершенній любові“.

Наша суспільність скоро може діждатися українського католицького дневника, коли священики і поважні міряне не одинцем, але зорґанізованим способом заявлять у ліпших фірмах всіх галицьких міст, що будуть дальше постійно в них купувати, коли ті будуть давати свої постійні річні анонси до „Нової Зорі“. Тоді наш орґан буде поставлений на европейську, столичну стопу і передплата його може бути дуже низька. До сего треба тільки Вашої ініціятиви й постанови: не змагати до сього одинцем, тільки ґрупами, але змагати витревало.

Преса і публика.

Мотто: — „Streichen ist immer gut.“ —

Тільки той часопис варт назви доброго пресового орґану, котрий сповняє свої три головні завдання.

Сповнювання двох перших з тих трьох завдань залежить від редакції, сповнювання третього — від публики.

Від редакції залежить: 1) Ширення ясної ідеї, котра виросла на певних основах, 2) Правдиве інформування своїх читачів про такі актуальні справи, які читачів даного орґану найбільше обходять або повинні обходити.

Одначе навіть найкраще редаґований орґан, у котрім працювалиб найлучші голови, ніколи не буде добрим пресовим орґаном, коли опріч співробітників постійних не позискає він собі також співробітників з публики. І про се третє услівє доброго пресового орґану хочемо тут сказати кілька думок помальованих на веселі кольори, але в середині зовсім поважного змісту.

Тай дуже прохаємо наших П.Т. Читачів взяти собі до серця наші слова-думки, а саме:

1) Без частих відзивів в орґані голосів з публики — орґан не єсть ніяким орґаном.

2) Голоси читачів можуть мати форму: а) дописів про місцеві справи, б) статтей про справи загальні.

3) Обидві форми пожадані, але перша далеко більше ніж друга. Чому? З тої простої причини, що ніяка редакція на світі не в силі написати ні одного дійсного „допису“, а статті на загальні теми кожда редакція може писати до схочу.

4) Хоч які важні й потрібні голоси читачів, то кожда редакція без ніякого виїмку волить ніколи не бачити ні дописів ні статтей від читачів, коли дописи чи статті — за довгі, хочби були найлучші. Чому? З тої самої причини, з якої тепер ні один командант у війську не бажає собі навіть найлучше збудованого тарана до розбиваня мурів: бо часи змінилися. Сегодня рішають: динаміти, бризантові вибухові матеріяли, легко вибухаючі але тяжко ділаючі фульмінанти і т. д. Давних великих і тяжких таранів нікому не треба.

Точно таксамо єсть і в области преси. Великих таранів-статтей пресі не треба, бо — ніхто їх не читає: вони неужитки, котрі тільки завалюють бюрка редакторів і забирають їм дорогий час на видумування арґументів і перепрошування їзза непоміщування в орґані таких „меблів“ старомодного стилю.

А якеж єсть мірило довготи для статті чи допису чи иньшої праці, котру пришле читач?

Дорогий Читачу! Ти маєш пять пальців у руці, котрою пишеш. Отже будь ласкав затямити Собі, що коли до редакції прийде від Тебе праця більша ніж на пять чверток паперу (записаного

звичайним письмом по однім боці), — то редактор дивиться на неї приблизно з таким страхом, як бідний батько, коли на світ приходить дитина з більше ніж пятьма пальцями в одній руці... Куди її діти? І що з нею зробити? Різати? буде крик часом навіть дуже прикрий. Тай часу нена на операції. А не врізати — то дсж такий мебель влізеться?

Се що до статті.

А що до дописів, на котрих стоїть інтерес краю до орґану, то памятай, Дорогий Дописувачу, що Ти стоїш на двох ногах. І Твій допис буде тоді добрий, приємний, бажаний, пожаданий, ідеальний і як веселка красний в очах кождого редактора, коли той допис буде також „стояти“ — на двох чвертках паперу. Не більше!

Все те не відноснться до белєтристики (красної літератури), коли вона дійсно красна, — бо повісти печатаються роками в фейлєтонах. І є 40% таких Читачів, а 80% таких гарних Читачок, котрі передовсім і головно ждуть на повість, а на всяку „політику“ навіть не дивляться.

Жінки звичайно мають значно більше почуття і бажання краси, а мужчини бажання фактів, хоч буває й навпаки (бо що на світі не лучається?).

Так само не відносяться обмеження до праць дійсно наукових, то значить на жерелах і на документах опертих — все одно про які часи наукова праця написана.

Ну, а що робити, коли „таки не годен“ вбгати статтю у 5 сторінок а допис у дві сторінки? кожний має право запитати. А ми маємо обовязок дати відповідь. Ось вона: Тоді спробуй написати статтю на 4 або 3 сторінки, а допис на $1^1/_2$ або 1 ст. Не думай, що ми шуткуємо, даючи таку раду; бо коли написавши довгу працю, спробуєш за 2 години з охотою скоротити її, тоді переконаєщся напевно, що багато писанини, котру ти за першим разом уважав „конечною“, за другим разом счеркнеш сам — або подаш коротенький зміст її. Повір, що навіть Европу можна описати і справедливо поділити на одній чвертці паперу. А чомуж не можнаб описати на чвертці паперу того, шо сталося в Твоїм селі чи місті? Ой можна, тільки треба хотіти.

Але — буває й таке (бо що на широкім світі не лучається?), що таки не можна. Тоді напиши дві або три статті по 5 сторін, два або три дописи по 2 сторінки на ту саму тему, але так, щоб кожда часть мала окремий заголовок і була цілість для себе. Так, щоб кожду з них міг чютач перечитати і зрозуміти, хоч не бачив двох иньших частей.

А все будь ласкав памятати про числа сторін: 5 на статтю, 2 на допис, $5 + 2 = 7$. Не більше. Коли при писанню не схочеш памятати про те число „7“ як максімум, то викликати-меш постійно 7 гріхів головних у своїй уяві і посуджувати-меш редактора, шо він має ті гріхи: Що редактор з гордости не містить твоєї праці, бо думає, що його власна ліпша; що редактор з лакімства не містить, щоб усю „славу“ з писання та собі забирати, а Тобі не давати ніякої; що редактор має якісь „нечисті думки“ і длятого не пуєкає в світ твоєї дитини з теки і т д.

Але, як Ти, Дорогий Читачу, схочеш добре застановитися над тим, що ми тут написали, то може прийдеш і до інакшого погляду, а саме: Хоч нема такого редактора, котрий бувби без гріха супроти публики, то і в мені, як дописувачеви, можуть бути ті гріхи. Може бути і в мене гордість, коли я не послухаю редактора в тім, на чім він розуміється і в чім має практику все таки більшу ніж я. А та гордість породить в мені всі иньші гріхи й особливо лінивство, котре подружившись з гордістю, скаже до мене: „Пощо я маю слухати якогось там редактора і переробляти свою працю, аби йому була коротша?“ І так приходить аж до гніву...

Статтю сю писано в велике свято Богоявленія а то длятого, бо редактор не все може відпочати навіть у велике свято. Особливож не може відпочатн тоді, коли він оточений величезними таранами-статтями. якими штурмують до нього. Атже борониться всяка твар, муснть боронитися й робітник пера, бо інакше марно пропаде його труд і його сила.

Виарґументувавши в тій спра[illegible] майже все потрібне, збираємо все те в чотири слова (й одну букву): Просимо писати мало а часто. А. Ч.

Місяць січень — се місяць української католицької преси.

Вашим святим обовязком — дати якусь поміч укр. кат. пресі.

Заабонуйте самі укр. кат. часопис!

Приєднайте йому передплатника!

Купіть укр. кат. книжку!

ДОПИСИ.

ЛЬВІВ. (З кругів унів. студентства пишуть нам): Університет — святиня знання і науки переходить в політичне „форум“. Хоч не в салі, але на сходах і коридорах нового університету, мимо заборони властей, відбула польська академічна молодь віче, якого тенденція кидає відповідне світло на шовіністично успосіблене польське студенство. Можна було сподіватися, що вид шапок українських студентських корпорацій приспішить обіг крови нашим противникам, але щоб наші „побідники“ поставилися і до шапок так „побідно“, це вже трудніще було припустити. З львівського унів. вичеркнено українського студента з числа академиків, за ношення синьої шапки. А польська молодь нападає на українських і жидівських студентів і зриває їм шапки. Отже і програма згаданого віча-маніфестації була: виступити енерґічно проти всего що непольське і що „ограничує права“ польського академика, а що цему після іх думки на заваді стоїть не лиш українське студенство, але і його скромні шапочки, то це все повинно улягти знищенню.

ДРОГОБИЧ. (Гуманітарна праця священика). Ніхто не повірив би, що може зробити одна, чесна, з сильною волею людина, навіть серед тяжких економічно-суспільних відносин. Ось примір. Перед трома роками прийшов до Дрогобича о. Онуфрій Гадзевич як катехит держ. ґімназії. Передовсім звернув він увагу на найнизшу верству нашої суспільности — на слуг, котрих тут в Дрогобичі є коло дві тисячки. Кілько їх пропадало серед тяжких відносин — хіба Бог оден знає. Були проби щоб ними занятись, але на двох трох нарадах кінчилося все. О. Г. без розголосу, згуртував служниць і зумів так промовити їм до серця, що в протягу півтора року оснував для них Товариство на статутах „Приют“ і закупив для них площу з домом вартости 2000 долярів. На покриття ціни купна затягнув позичку — а решту зложили самі служниці. Нині осталося ще до сплати 3000 зол. В тім домі находять служниці приміщення на час утрати служби і хороби. На случай знемощіння найде там кожда спокійний кутик до смерти. Треба було бачити як виглядав похорон одної служниці [illegible] Якеж велике зн[illegible]чіння того христіянського гуманітарного товариства! Видатки похорону покрило товарист[illegible] — а сотки служниць власним хором супро[illegible]джали товаришку на місце вічного спочинку. Що неділі по вечірни відбуваються тепер сходини служниць з товариськими забавами і піснями. Трудами о. Гадзевича станули ще на ноги уч. семинарія СС. Василіянок, ремісниче товариство „Зоря“ прийшло до власного дому.

Один з громадян

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 26. І. 1928. 4

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

ЖІНКА ХАЛІФА Й ПАДИШАХА СУЛЕЙМАНА ВЕЛИКОГО, ЗАВОЙОВНИКА І ЗАКОНОДАВЦЯ.

Українська історична повість з 16. століття.

Напів притомна Настя чула, як дали їй кілька порядних батогів, як її підняли й поклали в якийсь віз, на тверді дошки. Очевидно мусіли зразу думати, що вона удає перетомлену. Батоги з сирівця, з ґудзами, були дуже болючі. Вилася й корчилася з болю від їх ударів, а тверді дошки ще більше придавали терпіння. Тільки під головою почула щось мякше, але з рубцями. Крізь роздерті шлюбні черевички діткнула пальцями теж якоїсь твердої матерії. В горячці здавалося їй, що се ризи з церкви св. Духа. Якась горяча червень заливала їй очі. Хотіла позбутися її й на силу відкрила їх. І побачила щось таке, як про се співалося в народній пісні:

„...Одну взяли попри коні,
Попри коні на ремені...
Другу взяли попри возі,
Попри возі на мотузі...
Третю взяли в чорні мажі...“

Вона була в чорних скрипучих мажах. Здавалося їй, що се домовина. І що в тій чорній домовині похоронена вся її ясна дівоча минувшість.

Запала в півобморок. В нім чула, як ще боліли удари татарських батогів на ніжнім тілі її. І пригадала собі, як перед кількома роками була тяжко хора. І як тоді таксамо пашіла її головка і все тіло, немов побите. І як мати її клячала перед образом Розпятого й офірувала одиначку свою на монахиню, коли виздоровіє. Щойно тепер пригадала собі як опісля, коли вже Степан старався о її руку, мати проти вилася тому. І як пригадувала обітницю свою.

Кров ударила їй до голови.

Тепер уже знала, що якби була послухала матери ської волі, не булаб пішла страшним шляхом ординськи[illegible] Бо навіть дикі Татаре поважали монахинь і з пошаною вс[illegible]палися їм з дороги, називаючи їх „дівчатами таємного Пр[illegible]рока джаврів, що помер на хресті“. Монахині могли свобідно ходити до татарських таборів і навіть брати для бранців молоко від татарських кобил. Якби була послухала матери, булаб тепер могла спокійно йти між дику татарську орду зі спущеними вниз очима, зі збанком у руці. А баші й аґи татарські булиб із забобонним страхом вступалися з дороги перед „нареченою таємничого Бога джаврів, що помер на хресті“.

Зачала плакати найтяжшим, тихим плачем — у чорних мажах татарських, що їхали Дикими Полями в невідом місце і в незнану будучність.

VI.

Як довго була в такім стані півсну, не знала. Чу[illegible] тільки, що кілька разів зливали її личко водою. А двічи п[illegible]бували якісь, мабуть жіночі, руки заливати її молоком.

Коли нарешті відкрила очі, побачила кругом себе б[illegible]межну й дику рівнину, покриту полином і чорнобиллєм, т[illegible]сою-ковилем, пориту балками й ярами. Зрозуміла, що о[illegible]стила вже галицьку землю з її управними полями, гая[illegible] й лісами. Опустила — на завше, немов щось шепнуло їй.

Дальше буде.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Приняття енцикліки про єдність Церкви в Америці. В американських протестантських кругах прийнято останну енцикліку папи Пія XI. про єдність Церкви з великим заінтересуванням і повагою. Майже всі більші часописи подали її повний текст. Це великий успіх Апост. Столиці, що роєднаним сектанським протестантським церквам звернула увагу на те, що навіть по хвальні змагання до єдности не можуть відбуватися коштом зречення засад обявленої релігії.

Великі приготовання до міжнародного Евхаристичного конґресу в Сідней. До столиці Австралії прибув невідмінний представник комітету всіх евхаристичних конґресів о. Льоран, шоби обняти керму в приготовавчих працях місцевого комітету в справі переведення Евх. конґресу в м. липни ц. р. В Анґлії, Ірляндії і Америці орґанізуються вже великі депутації на це велике свято в Австралії.

Сучасний стан католицизму у Лотві. (КАП.) В Лотві є тепер 441.601 католиків, що творять архідієцезію зі столицею в Ризі, — безпосередно залежну від Апостольської Столиці. Архідієцезія удержує одну ґімназію в Аґлоні і один духовний семинар, в котрім минулого року було 59 питомців. Архідієцезія поділена на 12 деканатів, 106 парохій і має 119 костелів і 27 дочерних каплиць. Держава не платить священству жадних пенсій, мимо того, що сконфіскувала всі церковні маєтки, а поодиноким парохіям полишила лиш по 18 гектарів поля. Цілий тягар удержання духовенства і католицьких інституцій спочиває на вірних.

Місійний музей в Лятерані. Дня 21. грудня 1927 р. відбулася в Римі святочна інавґурація папського місійного і етноґрафічного музею в Лятерані. Буде це одинокий і місійний етноґр. музей.

Основання Католицької Ліґи в Чехословаччині. (КАП.) З початком сего місяця заповів о. архієпископ Пречан зорґанізованнє Моравсько-Шлеської Католицької Ліґи. В орґанізаційній конференції взяли участь крім вишезгаданого Архипастиря, що богато заслужився на полі уніоністичної праці, також преосвященні Ставель і Шіннель і богато визначних особистостей із священичих, наукових і суспільних кругів. Обговоривши ідейні й орґанізаційні підстави праці конференція намітила ціли і завдання на майбутне. Тимчасовим осідком буде Секретаріят Апостоляту св. Кирила і Методія. Ліґа поведе свою працю спільно з уже істнуючими католицькими орґанізаціями й установить два виділи: для населення чеськоморавського і німецького. У звязку з орґанізацією Католицької Акції виринає потреба створення культурно-освітної централі, яка малаб скоординувати всі католицькі починання в тій ділянці.

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

— **Дальші листи кандидатів до сойму.** До д. 23. ц. м. зголосили в Ґенерального виборчого комісаря дальші виборчі листи кандидатів до сойму й сенату. Державних лист до сойму зголошено 25, а до сенату 1. Ч. 13 дістала комуністична листа під офіційною назвою „робітницько-селянської єдности“. — Ч. 14 дістав „Звйонзек Хлопскі“, себто гурт сецесіоністів із „Стронніцтва Хлопск-ого“ (Стапінського й Слівінського). — Ч. 15 одержала державна листа католицько-людової партії. — Ч. 16 дістала державна листа головного виборчого комітету П. П. С. лівиці. Крім цего зголошено державну листу до сенату „Звйонзку Хлопск-ого“. — Ч. 17 одержала листа „Жид. нар. зєдинення“. — Ч. 18 бльок національних меньшостей. — Ч. 19 „Сельроб“ (лівиця). — Ч. 20 „Листа православних русских“. — Ч. 21 „Нар. держ. бльоку праці“. — Ч. 22 „Бльок соц.-сел. партій“ (з д-ром Бачинським зі Станиславова). — Ч. 23 „Союз селян. сили“. — Ч. 24 „Катол. нар. бльок“. — Ч. 25 „Кат. люд. бльок“.

— **Бльок національних меньшин підписаний** уже остаточно. У Галичині обмежується бльок до УНДО-я, що зазначує свою лучність із непольськими народами тільки спільною державною листою. Бльок із Жидами обмежується тільки до північних українських земель (Волинь, Холмщина, Підляше й Полісся), як це було в 1922 році. У цій справі прийшло там до порозуміння між місцевими орґанізаціями УНДО-я, Сель-Союза та безпартійними. Виборчий бльок національних меньшин не має програмового значіння, тільки технічний. Поза бльоком найшлися москалі й москвофіли та литовці (ці останні тому, що білорусини не хотіли забезпечити їм своїм коштом трьох мандатів із округа, рішили не брати участи в виборах). Половина здобутих мандатів припадалаб українцям, а друга половина по 17 відсотків Білорусинам, Жидам і Німцям. На державній листі бльоку до сенату перше місце занимає німець Гасбах, а друге українець през. Децикевич.

— **Друга нота Польщі до Литви.** „АБЦ.“ довідується що в слідуючому тижні мають вислати другу ноту польського правительства до Литви з предложеннями щодо часу й місця польсько-литовських переговорів. Польське правительство змагає щоб польсько-литовські переговори покінчити вже перед березневою сесією Союза Народів. Урядова „Ліетува“ пише, що марш. Пілсудський спішиться тепер з осягненням перемоги над Литвою, щоб здобути атути в часі виборів до сойму. Литовський щоденник запевняє, що Вальдемарасове правительство не думає помагати польському правительству в його внутрішній політиці. Сх. Аґ. доносить, що латвійське правительство згодилося, щоб польсько-литовські переговори відбулися в Ризі.

— **Підляшський епископ Пшездзецький про вибори.** На основі „Wiadomości Diecezalnych Podlaskich“, подає КАП, що 12. XII. 1827, відбулася в справі виборів конференція підляшських деканів під проводом р.-кат. епископа Пшездзецького. У своїй промові епископ остерігав духовенство перед партійною політикою. За те повинно духовенство ширити в державі пошану для права, стреміти до соціяльної справедливости, дбати про нерозривність супружої звязи, та про християнське виховання молоді і боротися з неморальністю. На питання, чи священики діецезії можуть кандидувати до сойму й сенату, епископ відповів заперечуючо. У виборчій акції можуть вони і повинні брати участь, особливо коли треба дати вірним ради і вказівки та виступити в обороні Церкви й духовенства. На питання, чи збірний пастирський лист у справі виборів звернений проти правительства, епископ відповів рішуче: Ні. На питання, що робити, коли католики не злучаться і буде кілька лист, відповів: Церква не накидує католикам політичних і суспільних поглядів, але правдивий католик не буде голосувати на листу, на котрій є ворог релігії й Церкви. В кінці на питання, котрій польській партії дати першенство, епископ відповів, що ніодна поль. партія не маєпривілею на католицизм або патріотизм. Треба глядіти на діла, а не слова. Найбільше заслугують на піддержку ті, котрі найменше думають про себе, а найбільше памятають про матір-Батьківщину.

ЛИТВА. Викриття змови? В звязку з уступленням головного команданта литовської армії ґен. Жукавскаса викрито в Ковні змову проти правительства, котру ніби приготовляла христ. демокр. партія. Вістка не провірена.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА. Втеча двох військових старшин. Ранком 15. ц. м. два чехослов. офіцири-пільоти, мабуть комуністи, захопили в Простієві літак летунської школи й відлетіли на нім у напрямі на Радянщину. Але через недостачу бензини мусіли осісти на території Польщі, в грубешівському повіті. Тут лишили літак, а самі втікли в незвіснім напрямі. Польська поліція розіслала за ними стежні листи. Чехословацьке м-во загр. справ уже звернулося до Польщі в дипльоматичній дорозі видати йому дезертирів.

— **Присуд на б. ґен. Ґайду.** Дисциплінарний виділ міністерства народньої оборони ЧСР. видав остаточне рішення в справі б. чехослов. ґенерала шефа ґен. штабу Ґайди, котрий в рр. 1920/21 старався о посаду в червоній армії рад. Росії, а в рр. 1925/26 приготовляв фашистівський переворот в Чехословаччині. За це Ґайду здеґрадовано й виключено з армії та зменшено йому пенсію о 25%.

НІМЕЧЧИНА. Льокавт у металевім промислі. Металеві промисловці середущої Німеччини проголосили з днем 24. ц. м. льокавт. Льокавт обнимає 50.000 робітників.

ФРАНЦІЯ. За права монахів. В Парижі відбулося минулого тижня віче, скликане Союзом для оборони прав духовних — учасників війни. У вічу взяло участь 5000 народа. Католицькі бесідники гостро критикували „Ліґу прав людини“, котра вступається за кривди людські навіть поза межами краю, але у Франції не хоче бачити того, що закони з 1901 і 1904 рр. на ділі позбавляють монахів примітивних прав людини й горожанина. Цю ворожнечу до релігійних стоваришень приписували бесідники впливам масонерії. Віче осудило поведення „Ліґи прав людини“. („Ля Кроа“).

— **Великі обманства при репараційних доставах.** В Парижі відкрили великі зловживання при доставах німецьких товарів на рахунок репараційних рат. Обманств допускалися французькі фірми, котрі принимали товар і німецькі доставці в той спосіб, що принимано товар гірший та дешевший. Кажуть, що в той спосіб присвоїли собі фірми 750 міліонів франків (по офіціяльним запевненням „тільки“ 100 міліонів). З того французькі фірми брали собі 65%, а їх німецькі „спільники“ 35%.

РАДЯНЩИНА. Непорозуміння між Сталіном і Чічеріном. До „Кур. Варш.“ доносять із Москви, що між ком. загр. справ Чічеріном а Літвіновим є непорозуміння щодо репресій над опозицією. На думку Чічеріна ті репресії занадто строгі. Але політбюро вповні одобрило зарядження Літвінова.

= **Нота до Бельґії.** Недавно розгромили бельґійські студенти виставку „радянського мистецтва“ в Брюселі. Тепер радянське правительство вислало до бельґійського правительства ноту, котрою домагається 50.000 рублів відшкодования за знищені експонати.

КИТАЙ. Розгромлення християнських громад. По відомостям французької преси китайські комуністи розгромили батато християнських громад в Китаю.

НОВИНКИ

— **„Нова Зоря“** виходити-ме постійно в тижни з датою четверговою на 4. ст., а під неділю на 8 сторін.

— **Рубрика** „Література, наука, мистецтво“ буде в слідуючім числі.

— **Примірна кооператива.** Кооператива „Воскресіння“ в Станьковій (калуського повіту) зложила зі свойого білянсу за минулий рік квоту 100 зол. на „Рідну Школу“. — Кооперативи і економічні інституції та установи! Йдіть за гарним прикладом і призначуйте з річних білянсів на „Рідну Школу“. квоти відповідні до маєткового стану! Се обовязок супроти „Рідної Школи“!

— **Політичний процес у Львові.** У вівторок, дня 24-го січня почався перед судом присяжних у Львові великий політичний процес проти 17 ох українців, обвинуваченых у приналежности до української військової організації, при чому 2-ох з поміж них, а саме: Атаманюка та Івана Вербицького обвинувачують у вбивстві бувш. куратора Собіньского. Акт обвинувачення обіймає 132 сторінки. Обвинувачує прок. Ляндау-Ляневскі.

— **Зловили чеських летунів утікачів.** В околиці Грубешова дня 19. ц. м. зловила поліція двох чеськи старшин летунів, що втікали на Радянщину. Вони ставили опір поліційній патрулі й стріляли з крісів і ранили одного поліціянта. Їх обезоружили й закутих у кайдани відставили в Варшаву.

— **Бандити напали на поїзд.** В Медиці під Перемишлем старалися нічю дня 19-го ц. м. невідомі люде вдертись до одного з товарових возів поїзду, що приїхав з Перемишля. Та сполошив їх поліціянт кількома стрілами. На просторі Медика-Перемишль від довшого часу гуляють бандити, що їх спеціяльністю ограблювання товарних поїздів.

Дня 29. січня в неділю о годині 4. попол. при вул. Бляхарській ч. 11. II. пов. в домівці Марійського Тов. Пань виголосить актуальний реферат о. ігумен д-р Т. Галущинський. Проситься о участь членів Укр. Хр. Студ. Організації. Гостям раді. — Управа УХСО.

— **Найстарший рукопис „Божественної комедії.** У міській бібліотеці в Франкфурті є рукопис „Божественної Комедії“, що під мистецьким оглядом серед ілюмінованих рукописів Дантового архитвору занимає одно з перших місць. На основі мінятур, що прикрашують рукопис та на основі аналізи тексту устійнив д-р Шмідкнац, що цей рукопис є загалом найдавнішим захованим рукописом „Божественної Комедії“, найблищим до первовзору, що вийшов із під Дантового пера. Франкфуртський рукопис належав від 1337 р. до семї Фрівульзіянд в Міляні. Мовні види рукопису уповажнюють до означення часу, коли він повстав на роки 1330/35.

Відкриття написів із гробівця ціс. Августа. У часі останніх робіт в Августео гробівці Августової семї й пізніших цісарів відкрили в глибині 9 метрів під помостом цісарської гробової келії гробівцеві написи, що відносяться до Августа та його зятя Марцеля. Крім цего відкрили уривок напису, що відноситься до Октавії, Августової сестри й матері Марцеля.

— НЕБУВАЛА УМОВА. „Оссерваторе Романо" доносить, що один американський комітет замовив в італійській фірмі Петрасанта 30 тисяч мармарових хрестів на могили американських вояків, що впали в часі світової війни під умовиною, що в часі праць над виконанням замовлення ніхто з робітників фірми не буде клясти. В противному разі умова тратить важність. При тому слід зазначити, що теперішнє італійське правительство та духовенство веде рішучу боротьбу з так розповсюдженими серед італійського населення проклонами. На всіх прилюдних місцях можна тепер бачити таблички з видрукованим написом: „Забороняється проклинати".

Катедра індіянських мов. В Сан Дієґо в північній Каліфорнії установлено катедру для мови Індіян, які ось так хочуть охоронитись перед загином. Але професором тої мови не є фільольоґ, лише практик Уілієм Томкінс. Він із малечку жив із Індіянами, тому знає більше, ніж хто інший, їх мови й звичаї. На думку Томкінса індіянські мови дуже звучні й виразні. Індіянин скаже кілька висловів, до чого Американець потребує довгих зворотів. У власній книзі пояснює Томкінс значіння зібраних образових знаків, які можна легко навчитися. Уладженням такої катедри хочуть Американці охоронити бодай останки індіянської мови.

Століття машини до шиття. Цего року минуло сто л т як винайшли машину до шиття. Винайшов її французький кравець Тімонье з міста Сен Етієн. Його машина була деревляна та шила одним швом „ланцюжковим“. Машина працювала пять разів скоріше як руки. Тімонье отворив невеличку і обітню, що спершу добре розвивалася. Це викликало невдоволення серед конкурентів і вони розбили робітню та фабрічку. Винахід використав американець Гент, що зробив таку машину

ОГОЛОШЕННЯ.

(За оголошення Редакція не відповідає).

Вийшов реферат „Наші пресові завдання“. Ціна з почтою 1 зол. (можна прислати значками в листі). Замовляти: Центр. Комітет Преси, Львів. вул. Сапіги ч. 26/I.

Д-р Юлій Ардель
б. секундар заг. шпиталю у Львові,
орд. у внутрішніх недугах від год. 12—1 і 2—5
Лічення: діятермією і кварцевою лямпою.
63 **Львів. Коллонтая 5., тел. 19-62.** 8-10

Д-р ІГНАТІЙ ЛЕВЕНГЕК в недугах мочевих органів і венеричн. — Ординує від 8—9 і 3—5.
Львів, вул. Трибунальська ч. 4., тел. 48-11.
55 10—10

ОКУЛІСТ-ОПЕРАТОР
Д-р А. Гершендерфер
б. лікар віденської клініки і б. секунд. заг. шпиталю у Львові
Львів, вул. Пілсудського (Панська) 3.
65 орд. 8—9 і 3—5. 8—20

ЗУБИ виробляю по такім **ЦІННИКУ**
1 золот. корона . 18 зол.
1 золот. зуб . . 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 репаратура . 3 „
Все з найлучшого матеріялу
РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.
(де кавярня de la Paix).
Знижок не уділюю! 1—24

НАСІННЯ
ГОРОДИНИ, ЦВІТІВ і ГОСПОДАРСЬКІ
з першорядних краєвих і заграничних плянтацій, з найвищою силою кількісною
поручає
ЕДМУНД РІДЛЬ
СКЛАД НАСІНЬ
ЛЬВІВ, вул. Рутовського ч. 3.
124 Цінники висилаю на бажання. 1—4

ПАНЧОХИ ПФАУ РИНОК Ч. 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
21 15—20

Фабрика пильників Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ до насікання і замовлення на нові.** 53 11-25

КОВНІРЦІ і КОЛЬОРАТКИ
для священників!
поручає **Й. ЗІХЕР, ЛЬВІВ, Капітульна 8.**
(напроти Катедри).
Також: камізельки, светери, білля Єгера, рукавички і панчохи. 10-10
54

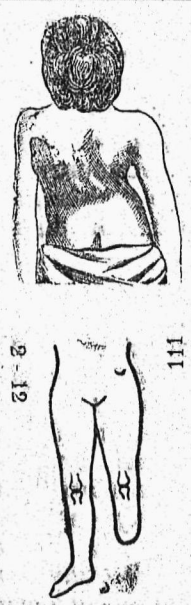

Ратуйте ваше здоровля, бо чоловік стається калікою!!!

Приймаю хворих, що їм наростають горби, (чахотне запалення) і кривіють: стриж хребетний, коліна, бедра, стопи, вселякий сустав, недоволодіння й параліж ніг у дітей і старих осіб!! та застосовую в оних випадках спеціяльні лічничі ортопедичні апарати а на наростаючі горби і скривлення плечей лічничі простуючі горсети-наплечники ортопедичні ріжних системів найновішого винаходу. Для ампутованих ніг і рук зладжую в мойому заведенні протези (штучні руки і ноги) по німецькій і американській системі. Спеціяльністю мойого заведення є ортопедичні апарати, що вирівнують вселякі здеформовання ніг і закривають вселякі каліцтва стіп.

Зголошення хворих приймає:

Ортопед - директор Й. РАПАПОРТ
Спеціяльне лічничо - ортопедичне Заведення
від 9—1 год. і 3—7 попол.
ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ КРАСІЦЬКИХ Ч. 8.

ПРАВДА
католицький часопис для народа
Виходить що тижня.
Ціна 2 зол. 50 с. на квартал.

ПОСТУП
вістник літератури й життя
Місячний журнал.
Річно 10 зол., півріччо 5 зол., подв. число 2 зол.
Адреса: Львів, вул. Льва Сапіги ч. 26.

„FOSFOR“
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
ЛЬВІВ,
пл. Марійська 6/7 I. п. (pl. Marjacki 6/7 I. p.)
114 Телєфон 44—48. 3—16

СУПЕРФОСФАТИ: кістні й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові.
РЕФОРМФОСФАТИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАЙНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSK-A) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий
вапно навозове палене й мелене (97%CaO) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелеиі (CaO розп. P_2O_5).
Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кредит.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. - Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** - З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 6. (108.) Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 29 січня 1928 р. Рік III.

НАУК. ТОВ. ім. ШЕВЧЕНКА

НОВА ЗОРЯ

Виходить два рази тижнево.
Адреса Редакції й Адміністр.:
Львів, ул. Сапіги 26, І. пов.
К. П. Щ. Краків 405.867.

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Передплата в краю:
Чвертьрічно . . . . 6 зол.
Місячно . . . . . 2 „
За кордоном чвертьрічно . . . . 1 дол. ам.
Ціна одного числа 0·25 зол.

Польські консерватисти і большевики.

Краківський „Час" (перед війною далеко лучше ніж тепер редаґований орґан польських консерватистів) пише в ч. з 16. січня с. р., що Росія тепер в дипльоматичній ситуації Европи так якби була неприсутна. Значіння її рівно невелике, як було в 17. століттю.—„Для нас — пише дальше „Час" — се найважніша обставина. Наша державна великість, наш престіж, наше значіння—поминувши моменти внутрішньої й господарської натури—залежить не від здавлення Німеччини, бо се неможливе, не від захоплення нових територій, бо се моглоб бути шкідливе й небезпечне, але від слабости Росії".

Отся заява „Часу" дуже важна. Се деклярація щирої приязни польських консерватистів для большевиків: для того, що большевики цофнули Росію до такої слабости, в якій вона була ще в 17. століттю, — польські консерватисти з націоналістичних причин хочуть як найдовшого панування большевиків на сході Европи.

Польські консерватисти, котрі від часів Мєшка і Домбруфкі все грали ролю віруючих християн-католиків, тепер твердо підпирають атеїстичний уряд большевиків в тім переконанню, що большевизм ослабить тільки схід Европи, а Польщі не ослабить. Таким чином польські консерватисти, котрі були творцями й герольдами ідеї передмуря християнства, на наших очах прилюдно ліквідують ту польську ідею, запираються її. Найбільшою їх симпатією тішиться тепер Кремль, а не „Маріяцка Вєжа".

Не підлягає сумніву, що польські консерватисти були до сеї пори представниками польської державної та польської історичної місії, без огляду на те, як вони ту ідею вводили в життя і як сповнили ту місію.

Тепер наступила кріза в їх ментальности. Та кріза для їх кляси і для цілої польської нації далеко вагітніша в наслідки, ніж найтяжча економічна кріза.

Деклярація польських консерватистів набирає особлившого значіння саме тепер, коли приходять вісти про щораз то більший терор Сталіна проти опозиціоністів. Про се очевидно докладно поінформовані польські консервативні круги: вони стоять тепер на становищі, що колиб большевизм упав проти їх волі, то треба при помочи инших чинників піддержувати дальше анархію на сході Европи, навіть не уважаючи на загибіль своїх власних братів, котрих доволі багато остало ще поза рижським кордоном.

Коли переглянути всю історію Польщі, то її рішаючі чинники властиво все так само відносилися до сходу Европи. Рішаючі чинники Польщі вживали релігії для своїх світських, матеріялістичних цілей.

Почавши від хвилі, коли всі польські міністри одноголосно ріщили на спеціяльній нараді, щоб наші Епископи не їхали до Риму в справі унії (вересень 1595 р.), скінчивши на наших днях, коли не допускається нашої Церкви за т. зв. Сокальський кордон, — рішаючі чинники Польщі все однаково підпорядковували інтереси католицизму своїм світським, матеріяльним інтересам. Але ще ніколи не посунулися так далеко, як сучасні нам польські консерватисти, котрі виразно рішені підпирати на Сході атеїстичну, руїнницьку струю большевизму.

Ювилей 25-літньої праці оо. Василіян у Канаді.

В празник Непорочного Зачаття Божої Матери відбулося в канадійськім місті Мондер (Мундаре), в провінції Альберті, велике ювилейне свято в память прибуття до Канади перших членів Чина Св. Василія В. з Галичини. Якраз перед 25 літами прибув туди о. Платон Філяс ЧСВВ, а саме в місцевість Бівер Лейк („Озеро Бобрів"), серед лісів і степів, віддалену від найблищої стації 80 миль. Перші відправи відбувалися по хатах, бо церкви ще не було.

Сегодня мають оо. Василіяне вже прекрасні церкви й монастирі з величавим новіціятом в Мондері, найбільшим будинком в цілім місті (будував його невсипущий о. Ру, німецький монах-інжинір, котрий з великою самопосвятою працює при нашім Чині СВВ. в Канаді на найтяжших позиціях).

На ювилейне свято прибула маса народу і світське духовенство навіть з далеких околиць Канади. Мейор (бурмистер) міста Мондеру, українець М. Корчинський віддав оо. Василіянам честь у щирій промові. По торжественних відправах відбувся спільний обід, на котрім Впр. Ігумен о. Крижановський ЧСВВ. виголосив гарну промову до зібраних гостей. На закінчення свята діточки, гарно підготовлені Сестрами Служебницями, дали величавий концерт. Словом — свято удалося прекрасно й оставить по собі незатерті враження між нашим народом в Канаді. Слід підчеркнути, що в Канаді придалосяб ще багато наших оо. Василіян для місійної праці, бо Канада се край величини Европи, а скрізь розсіяні українці.

Чи Ви вже читали се?

Наша суспільність скоро може діждатися українського католицького дневника, коли священики і поважні міряне не одинцем, але зорганізованим способом заявлять у ліпших фірмах всіх галицьких міст, що будуть дальше постійно в них купувати, коли ті будуть давати свої постійні річні анонси до „Нової Зорі". Тоді наш орган буде поставлений на европейську, столичну стопу і передплата його може бути дуже низька. До сего треба тільки Вашої ініціятиви й постанови: не змагати до сього одинцем, тільки групами, але змагати витревало.

Українська Христіянська Орґанізація і вибори.

(Надіслана стаття.)

Українська Христіянська Орґанізація як безпартійна не бере безпосередньої участи у виборчому русі; керма виборами до сойму та сенату належить до проводів політичних партій. Та все таки й нам не є байдуже, хто стане заступати інтереси українських католицьких мас, на кого ідейно злучені з нами маси мають віддати свої голоси. Обовязком християнина є віддати свій голос на кандидата, що сам має християнський світогляд та що у своїй посольській діяльности буде поступати по лінії інтересів католицької Церкви.

Не знаємо ще, яка буде доля будучого сойму, довге йому життя призначене чи коротке, як поставиться до нього наше будуче соймове представництво. Одначе навіть якби сойм не довго істнував, буде він мати обовязок полагодити цілий ряд справ, які сущно звязані з основними правдами моралі християнства. На порядок обрад сойму має прийти новий цивільний кодекс з правом подружим, якого опрацювання вже на укінченню. З усіх сторін протикатолицькі сили вдаряють на святість католицького подружа а й нам се не байдуже, яке становище до сих справ займуть наші посли. Рівнож підготовляє кодифікаційна комісія карний кодекс, а в нім санкції в цілі охорони релігії і кари за неморальні вчинки. Се рівнож сущно дотикає католицького світогляду. Тому хоч УХО не є політичним угрупованням, але до нього належить ставити свої вимоги до партій, які хотять співпрацювати в згоді з католицькими кругами, в першу чергу до УНДО.

Ми практикуючі, активні християне вимагаємо, щоб наші посли стояли на **християнськім світогляді в теорії та практиці, в публичнім та приватнім життю.** Тяжко прийшлося би членови УХО голосувати на кандидатів, які хоч належать до УНДО, **афішуються приватно як атеїсти, яких публичне, політичне та приватне життя є запереченням основ християнізму про подруже та мораль.** Видвигнення таких кандидатів УНДО-м ставилоб у прикре положення віруючого християнина.

Ми християне, що привикли поступати в життю прямолінійно, вимагаємо від наших кандидатів характерности. Коли Україна вмилася так основно в своїй крови, то не тому, щоб ми не мали розумних людей. Не їх бракувало, але бракувало характерів, які умілиб то, що думають сказати, а що скажуть зробити, у яких булаб згідність слів та вчинків. **Не надається на представника народу людина, яка веде подвійну, таку часту в людській вдачі, етичну бухгальтерію, от прим. демаґоґічно-крикливу серед своїх, а льояльну перед сильними міра сего.**

Дальше нашим бажанням мусить бути, щоб кандидати на послів мали **потрібні кваліфікації;** лиш людина з потрібним знанням теоретичним і практичним може бути корисним представником народу.

Під кінець згадаємо зокрема **про кандидатки на послиці.** Поступ у розвою суспільностей довів нині до повного політичного зрівнання жінки та мущини; з того проста послідовність, що й жінка може бути представницею народу, якщо у неї є потрібні на те моральні та інтелєктуальні прикмети. Нема сумніву, що цілий ряд справ, як подружий закон, опіка над материнством, опіка над малолітними дітьми, справи публичної моралі і т. д. краще навіть може розуміти жінка ніж мущина. Однак одна передумова — **се мусить бути людина, для якої подружа, християнське виховання дітей, піднесення упавшої сестри і т. п. се річи святі.** А чиж можна того сподіватися по людині, якої життя булоб запереченням всього вище сказаного?

Збираючи все те, ми, прихильники християнського світогляду, приходимо до переконання, що лиш людина з вище наведеними прикметами може бути корисним представником народу; лиш така людина може зєднати собі довіря та голоси українських християнських мас. Впрочім се лежить в інтересах партійних управ, якщо рахують на християнські голоси, щоб на їх **окружних** як також на **державних листах** були особи, на котрі віруючий християнин міг би з чистим сумлінням не лиш свій голос віддати, але ще й других до того наклонити.

Катон.

Великий політичний процес.

Дня 25. с. м. розпочався у Львові великий політичний процес проти 17 членів „Української Орґанізації“, з котрих два — як пише акт обжалування (сторін 132), — а саме В. Атаманчук і Ів. Вербицький мали убити високого урядовця, куратора в польськім шкільництві, Станислава Собінського.

На лаві обвинуваченых сидять: 1) Василь Атаманчук, ґімн. абітурієнт; 2) Іван Вербицький, ґімн. абітурієнт; 3) Михайло Вербицький, студ. унів. в Празі; 4) Ольга Вербицька, ученица учит. сем.; 5) Петро Головинський, абсольвент ветеринарії; 6) Антін Стефанишин, абсольвент учит. сем.; 7) Олександра Яницька, учителька прив. школи (наречена Івана Вербицького); 8) Володимир Дзісь, абсольв. ґімн.; 9) Станислава Дзобівна, абсольв. учит, сем.; 10) Остап Дерлиця, абсольв. ґімн.; 11) Прокіп Матийців, абсольвент ґімн.; 12) Олена Королюкова, вдова, учителька; 13) Микола Ковальсько, абсольв. ґімн. — всі обвинувачені за злочин головної зради і злочин шпіонажі; 14) Ярослав Гретчук, учитель; 15) Ольга Гретчук, учителька; 16) Михайло Вістюк, абсольв. семинарії. — обвинувачені за злочин гол. зради і злочин з § 214 (укривання злочинців); 17) Володимир Дармохвал, абсольв. ґімн. — за злочин шпіонажі.

Між обвинуваченими є й молоденькі дівчата, як ученица сем. Ольга Вербицька, літ 19 і ін. Їм закидує прокураторія участь у головній зраді державній, шпіонажі, убийстві та публичнім насильстві. На лаві присяглих суддів засідає 10 польських інтеліґентів, оден механік і оден цукорник. Предсідатель трибуналу рад. Анґельский. Обвинувачує прок. Ланєвский. Коло нього сидить з рамени вдови по пок. Собінськім адв. Новак - Пшиґодзкий, презес „Звйонзку Оборонцуф Львова“.

За трибуналом сидять військові експерти.

Лаву оборонців заняли українські адвокати: Шухевич, Давидяк, Павенцький, Старосольський, Волошин і Ганкевич.

На коридорах судового будинку натовп і зденервування. Польська преса пише, що на той процес дивляться очі всеї Польші, а „Слово Польське“ в ч. 26. — ще далеко до видання вироку таки польськими суддями — на самім початку процесу пише, що сей великий процес говорить про „платну Москвою й Берліном шайку аґітаторів сепаратистичних“... Той сам орґан називає акт обвинувачення „найважнішим виборчим маніфестом, що саме у нас головна справа“...

Значить: Распни, распни їх!

Обвинувачені поводяться дуже спокійно.

ГРИГОРІЙ ЛАКОТА.

Про вивезення і поворот перемиської мітри Данила.

(На основі урядових актів перемиської капітули й воєнної хроніки бл. п. о. архидіякона Мирона Подолинського).

III.

Два дні пізніше ц. є 10. травня о 12. год. в полудне приїхав до капітули поновно ґенерал Шмурло. Зайшов до о. Подолинського і просив йогоо точніший випис дат печатаних книг, лат. біблій і важніших рукописів. При відході питав за мітрою, а саме, чи вона збережена дальше там, де її оглядав в бібліотеці, на що дістав притакуючу відповідь.

„Се питання мене утвердило, що він хоче її взяти“ — записав о. Подолинський в хроніці.

Це побоювання незабаром справдилося. В наслідок офензиви австрійсько-німецьких військ російські війська робили щораз то більший відворот з занятої Галичини. Цей нагальний відворот росіян був причиною, що ґенерал Шмурло явився останній раз вже 12. травня в капітулі, зайшов до бібліотеки, забрав мітру і вивіз її з Перемишля в цілі дальшої її висилки в Академію Наук у Петрограді.

Про цей останній побут проф. Шмурла в архіві і про забрання мітри о. Подолинський записав у своїй воєнній хроніці під днем 12. травня таке: „Рано о 7. годині, коли я був в церкві, приходив до мене ґенер. Шмурло. Був о 8. год. і мене не застав, тільки служниця сказала йому, що я по сніданню. Шукав мене в церкві і не найшов — я був у бібліотеці. Прийшов знова о 9. год. і заставши мене дома, сказав, що вже третій раз приходить, що зайшла конечна потреба зберечи в безпечнім місцн архів і мітру та хрест і золоту чашу по Еппі Риллі. Питався, чи чув я, що німці перервали боєву лінію русских і що вони вже недалеко від Перемишля. Війна — казав він — подібна до гри в карти, ніхто не може знати, хто побідить. На мій заміт, що ми священики не маємо причини боятися німців та що вони не будуть бомбардувати Перемишля тому, що Перемишль вже не є твердинею, сказав: Перемишль таки єсть кріпостю, ми справили форти і дальше справляємо. Я сказав, що мітру сховаю або у себе, або в захристії, а як що сталиб бомбардувати місто, то сховаємо всьо в підземеллях Катедри. Додав я, що золотої чаші Еппа Рилла нема, була, здається, видана правительству в 1812 р. на потреби війни. На се відповів Шмурло: Не час тоді ховати, коли начнуть бомбардувати, треба сейчас зберечи в безпечне місце, я можу зараз забрати і зберечи вам в Петрограді, се для вас, не для нас, се робиться для всего ученого міра славянського, щоб не пропали наші історичні памятники. (Д. б)

Повістевий фейлєтон „Нової З р.“ з дня 29. I. 1928. 5

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

ЖІНКА ХАЛІФА Й ПАДИШАХА СУЛЕЙМАНА ВЕЛИКОГО, ЗАВОЙОВНИКА І ЗАКОНОДАВЦЯ.

Українська історична повість з 16. століття.

Гнітучий жаль стиснув її грудь, і серце в ній защеміло. Як оком сягнути, бачила кругом тільки спечені сонцем степові простори, які вже починали жовтіти від жари. Тільки в балках і біля солончаків видніли тут і там смуги якоїсь сірої зелені.

Більше відчула, чим зрозуміла, що знаходиться на Диких Полях, на однім зі страшних татарських шляхів. Де саме була, не знала.

Припускала, що на „Чорнім Шляху“.

Чорний Шлях*), званий також „Злим Кроком“ або „Шляхом Незримим“. „Чорним“ називався він з ріжних причин. Ходило ним чорне нещастє, убийство, грабіж і „чорна смерть“, чума. Йшли ним століттями чорні від бруду орди монґольські й почорнілі від нужди бранці-невольники. І земля тут з природи чорна, а татарські коні стоптавши траву, значили на ній чорне пасмо переходу.

Шлях сей ішов майже по тій самій лінії, по якій і сегодня йде торговельний шлях до Одеси Туди і колись давно йшов сухопуттєм торговельний і воєнний шлях старо-українських князів.

*) **Meatus Tartaris, via Nigra,** по турецьки Керван Йолі. Шлях сей мав ще й інші імена так у нашого народу як і в чужих.

Татаре мали звичайно три дороги, якими в своїх наїздах розливалися по Україні, вибігаючи спільно знад Чорного Моря. Оден їх шлях ішов волоським пограничем, другий серединою Поділля, третій Київщиною й Волиню. А всі вони лучилися в Східній Галичині. В серце її, у Львів змагали всі навали татарські, що плили як повінь тими трьома шляхами. Волоський ішов проти Львова через Бучач і Галич, подільський або кучманський через Теребовлю й Золочів, волинський закручував на півночі і йшов проти Львова через Сокаль і Жовкву. Йдучи з трьох ріжних сторін, змагали вони до одної мети, до серця Східної Галичини і впивалися в околицю Львова мов три криваві мечі в грудь людини.

Кождий з тих шляхів народ ще сегодня називає „чорним“ і ще сегодня оспівує траґедії, які діялися на тих чорних шляхах.

„Із гори, з гори, з темненького лісу
Татаре їдуть, Волиночку везуть...
У Волиночки коса
Золото-волоса —
Щирий бір освітила,
Зелену діброву і чорну дорогу...“

В такім самім положенню, як оспівана в народній пісні Волинянка, була й Галичанка Настуня.

VII.

Свідомість, що знаходиться на страшнім татарськім шляху, була для Настуні чимсь іще страшніщим, ніж сам той шлях; ніж свідомість, що була в руках торговців живим товаром. Закрила очі.

Але цікавість мучила її й спонукала знов відкрити їх тай оглянути страшний шлях, яким везли її в незнані землі й незнану будучність. Отворила очі й довго дивилася.

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

Вимираємо у Львові. „Діло“ з 25. с. м. подає, що українське населення у Львові на 14—15% слюбів і на 17—18% уродин виказує аж 20% смертности в порівнанню з поляками і жидами. Страшна нужда пролетаріяту і брак орґанізацій для поліпшення його долі, а мабуть рівно велика нужда серед б. середного стану пояснюють сей страшний стан. Але замість звернути увагу на практичні ціли, демаґоґи, поділені на безліч партій і клік, тільки на пусто розполітиковують людей.

„Ліві між собою. „Наше Слово“ в ч. 36 так характеризує Українську Партію Праці (Петрушевичівців):

На чолі тої партії стоїть б. австр. посол Вяч. Будзиновський, вихованок польських конспіративних кружків. Молодим не признавався до націоналізму і був скрайним космополітом (як пише М. Ганкевич в кал. „Вперед“ з 1920 р.) його праця „Хлопська посіліть у Галичині“ вийшла наперед по польськи. Покинувши соціялізм служив В. Будзиновський Василькови на Буковині, а потому українським націоналістам у Львові як редактор. У парляменті нічим замітним не дався пізнати. Потому писав крайно погромницькі, бульварні романи і причалив до опозиції пок. О. Барвінського, а тепер до радянської орієнтації. Його заступник д-р М. Західний се вихованок демаґоґії пок. Тим. Старуха. Гриць Микетей, (б.) адютант К. Левицького і б. австр. патріот-офіцер СС., від диктатора теж причвалав у „радянці“.

В подібний спосіб характеризує „Н. Слово“ ще пп. Льва Петрушевича, Аркадія Малецького і д-ра Р. Секелу й заперечує УПП-істам права називати себе сторонниками Радянської України, закидаючи тій партії, що вона називає УНДО. угодовцями і запроданцями, а себе реклямує як одинокого борця за визволення.

Все те, що закидує УПП-істам „Н. Слово“, може бути й правда, та найцікавіше в тій правді те, що большевицьке „Наше Слово“ стало таке делікатне, що разять його навіть брукові романи! Від коли така ніжність? Взагалі—мимо гострого змісту той орґан „Сель-роба“ старається заховати можливий тон і в тім — треба се признати — мігби послужити за взір неодному правіщому орґанови.

Для експльоатації лісів
:: і для земельних маєтків ::
поручаємо
ориґ. **НУМЕРАТОРИ** „Göhler-a“,
ЛЕНТИ партяні і сталеві,
КЛЮПИ (фіти), **МЕТРІВКИ** і т. п.
Представництво на Польщу
фірми Göhlers — Witwe
Л. АППЕЛЬ і СКА
ЛЬВІВ, Леґіонів ч. 1. і 3.
95 г Полекші в сплатах. 1—1

Розумна реформа.

Маючи на увазі зорґанізованнє постійної збірки грошевих датків на добродійні ціли, як також доцільне призначуванне цих датків, постановили українські львівські економічні установи: Центральний Кооперативний Банк, Дністер, Народна Торговля, Земельний Банк Гіпотечний, Центросоюз, Достава, Народна Гостинниця, як також Ревізійний Союз Українських Кооператив: 1) Від початку 1928 року разом складати призначені ними квоти на добродійні ціли в Добродійнім Комітеті львівських економічних установ; 2) Зложені разом квоти розділювати буде цей Комітет, зложений з відпоручників тих установ, що будуть разом складати відносні квоти; 8) Супроти цього ті львівські, економічні установи не будуть вже окремо, кожда від себе, розділювати грошевих датків на добродійні ціли; 4) Петенти мають зголошуватись писемно про признання їм датків на добродійні ціли до Добродійного Комітету львівських економічних установ (Львів, Ринок ч. 10. І. пов. при Центральнім Кооперативнім Банку); 5) Установи, що приступили до цеї центральної збірки датків на ціли добродійні, увільнені від уділювання окремих датків на добродійні ціли, та одержуть від „Добродійного Комітету Львівських Економічних Установ“ леґітимацію про звільнення їх від складання окремих датків на добродійні ціли.

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники. **„ДОБРА КНИЖКА“, — Lwów, skr. poczt. ч.11.**

ОРҐАНІЗАЦІЙНЕ ЖИТТЯ.

Збори У, Х. О. в Ст. Самборі. На Зборах було 14 священників з 3 деканатів: старосамбірського, старосільського і жукотинського. Збори отворив Всч. о. А. Бенцін, вказуючи на конечність орґанізації в першій мірі між самим духовенством, а відтак між вірними. На предсідателя покликано на внесок Всч. о. декана А. Бенціна Всч. о. совітника К. Кузика, пароха зі Стрілок. а на секретаря Всч. о. Йосифа Чепіля Ч. С. В. В. Відтак Всч. о. декан Олексин зі Ст. Соли відчитав реферат на тему: „Значіння й ціль Укр. Христ. Орґанізації“. Безпосередно по відчитанню реферату відчитав Всч. О. прелєгент резолюції відносно справ укр. христ. орґанізації і злучених з нею. В дискусії ухвалено на внесок Всч. о. Івана Ольшанського пароха з Хирова віднестися до Ординаріяту, щоб на Рідну Школу відтягано по 1 зол. з місячної дотації. Крім цего кождий зобовязується дати одноразово по 5 зол. — Прочі резолюції одобрено без застереження. На пропозицію Всч. о. Мих. Вовчика вибрано орґанізаторами: на округ судовий старосамбірський: Всч о. Івана Шпиталя, на старосільський: Всч. о. декана Василя Олексина, а на цілий повіт політич. старосамбірський: Впр. о. совітника К. Кузика, пароха Стрілок; касієром вибрано Всч. о. Ст. Даша, катихита зі Стар. Самбора. Секретарем і кореспондентом з волі всіх став Всч. о. Мих. Вовчик.

Ухвалено, щоби всякі датки збирати через орґанізаторів укр. хр. ор-ції. По заложенню в кождім селі кружка укр. хр. орґанізації відбудеться Повітова Нарада делеґатів усіх кружків, на котру запроситься референта з Централі. На внесок Всч. о. Мих. Вовчика припоручено Всч ОО., які мають якунебудь інгеренцію в старосамб. кооперативі „Гаразд“, щоби ця передплатила часопис „Нову Зорю“, як також віднісся тойже О. Вовчик до ОО. з апелем, щоб візвали своїх парохіян, щоби, скільки разів будуть в місті, купили собі в кооперативі „Гаразд“ чи у фірмі М. Фурман часопис „Правду“, яку згадані будуть мати на продаж. На цім збори закінчено, протокол прочитано й підписано. Старий Самбір 17./I. 1928. Слідують підписи: е їх 14.

Приняті резолюції:

1) Кожний священик мусить належати до Укр. Хр. Ор-ції, заложить кружок у своїому селі й до місяця повідомить окружного орґанізатора про заложення.

2) Кождий священик в повіті заложить на статутах Брацтво старших й де ще нема — Апостольство Молитви й до місяця повідомить про це уряд деканальний.

3) Кождий священик зложить на підмогу Рідної Школи 5 зол. до рук повітов Управи УХО-ції, як також всі датки буде слати на руки тоїж Управи.

4) Вибрати Комітет, який занявбися відчитами по містах і місточках на теми, які тепер на часі. — О. Мих. Вовчик.

Вийшов реферат „Наші пресові завдання“. Ціна з почтою 1·10 зол. (можна прислати значками в листі). Замовляти: Центр. Комітет Преси, Львів. вул. Сапіги ч. 26/I.

Не був се властиво ніякий шлях. Полоса степу, якою посувався татарський чамбул, майже не ріжнилася від Дикого Поля. Тільки в ряди-годи зустрічався на тій полосі людський або кінський кістяк, ще рідше сліди огнища, а біля них порозкидані кости й побиті черепи з горшків і людей. Тільки далеко поза собою бачила чорніючу смугу землі, стоптану копитами ординських коней. Не розуміла, чому в пісні співається: „Ой битим шляхом килиїмським...“ Бо се не був ні шлях, ні битий... Хіба били його своїми пораненими ногами бідні бранці-полонені та копита некованих татарських коней.

Онде йшли вони — татарські бранці — оточені татарською сторожею. Помарнілі, почорнілі, ледви на ногах держалися. Здавалося їй, що вони не видержать довше сеї подорожи в безмірній одноманітности степу, виссаного жарким сонцем з останніх соків — як серце її було виссане з надії.

Подивилася на свої ноженята, щоб побачити, чи не поранені. Бо може прийдеться і їй дальше йти пішки... Щойно тепер запримітила, що має тільки оден слюбний черевичок на собі і той подертий. Видно, мусіли роззувати її, але оставили. А може при взуванню оставили, подумала.

Невзута ніжка боліла. Придивилася їй блище. На ній була кров, почорніла, засохла...

І ще побачила, що в чорних мажах, якими їхала, були без ладу накидані річи, головно жіночі, й усяка матерія, очевидно награбована. Гірко усміхнулася. Бо пригадалося їй пророцтво циганки. Воно вже здійснювалося, але зовсім інакше. Бо вправді бачила „під ногами“ адамашкову матерію, але не було ні перлів, ні фарарів, ні біленьких шовків. І кровцю мала не на рученьках, а на ніженьках...

З трівогою пошукала на собі маленького срібного хрестика від матери, бо боялася, чи не забрали його. Він був. Засунула його на бік. Якже дорогий він був тепер для неї! Не тільки як памятка від матери, але й як памятка з тої країни, яку покидала — може на все. Перший раз у життю відчула дійсну близкість Того, хто помер на хресті, замучений. Терпінне наближало її до Нього. Кругом бачила також терпіння битих бранців, які йшли пригноблені на свою Голгофту. Міцно притиснула хрестик до себе й успокоїлася. Тому хрестови служив її батько. Іменем того хреста боролися на степах наші козаки з Татарами. Якась неозначена надія на поміч, на свободу почала прозябати в її думках.

Оглянулася на всі боки, шукаючи очима Степана. Але не могла його знайти, хоч обхопила зором майже цілий татарський обоз, що як великий, чорний вуж тягнувся Диким Полем і вилискував тут і там зброєю своєї сторожі.

І пригадалися їй казки з діточих літ про те, як страшні смоки й потвори поривають дівиць і забирають зі собою, яких опісля освободжують відважні лицарі.

— „Козаки! Козаки!“ закричало щось в її душі.

Вдивилася в дикий степ усею силою свого молоденького зору. І побачила далеко, десь дуже далеко — ряди постатей, які скрадалися тихо, як тіні, в напрямі табору. Не виглядали на Татар. Чула се всім серцем своїм. Якась безмежно глибока прихильність і любов до них засвітила в нутрі її душі. Побачила й кінні відділи — козацькі, певно козацькі! Зірвалася на чорних мажах і витягнула рамена як молениця до чудотворного образу. Але розжарений воздух так дрожав-дрожав, що всі коні козацьких відділів — не мали ніг... Так... Вони їхали на конях, які не мали — ніг...

Зрозуміла, що це був злудний привид степової пустині, який часто лучався на Диких Полях України.

Упала на віз...

Дальше буде.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Біольшовицький суд над катол. священиком. „Оссерваторе Романо“ опубліковує, що діяльність о. Скальського, котрий стоїть перед больш. судом не виходила поза межі душпастирства і відносилася виключно до справ віри і моралі та не мала нічого спільного з політичною акцією.

(КАП) **Повітовий Зїзд православного священства в Молодечні** рішив підперти листу Білоруської Ради, (польонофільско-хлібоїдська — прим. Ред.) на чолі котрої стоїть р. Павлюкевич.

Німецька протестанська преса про папську енцикліку. „Д. Евангеліше Кореспонденц“ ч. 3. подає зміст останньої енцикліки св. Отця і замічує, що енцикліка остро очеркає відношення Риму до протестантських церков. „Рим хоче повного підпорядкования собі, або війни“ пише сей часопис. „Ваги енцикліки не можна недоцінювати, вона має вартість першорядного історичного церковного документу. На цілі століття начеркує вона відношення катол. Церкви до протестантизму“. „Всякому віроісповідному пацифізмови“ — кінчить той часопис „тим всім, що в ролі голосільниць виступали проти свідомого себе і свого післанництва, радісного протестантизму і в дефетизмі вірили, що мусять так поступати, всім, що в мріях про Велику Церкву розводилися про фантастичний евангелицький католицизм, — всім їм остання енцикліка усуває ґрунт зпід ніг.

(КАП.) **Міжпротестантський зїзд у Варшаві.** Щодо унійних змагань всіх протестантських віроісповідань у Польщі — то вже в минулім році відбулися два зїзди, котрі одначе не дали жадного результату. Тепер відбувається третій такий зїзд у Варшаві, на котрім мають бути заступлені всі протестантські віроісповідання в Польщі. Серед протестантів є глибоке переконання, що тепер справа стоїть на добрім шляху та що міжпротестанська унія стане довершеним фактом.

Край з релятивно найчисленнійшою пресою — це британська колонія — Нова Зеляндія. Там виходить поверх 300 часописів і журналів, в цього 60 щоденно в загальнім накладі около 300.000 прим. В Новій Зеляндії нема зовсім пресових концернів.

Покликаннє до священичого стану і робітничий світ. „Оссерваторе Романо“ з 15. м. м. згадує про крізу в приростї покликань до священичого стану, що обняла всі старі европейські краї. „Одною з головних причин сего стану“ — пише згаданий часопис — треба вважати незвичайно важкі умовини життя. Більшість робітників заробляє ледви стільки, щоби сяк-так прожити і мусить думати про те, щоби своїх синів в якнайкоротшім часі приготовити до самостійного заробкування. Також модерна поверховність і гонитва за втіхами прилучуються до цих важких життєвих умовин. Дуже часто лихе окруженнє нищить у почині благородне покликання. Тому журбою нашою повинно бути, щоби наново повставали християнські родинні осередки, де родичі будуть звертати пильнішу увагу на обяви духовних покликань своїх дітий. Найважніша річ в тій справі це молитва“. „Людство“ — пише далі „Оссерваторе Ром.“ — „стоїть перед загладою. Здержує її, береже перед упадком жертва св. Евхаристії. Чим більше якийсь нарід має священиків і св. Служб Божих, тим певніше забезпечений він перед анархією і суспільною дезорґанізацією. Праця над розбудуваннєм духовних покликань і над образуваннєм кандидатів до священичого стану, — це утревалюваннє підстав родинного і суспільного життя та ущасливлюваннє Церкви і народів.

Реколєкції Райхсвери в 1927 р. Минулого року відбули підстаршини і стрільці німецької Райхсвери цілий ряд реколєкційних вправ у ріжних місцевостях і в ріжнім часі. Єзуїт о. Отто Ріхтер провадив реколєкційні курси для підстаршин берлінського ґарнізону в монастирі. Учасників було 120. Подібні курси зорґанізовано для жовнірів маринарки в Кольонії в часі між 16. а 20. грудня. Осьчим треба пояснювати великий моральний гарт німецького жовніра.

Наради православного духовенства. У Варшаві відбулися у половині ц. м. наради православних Епископів у Польщі. Участь у зїзді брав теж архієрей Теодозій, адміністратор виленської епархії. В виленських кругах надіються, що сей зїзд епископів означить виразно становище православного клиру до виборів.

Ще в справі віднайдення мощів св. Йосафата.

В 1—2 ч. „Нової Зорі“ поміщено за Райхспост-ом справоздання о. Рембертуса Капуцина, в справі віднайдення мощей св. Йосафата. Уважаю вказаним передати кілька слів вияснення. Перед кількома літами я чув, що о. Рембертус описував в німецьких часописах про се віднайдення і його в тім заслуги.

Найперше о. Рембертус не брав участи в пошукуванню за мощами. Коли я прибув до Білої, о. Рембертуса під той час в Білій не було, він виїхав був на довший час до інших військових кватир; заступав його якийсь священик зі Шлеська. Повернувши до Білої, о. Рембертус застав уже мощі віднайдені. Таксамо мається річ з цілим настоюванням і переконуванням ріжних властей о поновне замурування та усунення їх.

Позволення на вивезення прийшло з Берліна з міністерства справ заграничних в порозумінню з Віднем, до австрійського консуля в Варшаві і до коменданта міста Білої. Так, що коли я другий раз до Білої приїхав, то позволення вже було, і ані я, ані о. Рембертус, ані ми оба разом (як се він пише) о нього не старалися. Старання роблено з ріжних сторін і через ріжні особи. Примас Бенедиктинський Кард. Фрігвірт, Кн. Макс, Нунцій Віденський Скапінеллі, німецький консуль у Львові Гейнце були в тім заанґажовані, але хіба найменшої участи не мав в тім ділі о. Рембертус; дивним отже виглядає з його сторони приписування собі тої справи. Треба однак йому признати, що дуже був помічний в посередниченню та внеднанню полекш у місцевих німецьких властей так військових як і цивільних.

Крехів, 19. І. 1928.

о. Павло Демчук, ЧССВ.

Науковий фейлєтон „Нової Зорі“. з 29. І. 1928. 4

С. ТОМАШІВСЬКИЙ.

Перший унїятський митрополит України-Руси.

Чи згадане висше місце у Стрийковського то лише наслідок легкодушности автора в орудуваню жерелами, чи може дійсно автор попав був на якусь вістку про руську репрезентацію на Соборі — не гадаємо вирішувати на сім місці. Досить того, що думка Стрийковського довго не викликала сумнівів і їй давано віру до самих новіщих часів, коли буртонський літопис доставив непорушних доказів, що Русь справди була на Соборі заступлена — особою архиєпископа Петра. Зокрема давні унїятські письменники в Польщі радо користувалися Стрийковським, в сій саме справі; вони взагалі — противно як їхні нові нащадки — старанно визбирували історичні вістки про єдність Церкви, нераз навіть безкритично нагинаючи факти до свого субєктивного становища. Між иншими Кульчинський, у своїй історії руської Церкви (1733), пішов сим способом дальше, і викладаючи раціонально згадку Стрийковського, додав що на Данилове посольство до Ліону дав свою згоду митрополит Руси Йосиф... себто той, що в наших жерелах полишив по собі одну-одніську вістку — про свій прихід у Київ 1237-го року; в р. 1245 не було його у нас напевно. В тій-же самій унїятській літературі удержалася була навіть якась глуха традиція про митрополита Петра в церковній єдности, одначе не знаючи жадних історичних фактів звязаних з сим іменем причіплено ею традицію, всупереч усякому здоровому розумови, до... Петра „Ратенського" з XIV-го віку — того саме, що омосковив руську Церкву і спинив унію на довгі століття!

Перший з учених дослідників, що натрафив на особу архиєпископа Петра в XIII-ім віці, був французький домініканин з 1-ої половини XVIII-го віку Ле-Кіен, автор монументного твору про „Християнський Схід" (1740). Він найшов імя Петра у хроніці Маттея Париського і виписав з неї початок відповідного місця. Укладаючи потім реєстр руських митрополитів перед р. 1589 (тогді повстав московський патріярхат), навів ту виписку, забувши вже одначе, звідки її взяв був. Як знаємо, у Париській хроніці нема згадки про участь Петра в Соборі, тому й Ле-Кіен не підозрівав сеї участи. Він зацитував нашого архиєпископа тілько як інформатора про Татар та перший висловив обережний здогад, що Петра треба-б шукати між митрополитами Руси, дарма що — як авторови було вже тоді відомо—у знаних списах митрополитів відповідного імени в XIII-ім віці не було.

Не дальше зайшов і сучасник Ле-Кіена, російський церковний письменник Селлій. Він означив тілько докладніше жерело, звідки Ле-Кіен узяв свою виписку, себто Маттея Париського, і пояснив його таким способом, що мовляв архиєпископ Петро був автором окремого твору про Татар, що може й досі ховається в британських архивах; англійський хроніст подав ніби лише короткий зміст. За Селлієм пішов київський православний митрополит Євгеній (Болховитинов) та в 2-му виданю словаря духовних письменників (1827) подав коротку згадку про Петра, як автора твору про Татар, одначе не вмів сказати нічого докладнішого про духовне його становище.

Більший інтерес здобув архиєп. Петро в Галичині, у католицького духовенства гр. обр. Відомости взяті із Ле-Кіена і митр. Євгенія скомбінувалися тут з традицією, що йшла від Стрийковського, про посольство Данила до папи. Не вважаючи на анахронізм у титулі, дійшли тут до висновку, що сей Петро то галицький владика. Наслідком того було, що каталоги єпископів і митрополитів галицьких, зредаговані кан. Гарасевичем та Левицьким і поміщувані в урядових шематизмах львівської архиєпархії, знають, до 1856 р. включно, Петра, автора твору про Татар і вигнаного тими-ж із своєї галицької столиці.

Галицьку теорію переймив також харківський архиєпископ Филарет (Гумилевський): в огляді старої духовної літератури (1856) він назвав Петра єпископом галицьким і подав, в російськім перекладі (правду сказати — в дуже лихім), ціле його оповіданє про Татар. Та одночасно на сю галицьку теорію впав тяжкий удар з боку кан. Петрушевича, що заживав тогді слави авторитетного історика. Спираючися на руські літописи, що — як знаємо — не записали жадного Петра між єпископами XIII-го в., відкинув він здогад про галицьку вітчину нашого архиєпископа. Мало того, Петрушевич заперечив взагалі, щоб той Петро був руським єпископом; на його погляд, якщо се не видумана особа, то що-найбільше якийсь прогнаний із Руси латинський біскуп... Критика ся появилася саме в часі голосної і так для нас фатальної акції „чищеня східного обряду від латинських домішок", тож при всій своїй поверховности вона здобула загальне признанє, як у католицькій Галичині, так ще прихильніше в православній Росії: архиєп. Петро зник із усіх каталогів церковних єрархів і з підручників духовної літератури. Шість віків раніше прогнали його з рідного краю Монголи; тепер, після недавного повороту, — сами любі землячки... Д. б.

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

ПОЛЬЩА. 34 державних лист. До 24. січня, т. є. до кінця реченця зголошування державних виборчих лист до сойму й сенату зголошено 34 лист. Крім цих, що ми вже подали, зголошено ще такі листи: ч. 26. Українська Партія Праці; — ч. 27. Поалє-Сіон (Зєдинєння ЦСП.); — ч. 28. Український виборчий блок села і робітників та працюючої інтеліґенції „За землю і волю"; — ч. 29. Виборчий комітет інвалідів і здемобілізованих військових; — ч. 30. Католицька унія західних земель; — ч. 31.Соціяльно-демократичний блок праці; — ч. 32. Зєдинєння польської лівиці „Самопоміч"; — ч. 33. Загально-жидівський національний виборчий блок до сойму й сенату; — ч. 34. Незалежна соціялістична партія праці.

— До сенату зголошено листи, що їх назви відповідають числам соймових лист: чч. 1, 2, 3, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 25, 28, 30 і 33.

= **Листу ч. 26. УПП.** починає ред. Вячеслав Будзиновський; — ч. 28. „Укр. виборчий блок сел. і робітників та працюючої інтеліґенції" Макащук (із Гуцульщини).

=**Державні листи блоку національних меньшостей** містять представників чотирьох національностей, що входять у блок, а потім ідуть назвища в цій пропорції, що 50 відсотків припадає українцям, а 50 відсотків іншим народностям. Подрібно представляється соймова листа осьтак: 1) д-р Дм. Левицький (укр.); 2) адв. І. Ґрінбавм (жид); 3) П. Єремич (білор.); 4) Е. Навман (нім.); 5) С. Хруцький (укр.); 6) Павло Васиньчук (укр.); 7) Х. Раснер (жид); 8) К. Гребе (нім.); 9) М. Рудницька-Лисяк (укр.); 10) М. Струтинський (укр.); 11) д-р Інзлер (жид); 12) Вл. Косоноцький (укр.); 13) А. Утта (нім); 14) О. Уліч (нім.); 15) З. Пеленський (укр.); 16) І. Василевський (білор.); 17) А. Дроздовський (укр.); 18) С. Брот (жид); 19) А.Яцона (білор.); 20) Б. Моріц (нім.). Листа до сенату представляється так: 1) Е. Гасбах (нім.); 2) Е. Децикевич (укр.); М. Галущинський (укр.); 4) д-р Й. Давідзон (жид); 5) А. Беганський (білор.); 6) А. Дачняк (укр.); 8) Рубіштайн (жид); 9) Б. Янів (укр.).

В нутрі УНДО. В 17. ч. „Діла", орґані УНДО, помістив п. Ф. Федорців статтю зі своїм підписом звернену проти кандидата УНДО, о. Куницького. Не входимо зі зрозумілих причин у питання слушности аргументації. Замітимо лишень, що добре булоб, якби УНДО перше було довело до порозуміння між своїми рішаючими працьовниками, заки взялося робити порозуміння між усіми непольськими народами в цілій Польщі. Се хіба ясне навіть для ляіків у політиці.

Серія статтей Дмовського. В „Ґазеті Варшавській" печатає Роман Дмовський, ідеольоґ вшехполяків, серію нових статтей. В них доказує, що після впровадження в Польщі репрезентаційного устрою ніде в цілім світі, крім Балкану, нема такої масової мандрівки з партії до партії як у Польщі. Се на його думку доведе до знищення деяких партій.

Виконування конкордату. „Час" повідомляє, що Рада міністрів ухвалила проєкт розпорядку през. держави про вписання до ґіпотечних книг права власности осіб правних, церков і монастирів. Ця ухвала є виконанням 24. арт. конкордату.

Обмеження подільности землі опрацьовує проєкт міністерство земельних реформ. По тому проєкту господарства менше 20 га можуть бути признані за неподільні на бажання власника і на бажання одного зі спадкоємців, коли цей зобовяжеться сплатити спадкоємців.

= **Арештування комуністів у Варшаві.** Дня 23. січня ц. р. арештували в Варшаві 47 комуністів за протидержавну аґітацію. У Доматові під Пйотрковом викрили кілька пудів комуністичної бібули друкованої в польській мові та у жид. жарґоні. Серед арештованих 5 людей є комуністичний провізор Хаскель Біренцвайґ.

= **Польсько-німецько-радянська конференція.** Дня 26. с. м. почалася в Берліні польсько-німецько-радянська конференція в справі безпосередної комунікації для транспортів, що йдуть транзітом з Німеччини до Радянщини й відворотно. На конференцію виделеґувала польська залізнича управа начальників відділів міністерства комунікації Йосифа Ваґнера і Мечислава Ґроховського та старшого референта Павла Висоцького.

— **Відозва блоку нац. меншин.** Блок національних меншин оповістив відозву: „До національних меньшин у Польщі". Відозва зазначує технічний характер блоку для здобуття відповідного парляментарного представництва, належного всім громадянам держави та що блокові йде про виборення рівности всім громадянам. В імени українців підписали відозву д-р Дмитро Левицький, був. сен. Черкавський і був. п. Васиньчук, в ім. білорусинів був. сен. Богданович, був. пос. Єремич та І. Позняк, в ім. жидів був. посли Ґрінбавм і Гартґляс та д р Шабад, а в ім. німців був. сен. Гасбах та бувші посли Піш і Спікерман.

— **Арештування був. посла Єремича.** Із Вильна доносять, що там увязнили був. білоруського соймового посла й провідника білорусинів Єремича під замітом підбурювання проти судової влади (в звязи з процесом о. Ґодлєвського).

— **Процес білоруської „Громади".** Справу білоруськдої „Громади" буде вести кілька окружних судів. В тій цілі розділять підсудних на окремі ґрупи. Розправа проти т. зв. виленської ґрупи, до котрої належить 56 осіб (між ними посли: Тарашкевич, Рак-Михайловський, Волошин, Мятла), відбудеться з кінцем лютого.

ЛИТВА. Переговори з Німеччиною. Литовсько-німецькі переговори почалися в Берліні. Литву заступає премієр Вальдемарас.

= **Нац. меншости на Литві.** Литовський міністер освіти Шакієніс заявив журналістам, що бюджету для шкіл нац. меншостей не зменшено. Не дивлячись на мале число польських учнів, польські середні школи й учительські курси будуть далі істнувати. Всім тим школам правительство дає допомогу.

НІМЕЧЧИНА. Невдача конференції. Французька преса повідомляє про невдачу конференції представників 18 німецьких країв, яка мала бути першим кроком до уніфікації Німеччини. Деякі краї були виразно проти уніфікації, инші проти переваги Прусії.

— **Німецький райхстаг.** Ще не рішено питання, коли буде розвязаний теперішній нім. парлямент. Здогадуються, що в червні. До того часу має він рішити такі справи: державний бюджет, реформа карного кодексу, шкільний закон для цілої держави.

Торговельний білянс. Німецький торговельний оборот за 1927 р. був на суму 24 міліярди марок. Білянс був пасивний з недобором 3.92 міліярди марок. 1 м. = поверх 2 зл.

Інж. Н. ЕЛЬЦ
Вирібня радієвих апаратів
„RADIONE" у ВІДНІ
Сензаційна новість.
Найновіші, найліпші радієві апарати
Складові части.
Ґенеральне заступництво на цілу Польщу (з виїмк. шлеського воєв.)
„Gekaem" S. z. o. o.
Підприємство для краєв. і закорд. торгівлі
Львів, пл. Марійська 8.
117 3—6

ІТАЛІЯ. Велику Раду фашистів скликано на 30. січня до Риму.

Фашистівську міліцію доповнюють відділами „воздущної міліції". Завдання її в часі війни буде оборона перед нападами ворожих літаків, а в часі мира вдержання порядку і спокою.

ФРАНЦІЯ. Французько-бельґійські торговельні переговори перервані, а може й цілком зірвані тому, що Франція не хотіла виповнити деяких домагань Бельґії.

= **Однорічна військова служба.** Військова комісія парляменту приняла проєкт нового військового закону, по якому від 1. листоп да 1930 р. впроваджується однорічну військову службу.

Оголошення французьких воєнних документів. Французьке правительство рішило відчинити архіви й видати акти, що відносяться до причин світової війни і до її ведення. Працю поручено комісії, зложеній із 24 істориків, 13 дипльоматів і 7 членів Академії Наук (Institut de France). Головою комісії є проф. Шарльті, з паризької Сорбони.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА. Порозуміння з Ватиканом. Чехослов. рада міністрів одобрила порозуміння заключене з Ватиканом. Між пражським правительством і Ап. Столицею наступить виміна нот. Так усунено напружения, що тревало два роки.

РУМУНІЯ. Румунія зброїться. Румунська найв. воєнна рада ухвалила воєнний бюджет на 10 літ у висоті 150 міліярдів лей. Покриття цеї суми мають дати надзвичайні державні кредити.

УГОРЩИНА. Комісія в справі задержаної зброї. На предложення угорського правительства дня 17. ц. м. приїхала до Ст. Готгард австрійсько-угорська мішана комісія для прослідження на місци справи перепачкування зброї. Переслухано залізничих і митних урядовців і вписано протокол. Справу розглядано виключно з точки зелізничих і митних приписів. Політичною стороною цеї справи займеться мабуть Союз Народів. Чехословацький делеґат при секретаріяті С. Народів уже дістав до передачі С. Н. відповідну ноту малої антанти. В ноті звертається Союзові Н. увагу на перепачковування зброї під фальшивою адресою до Угорщини. Угорщина предложила Австрії звороот задержаних ваґонів, не бажаючи собі слідства комітету С. Н. на своїй території. Але Австрія відмовила цьому.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ. Америці грозить війна. Командант доків у Бруклині, адм. Планкет у своїй промові про морську програму Куліджа сказав, що Зл. Державам грозить тепер більше ніж колинебудь в історії війна з торговельними суперниками.

ЯПОНІЯ. Розвязання парляменту. Премієр Танака розвязав парлямент, передбачуючи заяву недовіря опозиції. Вибори відбудуться 20 лютого.

ФІРМА РОМАН ЗУБИК ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для
120 П. Т. Отців. 1—20

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Перша Антольоґія
галицької та буковинської поезії.

Галицька та буковинська поезія XIX віку. Редакція і вступна стаття Б. Якубського. Літературна бібліотека. Книгоспілка. Київ, 1927. Ст. XXXVIII + (2) + 168 + XXI + (11). 16⁰.

„Серед читачів Наддніпрянської України мало хто цікавиться поезією Галичини та Буковини, мало хто її знає. У нас розповсюджена найчастіще думка, що ця поезія мало цікава слабша від поезії України Наддніпрянської. Та й історична доля українського народу поставила дві українські країни в такий відірваний від Наддніпрянщини стан, що й трудно дивуватися, що ми їхню культуру, їхню літературу, їхню поезію так порівнюючи мало знаємо та вивчаємо. Проте, в цьому **є велика помилка й велика несправедливість.** Їх конче треба виправити, не чекаючи тих часів, коли історія нарешті обеднає український нарід в одно ціле, та тим самим зблизить й обеднає їхні культури“.

Так починає визначний наддніпрянський літературний критик Б. Якубський свою статтю на вступі до виданої щойно у Київі антольоґії галицької та буковинської поезії XIX ст., що її заголовок наведений вище.

На зміст книжки складаються отсі 26 поетів і поеток, галицьких і буковинських: М. Шашкевич, Я. Головацький, Ів. Вагилевич, М. Устіянович, А. Могильницький, Ів. Гушалевич, К. Климович, В. Шашкевич, С. Воробкевич (Д. Млака), П. Свенціцький, К. Устіянович, Ост. Левицький, В. Навроцький, В. Масляк, І. Грабович, Ю. Шнайдер (У. Кравченко), В. Коцовський (Корженко), К. Попович-Боярська, О. Маковей, М. Бачинський, О. Колесса, О. Філяретів, В. Щурат, С. Яричевський, Т. Галіп, Ом. Козловський З кождого з них подані зразки його поетичної творчости. Найбільше зразків подано з М. Шашкевича (12), У. Кравченко (14), О. Маковея 17), В. Щурата (16), О. Козловського (21). З инших подано від 1 до 5 зразків. Франко і Федькович виділені в окремі книжки і тому в сій антольоґії поминені. Се безперечно її недостача. Бож читач на основі заголовку сподіється знайти в книжці всіх важнійших галицьких і буковинських поетів у комплеті. А тимчасом найважнійших із них в збірці нема. А є за те декілька таких, що їх без шкоди для неї могло не бути (Коцовський, Попович, Боярська, Бачинський, Філяретів).

Збірку поезій попереджає згадана вже вступна стаття Б. Якубського. В ній автор коротко, але наглядно малює умови, що серед них розвивалася галицька і буковинська поезія XIX ст. і на тлі тих умов показує поодиноких її представників та характеризує їх. Змальоване тло й подані характеристики зовсім влучні.

Крім отсеї загальної інформаційної статті на вступі книжки при її кінці подані ще примітки та пояснення до кождого автора зокрема.

Взагаліж збірка робить гарне враження не тільки своїм змістом але й зовнішним виглядом. Зокрема з великою приємністю читається вступна стаття Б. Якубського, написана тепло і ясно.

Українська поезія має кілька більших і менших антольоґій (нпр. Акорди й ин.). Та всі вони змістом своїм обіймають цілу українську поезію. Окремої антольоґії галицької і буковинської поезії досі не було. Тому дяка належиться від обох країн київській Книгоспілці за її видання.

Іще на одно слід звернути увагу при обговорено отсеї книжки: на висоту її накладу. Наклад сей, як зазначено на книжці, виносить 3.000 примірників. Три тисячі на цілу Велику Україну! Скільки невеселих рефлексій насуває отсей факт!

Та з другого боку не можна не відмітити й одного відрадного явища: чим раз частійших в останніх часах фактів появи на В. Україні збірок писань старих авторів XIX ст. Факти сі свідчать вимовно про те, що манія легковаження на В. Україні української літератури передреволюційної вже минається, так само, як і перецінювання та захоплювання літеретурою революційної доби.

„РЕФОРМУЮТЬ“.

В українських наукових колах уже від давна було відомим, що Українська Академія Наук у Київі, яку в 1918 р. заснував Гетьман, не тішиться особливою прихильністю большевиків та що харківський уряд має намір її „зреформувати“. Найновійші вісти з Київа повідомляють, що „реформа“ вже почалася. Покищо, аж до нової орґанізації Академії уряд заборонив академікам збиратися на т. зв. спільні зібрання, на яких вирішувалися справи, що мали характер загально-академічний.

В якім напрямі піде почата „реформа“ не трудно догадатися, коли мати на увазі „реформу“ б. університетів на Україні, котрі, як відомо, зовсім зруйновані. Слід додати, шо ні Академії Наук ні університетів в коріннiй Московщині большевики не „зреформували“.

НОВА СТУДІЯ ПРО УКРАЇНСЬКУ МОВУ.

Українська мова не має досі докладного фонетичного опису, що відповідав би вимогам сучасної науки. Вправді маємо з того обсягу цінну працю Оляфа Броха п. з. Очеркъ физіологіи славянской рѣчи (також у німецькім перекладі), але вона бере під увагу тільки вимову галицьку, а не узгляднює наддніпрянської. Праці, що бралаб під увагу цілу територію України, досі не було.

Виповнив сей брак відомий український учений лінґвіст, проф. краківського університету, д-р Ів. Зілинський. Як довідуємося зі „Звідомлення“ Польської Академії Наук у Кракові (ч. 6. з 1927 р.), на фільольоґічнім відділі згаданої Академії проф. К. Ніч предложив велику студію проф. І. Зілинського п. з. Фонетичний опис української мови. У „Звідомленню“ поданий обширний реферат зі студії, в якім з натиском підчеркнено її велику наукову цінність саме тим, що бере під увагу цілу Україну. Побажатиб тільки, щоб праця ся як найскорше появилася на світ.

УКРАЇНОЗНАВСТВО НА ЛЬВІВСЬКІМ УНІВЕРСИТЕТІ В 1927/28 Р.

Як довідуємося з „Програми викладів“ в біжучім шк. році українознавство на львівськім університеті заступлене такими викладами доцента д-ра Ів. Янова. 1) Граматика малоруської мови (флєксія) — 2 год.; 2) Старoруське письменство (оригінальні твори — 2 год.; 3) Нарис східно-словянської діялектольоґії (малоруської, великоруської і білоруської) — 2 год.; 4) Апокрифічна література в Польщі і на Руси — 2 год. Крім того д-р Янів веде ще 2 курси семинара руської фільольоґії: 1) читання староцерковно-словянських і старoруських текстів — 2 год. (для молодших) і 2) читання виїмків з літописи „Повѣсть временныхъ лѣтъ“ — 2 год. (для старшнх) — а також 2 практичні курси української мови. З історії України нема ні одного викладу.

З тої самої „Програми“ довідуємося, що орієнталістику (ближшу і дальшу) на львівськім університеті викладає аж 5 професорів через 34 годин тижнево — крім фільольоґії (арабської, гебрайсько-арамейської, турецької, іранської, а навіть індійської та монґольської) також й історію (між ин. про Тамерляна і його епоху).

Як бачимо, для львівського університету важнійша і цікавійша історія Монґолії, ніж історія України.

Бібліоґрафія.

ІЛЮСТРОВАНИЙ КАЛЄНДАР СИРІТСЬКОГО ДОМУ на рік 1928. Старанєм і накладом Сестер Василіянок у Філядельфії, Па З Друкарні при Сирітськім Домі. 187 ст. вел. 8⁰. (Ціна 0·75 дол.).

Американський відділ Сестер нашого Чина Св. Василія Вел. видав на сей рік калєндар, котрий безперечно стоїть на першім місци між усіми українськими сегоріч. калєндарами не тільки в Америці, але й тут. Зміст сего калєндаря переважно історичний, хоч є в нім і цікаві огляди з сучасности, як пр. „Про сучасність і будучність католицизму на Сході“, „З найновійшої історії української культури“, „Спомини монахині ЧСВВ“ і ин. З історичних статей є популярно написані історія Унії та дві життєписі наших митрополитів Іпатія Потія й Велямина Рутського. Пропаґандистично-релігійна часть написана дуже горячо. Та найлучша зі всего калєндаря річ се „Спомини Монахині“. На 11 ст. представила непідписана зі скромности Авторка 30 літ свого життя, праці і пригод у монастирях (1897—1927). А працювала вона в Словіті, у Львові, Перемишлі, Яворові, Київі (за гетьмана при Галицькім Сиротинци) і в Америці (від 5 літ). Спомини ті читаються надзвичайно інтересно. Зачинаються описом повного упадку Чина в р. 1897 і реформи, спричиненої Ексц. Митр. Шептицьким (тоді ще Ігуменом) та покійним кардиналом Сембратовичем. Барвисто представлено розвиток чина, дуже драматично представлені події в часі війни, особливо в Київі. Цікаво описано добре відношення до наших Сестер польського пароха в Київі о. прал. Скальського в часі, коли Сестри знайшлися там в біді й опущеню. Мимо турбот, які Авторка мала в неспокійних часах, весь опис перенятий лагідним світлом віри і теплим правдивим патріотизмом. Кінчиться так: „Не розумію, як можуть деякі люде аґітувати проти вступлення до Чина, коли є багато таких душ, що на світі чуються зле, а в монастири чуються гарно і багато можуть зробитя для хвали Божої і добра свого народу“. — Се перші у нашім письменстві спомини, писані українською жінкою, бо досі навіть жадна письменниця не оставила по собі спомнів.

Зверхній вигляд калєндаря гарний, навіть артистичний. В середині багато ілюстрацій. Папір дуже добрий, білий і трівкий. Тільки коректа оставляє до бажання. *Ц.*

А. Б.: Жінка й дитина на Радянщині. Львів 1926. Накладня „Добра Книжка“ 78 випуск. Стор 32 8⁰.

Книжечка дуже на часі. Більшовики, як відомо, голосять, будьтоби вони принесли визвіл жінці із неволі. Це очевидно неправда. І автор цеї книжечки на основі таки більшовицьких писань і документів виказує, що більшовизм приніс жінці неволю й деморалізацію, соціялізуючи її як власність держави. Книжечка надається до масового ширення серед нашого жіноцтва, бо й на наших жінок, головно селянок та робітниць, закидують більшовицькі аґітатори свої сіти.

НОВІ ВИДАННЯ.

БОГОСЛОВІЯ. Науковий тримісячник. Видає Богословське Наук. Т во, Львів, 1927. Т. V., кн. 4.

Зміст: Письмо Ап. Престола. о. Др. В. Василик — Про літуріію св. Івана Золотоустого. о. Др. В. Лаба — Зглядна чи безглядна правда в св. Письмі? 2. Огляди й оцінки. 3. Вибрані питання (Ювилей 1100-літніх уродин св. Константина-Кирила, апостола Словян (о. П. Хомин). V. Уніоністичний Конґрес на Велеграді (о. П. Хомин). 4. Всячина. — Хроніка. 5. Богословське Наукове Товариство. 6. Книжки і часописи.

Адреса: „Богословія“, Львів, Коперника 36.

РІДНА ШКОЛА. Орган „Рідної Школи“ Українського Педаґоґічного Товариства. Ч. 5—6, Львів, листопад-грудень 1927. Р. І. Виходить кожного місяця з виїмком липня. Ціна одного прим. 80 сот. Адреса Редакції і Адміністрації: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

ЗВІДОМЛЕННЯ ІЗ ДІЯЛЬНОСТИ КРАЄВОГО Т-ВА ГОСП. „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ за час від 24. листопада 1924 до 30. листопада 1927 р. — Львів, 1927. 8⁰, ст. 86.

КАЛЄНДАРЪ БЛАГОВѢСТНИКА на переступний рокъ 1928. Вид. Ч. Св. Василія В. в Ужгороді.

КУПОНИ НА СУКНІ
БЛЮЗКИ
СТОЛОВІ ГАРНІТУРИ
ХУСТИНКИ до НОСА
ПЛЄДИ
поручає фірма **АНТІН УВЕРА**
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі і Стрию.
ЦІНИ ЗНИЖЕНІ!
86 6—15

ДОПИСИ.

ЗБОРІВЩИНА. (Зїзд духовенства пятьох деканатів): Зборівщина належала перед війною до найменьше національно свідомих повітів. Дух москвофільства царював тут і сей дух дався пізнати головно в часах російської інвазії, коли в деяких парохіях переходив народ на православіє, в часі коли його рідних душпастирів гнали в далекий Сибір на заслання. Зборівщина війною сильно знищена духово і матеріяльно. Евакуація населения і його мандрівка по російських і австрійських бараках поміж чужими народами, без опіки духовенства, не добре вилинула і на душу народа.

Села, Церкви і приходства зруйновані до тла. Та мимо сего сей повіт віджив по военних лихоліттях. Життя йде вперед. Відбудувалися села, приходства, будуються гарні Церкви. Народ просвічується. Читальні „Просвіти“ і кооперативи гуртують народ. Праця йде і то завдяки молодому духовенству.

А що духовенство ту працю в Церкві і в народі бажає скріпити, доказом сего перший Повітовий Зїзд священства Зборівщини, що відбувся 16 січня 1928 р. в Зборові при участи понад 30 священиків з пятьох поблизьких деканатів. Зїзд відбувся під проводом зборівського декана о. В. Присташевського.

Реферати на теми станової організації, душпастирської і громадянської праці, як рівнож дискусія вказувала на конечну потребу подвоєння праці кожного душпастиря під теперішну, грізну хвилю ширення безвіря і сектанства. Зїзд вибрав повітовий організаційний комітет, до котрого ввійшли: о. В. Кулик, о. А. Лошній, о. Е. Мацелюх. Ухвалено відбувати частійше повітові зїзди з рефератами з обсягу душпастирської праці. Порушено справу поширення в народі У.Х.О. — *о. Е. М.*

КОЛОМИЙЩИНА. Обставини мого життя так укладаються, що я хоч мешканка одного з більших міст Галичини, Свята Різдва Христового переживаю на селі. Беручи участь в Богослуженях через 3 дні Свят на селі, раділо моє серце на вид молоді хлопячої і жіночої котра громадно уставилася в церкві коло тетрапода, 16—17-літки прибрані в синьо-жовті ленти асистували зі свічками до Служби Божої, молодші, якже щиро молилися, як співали, правдиво від душі! Але та молодь полишена сама собі, без проводу чи довго вона позістане добра, чи лишена без опіки, не піде скоро за злими підшептами? Не даймо її, заопікуймося нею, працюймо над нею! Дві години щирої праці в неділю по Вечірні, окрім наук релігійних, також історії, українознавства, науки чемної поведінки між людьми, дальше розпродажа добрих книжок, орґанізація в брацтвах, який великий спасительний хосен може принести! Я в першу чергу посмію звернутися до О.О. Духовних. Най лише Всечесн. Отці започаткують се діло, згуртують молодь, дадуть свій провід, плян праці (такий плян праці між молодю видав о. Маркевич Ч. С. В. В. — Ред.). А пречінь знайдеться в селі якась інтеліґентна людина, котра схоче вложити своє знання, свій труд, щоби причинитися до уздоровлення Нації. Коли хочемо щоб наш нарід не нищили всілякі „ізми“ і сектанство, мусимо в першу чергу взяти молодь в свої руки, нею занятися, над нею працювати, щоб виховати здорове покоління. Як вірна донька Церкви позваляю собі представяти отсі замітки.

Елєонора Гонтова, член У. Х. О.

Михайло Хамула
Львів, площа Трибунальська 1.
тел. 42-84
поручає великий вибір
КИЛИМІВ ГЛИНЯНСЬКИХ
74 Уважайте на адресу! 6-10

Місто подяки за вислови співчуття і участь у похоронах бл. п. Мальвіни—Домни з Онуцьких Лушпинської складають на пресовий фонд 20 зол. — Муж і діти.

НОВИНКИ

В Укр. Наук. Інституті в Берліні відбувся 26. ц. м. виклад д-ра В. Залозецького про раннєвизантійські мозаїки й їх відношення до пізноантичного й старохристіянського мистецтва.

Сензаційні арештования в Варшаві. На поручения надзв. комісії по боротьбі зі зловживаннями арештували в Варшаві б. директора Будівельного Банку д-ра Вишатицького та інж. К. Реховича, що керував будовою готелю „Гельвеція“ фінансованою Буд. Банком.

Митні зловживання. У Львові ведеться слідство в справі митних зловживань на гол. залізничім двірци. Ревідента Кісельку спершу арештували, а тепер випустили на волю за кавцією 1.000 зол.

Рекорд летунської скорости здобув недавно французький пільот Паяр, котрий перелетів простір 1.000 км. з пересічною скорістю 218 і пів км. на годину.

Княжий процес. У Франції в Орлеані ведеться тепер процес о устійнення права власности до замку Шамбор в Турені. Спір ведеться між 19 князями й княгинями з роду Бурбонів. Між ними є болгарський цар Борис, б. цісарева Зита та її брати кн. Сикст і Ксаверій Парменські.

Фрактура чи антіква? На монахійському засіданні німецької Академії обмірковували подрібно програму діяльности на найблищий рік. На перше місце вибивається тепер питання вживання в друку черенок фрактурових зглядно латинських. У звязи з виданою попереднью Академією брошурою „Fraktur oder Antiqua“, що отвирає дискусію в цему питанні, рішено подати висліди над обсягом уживаности обох цих сорт друкарських черенок у краєвому та заграничному друкарстві та устійнити, які черенки надаються краще для друку німецьких публікацій, призначених до вжитку за границею. Між німецькими вченими і фрактура й антіква мають численних оборонців.

Памятник великому „П“. Найстаршим твором про минувшину мадярів це „Gesta Hungarorum“. Та не знають мадяри хто написав цю історію. Знають тільки, що його назвище зачиналося буквою „П.“ Давно вже задумували мадяри поставити йому памятник, та як ставити памятник самій букві „П“? Угорська Академія Наук визначила вже багато літ тому назад — високі грошеві нагороди цему, хто вспіє подати близчі відомости про цего П. Зусилля не остали без наслідків, хоч зівсім невеличких. Вдалося тільки ствердити, що цей П. був черцем. Та всеж таки можна вже ставити памятник черцеві. Мистець, що в нього замовили памятник, вимоделював черця середньовіча, що держить у руці „Gesta Hungarorum“. Каптур у черця насунений на голову так глибоко, що лиця не розпізнати. Так виминув мистець конечність моделювати лице. Памятник віділлють небаром у бронзі.

Львів, 6. грудня 1927.

До Шановного Заведення виробу спеціяльних бандажів на пропуклину

М. Фрайліха

Львів, Городецька 35.

Прошу приняти вирази подяки за вилічення моєї дитини від пропуклини, бандажом Вашої системи. Дитина перед тим носила інші бандажі, але це не помогло. Після наложення бандажика Вашої конструкції, я не побачила уже більше пропуклини в дитини а по кількох місяцях пропуклина зрослася цілком. Пишу публично про подяку для добра їнших матерей, щоби в подібних случаях зверталися до шан. Вашого Заведення по ратунок.

З високим поважанням
Д-рова Яніна Голянкова
121 1-1 Львів, вул. Рея ч. 10.

Добра книжка це страва для душі, а лиха це для душі отруя.

ОГОЛОШЕННЯ.

(За оголошення Редакція не відповідає).

Всі книжки замовляйте в місяці січні тільки через л. в. інститут „Добра Книжка“ — Львів, п. скритка ч. 11.

Б. оператор клініки проф. Ноймана і Гаєка у Відні
Д-р Л. Александрович
Спеціяліст від недуг ушних, носа, горла і гортані
Львів, ул. Валова 11., тел. 40-75,
118 2-12

Д-р Юлій Ардель
б. секундар заг. шпиталю у Львові,
орд. у внутрішніх недугах від год. 12—1 і 2—5
Лічення: діятермією і кварцевою лямпою.
63 **Львів, Коллонтая 5., тел. 19-62.** 9-10

ОКУЛІСТКА
Д-р Корнелія ҐРАФОВА
б. абсольв. окулістичної клініки в Парижі
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГОРОДЕЦЬКА 89.
103 (біля фірми „Полотно“). 4—5
Тел. 24-70. **Орд. 9—10 і 2—6.**

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
АРТУРА ШНАЄРА
Львів, Захаріясевича 7. (побіч Техніки)
ПРИЙМАЄ від 9—1 і від 3—6.
104 **Полекші в сплатах.** 4—10

ЛІКАР-ДЕНТИСТ
Тадей Шанявський
107 б. ст. асистент Ун. І. К. 3—5
ординує дальше Львів, Рутовського 1.

ЛІКАР-ДЕНТИСТ (стоматольог)
Д-р мед. Берта ШНАППЕР
абс. дентист. клініки Університету
Львів, вул. Академічна 24.
Тел. 26-58.
ординує в недугах зубів та устної ями.
— - Технічно-дентистична робітня. - —
102 Для незаможних полекші. 4-15

ОКУЛІСТ-ОПЕРАТОР
Д-р А. Гершендерфер
б. лікар віденської клініки і б. секунд. заг. шпиталю у Львові
Львів, вул. Пілсудського (Панська) 3.
65 орд. 8—9 і 3—5. 9—20

Дентистично-технічне заведення
Казиміра Цавдерера
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗИБЛИКЕВИЧА 45.
113 **Полекші в сплатах.** 3—10

Фабрика пильників Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 53 12-25

Сорочки, підштанки, ковнірці, краватки, панчохи, скарпетки, рукавички, трикотажі, **кольоратки,** та імпрегновані манжети — по найнижчих цінах продає галянтерійна торговля **ШТАЙНБРУХА, Львів, вул. Трибунальська 1.** (угол Ринку). 73 7-20

Оснований в 1843 р. **СКЛАД МЕБЛІВ** Оснований в 1843 р.

ЙОСИФ КІРШНЕР — ПЕТРО ПІЛЛЄР

ЛЬВІВ, вул. Трибунальська ч. 14. І. пов.

поручає: їдальні, спальні, сальони, кабінети, кухонне уладження, меблі мягкі, занавіси, карнізи і матеріяли на обивання.

Позір на фірму і число дому — над складом порцеляни! 42 11—15

РЕВМАТИЗМ, гостець, артретизм, нервоболі, болі мязей, ломання і т. п. недуги лікує **Saliment** виробу АПТИКИ

К. АВҐЕНШТЕРНА

ЛЬВІВ, вул. Красіцьких ч. 20.

119 (угол Казимірівської). 2—10

ЗУБИ виробляю по такім **ЦІННИКУ**

1 золот. корона . 18 зол.
1 золот. зуб . . 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 репаратура . 3 „

Все з найлучшого матеріялу

РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.

(де кавярня de la Paix).

Знижок не уділюю! 2—24

КИЛИМИ

Глинянські

ЗАБАВКИ,
ВИРОВИ ЛОВІЦЬКІ,
КОСМЕТИКИ,
ФІГУРКИ ГІПСОВІ.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ

Львів, вул. Коперника 11. Тел. 26-09

ЛЮДВИК ГЕҐЕДІС

ФІЛІЯ: Килими і кошикарські вироби, Галицька 5. Тел. 30—32.

124 1—10

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ
НОВА КНИЖКА БІБЛІОТЕКИ У. Х. О.
ЖИТТЯ СВЯТИХ
КИРИЛА І МЕТОДІЯ

написана Преосвященим Діонізієм Ніярадієм гр.-кат. епископом Крижевацьким (Югославія).

Життєпис цих Великих слов'янських Апостолів повинен знати кождий Українець і Українка.

Книжочка написана дуже займаючо і приступно.

Замовляйте до бібліотек читальняних, парохіяльних і домашніх.

Ціна тільки 80 сот., з почтовою порученсю пересилкою 1 зол. 20 сот.

Замовляйте на адресу:

АДМІНІСТРАЦІЯ „НОВОЇ ЗОРІ“
Львів, вул. Сапіги, ч. 26.

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: „ОЛЬКА“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі“. 116 1—20

ПАНЧОХИ ПФАУ РИНОК Ч. 19.

найдешевше, бо вхід через сіни.

21 16—20

Обувя

мужеське, дамське і діточе у великім виборі :: і найдешевше :: у фірмі

С. Й. ЕРЛІХ

Львів, Ринок 11. угол Сербської.

58 9—10

ГАРНІТУРИ КЛЮБОВІ — ТАПЕТИ — ФІРАНКИ — ДЕКОРАЦІЇ

Т. КИСЯК і СИНИ

Львів, пл. Смольки 4., тел. 40-09.

Власне тапіцерське заведення, вул. Коперніцюшки 20. тел. 19-85. 99 5-10

СУПЕРФОСФАТ

ФАБРИКА ШТУЧНИХ НАВОЗІВ
ЙОСИФА і КАРОЛЯ
ТОВАРНИЦЬКИХ
Акційна Спілка
ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 9.
Телефон 9-11.

Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, потасові соли каїніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева.

126 1—7

Рятуйте ваше здоровля!

Береж ться каліцтва!

Рятунок для тих, що терплять на **обвислі черева** і на **перепуклини** (тобто боляк або випук у **пахвині побіч ніг, обриз і западнення кишок**, як теж на перепуклини пупця у **мущин, жінок і дітей!**)

Без операції, без кровавлення, БЕЗ НОЖА.

Закаження крови виключене.

Хай ніхто не занедбує перепуклини, бо може вона дійти до величини людської голови, ба навіть коновки, тоді може наступити скрут кишок, що, ізза ґангрени, є для людського життя смертне. Стосую на ці перепуклини і великі обівання черева мої лічничі бандажі — після найновіших вимог, як теж черевні пояси; проти жилякій ніг, що можуть тріснути, стосую елястичні бандажі шовкові. Оці бандажі спиняють і усувають радикально найтяжчі перепуклини. 110 2—12

Зголошення хворих приймає:

Ортоп.-директор Й. РАПАПОРТ

Спеціяльне лічничо - ортопедичне Заведення

від 9—1 год. і 3—7 попол.

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ КРАСІЦЬКИХ Ч. 8.

ВИНА ЛІТУРҐІЧНІ
ЦЕРКОВНЕ СВІТЛО
КАДИЛО

поручає

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів, Рутовського 3.

Склад чаю, кави і вина.

76 8—10

„FOSFOR“

ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
ЛЬВІВ,
пл. Марійська 6/7 І. п. (pl. Marjacki 6/7 I. p.)
Телефон 44—48.
114 4—16

СУПЕРФОСФАТИ: кістні й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові.
РЕФОРМФОСФАТИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% P_2O_5!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАЙНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий
вапно навозове палене й мелене (97% CaO) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кредит.

НОВІСТЬ!

ПОМПИ керничні „ПАТЕНТ“

порушувані довільно ручно, мотором, кератом або вітряком. ЛОЖИЩА кулисті. Видатність до 7.000 літр.— 1 год. Гарантія на 5 літ. Вироблює тільки фірма: Підприємство верч. керниць інж. **Фр. ДОМІНІК** Львів, вул. 29. листопада ч. 37, тел. 18-55.

52 8—8

Виріб ВЗУТТЯ спортового й люксусового. — Спеціяльна робітня репараційна виконує швидко і дешево

І. Мушинський,

ЛЬВІВ, ЯҐАЙЛОНСЬКА 11 в подвірю.

115 Тел. 25-31. 2—15

Видає й редагує Комітет У.Х.О. - Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** - З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 7. (109.) Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 2 лютого 1928 р. Рік III.

БІБЛІОТЕКА НАУК. ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ

НОВА ЗОРЯ

Виходить два рази тижнево.
Адреса Редакції й Адміністр.:
Львів, ул. Сапіги 26, І. пов.
К. П. Щ. Краків 405.867.

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Передплата в краю:
Чвертьрічно . . . . 6 зол.
Місячно . . . . . 2 „
За кордоном чвертьрічно . . . . 1 дол. ам.
Ціна одного числа 0·25 зол.

Нова секта між Українцями і боротьба проти неї в Америці.

Чому можна побоюватися знищення всякої допомоги ізза моря?

Наша редакція одержала з Америки відозву, видану там дня 1. січня сего року п. з. „Боронім Української Церкви!“ Відозву ту підписало 27 Українців-католиків (як комітет) повними іменами, а між ними два наші гр. катол. священики, б. Адміністратор Дієцезії о. Петро Понятишин, тепер парох Ню-Йорку і його сотрудник о. Олекс. Павляк.

Зі змісту відозви видно, що се покищо льокальна орґанізація боротьби наших Українців-католиків, вірних свому Епископови, але що боротьба заповідається на більшу міру (бо нова секта має там у своїх руках дневник). Ось виїмки з тої знаменної відозви:

„Настало время люте. Як новонароджену Вифлеємську Дитину хотів замордувати Ірод, щоб разом з нею вбити жерело Істини, так посеред самих Українців в Америці повстали ґуртки людей, які взялися пляново розбивати нашу українсько-католицьку Церкву. В той спосіб вони нищать тут в Америці головне жерело етики й моралі серед українського народу і загалом убивають в серцях наших людей всякі благородні почування“.

Дальше представлено у відозві коротко і ясно орґанізаційні заслуги катол. Церкви між українським народом в Америці та довоєнні спроби царського православія, розбити там нашу Церкву длятого, що вона українська.

„Та ось що діється тепер... змінили кличі: перше нищили вони Катол. Церкву якраз тому, що вона українська та уживали до сього помочи російського уряду, а тепер вони несподівано прикинулись оборонцями укр. народу і при явній допомозі наших передових орґанізацій нищать ту саму Церкву ніби тому, що вона неукраїнська!.. Ідеї в тім нема. А не маючи ідеї, не перебирають у способах (і) таку святу річ як віру мішають з ложню, обманом, клеветою.

Відозва стверджує,що задля матеріяльних користей пристали до тої акції ріжні відступники і навіть священики гр. кат. Церкви (мабуть покищо тихцем, бо інакше відозва подалаб їх імена. — Ред).

„Навала йде сильна і велика і має деякий успіх... А впливом сеї „роботи“ есть упадок релиґійности між укр. громадянством взагалі і к р и в о д у ш і є в церковних справах. В слід за тим іде і з н е о х о ч е н н я до якої небудь громадянської праці“.

Се значить, що незабаром можуть устати всякі жертви з Америки на наші інституції тут, у краю. Тут треба підчеркнути, що всяка похвала, давана в тутейшій пресі сектярам в Америці, скріпляє там їх становище та руїну, яку вони там роблять і тим самим причиняється до руйнування допомоги, яку тут мали відтам наші інваліди, сироти, „Рідна Школа“, „Просвіта“ і всякі инші інституції. На щастя львівська преса вже зорієнтувалася, що на її похвалах роблять там спекулянти особистий інтерес, а провінціональна ще не вся й містить довгі статті присилані з Америки основниками нової секти.

Дальше трудно на підставі відозви сказати напевно, чи в Ню-Йорку основують зовсім нову „автокефальну“ секту між нашими нещасними людьми, чи лучаться з автокефалією присланого з большевії Феодоровича, котрого спровадила туди т. зв. свистунівська секта в Канаді (одначе він осів у Шікаґу). Відозва описує ту автокефалію під проводом „самосвятів“ без апостольського наслідства і каже:

„Колиб вони назвали себе шпр. автокефальна протестантська церква, то се булоби слушне, бо протестантські церкви не мають священства... (їх) духовні дійства після засад православної церкви не є дійствами... Отже їх духовні дійства се несовісний обман, обчислений на дурення людей для своєї користи“.

Чи ті „самосвяти“ се виключно приїхавші з большевії, чи може „висвятилися“ на вічу (!) таки наші галицькі інтеліґенти, не знати — але в Америці все можливе.

Поза сею одною неясністю тут для нас — вся відозва написана дуже зрозуміло.

Вона яркими красками змальовує шкоду. яку робить нова секта українській нації.

(Продовження статті на 3-ій стороні.)

В справі виборів.

Ч. 109/Орд. — Перед зближаючимися виборами до сойму Отці Душпастирі пригадають вірним на проповіди засади обовязуючі в горожанськім життю, представлені Епископатом нашої провінції в посланію виданому з нагоди виборів до громадських рад, й то письмо ще раз прочитають. При виборах до сойму як при виборах до громадських рад йде о справу віри — о недопущення до мандатів ворогів нашої Церкви і народу.

З огляду, що голосування на послів до Сойму і Сенату відбудеться в неділі, в днях 4. і 11. марта 1928, поручається ВЧ. Духовенству відслужити в ці неділі церковне Богослуження в такім часі, щоби воно покінчилося перед годиною, на яку визначено початок голосування так, щоби вірні могли вислухати Службу Божу і сповнити свій горожанський обовязок. Про вчаснійшу відправу Богослуження в ці неділі належить повідомити вірних найпізнійше в неділю перед 4. і 11. марта.

Рівнож поручається ВЧ. Духовенству не відтягатися від обовязку участи або проводу в виборчих комісіях, але на случай, колиб кого з поміж ВЧ. Духовенства назначено членом або предсідником виборчої комісії, цю гідність приняти і з нею злучені обовязки совісно сповнити. — Від Митрополичого Ординаріяту. — Львів, дня 8. січня 1928. — † А н д р е й, Митрополит.

(„А.-Е. Від.“, ч. 1.).

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ

Справа византійства.

Тут подаємо есенціональні виїмки і зміст статті В. Панейка, котру принесло 6. (різдвяне) число „Діла“ с. р. п. з. „Наше византійство“:

„Візантійщина в самім засновку нашої історії вприснула в душу нашого народу розкладові елементи; вивінувала нас на мандрівку віків фатальними прикметами світогляду і моралі:дала нам, як і найближчим нашим сусідам і спільникам, великорусам, духову формацію страшенно несозвучну з основними вимогами формації европейської людини, европейського горожанина — можна сказати навіть: несозвучними з самою суттю нової европейсько-американської цивілізації.

„Велика“ Україна осталася до нині візантійською у своїй духовій формації не тільки релиґійно-метафізичній, а й етичній і горожанській. Галичина мала щастя віднайти, хоча й пізно, через унію звязок з римською церквою і західно-европейським світом. На жаль, звязок цей не був нерозривно й невідклично кріпкий; візантійство ніколи оконечно не скапітулювало в наших душах; мимо формального й фактичного звязку з Римом, мимо неоціненого виховуючого впливу латинства й католицтва на галицьку церкву, візантійство заєдно, раз сміливіше, раз боязкіше, ворохобилося в галицькій свідомости й підсвідомости проти зненавидженого кожним візантійцем латинства“.

Дальше виводить автор, що навіть часть галицького духовенства хитається ще сьогодня між ошоломлюючими впливами виз. сходу і ясною латинсько-римською дисципліною. А пересічна світська інтеліґенція уважає реліґію тільки хитрою видумкою „попів і панів“ на баламучення „бідного народу“. Верх політичної думки такої „інтеліґенції“ в тих справах є домагання, щоб селянин слухав Богослужень і доґм у буцім то вповні йому „зрозумілій“ народній формі, хоч історія роформації доказала, що народня мова в Богослуженнях ніякого „розуміння“ рел. метафізики не дає, а зате дає нагоду робити хаос у „толкованню“ св. Письма. Підчеркнувши на основі новіших студій ріжних учених, що ніяка сила не може суперничити з реліґією в формуванню людської моралі й характеру, стверджує, що навіть західні соціялісти як діти латинської цивілізації так ріжняться від соціялістів укр.-російських і жидівських, як ріжниться католицтво від византійства і жидівства.

„Невідрадні географічні й історичні обставини накинули Володимирові Великому (тай після якого вагання!) византійську духову формацію. Наслідки цього бачимо нині на Україні цілій і на кожній українській одиниці й родині зокрема“...

Автор побоюється дальше відорвання західної вітки українського народу від Апостольської Столиці та вказує на дуже ненависні відзиви проти Риму в нашій національній публістиці, причім виказує непослідовність наших визан-

тійців, котрі бухаючи ненавистю до латинської церкви й дисципліни, рівночасно божаться, що вони люде західнього світа та що їм зі сходом не по дорозі.

Вкінці зазначує, що Византія вправді доконала великих діл в области державних і культурних зусиль (головною її заслугою уважає збереження частини грецького клясичного письменства), але не треба замикати очей на те, що в ній було отруйне й розкладове та заражувало анархією всіх, що підпали під вплив Візантії.

„Поляк-Католік“, опираючись на досвіді Катол. Центра в Німеччині, пише в ч. 25 про політ. „співпрацю“ католиків з иньшими таборами ось що: — Не вільно приманчивим гаслом „співпраці“ впроваджувати в блуд широкі маси. „Співпраця“ католиків з иньшими ґрупами можлива, але тільки в самім парляменті, а не в часі виборчої пропаґанди й голосования. Вибори се акт, котрий потягає за собою далекосяглі послідовности: тим актом переливаємо на послів всі свої засадничі права й рішання про долю не тільки держави й народа, але й церкви, релігії в школах і т. д. На лісті кандидатів „Безпарт. бльоку співпраці з урядом“ ч. 1. бачимо провідників ворожого церкві радикалізму, як: Венява-Длуґошевскі, Понякевич, Медзіньскі, Косцялковскі, Дашинська, Ст. Новак, Марян Домбровскі, ред. „Кур. Ілюстр.“ і и. Перший у цілім краю підривав авторитет Епископату й осмішує Пастирські Послання. Ред. Домбровскі ширить порнографію в пресі, а Євангельські оповідання про Різдво Боже зараховує до „леґенд“. Ст. Новак се голова радик. „Союза Учительства“, котрий то Союз домагався знесення науки релігії у школах... Виборець-католик грішить, коли віддає голос не тільки на рішучих ворогів Церкви але і на таких, котрі мають погляди незгідні з христіянською вірою й етикою. Отже не вільно співпрацювати в виборах з ворогами Церкви а тим більше не вільно заохочувати й намовляти до того широких мас католицького населення по селах і містах.

Про тло релігійної боротьби в Америці пише „Укр. Вістник“, орґан „Укр. Коопер. Спілки“ під ред. Д-ра Льонґіна Цегельського (що недавно зачав виходити в НюЙорку): „Виробилось було в укр. інтеліґенції переконання, що безрелігійність се знак поступовости. В Анґло-Саксів инакше: великі вчені, політики, навіть соціялісти, є в них релігійні. Льойд Джордж та голова партії праці соціяліст Мек-Доналд виголошують навіть проповіди по церквах... Так наша інтеліґенція, що легко трактує релігію, не має ні сили духа, ні того характеру, ні сеї чесности, що мала інтел. початків укр. відродженя. Не далеко зайде нарід ведений малодухами, брехунами, обманцями, клеветниками і т. п. Клевечесь противників, кидаєсь на них низькі підозріння, оббріхуєсь та обманюєсь читачів, перекручуєсь та закриваєсь правду. Люде, що вживають сих низьких способів, не соромляться сего... Вони цинічно, без сорому та сумління затроюють своїми методами загал, навчаючи його тоїж самої нечесности“.

Представивши, як пімстилося таке затроєння душі нашого народу в часі революції, каже дальше так:

„З другогож боку та сама півінтеліґенція без ніякої релігії крутить тою ж релігією як швець шкірою, робить з неї заслону для своїх інтересів. Люде, що свищуть на всяку релігію, — вживають релігійних кличів, щоб розбити нарід та в каламутній воді свою рибу ловити. Чи було коли серед амер. Українців таке розбиття як є сегодня і то без вигляду на якийсь кінець? Чи не сумно, що перед в тім розбиваню веде „Свобода“, нібито орґан „Укр. Нар. Союза“, а в дійсности орґан двох людей, пп. Ревюка і Мишуґи? Чи не веде се до загальної деморалізації? А чи морально се, коли священик підписує заяву послуху своїй зверхности, а рівночасно каже в крузі знакомих, що він „дальше буде своє робити“? Де мораль? Де честь? Де пошанованнія свого власного слова? Як можна на таких покладатися в чім-небудь?“

В тім самім „У. В.“ знаходимо ще статтю: „Місіонарі зза Гудзону стхорили“. Під тими „місіонарями“ розуміє автор тих, котрі там „роблять“ нову „релігію“ при помочи віча та „Свободи“. Катол, священики оо. Понятишин і Павляк разом з комітетом (згаданим у передовици) удалися до адвоката, а той в оповіщеню віча доглянув „лайбел“ (відповідальність за те, що написано). На тій основі від ред. „Свободи“ зажадали судово, щоб видала імена тих, що се писали. А що „Свобода“ вже нераз платила за лайки редакторів, отож сим разом видала списані на карточці всі імена! Прийшло віче, а „місіонарів“ нема. Тай вірних нема. Пусто, глухо, лиш жидівські миши по сали гуляють... (Тепер в руках катол. духовних імена спільник в, котрі розбивають нашу Церкву. Доси тих імен не оповіщено, але їх легко додуматися). — Оттаке виправляють наші „національні патріоти“ за морем в найтяжші часи свого народу.

Політичний процес 17-ки.

Щойно третього дня розправи перед полуднем скінчили читати акт обжалования в українській мові. В полудне при переповненій салі почав зізнавати обжалуваний Василь Атаманчук: відповідав на питання майже півтретя години. Життепис його звичайний в сих часах образ тяжкого життя дитини з народа, що пішла до шкіл, в яких захопила його війна. Брав як семинарист участь в українсько-польській війні, боровся під Львовом, був у польськім полоні, служив і в польськім війську, знов учився, хорував. На питання, з чого удержувався, відповідає щиро, що мав 150 зол. місячно, але не каже від кого. Мовчанкою збув питання, чи знає, що така квота „повторяється у тих, котрі удержують зносини з Росією“. На питання, на що йому було мобілізаційної карти, також не дав ясної відповіді. На питання, де довідався про убийство Собінського, відповів, що з ґазет аж на другий день. Де був 19. жовтня 1926 р. по полудни? Був у кіні „Паляс“. Опісля відкликає свої зізнання в поліції, бо там його били. Прикре враження роблять про те, як 5 днів був скований. Приналежність до Української військової орґанізації заперечує. Передтим, як втікав на Чехословаччину, жив в Стрию.

Четвертого дня питав Атаманчука заступник вдови по Собінськім д-р Новак-Пшиґодзкі. М. и. питав його, чи він віруючий і чи ходив до церкви. Обж. відповів: Так. З дальших його відповідей довідуємося, що ґроші на удержання мав від якоїсь особи, котрої імені подати не хоче. Після запитів адв. М. Волошина і Шухевича зачалося переслухання обж. Івана Вербицького. Він заперечив і співучасть в убивстві Собінського і в Укр. військ. орґанізації і в шпіонажі. Опісля каже, що якийсь „Мілько“ намовляв його до шпіонажі й намовив до переховування листів та револьверів, фільм, карти і ґазової маски.

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 2. II. 1928. 6

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

ЖІНКА ХАЛІФА Й ПАДИШАХА СУЛЕЙМАНА ВЕЛИКОГО, ЗАВОЙОВНИКА І ЗАКОНОДАВЦЯ.

Українська історична повість з 16. століття.

Відвернула личко до матерії, на якій спочивала, і солені каплини заперлилися їй з очей. Витиснула їх заведена надія. Пробувала здавити в собі жаль. Але не могла.

А в тім часі далеко, на Галицькій Землі, у Рогатині, хора мати Настуні, в тяжкім горю своїм, на хвилю задрімала при пораненім батьку. І мала сполудня дивно виразний сон.

Снилося матери, — що її Настя, дочка-одиначка, йде чорним шляхом килиїмським і Диким Полем ординським... Йде в своїй легкій, слюбній, білій сукні... зелений віночок згубила десь в степу... Йде попри дикі коні-бакемати, йде під батогами диких Татар... Йде серед спеки степом бездорізним... а піт солений залива їй очи, леться в уста... І вже в неї жовкне личенко дівоче, та темніють очи сині як вода... А червона кровця з ніжок її спливає, на тверде коріння, на степове сонзілля краплями накрапляє...

Настунина мати з плачем зі сну зірвалась і до церковці св. Духа зі своїм тяжким болем пошкандибала і Матери Божій свою бідну Настуню всею душею в опіку віддавала.

А в тім самім часі далеко від неї на чорнім шляху килиїмськім, на Дикім Поли ординськім молоденька Настя серцем материнську журбу відчувала, сліди її по хаті очима цілувала, жаль в собі задавляла. Але здавити не могла.

І плач потряс нею, як осінний вітер яблінкою в саді над Липою, біля церковці св. Духа... Виплакавшися, зітхнула до Бога і успокоїлася.

VIII.

На однім з постоїв запримітила Настуня якийсь неспокій між татарською сторожею. Татарські команданти разураз збиралися на наради, перечилися між собою, висилали гонців. Вечером не розпалено огнищ, хоч були вже далеко в степах. Очевидно — Татарам грозила якась небезпека.

На цю думку радісно заблистіли очі Настуні а в серці розгорілася надія. Надія на свободу.

Як надійшла ніч, не могла заснути. Бо цілий табор не спав. Чути було в воздусі, що на щось заноситься. Задрімала щойно по півночі, як косарі вже високо піднялися на небі.

Як довго дрімала не знала. Збудив її тупіт кінських копит і страшний крик. Намети татарського табору в однім кінці палахкотіли ясним огнем. В його блеску побачила кілька невеличких козацьких ватаг, що відважно вдерлися в татарський табор. Пізнала козаків по їх лицях і шапках, по чубах тих, які в метушні й бою втратили шапки. Серце в її грудях забилося так, що не мов грудь розсаджувало.

В таборі між полоненими піднялася метушня. Козаки перли якраз на ту часть табору, де містилися полонені. Вже доперли до мужеського полону. Вже частина полонених мужчин получилася з ними. Вже чула виразні оклики в рідній мові:

— „Ріж, бий невіру бісурмана!“

І здавалося їй, що між полоненими доглянула й свого Стефана, який напирав на Татар з люшнею від воза. Серце в ній билося як пташка в клітці. Вже бачила, як вертає до дому, як кінчить перерване весілле і як справджуються слова циганської ворожки, що матиме два весілля, а одного мужа.

Дальше буде.

Та се тревало тільки 5 днів і його увязнено.

Пятого дня дальше переслухувано Ів. Вербицького. Головний закид роблять йому з того, що у нього знайдено список військових формацій. Він боронитьсяся тим, що всему винен Гук, одначе каже, що не знає, чи Гука уважали провокатором.

Опісля зізнавав Мих. Вербицький. Сей признався, що належав до „Української Військ. Орг.“ і заявив, що ціль тої орґанізації здобуття незалежної України, а одним способом підготовки до того має бути спорт. Тепер обж. не належить до „УВО.“— Розправа треває дальше.

Нова секта між Українцями..

(Продовження із 1-ої сторони.)

...„Замість обєднувати парід — вона розбиває його на дрібні ґрупи і викликає сварні та спори... заохочує до завзяття в партійній боротьбі, розбиває істнуючі народні інституції і накликує до творення „своїх“, замість заохочувати до жертв на народні ціли, накликує людей до вкладання грошей у нові церковні мури і доми („автокефальні“), замість поширяти просвіту, піддержує темноту, бо йде неправдою. В той спосіб повстає загальний хаос і розклад народних сил і дика боротьба всіх проти всіх а з тим загальний занепад нації“.

На питання, в якій ціли роблять сей хаос наші хаотики, відповідає відозва, що єдина їх ціль: дати удержання тим б. священикам гр. кат. Церкви, котрі прогрішилися і мусять з катол. Церкви забиратися, як також світським амбітникам. Значить — діло в грошах.

Щоб жити легким коштом, „толкують“ народови, що закладають йому „національно-патріотичну церкву“, бо теперішна „недобра“. Справа поставлена по американськи — на інтерес („бизнес“).

„Пропаґанда, ведена сею церквою чисто большевицькими способами... є хіба ганьбою для українського імени і приносить заколот та здичіння між укр. еміґрантами. З тим убиваєтьсяся також і всяку надію на збереження укр. еміґрації в Америці в будуччині“.

Відозва кінчить закликом до католиків-Українців, щоб вірно вистояли при нашій Катол. Церкві, котра була, есть і буде заборолом в найтящих хвилях народного життя.

Слідують підписи й адреса:
Defense Commitee of the Ukrainian Catholic Church, New Jork City 22 East 7 th St.

Адресу цю подаємо тут длятого, що деякі галицькі редакції, даються ще уживати незвичайно хитрим сектярським спекулянтам в Америці до їх особистих цілей, „бизнесових“, які вони осягають під кличем „національного патріотизму“. На те тим спекулянтам потреба там, щоб їх тут хвалила наша преса і поміщувала їх статті, звичайно анонімні, або криптонімні, або навіть під редакційною фірмою. Тоді вони покликаються в Америці на те, що буцімто „край“ за ними — і на те конто в грошах, витиснених з народа, визискують довіре тутейших редакцій до їх мнимого патріотизму.

Отже длятого, щоб наші редакції могли й листовно поінформуватися про дійсний стан справ у найбільшім кітлі хаосу, в Ню-Йорку, заки печатають статті про „католиків“ і „християн“ і т. п., — подаємо тут з відозви адресу другої сторони, котра там бореться проти убивання нашої Церкви й нації в Америці.

Думаємо, що члени тих Редакцій подякують нам колись бодай у дусі за те, що звертаємо їх увагу на те, до якої поганої роботи вживають їх як оруддя безоглядні руйники за океаном.

Підчеркуємо ще раз, що підпиранне відси сектярів в Америці може знищити всяку допомогову акцію за морем.

Нові кардинали,

(Від власного кореспондента з Риму).

Алекеій Лєпісіє, ур. 28. 2. 1863 р. в епархії Верден, за молоду вступив до Чина Сервітів, вчився в Льондоні, священиком став 1885 р. В Римі вчився ще на унів. Пропаґанди, де відтак викладав доґматику 25 літ. Написав багато богословських і фільософічних творів. Клясичним твором можна назвати його розправу про відпусти.

Займав ріжні уряди в своїм Чині (був також його ґенералом), і належав до ріжних Папських Комісій та був консультором 4 св. Конґреґацій. 1924 р. Папа іменував його Ап. Візитатором Індій з титулом архіеп. Тарсу. Кардинал Лєпісіє працюватиме в Римській Курії.

Раймунд Рульо, ур. 6. 4. 1866 р. в Айсль Верт 1866 р. вступив до Чина св. Домініка. Вчився на Корсиці. Від 1894 р. був професором своїх в Канаді а відтак учителем новиків 1919 р. став провінціялом канадійських Домініканів. 1923 р. іменовано його епископом в Valle Field, а 12. 11. м. р. вступив на архіеп. престіл в Квебеку.

Петро Сегура і Саенц студіював в м. Бурґос, зложив три докторати, був професором в Бурґос і в Папськім унів. в Валлядоліді, де в 36. р. життя став Епископом-помічником тамошнього архіепископа (13. 6. 1916). В 1920 р. іменовано його еп. в Корія, де дав докази своєї незвичайної апост. ревности. — 1926 р. став архіеп. в Бурґос, а тепер став кардиналом і примасом Еспанії (архіеп. в Толєдо).

Йосиф Біне ур. 18. 4. 1869 в еп. Соассон. Був професором в семінарії і редактором. 1920 р. став еп. в Соассон, а відтак митрополитом в Безансон. В часі війни служив при війську й одержав відзначення „Почесного Леґіону“.

Юстиніян Шерейді, ур. 1884 в Кеаді коло м. Аббація св. Март на на Мадярщині. 1904 вступив до Бенедиктинів. Висвячений 1908 р., дальші студії відбув в Колеґії св. Анзельма в Римі, де відзначився бистрістю ума і пильністю. Відтак став професором Колеґії. Написав „Fontes juris canonici“ і помагав Кардиналови П. Ґаспаррію в його правничих працях. Був радником мадярського представництва при Ватикані. Як архіепископ Стріґонії, Кард. Шерейді є тим самим мадярським примасом. І. Л.

Конкордат з Литвою. (і. л.) В грудні відбулося у Ватикані між Держ. Секретарем Кард. Ґаспаррієм і д-ром Юрієм Савлісом виміна ратифікаційних нот конкордату заключеного ще 27. 9. 1927 р. з Литвою.

Під увагу орґанізаціям. Зогляду на невеликий обєм нашого орґану, можемо в цілости поміщувати тільки письма й оповістки У Х.О. так зі Львова, як з краю. Оповістки всяких инших орґанізацій, особливо з краю, де їх є тисячі, заповнилиб увесь наш орган і ще далеко не всі моглиб бути поміщені. Длятого просимо не брати нам за зле, коли подаємо тільки короткий зміст важніших оповісток ріжних українських орґанізацій з краю. Інакше поступати неможливо.

Папський Східний Інститут в Римі.

Папа Венедикт XV заснував у Римі в 1917 р. „Папський Інститут для східних студій“ (Pontificium Institutum Orientalium Studiorum).

Ціль Інституту: плекання знання про церковні і релиґійні відносини т. званого ближчого Сходу шляхом спеціяльних академічних курсів, що тревають 2 роки і також конференцій для ширших освічених кол. На чолі Інституту стоїть о. M. d' Herbigny. Між професорами, що викладають в Інституті, є між ін. кн. Ол. Волконський, що викладає старославянську і російську мови. Інститут має свою богату бібліотеку.

Від 1923 р. „Папський Інститут для східних студій“ випускає що місяця своє спеціяльне видавництво п.з Orientalia Christiana, в якім друкує праці і матеріяли про т. зв. ближчий Схід. По січень 1928 р. вийшло 40 більших і менших випусків, між ними кілька, що відносяться безпосередно до України. Так чч. 3 і 4 присвячені українській православній церкві на В. Україні і в Америці (документи), чч. 6 і 7 — св. Йосафатови (праці Г. Гофмана), ч. 35 — руським Руриковичам, їх ґенеальогії і подружним звязкам (велика праця Н. Баумґартена), наконець досить обемисте ч. 39. що недавно появилося, — присвячене київському митрополитови Петрови Могилі (документи з замітками A. Malvy і M. Viller'a) Праці видавані в мовах: латинській, французькій і німецькій.

Не підлягає сумніву, що сей римський Інститут своїми жерельними працями причиниться дуже до висвітлення історії України. Для наших учених, котрі можуть мати справи до бібліотек Ватикану і т. п., подаємо тут для контакту адресу Інститута:

Orientalia Christiana, Roma (28), 7 Piazza S. Maria Maggiore.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Львівські Архіепархіяльні Відомости ч. 1, з 20. січня 1928 р. приносять отсе оповіщення: Ч. 107/27/Орд. Митр, Ординаріят рішучо осуджує спосіб, яким приняв „Український Голос“ відповідь св. Римської Конґреґації на жалобу проти перемиського Епископа Преосв. Йосафата внесену до Риму. — Місто приняти рішення Апостольського Престола з християнським підчиненням ся Найвисшому Авторитетови Церкви, представляється це рішення яко рішення суду і піддається його критиці способом і словами, які містять тяжку зневагу для Апостольського Престола.

Митр. Ординаріят осуджуючи таке поступування перестерігає вірних перед пониженням і підкопуванням церковного авторитету, чим письма, які уходять за християнські і католицькі, наносять тяжку шкоду нашій Церкві і народови.

Читати і поширяти такі письма є законом церковним заказане — Від Митрополичго Ординаріяту. — Львів, дня 15. грудня 1927 р. — † Андрей, Митрополит.

Ап. Столиця і „Action Française“. (і. л.) Боротьба осудженої секти проти кат. Церкви ведеться дальше дуже завзято і „Аксіоністи“ не перебирають в ніяких середниках. Головне їх оруже клевета. Всі майже французькі епископи осудили зі своєї сторони „Action Française“.

Занепад т. зв. національної Церкви в Чехословаччині. (і. л.) По смерти Фарського чеська національна Церква розлітається. Вірні самовільно зміняють пасторів, які переважно зовсім не надаються на душпастирів. Віра занепала. З християнської реліґії задержано лиш імя і обряди, але й в обрядових формах робиться щораз инші „реформи“ так, що панує повна анархія і хаос.

1500-річниця смерти св. Августина. (КАП.) Еспанські Босі Августіяне обходитимуть в 1930 р. 1500-літну річницю смерти свойого великого Основателя. У звязи з тим розписано великий конкурс на наукові праці про св. Августина. Конкурс має характер міжнародний, а відзначені праці будуть гонорані.

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

ПОЛЬЩА. Кілько гарожан має право голосування? По провізоричним обчисленням 64-ма виборчими комісіями на терені всеї польської республики при надходячих виборах до сойму має право голосування коло 13 міл. 700 тисяч горожан.

— **Союз польських партій.** Довершено порозуміння між катол. Народ. Блъоком, Христіянською Демократією (Х. Д.) та „Пястом“ у справі спільної виборчої акції.

— **Оконь-радикал.** На сенаторській листі радикального польського сторонництва на першому місці є б. свящ. Оконь.

— **З головної виборчої комісії.** Урядники Головної Виборчої Комісії виїхали 28 січня до виборчих округів для розсліду автентичности підписів, злож. під державними листами 13 і 16.

— **Поляки на Волині образилися.** Польський волинський католицько-народній комітет рішив на своїому засіданні не браги участи в виборах до сойму й сенату. Причиною це, що президія зєдиненого комітету в своїх окружних листах помістила на другому місці українців (волинських хлібоїдів).

— **Алькоголь і вибори.** Міністерство внутрішних справ видало обіжник до воєводів, у якому пригадує припис про обмеження продажі й спожиття алькоголевих напоїв від год. 18 передодня виборів і ввесь день виборів. Що сподівані є здвиги населення в останніх днях перед виборами, міністерство вводить обмеження продажі й спожиття алькоголю також у днях 2, 3 і 10 марта.

— **Великий процес білоруської громади.** Процес білоруської селянсько-робітницької громади почнеться 23 лютого. На розправу покличуть 420 свідків і 8 експертів. Процес потріває мабуть кілька місяців. Обжалуваних боронитиме ряд визначних адвокатів м. і. Бабянський, Гонігвіль, Смяровський із Варшави та Глушкевич зі Львова.

— **Зміни розпорядку про набування землі.** Опрацьовано проєкт розпорядку президента Польщі про набування землі інституціями, уповажненими до парцеляції. В статті 5. цего розпорядку говориться про звільнення від скарбових і самоврядних оплат контрактів набуття земельних нерухомостей інституцій уповажнених до парцеляцій. Дальші статті розпорядку змагають до заґарантування, що земля набута без скарбових і самоврядних оплат, буде справді розпарцельована.

РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ. Католицький процес у Москві. Визначний католицький священик, пралат Скальський з Київа, Апост. Адміністратор житомир. дієцезії, станув перед судом військової чрезвичайки в Москві. Сей пралат був дійсним душпастирем й опікувався також українськими галицькими утікачами, як се стверджують безсторонні наочні свідки Галичане. Суд засудив о. Скальського на 10 літ вязниці й утрату горожанських прав на 5 літ.

АВСТРІЯ. Христіянська учительська організація. У Відні відбулися установчі збори „Центрального Союзу христіянського учительства Відня“. Це орґанізація аполітична і має на меті передовсім оборону станових інтересів католицького учительства.

НІМЕЧЧИНА. Розбиття правительственної коаліції. Тому, що між німецькою народньою партією і катол. партією „центрум“ нема згоди щодо проєкту щкільного закона, постановила партія „центрум“ відкликати з правительства своїх міністрів.

Німецько-литовський розємний договір вже підписаний в Берліні. Непорозуміння між обома державами має полагоджувати розємний суд, злож. з делеґатів обох сторін і невтрального суперарбітра. Зпід арбітражу виняті політичні справи, значить, що тільки спори правної натури підлягають тому судови. Договір увійде в силу по ратифікації.

Німецький меморіял до Союзу Народів у справі забезпеки й арбітражу викликав у Женеві велике вражіння. Німецька права преса вважає його вступом контрофензиви проти Франції та її союзників. В меморіялі є м. и. домагання ревізії тих міжнародніх відносин, котрі грозять мирови т. зн., що Німеччина домагається ревізії версайського договору.

ФРАНЦІЯ. — Новий амбасадор СРСР. в Парижі Довгалевський вже вступив сими днями в урядування. При приниманню посольських грамот през. Думерґ заявив йому, що для навязання нормальних взаємин між Францією й СРСР. потрібне передовсім довіря. „Ля Кроа“ висказує надію, що новий амбасадор мабуть зрозуміє цей дискретний натяк на пригоду з Раковським.

Листи до Редакції.

Хвальна Редакціе!

З огляду на се, що Ваш ціннний часопис є поширений у зборівському повіті, звольте ласкаво помістити слідуючу заяву: — В неділю дня 22. січня б. р. відбули „Naprawa“ і „Bryl“ спільне віче в салі „Сокола“ в Зборові. На цім вічу я не був. До жадної партії польської або „хрунівської“ я ніколи не належав і не належу. Беру участь тільки в українських гром. справах. Пропоноване мене на згаданім вічу до „komitet-y wyborcz-ego“ уважаю за акт провокації і рабоване моєї національної чести.

Зборів, дня 25. I. 1928.

свящ. Василь Кулик, парох.

ОГОЛОШЕННЯ.

(За оголошення Редакція не відповідає).

ПТ. Провідникам і Особам довіря МТМ. до відома.

Де „місяць кат. преси“ проголошено пізнійше (як приміром у декотрих школах), = там продовжує його наша орґанізація до повного місяця від дня оголошення. І так стараємося акти місяця виконувати в цілім тім часі.

УПРАВА МАР. ТОВ-А МОЛ.

ВП. Проф. Артистови-маляреви Юріеви Магалевському з великим вдоволенням дякуємо за мистецьке солідне помалювання церкви в Ременові. — о. Михайло Пашковський, завідатель; Іван Тис, Антін Мельник, Кіндрат Сушко, Кіндрат Тис, провізори. 128

ОКУЛІСТ-ОПЕРАТОР

Д-р А Гершенлерфер

б. лікар віденської клініки і б секунд. заг. шпиталю у Львові

Львів, вул. Пілсудського (Панська) 3.

65 ord. 8—9 і 3—5. 10—20

Д-р Юлій Ардель

б. секундар заг. шпиталю у Львові,

орд. у внутрішніх недугах від год. 12—1 і 2—5

Лічення: діятермією і кварцевою лямпою.

63 **Львів, Коллонтая 5., тел. 19-62.** 10-10

ПАНЧОХИ ПФАУ РИНОК Ч. 19.

найдешевше, бо вхід через сіни.

21 17—20

Фабрика пильників Г. МОНЧИНСЬКИЙ

Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 53 13-25

= ДАРОМ =

ніхто товару не дає, але за 5 зол. **тижнево** можна замовити в нас всякі **тапіцерські вироби, як матераци, отомани, фотелі** і т. п

ҐОТҐЛІБ і ҐЕФЕЛЬ

Львів, вулиця Ґродзіцьких ч. 8.

б. тапіцер-декоратор кор. театру в Будапешті. 129 1—5

ЗУБИ виробляю по такім ЦІННИКУ

1 золот. корона . 18 зол.
1 золот. зуб . . 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 репаратура . 3 „

Все з найлучшого матеріялу

РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.

(де кавариа de la Paix).

Знижок не уділюю! 3—24

НАСІННЯ

ГОРОДИНИ, ЦВІТІВ і ГОСПОДАРСЬКІ

з першорядних краєвих і заграничних плянтацій, з найвищою силою кільчення

поручає

ЕДМУНД РІДЛЬ

СКЛАД НАСІНЬ

ЛЬВІВ, вул. Рутовського ч. 3.

124 Цінники висилаю на бажання. 2—4

„FOSFOR“

ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ

ЛЬВІВ,

пл. Марійська 6/7 I. п. (pl. Marjacki 6/7 I. p.)

114 Телєфон 44—48. 5—16

СУПЕРФОСФАТИ: кістні й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові.
РЕФОРМФОСФАТИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАЙНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий
вапно навозове палене й мелене (97%CaO) — Вапно будівельне.

Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кредит.

ФОСФОРИТИ палені й мелеиі (CaO розп. P_2O_5).

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. - Відвічальний редактор Роман Гайдук. - З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 8. (110.) Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 5 лютого 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Саніги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867.

Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Руконисів не звертається.

БІБЛІОТЕКА НАУК. ТОВ. ім. ШЕВЧЕНКА ЛЬВІВ

Католицька Церква а візантійство.

Стаття надіслана*).

Хоч Хвальна Редакція „Нової Зорі“ заняла і хоче заняти на дальше в справі візантійства оглядне становиско, то однак думаю, що в справі церковно-релігійного візантійства треба рішучо занятн становиско католицьке і з всякою ясністю звернути увагу і виказати небезпечний вплив візантійства. В справі візантійства на полі релігійнім і церковнім не можна тримати ріжних гадок як **рівно** собі правдивих. Що більше: тут не можна навіть стояти по „середині“.

Рівнож не поділяю гадки Хвальної Редакції, щоб дискутанти підписувалися повним іменем, бо се з одної сторони многих **вяже,** а з другої може наразити на непотрібні напасти і то тим більше, коли зважиться у нас розпаношене демагогії.

Ізза сих причин зволить Хвальна Редакція без підписання мого повного імени помістити мою відповідь на статтю „Страхіття візантійства“, поміщену в 9. ч. „Діла“ з 13. січня ц. р.

* * *

Я маю дані думати, що ту статтю писав чоловік, котрий формально єсть членом нашого клєру. Длятого уважаю вказаним підійти до порушеної тут проблеми наперед зі становища догматичного, а потому розібрати суть візантійства зі становища устроєвого.

Маю вражіння, що автор під криптонімом Є. К. в своїй статті під висше сказаним наголовком, відповідаючи на допись В. Панейка поміщену в „Ділі“ ч. 6. ц. р., учинив велику „ласку“ для католицької Церкви, оцінюючи її на рівні зі Східною Церквою як такою, котра знаходить ся в схизмі. А учинив він, здається, на се, щоб мати нагоду виказати всякі уємні сторони католицької Церкви і викликати вражіння у читачів, що Східна Церква зі своїм візантійством стоїть на рівні з католицькою Церквою. Автор станувши по „середині“, бажав оправдати, чи радше закрити розкладовий чинник візантійства, на який вказав В. Панейко, а в слід за сим успокоїти читачів перед страхіттям візантійства. Таке трактованнє католицької Церкви, як інституції Божого установлення, і Східної Церкви, яка через схизму сталася відтятою галузею від живого пня, є понижаюче для католицької Церкви. Вправді автор почувши, що пішов за далеко, застерігається, що він не нарушує догми, але забуває, що орґанізація катол. Церкви базує якраз на догмі про Примат Папи.

Колиб в той спосіб поводився свіцький історик, не маючий надприродної віри, ні не знаючий нічого о діланню надприродного чинника і тому трактувавби катол. Церкву і Східну як звичайні людські інституції тільки з зовнішних їх проявів і фактів, — булаб се річ зовсім зрозуміла. Але коли се робить віруючий католик, а до того ще священик, як легко можна догадатися, то се можна пояснити хіба лишень сим, що автор заняв становиско по „середині“ між католицькою Церквою і Східною. В кождім разі свідчить се о його злітнілім католицизмі.

Кромі сего автор допустився великої несправедливости зглядом катол. Церкви, бо найперше осудив її односторонно, беручи на згляд лиш її чинник людський зі всіми уємними його сторонами а полишаючи на боці її чинник надприродний. Відтак взяв її позірні немочи за правдиві. Вкінци вминив їй промахи, поповнені через других, в котрих вона ніяк непричастна. Автор як віруючий католик, а до того ще як католицький священик повинен зрозуміти, що католицька Церква як установа Божа істнує і розвивається силою Христа Спасителя, котрий є її життям і її підставовим орґанізмом; що католицька Церква установлена Божою силою, однак при співучасти людей, котрі не суть вільні від людських немочей, промахів і упадків. І тому католицька Церква складається з двох первістків с. є. божого і чоловічого. Життя отже, котре творить історію Церкви, є боже і людське. Хто бере катол. Церкву тільки односторонно, для того історія катол. Церкви буде незрозуміла, загадочна, або навіть парадоксом. Католицька Церква здається нераз упадає на се, щоб іще тим сильнійше двигнутися, покриваєть ся темною мракою, щоб іще більше заясніти, здається умирає, щоб тим славнійше воскресати.

Беручи історію катол. Церкви з огляду на чинник людський, не дасться заперечити, що в катол. Церкві були темні хвилі, упадки, роздори і замішання. Але з другого боку видимо вплив чинника надприродного, силою котрого катол. Церква перемогла всякі кризи, побідила всі противности і дальше сповняє свою місію від Христа призначену.

У теперішній однак Східній Церкві, відпавшій від єдности з католицькою Церквою, взяв верх головно чинник людський з придушенєм надприродного чинника і тому ся Церква носить в собі розклад і занепад. В часі коли була одна католицька Церква т. є коли не було ріжниці між Сходом і Заходом, коли Схід був католицький, тоді він становив одну орґанічну цілість разом з цілою Церквою і тоді в нім була повнота життя і сили вложеної Ісусом Христом в Церкву католицьку. В тім часі видимо на Сході великанський зріст Церкви і духовного життя, як також сильний розцвіт богословських наук. Відколи однак на Сході загніздилося візантійство на поли церковно-релігійнім, від тоді зачався занепад, повільне завмираннє, а вкінци цілковита смерть, т. є схизма.

А візантійство на полі церковно-релігійнім полягає в тім, що Церква на Сході в суперництві до Риму зачала спиратися з одного боку на царськім візантийськім дворі, котрого відтак сталася поневоленою рабинею, а з другого боку видвигнула зверхну форму обрядову при рівночаснім занедбаню життєвого змісту з віри. Під сею зовнішною мертвою формою зачався внутрішний духовний розклад, повстали церковні роздори, а сектанства роздирали нідро Церкви і держави. І коли катол. Церква на Западі перемогла всякі внутрішні і зовнішні кризи так, що нині Папа володіє в Ватикані висше понад всі могутности світа, а св. Петро домінує понад всі святині на земли, то в Візантії, де колись проповідав св. Йоан Золотоустий та інші святі Патріярхи, — прийшла цілковита руїна і на церкві св. Софії замість хреста видніє турецький півмісяць.

І католицька Церква перебула лячні бурі і катастрофи: ґаліканізму, февроянізму, реформації Лютра і ріжні зовнішні революції, — одначе сама не захиталася. Минулися могутні держави, які нераз побивали катол. Церкву, перевернулися царські трони, — а католицька Церква стоїть непохитно, хоч без оружної земської сили. Навпаки Східна Церква, затроєна візантійством, не може сама остоятися о власній силі, але тримається сили земської і паде з її упадком. Церква російська була ше наймогутнійша, але її могутність то була радше слабосильність рабині привязаної оковами до царського трону. Одначе вже в часі її могутности точив її нутро рак ріжного сектантства. А коли упав царський трон, вона показалася така безсильна, що вкінци поклонилася сатанізмови большевії.

Були, є й будуть апостазії членів катол. Церкви, однак орґанізм її такий здоровий і сильний, що всьо хоре і затроєне з себе викидає так, що цілий орґанізм остає здоровий і ненарушений. Суть в катол. Церкві грішники і бунтівники, але суть і святі, які своїм геройством вправляють світ в здивованє. Рікрічно катол. Церква оголошує своїх святих, по всі часи родяться в ній великі душі, які на ріжних полях сповняють жертву для добра людства. А монашество її, сей вицьвіт християньства, ся найбільша окраса Церкви, є сильно здисципліноване та оживлене духом евангельських ідеалів і розвивається в ріжнородних категоріях, несучи услуги і ратунок у всіх потребах і нещастях людських.

У Східній Церкві, затроєній візантійством і погруженій в схизмі, замовкли великі святі Василії, Золотоусті, Богослови, Епіфанії, Дамаскини, а нових святих нема ніяких. Монашество зниділо, остала лише позірна форма зовнішна, під котрою криється або духова гниль, або подекуди слабоумне факірство.

*) Отсю статтю одержали ми від старшого віком, поважного нашого священика. — *Ред.*

Світ завдячує катол. Церкві правдиву культуру, бо катол. Церква уратувала від загибелі упавший Рим, вона природно добрі здобутки старинних народів ухристіянила й удоховнила, серед повіни вандрівки народів не тілько не загинула, але навпаки народи ті ухристіянила й ублагороднила.

Навіть ті держави чи народи, які відтак відпали від катол. Церкви, не тільки не ослабили катол. Церкви, але й самі завдячують несвідомо свій поступ і цивілізацію колишній культурі, одідиченій від катол. Церкви. Таксамо треба річ брати з протестантами та іншими сектами. І се якраз свідчить о невичерпанім засобі духової сили і могутнього впливу катол. Церкви.

Чимсь подібним не може похвалитися Східна Церква, бо вона сама придушивши в собі діланє духової сили і життя, не могла його влити в держави і народи. Навпаки, вона своїм розкладом привела до руїни візантійську державу. Можна напевно припустити, що колиби Схід був остав католицький, булиб там зовсім инакше уложилися обставини державні і політичні, ніж які тепер там суть.

В катол. Церкві ніколи не мав місця цезаропапізм. Могли бути одиниці, могли бути навіть ґрупи церковних людей, які запобігали о ласку світської держави, але ніколи Церква, як Церква. Були вправді хвилі, коли катол. Церква в даних, сприяючих або вказаних, чи конечних обставинах послугувалася світськими державами, користала з їх помочи, і навіть поручала їм церковні справи, але се ще не означало, що вона резиґнувала зі своєї самостійности і зі своїх прав.

Катол. Церква, памятаючи слова св. Ап. Павла, що нема власти, як тільки від Бога, боронила і боронить авторитет світської власти і приказує її слухати, оскільки дана світська власть не противиться власти Божій. Одначе катол. Церква ніколи невільничо і сліпо не стояла на услугах світської власти і тому кілько раз в оказалося, що держави задалеко посувалися в своїм вмішуваню в церковні справи, або зачали присвоювати собі певні права в Церкві, тоді вона цілою силою оперлася, виповідала борбу аж до мученичої крови і доти не устала, доки зовсім не освободилася з кайдан світського впливу. Се видно найлучше в тій борбі, яку звів Папа Григорій VII. з властю світської держави. Нині Папа, хотяй не має своєї земської держави, хотяй не має оружної сили військ, однак володіє як свобідний і незалежний суверен моральної і духової сили, бо навіть останок слідів колишнього вмішуваня світських держав до справ Церкви, а іменно закладаня „вета“ в часі вибору Папи, знесено Папою Піем X.

А що казати о геройськім мучеництві католицької Церкви, якого всьмо свідками серед шаліючого переслідування в Мексику!

Цезаропапізм се якраз знаменна черта Східної Церкви, яка відкинувши скалу св. Петра, оперлася на хиткій силі земських держав. До вершка дійшов сей цезаропапізм в російській Церкві. Східна Церква все була і буде на услуги світських держав, бо цезаропапізм се фізично-конечна умовина її істнованя.

К. б.

ГРИГОРІЙ ЛАКОТА.

Про вивезення і поворот перемиської мітри Данила.

(На основі урядових актів перемиської капітули й воєнної хроніки бл. п. о. архидіякона Мирона Подолинського)

IV.

Коли Шмурло се сказав, почули ми сильну детонацію а потім 3 чи 4. гарматні вистріли (про що буде пізніше*). Шмурло змішався, поблід і каже: Не чуєте тих стрілів? Германці вже недалеко! Я питаю: чи Ваше Превосходительство доконче жадають видати мітри? На се він: я не повеліваю Вам, но я безусловно совітую видати що важніщі перґамени, мітру і хрест. Я відповів з жалем: сказав я, що маємо місця до схову зовсім безпечні від бомб, а рабунку не боїмося. В архіві суть грамоти, що відносяться до Епископства і перемиської епархії, всі вже переписані а часть печатана, прошу архів лишити, також мітру і хрест, то річи святі, ми їх збережемо.

На се сказав Шмурло нервозно: Но, архів ви зберігайте, крест то святая вещ збережіте самі, а мітру я вам збережу в Академії Наук в Петрограді.

Видячи ушір Шмурла і рішучість його жадання що до мітри та уступство що до архіва, приніс я мітру, яку він запакував (у футералі) в грубий папір, обвязав шпаґатом, залякував печатьми і заадресував: Въ Академію Наукъ въ Петроградѣ. Коли Шмурло зі мною вийшов з капітули, несучи мітру, передав її салдатови, який чекав при автомобілі, і присів коло шофера. Шмурло прощаючися сказав: Не безпокойтесь, я збережу мітру, я сейчас уєзжаю автомобілем во Львов“.

*) О. Подолинський по описі забрання мітри пише дальше в хроніці, що того самого дня перед 10. год. упала з літака (австрійського чи німецького) бомба в мішку на ринку і вибухла, убиваючи кількоро людий, а за літаком посипалося кілька арматніх вистрілів зі Знесіння.

На доказ забрання мітри полишив проф. Шмурло о. Подолинському реверс: на блянкеті з випечатанним (по лівім боці піваркуша, зложеного в дві чвертки) написом: М. Н. П. (Министерство Народнаго Просвѣщенія) Уполномоченный Императорской Академіи Наукъ по охраненію историческихъ памятниковъ и научныхъ коллекцій въ районѣ военныхъ дѣйствій № (дописав) 25. — 29. апрѣля 1915. Перемышль. Удостовѣреніе Принята мною отъ о. архидіякона М. Подолинскаго митра въ жемчугахъ, принадлежащая греко-католическому епископству въ Перемышлѣ въ вѣдинии каѳедральнаго капитула — для вивоза ея въ безопасное мѣсто и съ обязательствомъ возврата по окончеии войны. — Уполномоченный Императорской Академіи Наукъ Е. Шмурло. Печать з ляку червоного, на ній царський російський орел з двома головами а кругом орла напис: „Уполномоченный Импер. Академіи Наукъ“.

Цей реверс зложений між актами капітульного архіву мусів заступати мітру на протязі 11-ти літ

Побоюючись запропащення цеї цінної старинної памятки, мимо непригожого часу воєнного поробила перемиська капітула заздалегідь старання о її звороть. Під датою 30. березня 1916 р. ч. 52. внесла капітула довше письмо через Еп. Ординаріят до Міністерства Віроісповідань і Просвіти у Відні з проханням, щоб уряд поробив відповідні кроки в цілі звороту забраної мітри. Це письмо ізза війни і відтак упадку Австрії немало ніякого успіху.

Д. б.

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

ЖІНКА ХАЛІФА Й ПАДИШАХА СУЛЕЙМАНА ВЕЛИКОГО, ЗАВОЙОВНИКА І ЗАКОНОДАВЦЯ.

Українська історична повість з 16. століття.

Весь жіночий полон з дрожачим серцем слідив вислід боротьби. Полонені дівчата й жінки сиділи тихо як перелякані птиці, над якими бються шуліки. Тільки тут і там якась відважніща вимикалася в степ серед замішання й інстинктом кермована бігла в напрямі, відкіля прийшли козаки. Настуня з жалем дивилася на свою зранену ніжку.

Татаре боронилися завзято. Особенно витрівало боронили тої части табора, де був жіночий полон.

Нараз — Настуні похололо в серці. Козаки почали подаватися... Вона ще не розуміла, що сталося. Невимовний біль і жаль стискав їй серце мов кліщами. Невже вони не освободять її? Невже й Стефан покине її?

Козаки і з ними частина полонених були вже — за таборами. Очевидно відходили поспішно. Татари чомусь не гналися за ними. Не могла зрозуміти, що було причиною того всего.

Щойно по довгім часі, як козацькі ватаги вже ледви видніли в блиску догоряючих частин табора — побачила, як здалека надіздив більший татарський чамбул.

Тепер і татарська сторожа з табора кинулася в значній части в погоню за втікачами.

Як чорне гаде затемніли на степу татарські відділи. Козаків уже не видно було.

— „Нехай їх Бог ратує!“ подумала Настуня й хотіла молитися за них. Але увагу її відвернув прикрий крик. То оставша частина татарської сторожі добивала ранених козаків і деяких полонених, передтим виколюючи їм очі й знущаючись над ними в страшний спосіб.

Так закінчився серед українського Дикого Поля один з тих незлічимих і страшних епізодів, одна з тих нічних різанин, в котрих від віків ніхто не просить ні не дає пардону. А кріваві степи Запоріжжа знов мерехтіли спокійно в ранній імлі, такі здорові і свіжі, якби їх щойно сотворила дивна рука Господня.

Настуня в своїй глибоко віруючій душі думала весь час над тим, чому Бог дав їй на цілі дні наперед побачити козацькі відділи, перекинені може на багато миль злудним привидом пустині, — а не дав їй освободження. Думала й не знаходила відповіді.

І ще на одно не знаходила відповіді, а саме на питання, чому діти тої землі, з котрої вийшла, йшли у неволю, хоч вони ростом і силою більші від Татар. Чому вони не женуть Татар у неволю, але Татаре їх?

IX.

Зі сходом сонця табор рушив у дальшу дорогу. Свист ремінних нагаїв і крики болю полонених не умовкали. Але жіночого полону не били. Навпаки. Щойно тепер дали сему полонови можливий харч: ячмінь, просяну і гречану кашу, приправлену кінським товщем.

Настуня зрозуміла, що кормлять їх уже як свою власність, яка представляє більшу ціну на торзі, коли добре виглядає.

Вже чула в серці, що не вирветься з неволі І почала спокійно придивлятися своїм власникам — присадкуватим, з товстими черевами, широкими плечима, короткими шиями й ве-

Який наш національний стяг?

Прикро ставити таке питання нині, коли в нас так богато говориться і пишеться про націю, державу і т. п. Але раз-у-раз мають місце факти, які свідчать наглядно, що справа ця для нас все ще не ясна. Найновіший факт, се оголошена якраз виборча відозва Центрального Комітету УНДО, в якій згаданий Комітет у повному складі 48 підписаних осіб провідників взиває Український Народ Галичини, Волині, Холмщини, Полісся і Підляша йти до виборів під блакитно-жовтим стягом, отже під стягом — браунтвайгським*).

А який жеж стяг український?

Краски державного чи національного стягу в геральдиці вяжуться з гербом дотичної держави чи нації. І не тільки краски, але й їх порядок. Першою, головною краскою є завсіди краска головної частини гербу, другою — краска поля, що на нім є герб. Так нпр. давному австрійському гербови: чорному орлови на жовтім полі відповідали краски австрійського стягу і їх порядок. Австрійський стяг був, як відомо, чорно-жовтий. Так нпр. польському гербови: білому орлови на червоним полі відповідають біло-червоні краски польського стягу.

Розуміється, українському національному гербови відповідають краски українського національного стягу. Тільки не тризубови, якого красок не знаємо, а галицькому золотому згл. жовтому львови на синім полі. Отже український національний стяг не синьо- чи блакитно-жовтий, як помилково пишуть і роблять у Галичині (тільки в Галичині, бо на В. Україні такої помилки не зустрічається), а золото-синій чи там жовто-блакитний.

Запамятаймо собі се вже раз!

*) Braunschweig (близько м. Ганноверу), десята державка Німеччини, має 36.729 кв. км. і соймик з 60 послів. Прапор: blau-gelb.

ДЕНТИСТ Б. ЛЬОКЕР
у СТАНИСЛАВОВІ,
вул. Собєського 14, партер.
Спеціяльність: Корони білі і штучні зуби американською системою. Ціни приступні. Услівя догідні.
43 12—?

НАУКА З ВИБОРІВ.

ДО ВСІХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНИЦЬ УХО, ДО НАШИХ ЧИТАЧІВ І ПРИХИЛЬНИКІВ.

Просимо дуже, присилати до нашої Редакції всі, навіть найдрібніщі відозви і плякати, звязані з виборчим рухом у Галичині й за сокальським кордоном, не тільки в українській мові (котрі нам найпотрібнійші), але взагалі в усіх мовах. В листах просимо о правдиві короткі замітки про вік (*приблизно*), звання, освіту і політичну приналежність підписаних під тими відозвами людей, а особливо про їх відношення до християнства і катол. Церкви. Нпр. Х. У., літ коло 35, працює в кооперації, освіта середня (або народної школи, чи висока), належить до партії (такої то), провадить життя християнське (або: гіршить, сказати чим) і т. п. Має вплив (*чим? як промовець, орґанізатор, корупціоніст* і т. д.) Такі дані дуже потрібні для докладних студій над політ. рухом на нашій території, а такі студії потрібні для науки на будуче. Ще раз просимо, не злегкеважити сеї справи, бо нагода до такої дрібної але дуже важної праці лучається тільки раз на пять літ. З тих інформацій зробиться колись науковий ужиток (головно статистичний), котрий дуже може придатися при слідуючих виборах. Розуміється, радо приймаємо також самі відозви, без ніяких заміток.

Редакція „Нової Зорі“.

КУПОНИ НА СУКНІ
БЛЮЗКИ
СТОЛОВІ ҐАРНІТУРИ
ХУСТИНКИ до НОСА
ПЛЄДИ
поручає фірма АНТІН УВЕРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі і Стрию.
ЦІНИ ЗНИЖЕНІ!
86 7—15

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники „ДОБРА КНИЖКА“, — Lwów, skr. poczt. ч.11

Політичний процес 17-тки.

Шестий день розправи розпочався також при повній салі. Хоч у попередних днях виступали головні обжалувані, то інтерес до процесу не ослаб.

По кількох питаннях, звернених до обж. Ів. Вербицького, впроваджено на салю молоденьку обж. Ольгу Вербицьку, гарну, симпатичну й елеґантну. Вона до вини не почувається, до „Укр. Військової Орґанізації“ не належала, хоч знала ріжні особи вмотані в справу. Закидають їй на основі її листа до Піпчинської, що була головним лучником між централею і тими, що ділали в Сх. Галичині. Сю обжалувану особливо уважно випитували прокуратор і заступник вдови по пок. Собінськім.

По ній зізнавав обж. Юліян Головинський, б. командант бриґади в Укр. Армії. По 1923 р., коли вернув з Чехії, займався посередництвом у торговлі, в 1926. оженився. З обжалованих знає тільки одного М. Вербицького, ще з Праги. Ів. Вербицького не знає зовсім, отже й до шпіонажі не міг його намовляти. Признає, що фотоґрафія знайдена в „шпіонській централі“ належить до нього, але вона могла дістатися туди з актів паперів орґ. VI. Укр. бриґади, котрій післав кілька таких фотоґрафій. На питання, який тепер його погляд на політичну ситуацію, відповідає, що хоч бажає самостійности Укр. Держави, то по 14. III. 1923. думає, що активно виступати проти істнуючого стану нема що.

По комданті бриґади виступив б. хорунжий Укр. Армії, обж. Антін Стефанишин, учитель „Рідної Школи“ в Долині і співроб. „Вістей з Лугу“. До Вербицьких заходив, але там не мешкав, як йому закидають. Фотоґр. апарат мав, але се власність „Лугу“. До псевдоніму „Клечко“ не признається. Зате признається, що писав політичні статті і що його літер. псевдонім „Вартовий“. До ніякої вини не почувається.

Впровадили обж. Олександру Яницьку, учительку, наречену обж. Ів. Вербицького. Одягнена в чорну сукню, на обличчі бліда, з запалими очима, очевидно дійсно хора. Говорить ледви чутно. До ніякої вини не почувається. Доляри мала, але одержувала їх від матери з Америки. На деякі питання не дає відповіді. Деяких місць з листу нареченого не розуміла. Він не зо всіми справами звірював ся їй.

ликими головами, з узкими, чорними очима, короткими носами, малими ротами та з волоссєм чорним як смола і грубим як конячі гриви.

Розуміла, що прийдеться їй стати невольницею або може жінкою одної з тих брудних потворів, про які ще в дома оповідала їй бабуня, що вони родяться сліпі, як собаки*).

Здавлювала в собі обмерзіння й дивилася в невідому далечінь. А уста її шептали молитву до Богоматери.

Татаре що раз дальше запускалися в безмежні степи, йдучи в полуднево-східнім напрямі. А чим далі посувалися у глибину степів, тим більше свобідно почувалися й їхали помаліще. Але в міру як наближалися до своїх аулів, щораз то частійше бралися до тресури свого жіночого полону, щоб заголюкати до останка своїх бранок і зломати в них усякі прояви їх волі.

В тій ціли як лише котра прочуняла від утоми, казали їй злазити з воза, привязували за шию мотузком до маж і так казали йти або й бічи при возі. Здоровіщих, у котрих можна було сподіватися сильнішої волі, тресували ще більше дико: таких брали на ремені за шию й попід пахи та гнали попри конях.

Ой ще не все сказав Настуниній мамі її виразний сон про долю її дочки!.. Коли й вона прийшла трохи до себе, мусіла також іти що другий день на мотузі попри чорні мажі татарські і мусіла часом бічи попри диких конях на ременях, під ляскіт батогів і під регіт ординців.

І так їх тресували по черзі, всіх без ріжниці походження і віри і мови, всіх, що породила наша гарна земля, котрої її мешканці не могли оборонити ізза неладу між нимн.

В одних ті знущання кидали іскру ненависти і ті погасіли в душі і на обличчу. Настя не належала до них. На татарських ременях пригадувала собі, що не тільки її мати але й вона сама жертвувала себе в хоробі на службу Богу. А потому, коли минула хороба, забула свій обіт і знайшла собі земного нареченого. Тепер свої терпіння уважала покутою за зломання обіту. Без словечка скарги бігла попри коні ординські. А терпіння, яких зазнавала і які спокійно зносила, надавали її вже передтим гарному личку, якогось ще більшого вдохновення. Личко її продовжилося й набрало такої великої, що аж хоробливої ніжности, а очи в болю і терпінню набрали глибини. Дух її ріс і кріпшав в упокореннях, як росте у кождої людини, котра свій хрест лучить з думкою про Бога й очищення.

Татаре знали вже з практики, кілько їх дикої тресури може видержати кожда сорта живого товару. Длятого звичайно не перетягали струни, бо той „товар“ становив їх богацтво.

Але не одна з тресованих, оскільки не погибла, діставала й кілька разів горячки, заки перейшла великі степи України і дійшла до Криму. До тих останних належала й Настуня.*)

Молитвою втихомиряла свої болі й упокорення. В уяві своїй бачила тоді нутро церковці св. Духа в Рогатині або катедри св. Юра у Львові, де вперве побачила свого Стефана.

Але часом горячка від степової спеки і знущання доводила її до маячення, коли вже лягла на твердій землі для відпочинку. Тоді уперто переслідував її привид Чорного Шляху, хоч замикала очи. В її уяві йшла тоді тим шляхом чорна смерть, чума. Ішла висока аж до хмарн, вся чорна як аксамит, з чорною косою у руці, на білім кістянім держаку. Йшла і сміялася степами Запоріжжа, а все йшла в напрямі на захід сонця...

Дальше буде

*) Автентичне повіря нашого народа про Татар.

*) З оглядів естетичних не подаємо тут описів ще далеко гірших знущань над полоненими, котрі стверджують автентичні жереда очевидці.

По ній зізнавав обж. Володимир Дармохвал, котрого увязнено в польськім війську, при 53 пол. піх. в Стрию. До вини не почувається. Олександри Яницької не знав, тільки її сестру Нусю, котрій позичав книжки з власної бібліотеки. —

Семий день розправи був особливо оживлений питаннями адвокатів: Ганкевича, Павенцкого і Шухевича. Перший зізнавав Волод. Дзісь. В українсько-польській війні участи не брав, був у большевії, тут займався кольпортажею „Нац. Думки“. На закид, що у нього знайшли докладні шпіонські інформації про б. летнисько на янівськім, мовчить. Псевдоніму не мав, але від дитинства називали його „коник“ ізза веселої вдачі. До вини не почувається. Книжки про військові й шпіонські справи купував, бо війна мусить прийти й Українцям треба знати, що робити.

Предс.: „Таж ви не ґенерал“. — Дальше зізнавала молода учителька Станислава Дзюбівна, дочка друкаря в „Слові Польськім“. Живе постійно у Львові. Листа до Сайкевича, делеґата військ. орґ. на Галичину, не писала. „Оленку“, котра писала, знає, але назвиска її не видасть. Раз Оленку болів палець і вона писала за неї лист до Сайкевича, але то був лист любовний.

Опісля зізнавав син священика Остап Дерлиця. Атаманьчук не просив його о револьвери, тільки о мобіліз. карту, але він не дав йому нічого. Ольги Вербицької не знав. Чому вона згадує його в листі писанім симпатичним атраментом, не знає. З Атаманчуком говорив про убивство Собінського, а на поліції виперся того, бо боявся, щоб його не вмішали в ту справу. — Розправа треває дальше.

ЛІКАР-ДЕНТИСТ (стоматолог)
Д-р мед. Берта ШНАЙДЕР
абс. дентист. клініки Університету
Львів, вул. Академічна 24.
Тел. 26-58.
ординує в недугах зубів та устної ямц.
— - Технічно-дентистична робітня. - —
102 Для незаможних полекші. 5 15

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ

„Ukraińcy pójdą do wyborów w rozsypce.“ Під таким гарним і слушним заголовком описує нас орґан пілсудчиків „Дзєннік Львовскі“ в ч. 32 в депеші з Варшави ось як: „В близьких виборах до сойму й сенату політичні українські партії виступлять у великім розбиттю... Навіть в орґанізаціях, що беруть участь у бльоку УНДО. повстають ферменти...

Ряд партій зовсім не приступив до бльоку нац. меньшостей. Соціялістичні радикали виставили листу ч. 22, ліві радикали „З Цирилєм Трильовським на челе“ назвали себе „Українським виборчим бльоком селян, робітників і працюючої інтеліґенції“ тай отримали листу ч. 28, комунізуючий Сельроб розбився на дві ґрупи: правиця, що має більші впливи на Волині й Поліссю, виставила листу ч. 8, лівиця, ділаюча переважно в „Малопольсце Всходней“, має листу ч. 19 названу (очевидно на сміх — Ред. „Н. З.“) „Єдність Сельробу“. Окрім тих партій виступає льояльний для Польші УНС. з д-ром Даниловичем і має листу ч. 6. Прихильники Петрушевича з д-ром (?) Будзиновським зголосили також окрему листу ч. 26, під назвою УПП... Належить предвиджувати ще льокальні, окружні листи. Недавно зголосив окрему листу на Холмщині й Поліссю б. пос. А. Васильчук т. зв. „Українську Народну Листу“... — Щож? скажемо на те: в Варшаві певно лучше знають, ніж в управах всіх українських партій, хто з Українців не зголосить „народну“ листу, розуміється „для добра“ українського „бідного народу“. Що вже з нами буде, то буде, але добре вже тепер єсть те, що бодай „Цириль“ Трильовський змилувався над нашим бідним народом тай ще в сам час наспів, щоб ратувати його „перед чорною хмарою зрадників“. А то дійсно не знати, що булоб з нашим „бідним народом“, якби так Поляки не пустили були старого „батька“ і якби „ратованнє бідного народу“ перед чорною хмарою впало було тільки на соціялістичних радикалів, УПП., ППС., на бідного тов. Дурделу (котрого прекрасно описує йогож орґан „Наше Слово“ в ч. 9) і т. д. Вправді „Українци пуйдон до виборуф в розсипце“, — але за те якимиж мальовничими „шеренґами“! А на самім переді тої „розсипки“ славний „батько“ Цириль Трильовський. Га, всяка влада від Бога — одна в нагороду, друга на кару, — або інакшими словами: Кождий нарід варта якраз таких послів, яких собі вибере.

Чому нема виборчої горячки? На се питання відповідає краківський „Час“ так: В р. 1922 в тім часі перед виборами була більша виборча горячка ніж тепер. А тепер нема її длятого, бо по нездарнім життю попереднього сойму й сенату не привязують уже люде до них як орґанів суверенности такої ваги, як перше. Сойм і сенат дали собі видерти перевагу і нема виглядів, шо здобудуть назад свою перевагу.

Що буде з Польщею? „Слово Польске“ принесло передовицю п. з. „Проблєм устрою“ такого змісту: Перший сойм Польщі мав характер однопалатної конституанти з необмеженою компетенцією. Він дав конституцію з 17. III. 1921. Сойм, котрий за місяць буде вибраний, матиме на основі закона з 17. III. особливше право, змінити конституцію більшістю $^3/_5$ і без участи сенату. Життя зробило демократичний устрій Польщі мертвою буквою. Супроти того наближається пора, в котрій буде на довгі літа вирішене пекуче питання уствою держави. По дематогії перших літ істнування нової Польщі в напрямі демократичної республики й народовластя — прийшла сильна хоч поверховна реакція до скрайних помислів диктатури та монархії й заперечення всякого значіння парляментови. Тепер треба охоронити публичну опінію перед скрайностями. Щоб не впасти назад у безголовє ліберально-демократичного устрою, мусимо зробити крок вперед до національного устрою будуччини.

(Чи сойм здобудеться на більшість $^3/_5$ голосів, щоби змінити конституцію, можна сумніватися. — Ред. „Н. Зорі“).

Науковий фейлетон „Нової Зорі“. з 5. II. 928. 5

С. ТОМАШІВСЬКИЙ.

Перший уніятський митрополит України-Руси.

В науковій історіографії, політичній і церковній, майже не згадувано Петра. Один тілько старий німець Штраль, у своїй історії російської держави (1839), скомбінував очевидно Стрийковського з Парисом та велів Данилови посилати в р. 1244 посольство до папи, одначе й він не назвав Петра по імени. Поза ним, дарма шукати згадок або близших вказівок в обробленях таких загально знаних істориків як Карамзин, Соловьев, Костомаров, Макарій, Голубинський, навіть Грушевський. Натомість у спеціяльних працях, де коли було цілком промовчати загадкову постать архиєп. Петра, довгий час панував суворий критичний дух Петрушевича. Й ось так київський професор Дашкевич у своїй монографії про Данила (1873) і галицький преосв. Пелеш у своїй історії церковної унії (1878) — оба вірили, що Петро не був руським владикою, тілько латинським.

Зворот настав на початку 80-тих років мин. століття. Почин до нього дав — як дивно! — той же сам Петрушевич. Познайомившися з хронікою Маттея Паріського і — перший з українських істориків — з буртоньскими анналами, він основно змінив свій раніший погляд. В окремому приписі до розвідки про церкву св. Пантелеймона в Галичі (1881), він повернув до традиції Стрийковського й признав Петра галицьким єпископом, що його Данило потайки вислав на Собор навязати взаємини з апостольською столицею. І хоч тепер автор станув, під оглядом наукової методи, без порівнання вище ніж 25 літ раніше, то мимо сього його нові висновки не знайшли признання. Розбилися вони, як звичайно в таких разах буває, на вкорінених упередженях, конфесійних і обрядових.

Почувши себе в небезпеці, православє вислало проти Петрушевича авторитетного вченого Дашкевича, і він, у розвідці про Данилову унію (1884) старався збити нові погляди свято-юрського каноніка. Він виходив із становища, що почин до унії XIII-го в. дав не Данило, тілько Іннокентій IV, тому відкидав ту можливість, щоб галицький князь посилав кого до Ліону, а щодо архиєп. Петра, то в нім автор готов був видіти кого тілько любо — від підозрілого міжнародного авантуриста почавши, на якім-не-будь сербськім (Ruscia — Rascia єпископі скінчивши — а лише не церковного достойника з „Руси під володіннєм дому св. Володимира". І знов, — при всіх наукових хибах сеї праці, що нераз компромітують автора — ся теза перемогла. Раз виключений Петро не повернув більше на те місце, що його якийсь час перед тим займав. І хоч з того часу, як буртонська хроніка стала знаною і як участь Петра в Соборі не полишала жадних сумнівів, історичне значіннє сеї постати безмірно зросло й вона — щоб так сказати — почала нагально домагатися висвітленя, то вчені дослідники, політичні і церковні, воліли далі обходити її мовчки...

Що-тілько львівський проф. Абрагам пригадав ученому світови се нерозвязане питанє. У своїй дуже цінній книжці про початки латинської Церкви на Руси (1903) він — що правда — не силувався розвязати загадку, ким саме був той архиєп. Петро і з чийого наказу явився він на Соборі; що більше, він навіть висловив сумніви, чи сю загадку уже буде можливо розвязати; при всім тім одначе нема в нього непевности ні щодо Петрового характеру — вищого духовного — ні щодо його походженя з Руси. Дякуючи заміткам Абрагама, постать архиєп. Петра віджила і знайшла відгомін серед молодших дослідників.

Ревізію пригаданого питаня підоймив наперед український історик Чубатий у своїй прані про Західну Україну й Рим у XIII-ім віці (1917). Він висловив низку нових думок про особу, становище й місію архиєп. Петра, одначе в загальнім висліді не дуже відійшов від останніх догадок Петрушевича; він думає, що Петро був по всій правдоподібности таки галицьким єпископом, що Данило вислав його в неурядовім характері на Собор навязати зносини з Заходом задля оборони від Татар та що ся руська місія дала привід папі вирядити посольство (францисканина Плано Карпіні) до Монголів і сим шляхом вкінці довести до першої унії на наших землях.

Не знаючи розвідки Чубатого й деякої иншої літератури (взагалі треба сказати, що подаий вище огляд важнішої літератури про се питанє появляється вперше і раніше нікому з дослідників в цілости не був знаний), особою нашого Петра заінтересувався молодий польський учений о. Уміньский. У своїй богатій на мало знані жерела й літературні подробиці праці про татарську політику папи Іннокентія IV (1922) присвятив він кілька заміток архиєп. Петрови та старався відгадати звязану з ним загадку. Він обстоював його руське походженє й архиєпископський титул, одначе щодо становища, а навіть імени, він не вмів дати жадної розвязки, хиба поставив кілька можливостей без близшого мотивованя, як прим. що Петро то може друге імя пізнішого митроп. Кирила (III), або самозваного митроп. Йосафата, або що може він ідентичний з переяславським єпископом Симеоном (убитим Татарами ще 1240!), або вкінці що може його треба шукати серед кількох безіменних єпископів того часу, між ними й рязанського, і т. п. Д. б.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Короткий життєпис папи Пія XI. (КАП) Пій XI. (Ахіль Ратті) уродився дня 31 травня 1857 в Дезіо. Батько, Франц Ратті, був власником прядільні. Студіював у Медіоляні і Римі, був професором відтак в духовнім семінари в Медіоляні. Від 1888 почав інтензивно науково працювати в ватиканській бібліотеці „Амврозіяна“, а 1907 р. був іменований префектом сього заведення, а чотири роки опісля префектом цілої ватиканської бібліотеки. В 1918 р, вислав його папа Бенедикт XV. як свойого сталого представника до Варшави. В 1919 р. іменований Апостольським Нунцієм і Архієпископом. По трьох-літній важкій праці в Польщі піднесено його до гідности архієпископа медіоляньского й кардинала. По смерти Бенедикта XV. вибрано його дня 6. II. 1922 папою. В виконуванні обовязків пробивається велика сила характеру, Програму свою висловив у кличі „Мир Христа у Царстві Христовім“. Передовсім піклується він справою католицької акції.“

Шеста річниця коронації Св. Вітця Пія XI. дня 6 лютого ц. р.

Зріст впливу Ап. Столиці. КАП вичисляє 34 держав, які мають тепер своїх представників при Ватикані. Половина з них це держави европейські, друга половина поза европейські. Зріст політичних впливів Ап. Столиці почався в часі світової війни. За понтифікату Пія XI. Ап. Столиця заключила конкордати з Польщею, Литвою, Лотвою, Баварією а також угоду з Чехословаччиною. Готовляться конкордати з Німеччиною, Прусією, Румунією, Югославією, Альбанією й Віртембергією.

— Кардинал Андріе про „Аксіон Франсез“. З приводу новорічних желань, які кардиналови зложили представники духовенства з Бордо, висловився кардин. Андріе про „Аксіон Франсез“ так: „Сю організацію осудив Христовий Намісник на Консисторі в грудні 1926 і в червні 1927. Св. Отець радіє поворотом слухняних синів, а про непокірних і бунтівників заговорив словами св. Івана, що вони не з Його вівчарні. А це рівнається викляттю, що повинно привести їх до опамятання“... Кардинал пригадує вірним слова Монталямберта, що вони повинні бути в першу чергу католиками. (Монталемберт, помер 1870, визначний французський публіцист і бесідник, дуже заслужений для катол. Церкви. — **Ред).** Боротьбу з Церквою час вже покинути. За плечима вже комунізм, що при існуючих у Франції ворожих Церкві законах, готов повести батьківщину в пропасть. Повторює тому і тепер знаменний клич „Франція буде католицька або зовсім перестане істнувати“. „Ля Кроа“.

— (КАП). Рідкий ювилей монаха. О. Осип Катальдо Т. І. з місточка Сноовкен у Злуч. Державах, обходив в сих днях діяментовий т. є 75-літний ювилей вступлення до свого Чина. Йому тепер 92 роки. Він знаний як ревний місіонар і апостол індійських племен, серед котрих працював більш ніж півстоліття. За сей час вивчив він майже усі індійські мови.

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

— Подвійні виборчі листи. Декуди в виборчих округах виставлять подвійні виборчі листи таборів зближених до правительства: одну радикального, другу консервативного характеру. Такі подвійні листи будуть м. і. в Краківському воєвідстві в вибор. округах: Ряшів, Новий Санч та Вадовичі.

— Уневажнення державних ліст. Державна виборча комісія уневажнила державні виборчі листи ч. 16, ППС-лівиці, ч. 23 ліста польськ. партії б. посла Воєвудзького та ч. 32 (ком. ліста). Уневажнено їх тому, бо окружні виборчі комісії ствердили неавтентичність деяких підписів.

— Ще одна політ. партія! Як доносить „Нарід“ у ч. 5., редактор урядового органу „Народного Вістника“ скликав у Луцьку Зїзд Укр. Господарського Обеднання (УГО) й перемінив його на політичну польонофільську партію, щоби взяти участь у виборах. „УГО“ йде з блъоком співпраці з урядом, ліста ч. 1. Коли так дальше піде, то в скорі побачимо около сто укр. політ. партій.

— Польський фронт у Сх .Галичині. Христ. Демократія (ХД.) пробувала таки довести до порозуміння всіх польських партій із виїмкою соц. демократів (ППС.) на терені Сх. Галичини. Та по довгих нарадах представники народ. демократії (Н.Д.) кинули самі наради. Не хотіли диспути навіть на конкретні теми.

— Нові декрети президента Польщі. В найблизчих днях появляться нові декрети президента річи посполитої зі санітарної ділянки, а саме про повитухи, про аптики, про опіку над психічно недужими та інші.

— Вельми скорий поворот. Дня 31. січня вечером вернули з Москви дирек. департаменту міністерства промислу й торговлі **Соколовський** і начальник відділу МСЗ.Голувко, що їх було вислало польське правительство до Москви для переведення вступних розмов у справі польсько-радянських торговельних переговорів. Вони вернули — навіть не розпочавши переговорів.

АВСТРІЯ. В австрійськім парляменті прийшло до бурливих сцен і навіть бійки. Соціялістичні посли обурені промовою віцеканцлера Гартлєбена счинили бучу і грозили міністрам. В обороні уряду станули христ. суспільники. В наслідок цеї бучі засідання замкнено.

ЛИТВА. Договір з Німеччиною. Покищо невідомі близші умови німецько-литовського розємного договору. Німецька преса впевнює, що він не ріжниться від договорів, котрі Німеччина заключила досі з иншими державами. Польські часописи („Час“) догадуються, що тим договором Литва бажає формально забезчитися з боку Німеччини, а фактично зискати її попертя при майбутніх переговорах з Польщею.

Міністерська кріза в Ковні. Міністер справедл. Шилінґас і мін. скарбу Мільціюс подалися до димісії. Причина —непорозуміння з през. Вальдемарасом.

НІМЕЧЧИНА. Експозе Штреземана. В райхстаґу мін. Штреземан виголосив довшу промову про заграничну політику. Порушив такі справи: німецький меморіял до комісії безпеки, котра радить у чеській Празі, торговельна політика Німеччини, торговельні переговори з Польщею і французько-німецькі взаємини, а зокрема справа евакуації Надренщини. Окупація Надренщини є на його думку перешкодою до французько-німецького зближення.

АНҐЛІЯ. Вістка про морські збороєння Зл. Держав зробила в Анґлії велике враження. Анґлійський публіцист В. Стид пише про неможливість довшого затаювання сучасних взаємин між Анґлією і Зл. Державами. На його думку амер, адмірал Планкет добре зробив, що отверто сказав свою гадку (через що уступив. — Ред.).

РУМУНІЯ. Становище нар. селянської партії до справи наслідства трону є для правительства Братіяну жерелом безнастанного клопоту. В парляменті приходить часто до бурливих сцен. Підозрівають, що провідник сель. партії Братіяну є за введенням реснубликанського ладу.

Румунський міністер загр. справ Тітулеску був на днях в Римі. Після відвідин у Мусоління був також на авдієнції у св. Отця. Його завдання в Римі не легке. Румунські ліберали традиційно орієнтуються на Францію. Ворожнеча з Угорщиною велить їм орієнтуватися на Югославію, а там і на Малу Антанту. Та з другої сторони саме через спір з Угорщиною Румунія шукає симпатії в Римі, щоби протиділати мадярсько-італійській дружбі та дістати позичку в Анґлії.

МЕХІКО. Переслідування католиків. „Ню-Йорк Геральд“ доносить, що мехіканські власти арештували знову 300 католиків за оснування 4 парохяльних шкіл і за пропаґанду проти правительства. „Ля Кроа“ подає, що арештовано також кільканацять кат. учительок, а їх школи зачинено.

ОРҐАНІЗАЦІЙНЕ ЖИТТЯ.

Повітова нарада членів УХО-ії в Раві Руській.

За ініціятивою о. дек. Івана Карпевича скликано 1. лютого довірочну нараду членів УХО в равському повіті. Нарада відбулася в домівці „Народного Дому“ при співучасти коло 80 членів зі священства, інтеліґенції, селянства, міщанства та жіноцтва. Зборам проводив о. декан Говда, парох Угнова. Від Центрального Комітету УХО. прибули з референтами Впр. о. ігум. Теод. Галущинський і п. Іван Гладилович, що зясували цілі, потребу й засоби поширення УХО. Равщина, повіт під оглядом релиґійним і національним поважно загрожений. Сектанти і сельроби вже від довшого часу ведуть руїницьку роботу. Тому для Української Христіянської Орґанізації є тут вдячне поле для позитивної праці під кличем: „Відновa всього національного життя в дусі Христової науки“!

По довшій річевій дискусії над справами орґанізаційними і пресовими ухвалено резолюції в справі поширення катол. преси в повіті та вибрано орґанізаторів на поодинокі судові повіти Равшини, а саме на угнівський о. Чеховича пароха в Річиці, на немирівський о. Гучка пароха в Радружі і на равський судовий повіт о. дек. Дороцького пароха в Потиличі.

Присутний.

До членів Укр. Студ. Хр. Орг. 1. Пригадується членам, обовязок участи в сходинах! — 2. Проситься звертати, випозичені книжки або продовжувати реверси особисто в бібліотекаря.— 3. Подається до відома, що на неділю 12. II. зголосила п. Олена Галькевич реферат, на котрий обовязково повинен кождий член явитися.

Управа УХСО.

ФІРМА **РОМАН ЗУБИК** ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Анґлійські крепи на реверенди і папістики для 120 П. Т. Отців. 2—20

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Регіоналізм.

Що досі зробили галицькі Українці на сім полі?

В попередній статті під повищим заголовком („Н. З.“, ч. 4.) була мова про те, що таке регіоналізм, про зацікавлення ним серед Поляків і про потребу звернути на нього увагу також у нас.

Правду кажучи, на регіоналізм звернули увагу й галицькі Українці і то давно. Та тільки були се одиниці — виїмки. Ширший загал справою сею зовсім не зацікавився.

Найбільше пощастило Гуцульщині. Про неї маємо передовсім велику цінну монографію пок. проф. В. Шухевича п. з. Гуцульщина (5 частин), що її видало в рр. 1899—1908 львівське Наукове Товариство ім. Шевченка (чч. I—IV в „Матеріялах до української етнольогії, тт. II, IV, V, VII) й автор (ч. V) в українській, а Музей Дідушицьких у Львові в роках 1902—1908 в польській мові. Монографія ся се плід 20-літньої праці покійного автора. Звернув він у ній увагу головно на етнографічно-етнольогічний бік Гуцульщини, доторкаючись побіжно або й зовсім поминаючи инші не менш цікаві і важні: фізіографічний, соціяльно-економічний, лінгвістично - фільольогічний і т. д. Крім великої праці про Гуцульщину Шухевича є ще кілька дрібних, з яких згадаю дуже цікаву працю Онишука про пережитки первісної культури в Гуцулів. В нашім гарнім письменстві на Гуцульщину звернули в останніх часах увагу М. Коцюбинський (Тіни забутих предків) і Г. Хоткевич (Камінна душа).

На Лемківщину звернув був у нас увагу пок. проф. Ів. Верхратський. Він і дав нам більшу працю п. з. Про говор галицьких Лемків, що її видало в 1902 р. також Наукове Тов. ім. Шевченка (Збірник фільольогічної секції, том V).

Найменше уваги притягнула до себе Бойківщина. Тут поза кількома меншими працями, як д-ра В. Охримовича про останки комунізму в Бойків, проф. В. Січинського про бойківські церкви й ин., нема нічого.

На инші частини нашої країни не звернули в нас уваги й стільки, як на згадані вище. Не маємо отже в нашій науковій літературі нічого майже ні про Покуття, ні про Підгіря, ні про Посяння, хоч кожде з них має свої особливости. Так нпр. аж проситься під спеціяльний дослід галицьке Посяння — район: Перемишль-Ярослав-Ряшів, де зустрічається польська й українська етнографічна територія і де найдальше висунене на Захід українське населення подекуди забуло вже українську мову, хоч зберігло гр. к. обряд і почуття національної окремішности. Тільки про говори тої частини українського населення околиць Перемишля-Ярослава-Ряшева, що зберігла українську мову, маємо 2 праці Ів. Верхратського: 1) Про говор долівський, надруковану в „Записках Наук. Т ва ім. Шевченка“ (тт. 35/36) — говір околиць Перемишля і Ярослава і 2) Про говор замішанців, надруковану також у „Записках НТШ.“ (т. 3) — говір деяких сіл повітів Ряшева, Ясла і Коросна (відміна говору лемківського).

Що торкається Поділля, то галицька його частина в нашій науковій літературі чи не найбільш занедбана. Маємо тільки історичний нарис о. П. Білинського про Місто Тернопіль і його околиці (чч. I—II, 1894/95),

Коли мова про вивчення районів Галичини галицькими Українцями, то треба згадати ще про одну більшу працю пок. проф. Верхратського про Батюків. Се опис говору населення околиць Жовкви, Рави Руської, Яворова, Городка й Угнова. Опис надрукований у виданнях Наук. Т-ва ім. Шевченка (Збірник фільольогічної секції, т. XV, 1912 р.). А також Я. Миколаєвича Опис географічно статистичний повіта Камянецького (Львів, 1895).

Отсе й усе, що зробили галицькі Українці досі для вивчення поодоноких областей своєї країни. Зробили, як бачимо, небогато. Та все таки дещо зробили. Заслуга се передовсім одиниць, головно покійних В. Шухевича й Ів. Верхратського.

Побажатиб тільки, щоби на місце вище згаданих заслужених покійників як найскорше знайшлися в нас нові дослідники нашої країни, що пішлиби за їх прикладом і дали нам описи передовсім Бойківщини та Лемківщини — такі, як опис Гуцульщини Шухевича, та студії про говори Бойків і Гуцулів — такі, як студії Верхратського про говори Лемків, Замішанців, Долівців і Батюків. А також описи і студії про инші частини Галичини (з окрема про галицьке Поділля), Зах. Волинь, Холмщину, Підляшша та Полісся.

Бо пізнання своєї Землі-Батьківщини се скріплення любови до неї, се покладення трівких основ під здоровий патріотизм. Ів. Кревецький.

КАБІНЕТ ВИУЧУВАННЯ ПОДІЛЛЯ.

1924 р. у Винниці на Поділлю при Винницькій Філії Всенародньої Бібліотеки України повстав „Кабінет виучування Поділля“. Зорганізував його гурток дослідників Поділля під проводом директова Винницької Філії ВБУ. п. В. Отамановського, який і кермує ним. Завдання Кабінету: виучування Поділля під кождим оглядом в теперішности і минулому. Кабінет сей видав ряд цінних праць про Поділля — про його минуле і природу як: В. Отамановського: Краєзнавство на Поділлі; Е. Сіцінського: Нариси з історії Поділля; проф Л. Данилова: Клімат Поділля; М. Бівінського: Винницький Замок; Ол Савостіянова: Дика рослинність Поділля; А. Зекцера: 1905 р. на Поділлі; 4 книжки проф. В. Храневича: Ссавці Поділля, Птахи Поділля, Минуле фавни Поділля, Нарис фавни Поділля; провідник для екскурзантів: Винниця та Винницька Округа. Ч. І. Культура та природа й ин.; у друку Збірник „Преса Поділля“, якого зміст такий: 1) М. Білінський: Преса Поділля в межах УСРР., 2) Н. Співачевська: Бібліографічний покажчик преси Поділля в межах УСРР., 3) І. Кревецький: Преса Галицького Поділля.

КРАЄЗНАВЧЕ ВИДАННЯ НА ЗАКАРПАТТЮ.

Вже 5-тий рік „Педагогічне Товариство Підкарпатської Руси“ в Ужгороді видає невеличкий (1 арк.) місячник п. н. „Подкарпатска Русь“, присвячений пізнанню рідного краю. Кождий випуск приносить кілька наукових статтей про Закарпаття: його минуле і сучасне. Отже: нариси з історії, фізіографії, етнографії краю, описи памяток культури і природи, хроніку, бібліографію і т. п. В часопису беруть участь крім уроженців Закарп. України, також Галичане і Наддніпрянці, що живуть на Закарпаттю. Часопис видається народньою мовою і модернізованим етимольогічним правописом.

Річна передплата: 25 чк. (около 5 зл. Адреса: Ужгород, ул. Ракоція, 22.

КРАЄЗНАВСТВО НА БІЛІЙ РУСИ.

Довідуємося з білоруського місячника „Наш Край“, що ціла Східна Білорусь поділена на ряд Округів (районів) і в кождім такім Окрузі є Окружне Товариство Краєзнавства. Отже є Аршанське Окружне Товариство Краєзнавства, Борисівське, Вітебське, Могилівське. Всі ті Окружні Краєзнавчі Товариства обєднує Центральне Бюро Краєзнавства при Інституті білоруської культури в Мінську. Воно видає між ин. краєзнавчий місячник „Наш Край“. Крім того має свої видавництва кожде з Окружних Краєзнавчих Товариств. Так нпр. Могилівське Окружне Товариство Краєзнавства видає неперіодичний орган п. з. „Могілеўшчына“, Аршанське — „Аршаншчына“ іт. д.

Бібліографія.

Проф. Г. Павлуцький. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ОРНАМЕНТУ. З передмовою Миколи Макаренка. Українська Академія Наук. Всеукраїнський Археологічний Комітет. — Відділ Мистецтва. У Київі 1927. З друкарні Української Академії Наук, Ст. 1 портр. + 26 + (2) + XII, табл. В. 4°. Ціна 2 карб. 25 коп.

Український орнамент — богатий на мотиви, визначний технікого оброблення, цікавий композицією, замітний своїм кольоритом та гамою красок. Се одна з найкращих сторінок української культури. Важко знайти иншу галузь у мистецтві, що малаб отаке всестороннє значіння, як орнамент. Він відграє поважну ролю і в хатньому побуті, і в археольогії, архітектурі, в промислі, в мистецтві. Та історії українського орнаменту досі не було.

Отсю прогалину виповнює праця знавця українського орнаменту, київського проф. Г. Павлуцького. В части тільки — бо, на жаль, праця не закінчена ізза смерти автора.

Історію українського орнаменту проф. Павлуцький викладає по епохам та стилям. Особливу увагу звертає на генезу орнаменту.

Всіх розділів у праці 5. В першім п. з. Рання доба українського орнаменту автор розглядає цікаве питання, чи український орнамент — продукт народньої, себто селянської, творчости (як загально думають)? Всупереч загальному поглядови він виказує, що т. зв. наподнє мистецтво повстало спочатку в головних осередках культури і в верхах населення країни, а потім з більших осередків перейшло до менших, і кінець-кінців розлилося серед головної маси людности селянства. „Твори народнього мистецтва не можна розуміти так, що це є мистецтво, що його сільська людність утворила на місці у себе вдома, щоб задовольняти щоденні потреби, духові та матеріяльні, свойого власного народнього побуту, хатнього, господарчого, релігійного і є наслідком індивідуальної художньої творчости під впливом власного натхнення. Народнє мистецтво, народній орнамент — це є наше давнє мистецтво, отже з нього є власність всього народу, а не окремих його верств (ст. 14) В другім і третім розділах автор розглядає найстарші зразки і форми українського орнаменту. Се: Звіряпна орнаментика (II.) і геометричний орнамент (III.). Першу (звіринну орнаментику) принесли на Україну Скити, другий (геометричний орнамент) прийшов із Азії. Четвертий розділ присвячений Візантійському орнаментови на Україні. Найвизначнійша старо-українська памятка візантійського орнаменту се київська Софія. В останнім розділі автор розглядає Орнамент Відродження (XVI. ст.). Се відновлені орнаментні мотиви античного світа. Вся сила й краса їх — в пластиці.

При кінці книжки на XII. таблицях подано понад 70 знимок, що ілюструють текст. Між ин. зразки церковного орнамднту

Книжка вийшла під редакцією відомого знавця українського мистецтва М. Макаренка, що супровожає її короткою біографією й портретом пок. автора та історією виданої праці.

Борис Кудрик. УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ ПІСНЯ І ВСЕСВІТНА МУЗИКА. Львів, 1927. Накладом Тов. „Просвіта“ 8° ст. 29.

Історія музики в нас Українців — це зовсім занедбана ділянка нашого культурного життя, це справдішне „Дике Поле“ в українській культурі. Тому з вдоволенням нотуємо появу книжки нашого молодого талановитого музика й історика музики п. Бориса Кудрика: „Укр. народня пісня і всесвітня музика“. В книжці поміщено дві статті, а саме: 1. Вплив українських народніх мельодій на західно-европейську музику та 2. Вплив української народньої пісні на композиторів словянських народів. Автор виказує вплив наших народніх мельодій на творчість таких німецьких музиків як Бах, Гайдн, Моцарт, Бетовен як також і на російського музика Петра Чайковського. На правдивість своїх тверджень наводить уривки з творів згаданих музиків та зіставляє їх з мельодіями наших народніх пісень.

Праця п. Б. Кудрика може бути теж дуже цікавим причинком для історика нашої козацької еміграції по битві під Полтавою, котра, по думці автора була якраз розсадником нашої народньої пісні на европейськім Заході. І. Гл.

ДОПИСИ.

ЛІСЬКО. (Сельробівсько - комуністична діяльність). Сильним гніздом сельробівсько-комуністичної діяльности є повітове місточко Лісько. В тій так ворожій для нашої Церкви та національній роботі мав би брати участь місцевий дяк, та бувший церковний провізор. Своєї акції не обмежують вони лиш на саме Лісько, але ведуть її ревно і по сусідних селах та впоюють отрую в наш національний організм. Сівши на передвиборчого коника, під претекстом дуже гарного гасла „оборони простого народу“ баламутять людий та розбивають нашу національну єдність.

Попри сю їх шкідливу роботу виступає у повищих одиниць ще щось друге, а се: чорна невдячність, бо одержати від когось хліб і ніж, а потім тим ножем краяти раз хліб а другий раз острити його на самого хлібодавця, се вже хиба не є гідним поведонням. При писанню сих стрічок приходить нам мимохіть на думку сказка про змію і чоловіка, котрий бачучи її замерзлу пригорнув до своїх грудий. Однак опісля, коли змія розігрілася, її добродій згинув від її укушення. Анальогічно діється в Ліську. **С.**

ОПОВІСТКИ.

в справі збірки „на Коляду“ і стінного календаря „Рідної Школи“.

Спіраючись на дозволах дотичних воєвідств розіслала Головна Управа „Рідної Школи“ в місяці грудні 1927 збіркові листи для переведення збірки як дару на „коляду“ „Рідній Школі“ враз з інструкцією. Отсим звертаємося з вічливою пригадкою до всіх тих ПТ. Осіб та Установ, які зволили займитися переведенням тої збірки, щоби безпроволочно надіслали до Головної Управи списки, зібрану готівку й підрахунки. До 21. лютого ц. р. має Головна Управа вирахуватися перед воєвідством, а щоби це зробити мусить мати наперед усі матеріяли. Треба мати перед очима з одного боку обставину, що безпосередно по переведеній збірці Головна Управа по вирівнанні деяких короткоречинцевих довгів не в стані виплатити в місяці лютому учительських платень та, що інтерес Товариства вимагає точного виповнення взятого на себе обовязку.

Одночасно звертаємося зі зазивом до всіх тих, що одержали стінний календар „Рідної Школи“ будьто в розпродаж. будьто з часописом, щоб зложили за нього належитість чи добровільний даток, бо до цеї пори покрито заледви половину накладу.

Головна Управа „Рідної Школи“.

Інж. Н. ЕЛЬЦ
Вирібня радієвих апаратів
„RADIONE“ у ВІДНІ
Сензаційна новість.
Найновіші, найліпші радієві апарати
Складові части.
Генеральне заступництво на цілу Польщу (з виїмк. шлеського воєв.)
„Gekaem“ S. z. o o.
Підприємство для краєв. і закорд. торгівлі
Львів, пл. Марійська 8.
117 4—6

Наш 4-лямковий РАДІО-АПАРАТ
Тип 28. найліпший — найдешевший — найлекший в орудуванню — сотки подяк.
ЦІНА ЗА КОМПЛЕТ зол. 650.
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-ка
Львів, вул. Легіонів ч. 1. і 3.
ПОЛЕКШІ В СПЛАТАХ.
95 а 2—3

НОВИНКИ

Вкінці діждеться школа ім Шашкевича свойого будинку. Міська рада рішила приступити з весною до будови будинку на приміщення одинокої державної української вселюдної школи ім. Маркіяна Шашкевича, що вже десятки літ міститься в винаймленому, невідповідаючому на школу будинку. Новий будинок стоятиме на Збіжевій площі.

Влом у тов. Дністер. У ночі з 27 на 28 м. м вломилися до „Дністра“ невідомі вломники й розбивши дві каси забрали близько 600 зол. Не пощастило вломникам узяти більше, бо день перед тим вибрано відтам більшу суму грошей. Каси були обезпечені.

Михайло Хамула
Львів, площа Трибунальська 1.
тел. 42-84
поручає великий вибір
КИЛИМІВ ГЛИНЯНСЬКИХ
74 Уважайте на адресу! 7-10

Вулькан Кракатоа на Індійськім Океані біля Суматри вибухає з великою силою. Кожного дня особливо перед полуднем слідує вибух за вибухом на висоту 300 м. і більше. З морського дна чути страшний гуркіт. Населення в наліці втікло на побереэка. Останній раз вулькан Кракатоа вибухнув у 1883 р. Тоді з острова тої самої назви, що мав 32 кв. км. поверхні, остало всього 10 кв. км., північна частина його запалася в море. Попіл покрив буйну рістню верствою грубою на 15 м. В тій катастрофі згинуло тоді кількадесять тисяч людей.

— Новий острів. В наслідок вибуху вулкану Кракатоа між Суматрою і Явою утворився новий острів.

— В память Колюмба мають побудувати велику морську ліхтарню в Сан Домінго. Ліхтарня стане на будинку, до котрого перенесуть тлінні останки Колюмба. Ліхтарня має коштувати 4 міліони долярів.

Померли сими днями: Радник Митроп. Конс., б. деман, парох Бережан і маршалок Пов. Ради, член багатьох укр. товариств о. Теодор Кордуба в 83 р. життя і 58 священства. — В черновецькій лічниці для божевільних помер б. посол до парляменту Николай Спинул.

ОГОЛОШЕННЯ.

(За оголошення Редакція не відповідає).

ВСІХ ВСЧ. ОО. ПАРОХІВ, котрі уладжують місії у своїх парохіях, просять **два інваліди У. Г. А.**, котрі займаються продажю девоціоналіїв, повідомляти їх про речинець місії, а тим самим дати змогу заробити на прожиток. — Адреса: **Л. Яків, село Запитів, п. Підлісни малі к. Львова.** 133 1—2

KALOTRIX одиноко певний середник проти випадання і на поріст волосся висилає за післяплатою о. Д-р Т. Вергун, Сокаль. — Ціна фляшочки 4 зол. без порта. 135 1—1

НАСІННЯ НА ВЕСНУ! Ілюстрований цінник насіння городовини, трав, збіжжа, щіп, яець породистої птиці і погноїв — дармо висилає **„Спілка Українських Агрономів“, Львів, Собіського 28.** На пересилку залучіть почтовий значок! 134 1—1

Б. оператор клініки проф. Ноймана і Гаєка у Відні
Д-р Л. Александрович
Спеціяліст від недуг ушних, носа, горла і гортані
Львів, ул. Валова 11., тел. 40-75,
118 3-12

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
АРТУРА ШНАЄРА
Львів, Захаріясевича 7. (побіч Техніки)
ПРИЙМАЄ від 9—1 і від 3—6.
104 **Полекші в сплатах.** 5—10

ОКУЛІСТ-ОПЕРАТОР
Д-р А. Гершендерфер
б. лікар віденської клініки і б. секунд. заг. шпиталю у Львові
Львів, вул. Пілсудського (Панська) 3.
65 орд. 8—9 і 3—5. 11—20

ЛІКАР-ДЕНТИСТ
Тадей Шажявський
107 б. ст. асистент Ун. І. К. 4—5
ординує дальше Львів, Рутовського 1.

ОКУЛІСТКА
Д-р Корнелія ҐРАФОВА
б. абсольв. окулістичної клініки в Парижі
ЛЬВІВ, ВУЛ. ГОРОДЕЦЬКА 89.
103 (біля фірми „Полотно“). 5—5
Тел. 24-70. Орд. 9—10 і 2—6.

Дентистично - технічне заведення
Казиміра Цавдерера
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗИБЛИКЕВИЧА 45.
113 **Полекші в сплатах.** 4—10

ҐАРНІТУРИ КЛЮБОВІ — ТАПЕТИ — ФІРАНКИ — ДЕКОРАЦІЇ
Т. КИСЯК і СИНИ
Львів, пл. Смольки 4., тел. 40-09.
Власне тапіцерське заведення, вул. Косцюшки 20. тел. 19-85. 6-10
99

Виріб ВЗУТТЯ спортового й люксусового. — Спеціяльна робітня репараційна виконує швидко і дешево
І. Мушинський,
ЛЬВІВ, ЯҐАЙЛОНСЬКА 11 в подвірю.
115 **Тел. 25-31.** 3—15

= ДАРОМ =
ніхто товару не дає, але за 5 зол. **тижнево** можна замовити в нас всякі **тапіцерські вироби, як матераци, отомани, фотелі** і т. п.
ҐОТҐЛІБ і ҐЕФЕЛЬ
Львів, вулиця Гродзіцьких ч. 8.
б. тапіцер-декоратор кор. театру в Будапешті. 2—5
129

ВИНА ЛІТУРҐІЧНІ
ЦЕРКОВНЕ СВІТЛО
КАДИЛО
поручає
ЕДМУНД РІДЛЬ
Львів, Рутовського 3.
Склад чаю, кави і вина.
76 9—10

Оснований в 1843 р. **СКЛАД МЕБЛІВ** Оснований в 1843 р.

ЙОСИФ КІРШНЕР — ПЕТРО ПІЛЛЄР

ЛЬВІВ, вул. Трибунальська ч. 14. І. пов.

поручає: їдальні, спальні, сальони, кабінети, кухонне уладження, меблі мягкі, занавіси, карнізи і матеріяли на обивання.

Позір на фірму і число дому — над складом порцеляни! 42 12 -15

Сорочки, підштанки, ковнірці, краватки, панчохи, скарпетки, рукавички, трикотажі, **кольоратки,** та імпрегновані манжети — по найнижчих цінах продає галянтерійна торговля **ШТАЙНБРУХА, Львів, вул. Трибунальська 1.** (угол Ринку). 73 8-20

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - Вироби - солідні - МАТЕРІЇ на МЕБЛІ нетріскаючі

ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**

першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше

Лев Матвійовський

Львів, Хорущина 8. Телефон 40-11.

132 1—10

ГРАМОФОНИ англійської марки: „Columbia“, „Odeon“, „Parlophon“, плити „Brunschvick“, „Columbia“, „Polydor“, „His Masters Voice“, „Parlophon“ — найновіші шлягери в великім виборі на догідних умовах поручає звісна фірма

„ЕХО“, Львів, вул. Сикстуська ч: 24. тел. 27-81.

ЗАГАЛЬНО ЗВІСНЕ

ПОРТРЕТОВО - ФОТОГРАФІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

К. СКУРСКОГО

котре досі містилося при вул. Богуславського 9., перенесене до нового льокалю **при вул. Коперника 22, тел. 45-75.**

136 1—6

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ

Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 53 14-25

НАРЕШТІ! — **ПІСТОЛЄТ** — для кождого без карти на оружя.

Справте собі страшак 6-ти стріл.. Взір бельгійського бравінга. Функціонує без закиду як зброя, що ділає морально на напастника. — Поручає звісна фірма

„ЕХО“ Львів, вул. Сикстуська ч. 24. тел. 27-81.

РЕВМАТИЗМ, гостець, артретизм, нервоболі, болі мязей, ломання і т. п. недуги лікує Saliment

виробу АПТИКИ

К. АВҐЕНШТЕРНА

ЛЬВІВ, вул. Красіцьких ч. 20.

119 (угол Казимірівської). 3—10

ПАНЧОХИ ПФАУ РИНОК Ч. 19.

найдешевше, бо вхід через сіни.

21 18—20

Гурт. Детайл.

ГАЗОВИЙ KNOCK-OUT ПІСТОЛЄТ

Коли Вам миле життя Ваше й Вашої родини, купіть негайно оруже „Knock-out“. Хто має газовий пістолєт Knock-out, цей може цілком безпечно пускатися в дорогу, пішки, автом або ровером у найсамітніші околиці. До набуття тільки у звісній фірмі

„ЕХО“ Львів, вул. Сикстуська ч. 24. тел. 27-81. 130 1-2

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: „ОЛЬКА“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі“. 116 2—20

ЗУБИ виробляю по таким ЦІННИКУ

1 золот. корона	.	18 зол.
1 золот. зуб	. . .	15 „
1 зуб на кавчуку		2 „
1 репаратура	.	3 „

Все з найлучшого матеріялу

РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.

(де каварня de la Paix).

Знижок не уділюю! 4—24

Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ 1-сторонні від зол. 26·50, 2-сторонні „ „ 35·—, в цвіти „ „ 40·—

МАТЕРАЦИ

з морської трави від зол. 34·50
з волосані „ „ 76·—

Сінники готові	. .	від зол. 5·—
Подушки з пір'я	. .	„ „ 18·—
Готові пішви	. .	„ „ 3·—
„ **простирала**	. .	„ „ 5·50
„ „ під ковдри		„ „ 11·50
Вовняні коци	. .	„ „ 9·50

ПОЛОТНА, РУЧНИКИ, КИЛИМИ і т. п

найдешевше продає

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

А. ПЕТРУШЕВСЬКИЙ & М. МЛЄКО

Львів, Коральницька 6, тел. 37-72.

Пінники даром. Для шпиталів, пенсіонатів і т. п. ціни офертові. 131 1-10

НОВІСТЬ!

ПОМПИ керничні „ПАТЕНТ“

порушувані довільно ручно, мотором, кератом або вітряком. ЛОЖИЩА кулисті. Видатність до 7.000 літр. — 1 год. Гарантія на 5 літ. Виробляє тільки фірма: Підприємство верч керниць інж. **Фр. ДОМІНІК** Львів, вул. 29. листопада ч. 37, тел. 18-55.

52 1—8

СУПЕРФОСФАТ

ФАБРИКА ШТУЧНИХ НАВОЗІВ

ЙОСИФА і КАРОЛЯ

ТОВА НИЦЬКИХ

Акційна Спілка

ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 9.

Телєфон 9-11.

Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, потасові соли каїніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева.

126 2—7

Обувя мужеське, дамське і діточе у великім виборі :: і найдешевше :: у фірмі

С. Й. ЕРЛІХ

Львів, Ринок 11. угол Сербської.

58 10—10

КИЛИМИ

Глинянські

ЗАБАВКИ, ВИРОВИ ЛОВІЦЬКІ, КОСМЕТИКИ, ФІГУРКИ ГІПСОВІ. КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ

Львів, вул. Коперника 11. Тел. 26-09

ЛЮДВИК ГЕҐЕДІС

ФІЛІЯ: Килими і кошикарські вироби, Галицька 5. Тел. 30—32.

124 2—10

„FOSFOR“

ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ

ЛЬВІВ,

пл. Марійська 6/7 І. п. (pl. Marjacki 6/7 I. p.)

114 Телєфон 44—48. 6—16

СУПЕРФОСФАТИ: кістні й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові.
РЕФОРМФОСФАТИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАЙНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97%CaO) — Вапно будівельне.

Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр й на найдогіднішних услівях кредит.

ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** -- З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 9. (111.) Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 9 лютого 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

БІБЛІОТЕКА НАУК. ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ

ПО ДЕСЯТИ РОКАХ.

Кілька неблагонадійних думок у роковини берест. мира (9. II. 1918—9. II. 1928).

Берестє! Один із найінтересніших городів на українських землях. Не як господарсько-культурний осередок наших днів, очевидно. Сьогодні, се нужденна, убогою жидовою залюднена діра. Як військово-географічного пункту, значіння Берестя першорядне продовж усеї нашої історії; воно мабуть і сьогодні в нічому не зменшилося. Одначе не про се значіння надбужанського города має бути тут мова, тільки про ролю в історії нашої національної політичної традиції.

Два важні моменти, дві історичні дати звязані з іменем Берестя. Церковна унія 1596 і мировий трактат 1918. Досить назвати сі події, щоб уся подібність і вся ріжниця між ними станула на весь ріст перед нашими очима. В часі загальної релігійної боротьби XVI-го в., українські Владики зірвали дотогочасну звязь з византійсько-православним Сходом і заключили т. ск. сепаратний мир, приступаючи до церковної єдности з Римом. У світовій політичній хуртовині поч. XX-го в. провідники України покинули своїх воєнних союзників, протекторів і володарів, проголосили повну державну незалежність землі та в сепаратнім мирі шукали визнання з боку дотогочасних воєнних противників. Обі події були незвичайно драматичні й обі спричинили сильні потрясення, як у відносинах внутрішних, національних, так і міжнародних.

Чи з католицького, чи з православного становища дивитися на берестейський акт 1596, — в одному не може бути сумніву: в його дуже високому історичному значінню, в тривкости його наслідків, в невмиручости його ідеї. Чи щось подібне можна сказати про берестейський акт 1918?

З загально-політичного боку взятий — се афемерида — однодневка, що з її народженням почалася одночасно й агонія. Фактичну силу стратив берестейський трактат вже по 9 місяцях істнування, а в найблищім році він був і формально викреслений з міжнароднього права. Сьогодні-ж, се тільки архивний документ історичний, якого постанови нікого до нічого не обовязують. Теоретично беручи, вони могли-б віджити лише тоді, якби трактати з 1919—1920 були в цілости уневажнені...

Тут виринає питання: Як оцінляли сучасники — люде 1918-го року — берестейський мир? Чи дальший розвиток подій оправдав тодішню оцінку? Тогочасні опінії треба розділити на погляди: самих Українців, їх контрагентів — Німців і Австрійців — та опінії ворожого, антантського обозу.

Коли сьогодні прочитуємо відзиви політиків і преси в антантських краях про мир центральних держав з Україною з 9-го лютого 1918, не може нас не вдарити загальне, однодушне і просто зневажливе легковаження події. Ніхто там не брав її поважно і не вірив у її тривкість? Звичайний розум у тих політиків і журналістів? Ні, тілько те, що вони були ліпше і вірніше поінформовані про нас, ніж ми самі. Ми виділи наш субективний світ бажань, вони — реальну дійсність, з якої мусіло вийти те, що вийшло.

Знов-же те, що писано, говорено й думано про українське Берестє в Німеччині й Австрії, виявляє дивну мішанину скептицизму й самообману, песимізму і самопевности, щирости й безцеремонного обдурювання; одним словом — трагічне замотання, з якого виходу не було. Все те психольогічно зрозуміле: центральні держави як не розуміли, то відчували, що поспішний сепаратний мир з Росією взагалі, з Україною зокрема, відкривав світови крайню слабість їх сил і компромітував їх, та одночасно, з огляду на виголоднілі маси своїх міст і необхідність заспокоювати їх голод хочби тільки морально — обіцянками й ілюзіями — не давали їх урядам поступати инакше.

Натомість Українці — принаймні ті, що не стояли по боці большевиків — були вільні від такого психічного роздвоєння. Вони в цілости і без ратунку потонули у національно-політичних злудах. Для характеристики доволі буде навести голос тодішнього органу провідника української політики в Галичині, Е. Петрушевича: „Ніч з 8 на 9-го лютого 1918 остане епохальною в історії культурного світа. Сеї ночі підписано перший мировий договір по 3 і пів роках кривавого бенкету і положено сим угольний камінь під храм світового мира... Свій перший виступ на сцені новочасної історії зазначила українська нація великим міжнароднім ділом вселюдського значіння і т. ин.“

В морі подібних дитирамбів плавало все національно свідоме українське громадянство. Писалися й читалися вони, хоч усім було відомо, що поки чорнило на підписах берестейського трактату висхло, вже український контрагент його — Центральна Рада і Генеральний секретарят — був політичною величиною **in partibus.**

Як що були ріжниці в поглядах українських націоналістів на берестейський мир, то хіба в тім, чи нова українська держава мала виповісти війну центральним державам, в першу чергу Австрії, таки зараз 10-го лютого, чи може тільки за якийсь малий час... Не вірите? Читайте тодішне „Діло“. Такого настрою не змінив факт, що німецький й австрійський контрагенти зараз-же, майже на другий день, своєю окупацією України відбудовали її уряд й уратували її державність на протяг трьох чвертей року.

Дійсно хто памятає 1918-ий рік, або тепер читає тодішні записки, той знає, що найсердечнійшим бажанням Українців було — щоб центральні держави, тих творців української державности, як найскорше чорт узяв... Мотиви? Ріжні. Одним не подобалось, що Німці й Австрійці вивозили українську пшеницю (мабуть не багато її вивезли); иншим, що вони не заводили соціялістичного ладу; ще иншим, що Австрія не анектувала до України (так!) Галичини, Буковини й Угорської Руси, і т. ин. Всі ті й їм подібні неприхильні настрої українського громадянства стопилися вкінці в один амальґам — у революцію проти гетьманства й Німців, та у запропащення всього державно-політичного дорібку... Одна з типових антиномій, яких наше історичне життя таке повне!

І взагалі українське Берестє 1918 — се один великий парадокс. Виросло воно на ґрунті соціяльно-політичного перевороту в Росії, а довело до створення „реакційно“ - національної української державности, що до роспуки доводило батьків і провідників української революції. Делеґати Центральної Ради поїхали були до Берестя як заступники сфедерованої з Московщиною области (щось як Баварії по німецькім боці), а вернули як репрезентанти суверенної української держави в війні з Росією. Четвертий універсал Центральної Ради*) був формальним містком до сеї метаморфози, інспірованої — по всьому судячи — таки в Берестю... Дальше: вже дивно було, що наші завзяті прихильники антанти дали почин до мировой акції з ненависним „кайзером“; та ще дивніше стало, як вони, стративши всякий ґрунт під собою, не мали иншого виходу, як під зубний скрегіт антанти благати у тих-же Німців помочи, протекції й науки... А вже вершок історичного парадоксу в тому, що 9 місяців пізніше, задумавши перепросити гнівну антанту, Українці самі розвалили гетьманську державу, як символ німецької інтриги, і тим викликали — ще більший гнів побідної антанти, що таки хотіла зберегти істнуючу Україну, як бастіон проти большевиків... **Таким способом самі Українці ефективно причинилися до того, що нові мирові трактати** — версайський, сен-жерменський і т. д. — **одержали однозвучну вступну постанову про уневажнення берестейського акту.**

Сьогодні, як сказано, він з правного боку тілько історично-архивний акт. На науку новому поколінню. Чи воно схоче і зуміє видобути з того документу яку корисну науку? Се покаже будуччина. Минуле десятиліття цілком не виявляє того, щоб скоро можна сподіватися такої науки. З досьогочасних відзивів про Берестє не можна зробити висновку, щоб наша національно-політична думка знайшла той пункт, із якого требаб дивитися на подію з 9-го лютого 1918*).

*) До річи: яка його дата? 22, 24 чи 26 січня? Перша з них перейшла вже в традицію, та мабуть несправедливо?

*) Як не дивно, а найбільше політично-історичного зрозуміння її видно у статті І. Кревецького, писаній з нагоди 6-місячного „ювилею“ берестейського трактату („Діло“ 10. VIII. 1918).

І мабуть іще довго громадська думка буде збиватися у своїх поглядах і видіти в Берестю то непорозуміння, то недоносок, то символ то ідеал.

Рамки отсих заміток за тісні, щоб тут братися до близшого розгляду сих питань. Та на два проблеми, звязані з берестейським миром, може добре-б було дати близший позір: на питання відносин до Москви і на справу західних окраїн української етнографічної території. Щодо першого питання — українсько-московського — то нам здається що без акту з 9. II. 1918 сьогоднішна рад. Україна не малаб і тих автономно-державних прав, які має сьогодні в межах СРСР.

Друга справа — щодо окраїн на заході — складніша. Сі окраїни були в Берестю трактовані з троякого політично-правного становища: инакше Холмщина і Підляше, инакше Галичина й Буковина, а ще инакше Угорська Русь. Що до останньої, то про неї в цілій умові нема згадки; угорський уряд стояв міцно на становищі noli me tangere. Про Галичину й Буковину в головнім акті також не написано нічого, одначе зроблено про них сепаратну і покищо таємну умову, що передбачувала створення з української території Австрії окремої автономно-державної одиниці в межах Габсбурської монархії. Сталося се менше тому, що делегати Центральної Ради (при допомозі Галичан) сього домагалися, бо-ж вони серіозно не могли нічого домагатися, а більше тому, що австрійський уряд сам був доволі радий такій державній раці'ї міжнароднього характеру, щоб шляхом поділу Галичини підкопати невигідну йому супремацію Поляків в Австрії.

Щодо Холмщини, Підляша й Волини то український контрагент формально мав повне право виступати в ролі заступника сих земель; вони-ж були складовими частинами б. російської імперії. Її українські домагання знайшли прихильний відгомін по боці центральних держав, зокрема в Німеччині. Не вважаючи на все те, та постанова трактату, що означала північно-західні межі української держави на Холмщині, — се типовий зразок нерозважної і в своїх вислідах шкідливої політики. Вина в тому одначе не Українців, не Австрії, а хиба деяких німецьких чинників.

Як знаємо, Холмщину занапастила і спольщила в 70-их роках сама Росія, при діяльній участи самих Українців (Куліш!), коли винищувала церковну унію. Передвоєнні заходи російського уряду, щоб відокремленням Холмщини від Конґресівки вратувати руські недобитки своєї сліпої політики, страшенно роздратували польське громадянство і не довели до нічого позитивнішого, як тілько до теоретичного утворення холмської ґубернії з дуже непевним складом людности і з монструальними границями („здихаючий вуж“ — так їх схарактеризовано в німецькім парляменті). По вибуху мартової революції 1917-го року, тимчасове російське правительство в умові з антантою поклало польсько-російську границю на р. Бузі, себто зреклося т. зв. холмської ґубернії, і Поляки, маючи сим способом гарантію антанти, мусіли стати ще дразливіші на пункті Забужа. Тимчасом у Бересті не лише пропущено все те з уваги, а просто неначеб шукано способів, щоб окремо спровокувати Поляків, що формально були союзниками центральних держав. Якщо в Берестю уважалося недоцільним зазначити тілько в засаді українські права до Холмщини і відложити поведення границь до пізнішого порозуміння, то чом просто не сказано, що холмська ґубернія має належати до України? Замість одного або другого означено в трактаті лінію (Білгорай - Щебрешин-Красностав- Пухачів- Радин- Межиріче-Сарнаки- Мельник), що займала мабуть утрое більшу територію як холмська ґубернія, — територію, де українська людність була-б тілько дрібною меншістю.

Очевидно така постанова була не до удержання. Коли велика Росія 1917 ку не могла ставити таких домагань, то Київ хотячи анектувати й асимілювати означену територію, мусів-би мати політичну і культурну силу принаймні таку як Берлін... Памятаємо той вулькан національної пристрасти, що тогді обхопив всю Польщу, викликаючи величезне враження у світі. Навіть у німецькім райхстаґу були сильні протести з боку Німців; в Австрії, як відомо, Поляки перевели демонстраційний страйк 18-го лютого 1918, якого перелякалася Австрія. Поляки з усіх заборів кинулися вже явно в рамена антанти. Тоді Україна, з ініціятиви Австрії і за згодою Німеччини, пішла на уступки й додатковим актом зреклася висше означеної лінії, не поставивши за неї жадної иншої...

Отся невдача з Холмщиною рішила і про долю додаткової умови в справі розділу Галичини; Австрія не мала вже ні відваги ні сили реалізувати її, навіть ратифікацію трактату відтягнула. А Україна? Вона жила тілько з ласки центральних держав. Зрештою, світові події розвивалися швидко, і незабаром усі три контрагенти опинилися в хаосі революції й анархії.

Вибори.

З сучасної української політичної сатири.

...„Политий кровю, Краю Рідний,
І заволочений кістьми!
Що ти вродив нам? Кандидатів
Серед єгипетської тьми?
У кождім місті 10, 20,
Два-три у кождому селі.
І кождий з них це „одинокий“
„Спаситель“ Рідної Землі!
І кождий схований за плотом
Поставу „боєву“ прибрав
І кождий кидає болотом, —
Яке зі себе поздирав“...

Дав Бог талант Галактіонови Чіпці, котрий написав таку сатиру! („Діло“). Подаємо тут виривок. Верх її слушности в оклику:

„Ото, брате, ми варяти,
Вмремо вже такими!“

Коби хоч тільки се одно покоління мало таке „життєве мотто“.

Сатира дійсно удачна. Та найсильніще, що тепер надається під сатиру, автор ще може дасть. На нашу думку тим найкращим матерялом до сатири був би легкий опис таких типів, як „Кріґсматуранти“ і т. п. „висококваліфіковані“ кандидати, котрі на вічах лають старих, досвідчених парляментаристів, а рівночасно грімко промовляють про — потребу „кваліфікованих сил“ — і себе до таких сил не стидаються рахувати! Та „партія“, котра мовчки або навіть з оплесками слухає таких „кандидатів“, дійсно може собі заспівати:

„Ото, брате, ми варяти...
Вмремо вже такими“! Б.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 9. II. 1928. 8

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

ЖІНКА ХАЛІФА Й ПАДИШАХА СУЛЕЙМАНА ВЕЛИКОГО, ЗАВОЙОВНИКА І ЗАКОНОДАВЦЯ.

Українська історична повість з 16. століття.

Настуня вже освоїлася з думкою про все, навіть про чорну смерть на Чорнім Шляху.

Тимчасом її Стефанови удалося в замішанню прилучитися до одної з козацьких ватаг. Незабаром добився він до Камянця, де його батько мав спільників. З одним з них пішов Стефан зараз до монастиря Тринітаріїв, котрі займалися викупом з полону. Там якийсь польський монах з побожним виглядом заявив йому, що коли прийме польську віру, одержить допомогу при викупі своєї судженої. Але коли почув від Стефанового товариша, що батько сего молодця називається Дропан, — відразу змяк і почав обчисляти кошти викупу. Бо Дропан був знаний.

Молодий Стефан любив Настуню. Але ще більше любив свою Церкву, хоч вона була в пониженню. Може якраз для того любив її так дуже, що бачив її слабість в порівнанню з латинським костелом. Не розумів причин слабости одної, ні сили другої хоч бачив кріпку орґанізацію латинських священиків, їх всюдиприсутність і ціпку звязь їх самопомочи.

Як кожда сильна і благородна вдача, так і Стефан не давсяб був взяти на ніякі обіцянки ні навіть на сповнення їх — за ціну опущення своєї церкви. На предложения чужого монаха не відповів ні словечка, хоч чув жаль у душі, що й наша церква не мала такого Чина як Тринітарії. Батьківський товариш відповів за нього:

— Се син Дропана, купця зі Львова. Ні він, ні його батько не схоче даром вашого труду.

Тепер і чужий монах не відповів ні слова, тільки дальше рахував приблизні кошти викупу.

Вийшовши з тринітарського монастиря, пішов Стефан подякувати Богу — до своєї церкви біля самого ринку в Камянци. Довго клячав на її камяних плитках і молився.

А коли вийшов, побачив на церковнім подвірю подругу Настуні, Ірину, котрій також удалося втечи серед замішання, хоч і з иньшою ватагою козаків. Була дуже втомлена і змарніла. Разом поїхали в дальшу путь — до дому.

III. В ОБЛАСТИ ТАТАРСЬКИХ АУЛІВ.

„Pace tua, si pax ulla est tua, Pontica tellus,
Finitimus rapido quam terit hostis equo
Pace tua dixisse velim tu pessima duro
Pars es in exilio, tu mala nostra gravas.“

1.

А Настуня мала таку сильну горячку, що була півпритомна, коли на татарськім шкірянім мішку, випханім сіном, переправляли її через Дніпро коло Тавані.

Ой далеко ще від Тавані до кримської шийки Перекопу. А дуже далеко для тих, що мусять пішки йти з мотузом на шиї, як невольники.

За Таваню зачинались вже татарські аули. Але вони були тут іще такі рідкі й подвижні, а Настуня була така перетомлена, що в области між Дніпром і Перекопом не запримітила ніяких аулів, хоть чула, як Татаре часто повторяли слово „ау...“ і вже за кілька тижнів подорожування з ними догадувалася, що се значить. І домірковувалася, що входять в область їх движимих „осель“ чи радше постоїв. Мов злудні привиди степової пустині щезли кудись ті аули на всім просторі між Таваню і Перекопом — точно так, як фата-моргана.

Мабуть під сю пору Татаре боялися чогось в тій области й усунули свої аули аж за шийку Криму. А може Настуня ізза тяжкої перевтоми тільки не запримітила нічого.

(Дальше буде.)

Католицька Церква а візантійство.

(Стаття надіслана.)

II.

Що до закиду цезаропапізму, зділаного католицькій Церкві автором „Страхіття візантійства“ за часів б. Австрії, то його можна найбільше — хіба до нас віднести. Почавши від сорок осьмих років минувшого століття ми дивилися на державну власть як на ідол. „Die Hohe Regierung“ було для нас всьо. Декрет надворного ґабінету у Відні, рескрипт намісництва і навіть розпорядок п. старости уходили за щось важніше, ніж рішення не кажу вже Епископа, але навіть самого Пани. За охлапи наші посли, навіть священики, в віденськім парляменті голосували за майськими законами, для Церкви ворожими, а католицький священик, посол лат. обряду, глузував їм в очи говорячи: „Та бодай було казати собі добре заплатити...“

А вже смішний і натягнений є закид що навіть безпосередна зависимість від катол. Церкви не забезпечує від неодностайности дисципліни, як се видно у нас. Подібно булоби смішно винувати сонце, що під його безпосередним впливом глина твердне, а віск мякне.

Кромі сего треба ще заприміти, що Рим дуже оглядно поступає з орієнталами і своєю дисципліною не хоче їх сам безпосередно вязати.

Що знов у народів католицьких мимо впливу культури катол. Церкви трафлялися і трафляються анархії, бунти, партії і роздори, то се ще не доказ проти дисципліни катол. Церкви, бо вона не отримала земської власти над державами і народами. Вона як Держава Божа не є покликана ломати фізичною силою всяку анархію і роздори. Навпаки вона сама є нераз побивана і переслідувана насильством держав сего світа. І тому річ ясна, що вина анархії не по стороні катол. Церкви, але самих держав чи народів, які не хотять користати з її культурного впливу і дисципліни. Не треба також забувати, що катол. Церква виконуючи свій духовний і моральний вплив, тим самим не зносить ще пристрастей і низьких інстинктів людських, які завсдно провадять війну і борбу проти прав надприродної віри і моралі.

Но всеж таки треба признати, що народи чи держави, які перейшли католицьку культуру, мимо всяких умних сторін, заховують більший порядок і дисципліну, ніж народи приявши духову культуру Східної Церкви. В упадках своїх скорше опамятуються і двигаються. Вони мають спроможність і внутрішну силу, котра заховує їх самостійність національну, чи державну, або допомагає до її осягнення. Навіть така маленька Литва осягла свою суверенну державність, а ми, більше як 30 міліонний народ, розбиті на всі боки і служимо хіба за погній іншим народам. У нас знехотування пошани для Авторитету, у нас демаґоґія, у нас „анархічна принціпіяльність“, як се само „Діло“ пише в передовій статті в тім самім числі, в котрім помістив автор свою статтю зневажливу і кривдячу для катол. Церкви під заголовком: „Страхіття візантійства“. Відай нема тепер такого другого народу на кули земській, котрий сам себе так нищив би. Справді ми хіба подібні до Візантійців, котрі сприсяглися були, щоби знищити свою державу! Ми є майстри і віртуози в нищенню себе і то якраз тоді, коли нам грозить найбільша небезпека. В тім зглядї ми однакові, чи Наддніпрянці, чи Наддністрянці чи Волиняки, бо хотяй одні в схизмі, а другі в католицизмі, однак всі ми запоморочені духом візантійства. Се найбільше болюча рана, се найнебезпечнійша хороба нашого народного орґанізму, се заразом і тяжка хороба до вилічення. Одиноке антідотум на сю хоробу є щирий, правдивий і внутрішний, з совісти і віри походячий, дух католицизму.

Обсерватор.

ГРИГОРІЙ ЛАКОТА.

Про вивезення і поворот перемиської мітри Данила.

(На основі урядових актів перемиської капітули й всенної хроніки бл. п. о. архидіякона Мирона Подолинського)

V.

Ізза знаних державно-політичних переворотів та нових воєн, можна було поробити нові кроки в справі звороту мітри доперва в 1921 р. В тім році на прохання капітули з 10. листопада ч. 194. віднісся Еп. Ординаріят письмом з 12. листопада 1921 ч. 6490/21 до львівського воєвідства з проханням о переслання звіту капітули до міністерства віроісп. і прил. освіти в Варшаві в цілі поробления кроків через уряд до відзискання забраної мітри.

Відповідно до розпорядку головного уряду ліквідаційного з 12. серпня 1921. (Мон. П. ч. 202. поз. 268) в справі реєстрації майна вивезеного до Росії або на Україну, виданого на основі постанов XI. і XV. артикулів рижського трактату (Дн. З. Р. П. з 1921 р. ч. 49 поз. 300) внесла відтак капітула відповідну декларацію в справі реевакуації мітри на приписанім блянкеті дня 2. грудня 1921 р. через перемиське староство до Головного уряду ліквідаційного. На жадання цього уряду з 29/IV. 1922. ч. 976/A. З. вислала ще відповідне доповнення деклараційної формули дня 25. травня 1922 р. до архівного відділу згаданого уряду. Та мітри годі було діждатися.

В другій половині вересня 1922 р. одержала капітула від „Делеґації Річи Пос. Поль. в особлившій комісії мішаній“ з Москви письмо з 10. вересня 1922р. ч. 6033/B., переслане через „Експозитуру делеґації польськ. в комісії реевакуаційній і особлившій“ в Варшаві до ч. 283/3 з 15/IX 1922 р. В тім письмі повідомляла делеґація, що доси нема декларації від капітули, а вона знає з винайдених актів в Росії, що представник Академії Наук в Петрограді вивіз в 1915 р. з капітули перемиську епископську мітру*). Длятого подає інформації, що декларацію можна внести через згадану Експозитуру в Варшаві найдальше до 25 вересня, бо з Варшави до Москви іде почта тільки у вторки і доходить доперва по 3—10 днях, то заходить побоювання, що пізнійша посилка може не надійти до Делеґації перед 7. жовтня, що є остаточним речинцем відносно до Радянської делеґації в Москві.

В наслідок того внесла капітула поновно декларацію дня 18. вересня 1922 р. по заподаним вказівкам.

Однак минали роки, а мітра не приходила.

Доперва в 1925 р. наспіла приватна відомість, що мітра на днях надійде, згл. що вже находиться в Варшаві мабуть в державнім аріхіві.

Тому в цілі рекоґніції на всяку евентуальність вислано заздалегідь до Варшави фотоґрафію мітри (дня 3/VI. 1925 р.) Одначе з Варшави не прийшла ніяка урядова відомість. З цеї причини вислав Еп. Ординаріят дня 22. лютого 1926 ч. 32/орд. письмо до Міністерства Віроісповідань і прил. Освіти о видачу мітри її правному власникові. По засягненню інформацій вніс Еп. Ординаріят дня 5. березня 1926 р. поновне письмо до згаданого Міністерства через Бюро Епископату Польщі, яке упрошено також інтервеніювати в тій справі.

Небавом повідомило Бюро Епископату письмом з 27. березня ч. 333 Еп. Ординаріят, що перемиська епископська мітра находиться в державних архівах на королівськім замку в Варшаві і що коло 8—9 квітня мітра буде віддана виделеґованій і уповажненій особі, яка враз з представником Бюра Епископату явиться в дирекції архіву. Одначе незабаром Бюро Епископату знов повідомило, що стислий речинець віддання мітри ізза недуги міністра В. і О. ще не усталений, і що при відборі річий надісланих через реевакуаційну комісію платиться 15 проц. вартости, зазначуючи також, що з огляду на це, що мітра не є приватною власністю, поробить Бюро старання о звільнення згл. о редукцію оплати.

Супроти такої ситуації вислав Еп. Ординаріят до Варшави дня 12. квітня о. проф. Голинського, котрий, розвідавши хід справи, вручив директорові Бюра Епископату о. прал. Борковському повновласть від Еп. Ординаріяту (з 11. квітня 1926 ч. 80/орд.) до відбору мітри з проханням, щоби вразі відбору здепонував її в Апост. Нунціятурі, яку вже заздалегідь о це упрошено.

Письмом з 31. травня 1926 ч. 517 повідомило Бюро Епископату Еп. Ординаріят, що того самого дня (31. мая) Міністерство Віроісп. і Прил. Освіти в порозумінню з Міністерством Скарбу і Комісією Реевакуаційною зарядило видачу мітри і що без оплати можна її в кождій хвилі відобрати.

Вкінци директор Бюра Епископату о. прал. Борковський письмом з 22. червня 1926 ч. 586 повідомив Еп. Ординаріят, що він отягався вправді якийсь час з відбором мітри по причині відповідальности ізза її великої вартости, однак на виразне поручення Е. Ексц. о. Нунція Л. Лявроґо на основі повновласти забрав мітру з варшавського замку і зложив її в Апостольській Нунціятурі.

Таким робом ця перемиська старинна мітра в двіста кільканайцятилітну річницю розпочаття ведення процесу за неї в Апост. Нунціятурі в Варшаві стала тепер гостем цеї Нунціятури, котра через довгі літа процесу нею опікувалася, а тепер в дорозі з полону знова радо її у себе приняла*).

З Варшави привіз вкінци мітру Преосв. Епископ Йосафат Коциловський, котрий в останніх двох роках немало положив труду в цілі її відзискання.

---

*) Згадка про мітру в письмі Делеґації Р. П. П. в перекладі звучить: „Ми одержали щойно стислі дані, віднайдені в Росії, що в 1915 р. представник Академії Наук в Петрограді Е. Шмурло вивіз до цеї інституції в Петрограді з перемиської капітули епископську мітру, перероблену по переданню з тиари Галицького Данила і даровану в постаті епископської мітри з перлами перемиському епископові Антонієві Радилівському в 1557 р. Е. Шмурло виставив віддаючому (з огляду на бомбардування Перемишля) архидіякопові М. Подолинському дотичну посвідку з обовязанням звороту по війні“.

*) З актів процесу, які можна було мати під рукою тільки з р. р. 1729—32 видко, що ця наша мітра в часі процесу не була в Ап. Нунціятурі варшавській, хоч як предмет довголітнього спору добре їй була знана. Нунціятура оглядала тільки її посестру, иншу перемиську мітру, яку Митр. Лев Кишка возив у Варшаву. Спадкоємники саме Еп. Юрія Винницького, що забрали по його смерти нашу мітру, мали забрати також жемчуги із иншиx перемиських мітер. Митрополит Лев Кишка, як завідатель перемиського Епископства, розпочав процес о зворот забраної мітри і иншиx церковних предметів, возив одну мітру, обдерту з жемчугів, до Варшави „ad ostendendum“. Ап. Нунціятурі. — При цій нагоді годиться зазначити, що з тих часів походила ще друга мітра обдерта з жемчугів, яку відтак поклали в домовину Митр. Л. Кишці. „Metropolitę Kiszkę położyli w mitrze iednej obdatrey prorsus tylo znaki były że kleynoty kiedyś byli“. Післанцеві, перем. епископа Єроніма Петрицького, що робив реквізиційні старання церковного майна, еп. володимирськвй Корнель Любецький не міг вже показати цеї мітри бо „nieboszczyka pochowano w grobie i kamieniem przywalono i zamurowano“. Мітру, котру митр. Лев Кишка возив до Нунціятури, передав по його смерти еп. Лебецький митр. Атаназієви Шептицькому. (З листу еп. Лебецького з 18. XII. 1799. до еп. Єр. Устрицького.)

По докладних оглядинах сконстатовано, що мітра вернула з полону майже ненарушена.

Від давних літ не уживався цеї старинної мітри при Богослуженнях бо надто вдаряв в горішній части своєю старістю, до цего вона за тяжка і насад корони завеликий. Від часів Епна Снігурського, котрий часами ще її уживав при Богослуженнях, тільки б. п. Еп. К. Чеховіч на прохання капітули ужив її два рази на Йорданське водосвяття і три рази на Праз. Воскресення по попереднім відповіднім вистеленню її внутрі.

Належалоб подати тут дещо і з історії давних літ цеї мітри. Та це можна би вчинити щойно по використанню всіх актів, що відносяться до вище згаданого судового спору.

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ

Як „батько“ лає „синів“? В ч. 2. орґану „батька“ Кирила появилася — не проти ночі кажучи — стаття п. з. „Чи забули вже?“ В тій статті якийсь „радикальний радикал“, що підписався буквами В. Ф., а а може й сам „батько“ Кирило під тим криптонімом так собі „вживає“ на соц. радикалах з „Громадського Голосу“:

„Хлопці-молодці, що сидять тепер в „Гром. Голосі“ забралися не на жарт до плюгавлення товариша д-ра К. Трильовського, радикала ще від 1890 р., коли тих молодців ще на світі не було.“

Начисливши ріжні инші заслуги „батька“ а всі для „бідного народу“, підчеркує боротьбу Трильовського з „чорною хмарою“ (себто з церквою) і питає:

„Чи се нічого не значить?... Одні з вас— кличе до радикалів з „Гром. Голосу“ — тоді ще й на світі не жили, другі донерва рачкували по землі... Союзник Левкових пуцьвірінків упдівська ґазета „Діло“ дуже тішиться, що д-р Трильовський на еміґрації в злидних жив... Але не опустив молота з руки, того, що вже десятками літ валить по головах ворогів укр. роб.народа. Доказом „Запорожець“ на рік 1921, в котрім напинтпував поступки оборонця „святої унії з Римом“, Левка... Най хто посьміе доказати, що д-р Трильовський хочби на один центиметер уступив з радикальної дороги!...“

Далі „батько“ лає своїх радикальних „синів“ таки порядно, як пр. „пуцьвірки... еще брешете... лайдаки (в клямрі для лучшого „поученія народа“ пояснює йому — по німецьки, що те словечко значить „люми), ...,дурні і „підлі“, „здеморалізовані“, „лиця в них не було“ — і т. п.

Словом — „наука“ для народу першої кляси.

І на основі такої „програми“ хочуть послами поставати. Дійсно цікаво, кілько вони голосів зберуть на таку „програму“...

Се буде мірилом духового розвитку нашого загалу. Покищо треба для історії сих часів зазначити, що „батько“ артистично лає своїх духових „синів“ і що польська виборча література остала під тим оглядом геть позаду...

Ліцитація „лівих“ між собою. Большевицький орґан „Світло“ (що виходить у Львові в багатьох тисячах примірників) пише в ч. 3. п. з. „Дібране і Зразкове товариство в погоні за мандатами“ ось що:

„Не було про деяких з них навіть і чутки. Прийшли вибори і вони зявилися. Всі прислужники фашизму й УНДО — як Українська Соціялістична Ґрупа „Вперід“; Українська Соціялістична Радикальна Партія; Українська Партія Праці; Радикальна „Лівиця“ Кирила Трильовського — всі вони вели переговори з УНДО, але не договорившись що до поділу мандатів, ідуть до виборів самостійно, кидають брехливі і „ліві“ кличі, щоби на них лапати несвідомих виборців, одним словом дібране і зразкове товариство шукає для себо наживи і теплих посад у варшавському соймі“.

Не зле описують себе взаїмно ліві „товариші“. Во істину — не легко одним „лівим“ видержати лїпитацію з другими лівими!

Одно в тім цілім „лівім“ вертепі певне: що аби хто був не знати який „лівий“, то все знайдеться ще „лівіщий“, котрий його вилає так, що той сам себе не пізнає. І так відбувається „політика“ в нескінченість“.

Значіння самостійної думки й незалежної діяльности. На сю тему оповістив Роман Дмовський статтю у вшехпольській пресі. Зміст: Польща все ще стоїть на границі між цивілізацією і варварством. Длятого між Поляками все ще є споро діячів варварського типу, т. є таких, котрі перемелюють як попугаї фрази про „загальнолюдські“ ідеали і з тих фраз жиють. З таких діячів тільки сміються такі народи як Анґлійці, Французи, Італійці, Німці, хоть часом і роблять їм комплементи. Такий варвар, як президент Мексика Калєс, тішиться з масонського відзначення і навіть не знає того, як скоро і радикально приготовляє він Мексик на погній для Злучених Держав Півн. Америки. Польські діячі подібного типу завидують Каллєсови його відзначення, а шоб заслужити на щось подібне, мусять приготовити польський нарід на погній для Німців. Ріжні (ліві) партії польські просто копіюють свої програми з чужих, не думаючи, що з того вийде. Не те національний табор. Він не міг копіювати, але все мусів сам творити. І тому инші політики минуться, а його політика буде тревати. Коли тепер істнує польська держава в межах, які їй дають вигляди на сильну державу, оскільки Поляки не будуть нездарами й оскільки Бог не відбере їм розуму — то для того, що перед 40 літами зачав між Поляками орґанізуватися табор дійсно національний, що жив польською думкою і не одержував від чужих ніяких вказівок, що має для Польші робити. Якби не та самостійна думка і незалежна діяльність політична, то історія світової війни затвердилаб тільки одну главу про темних польських варварів, котрі у хвилі творення нової мапи Европи не вміли для своєї Батьківшини зробити навіть тільки, що зробили для своєї і найменше цивілізовані народи.

Наші успіхи на широкім світі. „Студентський Вістник“ в ч. 1. за січень 1928 пише: „УУУ“ (Укр. Унів. Уґрупування) для Ліґи Націй є повноправним членом Інтернаціональної Федерації, на вступ до якої згідно статуту, мають право лише державні нації... Цікаво, що російські еміґрантські високошкільні орґанізації вже 2 роки намагаються вступити в члени Федерації, але їм реґулярно відмовляють в цьому, рекомендуючи створити російські підсекції тих нац. ґруп, в державах яких вони перебувають, — тобто иншими словами: росіяне не можуть виступати на міжнародному полі рівноправно з иншими державними націями.“

Чому? Вартоб це блище пояснити. Атже пр. коли Міжнародня Федерація не визнає большевицьких формацій на сході ніякими державами (що й слушно робить), тоді й Українці не мають ніякої держави. Отже цікаво булоб знати, чому УУУ з осідком централі в Подєбрадах представляє наше студентство на рівні з державними представництвами, а Росіянам такого права не хочуть признати. Певно, що не наше діло дбати про росіян і їх становище, але та справа вимагає вияснення для нас, а то длятого, бо й перед війною наші люде доволі часто доносили ізза кордонів про великі симпатії, які ми буцімто здобули між чужими та рівночасно про мниму велику нехіть до Поляків між тими самими чужинцями: але коли прийшло до діла, то Поляки одержали велику поміч від чужих і то скоро, а ми — ніякої. Коби на такім самім не скінчилися й отсі надзвичайні симпатії до нас та нехіть до москвичів.

Ювилей д-ра Івана Курівця.

Дня 28. січня відсвяткувало Укр. Лікарське Т-во 40-літній ювилей праці свого визначного члена і дійсно заслуженого громадянина д-ра Івана Курівця. Надзвичайна здібність і совісність у виконуванню свого фаху, велика чесність і працьовитість під кождим оглядом — се головні прикмети того небуденного чоловіка наших часів. Як лікар, як діяч взагалі належить Він до тих, якими може бути горда Галицька Земля. Зі щирого серця желаємо Йому многих літ.

Історичний характер берестейського мира.

(Анальоґії).

Берестейський трактат з 9. II. 1918 був політичною однодневкою, не перетревавши в силі навіть одного року. Сьогодні його значіння тілько історичне, ну, і для самих Українців, ще моральне, як одно звено в довгім процесі розвитку української національно-політичної думки. З сього останнього становища беручи, берестейський трактат займає першорядне місце в нашій історії після княжих часів. Очевидно не як політична реальність, а лише як формальна кристалізація національної ідеї. У тім розумінню поберестейська українська держава була антитезою прим. гетьманства Б. Хмельницького. Україна середини XVII-го в. формально не була державою, тілько інтеґрантною частиною Польщі або Москви, хоч із означеними політично-правними окремішностями; зате фактично вона була цілком незалежною країною, виконуючи волю одної тілько національної влади — гетьмана. На Україні-ж 1918-го р. було як усі знаємо, навпаки.

Позатим, українська історія має не одну сю однодневку. Гадяцький, приміром, трактат 1658 виявляє доволі аналогії до берестейського, і щодо форми і щодо змісту, тілько що ролю центральних держав з 1918 грала тогді Польща. Політичними однодневками (хоч довшими від берестейської і гадяцької) були також протекції вис. Порти турецької над Україною за П. Дорошенка (1669), Юрія Хмельницького (1677) й куріозне „князівство видільне київське, чернигівське і всього війська запорожського городового і народу малоросійського“, установлене 1692-го р. між претендентом до гетьманської булави Петром Іваненком (противником Мазепи) та кримським ханом. А вже найбільше подібности до берестейської умови можна знайти у голоснім свойого часу бендерським трактаті з 1710-го р. між гетьм. Орликом і Карлом XII-им, при чому Швецію можна порівнати з Німеччиною 1918-го р. Польщу з Австрією, а Туреччину—формально з неюж самою (бож вона була контрагенткою і в 1918-ім р.); в дійсности-ж з новою Польщею (похід на Київ 1920). Одним словом, історія України повна таких політичних однодневок — коротших і довших. В сім напрямі один із найбільше характеристичних і невідрадних рисів нашої минувшини.

В европейській історії таких зразків дуже мало. І всі вони звязані з наполеонськими війнами: республика передальпейська, батавська, королівство вестфальське, князівство берґське, варшавське, ілірійське і т. ин. Стояли вони так довго як їхній творець і протектор. Все таки князівство варшавське прожило фактично цілих 5 літ (1807—1812).

С. Т.

Замовляйте наші видання:
„ОСНОВИ СОЦІОЛЬОҐІЇ“ Ціна 2 зол. 80 сот., „СВІТИЛА СХОДУ“ 3 золоті „ЖИТТЯ СВЯТИХ КИРИЛА і МЕТОДІЯ“, 80 сот.—„СПІРИТИЗМ“, 2 зол.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

З Найвищої св. Конгр. (Св. Офіція). (і. л.) На ґенеральнім засіданню Кардиналів осуджено і поставлено на індекс заборонених книжок слідуючі твори в французькій мові: „Політика Ватикану — Під терроpом... 20. IX. — 15. XI. 1927 р. — з передмовою Льва Доде і кінцевим словом Шарля Морра — Бібліотека політичних творів, Версай; „Мерма (Mermeix) — Зібрання*) і „Ак іон Франсез“ — Париж, Видавці Артем Фаяр і Ска;“ „Де Ру (Roux) — Шарль Морра і націоналізм „Аксіон Франсез“ — Париж Бернард Ґрассе“. Повищі твори боронили „Аксіон Франсез“ і закидали, що Папа осудив її з політичних спонук, що зовсім не годиться з правдою. Св. Отець потвердив осудження.

(КАП.) **Чеський міністр почти,** д-р Носек, католик, виголосив в останних часах в ріжних місцевостях Чехословаччини ряд відчитів про св. Франціска. Очевидно, що серед вільнодумних кругів чеської інтеліґенції викликує це „згіршеннє“. Д-р Носек це провідник чеської католицької інтеліґенції і найбільшою його журбою це опіка над католицьким життям у віддалених дільницях великої Праги, де болюче дається відчувати брак церков і священиків.

(КАП.) **Серед чеського народного учительства** було в минулих роках 55·5 прц. католиків — 29·2 безвіроісповідних, а 11·3 прц. визнавців націон. чесько-словацької Церкви. (З того видно, що мимо сильної націоналістичної аґітації чеське учительство не дуже спішиться до т. зв. національної або „маминої“ церкви.)

Литовські домагання (КАП.) Литовський часопис „Вільніяус Аідас“, що виходить три рази тижнево у Вильні, звертається з формальними домаганнями до виленського архієпископа о. Ялбжиковського, щоби м. и. відкликано з мішаних парохій священиків Поляків, що вміючи по литовськи (?) заспокоюють (?) духові потреби литовської народности.

Курс східних студій в Польщі. (КАП.) Минулорічний Белеградський Зїзд виніс рішення, щоби в р. 1928 курс східних студій відбувся в Польщі. 29. грудня м. р. зібралася у Варшаві орґанізаційна комісія сего курсу, яка радила над місцем, часом і темами східних студій. Вибрано екзекутивний комітет, що примістився в Бюрі Польського Епископату — Варшава, Мокотовська 14, куди то у всіх справах, звязаних з курсом східних студій, — треба звертатися по польськи.

Між православними Коптами. (і. л.) М. р. помер александрійський православний патріярх Кирило V. Тепер іде завзята боротьба за його наслідника між реформаторами-модерністами і консерватистами. Модерністи вибрали вже нового патріярха, та консерватисти не думають йому підчинитися. Одні і другі хотілиби приказувати, та нема кому слухати. Народовластє чи то в Церкві, чи в державі не може нічого іншого створити як лише хаос!

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Виборчі чинности в лютому й березні.

9. лютого: Предсідники обводових виборчих комісій викладають остаточно затверджений спис виборців до прилюдного перегляду (стаття 43 уст. 1).

11. лютого: Кандидати з окружних ліст складають на руки предсідника окружної виборчої комісії заяву, що годяться старатися про мандат та ствердження, що кандидат уважає себе громадянином польської держави і що по своїй найкращій відомости має пасивне виборче право (ст. 44. уст. й).

Окружні повновласники листи кандидатів складають на руки предсідника окруж. виборчої комісії заяву про прилуку окружної ліст до державної ліст (ст. 57. уст. 1 і 2).

13. лютого: Останній день виложення остаточно затвердженого списку виборців до прилюдного перегляду.

21. лютого: Окружні виборчі комісії доставляють обводовим виб. комісіям афіші з листами кандидатів для розплякатування їх (стаття 56. уст. 3.).

4. березня: Голосування до сойму.

7. березня: Засідання окружних виб. комісії для устійнення висліду виборів до сойму (ст. 87. уст. 1.).

11. березна: Голосування до сенату.

14. березня. Засідання окруж. виб. комісії для устійнення висліду виборів до сенату (ст. 87. уст. 1.).

— **Політичні арештування у Львові та Перемишлі.** У Львові в ночі з 4. на 5. ц. м. перевела поліція ревізію в акад. соц. товаристві „Жице“ й арештувала 23 студентів під замітом комуністичної діяльности. Крім цего арештовано з „сельробу-правиці“ Вальницького та Сивулю. Поліція відмовляє блищих інформацій. У Перемишлі арештовано богато осіб за комуністичну аґітацію, між ін. Льва Пшеорського. В часі ревізій у домі Мих. Ручки, дозорця дому, найшли під вугіллям 6 французських гранат найновійшої конструкції. В часі допиту устійнено, що ці гранати приніс Олександер Дробнер, рядовий ординанс 38. п. п. Його теж арештовано. Чотирьох арештованих ізза недостачі доказів випустили на волю.

— **Перші виборчі жертви.** У Сувалках на зборах прихильників Обозу Великої Польщі прийшло до перепалки між адвокатом Залєським і його шурином д-ром Барщевським. Д-р Барщевський стрілив до шурина тричі й ранив його в голову. Залєського помістили в санаторії, бо виявилося, що він уже віддавна нездужає на нервовий розстрій. У Варшаві в часі соціялістичного передвиборчого віча прийшло до кривавої бійки. У бійці важко поранили 27-літнього шевця Жепу й він по кількох днях помер у жидівському шпиталі.

Причина наглого виїзду з Москви польської делеґації треба шукати — на думку моск. кореспондента „Берлінер Таґблят-у“ — на польському боці. Польська делеґація виїхала негайно, не вспівши навіть увійти в стичність з моск. властями. „Курєр Поранни“ заперечує ці інформації і добачує тут руку нім. амбасадора в Москві ґр. Брокдорф-Рандава з метою пошкодити нім. польським пегеговорам.

НІМЕЧЧИНА. Монархістична маніфестація. На днях відбулися в Берліні річні заг. збори орґанізації „Крицевих шоломів“ (Штальгельм). Після нарад, на котрих взивано до праці над відродженням Німеччини в дусі монархістичних традицій, відбулася маніфестація в Люстґартен-і й похід улицями міста. Місцями приходило до сутичок з комуністами і членами Райхсбаннеру. Багато комуністів поліція арештувала.

ЮГОСЛАВІЯ. Морський договір з Францією. Італійські часописи повідомляють, що між Югославією і Францією істнує морський договір. Югославія зобовязалася заосмотрювати свою фльоту виключно з французьких фабрик. Франція висилає до Югославії морську військову місію і орґанізує югославянську фльоту виключно з легких одиниць і підводних суден. Між штабами обох фльот має бути постійний звязок.

Кріза правительства. Міністри Марінкович, Кумануди, Шуменкович, Міович і Анджелінович зголосили свою димісію.

РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ. Економічне положення в СРСР. дуже важке. Признав це Сталін на плен. засіданню Комітету Всес. Ком. партії. Для оминення фінансової катастрофи потрібні заграничні кредити. „Шікаго Трібюн“ повідомляє, що ам. державний департамент заложив вето проти проекту деяких ам. банків дати СРСР. кредити на суму 30 міліонів дол. на впорядкування зелізниці.

Резиґнація з монополю загр. торговлі? З Москви доносять, що небаром приступлять там до реорґанізації „внєшторґа“. Має бути знесене його виключне право закупна товарів закордоном. Це право дістануть також приватні підприємства. „Внєшторґ“ буде мати тільки контролю над вивозом і привозом.

ПОРТУҐАЛІЯ. Викриття змови. Як доносить ПАТ. в Португалії викрито змову проти правительства Кармона. У звязку з тим є численні арештування в Лізбоні і Опорті.

ДОПИСИ.

ІЩКІВ, повіт Підгайці. 22. І. с. р. скликала читальня „Просвіти“ Загальні Збори. Досить простора саля власної домівки заповнилася громадянами та громадянками села Іщкова. О тод. 17. голова п. Якубів отворив збори покликуючи на предсідателя президії Вєч. о. В. Яремака та п. В. Добчанського на секретаря. На 859 душ гр. кат. населення, числить читальня 298 членів, що виплатили свої вкладки. Члени збираються що неділі і свята на читання книжок і часописей. Приходу було 777.65 зол. а розходу 699.20., котрий пішов головно на прикрашення домівки і закупно бібліотеки. Заведено хор, котрий під умілим проводом п. Міщоцкого співає в церкві та дав 4 концерти, між ними концерт Свята Просвіти. Аматорський кружок дав 8 дуже гарних вистав. По двоплітнім (!) стараню, одержано дозвіл на отворення курсу для неграмотних. Понадто члени інтересувалися пильно справами громадянськими. Їх то заслуга, що вибори до ради гром. перейшли законно та спокійно. Війтом вибрано п. Ів. Киналя, що на довіря громадян вповні заслужив. Їх то заслуга, що шкільний плебісцит переведено як належить. А вже вершком всего було кінцеве слово п. Вас. Добчаньского опертe на глибокім розумінню нашої укр. історії. Чоловік той невсипущою працею дійшов до того, що може бути гордістю цілих своєї громади. Причиною того так гарного стану просвітянського є крім щирої праці Виділу і членів передовсім почуте єдности і згоди, котре лучить громадян з парохом, хотяй небракувало проб, щоб ту єдність розбити. Залицялися тут Сельробп, навідувались тихцем і радикали. Як одні так і другі наспілають безплатно свої часописи — але народ до тепер все щасливо переміг. — Щасти йому Боже і надалі!

Член орґанізації.

До всего Всч. Духовенства виборчого округа ч. 47 (Ярослав—Ряшів)!

На зїзді в Ярославі 26. січня б. р. усіх політичних угруповань відкликав лівий блок свого кандидата і згодився на компромісову кандидатуру о. Ліщинського, лишень для того, щоби через партійну боротьбу не страчено українського мандату.

Коли навіть делеґати сель-робів заявили, що цего компромісу в імя українського мандату розбивати не будуть, є тим більша певність його здобуття, як що Всч. Духовенство цілою силою підіпре свого кандидата.

Тому заклихаємо до роботи, щоб не впав на Вас, Всч. Отці, закид, що через недбальство затратили Ви український мандат, котрий з довірям Духовенству віддано. За згодою усіх партій ліста зістала придучена до ч. 18, на котре всі виборці тут. округа голосувати будуть. Виборчий Комітет.

*) (мабуть заєідання Кардиналів).

Політичний процес 17-ки.

Осмого дня процесу публика вже не дописала: знудилася. Адв. Шухевич виголосив заяву проти преси як польської так української, котра фальшиво представила зізнання Дерлиці. Таксамо запротестував обж. Дзісь, котрий сидів 2 роки в тюрмі московської чрезвичайки, а деяка преса написала, немов би він казав, що був командантом чрезвичайки. (Преса наша і польська бороняться тим, що обжаловані зізнають за тихо).

Обж. Прокіп Матвійців, абс. сем., виясснює звідки взяв військові печатки. З війська хотів дезертувати, але не зробив сього, бо переконався, що військо не таке знов страшне, „довудца“ компанії поводився з ним навіть дуже добре. Обж. Олена Королюкова, вдова, наречена Отаманчука, давала йому 130 зол. на удержання, сама побираючи 150 зол. Д-р Новак: А кілько ви йому посилали в долярах? — Предс.: Доляри не мають звязку зі справою. — Д-р Новак: Якраз навпаки! Згідно з актом обж. доляри мають певну лучність з убийством Собінського. — На питання адв. Шухевича обж. подає, що вона золоті міняла на доляри у сестри. — Обж. Мих. Ковалисько, абс. гімн., удержання мав від батька, котрий посідає поле. До вини не почувається. Декого з обж. знав. — Обж. Яр. Гретчак, абс. сем., стоїть під закидом, що був командантом станиці УВО. Перечить навіть приналежність до УВО. Мав багато занять, з котрих жив. — Обж. Ольга Гретчак, учителька РШк., перечить, немов би укривала Атаманчука. — Останний обж. Мих. Вірстюк зізнає, що мав револьвер, куплений у незнакомого, в брамі при Сербській ул. Той револьвер продав за 35 зол. на кредит Атаманчукови, а гроші мав одержати або від нього з Чехії, або від п. Королюкової. На поліції зізнавав інакше, бо там його тероризували, а місця, де купив револьвер, не подав в перших зізнаннях, бо не міг собі пригадати ізза грипи. Зрештою боявся, щоб його довше не держали. — Прок.: Чи ви мали в житю багато револьверів? Обж.: Той оден. Прок.: І мимо того не могли собі пригадати, де його купили?

Девятий день процесу був інтересний зізнанями свідків. Перший зізнавав св. Дм. Тисак, уч. 6. кл. гімн. в Городенці, провідник Атаманчука в часі його переправи через гори на Прикарпатську Русь. Тисак зізнає інакше ніж зізнавав на поліції й перед слідчим суддею. На питання чому зізнає інакше, ніж перед суддею слідчим, відповідає, що тоді боявся, що будуть його бити і в суді, — Свідок Людвик Бахта, літ 19, зізнає по польськи, бачив замах на пок. Собінського, але під питаннями адвокатів мішається у відповіддях що до вигляду замаховців. — Шофер Мих. Гасман, римо-кат., зізнає, що на весну при конфронтації пізнав Атаманчука як одного з тих, котрих віз автом, але чи се було 19 жовтня, коли убито Собінського, не може вже сказати. Може й того дня. Свідка вже тілько разів переслухували, що не диво, коли мішається в своїх зізнаннях. Дати їзди не памятав. За їзду двох панів одержав 1.80 зл. І ще якогось доктора віз того самого дня, але котрого се було дня, не знає. — Шофер Северин Ботятинський з Судової Вишні возив дня 19. X. коло год. 6. веч. якогось пана на Королівську вул. і вертав з ним. Той пан говорив по українськи, волинським акцентом.

Десятого дня розправи зізнавали між ин. свідки: 1) Евгенія Гретчаківна, 2) пані Бенцак, у котрої мешкав Атаманчук, 3) Татяна Тютько, шк. товаришка Ольги Вербицької, 4) Василь Джуль. Першу питав адв. Старосольський, чи поліція в Долині наклонювала її до неправдивих зізнань? Предсідатель ухилив се питання. Друга зізнала, що Атаманчук був у неї мельдований під іменем Біласа. Третя, молода дівчина, зізнає інакше, ніж зізнавала на поліції, а на питання, чому так робить, відповідала, що тоді була 1-й раз на поліції й перелякалася. — Свідок Василь Джуль зі свідка став обжалованим: коли зізнав, що 19. X. мав іти з Атаманчуком до кіна, предсідатель відчитав його попередні зізнання, в котрих Джуль сказав, що Атам. вийшов до школи. Тоді прокуратор поставив внесок, щоб зараз увязнити Джуля за фалшиві зізнання.

Розправа треває дальше.

✞ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

27. І. помер в Сільці ем упр школи **Іван Татомир** в 65 р. життя Пок. ув 37 літ учит. в Опаці. Спільно з бл. п. о. Ст. Кишиком ломили темноту працею один в церкві, другий в школі. Наслідком їх довголітньої праці є те, що нині Опака належить до кращих наших сіл, національно освідомлених. По переході на емеритуру переніссся Покійний до рідного села, щоб спочити між рідними. Похорон відбувся 30. І. при участи 6 священиків. Пращав при винесенню домовини о. дек Я. Яхно з Заліття, довголітній сусід і приятель Покійного, упр. школи в Сільці п. В. Лазарів як товариша по званню, та п. Ол. Кишакевич від громадян Сільця. В. Й. П.

Перед кількома днями упокоївся в Бозі **Іван Ульванський**, емеритований директор народньої школи. Покійний, уроджений 1850 р. посвятив ціле своє життя на муравлину, тиху працю на народній ниві. Учителював спершу в своїм родиннім місті, Чорткові, опісля в Чернокінцях, вкінці був директором школи в Підзамочку й Новоставцях (пов. Бучач), лишаючи по собі всюди найкращі спомини. Був усе добрим християнином і католиком, і в дусі тім виховував цілі покоління, що входили в життя з Його вказівками. Заразом був Покійний найліпшим батьком родини, для всеї рідні найсвітлійшим взірцем та заразом найкращим приятелем і провідником на дорозі життя, тому полишив він у глибокому жалю всю родину, передовсім жінку, доньку, синів і внуків. — Хай земля буде Йому пером!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

АДВОКАТ Д-Р М. ЛИТВИНОВИЧ веде канцелярію **в Станиславові**, вул. Бічна-Білинського (нова вуличка біля суду). 137 1—1

ОКУЛІСТ-ОПЕРАТОР
Д-р А Гершендерфер
б. лікар віденської клініки і б. секунд. заг. шпиталю у Львові
Львів, вул. Пілсудського (Панська) 3.
65 орд. 8—9 і 3—5. 12—20

Фабрика пильників Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 53 15-25

ЗУБИ виробляю по такім **ЦІННИКУ**
1 золот. корона . 18 зол.
1 золот. зуб . . 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 репаратура . 3 „
Все з найлучшого матеріялу
РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.
(де кавярня de la Paix).
Знижок не уділюю! 5—24

НАСІННЯ
ГОРОДИНИ, ЦВІТІВ і ГОСПОДАРСЬКІ
з першорядних краєвих і заграничних плянтацій, з найвищою силою кільчення
поручає
ЕДМУНД РІДЛЬ
СКЛАД НАСІНЬ
ЛЬВІВ, вул. Рутовського ч. 3.
124 Цінники висилаю на бажання. 3—4

= ДАРОМ =
ніхто товару не дає, але за 5 зол. **тижнево** можна замовити в нас всякі **тапіцерські вироби**, як **матераци, отомани, фотелі** і т. п.
ҐОТТЛІБ і ГЕФЕЛЬ
Львів, вулиця Ґродзіцьких ч. 8.
б. тапіцер-декоратор кор. театру в Будапешті. 129 3—5

ПАНЧОХИ ПФАУ РИНОК Ч. 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
21 19—20

ГРАМОФОНИ англійської марки: „Columbia“, „Odeon“, „Parlophon“, плити „Brunschvick“, „Columbia“, „Polydor“, „His Masters Voice“, „Parlophon“ — найновіші шлягери в великім виборі на догідних умовах поручає звісна фірма
„EXO“, Львів, вул. Сикстуська ч: 24. тел. 27-81.

НАРЕШТІ! — **ПІСТОЛЄТ** — для кождого без карти на оружя.
Справте собі страшак 6-ти стріл.. Взір бельгійського бравніна. Функціонує без закиду як зброя, що ділає морально на напастника. — Поручає звісна фірма
„EXO“ Львів, вул. Сикстуська ч. 24. тел. 27-81.

Гурт. Детайл.
ГАЗОВИЙ KNOCK-OUT ПІСТОЛЄТ
Коли Вам миле життя Ваше й Вашої родини, купіть негайно оруже „Knock-out“. Хто має газовий пістолєт Knock-out, цей може цілком безпечно пускатися в дорогу пішки, автом або ровером у найсамітнійші околиці. До набуття тільки у звісній фірмі
„EXO“ Львів, вул. Сикстуська ч. 24. тел. 27-81. 130 2-2

„FOSFOR“
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
ЛЬВІВ,
пл. Марійська 6/7 І. п. (pl. Marjacki 6/7 I. p.)
114 Телєфон 44—48. 7—16

СУПЕРФОСФАТИ: кістні й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові.
РЕФОРМФОСФАТИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАЙНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97%CaO) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).
Достава ваґоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кредит.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** -- З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 10. (112.) Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 12 лютого 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

БІБЛІОТЕКА НАУК. ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ

„Natur und Kultur".

(До проблему пролому атеїстичного світогляду інтеліґенції)

Сего року припадає 25-літня річниця оснування німецькими католиками-інтеліґентами наукового місячника п. з. „Натур унд Культур", орґану Союза тої самої назви.

Що се нас обходить? Се нас дуже обходить з отсих причин: Наша Галичина й Буковина були до війни духовим запіллям і захолустям німецької культури, подібно як Велика Україна російської, так само як кожда кольоніяльна країна супроти своєї пані-метрополії.

Сучасне нам покоління української інтеліґенції в сім краю, котре провадило нарід в часі великої війни і котре ще тепер „при кермі справ" — виховане під впливом німецької культури. А в тій культурі літ тому 25 атеістична струя стояла найвище. І якраз тоді, коли та розкладова струя заливала всі університети і школи, майже всю пресу та публичне життя, — ґрупка німецьких католиків, світських інтеліґентів під проводом д-ра Франца Феллєра (Völler) оснувала невеличкий журнал „Натура і Культура". Той журнал, до сегодня невеликий, має переломове значіння для світогляду німецької інтеліґенції як осередний пункт, в котрім зачали збиратися й виховуватися католицькі учені, головно природники (натуралісти). А не була се легка справа! Як подає скромна ювилейна передовиця згаданого орґану, не було кого збирати! Просто — не було ні натуралістично ні фільософічно образованих католицьких учених та письменників, котрі моглиб відважитися виступити до публичної боротьби проти матеріялізму й дарвінізму з якимсь виглядом на успіх. В науці, в фільософії, в письменстві й публіцистиці розпаношився був цілковито тип атеістичних зарозумілців, котрі своїми перами геть „викреслили" Бога зі всесвіта, а на Його місце як пра-причину всего ставили якусь „пра-мраку". Про ту мрачну видумку „пра-мраку" ніхто з тих „провідників ума" не міг абсолютно нічого сказати, але всі ще гордилися повним незнанням того, в імя чого валили науку про Бога, заспокоюючи суспільність фразою: Ignoramus et ignorabimus. А якраз вони не повинні були говорити et ignorabimus коли виступали з кличем, що можна полягати тільки на тім, що дасться „науково" пізнати.

Серед таких тяжких обставин розпочав д-р Феллер свій тернистий шлях праці, висміваний, ігнорований, прозиваний „божевільним", „гіпокритом"" і т. п. Одначе помалу при його великім завзяттю удалося йому позискати й виробити собі ґрупочку прихильників, котра почала рости.

А потому на німецьку суспільність, замрачену атеістами, впала страшна кара Божа: велика програна війна. „Блискуча святиня безбожного ідола сили з гуком трісла й розлетілася, а міліони очей, колись задурманених блиском ідола, глянули тверезо в темряву часу. З тої темряви показалося виразно нове пізнання старої правди — про Бога".

Матеріялізм збанкротував основно: пра-причини світа не знайдено ні в „безмежній" пра-мраці, ні в теорії про маленькі атоми — всі ґіпотези розплилися в ніщо.

Тоді почало щораз більше світати в людських головах і зацвили науки, оперті на католицькім світогляді, на глибокій вірі в Бога. Так скінчилися страшні часи пустки й безнадійности матеріялізму, а світ в умі інтеліґенції знов набрав сенсу й Божого духа.

Тепер на всіх областях стислих наук працюють уже з великим успіхом віруючі учені й фільософи. І як прикрий сон минулася над умами абсолютна власть матеріялістичного світогляду.

Так виглядають тепер культурні верхи великої німецької нації.

А в нашій Галичині, в тім б. німецькім „Ґінтерлянді" й „Беренлянді" ще блукають отарами так українські, як і польські та жидівські інтеліґенти, котрі вірять дальше у „пра-мраку" та в неживий „атом" матерії, з котрого буцімто міг і мав „повстати" цілий всесвіт і навіть людство зі всею своєю глибиною думок і культур.

Чисельно ще більші стада таких віруючих у своє походження від малп інтеліґентів товчуться тепер по б. нещасній Росії й В. Україні, котра свою матеріялістичну „науку" черпала посередно, через Росію, але також головно з Німеччини. Там матеріялістичний світогляд здовів людську думку з її гордости до такого упокорення, що взагалі не вільно проголошувати в ніякій школі ніякої иншої думки навіть у формі ґіпотези, ніж та, яку диктує большевицька казна, в котрій рішають типові півінтеліґенти. Але все те насильство над умом і серцем людини скінчиться так, як воно вже раз скінчилося в т. зв. Великій Революції, котра зовсім подібно воювала проти Церкви і її науки: сегодня вже ніхто не знає й імени тої жінки, котру французька революція висаджувала на вівтар, щоби зневажити Церкву Божу — а та Церква стоїть і відроджується і росте та кріпшає. Так буде й по сучаснім нам замраченню.

А чим більше інтеліґенція якогось народу у своїй гордости і нерозумі спізниться в повороті до Бога, до Церкви,— тим більше безцільного й безуспішного горя стягне на себе і на свій нарід, який вона ґіршить і псує.

Чи Ви вже передумали се?

Наша суспільність скоро може діждатися українського католицького дневника, коли священики і поважні міряне не одинцем, але зорґанізованим способом заявлять у ліпших ф'рмах всіх галицьких міст, що будуть дальше постійно в них купувати, коли ті будуть давати свої постійні річні анонси до „Нової Зорі". Тоді наш орґан буде поставлений на европейську, столичну стопу і передплата його може бути дуже низька. До сего треба тільки Вашої ініціятиви й постанови: не змагати до сього одинцем, тільки ґрупами, але змагати витревало.

Католики й вибори.

В поважному католицькому, науковому місячнику „Пшеґльонд Повшехни" (січень 1928) помістив кс. Ян Урбан Т. І. статтю п. н. „Справи Церкви" (Обовязок католицьких совістей супроти недалеких виборів).

Для нас, Українців-католиків цікаво і важно знати погляди наших сусідів на актуальну справу виборів. Можемо сим тим більше інтересуватися, що автор, якого реферуємо, пише свої замітки на основі студій про становище католиків Німців, Бельґійців і т. д.

„В країнах із парляментарним уладом — зачинає автор, — коли тільки надходять вибори до законодатних палат, стає перед совістю католиків обовязок підпомогти своїми голосами цих людей і ці партії, що обіцяють стояти на сторожі віри і прав Церкви та вести політику в дусі наказів християнської етики. Цей обовязок легко виповнити там, де є сильні, карні й випробовані партії зі скристалізованим католицьким пересвідченням як пр. „Центрум" у Німеччині, або Католицька Партія в Бельґії. Та трудніщий цей обовязок там, де з якихнебудь причин годі утворити такі скристалізовані католицькі партії, де люде не вміють лучитися на основі виразних ідеольоґій, що беруть під увагу також своє відношення до релиґійних правил, але розбиваються на ґуртки по іншим, дочасним критеріям, або тільки по взаєминам до осіб провідників (натяк на марш. Пілсудського. — Ред.), що вспіли в оцей чи в інший спосіб запевнити собі якусь постійну кліентелю. Ці труднощі зростають іще куди більше в системі голосування не на поодиноких кандидатів, тільки на листи, що їх виставляють партії, коли ці партії не мають виразного релиґійного обличча і на свої листи побіч католиків, кладуть і людей для Католицької віри й Церкви непевних і підозрілих. Тоді може бути таке, що католики змушені віддати голоси на листи, з котрих вони не вповні вдоволені. А голосувати каже їм католицька совість, бо неголосуванням помагалиб партіям ворожим Церкві. Так пр. французькі католики там, де не можуть вибрати послів щирих католиків, голосують часто на людей далеких від католицьких вимог, та меньше ворожих Церкві, щоб тільки не допустити до перемоги крайних ворогів Церкви. Відсіля висновок, що віддання католицьких голосів на таку чи іншу листу не все є солідаризуванням із цілими політичними програмами даних партій.

Як бачимо, автор ставить справу так: Коли є можливість вибрати щирих католиків, то католицька совість велить голосувати тільки на католицьку листу. Колиж цеї можливости нема, тоді треба вибирати з двох лих меньше лихо.

Дальше переходить автор до зясування відносин серед польських народніх мас.

В справі часопису „Український Голос“.

Ч. 1/орд. Часопис тижневник „Український Голос“, видаваний в Перемишлі, знаний зі своєї погубної і напастливої писанини проти авторитету Епископів в нашій Церкві, а ще більше в формованню ворожої опінії серед загалу нашої суспільности проти католицької Церкви. Сей часопис тим більше шкідливий і небезпечний, що анонсує себе як оборонця Церкви. Треба дуже болїти, що сего рода часопис читаний загалом духовенства і по читальнях. У нас немов вроджений інстинкт, межуючий майже з рабською некультурністю, цікавитися і чути певне вдоволення, коли прилюдно понижається авторитет Церкви, коли грязею обкидується ієрархію церковну. Бо інакше не можнаб собі пояснити, чому сего рода часопис якраз такою некультурною писаниною зискує на реклямі і читачах.

А вже до самого вершка своєї погубної роботи дійшов часопис „Український Голос“, коли оголосив свій додаток з дня 4. грудня 1927 до ч. 49, — в котрім подав до прилюдного відома жалобу, написану до св. Столиці в Римі проти Преосвященого Епископа Йосафата Коциловського, подаючи при тім свою критику і становище зглядом рішення св. Столиці в справі тої жалоби. Сею справою злишно тут заниматися, бо св. Столиця Апостольська вже видала свій осуд в тій справі, не можна однак позбутися того враження, яке робить ся жалоба на кождого без упередження читача. Жалоба ся, то виплив якогось лютого завзяття, не лицюючого вже не християнській етиці, а навіть загально природній. Не можна з дива вийти, як могли люди інтеліґентні підписувати ту жалобу, хіба самі не знали, що підписували. Зміст сеї жалоби виглядає немов на диктат Столиці Апостольській, щоб усунути Епископа з владичого престола. Коли однак св. Конґреґація Східна сю жалобу осудила і відкинула, то часопис „Український Голос“ посунувся до того степеня зухвальства, що поведення св. Конґреґації назвав методом приноровлюваним у большевиків. Тут уже всьо устає!

Маючи це всьо на увазі, треба як певне приняти, що кождий, хто має совість і надприродну віру, той з обуренням відкине від себе сей часопис і ужиє всіх можливих способів, щоб параліжувати його злочинний вплив для катол. Церкви й українського народу. З тої причини також Еп. Ординаріят осуджуючи рішучо і як найстрогійше розкладову роботу часопису „Український Голос“, є певний, що Всеч. Духовенство не тілько само відкине сей часопис, але також ужиє всіх можливих способів, щоб так вірні з осібна, як і по читальнях його не читали.

Від Еп. Ординаріяту.— Станиславів, дня 10. січня 1928.

(„Вісн. Стан. Еп.“ ч. I.—III.).

Конкордат Ап. Столиці з Литвою.

Катол. Пресов. Аґенція (КАП) принесла телеґраму з Ковна, що уряд Вальдемераса приступив до виконання конкордату між Апост. Столицею і Литвою, який заключено і ратифіковано в грудни м. р. Св. Отцем і литовською радою міністрів. Унормовано отже в першу чергу справу навчання релиґії у всіх державних школах на Литві і приступлено до опрацьовання закону про ревіндикацію церковних дібр. „Взагалі“ — зазначує КАП — „треба підчеркнути, що прихильність литовського уряду в високім степени улекшує виконання конкордату“.

Як бачимо, катол. Церква на Литві зазнає щирої опіки від держави. По довголітнім утиску московського самодержавія добула кат. Литва через конкордат трівку основу для розбудови свойого церковного, релиґійного й культурного життя.

Слід зазначити, що основи литовського конкордату схожі з основними ідеями польського. Литва бажаючи бути вповні катол. державою виказала більше доброї волі ніж Польща у сформулованню поодиноких точок конкордату. Се відноситься передовсім до артикулів 21 і 25, в котрих говориться про права національних меншин у Церкві та про справу „катол. акції“. Арт. 21 литовського конкордату постановляє ясно: „Епископи обовязані вважати, щоб релиґійні потреби всіх вірних були заспокоювані після постанов Церкви в їх матірній мові“. Щодо катол. акції (арт. 25) то держава „запевняє всім стоваришенням, які мають релиґійні цілі і співробітничають в катол. акції та через те підлягають церковному авторітетови — повну свободу орґанізації й діяльности“.

Католицька Церква, польський уряд і польські партії.

У частинно зреферованій висше статті кс. Яна Урбана Т. І. п. н. „Справи Церкви“ автор характеризує дальше маси польських виборців. Він каже, що серед поляків замало є свідомого, консеквентного католицизму. Але й польський радикалізм доволі слабкий. *(Не те в нас, українців! — Ред. „Н. Зорі“).* На загал поляки ні горячі, ні холодні, радше літеплі. І тому навіть маси віруючих і практикуючих виборців (головно селянство і робітництво) віддають голоси ворогам Церкви, бо ці обіцюють їм матеріяльні користи, коли їх виберуть.

Менери рад. і соц. партій, крім комуністів, доволі обережні в киданні протирелиґійних кличів у виборчім часі. Вони, хоч ворожо відносяться до віри й Церкви, голосять тоді, що воюють „тільки з клерикалізмом“. Маси не розбираються в тім, що це таке цей „страшний клерикалізм“ і дають голоси радикальним аґітаторам, що потім по виборі, покликуючися на „волю своїх виборців“, домагаються усунення науки релиґії зі школи, розбивання подруж, а то й у всім поборюють Церкву.

Тому, що польські виборчі маси релиґійно неосвідомлені, треба — каже автор — щоб на кожному вічу і зборах виборців селян, чи робітників хтось сміливий спитав кандидата про відношення його й його партії до Церкви та до її науки. Треба жадати, щоб кандидат прирік, що не поборюватиме ніякої католицької догми, не підпиратиме сектанства, не виступатиме проти навчання релиґії в школі, не буде голосувати за розводами й цивільними вінчаннями. Треба домагатися ясної відповіди на ці всі питання.

Дальше характеризує автор ці партії, що заявляють, що вони стоять на „католицькому ґрунті“.

І тут треба спитати, як вони розуміють цей „католицький ґрунт“, чи їх погляди не противляться часом якомусь правилу християнської етики, не насилують приміром правила справедливости і в відношенні до інших суспільних кляс, або інших народностей у державі. Буває, що деякі суспільні чи політичні питання, що їх розвязку слід підпорядкувати вимогам католицької етики, усувається зпід супремації етичних критерій, начеб релиґія немала там ніщо до говорення. Походить це з перероста націоналіс-

---

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 12 II. 1928

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

ЖІНКА ХАЛІФА Й ПАДИШАХА СУЛЕЙМАНА ВЕЛИКОГО, ЗАВОЙОВНИКА І ЗАКОНОДАВЦЯ.

Українська історична повість з 16. століття.

Від непамятних часів пересувалися по степах, мов таємничі хмари, ріжні завойовники, племена, орди й ватаги добичників, яких навіть з імени не знає історія. Одні другим видирали в крівавій боротьбі награбовану добичу. І щезали з нею в безвістях бездоріжного степу, паленого сонцем.

Одинокий виїмок у тім хаотичнім стовковищі грабіжників становили найдальші окраїни степу, надморські побережа, передовсім Крим. У його містах держалася трівка культура старих Греків, яка без упину боролася з диким і страшним степом, заливана раз-у-раз його мутними филями.

В Криму в тім часі сиділа татарська влада. Сиділа як брудна, їдка, пляма на дорогоціннім, поломанім, запорошенім клейноді. А ту брудну пляму шарпали звідусіль то внутрішні міжусобиці, то Ногайці, то козаки, то безіменні ватаги всякої збиранини, яка по добичу заганялася аж за Перекоп, у сам Крим.

Перекоп був немов тою жилою, котрою плили дві противні собі, кріваві струї добичників: одна з Криму явно і в значній силі на Україну, друга з України, таємно малими але відважними ватагами — в Крим. Обі йшли мечем і огнем, обі лили кров і ширили знищення.

Перекоп був небезпечною шийкою. Тому татарський табор зі значною добичею постановив переночувати в степу і щойно ранком наблизитися до моря, а відки через Перекоп посунути в Крим.

Татаре розложилися на нічліг. Вечір на степу був дуже гарний, хоч сам степ був мертвий. Він робив враження мертвого, мимо життя, яке на нім і над ним метушилося. Малі зайчики скакали оподалік. Птиці літали. Онде дропи довгим рядом летіли низько над степами. А там високо в воздусі кружляли орли і супи та багато яструбів.

Настуня дивилася на те все і завидувала кождій птичці, що може летіти, куди хоче.

II.

Ранним ранком наблизилися Татаре до Чорного Моря. Настуня ще ніколи в життю не бачила моря. Була дуже цікава, як воно виглядає.

Тут, близько Перекопу, пригадала собі, що її бабуня оповідала їй про море:

— „На морю — говорила їй — не такі риби, як у нас. А великі-великі! Вийде така риба, підпливе до берега тай усе собі співає. Ніхто не може її підслухати, бо вона все втікає. Але був такий оден, що конче хотів підслухати. Сховався за корч. А риба не бачила, підплила тай своє... А той усе собі пише з кождої співанки одно слово, аби не забути. Прийшов другий раз та вже більше засяг. Пустив потому між людей і з того співанки тепер“.

Більше Настуня нічого не знала про море. Але й се так оживило її молоду уяву, що аж серденько живіще билося їй у груди.

Табор сунув помалу. Нараз задув приємний, холодний вітер від полудня й усіх тронув до глибини татарський оклик:

— „Денґіс! Денґіс!“

— „Море! Море!“ прошепотіли рівночасно змарнілі уста полонених. Бо море на кождого робить глибоке враження, все одно, чи він свобідний, чи в кайданах. І тому всі оживи-

тичних чи економічних катеґорій думання при частинній атрофії реліґійних і моральних почувань і основ. Само собою, що тоді свідомий і консеквентний католик може завагатися, чи вільно йому в совісти кинути в виборчу урну картку з числом такої партії, хочби вона й голосно заявляла про свій католицизм. Віддасть він на неї голос хіба тоді, коли не має кращого вибору.

Характеризує відтак відношення теперішнього польського правительства до католицької Церкви, як невиразне, й підчеркує, що длятого не вільно підпирання теперішного уряду в Польщі робити обовязком катол. сумління. Дальше переходить до послання польських епископів. І зазначує, що епископи в такому партійному розпорошенні не могли вказати вірним на одну політичну ґрупу й сказати: „Ідіть за нею!“ І тому вказали тільки на одного безсумнівного ворога: комунізм і поставили на переді цілей практичної політики: оборону віри й Церкви та христіянської моралі.

Опісля переходить до цего, що ріжні польські партії й табори поставили недорічне питання: Чи польський епископат заявився в посланні за польським правительством, чи проти нього? Тимчасом польські епископи виступали в імени основ, що стоять на іншій площі, як ця, що на ній ведеться теперішня політична боротьба. Не вистане мати в програмі, що „стоїться на католицькому й національному ґрунті“ (себто ці вислови, що їх вжито в еп. посланні), треба ще в них вложити відповідний зміст, а може і зредукувати дещо попередній зміст, щоб він став можливий до прийняття й іншим не менше „католицьким“ і „національним“ партіям. Та не вільно вважати всеї програми якоїсь партії неначе потвердженою польським епископатом, що обовязувалиб і інших католиків та одинокою плятформою зєдинення, що про нього йде епископам.

Автор кінчить свою статтю твердженням, що теперішні вибори й епископське послання ставлять перед совістю поляків-католиків важні проблєми. Їх не розвяжеться дотеперішніми методами. До їх розвязки треба освічення умів повністю католицького світла й переродження серць у христіянській любови народу й рідної країни.

Зєднуйте передплатників „Новій Зорі“!

За тип католицького щоденника.

„Оссерваторе Романо“ обговорюючи характер нинішної італійської катол. преси, висказує ряд уваг про те, який повинен бути катол. щоденник:

„На питання, чи катол. часопис повинен служити лиш „інформованню“ про випадки, чи також їх „освітлюванню“ — ріжно відповідають; коли катол. преса має виповнити особливше завдання, то вибір між сими двома типами часописів не буде важкий. На жаль, багато людий думає, що катол. щоденник повинен бути подібний до инших часописів. Сей погляд утвердився на протязі останніх 25 літ ще й тому, що майже всі італійські катол. часописи закинули давні традиції і примінилися до модерного систему заповнюючи цілі шпальти ріжного рода інформаціями, театральними і спортовими критиками, поліційною хронікою, оповістками, тощо. Одначе таке поставлення справи показалося нещасливим, бо багато читачів порівнавши катол. журналістику з промисловою, відвернулося від католицької.

Провідною думкою і натхнінням для катол. преси є католицизм; сим чином катол. преса відріжнюється основно від преси ворожого табору. Але й катол. преса своїм заінтересуванням охоплює всі ділянки життя; хроніка випадків, актуальні проблєми, мистецтво й наука, політика й економія, все це належить до її компетенцій, бо католицизм у кожній такій справі має щось сказати, в кожнім випадку має свою розвязку труднощів. А прецінь особлившим завданням журналістики є поясняти всякі проблєми; подавати їх розвязку, освітлювати їх і напроваджувати людей на дорогу властивих переконань. Тільки в такий спосіб виповнить катол. щоденник свою місію. Не менше важна річ се повідомлювання своїх читачів про події в катол. світі, інформування їх про біжучі справи Церкви, підкреслювання і освітлювання суспільних і ідеольоґічних проблємів, одним словом старання, щоб катол. преса була відбиттям життя Церкви, її розвитку й побіди, та її відношення до тих народів, що покинувши Правду, нестримно котяться до упадку. Що не міститься в сих рамах, се властиво не належить до завдань катол. часопису і може бути лиш його другорядним, лиш переходовим завданням“.

Наводимо ці характеристичні замітки провідного катол. орґану в тій ціли, щоби й наші читачі зрозуміли велику вагу завдань катол. преси і її прямо великанське значіння для справ Церкви. Як бачимо з наведених завваг, прадивою пресою є тільки щоденник, бо одиноко він в силі вивязатися зі завдань сучасної журналістики. Чи Ви, Читачу, причинилися вже чим до збудування у нас новочасної кріпости: укр. кат. дневника?

Михайло Хамула
Львів, площа Трибунальська 1.
тел. 42-84
поручає великий вибір
КИЛИМІВ ГЛИНЯНСЬКИХ
74 Уважайте на адресу! 8-10

НОВІ ДОСЛІДИ НАД ПЕРУНОМ.

Показується, на основі нових досвідів, що хибний був дотеперішний погляд учених, немовби перун бив особливо часто в високі дерева й будівлі. В тій справі рішає не висота предметів, але стан вохкости під ними. Коли в якийсь будинок перун бє частійше, то можна напевно сказати, що під тим будинком є підземні жерела. Длятого треба все наперед переконатися, чи будівельна площа свобідна від жерела. Кажуть, що перун майже ніколи не бє в ті будинки, на котрих бузьок має своє гніздо (бо він інстинктом вибирає на гніздо безпечні місця). Статистика, переведена в державі Ліппе в справі процентової скількости ударів перуна в ріжні роди дерев виказує такі дані: у верби не стверджено зовсім ударів перуна; в тополі 1,2 проц., у смереки 8,3 проц., в буки 9,7 проц., в сосни 13,8 проц., в дуби 63,3 проц. В Анґлії особливо часто бє перун у вязи (elmtree, н м. Ulme, Rüster). Здається, що скількість ударів перуна в ріжні роди дерев стоїть у звязку з глибиною коріння (Гл. „Natur und Kultur“, за січень, 1928. Адреса: München, Schellingstr. 41. Ціна 2 марки квартально. Сей науковий журнал, видаваний католиками, надається особливо до шкільних бібліотек).

лися, хоч іще не бачили його, тільки чули близькість того велитня.

Не довго трівало, а перед їх очима простяглася довга, рівна поверхня води в першій червоній заграві дня. Всі відітхнули так, якби тут мала кінчитися їх мука.

Незабаром побачила Настуня довгу, білу від піни, смугу морського припливу та почула його грімкий, оживляючий шум. І побігла молодими очима по безмежній живій поверхні моря — з роскішю, в якій містилося почування, що відкрила щось зовсім нове. В тій роскоші містився й казковий спомин з діточих літ. Очима почала шукати чудових риб, від яких люде переняли співанки. Але їх — не було видно. Тільки білогруді меви літали над морем і скиглили радісно до сходячого сонця.

III.

На Перекопі було тихо. Табор пересунувся через нужденне містечко Ор і знайшовся на Криму, де вперве безпечно відпочав. Здалека видніли бідні аули Кримських Татар з масою кучерявих овечок на пасовисках. Зі струнких веж деревляних мошей муеззіни кричали свої молитви. Помолилася й Настуня до Бога свого, що терпів на хресті.

Вже на другий день почали в табор приходити громади купців у ріжних одягах татарських, турецьких, грецьких, єврейських, арабських, італійських. Були між ними старі й молоді й середнього віку люде, поважні й веселі. Вони низько кланялися татарським начальникам і просили дозволу, оглянути привезений „живий товар“.

Татарська сторожа опроваджувала їх поміж рядами засоромлених жінок і дівчат, котрі розуміли, що оглядають їх на продаж.

Властивий поділ добичи ще не був переведений. Але купці вже тепер хотіли оглянути її, щоби слідити за тими жінками й дівчатами, котрі їм особливо припадуть до вподоби.

IV. У КРИМУ.

„Взріла корчі все зелені
В синих горах Криму,
Полонини Чатирдагу —
Мов квітки килиму“...

I.

— „Відкрий свої очі й дивися. Бо що побачиш тепер, того вже ніколи не узриш!“

Сими словами корану відізвався старий Турок, купець Ібрагім до свого вірменського спільника в місті Бахчисараю, привівши до нього щойно куплену невольницю.

Старий Вірменин подивився на свіжий товар і його очі весело блиснули.

— „Ва, ва,*) сказав по хвилі, скривившися. „Ти певно заплатив тілько, що за ті гроші можнаб купити дім у Каффі, в самій пристані!“

— „О, заплатив я багато,“ сказав Ібрагім. „Але варт!“

— „Що варт? Як варт? Чому варт? Що на ній єсть? Ледви на ногах стоїть! Кому її продамо? Я гадав, що ти купиш бодай три або чотири здорові дівки за ті гроші, які ти взяв!“

— „Слухай!“ відповів спокійно старий Ібрагім, відкриваючи верхній одяг і руки молодої дівчини, що вся запаленіла від сорому. — „Ти подивися тільки! Вона така гарна, що я раджу як найскорше вивезти її з Бахчисараю до Каффи. Там у гурті лекше її укриємо до слушного часу. Бо тут забере нам її котрий небудь зі синів Могаммед-Ґірея а заплатить тілько, що й плюнути не варт!“

— „За неї ніхто багато не заплатить! Вона хора!“

(Дальше буде.)

*) Вірменський оклик.

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ

Телєпатія і геніяльність в часі виборів. Є у нас люде, котрі знають, що думає і чого не думає д-р Загайкевич! Се не легка річ, знати таке! А пречінь в орґані партії праці, котрий називається також „Праця“, в 7. ч. на 4. ст. появився допис п. з. „Правда про віче в Добромилі“, а в тім дописи читаємо таке:

„На великій салі Н. Дому людей, що помістатись годі... Промовців було що не сила. Перший д-р Загайкевич розпинався за хлопську біду, за парцеляцію, за школу, але розуміється, що це тільки облуда, бо його однодумці і не думають віддати селянам землю без викупу...“

Відколи п. д-р Загайкевич підписав відому „жалобу“ проти Преосв. Йосафата, ми також не знаємо, чи д-р Загайкевич і його однодумці думають над тим, що роблять. Але робити комусь закид з того, що „не думає“ роздавати землю без викупу — се вже дійсна затрата всякої думки. Таж навіть більщовики ніякої землі без викупу нікому не дали, тільки або забрали на державу, або стягають за неї такі податки від селянина, що на нім аж шкіра тріщить. А далі довідуємося з тоїж „Праці“, який погляд мають її однодумці на завдання посла:

„Проти него (т. є Загайкевича) промовляв п. проф. Ґонтарський і вказав на шкідливу діяльність таких панів... пан Ґонтарський вказав на задачу посла, котра повинна бути в першій мірі на селі, а не кувати для нас закони...“

З того виходилоб, що якби так партії „Праці“ удалося вибрати своїх кандидатів, то пр. її кандидат В. Будзиновський не поїде до Варшави, тільки перенесеться на село і там „буде думати“, як роздавати землю без викупу. Поживемо, то побачимо, як то буде виглядати. А покищо маємо прекрасну виставу зразків демаґоґії. Та на всякий випадок добре булоб, якби п. проф. Ґонтарський свій проект, що посли з хвилею вибору мають перенестися на села, післав усім парлямєнтам Европи. Коли приймуть той проект, то поперше посли зискають на здоровлю, а по друге перемиські інтеліґенти зискають на славі, що мають таку ґеніяльну голову як п. проф. Ґонтарського. І всьо буде добре.

Демаґоґія червоних „р.е.б.я.т“. „Сель-роб“ орґан б. молодих москвофілів в ч. 16. п. з. ..УНДО банкротує до кінця“ дає знаменний зразок демаґоґії. Ось дещо для прикладу:

КУПОНИ НА СУКНІ
БЛЮЗКИ
СТОЛОВІ ҐАРНІТУРИ
ХУСТИНКИ до НОСА
ПЛЄДИ
поручає фірма
АНТІН УВЕРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі і Стрию.
ЦІНИ ЗНИЖЕНІ!
86 8—15

„Маси мають неабияке і то дарове видовище. Всі крутії, які сяк-так скривали свою панську шкіру під відповідно пристосованою шерстю, тепер зачинають линяти. І зпід споду вилазить панська (!) ненажерливість і буржуйське льокайство... УНДО не знає, на яку ногу стати... Виставляє ще останню гармату: а дивіть, ми навіть селян ставимо на послів! Є, дійсно є пару глитаїв (!), бо дежби рушитися попови без лямполиза, а панові без чури. Та все таки тих сірачків небагато і то гаптовані“...

Кінчить писати так:

„А деж поділась сказка о непримиримости й орієнтації на власні сили? Виходить: „непримиримість“... доки дечого не набавлять, і „орієнтація на власні сили“ але — в варшавських передпокоях.“

Дійсно не знати, що тут подивляти! Чи лайку на чесних селян, котрі займаються публичними справами, як уміють (а котрих за те паничики з „Сель-роба“ прозивають „глитаями“), — чи крик про „льокайство“ у тих, котрі з дідапрадіда були і є льокаями, наперед у чужого „православного царя“, а потому вже в російських жидів-большевиків.

Демаґоґія плодить демаґоґію і то — що раз гіршу.

ЛІКАР-ДЕНТИСТ (стоматольоґ)
Д-р мед. Берта ШНАЙДЕР
абс. дентист. клініки Університету
Львів, вул. Академічна 24.
Тел 26-58.
ординує в педугах зубів та устної ями.
— - Технічно-дентистична робітня. - —
102 Для незаможних полекші. 6-15

ДОПИСИ.

Голос селянина з Кудринець над Збручем. На загальних зборах Тов. „Просвіта“ виголосив знаменну промову делеґат Мельницької філії Просвіти, селянин п. Василь Костанюк з Кудринець над Збручем. Зміст тої промови ми щойно тепер одержали й містимо її, бо вона **знаменна.**

„Кожде просвітне товариство повинно мати на оці для кого воно призначене. — Як що товариство піде проти почувань і потреб народу, то не здобуде ніколи його довіря — не вспіє його одушевити а тим самими і не осягне своїх цілий і не зможе розвиватись і лише тоді коли має піддержку зовні від когось може довше або коротше животіти. Доказом сего ніби освітний рух для селянських мас на Великій Україні під теперішню хвилю. Для поширення там селянсько-робітничої просвіти серед широких селянських мас — оснувала „Радвлада“ селянські будинки т. зв. „Сельбуди“. Привязує до них велику вагу. Радвлада вивіновує їх, треба признати, як найкраще — подбала, щоби скрізь по селах і містах мали як найкращі поміщення — видає безліч книжок і часописей і засипує ними даром „Сельбуди“. Удержує для них хмари ріжних урядовців як „політруків“ (політичних руководителів), „сількорів“ (сільських кореспондентів), інструкторів, учителів та інших аґітаторів, що часто приїзджають до „Сельбудів“ — уряджують „мітинги“, лекції, виклади — і т. д.

І що з того всього? Ми знад границі бачимо, що просторі будинки „Сельбудів“ стоять пусткою, мало хто зі селян до них заглядає. Чуємо від сусідів і знакомих, що з нараженням життя перекрадаються до нас за марфою, що стоси книжок і часописів стоять там не поростинані, порохом припорошені, мітинги і виклади всім остогидли. До „Сельбудів“ селяне не горнуться, але оминають їх. Чому?

Лиш тому, що Радвлада пішла проти національних і релігійних почувань селянських мас українського народа. Радвлада стала ширити просвіту т. зв. „селянсько-робітничу“, інтернаціональну і протирелігійну, безбожну — а український селянин такої просвіти не хоче, її попросту боїться і від неї втікає, бо прочуває, що заведе його до цілковитої руїни.

Тимто, коли селяне перечитали у часописах, що й у нас деякі непрошені опікуни селянства, хочуть наше Товариство обдарувати просвітою „селянсько-робітничою“ занепокоїлися, щоб наша „Просвіта“ не зійшла на радянську „Сельбуду“. Тому я селянин іменем тих, що мене тут вислали, заявляю: Ми селяне не хочемо жадної селянсько-робітничої просвіти у нашій „Просвіті“, бо вже знаємо, що се значить. Ми хочемо щоб наша „Просвіта“ була все щиро **українська** і правдиво **христіянська.**“

Науковий фейлєтон „Нової Зорі“ з 12. II. 1928. 6

С. ТОМАШІВСЬКИЙ.

Перший уніятський митрополит України-Руси.

Такий отсе образ дає досьогочасний дорібок у дослідах над руським епізодом Собору 1245 і над героєм сього виступу — архиєпископом Петром. (Для повноти додати хиба, що у своїм нарисі української історії (1919) я сам схилявся до погляду, що Петро був мабуть владикою перемиським). Як бачимо, вислід дуже незначний, де нема нічого певного, устійненого. Особа й місія сього руського архиєпископа полишилася й дальше загадкою, і в напрямі церковнім і в напрямі політичнім, а його оповідане про Татар цілком не знайшло критичного розбору. В таких обставинах усе питане стає відкритим і заслугує, щоб його наново розслідити і розвязати.

3. ЩО ПЕРЕКАЗАЛИ АНҐЛІЙСЬКІ ХРОНІСТИ ПРО ОСОБУ АРХИЄП. ПЕТРА?

Щоб близче означити особу руського гостя на ліонськім Соборі й пізнати характер його місії, мусимо виходити від головного жерела, що переказало нам спогад про сю подію. Самозрозуміла річ — скаже хто... Та справди, нема иншого виходу, як тілько почати з сього банального на око правила. Майже всі дотеперішні спроби розвязати ту історичну загадку починалися і кінчилися переглядом показчиків до руських літописів, за іменами тогочасних архиєпископів і єпископів; натомість само жерело відомости про архиєп. Петра з 1245 р. дуже мало кого інтересувало.

Говорячи про те жерело, треба памятати про дві річи: саме оповіданє про Татар, записане з уст архиєпископа, чи може переложене з його писаного оригіналу, та додані до того оповіданя пояснення анґлійських хроністів.

Рамки отсього нарису за тісні, щоб дати тут аналізу, хочби поверховну, самого оповіданя Петра про Татар. Таку спробу, першу в історіоґрафії, зробив я в головній студії й дійшов до висновку, що інформатор Собору мусів бути людиною поважною, досвідною, скромною і правдомовною; се останнє не лише в субєктивному розумінню, а й в обєктивному: він повідомляв папу про правдиві річи, як їх сам видів або про них чув, і подавав їх докладніше, повніше й оригінальніше ніж усі попередні інформатори Европи про татарські справи. І якщо Петрові відомости були пізніше забуті, то причина сьому в тім, що скоро по них появилися і поширилися у світі знамениті твори про Монголів, що їх писали католицькі місіонарі в роді Плано-Карпіні, Сен-Кантена і Рубрука. При їхніх працях розмірно скромні відомости руського архиєпископа мусіли полишитися в тіни, разом з іменем їх автора.

Згадана аналіза показала також, що з Петрового оповіданя пробивається віра в відпорність католицького світа супроти азійських наїздників і в необхідність здобути його підмогу для Руси. Вкінці дійшов я там до ствердженя, що між Петровим оповіданям і записками наших літописів про Татар є деякі спільні риси й що вони позволяють догадуватися, що біля того часу на Руси мусів бути якийсь подібний твір про Татар, одначе згодом загинув в історичній хуртовині. І взагалі, докладніший розбір оповіданя не полишає жадного сумніву, що архиєп. Петро вийшов з Руси і що про татарські справи був краще поінформований від усіх тогочасних земляків-письменників.

Ще дальше від самого оповіданя ведуть нас додані на вступі до нього пояснення анґлійських літописців, узяті без сумніву від очевидців, себто тих, що мали нагоду зійтися з руським архиєпископом (самих авторів хронік на соборі не було). У хроніці Маттея Паріського читаємо під р. 1244:

„Et dum haec fatalis alea mundi revolvisset, quidam archiepiscopus de Ruscia, Petrus nomine, vir, ut aestimari potuit, honestus, spiritualis et fide dignus, a Tartaris exterminatus, ut ab archiepiscopatu suo, imo ab ipso regno fugiens et effugatus, ad partes se transtulit Cisalpinas, consilium et auxilium et de sua tribulatione consolationem adepturus, si sibi, dante Deo, Ecclesia Romana et principum clemens forte gratia subveniret".

Натомість відповідний вступ у буртонській хроніці, тут під р. 1245, такий:

„Inter caeteros mundi praelatos venit ad concilium apud Lugdunum archiepiscopus Ruthenus, nomine Petrus, qui, prout quidam asserebant de concilio venientes, neque latinam neque graecam neque hebraicam novit linguam, et tamen per interpretem peroptime coram Domino Papa exposuit evangelium. Ipse etiam seorsum vocatus, cum Domino Papa caeterisque praelatis in divinis sacris vestibus indutus, sed non eo modo quo ipsi, divinorum assistebat celebrationi". Д. б.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Новий польський епископ. (КАП.) „Оссерват. Ром." приносить вістку про номінацію о. кан. Конст. Домініка на епископа-помічника Хелмінського. О. К. Домінік уродився 1870 р., рукоположений в 1897.

Патронка місій. (КАП.) Св. Отець оголосив св. Тересу від Дитяти Ісуса Заступницею всіх катол. місій, ставлячи її таким чином побіч св. Франціска Ксаверія, Заступника місій. Це рішення спричинила просьба місійних епископів, що покликувалися на велику ревність Святої з Ліссіє в справі поширювання св. віри.

Кандидат на архіепископську столицю Словачини. (КАП). В опінії словацького громадянства найбільше даних на се, щоби стати осідком будучої архіепископії, здобуває Братислава (Прешбург). Архіепископ одержить на мешкання палату б. архикнязя Фридриха. Правдоподібно ся почесть стріне словацьк. епископа К. Кметка.

Католицизм в Австралії. (КАП). Після найновішої статистики в Австралії є 1,155.469 католиків, в Новій Зеляндії 164.577, разом 1,320.046. Епископат австралійський числить 7 архіепископів, 17 епископів, 11 апост. вікаріятів і 1779 священиків. У школах вчить 10.517 монахів і монахинь.

Соціялізм і християнство (КАП.) Віденський „Таґблят" назвав о. д-р А. Візінґера притаєним соціялістом, закидаючи йому, що він підчас якогось відчиту виявив соціялістичні погляди. На це о. Візінґер, що є ігуменом в Шляйербаху надіслав редакції „Т." спростування, в котрім м. и. говорить: „Коли чується, що хтось говорить на соціяльні теми, то сейчас думається, що всякі соціяльні погляди походять від соціялізму, що вони соціялістичні і що їх висказує соціяліст. Навіть не прочувається, що всьо добре в соціялізмі вже віддавна було суспільним добром християнізму. Так, воно було вже добром переведженим в чин, поки християнство володіло над почуваннями а сьогодні лише для того нема соціяльної справедливости, що люде звільнюються від заповідей християнства".

ВСЕЧЕСНІЙШІ ОТЦІ
можуть самі скласти собі
РАДІО - АПАРАТИ
купуючи частини і поучення
95б у фірми 2—3
ЛЕВ АПФЕЛЬ і С-ка
ЛЬВІВ, ЛЕҐІОНІВ 1 і 3.
Полекші в сплатах.

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Зголошені окружні виборчі листи. Ряшів (округ виборчий 47) з українських: бльок національних меншостей.

Перемишль: (округ виб. 48) українські листи до сойму: 1) Бльок нац. меньшостей, 2) Сельроб-правиця, 3) УНС, 4) УПП, 5) москвофіли. Крім цего є ще польсько-руський союз „Згода" (?). Польських ліст 5, жидівська 1.

Самбір (округ виб. 49). Усіх ліст до сойму зголошено 12, з цего отсі українські: 1) Бльок нац. мен., 2) сельроб-лівиця, 3) УПП, 4) УНС. Польських ліст 6, жидівських 3.

Львів-місто (виб. окр. 50). Усіх ліст зголошено 14 — в цему 4 українські, а саме: 1) Бльок нац. меньшостей, 2) сельроб-лівиця, 3) український виборчий фронт, 4) сельроб-правиця.

Львівський округ (повіт) ч. 51. До сойму зголошено загалом 15 ліст, у тому 5 українських, а саме: 1) Бльок нац. меньшостей, 2) УПП, 3) УНС, (хлібоїди), 4) Укр. селянсько-робітниче соц. обєднання (?), Сельроб (правиця), 5) Сельроб-лівиця, 6) Українські хлібороби, 7) українська ліста малоземельних робітників-селян і 8) москвофіли. Польських ліст зголошено 5, жидівських 2. — **До сенату:** 6 українських ліст: 1) Бльок нац. меньшостей, 2) Сельроб-правиця, 3) сельроб-лівиця, 4) УНС, 5) УПП, 6) москвофіли. Польських ліст 7, а жидівських 2.

Станиславів (виб. округ 53): Внесено до сойму всіх 24 ліст, з цего українських: 1) Бльок нац. меньшостей, 2) УНС, 3) Сельроб-правиця, 4) Українська лівиця (це українсько-жидівсько-польська ліста), 5) селянсько-робітниче обєднання, 6) УНС, 7) москвофіли. Польських ліст 4, жидівських 5. Крім цего вплинуло 7 українських, польських і жидівських ліст, внесених приватними людьми.

РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ. Причина чутки про військ. бунт. З Москви доносять, що червоний ґенерал Тухачевський на домагання війська інтервеніював у справі долі Троцького. Коли Чека хотіла і його увязнити, військо загрозило бунтом. Тоді Тухачевському дали спокій, але ситуація дальше напружена. Відси поголоски про бунти.

Большевицький конзуль у Львові оповістив у дневниках, що поширилися вістки, немов би радянська влада роздавала землю і з тої причини приходить до нього богато селян навіть з далеких сторін. Конзуль оповіщує отже, щоб селяне дармо не трудилися до нього, бо ніякого переселення він не провадить (чи тільки для наших нема землі в большевії, чи також для жидів, не оповістив).

Большевики а польсько-лит. переговори. Викон. комітет комінтерну видав відозву, котрою взиває ком. партії всеї Европи протиставитися плянови польсько-литовського союзу, що був би звернений проти СРСР. На думку большевиків є небезпека, що Польща змусить теперішній лит. уряд до уступлення, і навіть займе Литву. Це моглоб дати гасло до збройної акції проти Радянщини.

ЛИТВА. Литовський маневр? В останніх днях появилася в часописах вістка про те, що литовський уряд змінив своє відношення до Польщі і що небаром пічнуться польсько-литовські переговори в Копенгазі. Французькі політичні круги вважають це маневром Вальдемараса.

АВСТРІЯ. Загадочне арештування в Бургенлянді. Два мадярські жандарми арештували недавно на австрійській території якогось мадярського робітника і забрали його на угорський бік. В тій справі внесено інтерпеляцію в австрійськім парляменті.

АНҐЛІЯ. Тронова промова короля Юрія на відкриттю парляменту 7. II. стверджує м. ин. поправу положення в Китаю. Уряд готов заспокоїти домагання китайців, коли вони зможуть дати забезпеку життя й майна британських горожан. Король заявив також, що англ. уряд прихильно відноситься до проєкту розємного договору, що його предложили Зл. Держави.

ЮГОСЛАВІЯ. Димісія кабінету. 8. ц. м. премієр Вукіцевич вручив королеви димісію цілого кабінету. Димісія принята. Премієр заявив, що димісія має на цілі прояснити положення, що утворилося після недавного уступлення демократичних міністрів.

Політичний процес 17-ки.

Десятого дня розправи суд прихилився до внеску прокуратора і свідка Джуля не увязнено за суперечність у зізнаннях, тільки списано про те протокол, котрий Джуль підписав.

11-того дня зізнавали дуже дивні свідки, покликані прокуратором. І так свідок Марія Стецюк тільки називалася так, як той свідок, що мав прийти. Свідок Т. Жуков, або варят, або удавав варята, як слушно ствердив лікар Гойнацкий, заявляючи, що треба його довше обсервувати, щоби сказати, в чім річ. Жуков, православний з Росії, хлоп під 40 літ, на питання, кілько має літ, відповів, що „може 18", а на питання, якої він віри, що „має всі папери вдома"; щойно коли предсідатель запитав його, чи він кпить собі зі всіх, додав, що „русскої". Свідок В. Качор, р.-кат., ключник суспендований за смертельне побиття вязня і засуджений на 8 міс. Свідок П. Яйко. р.-кат., засуджений на смерть за отроєння жінки (потому уласкавлений на 12 літ). Свідок Вас. Жвір, гр.-кат., відсиджує своїх 2 роки за крадіж, мабуть маняк. Словом — компанія і страшна і весела. Зізнання тих свідків очевидно не дуже вплинуть на хід справи. Длятого нема потреби передавати змісту тих зізнань тай нема що в них передавати.

Прокуратор того дня не мав щастя ні до свідків, ні до суддів у трибуналі, бо трибунал майже всі його внески відкинув або відложив. Публики мало.

12-того дня розправи зізнавали дозорці В. Лятавец, Іван Андрейчук, В. Цвінар, С. Стрончек і Ян Світняк. Всі говорили про те, що обж. Дзісь хотів зїсти папір при ревізії. — Свідок Марія Стецюк зізнала, що сиділа в тюрмі з обж. Яницькою і що та говорила їй, що її наречений і наречений Королюкової убили Собінського. — Адв. д-р Шухевич вносить на докладне вияснення біографії Марії Стецюк, з котрої покажеться, що се істеричка, хора на сифіліс, з великим нахилом до брехні, ізза чого полк. польських військ Филипович видалив її з обсягу касарень. Вносить зареквірувати акти суду в Перемишлі в справі злочину свідка з § 69. к. з. і покликати на свідка польського полковника, в справі доносів Марії Стецюкової, котра мстилася за викинення її з касарень. Трибунал застеріг собі рішення в тій справі на пізніше. Потому відчитано ряд зізнань, м. и. д-ра Р. Дашкевича, з котрим працював Стефанишин у ред. „Вістей з Лугу" та Яніни Манчак і Ольги Курцеби на обставину, що фотогр. апарат подарувала т-ву „Луг" п-на Чижевичівна. Останній того дня зізнавав підкомісар Еміль Чеховський на меньше важні обставини, як пр. на те, що Джуль сказав у слідстві, що Атаманчук, ідучи на поліцію, взяв його шапку і т. и.

Розправа треває дальше.

ФІРМА РОМАН ЗУБИК ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 120 5—20

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Топоґрафічні назви.

Дуже важним жерелом для науки є топоґрафічні назви. Вони з'ясовують нам час і спосіб заселення даної землі. Вони часто одинокий матеріял для вирішення питання про народність племен, котрі в ріжних часах жили на тій чи иншій области. Вони також помагають нам пізнати давні господарські та правні відносини.

Оден приклад. Про Волохів (Ромунів) в галицьких Карпатах не згадують ані літописи, ані записки, ані инші писані жерела. А міжтим, починаючи від Чорногори, далеко на захід аж по долину Попраду стрічаємо майже що крок назви хребтів, верхів, полонин, потоків як: Мінчол або Мунчел, Ардзелюша, Ґрофа або Ґропа, Пікуй, Клива, Кепута, Няґрин, Няґра, Петрош, Лядескул або Ледескул й ин., котрих ромунське походження не підлягає ніякому сумніву. На Покуттю попадаються й села з ромунськими назвами, як Акришори і Ферескул в Косівщині, Белелуй (не Белелуя, як його звуть офіціяльно) в Снятинщині, села тепер чисто українські, в котрих вже давно нема нікого, хто знавби або хоч розумівби ромунську мову. Також і місто Коломия має назву від ромунського culmea = верх, горб.

Таким чином ґеоґрафічні назви відкривають нам факт першорядної ваги з історії мандрівок народів та нашої території. Підчеркуємо, що напр. обговорені тут ромунські назви зовсім не означають, немовби ми як нація були Ромунам „щось винні“. Коли племена, з котрих Ромуни повстали, сиділи часово в тих околицях, тоді і ще пізніше племена, з котрих повстав український нарід, займали землі теперішної Ромунії аж по Дунай. І тільки докладна збірка та розслід ґеоґрафічних назв дасть нам спромогу точнійше означити области, котрі захоплювала в данім часі якась міґрація. Збірка та розслід ґеоґрафічних назв дадуть нам тверду підставу до зовсім докладного визначення давних українських етноґрафічних меж. Вони поможуть рішити питання, чи вузький клин, котрим наші Лемки всуваються між Поляків і Словаків аж по Попрад—се захований в горах останок українського старого осельництва на Заході, котре на долах улягло польонізації та пословаченню, чи навпаки, се пізнійша українська кольонізація пустих ґірських просторів. Збірка ґеоґрафічних назв дасть нам спромогу відшукати не одну з затрачених тепер осель, які зустрічаємо в літописях, давних ґрамотах, судових актах і т. п.

На велику вагу ґеоґрафічних (топоґрафічних) назв вже давно звернули увагу на Заході. Передовсім в Німеччині, де, крім численних окремих праць на сю тему, появляється навіть спеціяльний журнал, присвячений виключно дослідам топоґрафічних назв. Се „Zeitschrift für Ortsnamenforschung“, що виходить у Мінхені і Берліні (можна замовити через книгарню Наукового Тов. ім. Шевченка, Львів, Ринок, ч. 10).

У нас се богате жерело не то що ще зовсім не використане, але нема навіть змоги з нього черпати! Всі урядові викази місцевостей і військові та катастральні карти не придатні для сеї ціли, бо подають топоґрафічні назви української території не так, як ті назви живуть в устах населення, тільки в зілсованім та перекрученім виді. Тому Археоґрафічна Комісія Наукового Товариства імени Шевченка у Львові рішила занятися збіркою тих назв та видати їх в окремій публікації. Для сеї ціли вона виготовила поданий нижче Квестіонар, де звертається до всього українського громадянства з просьбою подати по змозі докладні і вірні відповіди на поставлені питання.

Всі назви (з виїмкою відповіди на 1-ше і 2-ге питання) треба писати зовсім докладно так, як їх вимовляє місцеве населення, зберігаючи навіть діялектичний виговір. Необхідно конечна річ зазначувати наголос кождої назви. Коли яку назву вимовляють або наголошують неоднаково, то менше вживану форму треба подати в скобках. Назви безумовно збирати тільки серед населення тої громади, до якої области назви відносяться. Невірно та недбало виповнений Квестіонар обезцінює зібраний матеріял і приносить для науки замість користи — шкоду.

Відповіди на Квестіонар слати на адресу:

Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові вул. Чарнецького ч. 26.

КВЕСТІОНАР.

1. Урядова назва оселі: політичний повіт (староство). 2. Чи се місто, місточко, село, присілок? Коли присілок, подати до котрого села (громади) належить. 3. а) Як нарід називає оселю? Подати також другий та семий відмінок і прикметникову форму сеї назви. б) Як зовуть поодинокого мешканця оселі і всіх разом (однина і множина)? в) Чи оселя не мала давнійше іншої назви і яку? г) Чи між мешканцями є родинні назвиска, від котрих моглаби походити назва оселі? д) Чи околичні села не називають оселі або її населення якою шутливою або глумливою назвою? Може істнують про оселю які приказки? 4. Як називаються поодинокі части оселі (по містах, передмістя, по селах т. зв. кути)? 5. Які є окремі назви а) вулиць, б) доріг, в) площий та роздоріж? 6. Які присілки належать до сеї оселі (громади)? 7. Як називаються а) фільварки, б) двірські будівлі, в) млини, г) окремі доми або дворища, що лежать на території сеї громади? Коли громада має присілки, зазначити, чи предмети, вичислені під а—г, належать до головної оселі, чи до котрого з присілків. 8. Чи є коршми або заїздні доми, котрі мають свої окремі питомі назви? 9. Які назви мають поодинокі части піль, огородів, неужитків? 10. Які назви мають поодинокі частини сіножатий, пасовиськ, полонин, болот (багон)? 11. Які назви мають ліси, гаї, корчі, зруби, поляни серед ліса? 12. а) Як зоветься ріка, що пливе через територію оселі? б) Які там є потоки і до котрої ріки пливуть? Чи є жерела або криниці з окремими назвами і якими? 13. Як називаються а) глибини та вири, б) броди, в) острови в ріці? 14. Які назви мають стави або озерця? 15. Як називаються пороги і водопади в ріці? 16. Чи є в околиці оселі могили і кургани і які мають назви? 17. Як називається пасмо ґір або горбів, що переходить через область оселі (громади)? 18. Які назви мають поодинокі а) гори або горби, б) верхи. 19. Чи на области оселі (громади) є а) скали, б) великі каменюки, в) каміньоломи, г) копальні (глини, піску, вугля, нафти, заліза і т. п.); чи мають свої окремі назви і які? 20. Як називаються поодинокі долини, провалля, яруги, кітловини? 21. Як називаються дороги, стежки, переходи (просмики), що ведуть на другий бік ґірського пасма. 22. Чи на области оселі (громади) є печери, підземні хідники і які мають окремі назви? 23. Чи на области оселі не находять або давнійше не находили яких старинних річий (монет, знаряддя, оружа)? Чи не робив там хто розкопів або пошукувань за такими річами? Чи нема там а) звалищ, замків, б) останків городищ, в) останків валів та укріплень і які мають окремі назви? 24. Чи в оселі є а) церква, мурована чи деревляна, під покровом якого святого (коли празник?), коли збудована? б) Чи є костел, каплиці або біжниця? в) Чи є останки давних монастирів, церков, хрестів (фігур), цвинтарищ або бодай згадки про них? г) Які промислові заведення находяться в оселі (млини, ґуральні, броварі т. п.)? 25. Як населення пояснює назву оселі; чому вона так зоветься? Коли є переказ про заснування оселі, подати його. Подати також перекази і пояснення, які є про котру небудь з инших назв? При записуванню тих пояснень треба поступати обережно. Часто мужики, щоби не виявити свого незнання, наборзі видумують яку небудь нісенітницю. Тому не треба на інформатора настоювати, щоб доконче подавав такі пояснення, але провірювати ще у других, чи подані пояснення та перекази справді істнують між населенням. 26. Чи є місцеві хроніки, акти, ґрамоти, записки з давних часів, старі інвентарі парохіяльних, церковних, ґродадських, двірських маєтностий. Коли є, розвідати, де вони переховуються. Зі старих інвентарів виписати ті назви піль, сіножатий, пасовиськ, лісів і др., котрі там згадані; зазначуючи окремо, котрі з них вже затратилися в памяти місцевого населення.

Чи Ви вже зібрали всі виборчі відозви, видані у Вашім місті й околиці? Коли ще ні, просимо про се подбати і прислати до нашої редакції, бо потому пропадуть і ніде їх не буде.

ІСТОРИЧНО-ҐЕОҐРАФІЧНИЙ СЛОВАР ГАЛИЧИНИ.

Ще в 1920 р. на засіданню Історично-Фільософічної Секції Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові д-р М. Кордуба в просторім рефераті предложив плян видання Історично-ґеоґрафічного Словаря Галичини, а в першу чергу збірки самих ґеоґрафічних назв. Секція признала сю справу важною та переказала її виконання Археоґрафічній Комісії. Згадана Комісія видала в сій справі квестіонар, нище передрукований. Як довідуємося, зібрано матеріял досі з около 400 громад. Се вже цінна збірка. Та в порівнанню до нашої наміченої території, на котрій є більше ніж 3.500 громад, се ще дуже мало. Тому кождий, хто тільки має змогу, нехай відповість на сей квестіонар.

Просимо всю нашу інтеліґенцію, головно священиків і учителів, не злегковажити сего заклику нашого Наукового Товариства. На всякі питання в тих справах радо дасть відповідь Наук. Тов. ім. Шевченка.

Бібліоґрафія.

Д-р Мирон Кордуба. ЗЕМЛЯ СВІДКОМ МИНУЛОГО. — Ґеоґрафічні назви як історичне жерело. Накладом Археоґр. Комісії Наук. Т-ва ім. Шевченка. Львів, 1924. Ст. 14, 8⁰.

Хоч зазначена вище книжочка вийшла ще в 1924 р., то з огляду на тему, а також з огляду на те, що се одинока українська книжочка про той предмет, видана в Галичині і для Галичини, вона актуальна нині таксамо, як у хвилі її видання, і буде актуальною так довго, поки не виповнить завдання, для якого її видано: освідомити ширше громадянство про вагу для науки матеріялів про ґеоґрафічні назви. В книжочці д-р Кордуба оповідає коротко про те, як на початку XIX. ст. в дослідах історії звернули на Заході увагу на нове історичне жерело — на ґеоґрафічні назви, як цілий ряд учених, головно в Німеччині, занявся збіркою і розробленням сього нового історичного матеріялу, які висліди в науці дала систематична і пильна праця на сім полі західно-европейських учених. Зокрема автор звертає увагу на те, що може дати студіювання ґеоґрафічних назв для української науки і наводить ряд цікавих прикладів. При кінці книжки поданий квестіонар. Книжку сю видала Археоґрафічна Комісія Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові і висилає кождому, хто хоче збирати ґеоґрафічні назви.

Ks. Stanisław Kozierowski. BADANIA NAZW TOPOGRAFICZNYCH. T. I—VI. Ст. 3226. Poznań, 1914—1926.

„Сільський парох, о. Козєровский зі Скуржева коло Познаня, довгою працею цілого життя створив твір безмежного труду, який слід оцінити як зразковий і вичерпуючий; мені нелегко прийшлоб назвати якийсь інший твір того роду, що повнотою і точністю міґби зрівнатися з його твором“... Так починає свою рецензію на зазначену вище книжку відомий славіст проф. берлінського університету д-р А. Брікнер в одним із останніх випусків німецького часопису, присвяченого спеціяльно дослідам над топоґрафічними назвами, „Zeitschrift für Ortsnamenkunde“ (B. III. H. 1, 1927).

Твір о. Козєровского се досліди над топоґрафічними назвами Зах. Польщі. Т. I., що появився в 1914 р., присвячений оселям церковної провінції Ґнезненської (ст. 440), дальші 2 томи обіймають оселі церковної провінції Познанської (I., A—O, ст. 577; II., P—Z і додатки, ст. 765), тт. IV. і V. — назви давної західньої і центральної Великопольщі (Познанщина) (1921, A—Ł, ст. 503; 1922, M—Z, ст. 616), вкінці т. VI. — назви осель давної східньої Великопольщі (Познанщина) (1926, A—O, ст. X. + 325). Як бачимо, твір іще незакінчений; бракують букви P—Z. Та вже видані досі томи обіймають 3226 сторін! Крім вичислених вище томів о. Козєровский написав ще ряд иншних праць з того обсягу котрі помістив в познанськім часопису „Slavia Occidentalis“ або видав окремо. Та не тільки своїм обємом звертає увагу на себе праця о. Козєровского. Не менший подив викликає вона також своїм солідним виконанням. Передовсім — вичерпанням матеріялів. Він не вдоволяється друкованими жерелами, але використовує також рукописні, як акти процесів, візитації церков і т. д., а також розпитує на місци. Сам спис рукописних жерел займає цілі сторони. І не тільки назви осель досліджує автор, але і назви левад, потоків, ставів, лугів і т. п. Досліджує дуже совісно — від найдавнійших часів аж по нині. А весь той матеріял він іще порівнує з иншими: з мекленбурґським, поморським, бранденбурґським, галицьким, чеським і хорватським. Яка величезна праця! І її доконав сільський парох... Труд ґідний дійсно найвищого признання і наслідування.

НОВІ ВИДАННЯ.

ЗБІРНИК ФІЗІОҐРАФІЧНОЇ КОМІСІЇ Випуск II. Під редакцією проф. Миколи Мельника. Наукове Товариство ім. Шевченка. У Львові, 1927. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка. Ст. 104 + (1). В. 8⁰.

Зміст: 1) Орґанізація фізіоґрафічних дослідів. Подав М. Мельник; 2) Вітри Закарпаття. Написав д-р Д. Дрогомирецький; 3) Історія Каспійського моря по новійшим даним. Написав проф. Ф. Швець; 4) Нові праці про плейстоцен Бесарабії. Написав Ю. Полянський; 5) Звіт з ґеольоґічної прогулки до Биткова. Подали Кордюк-Чайковський; 6) Відозва в справі збирання скал і мінералів; 7) Бібліоґрафічні замітки.

Chryścijanskaja Dumka. Biełoruskaja katolickaja časopiś. Wychodzić raz u dwa tydni. Wilno 1928, № 2. Adresa: Wilno, zauł. św. Mikołaja 2.

Інж. Н. ЕЛЬЦ
Вирібня радієвих апаратів
„RADIONE“ у ВІДНІ
Сензаційна новість.
Найновіші, найліпші радієві апарати
Складові части.
Ґенеральне заступництво на цілу Польщу (з виїмк. шлеського воєв.)
„Gekaem“ S. z. o. o.
Підприємство для краєв. і закорд. торгівлі
Львів, пл. Марійська 8.
117 6—6

ОПОВІСТКИ.

Студентству до відома. В неділю 12/II. с. р. в годині 4-ій пол., в домівці Марійського Товариства Пань, при вул. Бляхарській ч. 11. II. поверх, відбудуться сходини Української Христіянської Студентської Орґанізації з слідуючим порядком: 1. Реферат п. Олени Ґалькевич на тему: „Культ розуму і науки у новітних фільософів“. 2. Дискусія. 3. Справи орґанізаційні. Всіх членів, котрі дотепер зложили заяви приналежности до орґанізації, просить конечно прибути Управа Укр. Христ. Студ. Орґанізації.

В справі шкільного плєбісциту.

Подається до відома всім Шкільним Комітетам, Кружкам „Рідної Школи“ і Громадянам, які переводили шкільний плєбісцит, що після виконного розпорядку Міністра Освіти з дня 7. січня 1925, В. З. ч. 3, поз. 33 шкільні інспектори мають тепер досліджувати важність деклярацій а то: 1) Чи громада, в якій лежить школа, має 25% українського населення; 2) При посередництві староства, громадського уряду або особисто, чи підписані на деклярациях батьки дітей мешкають в межах даної шкільної округи; 3) Чи діти названі в деклярациях живуть і будуть в шкільному віці в дни 1. вересня 1928; 4) Чи опікун дитини має право вносити деклярацію.

Батьки польських дітей можуть вносити шкільні деклярації до 30. квітня і на зміну школи потребують деклярацій тільки за 20 дітей у шкільному віці.

Вже тепер ходять по селах ріжні агітатори і піддурюють неграмотних селян, щоб вони підписували деклярації з жаданням польської викладової мови навчання в школі. Шкільні інспектори, управителі шкіл, учителі та інші агітатори вимушують від наших неграмотних батьків підписи на шкільних деклярацiях за польською мовою навчання, кажучи їм, що підписують нібито протокол. В обігу є шкільні деклярації подібні до наших, друковані по українськи, однак з жаданням не української, а державної мови навчання.

Тому кожний свідомий громадянин Українець а передвсім наша сільська інтеліґенція, наше духовенство повинні поучити й остеречи народ перед непрошеними опікунами, остеречи батьків наших шкільних дітей, щоб не підписували ніяких деклярацій, ніяких протоколів, не лякалися ніяких погроз, бо для підписування шкільних деклярацій батьками Українцями минув уже речинець з 31. грудня 1927. На всякі запити шкільних інспекторів, управителів шкіл чи інших осіб, якої хочуть школи, щоб відповідати коротко: „На деклярації, яку я підписав(ла), є всьо сказане“.

Як щоб в якійсь місцевости наші громадяне підступно одурені підписали у своїй несвідомости деклярації з домаганням польської мови навчання в школі, не знаючи, що підписують, то слід подбати, щоб ті громадяне вислали до шкільного інспектора заяву, що їх підпис добуто підступом, що вони внесені за польською школою деклярації уневажнюють і вицофують та що вони жадають української мови навчання в школі. Таксамо повинні Українці розвідатися, хто підписав таку польську декларацію і чи його підпис є важний. Якщо підписи фалшовані або підписали особи, які не мали до цього права, то слід донести до шкільного інспектора тому, бо він з певністю сам не буде переводити відповідних розвідів в тому напрямі. Це важне також з тої причини, що як Поляки не зберуть на деклараціях важних підписів за 20 дітей у шкільному віці, то школа остане чисто українська.

Внесені деклярації предложать шкільні інспектори найдальше до 31. травня Кураторії з умотивованими внесками в справі мови навчання. Куратор на основі предложених шкільним інспектором внесків рішає протягом місяця про мову навчання в школі і повідомляє про це громаду, а крім того і одного з батьків, що внесли деклярації. Згадане рішення має Уряд громадський вивісити на прилюдному місці. Від рішення Куратора прислугує інтересованим батькам відклик до Міністерства Освіти в речинци 14 днів від вивішення оповістки в льокали громадського уряду.

Зміна викладової мови навчання на основі внесених до 31. XII. 1927. р. деклярацій наступити може доперва з початком слідуючого шкільного року, це є з 1. вересня 1928.

Про всякі надужиття повідомляти Повітові Комітети чи Повітові Кружки „Рідної Школи“, а в дуже важних справах відноситись просто до Правної Оборони при „Рідній Школі“, Львів, Ринок ч. 10. II., пересилаючи їй точний опис подій з поданням місцевости, дат, свідків і вияснением, що в сій справі досі зроблено, найкраще з відписами чи оригіналами дотичних рішень, спротивів і т. п. Якщо Правна Оборона одержить на час дотичні матеріяли, то на бажання виготовить потрібні відклики чи жалоби.

При цій нагоді взивається Повітові Кружки „Рідної Шкови“, Повітові Шкільні Комітети та Громадян, що займалися шкільним плєбісцитом, щоб у найкоротшому часі переслали звіти з переведеного шкільного плєбісциту за всі громади своєї области, як що досі не надіслали такого звіту.

Правна Оборона при „Рідній Школі“
у Львові, Ринок ч. 10, II. п.

НОВИНКИ

Арешти. По зїзді делеґатів КПЗУ (Комуніст. Партії Західної України), котрий, як доносить преса, відбувся в Данціґу, увязнено комуніста Пінкаса Мінца і ряд українців-комуністів, або комунізуючих, м. и. ред. Ст. Рудика, С. Волинця, двох Крайківських, В. Коссака (брата Гриця, котрий є в Харкові), М. Химчина (голову „Сельроба“), Д. Вербового, В. Фялковського і ин., разом до 50. — З соц. радикалів увязнено ред. д-ра О. Навроцького, сина священика і д-ра М. Стахова. Радикалів арештують за якісь протизаконні відозви.

Труси й арештування у Львові. 8. ц. м. поліція перевела трус в канцелярії УНДО, а також у прив. мешканню Вол. Целевича, Л. Макарушки й Ів. Желізка.

Велика дефравдація. У пулавському скарбовому уряді урядник Ушковський спроневірив 3 0тисяч золотих з державної каси тай утік невідомо куди.

Пожежа тартаку в Дулібах б. Стрия вибухла в ночі з 7. на 8. ц. м. Згорів цілий тартак з великими складами дерева й дощок. Шкоду обчислюють на 1 міліон зол. Кількасот робітників опинилося без праці. Причина пожежі незвісна.

Сніговії. Про незвичайно наспільні снігові в Росії на лінії Москва—Ташкент доносить ПАТ. з 7. II. Сніжні вали на залізничім шляху міснями високі на 10 м. Місто Актюлинськ засипане снігом. Також із Харкова і Тифлісу повідомляють про нагальні заметелі й перерванння залізн. комунікації.

В Українськім Науковім Інституті в Берліні відбувся 3 ц. м. виклад д-ра М. Гнатишака на тему: Українська романтична баляда.

Пересторога. З Варшави доносять, що відкрито шайку обманців, котра по цілім краю видурює гроші, переодягнувши своїх членів в одяги лат. священиків. Обманці мають фальшиві легітимації з ріжними печатками.

ОГОЛОШЕННЯ.

(За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА“, — Lwów, skr. poczt. ч.11**

ВСІХ ВСЧ. ОО. ПАРОХІВ, котрі уладжують місії у своїх парохіях, просять **два інваліди У. Г. А.**, котрі займаються продажю девоціоналіїв, повідомляти їх про речинець місії, а тим самим дати змогу заробити на прожиток. — Адреса: **Л. Яків, село Запитів, п. Підлиски малі к. Львова.** 133 2—2

Б. оператор клініки проф. Ноймана і Гаєка у Відні
Д-р Л. Александрович
Спеціяліст від недуг ушних, носа, горла і гортані
Львів, ул. Валова 11., тел. 40-75,
118 4-12

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
АРТУРА ШНАЄРА
Львів, Захаріясевича 7. (побіч Техніки)
ПРИЙМАЄ від **9**—1 і від 3—6.
104 **Полекші в сплатах.** 6—10

ЛІКАР-ДЕНТИСТ
Тадей Шанявський
107 б. ст. асистент Ун. І. К. 5—5
ординує дальше Львів, Рутовського 1.

ОКУЛІСТ-ОПЕРАТОР
Д-р А. Гершендерфер
б. лікар віденської клініки і б. секунд. заг. шпиталю у Львові
Львів, вул. Пілсудського (Панська) 3.
65 орд. 8—9 і 3—5. 13—20

Дентистично-технічне заведення
Казиміра Цавдерера
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗИБЛИКЕВИЧА 45.
113 **Полекші в сплатах.** 5—10

Вже появилася цікава книжка
ПРО ПОЯВИ ДУХІВ п. н.
СПІРИТИЗМ
як 3. кн. „Бібліотеки У. Х. О.“
Ціна 2 зол., з почтовою перес. 2·50 зол. — Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“.

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - Вироби - солідні - **МАТЕРІЇ на МЕБЛІ** петріскаючі
ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**
першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше
Лев Матвійовський
Львів, Хорущина 8. Телєфон 40-11.
132 2—10

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 53 16-25

Виріб ВЗУТТЯ спортового й люксусового. — Спеціяльна робітня репараційна виконує швидко і дешево
І. Мушинський,
ЛЬВІВ, ЯҐАЙЛОНСЬКА 11 в подвірю.
115 **Тел. 25-31.** 4—15

= ДАРОМ =
ніхто товару не дає, але за 5 зол. **тижнево** можна замовити в нас всякі **тапіцерські вироби**, як **матераци, отомани, фотелі** і т. п.
ҐОТТЛІБ і ҐЕФЕЛЬ
Львів, вулиця Ґродзіцьких ч. 8.
б. тапіцер-декоратор кор. театру в Будапешті. 129 4—5

ЗАГАЛЬНО ЗВІСНЕ
ПОРТРЕТОВО - ФОТОҐРАФІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
К. СКУРСКОГО
котре досі містилося при вул. Богуславського 9., перенесене до нового льокалю **при вул. Коперника 22,** тел. 45-75.
136 2—6

Оснований в 1843 р. **СКЛАД МЕБЛІВ** Оснований в 1843 р.

ЙОСИФ КІРШНЕР — ПЕТРО ПІЛЛЄР

ЛЬВІВ, вул. Трибунальська ч. 14. І. пов.

поручає: їдальні, спальні, сальони, кабінети, кухонне уладження, меблі мягкі, занавіси, карнізи і матеріяли на обивання.

Позір на фірму і число дому — над складом порцеляни! 42 13—15

КИЛИМИ

Глинянські

ЗАБАВКИ,
ВИРОБИ ЛОВІЦЬКІ,
КОСМЕТИКИ,
ФІГУРКИ ГІПСОВІ.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ

Львів, вул. Коперника 11 Тел. 26 9

ЛЮДВИК ГЕГЕДІС

ФІЛІЯ: Килими і кошикарські вироби, Галицька 5. Тел. 30—52.
124 3—10

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ
НОВА КНИЖКА БІБЛІОТЕКИ У. Х. О.
ЖИТТЯ СВЯТИХ
КИРИЛА І МЕТОДІЯ

написана Преосвященим Діонізієм Ніярадієм гр.-кат. епископом Крижевацьким (Югославія).

Життєпис цих Великих словянських Апостолів повинен знати кождий Українець і Українка.

Книжочка написана дуже займаючо і приступно

Замовляйте до бібліотек читальняних, парохіяльних і домашніх.

Ціна тільки 80 сот., з почтовою пересилкою 1 зол. 20 сот.

Замовляйте на адресу:

АДМІНІСТРАЦІЯ „НОВОЇ ЗОРІ“
Львів, вул. Сапіги, ч. 26.

РЕВМАТИЗМ, гостець, артретизм, нервоболі, болі мязей, ломання і т. п. недуги лікує **Saliment** виробу АПТИКИ

К. АВҐЕНШТЕРНА

ЛЬВІВ, вул. Красіцьких ч. 20.
119 (угол Казимірівської). 4—10

ЗУБИ виробляю по такім ЦІННИКУ

1 золот. корона . 18 зол.
1 золот. зуб . . 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 репаратура . 3 „

Все з найлучшого матеріялу

РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.
(де каварня de la aix).
Знижок не уділюю! 6—24

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: „ОЛЬКА“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі“. 116 3—20

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
фірма АНТІН КАФКА
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 1-?

Сорочки, підштанки, ковнірці, краватки, панчохи, скарпетки, рукавички, трикотажі, **кольоратки,** та імпреґновані маншети — по найнижчих цінах продає галянтерійна торговля **ШТАЙНБРУХА, Львів, вул. Трибунальська 1.** (угол Ринку). 73 9-20

ПАНЧОХИ ПФАУ РИНОК Ч. 19.
найдешевше, бо вхід через сіни.
21 20—20

ВИНА ЛІТУРҐІЧНІ
ЦЕРКОВНЕ СВІТЛО
КАДИЛО
поручає
ЕДМУНД РІДЛЬ
Львів, Рутовського 3.
Склад чаю, кави і вина.
76 9—10

СУПЕРФОСФАТ

ФАБРИКА ШТУЧНИХ НАВОЗІВ
ЙОСИФА і КАРОЛЯ
ТОВАРНИЦЬКИХ
Акційна Спілка
ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 9.
Телєфон 9-11.

Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, потасові соли каїніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева.
126 3—7

Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ 1-сторонні від зол. 26·50
2-сторонні „ „ 35·—
в цвіти „ „ 40·—

МАТЕРАЦИ
з морської трави від зол. 34·50
з волосані „ „ 76·—

Сінники готові	від зол.	5·—
Подушки з піря	„ „	18·—
Готові пішви	„ „	3·—
„ **простирала**	„ „	5·50
„ „ **під ковдри**	„ „	11·50
Вовняні коци	„ „	9·50

ПОЛОТНА, РУЧНИКИ, КИЛИМИ і т. п

найдешевше продає
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
А. ПЄТРУШЕВСЬКИЙ & М. МЛЄКО
Львів, Коральницька 6, тел. 37-72.
Пінники даром. Для шпиталів, пенсіонатів і т. п. ціни офертові.
131 2-10

ГАРНІТУРИ КЛЮБОВІ — ТАПЕТИ — ФІРАНКИ — ДЕКОРАЦІЇ
Т. КИСЯК і СИНИ
Львів, пл. Смольки 4., тел. 40-09.
Власне тапіцерське заведення, вул. Коскюшки 20. тел. 19-85.
99 7-10

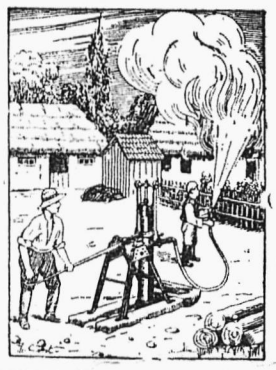

НОВІСТЬ!
ПОМПИ керничні „ПАТЕНТ“
порушувані довільно ручно, мотором, кератом або вітряком. ЛОЖИЩА кулисті. Видатність до 7.000 літр.— 1 год. Гарантія на 5 літ. Вироблює тільки фірма: Підприємство верч керниць інж. **Фр. ДОМІНІК** Львів, вул. 29. листопада ч. 37, тел. 18-55.
52 2-8

„FOSFOR“
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
ЛЬВІВ,
пл. Марійська 6/7 І. п. (pl. Marjacki 6/7 I. p.)
114 Телєфон 44—48. 8—16

СУПЕРФОСФАТИ: кістні й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові.
РЕФОРМФОСФАТИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАЙНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий
вапно навозове палене й мелене (97%CaO) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Достава ваґоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кредит.

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** -- З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 11. (113.) Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 16 лютого 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Відношення Українців-католиків до виборів.

Відношення до виборів кождого католика-Українця, котрий дійсно шанує свою віру і Церкву, — дуже трудне. Чому? В 10 ч. „Нової Зорі" подали ми короткий зміст довгої і слушної скарги визначного польського католицького діяча і публіциста на трудність відношення польських католиків до виборів. Він доходить властиво до сумної резигнації, що нема ні одної польської партії, із котрою дійсний католик міг би солідаризуватися без застережень і радить між усіми злими вибирати найменьше злі листи.

А прецінь між польськими партіями є й такі, що вже в назві своїй мають католицьке гасло, що не тільки в часі виборів проголошують католицизм як підвалину держави.

Ще в труднійшім положенню знаходяться католики-Українці, особливо під обовязуючою тут виборчою орди нацією. Виборча ліста даної партії може мати й доброго католика, але за його іменем можуть тягнутися і тягнуться імена цілого ряду людей, котрі не то в католицизм, але в ніяку релігію не вірять. Ба, є на листах поруч католиків люде, котрі явно виступали проти Авторитету наших Владик і навіть Апостольської Столиці. У Поляків такого випадку нема, щоб католик положив своє імя на одній листі з такими, що виступали проти Апостольської Столиці, або проти польського епископату. Нема й не було такого випадку ні у Німців, ні у Французів, — словом у ніякого католицького народу.

Щож нам робити? В такім замішанню неможливо давати директиву: Голосуйте на таку або таку листу! Се невказано робити ніякій дійсно католицькій орґанізації тому, що такий наказ бувби 1) противний засаді, 2) міґби не зустрітися з виконанням і тим ослабивби повагу всякого катол. Авторитету.

Але зі всіх сторін присилають до нас запити: що робити?

Відповідаємо:

Католики-Українці не вспіли приготовити своєї політичної орґанізації так, щоб опершися на ній, виставити свою листу, за яку могліб ручити. („УХО" се орґанізація призначена для поширення католицької акції, катол. світогляду, — а не політичної акції в тіснім того слова значінню). Остає одна одинока стежка. Стежка послуху голосови наших Владик. Весь зміст їх поучень в отсих словах: „Не допускайте своїми голосами до представництва ворогів нашої Церкви і Народу!"

Ворогом народу в розумінню католиків є той, хто ломить основи його катол. моралі й не шанує Авторитету Церкви, котра береже фундаментів суспільного життя. Се теорія—ясна і недвозначна.

А приложення її до практики насувається само собою. Согрішити може кожда людина, особливож легко грішать люде, що виросли в хаосі. Та гріх не виключає поправи. А до поправи треба 1) признання до гріха, хочби тихого і жалю, 2) приречення поправи на будуче.

Коли на окружних листах є кандидати, котрі підкопували Авторитет нашої Ієрархії та Церкви, тоді віруючі католики-виборці мають обовязок зажадати від них при свідках приречення, що в соймі не виступлять проти нашої катол. Церкви, котра стоїть в суспільнім житті головно на пошані авторитету Ієрархії.

Без такого приречення провинившихся віддавати голос на них—се в понятю католицькім гріх і нерозум. Совість і будучність карають за таке.

Колиж на державних листах даних партій є невідповідні люде, то переведення виразної критики таких ліст можна виконати по виборах, по зібранню відповідного матерялу доказового, що ми також застерігаємо собі, прохаючи своїх однодумців уже тепер приготовляти на письмі щирі заміти в тих справах і в усяких инших, звязаних з виборами.

Перші посилки виборчих відозв, о які просили ми наших членів і прихильників, наспіли наперед від наших заточенців, а зі сх.-галицьких повітів насамперед з Косова. Щиро дякуємо за скору присилку відозв і просимо пришпильнувати справу зібрання й висилки до нас усяких виборчих летючок і плякатів, все одно в якій мові вони печатані, чи навіть писані на цикльостилю або й руками.

Перспективи виборів. Різні вісти з провінції подають такі перспективи виборів: Ізза великого розбиття між українським народом, викликаного недостачею солідної підготовки, демаґоґією й чужими ґрішми, вислід виборів правдоподібно не буде добрий для нашої Церкви і нації. Припускають, що вийде до 8 радикалів-соціялістів і около 12 комуністичних „сельробів". З партії праці правдоподібний вибір її кандидата в Бережанщині, в инших округах кромі розбиття не зробить та партія мабуть нічого, або мало що. Невиключений також вибір Даниловича з УНС-а і може навіть Трильовського, хоч приходять також вісти, що Трильовський провалиться „з кретесом", бо його демаґоґія вже застаріла. В деяких околицях народ так збаламучено й розбито, що селяне говорять навіть: „Не знаємо на кого голосувати і не підемо до виборів". Ще в инших думають, що кождому належиться платня навіть за прихід на виборчі віча, а за голос земля даром... Деморалізація поширюється. Ідеалізм, відомий з давних виборів, меньшає, місцями заникає. Перспективи на загал сумні. — Прим.: Хоч щодо поданих висше цифр можна мати певні сумніви, то загальні замітки очевидно відповідають дійсности.

„Наступ римського інтернаціоналу".

(Надіслана стаття).

Передовицю під таким наголовком приніс орґан соціялістів-радикалів ґрупи Левка Бачинського в ч. 11.

Наперед „стверджує" той орґан, що „верхи гр.-кат. церкви стали вже на битій дорозі угоди", хоч не лізся в домі повішеного згадувати про стрічок, а в орґані д-ра Левка Бачинського (котрий як відомо все був більший угодовець від найправіщого націоналдемократа) писати про „угоду", закидаючи її комусь іншому. Далі „порахували" математики з „Гром. Голосу", що наша церква хоче від Польщі 5 мілиярдів відшкодовання за монастирські добра, забрані цісаром Йосифом II...

Що правда, то гарний се гріш і придавбися нашій Церкві. Але щож, Церква мусить почекати, поки математики з „Гр. Гол." не порахують ще складаного проценту, який Церкві належиться від часів Йосифа II., бо прецінь шкода такі суми дарувати Польщі! Волимо дати на угодову кандидатуру Левка аби між своїми лишилося.

Далі доказує якийсь економіст з „Гр. Голосу" і фаховець від податків (бо вже всьо мають соціялістичні радикали), що „римський клєр" незадоволений навіть тими мілиярдами — такий „хапличивий"! Отже „висуває" (той клєр!) „проєкт, щоб на користь клєру обложено податковців новим податком у висоті 50% державних податків..."! І ще 5% дієцезальної вкладки... А то всьо має бути раховане від пятьох податків, аби вже до решти додушити „бідний нарід". „Оце є заміри духовенства!" пишуть математики з „Гр. Голосу" і покликаються на — „Епоку"... Одинокий випадок в історії „Гр. Гол." за 27 літ, що його редактори повірили панському орґанови! Видно, що зіпсуття зайшло вже й між оборонців „бідного народу", коли вірять такому панському орґанови, яким є „Епока". Далі „стверджує" орґан соц. рад., що УНДО „загарантувало" духовенству ті страшні здирства над „бідним народом" і на знак того „не даром" кандидує о. Куницький, котрий — як виходить — мусів „загарантувати" УНДО-ню, що зате буде „сильно" підпирати „нац. інтереси".

„Гр. Голос" на основі тих рахунків ше від часів цісаря Йосифа II. взиває „бідний нарід", селян і робітників, аби „оборонити кервавицю перед наступом римського інтернаціоналу..."

Признаємо, що ВП. товариші власне в тій ціли (оборони „бідного народу") видають тепер „Гр. Гол." двічи в тиждень, а не в ціли здобуття дієт у польськім соймі. Признаємо далі, що дуже пильні хлопці появилися в рад. партії, а доказує се рахунок, який зробили ще від часів цісаря Йосифа. Признаємо товаришам навіть талант, бож вложити в таку суху річ як рахунки, тілько гумору, можуть лиш дуже здібні

хлопці. А що Церква поручає любити навіть ворогів, отже щиро радимо товаришам з „Гр. Гол.“, написати в тій справі ще пару статей і вияснити „поступово“. Чому якраз перед виборами зажадав „захланний клер“ таких сум, а все пять по пять? Пять міліярдів! 5 × 5 + 5 × 5 % від податків! І ще 5% „дієцезального“. Бо як сего не виясните, то готов між хлопами виробитися погляд, що купите собі з них в живі очи. Тай замість голосів готов Вам, товариші, дати за ті пятки по пять пальців, бо народ ще не всюди просвічений „современними огнями“ тай готов зробити прикрість таким здібним рахмайстрам від податків, яких ще не було між нашими людьми від часів Йосифа II.

Від часів існування соц.-радикальної партії, котра досі не була ні соціялістична, ні радикальна, — стаття п. з. „Наступ римського інтернаціоналу“ — се перший прояв радикальної творчости тої зрештою досить потульної „партії“, коли порівнати її напр. з „Запорожцем“ Трильовським.

До річи слід згадати, що ту першу „радикальну“ статтю зараз розтрубіли і большевицькі органи, видавані за пособія ясного пана Сталіна.

Примітка. — За демагогію, яка проявляється в „Гром. Голосі“, трудно робити винними старих радикалів, таких як Левко або Макух. Як загально відомо, їх погляди до тої міри розходяться з поглядами властивих тепер керманичів тої партії, що коли старі самі не усунуться тихо з тої партії, їх з гуком викинуть молодики. Хоч ті молодики не мають ні досвіду, ні знання старших, одначе вони вспіли захопити орган партії і тільки до якогось часу для форми терпять між собою старих. Здається, що по виборах побачимо „наступ“ найдократичного інтернаціоналу в нутрі соц.-рад. партії.

Але що розвал природно назріває не тільки в тій одній нашій політичній партії; то надто великої уваги на себе він не звертає, хоч на якусь увагу заслугує.

Що до самої справи то річ мається так: По старій Австрії остав „Релігійний Фонд“, котрий був навіть окремо адміністрований. — Польща перебрала значну часть того фонду. Церква отже справедливо домагається, щоб не була в гіршій ситуації як була за Австрії. Хто в тій справі ослаблює становище церкви, той очевидно діє на користь польського скарбу, а на шкоду нашої Церкви і тим самим на шкоду свого власного народу.

Облекшуючою обставиною для радикалів у тій справі є те, що їх автори очевидно не знають справи, про котру беруться вчити нарід.

Підйом моралі в Італії.

(Від власного кореспондента).

(і. л.) До недавна наука релігії в Італії не входила в шкільну програму. Отже священики стягали дітей до церкви і там вчили їх правд віри. Тепер в літі, особливо в часі ферій, наука катехізму відбувається майже щоденно. Пильнішим дають крім образків і нерідко конкурсових медалів, нераз також грошеві нагороди з релігійного фонду. Це дуже заохочує бідніших дітий до науки. Священикам помагають старші, особливо дівчата, які в деяких місцевостях, як прим. у Валлетрі коло Риму, одержують навіть скромний посаг (в грошах), як самі добре знають катехізм і других зуміють його навчити.

В Римі роздають нагороди в присутности Кардинала Вікарія або котрогось з епископів. І так напр. 27. листопада в церкві св. Андрея „делле Тратте“ взяло участь в нагородах пильности 79 заведень (374 осіб одержали нагороду 359); 4. грудня роздано медалі студенткам вищих і середних шкіл, які приготовляються або вже і вчать катехізму по римських парохіях. Право на медаль мало 263 дівчат. Перед Різдвяними святами подібну нагороду одержали студенти вищих і середних шкіл.

І в нас булоб побажаним спонукувати молодіж у подібний спосіб до науки катехізму, щоб вона відтак, необзнакомлена з головними правилами віри, не переходила у ворожий табор і не плювала на всьо, що найдорожче для кожного віруючого християнина-католика.

Перехід на унію. „Аґ. Всходня“ повідомляє з Москви: По донесенням з Харкова діяльність Галичан-уніятів оживлюється. Майже зі всіх містечок правобережної України доносять про випадки переходу іноді масового, на унію. В уманськім повіті на унію перейшло разом кілька сел.

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ

„Українська Громада“, що виходить в Луцьку, пише в ч. 10.: Волинське воєвідство розіслало до укр. гімназій письма, в яких говорить, що учнів тих гімн. використовують політ. партії для виборчої агітації. — Орган той заперечує сему, але слушно підчеркує, що не треба наражувати наших шкіл, хочби на неоправдані шикани. — Те саме треба сказати й укр. шкільній молоді в Галичині: гріх поповнилаб супроти свого народу, якби далася вмотати в виборчу політику й агітацію.

„Civita Catt“, З 21. січня, пише про дипльоматичні зносини Ап. Столиці: Перед війною мали ріжні держави 4 амбасади і 14 представництв (леґацій) при Ап. Столиці. Тепер есть 9 амбасад і 19 леґацій. Амбасадорів при Ватикані мають слідуючі держави: Аргентина, Бельгія, Бразилія, Еспанія, Німеччина, Перу, Польща, Франція і Чілє. Представників мають: Австрія, Баварія, Болівія, Велика Британія, Венезуеля, Гайті, Колюмбія, Костарика, Литва, Лотва, Мадярщина, Монако, Нікаратва, Португалія, Прусія, Румунія, Сан Маріно, Чехословаччина і Югославія. Ап. Столиця мала перед війною 5 Нунціятур (в Австрії, Баварії, Бельгії, Бразилії і Еспанії) і 10 дипльоматичних представництв нищого характеру. Тепер має 21 Нунціятур, 11 Інтернунціятур і багато Ап. Делеґацій. Визначніших між ними есть 18 (з якими поважно числяться відносні держави). Пять з них залежить від св. Конґр. Консисторіяльної, 8 від Пропаґанди а 5 від св. Конґр. для Сх. Церкви. По війні повстали нові представництва на Антилях, в полудневій Африці, в Альбанії, Китаю і Японії. Папа Ній XI. заключив в часі свойого Понтифікату слідуючі конкордати: з Латвією (Бенедикт XV. заключив його в маю 1922 р., Ній XI. потвердив), з Баварією (29. III. 1924 р.), в Польщею (10. II. 1925 р.), з Литвою (27. 9. 1927). З Чехословаччиною успішно доведено до кінця переговори в справі взаїмного відношення (т. зв. modus vivendi). Приготовляються конкордати з Альбанією, Віртемберґом, Німецьким Союзом, Прусією, Ромунією і Югославією.

(і. л.)

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 16. II. 1928 10

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

ЖІНКА ХАЛІФА ЙОГО ПАДИШАХА СУЛЕЙМАНА ВЕЛИКОГО, ЗАВОЙОВНИКА І ЗАКОНОДАВЦЯ.

Українська історична повість з 16. століття.

— „Не говори дурниць! Я сам взявби її до свого гарему і мавби потіху на старі літа. Але се за дорогий для мене товар! А хора вона не есть, тільки втомлена дорогою і татарською тресурою. А ти не бувби втомлений, якби так тебе кілька тижнів гнали як коня на ременях?“

Старий Вірменин знав се, а сперечався лише по своїй торговій звичці. По хвилі сказав:

— „Може її троха підховаємо і продамо якому баші.“

— „Ні,“ відповів Ібрагім. „Я вже думав над тим. Ми її не троха, тільки довше підховаємо... А потому я сам повезу її продавати.“

— „Чому ти сам?“

— „Бо я сподіюся вкрутити її бодай на служницю до гарему може навіть якогось дефтердара*): се лучше для нас, ніж до баші. Хто знає, як вона нам може стати в пригоді.“

— „Ліпше не мати пригод! А заки вона здобуде собі ласку якої жінки великого пана, нас уже може й на світі не буде.“

— „То діти наші будуть!“

На се старий Вірменин був чуткий. Він подумав хвилю і сказав:

— „Добре, повеземо її завтра до Каффи. Але я за тим, щоб її як найскорше продати. Такий товар не добре довго держати!“

— „Побачимо, побачимо!“

— „А кілько ти дав за неї?“

Старий Ібрагім назвав ціну — і почалася сварня!

Настуня не розуміла їх розмови, тільки догадувалася, що не попала в найгірші руки і що оба купці радяться та перечаться над тим, як її найпоплатніше ужити. Коли дивилася на них, була рада, що не попалася в руки напів диких татарських ватажків і торговців живим товаром, які розібрали поміж себе її товаришок.

Вірменський купець, не перестаючи сваритися з Ібрагімом, отворив двері й закликав невольницю. Не треба було її довго кликати, бо вона підслухувала під дверми. Він рухом руки показав їй Настю й обі вийшли. Невольниця завела її в якусь кімнату з закратованими вікнами, де куняли вже инші невольниці. По їх обличчах видно було, що також недавно привели їх сюди.

Служниця, що привела Настю, сказала до неї тільки одно слово:

— „Кафе!“**) і показала рукою далечінь.

Настуня остала з товаришками недолі. Порозумітися з ними не могла. Страшно втомлена заснула під натовпом думок з молитвою на устах. Збудили її, аж до вечері.

Проковтнула шматок коржа і троха молока та знов заснула.

(Дальше буде.)

*) Дефтердар = ґенеральний поборець податків. Дефтердарів було рівночасно більше. Були се дуже вплівові люде.

**) Каффа, тепер Феодозія, де тоді продавали невольників і невольниць на великих торговицях.

ДОПИСИ.

ВОЙНИЛІВ. Тут на великім вічу виборчім якийсь 20- ітний радикал з партії „Гром. Голосу“ викрикував на поважного кандидата д-ра Ів. Курівця, називаючи його просто :„Злодій, його перекупили жиди за пів міліона злотих!“ Селянство було до краю обурене на радикального напасника. Він бувби побитий, якби не заступилися за ним наші люде, котрі боялися, щоби з того не прийшло до тяганини по судах. Взагалі в цілім нашім виборчім окрузі страшне розбиття роблять радикали і сельроби. Обидві ті партії розпоряджають значними грішми, особливож сельроби. Приклонники їх зі свиставками приходять на віча і на команду одного з них кричать „ганьба“ тай проразливо свищуть. До того ще від учителя п. Таранька приходять листи, котрі його знакомі показують людям, а в тих листах написано, щоб люде голосували на лісту ч. 22 (радикальну), хоч сам п. Таранько належить до УНДО. Що се має значити? (Ми також не знаємо, що се має значити. Може се якась містифікація. Просимо прислати нам оден такий лист п. Таранька і подати, до кого лист приїшов. — Ред.) Наслідок того всего може бути такий, що Поляки, котрі в нашім окрузі повинні вибрати одного посла, здобудуть половину всіх мандатів. Доборється Україна сим разом до половини знищення, а на другий раз уже мабуть „до краю“.

СЯНІК. Тут основано Тов. „Український Нар. Дім“. Ціль його — стати організаційним центром для 5. лемківських повітів: Сянік, Ліско, Коросно, Березів і Стрижів, будувати в тих повітах нар. доми, бурси ремісничі і т. д. Тов. має вже 1.100 долярів зі складок. Просимо всіх, що вродилися на Лемківщині або тепер тут живуть, вступити в члени того Тов. Річна вкладка 5 зол. Адреса: Лемківське Тов. „Укр. Нар. Дім“ в Сяноці.

ДЕЛЯТИН. Від нашої делятинської організації дістали ми в справі виборів отсю замітку: Важне, щоб Центр. Комітет УХО заняв **ясне** становище до виборів. Це замало казати, що на ворогів Церкви не треба голосувати. Це негативна сторона. Позитивно треба конче **вказати, на кого маємо голосувати,** бо ані УНДО, ані УСРП. ані УПП. не дають всіх запорук, що їхні кандидати в кождім окрузі се свідомі і діяльні Українці-католики. (Подібних домагань маємо більше. Відповідь в нашій передовиці).

НЮ-ЙОРК. (Справа нашої Церкви на добрій дорозі)... Поздоровляємо Вас з радісною новиною, що справа нашої катол. Церкви в Америці на добрій дорозі. „Комітет Оборони Укр. Катол. Церкви в Ню-Йорку“ скликає перше віче українців-католиків на 29 січня 1928 р. в церковній гали при 7-ій улиці з трома рефератами. 1. Конечність зорганізованої самооборони. 2. Історичний підклад Унії української Церкви з Римом. 3. Становище укр. катол. Епископа в Америці. Плякат-розкидку залучаємо. Комітет приготовляє також нову летючку в обороні нападаного руїшниками преосвященого Константина Богачевського, щоб виявнити народови, о що ходить руїшникам зі „Свободи“. Тепер уже мало не вся наша суспільність тут за морем піднімає крик протесту проти „Свободи“ і заряду „зеднання“-роззеднання зі всіх сторін. Корифеї протицерковної кирияці О. Ревюк і Л. Мишуґа вже не так нападають, як бороняться тепер і дрожать за свою шкуру... Навіть люде, по яких бувби ніхто не сподівався, що виступлять в обороні Церкви, остро йдуть проти кириинників. Як довго кириинники видержать у своїй кириині, не знати, але можете вже там сподіватися одного з них з поворотом до краю, бо коли конвенція „Союза“ позбавить його посади ізза протицерковної кириині, яку статут і ухвали конвенції забороняють робити, а яку вони роблять в офіціяльнім орґані „Союза“ на свою руку, то вони не будуть мати що робити в Америці. Сигналізуєм Вам отсе приїзд кириині до старого краю. Але майте в Бозі надію, що коли їм тут не вдалося дуже поширити нової секти, то не вдасться й у краю.

Примітка Ред. — Се виривок з прив. листа до одного з членів нашої орґанізації, котрий дозволено нам оповістити з огляду на публичний характер дуже важної для всего нашого краю справи Церкви в Америці. Вправді Америка се край несподіванок і відтам можна сподіватися ще багато пертурбацій, але не тільки ся одна вістка вказує на те, що в народі наступає вже просвітління. Се вилине корисно й тут.

Зеднуйте передплатників „Новій Зорі“!

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

(КАП) **Секретар кардинал Ґаспарі** вручив від імені Св. Отця письмо представникови американської католицької преси п, Віліємсови, в якім виявляє особливе признання і подяку тій американській пресі, що оборонятиме і правдиво освітлюватиме дійсне положення і переслідування католиків у Мехіку.

З катол. акції на Литві. Кат. Пр. Аґенція приносить вісти про величавий розвиток катол. акції на Литві під проводом епископату. В останніх часах відбулася конференція капітули і деканів дієцезії вилковижської під проводом оо. еписк. Караса і Рейніса, б. міністра справ заграничних. Найбільшу увагу присвячено справі катол. акції й ухвалено ряд резолюцій важних для катол. життя, як прим. сповідь членів катол. орґанізації і спільне св. Причастіе, спомаганнє і творення нових станиць кат. праці, орґанізування шкільної дітвори в стоваришення, опіка над позашкільною молодю і вкінці орґанізація катол. старшого громадянства.

Поганські учителі Японії про науку реліґії. (КАП). Недавно відбувся в Японії зїзд поганських учительок і учителів. Підчас нарад вивязалася жива дискусія на тему навчання в школі предмету реліґії. Великою більшістю рішено що релігія мусить остати й надалі предметом шкільного навчання і що вчителі, мусять бути ісповідниками тої віри, до якої належать їх ученики та мусять виказатися докладним знанням сього предмету.

І образована, „толеранційна“ Европа моглаб в дечому навчитися від поганської Японії!

Католицькі місії в Китаю.

(і. л.) В Китаю працює тепер около 20 місійних Чинів і Конґреґацій. Священиків є 3.083, з того 1.219 Китайців. Вірних 2,394.642. Місіонарі удержують шпиталі і приюти для старців і дітий, провадять школи. Французькі ісусовці мають університет в Шанґаю і вищу школу в Тієнтсіні, а німецькі і американські Бенедиктини отворили недавно католицький університет в Пекіні.

У місійній праці помагає священикам 645 монахів-братів і 3748 монахинь-сестер (з яких 2626 є китайської народности). У великих семінаріях є 762 питомців, а в малих 2013. За один рік 3083 священиків вислухало 7,130.235 сповідий, уділило 17,554.770 Св. Причастій, 27.594 Єлеопомазань, 19.092 кат. вінчань. Тих, що приготовляються до приняття католицької віри (катехуменів) є тепер 400. (З відчиту в Римі одного франц. настоятеля).

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

ДАЛЬШІ ЗГОЛОШЕНІ ЛІСТИ:

Тернопіль. Українські листи до сойму: 1) Союз національних меншостей. 2) УНС. 3) Сельроб правиця. 4) Сельроб лівиця. 5) Бльок укр. соц. сел. роб. партій. 6) УПП. 7) „Хлоп за плугом“ (Прокопа „козака“). 8) Москвофіли. Польських ліст 6. Жидівських 2 і біля 8 індивідуальних.

До сенату: 1) Бльок нац. меншостей. 2) Сельроб. лівиця. 3) Сельроб правиця. 4) Укр. виб. бльок соц. сел. роб. партій. 5) У. Н. С. 6) Безпартійна укр. листа (Балута). 7) Польських 5. 8) жид. 1.

Золочів. (Виб. округ 55). Загалом внесено до окр. виб. Комісії 30 ліст кандидатів до сойму, у цьому українські: Українська безпарт. льокальна ліста (Грещука), Партія Праці. Руська ліста, Миськова. УПП. Льокальна ліста Костишина, УНС. Бльок нац. меншостей (Целевич, Вислоцький, Пелех). Виб. Комітет Сельроб (Гривнак), Сельроб лівиця.

— Кандидатури УНДО до сойму й сенату. Президія УНДО оповістила вже кандидатури до сойму й сенату в поодиноких округах. Подаємо з кожного округа по кілька початкових кандидатур УНДО (ліста ч. 18), щодо яких є більша правдоподібність вибору.

Виборчий округ 47 (Рящів) о. Ліщинський Иосиф гр. кат. парох, Мякіш Нов. пов. Ярослав. Папара Феліціян Тадей, емер. суддя, Ярослав. 48 Перемишль. Д-р Загайкевич Волод., адвокат Перемишль, о. Маринович Иосиф, парох, Військо, пов. Добромиль, Подубинський Василь, господар Добрівка Руська, пов. Сянік. 49 Самбір. Тершаковець Гриць, госп. с. Якимчиці пов. Рудки, д-р Біляк Степан, дир. Нар. Дому, Мостиска, о. Бенцін Андрій, парох Стар. Самбір, д-р Пеленський Олександер, адвокат Комарно. 50 Львів-місто. Д-р Бурачинський Тит Евген, лікар у Львові. 51 Львів-повіт. Д-р Левицький Дмитро, адвокат Львів, Лішинський Іван, власн. реальности Львів, Лянґ Фердинанд, ґімн. учитель, Бидґощ, Кохан Володимир, господ. зі с. Тудорковичі, пов. Сокаль, Целевич Корнило, землемір Угнів, пов. Рава Руська. 52 Стрий. Д-р Куровець Іван, лікар Львів, Луцький Остап, дир. Пов. Союза Кооп. Стрий, Великановнч Дмитро, упр. школи Конколівка п. Ряшів, д-р Блажкевич Іван, адв. Дрогобич, Максимович Антін, урядн. копальні „Ліманова“, Борислав, Ткач Мих. с. Данила, госп. зі с. Креховичі, пов. Долина. 53 Станиславів. Галущинський Михайло, голова „Просвіти“, Львів, Паліїв Дмитро, ред. Львів, о. Ганушевський Михайло, пар. Угорники пов. Станиславів, Василишин Іван, учит. с. Кунсівці пов. Городенка, Чукур Юра, госп. с. Ковалівка, пов. Печеніжин, Добрянський Василь, прив. уряд. Львів, Плазовський Іван. госп. з пов. Надвірна, 8. Шепарович Олена, Львів. 54 Тернопіль. о. Куницький Леонтій, пралат Львів, д-р Баран Степан, адв. Тернопіль, Заваликут Іван, канд. адв. Гусятин пов. Копичинці, Кунько Андрій, госп. зі с. Чернилів Руський, пов. Тернопіль, Яворський Олекса, правник, Підгайці, Скасків Гринько с. Юрка, госп. с. Божиків, пов. Підгайлі, д-р Гаврилюк Андрій, лікар, Збараж, Шепелявий Степан, госп. с. Жизномир, пов. Бучач, о. Кузьма Зеновій, катехит, Теребовля. 55. Золочів. Целевич Вилодимир, голов. секр. УНДО Львів, Вислоцький Олександер, госп. з с. Лешнів пов. Броди, о. д-р Пеліх Вол.. парох Радехів, Кузик Степан, адв. канд. Рогатин, д-р Троян Корнило, адвокат Ходорів, Загульський Микола, Баран Марія Блянка, Тернопіль.

Польська нота до Литви вже готова й цего понеділка мав її відвезти до Ковна спеціяльний дипльоматичний куріер. Зміст її покищо не оповіщений. Здогадуються, що тоном нагадує питання марш. Пілсудського до Вальдемараса в Женеві і що не згадує про місце й час переговорів.

В справі виміни о. Скальського, засудженого недавно большевиками, звернулися Німеччина і Польща до рад. уряду з відповідним предложенням. Вістку цю одержали польські часописи з Москви через Ригу.

Женева чи Відень? Справою перенесення осідку Ліґи Націй з Женеви до

Відня живо цікавиться преса, особливо австрійська і французька. Французька преса попирає цей проект з політичних причин, бо хоче перешкодити прилученню Австрії до Німеччини. Відень як столиця Ліґи Націй вплинувби на „невтралізацію" Австрії. Висувають ріжні технічні причини. І так Відень давби постійним орґанам Ліґи Націй право екстериторіяльности, чого не дала Швайцарія. Відповідно розбудувавби телефонічну й телеґрафічну сітку, на поміщення Ліґи відступивби Бурґ. При тім всім життя у Відні дешевше ніж у Женеві. Також і цей аргумент промовляє за Віднем, що він лежить близше тих країв, котрі є сталими „клієнтами" Ліґи Націй.

НІМЕЧЧИНА. През. Ґінденбурґ проти розвязання парляменту. Проти розвязання є також нім. націоналісти. Ґінденбурґ дасть щойно тоді дозвіл на розвязання, коли всі великі партії в тій справі погодяться.

ЗЛ. ДЕРЖАВИ. На панамериканській конференції в Гаванні Аргентина і Мехіко виразно противляться політиці Зл. Держав. В комісії міжнароднього права, де зосереджена праця конференції, делеґати згаданих держав рішучо боронять тези, що жадній державі не вільно ніяк мішатися у внутрішні справи иншої держави.

Зл. Держави. Роземчий договір між Францією і Зл. Державами підписано 6. ц. м. у Вашинґтоні.

ДАНІЯ. Скарги Німців. „Теґліхе Рундшав" помістила заяву німецької нац. меншости в Данії про німецьке шкільництво в Шлезвіку, котре є в ще гіршім положенню ніж нім. шкільнитцво в Польщі.

П. Т. Провідникам, Орґанізаторам і Особам Довіря подаємо до відома слідуюче: де „місяць катол. преси" проголошено пізніше (прим. у деяких школах та селах), там продовжуємо його до повного місяця від дня оголошення І так стараємося акти місяця виконувати в цілім тім часі, хочби він навіть випадав і в календарнім міс. лютим. — На складі маємо **пресові реферати й інструкцію** — ціна з портом 1·20 зол. (слати марками).

ЗА „ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ КАТОЛ. ПРЕСИ":

о. В. Лициняк, голова. М. Мох, секретар.

Політичний процес 17-и.

13-того дня розправи зізнавав о. Антін Янів, батько нареченої обж. Головінського. Зізнання Всч. о. пароха з Махнова були зізнаннями правдивого душпастиря: він ніколи не чув нічого злого з уст свого будучого зятя, котрому бувби не віддавав своєї дочки, якби був запримітив якісь нахили до підземної безвиглядної конспірації.—Голова „Просвіти п М. Галущинський зізнав, що обж. Головінському прирік посаду люстратора читалень „Просвіти" з платнею 200 зол. В тій справі зізнавав і п. Маґаляс, дир. канц. „Просвіти". — Фр. Маєр зізнав, що чув як Атаманчук осудив убийника Собінського і казав, що повинен бути за те покараний. — На особлившу увагу заслуґують зізнання п. Марії Несторенко, учительки, зам. сестри Вербицьких. Вона зізнала, що в їх родиннім домі були такі матеріяльні відносини, що зі своєї учит. платні помагала, а брат її безуспішно шукав заняття. (Отут треба шукати причин багатьох катастроф в життю укр. молодіжи. — Ред.) — Ред. Яр. Цурковський зізнав, що Стефанишин се поет, який політикою не займався. Гук провокував його але надаремно. Про Головінського не хоче говорити, відколи той зложив заяву льояльности. — Брат обж. Головінського, Ярослав, почт. урядовець, зізнав, що обж. Голові ський ворог большевизму а до УВО не міг належати, бо хотів лише спокою.— Марія Рупп, р.-кат., у котрої послуґувала пані Бенцак (у неї мешкали Атаманчук і Джуль) зізнала, що вони вчилися і ходили разом, але коли вийшов Атаманчук 19. жовтня, не знає. З поліції вернув спокійний.—Обж. Яницька зголосилася недужою. Їй грозить кара поверх 5 літ. Т кі обжаловані по закону мусять бути на салі в часі розправи. Супроти кого трибунал перервав розправу до її подумання.

14-ий день розправи був мало інтересний. По зізнаннях д-ра Цепельовського, пані М. Головінської й о. А. Твердохліба на менше важні обставини адв. Шухевич доповнив свої внески в справі Марії Стецюк, кажучи між ин., що полк. Ф-ча треба візвати на свідка якраз тому, щоби ствердити, ізза чого видалив її з обсягу касарень. Трибунал ухвалив сей внесок приняти, як також ряд инших внесків тогож адвоката.

15-ий день розправи був знов інтересний. Зізнавав ряд свідків, засуджених за шпіонажу на літа тюрми і привезених з вязниць у Віснічу, а саме: Наконечний, М. Стефанишин, Р. Шумський, П. Заблоцький, В. Колодій і Володимира Піпчинська (вона від дитинства живе в Кракові).

Розправа треває дальше.

ОГОЛОШЕННЯ.

(За оголошення Редакція не відповідає).

ПОШУКУЄ меншої держави, або заряд господарством, найрадше у священника, практичний агроном, інтеліґентний закордонець. Рівночасно може провадити хор. — Інформації у гр.-кат. пароха в Перемишлянах. 141 1—3

АННА СЕНІВ у Млинах, поч. Краковець, пошукує за мужом Іваном Сенів, який в 1918 р. перебував у російській неволі в Макарові. 139 1—1

ДИРЕКЦІЯ кооперативи Дім торг. пром. **„ДОСТАВА"** у Львові, Домініканська 11/1. оголошує, що на загальних зборах кооперативи дня 16. грудня 1927 ухвалено заплатити **ТОВАРОВІ ЗВОРОТИ** у висоті 2 пр. від закуплених товарів в адмін. році 1926/27 всім тим членам, які закупили товар за готівку. Рівночасно проситься ВП. Членів зголошуватись самим пересилаючи в і рахунки, бо в противнім разі можуть т варові звороти задавнитись. 1-1

ІВАН КРАЙНИК, дяк, Усте епископське, п. Мельниця, продає від 1. березня **вилягові яйця**, високорасових великих окрасови х і мясних курей: ясні Брамапутра і ліліпутів 12 штук з опакованням і портом 15 зол. 144 1-2

ОКУЛІСТ-ОПЕРАТОР

Д-р А. Гершендерфер

б. лікар віденської клініки і б секунд. заг. шпиталю у Львові

Львів, вул. Пілсудського (Панська) 3.

65 орд. 8—9 і 3—5. 14—20

ЗУБИ виробляю по таким **ЦІННИКУ**

1 золот. корона . 18 зол.
1 золот. зуб . . 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 репаратура . 3 „

Все з найлучшого матеріялу

РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.

(де кавярня de la Paix).

Знижок не уділяю! 7—24

ОБІДИ з 3-ох страв зол. **1·50**

для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ" — (давний Людвіг) — тепер 142 1 24

І. Гайдінґер, ::: **ЛЬВІВ,** ::: **ул. Краківська 7.**

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ

Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ до насікання і замовдення на нові.** 53 17-25

Замовляйте цікаву книжку

ПРО ПОЯВИ ДУХІВ п. н.

СПІРИТИЗМ

як 3. кн. „Бібліотеки У. Х. О."

Ціна 2 зол., з почтовою перес. 2·50 зол. — Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі".

НАСІННЯ

ГОРОДИНИ, ЦВІТІВ і ГОСПОДАРСЬКІ

з першорядних краєвих і заграничних плянтацій, з найвищою силою кільчення

поручає

ЕДМУНД РІДЛЬ

СКЛАД НАСІНЬ

ЛЬВІВ, вул. Рутовського ч. 3.

124 Ціники висилаю на бажання. 4—4

= ДАРОМ =

ніхто товару не дає, але за 5 зол. **тижнево можна замовити в нас всякі тапіцерські вироби, як матераци, отомани, фотелі** і т. п.

ҐОТТЛІБ і ҐЕФЕЛЬ

Львів, вулиця Ґродзіцьких ч. 8.

б. тапіцер-декоратор кор. театру в Будапешті. 129 5—5

„FOSFOR"

ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ

ЛЬВІВ,

пл. Марійська 6/7 І. п. (pl. Marjacki 6/7 I. p.)

114 Телєфон 44—48. 9—16

СУПЕРФОСФАТИ: кістні й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові.
РЕФОРМФОСФАТИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!"
ТОМАСИНИ: „Kolumeta", „Gwiazda", й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАЙНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий
вапно навозове палене й мелене (97%CaO) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кредит.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** -- З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 12. (114.) Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 19 лютого 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. ||| Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

„Торгування католицизмом".

Поляки закидують собі взаїмно надуживання католицизму. — Навіть дневник призначений для ширення катол. акції стоїть у них під тим закидом!

Під наголовком Frymark katolicyzmem" приносить краківський „Час" (ч. 34) передовицю, написану під враженням скандальної боротьби. Розвели ту боротьбу між собою польські партії перед виборами. Сензаційним епізодом тої боротьби є відома заява кн. Януша Радивила, котра викликала цілу бурю в пресі опозиційній до тепер. уряду. Так м. ин. „Жечпосполіта" пише, що декларація кн. Радивила втягає Ап. Столицю у виборчу боротьбу, що вона свідчить про вмішування найвищого церковного Авторитету у внутрішні справи Польщі і т. д.

Засоби цеї боротьби неперебірчиві. Як тільки появився пастирський лист польського епископату в справі виборів, зараз найшлися ріжні польські партії, котрі величають свій партійний прапор „католицьким", а інші партії пятнують як „протикатолицькі". Ті партії „виривають одні одним знамя хреста, і змагаються за нього в спосіб недостойний для католицької ідеї". Дійшло до того, що навіть священиків із конкуренційної партії такі ніби католики обкидають болотом. Свідчить про це „Отвертий лист духовенства тарнівської дієцезії до редакції „Ґлосу Народу". Це ярке надуживання кличів католицизму обурило навіть члена партії хадеків (дарма, що її краківський орґан один з перших у тій кирині). Один із визначнійших хадецьких послів. кс. Качинський, пише в „Жечпосполіт-ій", що хто воює фальшом і наклепами, той не повинен послугуватися назвою католика. Деякі польські партії прямо присвоюють собі монополь католицизму (й національности). Немов би Церква була звязана з тою чи иншою партією, немов би віра залежала не від відношення до правд віри але від якоїсь точно означеної партійної програми!

Очевидно, для опозиційної преси „протикатолицька" є передовсім ліста ч. 1. (співпраця з урядом). Не помогли ніщо й вияснення деяких епископів (Пшездзєцкого, Лісецького, Шельонжка), що хто голосує на одинку, той ще через те не стає злим католиком. Навіть „Поляк-Католік" — орґан Католицької Акції в Польщі і той слідом за ендецькою й хадецькою пресою накинувся на кн. Радивила за те, що поставив свою кандидатуру на ліст „співпраці з урядом". З заяви кн. Радивила довідуємося, що сам Святійший Отець осудив надуживання пастирського листу в справі виборів до партійної боротьби проти урядового „блоку". Бож очевидно, що Церква стоїть понад політичною боротьбою. Вона не вяжеться з ніякою партією, хочби ця партія сто разів звала себе „католицькою" і хочби сто разів криклило про це заявляла, відсуджуючи інших від святої віри. І не є це ніяке „вмішування Ап. Столиці до виборів у Польщі", як вмовляють „Варшавянка" і „Ґазета Варш. Пор." Вмішування було би тоді, колиб Ап. Столиця позитивно поручила якусь одну партію. Але про це нема й бесіди. Святійший Отець тільки неґативно заявив, що голосування на урядову листу, поки уряд не заявився проти Церкви, не є протикатолицьким ділом. — Так сваряться Поляки.

ОЛЬҐА КОБИЛЯНСЬКА.

(Стаття надіслана).

Не що давно минуло сорок років від початку літературної діяльности нашої славної й талановитої письменниці Ольги Кобилянської.

В нашій порівнюючи бідній повістевій літературі Ольга Кобилянська з її талановито написаними, художніми повістями („Людина", „Царівна", „Земля", „Ніоба", „В неділю рано зілля копала", „Через кладку", „За ситуаціями") й численними, иноді надзвичайно гарними меншими оповіданнями й нарисами, займає безперечно одне з найпочеснійших місць. І навіть більше того: можна сказати, що Кобилянська своїми творами починає в історії української повісти **нову добу.** В українськім письменстві XIX в., перед появою творів Кобилянської, знаходимо серед повістей і оповідань майже виключно твори **етноґрафічно-побутові,** в яких головну увагу звертають автори на можливо вірне змалювання зовнішнього народного життя, селянського побуту й звичаїв, зовнішних трагедій, нещасть і бідування і т. д.; внутрішне життя героїв (переважно селян), із їх не дуже складною психольоґією, з їх досить простими переживаннями, — в сих етноґрафічно-побутових повістях звичайно звертають меншу вагу авторів. **Психольоґічних** повістей і романів, у яких давалосяб змалювання внутрішнього складного життя сучасної освіченої людини, з її змаганнями до ідеалу й ухиленнями від нього, з її глибокими внутрішними відчуваннями й переживаннями, внутрішними психольоґічними кризами, падіннями й відродженням, і т. д. — в українській літературі **перед Кобилянською не було** (як що не рахувати кількох маловдатних спроб, в роді романів Грінченка „На роспутті" та „ Сонячний промінь", то що); Кобилянська перша в нашій літературі створила справжні художні зразки психольоґічних повістей і оповідань. Вже по її слідах пішли Ат-ат. Кримський, Л. Яновська (в пізнійших її творах, писаних під впливом Кобилянської), Мих. Коцюбинський (також в пізнійших його оповіданнях і нарисах), Вол. Винниченко та ин., що далі розвивали українську психольоґічну повість і роман.

Створення першої української психольоґічної повісти се є безперечно велика й головна заслуга Ольги Кобилянської в історії української літератури.

Ольга Кобилянська народилася 27. листопада 1865 р. на Буковині (в Ґурагуморі) в родині небагатого, дрібного урядовця. Шкільна освіта її була невелика: вона пройшла лише чотирі нормальні кляси; але завдяки самоосвіті, головно завдяки студіюванню німецької літератури, допомозі її братів, що укінчили високі студії, та своїм природним здібностям, Кобилянська зробилася правдиво-інтеліґентною та високоосвіченою людиною; і в її творах яскраво відбиваються її европейська освіта й шляхетна інтеліґентність.

Кобилянська виховалася на **німецькій** культурі; німецька мова була для неї за молодих літ рідною мовою; перші літературні спроби її писані були по німецькому. І тільки будучи вже майже двайцятьлітною дівчиною, Кобилянська почала пильно вивчати українську мову й писати твори по українськи.

Вся літературна діяльність Кобилянської перейнята впливом німецької культури. В своїх оповіданнях і повістях виступає Кобилянська яко **новаторка,** що намагається прокласти **нові шляхи** і в літературній творчости і в ґромадськім та родиннім житті, що хоче перенести — з **европейської** (головно, німецької) культури на український ґрунт нові ідеї, нові змагання, нову мораль, новий світоґляд. Уроджена й вихована в „глухій провінції", „в добі дрібномішанства", з „її невідрадною вузькістю життєвих обставин, фальшивим аристократизмом та півкультурою так званих інтеліґентних кругів...", з її „обмеженістю, плиткістю й відражаючою облудою товариських форм...", — Кобилянська про те сама змагалася й піднялася до справжньої европейської культури, піднялася сливе до найвищих досягнень німецької духової культури XIX в. і бажала вказати у своїх творах, у своїх художніх образах, шлях до справжнього культурного життя, осяяного новими, вищими ідеями.

Щож то були за **ідеали,** до яких стреміла Кобилянська? Що то була за **мораль,** якою хотілаб вона заступити стару, „дрібномішанську", неприємну їй „мораль старих тіток і... маломістечкових цокотух"...?

Ідеали Кобилянської начеркнені нею **не зовсім виразно.** Один з її галицьких критиків каже, що Кобилянська видвигнула „революційний" на свій час ідеал: „бути самому собі ціллю і розвивати свою індивідуальність по лінії найвищої краси й гармонії". Дійсно, в Кобилянської є нахил до індивідуалізму й „аристократизму духа", є жагучі стремління до краси й гармонії, культ „сильної людини", змагання до якогось досить невиразного „вищого" ідеалу, незвязаного ані з релігією ані з якою-небудь суспільною утопією в роді соціялізму... Словом, у її світогляді виразно слідні впливи фільософії Нічшого, якою — в кінці XIX та на поч. XX. віку — захоплювалося багато видатних письменників західноевропейських і російських (в україн. літературі впливи Нічшого найсильнійше відбилися на творах Винниченка).

Річ ясна, „бути самому собі ціллю і розвивати свою індивідуальність по лінії найвищої краси й гармонії" се досить невиразний і, головне, самопротирічивий ідеал; як що людина старається розвинутися й **піднятися** до **вищого** ідеалу, до **вищої** гармонії й краси (себто до того, що є для людини иншим, зовнішнім, чого вона не вміщує в собі й чого їй бракує, що знаходиться **вище** людини, **над** нею), — тоді, очевидно, **в сім вищім ідеалі** — а не „в самім собі" — буде мета людини; колиж людина себе саму має за єдину мету, — тоді вона **не має потреби** й не може підноситися до якогось вищо-

го стороннього ідеалу; тоді вона кружлятиме постійно навколо своєї особи, свого „я“.

Самопротирічність, фантастичність і нестійність нічшеанського „ідеалу“ особливо яскраво виявляються у літературних спробах втілити абстрактний „ідеал“ Нічшого в конкретні, життєві форми; всі **послідовні** письменники-нічшеанці, втілюючи нічшеанський ідеал в образах своїх героїв, стягають його — з тої фантастичної „височини“, на яку ніби-то підніс Нічше свого „Заратустру“ — в досить мізерну й брудну обстановку: і тоді „чоловікобог“ Нічшого, що відкинув християнську „мораль невільників“ і перейшов „на той бік добра і зла“ — обертається в неморального, часто розпусного „індивідуа“, який вважає, що йому „все дозволено“, який не зупиняється перед нічим не тільки при досягненню своїх „цілей“, але й при задоволенню своїх хвильових, скоромничих забаганок; найяскравійші типи **таких** „нічшеанців“ можемо знайти у творах деяких російських письменників (Горького, Савінкова, Арцибашева та инш.), а також у творах Винниченка (герої „Моменту“, „Кулі“, „Дисгармонії“, „Щаблів Життя“, „Мементо“, Чесности з собою“), в яких бачимо иноді найбільші прояви гидоти й з погляду морального й естетичного.

Але Кобилянська занадто культурна людина, в ній занадто розвинені моральне й естетичне почуття, щоб вона могла піти шляхами такого Винниченка, таких Савінкова, Горького, Арцибашева. І ті „нічшеанці“, яких змальовує Кобилянська (инр. „Чужий Йоганнес“) дуже мало нагадують „нічшеанців“ Винниченка, Савінкова, Горького та инш.; в повісті „За ситуаціями“ Кобилянська змальовує один момент з минулого „Йоганнеса“, коли він опинився на похилій площі, коли він зближався до героїв Винниченка або Савінкова; але — під впливом несподівано пролунавших згуків української пісні — в „Йоганнесі“ збудилося патріотичне почуття, почуття свого обовязку, повинности зглядом рідного краю. Тай взагалі сей **найбільш** нічшеанський тип Кобилянської є, кінець кінцем, людиною з де-що прибільшеними може, але нормальними почуттями, се швидче романтичний герой-авантурист, ніж аморальна надлюдина.

Загалом треба сказати, що Кобилянська — хоч і була під безсумнівним впливом нічшеанства й взяла від нього яскраво виражений індивідуалізм, згірдливе відношення до „міщанства“ й „дрібноміщанської“ моралі, стремління до невиразного індивідуалістичного ідеалу й т. ин., але не зробилася справжньою нічшеанкою. І хоч Кобилянська, особливо на початку своєї літературної діяльности хотіла бути не тільки письменницею, але й провідницею нових ідей, новаторкою-моралісткою, але в ній завжди перевагу мав її талант мистця-психольога. Кобилянська не змогла вказати ясно означених нових шляхів, не начеркнула яскравих високих ідеалів, не розвязала порушених нею життєвих проблем (навіть жіночої проблеми, якою особливо захоплювалася в молодих літах).

Натомість Кобилянська дає в своїх повістях та оповіданнях цілу низку яскраво змальованих, життєвих психольогічних типів; як і всім жінкам-письменницям, Кобилянській ліпше вдаються **жіночі** психольогічні типи. Героїні Кобилянської се живі істоти, з глибоким знанням їх душі, їх інтимних переживань, змальовані нею в її повістях та оповіданнях; видно, що в них вкладала авторка не раз свої власні переживання, мрії, думи, розчарування, надії, смуток і радощі; особливо в героїнях-інтеліґентках Кобилянської вкладена нею частка її власної душі. Але гарно й живо змальовані нею й жінки-селянки, жінки-робітниці і т. д. (инр. у її повістях „Людина“, „Земля“, „В неділю рано зілля копала“ та в низці дрібніших оповідань). З мужеських типів виходять у неї ліпше мущини з ніжною, жіночою душею (инр. прегарний образ Володька в нов. „Через кладку“), і мовне вдаються герої, яким хотілаб вона надати внутрішню й зовнішню силу, навіть подекуди грубість, „мужицькі“ риси; так не зовсім удався їй инр. „мужик“ — герой повісти „Через кладку“, в якім нема в суті річи (не зважаючи на атестацію Кобилянської) нічого мужицького, і який є типовим інтеліґентом.

Дуже гарні в повістях і оповіданнях Кобилянської малюнки гір і взагалі розкішної природи Буковини. Це не просто описи чи малюнки природи, се поетичні вислови пастроїв і переживань, викликаних чудовими образами природи в душі письменниці-артистки. Кобилянській удається досягати в її малюнках природи тієї справжньої поетичности, до якої даремно стремлять деякі навіть дуже видатні письменники: малюнки природи в Кобилянської ніколи не видаються зайвими, штучними, ніколи не нудять читача (як то трапляється **иноді** навіть в синсах природи признаних і великих мистців слова, прославлених гарним змалюванням природи, инр. у російського романіста Турґенєва або в нашого Коцюбинського); навпаки в Кобилянської, ці малюнки художньо й гармонійно доповнюють розвій подій і змалювання душевних переживань героїв, і надають ще більшої краси її творам.

Малюнки природи мають у Кобилянської переважно ліричний характер. Взагалі; Кобилянська, як і більшість українських письменників, має нахил до **ліризму.** І треба сказати, що ліричні місця її творів, де висловлюються ріжноманітні й ріжнобарвні переживання та пастрої її героїв, тобто властиво переживання й пастрої самої авторки, вкладені нею в образи її героїв або в малюнки природи то що, — належать до найліпших місць у її творах. Ніжність, ґрація, жіночість, шляхотність відбиваються в сих ліричних уступах і прикрашують всі твори Кобилянської.

І доводиться тільки висловити жаль, що сі гарні ліричні частини її творів не зогріті релігійним почуттям, а цілі її твори не осяяні світлом релігійного світогляду. Тодіб не було штучних **„ситуацій“,** з яких немогла вивести своїх героїв Кобилянська, не булоб й тих прикрих моментів і сцен, які бачимо в деяких місцях її повістей „Земля“, „В неділю рано...“, в новішім оповіданню „Юда“ та ин.; а принаймні набралиб иншого освітлення й характеру й залишалиб инше враження...

Лише зрідка, дуже зрідка досягає Кобилянська своїм мистецьким талантом змалювання життя й переживань, освітленим щирим, безпосереднім релігійним почуттям, як инр. в новішім оповіданню „Василка“, одним з **найкращих** її оповідань. І саме такі твори Кобилянської, як „Василка“ показують, скільки світла й краси моглиби внести в творчість Кобилянської релігійне почуття й релігійний світогляд, якби вона не почувала себе відірваною від релігії, якби більшу звернула увагу на могутнє значіння та вплив релігії в людському житті.

Політичний процес 17-ки.

16-ий день розправи визначається важкою атмосферою. Зізнавали того дня поліційні й вязничні урядовці, аґенти та слуги, вязничник М. Францішек, літ 32, аґент Методій Смалько, аґент Йосиф Будний, підкомісар Дмитро Курочко, старший поліц. Ст. Пілєшек, аґент А. Ковальчук, комісар Т. Смольніцкий, літ 33. — В їх зізнаннях є обтяження обжалованих і заперечення побивання в тюрмах. Звертає увагу молодий вік урядовців на таких відповідальних становищах, як пр. інспектура тюрем. Якої вони тепер народности, годі знати, бо хоч між назвисками є й чисто українські, та переходи на лат. обряд роблять своє. Найбільше звернули уваги запити адв. Ганкевича, з котрих показалося, що довголітна мундантка в його канцелярії була на услугах аґента поліції Будного й поліція могла мати скорі й докладні відомости про зміст листів, які приходили до канцелярії в справі обжалованих. Д-р Ганкевич доказав на прикладі одного такого листа, як скоро його зміст знала поліція.

Розправа треває дальше.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 19. II. 1928 11

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

ЖІНКА ХАЛІФА Й ПАДИШАХА СУЛЕЙМАНА ВЕЛИКОГО, ЗАВОЙОВНИКА І ЗАКОНОДАВЦЯ.

Українська історична повість з 16. століття.

А як пробудилася ранком, побачила на подвірю запряжену татарську телігу й обох своїх власників, готових до подорожі. Її закутали в якісь старі лахи й посадили на віз.

Оливними гаями й дубовими лісами їхали вони попід чудові гори, де на верхах пишалися вічно зелені, чатинні дерева і корчі. На їх узбіччах видніли винниці й огороди та сади з олеяндрами, магноліями, туліпанами, міртами, мімозами і гранатами. На синім тлі полудневого неба колисалися злегка корони кипарисів і дерев лаврових. Дорогою минали чудові ломи ріжнобарвного мармору й цілі валки маж, що везли білу сіль. Краса чудової кримської природи відривала думки молодої невольниці від понурої дійсности й непевної будучности. Та краса природи успокоювала її.

Праворуч видніли верхи Чатирдагу, одної з найкращих гір на землі. Краса його була така велика, що Настуня аж похилилася під її вражінням. І пригадалися їй могутні слова, якими зачинається св. Письмо: „На початку сотворив Бог небо і землю“.

Тут у стіп чудного Чатирдагу, відчула всім єством своїм безмежну велич Творця. І дух її, придавлений неволею, пізнав сильніще велич палати-світа, у котрім Бог нагромадив тисячі красот і чудот і дав на мешкане ріжним народам.

Тут пригадала собі, як раз переїздив через Рогатин польський король і батько Настуні мусів його витати. Вернувши до дому, сказав:

— „І ми малиб тепер свого господаря, якби таки наші крамольники не отроїли були з гордости останнього князя сеї землі, заки ще мав потомство. Думали, що самі потрафлять правити, без голови!“

І зітхнув, складаючи ризи.

Тут Настуня повторила батьківське зітхання — тільки ще тяжше. Розуміла, що не булаб тепер проваджена на торговицю, якби колись крамольники наші не розвалили Влади своєї землі... На синім тлі Чатирдагу немов узріла чашу чорної отруї, котру наші крамольники підсунули молодому князеви Юрієви, останньому з роду Данила.

У священичім стані заховалися і ще були в тім часі устні перекази про мученичу смерть від скритоубийства останного потомка Володимирової крови на Галицькій Землі, котрий для скріплення Галицько-Волинської Держави оточував себе Німцями й иншими людьми західної культури. Якраз се викликало до нього ненависть наших ненависників і вони на Високім Замку у Львові підсунули йому помалу ділаючу отрую перед самим виїздом його у подорож на Волинь. Стара бабуня Насті часто з сумом оповідала, як молодий князь Юрій сідав у повозку з отруєю в нутрі, як їхав у болях на Волинь, як доїхав у смертельних потах до свого замку у Володимирі і як там вився в передсмертних судорогах на долівці своєї палати.

Ні бабуня, ні батько, ні мати не вміли їй сказати, коли се було. Казали тільки, що тоді була прекрасна осінь на нашій гарній земли. І що дуже рясно зародила була садовина. І що потому три дни бив тяжкий град по всій земли Галицько-Волинській, спочиваючи хвилями. І що від того часу бє ту землю нещастя аж по сей день. А батько додав раз:

— „Гарні пташки не тільки наші, а й Ляхи! Але все таки вони пошанували заповідь Божу: „Не убий!“ бодай що до

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ

Виборчий бльок політичних банкротів. Під таким заголовком принесло больш. „Світло“ в ч. 4. (116) дотепну статтю про партію праці, радикалів і соц.-дем. ґрупу „Вперід“! — „Деж були ви, панове, — пише „Світло“ — нині так страшенно залюблені в то робітництво, тоді, коли в страйках лилася кров?...“ УПП се властиво петлюрівська ґрупа, котра піддержує Радянську Україну але так як мотузок повішеного. „Рада“ в ч. 108. пише, що уряд УНР. зробив те саме, що й радянський з землею, тільки большевики перешкодили.... „Рада“ вмовляє в маси, що з соціялізму на Україні остались лиш „ріжки та ніжки“ й Рад. Україна перемінилась в „укр. хлопську державу за Збручем“. І при тім „Рада“ пише псевдомарксівські статті! Але жадні дивогляди, які подибуємо в „Раді“, не змінять опінії про неї. УПП-істи немов для заспокоєння, щоб їх поважно не трактувати, самі кажуть, що вони „українська **народолюбна партія**“, яка хоче „здійснити вимріяний ідеал“ (чи не УНР?). Блискання клясовістю це спроба обману і звичайна демаґоґія, пускають виборчого тумана. Далі твердить „Світло“, що спроба ґальванізовання соц. дем. трупа II. інтернаціоналом при помочи ріжних засобів стоїть в **дуже** тісному звязку з воєнною підготовкою зах. евр. буржуазії проти СРСР.

Що-ж! Свої своїх найлучше знають.

„Тиха спілка“. Орґан „Сельроба“ правиці, „Наше Слово“ в ч. 9. (40) пише, що радикали до громад. виборів ішли з УНДО-м і навіть з вшехполяками творили т. зв. коаліційні лісти. Колиж провідники УНДО „братаючись з польськими воєводами і старостами, втопили свою національну честь“ (якже сельробам залежить на **національній** чести! — Ред.), — тоді радикали рішили йти до сойму самостійно. Але в дійсности між ними й УНДО-м істнує тиха спілка... Знаються як лисі коні...! —

Оттакими вигуками дискредитують себе всі укр. ліві ґрупи — без виїмку. І не тільки цілі партії, але навіть оден відломок тої самої партії дискредитує другий відломок. Словом — плюють самі на себе. Наступило загальне обпльовування себе. А треба знати, що між українцями нема тепер правих партій — всі вони меньше або більше ліві і кожда „дарує землю“ без викупу і кожда закидає другій обман. Чиж дивно, що се „викликало таку зневіру що українські виборці у многих випадках заявляють, що взагалі до виборів не підуть...“ (гл. „Рада“, ч. 17.). Одначе в тім самім числі „Ради“ великими буквами виписано: „Край заявляється **одушевлено** за УПП!“ — Не довго вже ждати — і побачимо, що з того „одушевлення“ вийде...

Дивно працює партія „Праці“. В найгорячійший, в рішаючий для виборів час, „Рада“ з 15. II., ч. 18. принесла такі статті: передовиця про Ромунію, друга стаття про Кавказ, третя про буряки на Україні, четверта про еміґрацію на Чехословаччині. Більше статтей в тім числі нема. За те в однім числі „Праці“, призначеній для „просвіти бідного народу“ є така „просвіта“: передовиця п. з. „Хами“. Друга стаття п. з. „Кримінальні й сальонові злодії“. Третя стаття: „Руїна Просвіти“. Во істину — найлекше чесати лисого...

В СПРАВІ ПИСЬМЕНСТВА.

Статтею про О. Кобилянську зачинаємо печатати цикль розвідок про літературу українську й чужу з нашої точки погляду, виложеної в 1—2 чч. „Нової Зорі“ с. р., в статті „Від Редакції“. В тім циклю знайдуть місце як статті редакційні, так і праці споза Редакції. Радо приймемо також практичні уваги наших Всч. оо. Катехитів про те, яку літературу свою і чужу наша молодь найрадше читає, як та література на неї впливає, котрі твори слід уважати особливо небезпечними, а котрі поручати і т. ин.

Просимо не забувати, що всякий світогляд найсильніще шириться тепер через письменство, особливо белетристичне (повістеве).

КУПОНИ НА СУКНІ
БЛЮЗКИ
СТОЛОВІ ҐАРНІТУРИ
ХУСТИНКИ до НОСА
ПЛЄДИ
поручає фірма АНТІН УВЕРА
Львів, вул. Ґалицька ч. 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі і Стрию.
ЦІНИ ЗНИЖЕНІ!
86 9—15

ДОПИСИ.

ПЕРЕМИШЛЬ. *“У крилосі бють по носі“*. Незвичайно обурився „Укр. Голос“ за 5. ц. м. в статті п. з. „Етика чорних душ“ на те, що видавн. секція ПЕП. у відозві до клиру, поміщеній в неофіціяльній части Перем. Епарх. Вістей Ч. І. за січень 1928. в справі акції місяця укр. католицької преси й книжки назвала його між часописами, які ширять ненависть до кат. Церкви. Замісць збивати противника річевими арґументами, автор статті обкидає гряззю на сліпо того, що зложив „ненависну відозву“. Бо чи се не грязь писати: „Деґенерат, блазен, невпорядкована голова“ — і впевняти про таке своїх читачів, яких число, мимоходом кажучи, щораз то меншає.

Ці методи боротьби перемиського відомого тут защитника „правовіря“ не нові. Лекції моралі давав він уже неодному, навіть Римови! Доказувати, що він помиляється — зайва річ, бо не о слушність йому ходить, а о „бізнес“. Така вже вдача нового, досі в нас мало знаного типу ґазетного доробкевича.

Останні офіціози львівського та станиславівського Ординаріятів, у яких оба Владики рівночасно різко осуджують деморалізаторську акцію „Укр. Голосу“, пятнуючи її як шкідливу не лише для Церкви, але й для народу, — хай будуть обороною становища згаданої відозви (в справі кат. преси) й відповіддю на черговий напад „Укр. Голосу“. Нечорна душа.

ІЩКІВ, пов. Підгайці. (Радикальне передвиборче віче в Іщкові. Кандидати радикальної партії Д-р Ладика і п. Блажкевичева обїздять буквально всі села, неминаючи навіть найменшого. Дня 28. І. загостили і до Іщкова. Використовуючи приступлення УНДО до бльоку націон. меншостий на Волині, представляють его яко партію, що „запродалася“ жидівським капіталістам. Не лишають також сухої нитки на УХО, представляючи її яко „політичну орґанізацію клерикалів“. Арґументи ті, хоть як нестійні, а в устах п. радикалів впрост фарисейські, уводять поміж політично не виробленим народом огірчення а то і недовіря до УНДО тимбільше, що его ставленники о. прал. Куницький та О. Яворський якось дуже мало рухаються. Та в Іщкові стрінула радикальне посольство прикра несподіванка. Народ на віче зійшовся громадно, промов вислухав, але в дискусії виразив своє становище ясно та предложені радикальні резолюції остро відкинув. Гречно, але твердо! Честь таким громадянам, що не гнуться куда вітер погне, але думають самі і своїм переконанням уміють надати культурний вираз! — **Учасник.**

свого господаря. І тому мають своє господарство по сей день. Яке мають, таке мають, але таки мають...“

Настуня слухала колись тих оповідань, як байки. А тепер вже не тільки розуміла, але й відчувала все значіння того. На собі відчувала, що значить, коли якась земля стане жировищем і оборою чужих наїздників. Образи руїни і недолі всеї землі стояли перед нею так виразно, як білий сніг на шпилях Чатирдагу, як темні ліси під ним.

Ой на горі сніг біленький,
Десь поїхав мій миленький —

забреніла пісня в її молодім серденьку. Але уста не вимовили її, тільки очі ясніще заблестіли.

Настуня не могла відвернути очей від чудового Чатирдагу. Він красою так утихомирив її, що з повним спокоєм у душі доїздила до великої торговиці невольницями, до пристані Каффи.

II.

Третього дня вїхала Настуня зі своїми двома власниками в улиці надморського міста, де в однім дні продавано на торзі й до 30.000 невольників та невольниць. Вже здалека видніли старі, темні, величезні доми Ґенуенців з закратованими вікнами. В них сиділи маси невольників і невольниць, призначені на продаж.

Між будинками побачила несподівано христіянську церкву оо. Тринітаріїв, що займалися викупом невольників. Пізнала її по розірванім ланцюху, що як символ прикріплений був над входом до церкви. З церковної брами виїздили якраз два монахи на ослах. Вона бачила раз у Львові тих „Ослячих Братів“, як збирали датки під церквою. Навіть сама дала їм раз щось на полонених.

Скрізь по східних торговицях невольників їхали ті „Ослячі Брати“, обличчами обернені до хвостів ослячих, бо не уважали себе достойними, їздити так, як їхав на ослі Спаситель світа, Цар над терпінням його. Скрізь ішли вони, сини ріжних народів, по наказам з далекого Риму, в покорі духа свого йшли — лагодити страшні терпіння невольників. Настуня з вдячністю дивилася на них.

Лекше відітхнула на думку, що й тут є ті, котрі памятають іменем Христа про допомогу бідним невольникам. І вже з лекшим серцем дивилася на старі, великі доми Ґенуенців з закратованими вікнами.

На подвіря одного з таких домів заїхала теліга з Настунею й її власниками. Вони помалу висіли з воза і взяли з собою Настуню до середини. По коридорах крутилося багато людей зі смаглистими, полудневими очима й безліч прислуги.

Ібрагім і Вірменин задержали одного з них і щось розпитували його.

Настуня відразу зміркувала, що вони тут, як у себе в дома.

За хвилю Ібрагім кудись подівся, а Вірменин завів її до одної з кімнат, де сидів при столі якийсь сухорлявий чоловічок. Він говорив кепсько по нашому й випитував Настуню, відки вона, кілько має літ, хто її родичі, де живуть і яке мають майно. Притім Вірменин весь час щось говорив йому, розмахуючи руками. Сухорлявий чоловічок записував собі щось у велику книгу.

Потім Вірменин дістав від нього якийсь шкіряний значок і запровадив її до иншої, великої кімнати при тім самім коридорі. В ній стояли цілі ряди шаф з ріжними одягами. Біля них поралася жіноча прислуга.

Вірменин вручив шкіряний значок старшій між прислугою, що очевидно розпоряджалася там і вийшов.

(Далі буде).

Підготовка науки з виборів.

Просимо не забувати, присилати нам навіть найменьші плякати, відозви і розкидки у виборчій справі. Просимо не занедбувати тої справи під претекстом, що „може хтось иньший з моєї околиці зібрав і вислав“. Чому? Бо по перше комплєт відозв дуже трудно дібрати навіть тоді, коли присилає їх і більша скількість осіб. По друге тому, що коли матимемо по кілька тих самих відозв, то відступимо дещо до архівів „Наук. Тов. ім. Шевченка“, нашого „Нац. Музею“, монастиря оо. Василіян і ин. установ, котрі ніколи не можуть діждатися від нашої суспільности комплєтних збірок у таких справах, бо не мають своїх пресових орґанів, щоби пригадувати частійше про потребу таких збірок. Не забуваймо, що без таких комплєтних збірок **неможлива** основна оцінка і підготовка науки з виборів на будуче. Тільки той орґан зможе дати по виборах цікавий і цінний огляд і розбір науки з виборів, котрого Редакція мати-ме докладний образ виборчого руху, представлений 1) відозвами і 2) листами з поясненнями. А котрий-же орґан повинен дати найлучший огляд того по виборах, як не „Нова Зоря“, котру читає наше Всч. Священство у всіх повітах краю і має на очах весь рух! Та коли не одержимо потрібної скількости матеріялу, то наш огляд не могти-ме ріжнитися від пересічної писанини иньших ґазет, котрі розуміється також невинні, коли не мають фактичних підстав для оцінки ситуації.

Вкінці звертаємо увагу на наші замітки в тій справі в 8. ч. „Н. Зорі“ з 5. лютого с. р.

Інж. Н. ЕЛЬЦ
Ви бня радієвих апаратів
„RADIONE“ у ВІДНІ
Сензаційна новість.
Найновіші, найліпші радієві апарати
Складові части.
Ґенеральне заступництво на цілу Польщу (з виїмк. шлеського воєв.)
„Gekaem“ S. z. o. o.
Підприємство для краєв. і закорд. торгівлі
Львів, пл. Марійська 8.
117 6—6

Дентист Б. ЛЬОКЕР
у СТАНИСЛАВОВІ,
вул. Собєського 14, партер.
Спеціяльність: Корони білі і штучні зуби американською системою. Ціни приступні. Услівя догідні.
43 13—?

З виборчої гумористики.

Як п. Роман Гамчикевич уявляє собі соціялізм?

Від часу, як у Перемишлі подвизався знаний зі старої літописі бунтівник Митуса, не мав ще той княжий город таких славних подій і людей, які і яких має тепер. Як відомо там недавно зібрався гурток інтеліґентів, котрі підписали надзвичайно гарну „жалобу“ проти преосвящ. Йосафата, свого рода „майстерштик“ льоґіки, краси стилю і правдивости змісту. На днях виступив перед світом перем. проф. Ґонтарський з ориґінальним проєктом реформи всіх парляментів світа, котрий то проєкт був уже зреферований у 10. ч. „Н. Зорі“. А тепер перем. гражданин проф. Роман Гамчикевич оповістив ориґінальну теорію про соціялізм. Цитую дослівно:

„Задушевним бажанням соціялізму є, **щоб так по містах, як і по селах громадилось як найбільше людей безрільних і бездомних,** людей без зарібку або з зарібком дуже нужденним...“

Дальше твердить п. проф. Гамчикевич, що є така соціялістична програма, яка **рівночасно** пропаґує отсі два „пункти“: 1) засаду вивласнення укр. хлібороба з його майна на річ держави і 2) щоби **панські** ґрунти лишились **у віки** нерозпарцельовані...! —

Так каже п. проф. Гамчикевич. Ми, що правда, не належимо до соціялістів. Але все таки в поборюванню противників — думаємо — треба мати якісь границі навіть в часі виборів. В імя тої засади варта булоб, щоби хтось зі знакомих п. Гамчикевича пішов до нього до дому просити його оповістити, де саме бачив п. Гамчикевич таку соціялістичну програму, яку описує, або нехай покаже ту програму. Нехай наш „бідний нарід“ з самого жерела зачерпне тої науки. Імени орґану, в котрім п. Гамчикевич оповістив своє відкриття не подаємо з ріжних причин, а м. ін. тому, що не хочемо знущатися над бідним редактором, котрий міг ту теорію п. Гамчикевича не читавши помістити пр. в довірю до знання клясичної фільольоґії у п. професора. На жаль — соціялізм не належить до науки фільольоґії. А є й такі злобні люде, котрі кажуть, що він не належить до науки взагалі. І що з ними робити?

А п. проф. Гамчикевичеви належиться ґратуляція за відкриття такої соціялістичної програми. І ґратуляція і катедра в Москві. Якраз вивезли відтам на Сибір Галичанина тов. Собельзона (Радка), котрий був у Москві ректором соціялістичного китайського університету, хоч поняття не має навіть про китайську мову. Значить — місце свобідне. А за габілітаційну працю п. Гамчикевича приймуть там напевно його глибоку студію „В імя правди“, накладом автора, з печатні Блюя, сторін 24. „З хати до хати, з рук до рук.“ — Що крок, то перла, що два то брилянт! А все правдиве! Собельзон навіть такої правди не написав, а китайським ректором пречінь був.

І чого п. проф. Гамчикевич, маючи такі відкриття за собою і таку габілітаційну працю, сидить у такім малім Перемишлі? От, марнується чоловік тай тільки. Та коби ще сам, яке кому діло до того? А то такий талант з ним марнується! І таке знання! **Б.**

Протижидівська демонстрація в Баґдаді.

„Ля Кроа“ з 12. ц. м. довідується з Баґдаду, що там прийшло до великої протижидівської демонстрації. Притокою був приїзд до Баґдаду визначного жидівського діяча в Анґлії, Альфреда Моріца Мунда. Говорено, що Мунд приїхав робити сіоністичну пропаґанду в Іраку. 10-тисячна товпа маніфестантів з протижидівськими окликами очікувала переїзду Мунда. Але цей скрився в анґлійській резиденції. (Мунд, б. міністер британського кабінету, спершу був ліберал, 1926 р. перейшов до консервативної партії. Грає визначну ролю в фінансовім світі і був довголітнім власником часопису „Westminster Gazette“. Це один з „королів ніклю“ і головний „махер“ в міжнародній торговлі хемікаліями. Мунд ґерманофіл: він завзято противився окупації Поруря Францією, був також проти прилучення Шлезька до Польщі. Його батько родом з Німеччини, натуралізований в Анґлії, заслужився для промислу своїми відкриттями в области хемії).

Науковий фейлєтон „Нової Зорі“ з 19. II. 1928. 7

С. ТОМАШІВСЬКИЙ.

Перший уніятський митрополит України-Руси.

Порівнуючи обі вступні записки з собою, доглянемо передовсім згадувану вже раніше ріжницю у способі, в якім оба хроністи подають вістку про Петра і його оповіданя. Ся неоднаковість ударяє нас найбільше тому, що буртонська хроніка — то переважно перерібка твору Маттея Париського. Так ось лише буртонська записка говорить про присутність Петра на Соборі та про ті інформації, які він дав папі; натомість Парис, хоч він найважніший історик сього Собору, такого випадку цілком не записує і оповіданє Петра про Татар кладе на кінець р. 1244. В першій хвилі можнаб догадуватися, що буртонський монах взяв цілу подію у Париса, лише умістив її на хибнім місци. Одначе така догадка не може бути удержана; навпаки, в буртонській записці бачимо докази, що ціла відомість про архиєпископа Петра дісталася туди цілком самостійним шляхом, а не була переписана з иншої хроніки. Про се свідчить ся обставина, що буртонський монах не тілько недвозначно покликується на учасників Собору, як своїх інформаторів, та ще подає такі подробиці про Петра, яких у Маттея Париського цілком нема і в яких правдивости ніяк не можемо сумніватися: окрім згадки, що Петро не знав біблійних мов, сюди належить ще замітка про ризи й обрядові окремішности архиєпископа.

В такій ситуації виринає инша догадка, противна попередній: що може Маттей Париський, редаґуючи свою хроніку, не був доволі докладний, і що буртонський хроніст поправив його хибну дату... Одначе такої догадки неможливо нічим підперти, й вона стоялаб у незгоді з цілою сумою наших відомостей про обі анґлійські хроніки, їх обопільне відношенє й історичну достовірність. Окрім сього було-б незрозуміле, чому в буртонській хроніці пропущена згадка Париса про вигнанє Петра й ціль його подорожі до осередка католицького світа? Таким способом доходимо до суперечности, що її на око неможливо розвязати: з одного боку найповажніший історик ліонського Собору, Маттей Париський, датує відомість про вигнаного руського архиєпископа одним роком перед Собором; з другого боку, другорядний хроніст, що переважно переписує Маттея звязує особу руського владики з Собором і не полишає жадних сумнівів, що так дійсно було.

Отсю суперечність можемо розвязати тілько сим способом, що приймемо записки обох анґлійських хроністів як правдиві, себто що в дійсности нема між ними суперечности, що вони говорять про два окремі моменти з побуту архиєпископа Петра на Заході: Маттей пораніший з 1244-го р., буртонський монах пропізніший з 1245. Позірна суперечність мусіла отже вийти з того, що Маттей, з якоїсь там причини — а догадки в сім напрямі можуть бути дуже ріжні — при огляді подій на соборі 1245 не згадав нашого архиєпископа в друге.

І зправди, ніщо не противиться такій можливости, що оба хроністи, незалежно один від другого, не в тім самім часі і не з того самого жерела, одержали вістку про нашого архиєпископа: Маттей Париський — перед Собором, у 1244, з Італії; буртонський літописець — по Соборі, в 1245, з Ліону. Італійське походженя Париської відомости виходить доволі ясно з одної фрази вступного пояснення: що вигнаний з рідної землі руський архиєпископ перенісся до передальпейської країни (ad partes se transtulit Cisalpinas). Скілько знаємо, ся старинна ґеоґрафічна назва завсіґди прикладалася до північної Італії, а не до південної Франції... (Д. б.)

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

За унію в Вильні. (КАП.) о. В. Гаманович, виленський протоєрей, видав за згодою і коштом виленськ. митропол. Курії, брошурку п. з.: „Голос мій почують і буде одно стадо й оден пастир". Брошура написана по російськи та призначена для народу. Покликуючися на цитати Св. Письма і православної Богослужебної Книги, виказує автор, що єдиним наслідником св. Петра є св. Отець в Римі. Покликуючися знова на факти занепаду церкви в Царгороді і Москві, і вважаючи, що карою Божою є сучасний розвал православної церкви, закликає своїх вірних, щоби відкинули блуди православя та щоби визнали одного голову Церкви — Папу.

Брошурка є незвичайно цікавим документом нинішних часів і може мати велике значіння для справи св. Унії.

Горожанська війна в Мехіку. (КАП). Жорстокі переслідування католиків в Мехіку червоним п. президентом Каллєсом і його посіпаками викликали в цілім краю хаос і домашню війну. Найновіші телеґрами з Ню Йорку приносять вістку, шо повстанці спалили чотири мости між Ель-Пазо і Злуч. Державами. На просторі багатьох миль зірвано залізничі лінії та знишено телеґрафи. Повстанці заняли місто Ляредо і біля Керетаро заволоділи цілим рядом фарм. Уряд Злуч. Держав Америки не тільки, що не інтервеніює в користь переслідуваних католиків, а навпаки дає Каллєсови підмогу воєнним матеріялом. Здається однак, що вашінґтонський уряд зміпить свою дотеперішну політику і виступить в обороні католиків. — Перед кількома днями внесли мадярські християнські посли в парляменті інтерпеляцію на адресу міністра закордонних справ, чи не вважає він вказаним зірвати дипльоматичні зносини з Мехіком, де діються такі негідні переслідування.

Голод в Китаю. (КАП). До Риму насп ли вістки від катол. місіонарів, що в Китаю поширюється катастрофа голоду. Вістки ці підтверджують донесення часописів з Пекіна. В округах, де лютувала горожанська війна голодують 4 міліони населення. Місіонарі з тих околиць вислали до Риму телеґраму про небе пеку, бо до голоду причинилися ще великі виливи рік. В Тсі-Нан-Фу оо. Францішкане відживляють 25.000 примираючих з голоду Китайців. Подібні алярмуючі вістки надходять з місійних провінцій Гонан і Шілі. З Риму вислано вже значні грошеві підмоги.

Гіндуські катол. поети. В сім році появилася на книгарськім ринку Індій збірка поезій катол. гіндуської поетки Марії Тотам. Збірка попереджена вступним словом, одного поганського гіндуського вченого, котрий називає авторку одною з найбільших сучасних поеток Індій. Замітний серед індійського Парнасу є також Ц. Маніілля, автор поеми п. з. „Побіда Христа". Поема написана в тамулійській мові і має 3.500 строф. Знавці гіндуської літератури ставлять Маніллю поруч Данта та Мільтона.

Початок беатифікаційного процесу. (КАП). Ап. Стол. іменувала комісію, що має перепровадити беатифікаційний процес о. Альберика Крещітеллі, що помер мученичою смертю підчас повстання боксерів в Китаю 1900 р. Сей процес започаткує ряд инших також присвячених жертвам того повстання.

Наш 4-лямковий
РАДІО-АПАРАТ
Тип 28. найліпший — найдешевший — найлекший в орудуванню — сотки подяк.
ЦІНА ЗА КОМПЛЄТ зол. 650.
ЛЕВ АПОЕЛЬ і С-ка
Львів, вул. Леґіонів ч. 1. і 3.
ПОЛЕКШІ В СПЛАТАХ.
95 а 3—3

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Кандидати УНДО до сен. Львівське воєвідство. Д-р Троян Корнило, адвокат Ходорів, Кисілевська Олена, редакторка Коломия, о. Татомир Юліян, парох Лука к. Самбора, д-р Лунів Андрій, адвокат Борщів, д-р Витвицький Степан, адвокат Дрогобич, Паарова Іванна, Яворів. Станиславівське воєвідство. Тарнавський Мирон, б. ґен. УГА, тепер господар с. Черниця пов. Броди, Черкавський Олекса, канд. адв. Львів, д-р Марітчак Олександер, адвокат Львів, Рудницький Іван, канд. адвокат. Львів, Тернопільське воєвідство. Д-р Горбачевський Антін, адв. Чортків, Кузьмин Микола госп. с. Озірна, пов. Зборів, Бараник Василь канд. адв. Заліщики, д-р Ваньо Теодор, адв. Золочів, о. Гуньовський Олекса, парох Ланівці пов. Борщів.

11 кандидатських ліст до сойму у Львові. На засіданню окружної виборчої комісії ч. 50 (Львів місто)затвердили 11 ліст, уневажнили 3 (сельробу, республиканську та льокаторів і сублькаторів). Ліст Сельробу не затвердили, бо не було на час заяв кандидатів про прийняття кандидатур. До поважної ріжниці думок прийшло при устійненню числа ліст ч. 18. Деякі члени комісії зажадали, щоб цій листі не признати ч. 18, тільки 36, бо державна 18 має назву „Бльок національних меньшин у Польщі, а львівська: „Ліста Бльоку національних меньшин у Польщі". За признанням листі ч. 18 голосували д-р Ротфельд і Обірек, а за відібранням їй цего числа дир. Літинський та інсп. Опольський. Правит. комісар п. Двожак дірімував на користь 18. Комісар правительства дир. Райнлєндер застеріг собі право заскарження цего рішення. Із ліст, що можуть розбити українську виборчу єдність у Львові затверджено ч. 13 „Єдність робітничохлопська (Войтюк), ч. 36. „Єдність робітничо хлопська-лівиця" (Крілик), й ч. 37. „Український виборчий фронт (Петро Сенюта). Польських ліст затверджено 3, а жидівських 4.

Ліста УНДО уневажнена в Ряшеві. У Ряшеві уневажнили листу УНДО-ня. остала тільки москвофільська ліста.

Уневажнення виборчих ліст у Стрию. Окружне комісія у Стрию на 52 округ відкинула всі індивідуальні листи і крім цего комуністичну, (13), сель-робу й бльоку католицько-народового.

Уневажнення та заквестіонування 18. Окружна виборча комісія на ковельський виборчий округ уневажнила листу Бьоку національних меньшин ч. 18. Також у трьох виборчих округах на Волині та в одному окрузі на окраїнах заквестіоновано листу ч. 18. Причина заквестіонування деякі недостачі формальної натури.

Польсько-чеські переговори. У Катовицях почалися польсько - чехословацькі переговори. В них беруть участь представники заінтересованих міністер. обох держав та члени делімінаційної комісії. Ціль переговорів заключення ряду граничних договорів.

Нові російські часописи. В Лунинці на Поліссю почав виходити „Голос Полѣсья". Видає пов. комітет бльоку співпраці з урядом. У Вильні відновили „Новую Россію", котра також аґітує за „одинкою".

РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ. В цілях привернення взаємин з Англією радуряд висилає до Женеви Б. Штайна. Він візьме участь як „обсерватор" в нарадах комітету безпеки, котрі пічнуться там ц.м. Штайн має поручення чекати в Женеві приїзду Чемберлєна і навязати з ним вступні переговори.

АВСТРІЯ. Австрійський канцлєр Зайпель прибув 13. ц. м. до Праги на запрошення німецького християнського т ва студентів „Академія". „Райхспост" запевнює, що ціль поїздки канцлєра виголошення відчиту. Инші часописи звязують з цею поїздкою політичні справи, як подія в Сан-Ґотарді й перенесення осідку Ліги Нац й до В дня. В політичних колах обмірковують також сензашйний проєкт, щоби з Відня й Дол. Австрії утворити невтральну область під зарядом Ліги Націй, а решту Австрії прилучити до Німеччини.

НІМЕЧЧИНА. Розбиття урядової коаліції. Після довгих переговорів дотеперішня урядова коаліція розбилася через проєкт шкільного закона. Всі партії погодилися тільки на тім, щоб перед розвязанням райхстаґу полагодити т. зв. негайну програму, передовсім ухвалення бюджету на 1928 р.

АНҐЛІЯ. Смерть льорда Аскіта. 15. ц м. помер в 76 р. ж. льорд Аскіт, довголітній провідник ліберялів, б. міністер і премієр міністрів від 1908 – 1918. Від 1918 р. усунувся від чинної політики.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА. Цікавий процес послів чехосл. парляменту ведеться тепер у Празі. Посли Маєр і Ганрайх б. члени нім. аґрарної партії при голосованню над адміністраційною реформою зрадили свою партію і перейшли до нім. опозиційної ґрупи. Нім. аґрарії пізвали їх за те перед т. зв. виборчий суд і домагаються, щоб оба посли зложили мандати, здобуті при допомозі аґр. партії. Розправа має дразливі моменти, особливо коли оборонці обжалованих намагаються ввести до розправи німецьку мову.

ІТАЛІЯ. Яка буде реформа парляменту, це покищо тайна. Здогадуються, що синдикати представлять мабуть 800 кандидатів. З тих кандидатів вел. рада фашистівська вибере 400 і подасть на затвердження премієра. Вибори до нового парляменту відбудуться мабуть в осени. Найблизші дні покажуть, чи ці здогади влучні.

НОРВЕҐІЯ. Кріза уряду. В наслідком заяви недовіря стортінґу теперішній уряд уступив. Норв. тел. аґенція довідується, що король заіменує новий уряд з робітників.

ЗЛ. ДЕРЖАВИ. Протести проти морських збройонь Америки напливають до сенату зі всіх сторін. Найбільше протестів від духовенства й від жіноцтва. „Ню Йорк Таймс" пише, що уряд числиться з загальною думкою і зменшить бюджет воєнної фльоти о 400 міліонів долярів.

ФІРМА РОМАН ЗУБИК поручає
ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.
новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців.
120 6—20

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Льокальна історія.

Льокальна історія се історія передовсім поодиноких місцевостей краю: міст, місточок, сіл.

Всі культурні народи присвячують льокальній історії від давна богато уваги. В Німеччині, Франції, Анґлії всі майже важнійші місцевости мають уже свої окремі історичні моноґрафії. І не тільки істнують там моноґрафії місцевостей. Ще важнійше: місцеве населення цікавиться історією своєї місцевости, знає її та чимраз поглиблює.

Як справа ся стоїть в нас, у Галичині?

Галичина, прастара українська земля, засіяна густо історичними місцевостями. Галич, Перемишль, Теребовля, Белз, Бужськ, Звенигород, Ярослав, Львів — отсе що найважнійші тільки місцевости, що відіграли більшу чи меншу ролю в історії Галицької Землі. Та коли заглянемо до нашої історіоґрафії, давнійшої і новійшої, то якже мало в ній праць про вичислені вище місцевости! Ще менше їх, розуміється, про місцевости менше історичні і новійші.

Перші і найбільше уваги на льокальну історію нашого краю звернули Поляки. Особливо пощастило Львовови. Вже в XVII. ст. Львовянин, з походження Вірменин, Й. В. Зіморович написав першу велику історію Львова, а крім того кілька инших праць про Львів. З того часу маємо також хроніку Львова кс. Т. Юзефовича. Та найбільше польських історичних праць про Львів появилося в XIX-тім і на поч. XX-го вв. Ходиніцький (1829 р.), Лозіньский, Папе, Чоловський, Яворський — отсе найбільш відомі польські історики Львова за останнє століття. Істнує у Львові навіть спеціяльне „Товариство любителів історії Львова“, що видало цілу серію цікавих моноґрафій про Львів. З польських моноґрафій про инші галицькі міста згадаю моноґрафії: Гавзнера, Левицького, Павловського і Шора про Перемишль, Сярчинського і Папе про Белз, Сярчинського про Ярослав, Баронча про Броди, Жовкву і Язловець, Вайґля про Коломию, Баронча і Шарловського про Станиславів, Чернецького і Мацішевського про Бережани, Папе про Сколє, Тухлю і Стрий і т. д. Крім окремих моноґрафій слід згадати ще про великий одинокий в своїм роді в цілій Славянщині „Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich“, що вийшов в рр. 1880—1902 у Варшаві у 15 згл. 16 великих томах in 4⁰, а в якім подані історичні і статистичні відомости також про всі важнійші місцевости Галичини (міста, місточка і села).

Що зробили на полі льокальної історії галицькі Українці?

На льокальну історію звернув у нас увагу серіозно перший Д. Зубрицький. Він іще в 1844 р. видав цінну працю п. з. Kronika miasta Lwowa, яка не втратила свого значіння і по нині. Та найбільше зроблено в нас на сім полі в 1860—1880 рр. Тоді появляється цілий ряд більших і менших моноґрафій про поодинокі галицькі місцевости з під пера галицьких істориків-Українців. Отже: І Шараневича про старий Звенигород, Львів, Теребовлю, Галич; о. В. Ільницького про Теребовлю і Звенигород; о. А. Петрушевича про Белз, Галич, Звенигород і Львів й ин. Та особливо живу діяльність на полі льокальної історії Галичини розвинув в 1860—70 рр. Венедикт Площанський. З під його пера вийшли історичні моноґрафії про такі галицькі міста і місточка: Дрогобич, Добромиль, Станиславів, Броди, Жовкву, Золочів, Бужськ, Ярослав, Войнилів, Христинопіль. А крім того около 100 моноґрафійок про поодинокі галицькі села. Все те друкувалося в „Сборнику“ гал. р. Матиці, „Временниках“ Ставр. Інституту і найбільше в „Слові“. Моноґрафії сі не стратили своєї вартости по нині і дуже корисно булоб перевидати їх разом.

В останнім десятиліттю XIX-го і перших XX-го вв. інтерес серед галицьких істориків-Українців до льокальної історії помітно змалів. Тільки деякі з них і то між ин. торкають поодиноких галицьких міст. Так С. Томашівський й І. Крипякевич — Львів, Й. Пеленський — Галич, пок. І. Созанський — Броди, о. М. Зубрицький — Мшанець. З инших слід згадати моноґрафію о. П. Білинського про Тернопіль (2 чч.) та цілий ряд дрібних моноґрафійок про поодинокі місцевости згл. їх церкви о. В. Чернецького, друкованих переважно в „Книжочках місійних“.

В найновійших часах зацікавилися льокальною історією в нас Б. Януш (В. Карпович) і М. Голубець.

Як бачимо, наш білянс на полі льокальної історії не великий.

Та яка ціль отсих стрічок?

Передовсім — щоби звернути увагу наших істориків на місцеву історію. І не тільки фахових істориків. Кождий інтеліґент повинен зацікавитися місцевою історією і зацікавити нею місцеве населення.

А далі — щоби звернути увагу наших культурних установ і видавництв на потребу спеціяльної льокально-історичної літератури.

Бо льокальна історія се перший крок до пізнання минулого рідної Землі та до зацікавлення ширших кол історією взагалі. Ів. Кревецький.

ІСТОРИЧНО-ҐЕОҐРАФІЧНИЙ СЛОВНИК УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ.

Як знаємо, Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові готовить Історично-ґеоґрафічний Словник Галичини (див. „Н. З.“ ч. 10). Також Українська Академія Наук у Київі працює над такимже словником всеї України. Для сеї цілі істнує в Академії спеціяльна постійна „Комісія Історично-ґеоґрафічного Словника Української Землі“ під кермою проф. Ол. Грушевського. Комісія ся має кількох т. зв. штатних (постійно платних) співробітників, що збирають рукописні і друковані історичні матеріяли про місцевости на Україні (в першу чергу: на Наддніпрянщині) та оброблюють їх моноґрафічно.

ВИДАННЯ ЗБІРНИКА ПРО ҐРАФІКА Г. І. НАРБУТА.

Державне Видавництво України приступило до видання великого збірника, присвяченого творчости Г. І. Нарбута. Бажаючи як найповніше освітити весь творчий шлях Нарбута та зібрати відомости по можливости про всі Нарбутові твори, редакція збірника звертається з проханням до всіх установ і приватних осіб, що посідають ориґінали роботи Нарбута, подати відомости про них на адресу: Київ, Пушкинська 8, пом. 8, Український Науково-Дослідчий Інститут Книгознавства, Я. І. Стешенкові. (Инші часописи просимо передрукувати цю замітку).

ПОКЛИКАННЯ УКРАЇНЦЯ НА ВАРШАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ.

В січні б. р. польське міністерство освіти телеґрафічно покликало на катедру психольоґії на університеті у Варшаві відомого українського ученого, фільософа і психольоґа, д-ра Степана Балея зі Львова. Новий професор виїхав уже до Варшави. Катедра, що її обняв д-р Балей, — польська.

Бібліоґрафія.

Микола Голубець. ЗА УКРАЇНСЬКИЙ ЛЬВІВ. (Епізоди боротьби XIII. до XVIII. в.). Накладом „Нового Часу“. Львів, 1927. Ст. 80. 16⁰.

Історію боротьби за український Львів автор починає від ґльорифікування (!) отроєння Галичанами в 1340 р. останнього галицького князя Юрія II., якого характеризує односторонно, та „повстання“ проти своєї державної адміністрації, яку по західним зразкам сотворив князь Юрій. Те „повстання“ відбулося під проводом між ин. Дмитра Детька і, як відомо, покінчилося зруйнуванням старої Галицької Держави, заняттям Галицької Землі польським королем Казимиром та наставленням над нею своїм намісником... б. провідника повстанців Дмитра Детька.

Далі йде оповідання про прямі наслідки згаданих вище „патріотичних“ вчинків — про недолю львівських Українців під польським пануванням та про їх вікову розпучливу боротьбу за фізичне і національне істнування. У боротьбі сій позитивну ролю відіграла Церква, спочатку православна, відтак уніятська. Та були часи, коли між одною і другою була велика ворожнеча. Автор небезсторонний у сій ворожнечі [illegible] піддається старим пристрастям — до тої міри, що коли головна твердиня й оборонець православія на Галицькій Землі львівська Ставропіґія приймає нарешті в 1708 р. унію, він називає се зрадою (!) прадідівській вірі (ст. 74)... Се свідчить, що автор не має зовсім історичної перспективи. Бо коли стати на становищи, що унія се „зрада“ супроти прадідівського православія, то консеквентно треба признати, що і православіє се „зрада“ супроти — ще старшої прапрадідівської віри українських племен. І взагалі: що всяке приняття кращого (поступ!) се „зрада“ супроти попереднього... К.

Antoni Prochaska. HISTORJA MIASTA STRYJA. Nakładem miasta Stryja. Lwów, 1926. Ст. VII + 261 + (7) + X табл. 8⁰.

До ряду більших і менших моноґрафій галицьких міст і місточок прибула отсе нова про місто Стрий. Написав її відомий польський історик А. Прохаска, а видало своїм коштом само місто.

Моноґрафія складається з трьох головних частин: історії Стрия (ст. 1—193), 28 історичних документів з XV—XVIII вв. (ст. 194—239) та 10 знимок з ріжних місцевих памяток, плянів і видів міста.

Не місце тут переповідати зміст моноґрафії. Зверну лиш увагу на оден факт: на перші докладнійші статистичні дати про Стрий з 1662 р. Стрий числив тоді всього 1.477 осіб, з того: 1050 Українців, 328 Поляків, 70 Жидів і 29 осіб на замку. Як жеж змінився національний склад Стрия нині!

Моноґрафія має науковий характер. Та не зважаючи на се, вона написана приступно.

НОВІ ВИДАННЯ.

ЗБІРНИК МАТЕМАТИЧНО-ПРИРОДОПИСНО-ЛІКАРСЬКОЇ СЕКЦІЇ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА. Том XXVI. Редаґує Президія Секції. Накладом Наукового Товариства імени Шевченка. У Львові, 1927. З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка. Стор. 1 портрет + X + 214 + 15. Вел. 8⁰.

В книжці 17 праць отсих авторів: І. Раковського, М. Чайковського, М. Зарицького, І. А. Фещенка-Чопівського, Д. Граве, Н. Ахієзера, Н. Садовського, О. Смакули, М. Кравчука, Ґ. Руссова, О. Тисовського, П. Холодного, М. Музики, М. Павлова.

ОПОВІСТКИ.

Студенству до відома. Чергові сходини Укр. Христ. Студентської Орґанізації відбудуться в неділю, дня 19. лютого о 4 год. попол. в домівці Мар. Т-ва при вул. Бляхарській ч. 11, II. п.

УПРАВА УХСО.

Рахунок у господарстві.

Тільки той може мати користь з господарки, хто веде її розумно, згідно з вимогами сільсько-господарської науки й техніки Одною з головних підстав розумної господарки є сільсько-господарське книговодство. Ціль його — зясувати в цифрах хід подій у господарстві на протязі року Рахункове замкнення з кінцем року дає образ, із котрого видно добрі й злі сторони господарства. З того образу можна зорієнтуватися, в якім напрямі треба повести господарку. При Краєвім Господарськім Т-ві „Сільський Господар“ у Львові основано секцію „С.-Г.“ економії, котре під проводом досвідного аґронома, буде вести рахівництво для наших господарів, членів „Сіль. Госп.“. По скінченню рахункового року „Сільський Господар“ виготовить для господарів рахункове зіставлення, котре викаже, чи господар господарив з прибутком, чи зі стратою, обчислить кошта продукції, поодиноких родів рослин, плекання худоби, представить кошти вложені в поодинокі галузи господарства праці, зужитих харчів, викаже, котру рослину найвигіднійше в данім господарстві плекати і т. п. Втій ціли „Сільський Господар“ перешле тим, що зголосяться, свої друки до виповнювання. Господарям до 5-ох моргів ґрунту буде вестися рахівництво даром. Рахунковий рік зачинається з І. III. Зголошуватися до „Сіль. Госп.“ (у Львові, Зіморовича ч. 20), треба сейчас, щоби на час можна було вислати потрібні друки. Приняті будуть тільки ті члени, що зобовяжуться хоч один повний рік вести точні записки і стало посилати до „С. Г.“ Всі дані, які посилає господар, лишаться строго довірочні і ніхто крім Централі „С. Г.“ і даного господаря не має права вглядy до його виказів. Господарське рахівництво принесе велику користь не тільки тим селянам, що його в себе заведуть. На підставі поодиноких дослідів можна буде виготовити плян поплатної господарки в цілім краю. Якнайширші верстви наших господарів селян, священників і поміщиків повинні отже зголошуватися в тій справі до „Сіль. Госп.“.

КАРНІСТЬ І ПОЧУТТЯ ОБОВЯЗКУ.

На обіжник Головного Виділу до Філій Т-ва „Просвіта“ в справі дальшого видавання журналів „Життя і Знання“, „Народня Просвіта“ і „Аматорський Театр“ відізвалася перша філія в Гусятині:

1) Філія уважає вказаним безумовно видавати журнал „Життя і Знання“ в дотеперішній формі і напрямку, бо журнал такий для села є конечно потрібний. 2) Журнал „Народня Просвіта“ повинен бути видаваний далі, однак його зміст мусить бути більше приступний, а журнал популярно редаґований. 3) Справи Аматорського Театру повинні бути, на думку Виділу філії, порушувані від часу до часу в ново зреформованім журналі „Народня Просвіта“. 4) Тут Філія зобовязується вплинути на всі читальняні філії, щоби вони найдалі на протязі двох місяців вилатили передплату на оба журнали, *на цілий рік з гори*. Колиб це не удалося перевести що до всіх читалень філії, то на всякий випадок Виділ тут. філії *ручить*, що переведе це найменше відносно 20 читалень району філії в повищім речинці (на 28 читалень підлятих філії). 5) Виділ филії постарається також і поведе акцію в справі передплати журналу „Життя і Знання“ також і через фізичні особи. 6) На думку Виділу філії *повинні всі філії* причинитися до видавництва „Життя і Знання“ датком в квоті що найменше 50 зол. і такий даток дає від себе тут. філія, котрий виспає на протязі 5 днів.

До вище сказаного зазначуємо, що згідно з ухвалою останнього Збору Т-ва „Просвіта“ обовязана кожна читальня зложити на цей рік членську вкладку в висоті 25 злп. За це буде одержувати даром кожного місяця: 1) ілюстрований журнал „Життя і Знання“, 2) Народню Просвіту і 3) Аматорський Театр. Виконання наложеного обовязку на читальні забезпечить постійне видання трьох згаданих просвітянських журналів.

Гол. Виділ „Просвіти“.

Михайло Хамула

Львів, площа Трибунальська 1.

тел. 42-84

поручає великий вибір

КИЛИМІВ ГЛИНЯНСЬКИХ

74 Уважайте на адресу! 9-10

НОВИНКИ.

Ревізія в голови „Просвіти“. Дня 14. ц. м. явилася поліція в приватному мешканні голови „Просвіти“ п. Галущинського й перевела ревізію. Трусили від 6 до 10 год. вечера. Шукали за якимось пакетом із Данціґу. Ревізію переводило сім поліційних урядників під проводом ком. Чеховського

— **Біблія за 200.000 зол.** За цінний рукопис чеської біблії з 1456 р. — раніше зберіганий у Вінер-Найштаті, відтак проданий приватній людині у Відні, жадають тепер 200.000 зол.

— **В Українськім Наук. Інституті в Берліні** відбувся 10. ц. м. відчит д-ра К. Чеховича на тему „Фільософія мови в А. Потебні“.

— **Повінь в Луцьку.** В наслідок нагального таяння снігів виступила з берегів р. Стир з допливом Сапайлівка і залила часть м. Луцька.

Всіх радикалів уже випустили з тюрми.

Посмертна згадка.

28. І. в берлінській лічниці „Харіте“ упокоїлася в Бозі в 30 р. життя студентка філ. і співачка укр. хору в Німеччині пані **Осипа з Нарожняків Івасик.** З нею зійшла в могилу одна з кращих дочок укр. народа. Покійна перебула все лихоліття при УГА на Вел. Україні. По повороті до краю попала в польську тюрму. Вийшовши на волю займалася орґанізаційною і громадянською працею в Стрию і там підчас масових арештовань докладала всіх трудів і зусилля для полекшення долі нашим політичним вязням. 1. II. відбувся її похорон на берлінському кладбищи в Райнікендорфі. Кромі о. д-ра Вергуна прощали покійну д-р З. Кузеля від берл. укр. громади, та студ. техн. М. Гоцій, від укр. хору. — Чужа земля хай буде їй пером.

ОГОЛОШЕННЯ.

(За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА“, — Lwów, skr. poczt. ч.11**

ПОШУКУЄ меншої держави, або заряду господарством, найрадше у священника, практичний агроном, інтелігентний закордонець. Рівночасно може провадити хор. — Інформації у гр.-кат. пароха в Перемишлянах. 141 2—3

ІВАН КРАЙНИК, дяк, Устє епископське, п. Мельниця, продає від 1. березня **вилягові яйця,** високорасових великих окрасовистих мясних курей: ясні Брамапутра і ліліпутів 12 штук з опакованням і портом 15 зол. 144 2-2

СВІЙ ДО СВОГО! Приймаю всякі будови по найтанших цінах, як церкви, школи, млини і т. д. Всякі інформації що до будови уділюю на бажання письменно, відворотною почтою; можу також приїхати на місце будови за звороном коштів подорожі. Технічно еґзамінований майстер **Гавриїл Музика в Поморянах.** 143

ВИНА ЛІТУРҐІЧНІ
ЦЕРКОВНЕ СВІТЛО
КАДИЛО

поручає

ЕДМУНД РІДЛЬ

Львів, Рутовського 3.

Склад чаю, кави і вина.

76 10—10

Б. оператор клініки проф. Ноймана і Гаєка у Відні

Д-р Л. Александрович

Спеціяліст від недуг ушних, носа, горла і гортані

Львів, ул. Валова 11., тел. 40-75,

118 5-12

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

АРТУРА ШНАЄРА

Львів, Захаріясевича 7. (побіч Техніки)

ПРИЙМАЄ від 9—1 і від 3—6.

104 **Полекші в сплатах** 7—10

ОКУЛІСТ-ОПЕРАТОР

Д-р А Гершендерфер

б. лікар віденської клініки і б. секунд. заг. шпиталю у Львові

Львів, вул. Пілсудського (Панська) 3.

65 орд. 8—9 і 3—5. 15—20

Дентистично-технічне заведення

Казиміра Цавдерера

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗИБЛИКЕВИЧА 45.

113 **Полекші в сплатах.** 6—10

ОБІДИ з 3-ох страв зол. **1·50**

для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ“ — (давний 142 Людвіґ) — тепер 2 24

І. Гайдінґер, ::: **ЛЬВІВ,** ::: **ул. Краківська 7.**

ЗУБИ виробляю по такім **ЦІННИКУ**

1 золот. корона	18	зол.
1 золот. зуб	15	„
1 зуб на кавчуку	2	„
1 репаратура	3	„

Все з найлучшого матеріялу

РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.

(де кавярня de la Paix)

Знижок не уділюю. 8—24

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

138 2-?

ЗАГАЛЬНО ЗВІСНЕ

ПОРТРЕТОВО-ФОТОГРАФІЧНЕ

ЗАВЕДЕННЯ

К. СКУРСКОГО

котре досі містилося при вул. Богуславського 9., перенесене до нового льокалю **при вул. Коперника 22,** тел. 45-75.

136 3—6

Оснований в 1843 р. **СКЛАД МЕБЛІВ** Оснований в 1843 р.

ЙОСИФ КІРШНЕР — ПЕТРО ПІЛЛЄР

ЛЬВІВ, вул. Трибунальська ч. 14. І. пов.

поручає: їдальні, спальні, сальони, кабінети, кухонне уладження, меблі мягкі, занавіси, карнізи і матеріяли на обивання.

Позір на фірму і число дому — над складом порцеляни! 42 14—15

КИЛИМИ
Глинянські

ЗАБАВКИ,
ВИРОБИ ЛОВІЦЬКІ,
КОСМЕТИКИ,
ФІГУРКИ ГІПСОВІ.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ

Львів, вул. Коперника 11. Тел. 26-09

ЛЮДВИК ГЕҐЕДІС

ФІЛІЯ: Килими і кошикарські вироби, Галицька 5. Тел. 30—32.

124 4—10

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - Вироби - солідні - **МАТЕРІЇ на МЕБЛІ** нетріскаючі

ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**

першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше

Лев Матвійовський

Львів, Хорущина 8. **Телєфон 40-11.**

132 3—10

РЕВМАТИЗМ, гостець, артретизм, нервоболі, болі мязей, ломання і т. п. недуги лікує **Saliment** виробу АПТИКИ

К. АВҐЕНШТЕРНА

ЛЬВІВ, вул. Красіцьких ч. 20.

119 (угол Казимірівської). 5—10

ДЛЯ ПАРОХІЯЛЬНИХ БІБЛІОТЕК!

НОВА КНИЖКА БІБЛІОТЕКИ У. Х. О.

ЖИТТЯ СВЯТИХ

КИРИЛА І МЕТОДІЯ

написана Преосвященим Діонізієм Ніярадієм гр.-кат. епископом Крижевацьким (Югославія).

Життепис цих Великих слов'янських Апостолів повинен знати кождий Українець і Українка.

Книжочка написана дуже займаючо і приступно.

Замовляйте до бібліотек читальняних, парохіяльних і домашніх.

Ціна тільки 80 сот., з почтовою порученою пересилкою 1 зол. 20 сот.

Замовляйте на адресу:

АДМІНІСТРАЦІЯ „НОВОЇ ЗОРІ“

Львів, вул. Сапіги, ч. 26.

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: „ОЛЬКА“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі“. 116 4—20

ҐАРНІТУРИ КЛЮБОВІ — ТАПЕТИ — ФІРАНКИ — ДЕКОРАЦІЇ

Т. КИСЯК і СИНИ

Львів, пл. Смольки 4., тел. 40-09.

Власне тапіцерське заведення, вул. Косцюшки 20. тел. 19-85. 99 8-10

Виріб ВЗУТТЯ спортового й люксусового. — Спеціяльна робітня репараційна виконує швидко і дешево

І. Мушинський,

ЛЬВІВ, ЯҐАЙЛОНСЬКА 11 в подвірю.

115 **Тел. 25-31.** 5—15

НОВІСТЬ!

ПОМПИ керничні „ПАТЕНТ“ порушувані довільно ручно, мотором, кератом або вітряком. ЛОЖИЩА кулисті. Видатність до 7.000 літр.— 1 год. Гарантія на 5 літ. Виробляє тільки фірма: Підприємство верч. керниць інж. **Фр. ДОМІНІК** Львів, вул. 29. листопада ч. 37, тел. 18-55.

52 3—8

Сорочки, підштанки, ковнірці, краватки, панчохи, скарпетки, рукавички, трикотажі, **кольоратки,** та імпреґновані манжети — по найнижчих цінах продає ґалянтерійна торговля **ШТАЙНБРУХА, Львів, вул. Трибунальська 1.** (угол Ринку). 73 10-20

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ

Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 53 18-25

Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ

1-сторонні	від зол.	26·50
2-сторонні	„ „	33·—
в цвіти	„ „	40·—

МАТЕРАЦИ

з морської трави	від зол.	34·50
з волосані	„ „	76·—

Сінники готові	від зол.	5·—
Подушки з пера	„ „	18·—
Готові пішви	„ „	3·—
„ **простирала**	„ „	5·50
„ „ **під ковдри**	„ „	11·50
Вовняні коци	„ „	9·50

ПОЛОТНА, РУЧНИКИ, КИЛИМИ і т. п

найдешевше продає ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

А. ПЕТРУШЕВСЬКИЙ & М. МЛЄКО

Львів, Коральницька 6., тел. 37-72.

Пінники даром. Для шпиталів, пенсіонатів і т. п. ціни офертові. 131 3-10

РІК ОСНОВАННЯ 1896.

ЗАВЕДЕННЯ КЕРНИЧНЕ - І ФАБРИКА ПОМП -

під фірмою

СИМЕОН МАЛОХЛІБ

ЛЬВІВ, вул. Кубасевича 5. – Тел. 21-71.

виконує керниці ріжних системів для війська, зелізниць, повітів, громад, фабрик, броварів, фільварків, господарств, водних стацій і т. п.

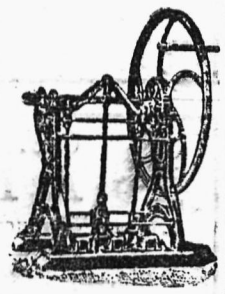

Помпи циліндрові власної конструкції й виробу. Ос шує мочари і півниці. — Ціни помірковані. Кошториси безплатно.

108 1—3

СУПЕРФОСФАТ

ФАБРИКА ШТУЧНИХ НАВОЗІВ

ЙОСИФА і КАРОЛЯ

ТОВАРНИЦЬКИХ

Акційна Спілка

ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 9.

Телєфон 9-11.

Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, потасові соли каїніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева.

126 4—7

„FOSFOR“

ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ

ЛЬВІВ,

пл. Марійська 6/7 І. п. (pl. Marjacki 6/7 I. p.)

114 Телєфон 44—48. 10—16

СУПЕРФОСФАТИ: кістні й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові.
РЕФОРМФОСФАТИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАЙНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97%CaO) — Вапно будівельне.

Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кредит.

ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** -- З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 13. (115.) Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 23 лютого 1928 р. Рік III.

БІБЛІОТЕКА НАУК. ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Банкрутство „Батька".

У 18. числі львівської „Ради" з 15. лютого 1928 р. появилася така оповістка:

„Комунікат УСРП (Лівиці).

Нас просять помістити такий комунікат: Центральний Комітет Української Соціялістично-радикальної партії (лівиці) повідомляє отсим, що при теперішних виборах до сойму і сенату не ставляє ніяких кандидатур, щоб не розбивати дальше і так вже розбитий селянсько-робітничий фронт.

За ЦК. УСРП (Лівиці) та поширений Ком. УСРП (Лівиці): Д-р К. Трильовський, І. Голуб, І. Шпільчак, Д. Купчак, В. Масник, С. Зінкевич, І. Романюк, К. Лящук, В. Романюк, С. Заславський, В. Романюк (ще раз?) Я. Христич.

Ми нарочно виждали з оцінкою сего факту, бо — признаємося — боялися впасти жертвою жарту, шутки. Атже деж хтось бувби ще недавно припустив, що славний „батько" Кирило Трильовський та відмовиться від кандидатури! Але минають дні, минають ночі — від хвилі появи наведеного „комунікату", а ніхто не заперечує його змісту. Значить—неймовірне стало правдивим: Д-р Трильовський, „одинокий радикал" на всій Україні, котрого „народ просив", аби вернув до краю і „ратував" його перед „чорною хмарою"—сказав, що не буде „ратувати" народу і тому не кандидує, бо мігби ще більше розбити „селян і робітників", як вони вже розбиті (і то не без батькової співучасти в тім розбиттю).

Ні словечка про Україну, про націю українську, хоч сего „клича" Трильовський ніколи не забував у своїх виступах...

Як оцінити весь цей факт?

Коли Трильовський кандидував як незалежний від чужих грошей чоловік, — тоді факт його зречення перед виборами можна оцінювати з двох точок погляду:

1) Або наш нарід у своїх глибинах вже на стільки вироблений політично, що осудив і відкинув як шкідливу аґітацію цілого життя Трильовського.

2) Або деморалізація між „лівими" в нашім народі дійшла до самого дна. Бо сеж не шутка, коли не бачить ніякого підпертя між „лівими" найстарший зі всіх їх працьовників, чоловік, котрий близько пів століття викидав з себе найяркіщий вогонь, яким кликав до бунту проти всего, що є: проти Бога і Церкви, проти релігії в школі, проти основ суспільности, — чоловік, котрий десятки літ „роздаровував" землю без викупу, поля і ліси, пасовиська й сіножати, полонини і мочарі, озера і стави, ріки і потоки, кургани і камінеломи, гори і долини,—словом, робив усе, на чім стоїть „лівий" матеріялістичний рух, „без хлопа і пана, без Бога і попа".

Його старість (сема десятка літ) не може бути ніяким арґументом проти його вибору „лівими", бож далеко старші від нього Поанкаре чи Гінденбурґ, котрі вже навіть аґітувати не могли за собою, були недавно вибрані на високі достоїнства. А Трильовський ще добре їздить і говорить та пише зовсім не гірше від инших „лівих" спасителів „бідного народу".

Колиж Трильовський кандидував як чоловік залежний від чужих грощей, тоді справа його уступлення представляється так, що або йому відмовили грошей, або давали за мало, щоб міг видержати конкуренцію з иньшими „лівими", котрі молодшими голосами роздаровують „без викупу все", що „дарував" і Трильовський разом з дебрами й нетрами. Та з таким поставленням справи знов вертається питання, чому Трильовський мавби мати таку слабу основу до одержання відповідних грошей? Значить — вертаємо таки до двох перших питань...

Відповідь на ті питання дасть будучність. Вона лекше осудить його, коли він мав чисті руки і тільки з ненависти до Церкви руйнував мораль в народі. Вона острійше осудить його, коли Трильовський поховзся на чужій ласці. Але та будучність, а з нею й Церква св. булаб ласкава в оцінці його життя й руїни, яку творив, колиб Триль. по сім тяжкім упадку сів і написав основну сповідь зі свого довгого й бурливого життя, нічого не затаївши, щоб оставити науку тим поколінням, що прийдуть по нас. Науку про те, яка страшна в наслідках руїна Церкви, а з нею віри в Бога і мораль. Яка кара за те жде вже тут за руїну! Бо руїна не дає вдоволення, а в разі упадку не має така людина до кого звернутися в дусі своїм. Бо оден є тільки вічний ідеал Судді — Бог Всевідучий. А хто каже, що напевно знає, що „Бога нема", як говорять всі люди звихнені й ні оден дійсно великий, — той очевидно не знайде Бога. І скінчить серед таких нікому незнаних людей, як ті, що підписали „заяву зречення" Кирила Трильовського.

Ми далекі від глуму над лежащим, хоч діла його варті глуму. Навпаки признаємо, що між ворогами Церкви є далеко гірші люде, ніж був Трильовський. Гірші, бо від вчасної молодости зґанґренований й ідеалу ніколи не мали — ніякого.

Будова російської колеґії в Римі.

Дня 11 II відбулося тут посвячення угольного каміння під будову російської колеґії. Перед посвяченням якого доверш ів кард. Сінчеро — підписано ерекційний документ нової будівлі. Документ вложено до металевої скринки та замуровано. Зверха на документі виписані слова: „Спасителю світа, спаси Росію" — (по російськи). На святі промовляв до численно зібраної публики еп. Д'Ерб.ні. Заступницею російської колеґії буде св. Тереса від Дитяти-Ісус. Колеґія будується при папськім Східнім Інституті. Будова закінчиться в найблизшім році. (а. н.)

Зєднуйте передплатників „Новій Зорі"!

Партійна політика і мораль.

(Стаття надіслана з приводу виборів).

Прочитавши такий заголовок ви певно, уявивши собі нашу дійсність поблажливо усміхнетесь, тай подумаєте собі: „Невже партійна „політика" може мати щось спільне з мораллю?" І дійсно, коли будемо дивитись на партійну політику крізь призму засобів і прийомів, якими послугуються наші політичні партії в боротьбі між собою й у відношенню до своїх членів та прихильників, то можнаби прийти до пересвідчення, що тут ніяка мораль не обовязує, та що всякі засоби боротьби із партійним противником і всякі прийоми, що ведуть до побільшення гурта приклонників даної партії, чи фракції є допускаємі.

Хто з нас не має нагоди переконатись, якими „арґументами" послугуються в нас партійні орґани преси, та яким оружем воюють на вічах і зборах всякі партійні ревуни із своїми партійними противниками? Ми вже до цих засобів боротьби так привикли, що на нас вони навіть не роблять великого враження. І навіть не здаємо собі справи, до чого це може довести. Одначе чужинець, котрий привик до культурних засобів боротьби, не міг би з дива вийти, що можуть істнувати на світі такі люди, в котрих до цеї міри могло затратитись почуття границі між добром а злом та що істнує така суспільність, котра толєрує таку моральну розперезанність і розбишацтво в боротьбі з дійсними, чи уроєними партійними противниками.

В погоні за мандатами, ріжних „виразників народної волі" огорнув якийсь пароксизм божевілля. Для них не істнує ні совість, ні почуття відповідальности, ні Авторітет; кождий сам „авторітет", але такий, що все і всіх мішає з болотом, щоб лиш себе і свою ґрупу представити як „єдиних правдивих оборонців працюючого люду". І на все це дивляться у нас з якоюсь апатичною бездільністю! Зі стоїцизмом, гідним лучшої справи приглядаються цій злочинній роботі.

Для цих, кому дороге моральне здоровля і краща будуччина нашого народу, думаю зайвою річю буде доказувати, що коли дальше такий стан потріває, коли в нашому громадянстві дальше буде верховодити та демаґоґія, анархія і розтіч думок — то про відбудування своєї державности нема що думати. Найвищий час, усім, що здають собі справу з грози положення, усім, кому моральне здоровля і краща будуччина краю лежить на серці, призадуматись над ратунком від страшної язви партійництва, демаґоґії і моральної деправації. (К. б.)

Цілі католицької акції.

Містимо тут два замітні голоси про цілі і завдання „католицької акції“ і про величавий розвій катол. організаційної думки на Заході.

Дійсно нові оживлюючі струї бють з Петрової скали. Здоровий інстинкт західних народів провадить найздоровіші і найідейніші верстви громадянства у ряди борців „катол. акції“.

„Висока ціль католицької акції“ — сказав о. архиєпископ оломунецький Др. Пречан при основанню „катол. акції в своїй архидієцезії“ — це рехристіяні зація нашого життя. Вона повинна притягати тих католиків, що виявляють свої катол. переконання не тільки дома, але і в публичнім життю; вона мусить зосередити в одно вогнище всі частинки катол. діяльности, мусить побуджувати до їх розвитку й поглиблення; вона мусить помагати тим, що несуть тягар дня катол. справ; вона повинна закликати до праці ревних католиків, усувати непорозуміння і т. д. Католицька акція як бачимо, не накидається згори, але вона виплив катол. духа і болючого нещастя нинішної хвилі, котре усуває Христа Царя зі сердець людий і цілих народів. — Катол. акція не хоче обтяжувати многосторонної діяльности катол. установа навпаки бажає улекшити їх доцільну працю через віднов. поділ і концентрацію. Вона хоче зі зєднаними силами всіх католиків служити справі Церкви й Земл.

В ним. „Катол. Церковній Газеті“ пише проф. Адамер про стан катол. акції в Зальцбургу і про конечні праці для завершення її організації. Кінчить тими словами: „...Годі простити, жадати й домагатися всяких благ від уряду і послів Навпаки все катол. громадянство мусить змобілізуватися в одну фалянгу до відбиття в рожих наступів на його найвищі добра Наші брати по вірі у Мехіку занедбали се, коли був слушний час. І тому нині там таке страшне і довготріваюче навіщення правдиво неронським переслідуванням. Ся кровава наука повинна нас потрясти до дна та пригнати нас до скорої й інтензивної праці“.

Ті самі цілі має і в нас катол. акція, що її веде Укр. Христ. Організація. І лиш тоді виповнимо завіт нашої Землі, коли не одинцем а організованим способом будемо здійснювати цілі Укр. Христ. Орґанізації: „В днова всього життя в дусі засад науки Христа Царя“.

Йоган Себастіян Бах і українська суспільність.

Українську суспільність роздирають ріжні демони, затроюють ріжні нездорові, анархічні струї, головно зі Сходу. Шукаючи заради сему лихови, належалоб ставити нашим людям перед очи клясичні взори ладу, сили, форми, законности, як їх подає стара культура Заходу. Бажавби я подати кілька того роду примірів з области всесвітньої музики з найсвітлійшої доби її історії. Зачну від Баха, як одного з найяркійших представників вище наміченої ідеї.

Бах уродився 21. березіля 1685 р. в Айзенаху (Тірінґен), помер 28. липня 1750 в Липську на становищі кантора (орґаніста і дириґента) при костелі св. Томи. Його пребогата творчість ділиться на 4 головні ділянки: духовно-вокальну (месси, кантати і ораторії з орхестрою та орґанами, хори а капелля), сольово-інструментальну (твори на орґани, клявіцимбал, саму скрипку, саму віольончелю), орхестральну (суіти, концерти), та камеральну (сонати на 1 і 2 скрипки, на віольончелю, на колінну віолю, всі з клявіцимбалом). Поза сим остає мале число принагідних кантат і сольо співів світського змісту.

Імя Баха стало символом суворої мужеської поваги та глибокої фільософічно-релиґійної мисли. Він типовий майстер поліфонії. Центральна форма його творчости — фуґа. Фуґа, се типовий витвір того консеквентно і тверезо мислячого музичного „пів-середньовіччя“, так близького духові схолястичної фільософії, а так наскрізь противного хоробливій душі „модерного субективізму“, що нагадує часто розвередовану дитину.

Загальний тон музики Баха — се релиґійна, прямо церковна повага з вираженою закраскою біблійного партріярхалізму. Ся питоменна нота не вмовкає у нього майже ніколи — навіть у танечних уступах суіт — ба навіть у такім творі, як гумористична кантата „Спір Пана з Фебом“, чи „Кантата про каву“, причуваються немов якісь богогласникові мельодії. Пізнати отже жерело, з якого плили всі його натхнення.

Бах був з роду протестант і більшість його вокальних та орґанних творів призначена до лютерського богослуження. Але весь його протестантизм був тільки „вірою батьків“, якої композитор держався лише силою традиції родинного дому — а не підкладом до релиґійного субективізму, як се бувало у пізніщих протестантських мистців, хочби вже під кінець XVIII. ст. Се безоглядне віддання всіх своїх творчих снаг на хвалу Божу, ся євангельська смирність та лагідність його душі — прикмети непротестантські, а католицькі. Як далеко зайшла ся християнськість його психіки, свідчать його твори до католицьких текстів: месси (пр. звісна H-moll) і „Magnificat“. Правдивий протестант не писав би таких річий, тай ще з таким вкладом праці і ґеніяльного натхнення. Оттак ґеній Баха розриває тісну клітку лютерського світогляду — один з багатьох доказів непригожости протестантизму для поривів творчого духа.

Тепер про пропаґанду культу Баха в нас. Коли уподобимо себе до того ідеалу української душі, що промовляє до нас зі „Слова о полку Ігоревім“, з нашої народньої орнаментики, з нашого старорецерковного будівництва — Бах покажеться нам сто разів блищим, чим судив би неодин скептик. Два моменти можуть пособити справі українського бахізму. Перший момент: здорова, повна простоти та первісної сили мельодійна лінія Баха виказує нераз спільні черти з українською, а нерідко навіть її впливи (відгомін полтавського розгрому 1709 та викликаної ним козацької еміґрації на Захід); другий момент — що найкращі появи нашої давньої культури, як ось: княжа старовина, український барок, ставропиґійшина, орнаменти та ілюстрації наших старих церковних книг, на-

Західна фільософія на Україні.

PROF. D. CYŻEWŚKYJ. Die abendländische Philosophie in der alten Ukraine. Sonderdruck der Abhandlungen des Ukrain. Wissenschaftlichen Instituts. Berlin, 1928. Стор. 19,8⁰.

Історія украинской фільософії се одна з тих галузей історії української культури, що досі залишаються майже зовсім недосліджені. А тимчасом історія україн. фільософії має неабиякий інтерес сама по собі і для загальної історії нашої культури і для історії Церкви на Україні. Першоджерелами української фільософії при її повстанню (в XVI—XVII вв.) були: 1) східні Отці Церкви, передовсім св. Іоан Дамаскин; 2) західна католицька (т. зв. „схолястична“) фільософія на чолі зі св. Томою Аквінським, котрого впливи довго панували на Україні і в фільософії і в богословській науці (не тільки католицькій, але й у православній). Свій переважно релиґійний, християнський характер заховала українська фільософія і в дальшім своїм розвитку аж до наших часів; хоч були, розуміється, й в історії україн. фільософії деякі ухилення в бік матеріялізму (напр. у Вол. Лесевича, у деяких сучасних фільософів на Вел. Україні і т. д.); але не ці ухилення характерні для україн. фільософії; бо найвидатнійші й найориґінальніші українські фільософи, як напр. Гр. Сковорода, П. Юркевич та ин. були перейняті справжною релиґійністю й освітлювали проблеми фільософії, виходячи з основних засад християнської віри й християн етики.

Щойно тепер починається фахове й систематичне розроблення історії української фільософії. Серед нових праць з історії україн. фільософії на особливу увагу заслуговують праці проф. Дм. Чижевського. В 1926 р. випустив він перший повний огляд історії україн. фільософії; тепер т. І-ім „Праця Україн. Наукового Інституту“ в Берліні видрукований нарис проф. Дм. Чижевського „Західна фільософія в старій Україні“, що вийшла у світ як окрема відбитка.

Коротко спинившись на перших зародках фільософії на Україні до XV. в., проф. Чижевський далі ширше обговорює розвій фільософічних студій на Україні в XV—XVIII вв. і підчеркує, що це були ще тільки студії над фільософією (переважно зах.-европейською), а не самостійний розвиток фільософічної думки.

Сей новий нарис проф. Чижевського має безперечно значну вартість і інтерес для зясування минулого нашої фільософії; зокрема цінний той розділ нарису, де автор вказує джерела українських фільософічних студій у XV—XVIII вв.

Дивне лиш те, що автор не звернув уваги на впливи на українські фільософічні студії св. Івана Дамаскина та инш. східних Отців Церкви. Так напр. говорячи про перші прояви фільософічних інтересів на Україні (до XV в.), автор зазначує, що відповіди на перші питання фільософічного характеру на Україні давали збірники в роді „Пчоли“, „Ціоптри“ і т. п., з цитатами зі старинних фільософів; при тім автор чомусь не згадує, що в старій Україні вже були також переклади деяких творів східних Отців Церкви, фільософічного характеру, в тім числі частини славного „Джерела знання“ І. Дамаскина. Так само не згадує про переклад „Джерела знання“, зроблений Курбським у другій пол. XVI в. на Волині, але зупиняється на перекладах „фільософічних sui generis“ творів зжидоватілих (хоч нема сумніву, література зжидоватілих грала незрівняно дрібнішу ролю в розвитку україн. культури, й зокрема українських фільософічних студій, ніж твори св. І. Дамаскина та инших Отців Церкви).

Зпосеред вартих особливої уваги українських дослідників фільософії XVI в. автор поминув Володим. Золотницького, про котрого слід було згадати, як про одного з перших українських дослідників фільософії права й автора першого в нас курсу „природного права“. В останнім розділі, де автор вказує перших представників німецької ідеалістичної фільософії (Канта, Фіхте, Шелінґа) на Україні), варт булоб згадати ще перших шелінґіянців на Україні — Громова та Корітарі.

Нарешті, треба висловити жаль, що автор не зупинився над вельми цікавим і спірним питанням про західні впливи у фільософії Сковороди.

Розуміється, роблячи сі зауваження (з яких принціпове значіння, на наш погляд, має лише перше наше зауваження), ми очевидно не хочемо тим обнизити велику заслугу Шан. Автова перших систематичних оглядів історії нашої фільософії, якими він створює науку історії української фільософії.

В. З.

родні думи, канти та богогласники — все те криє в собі спільну настроєву ноту з музикою Баха. Додам ще, що ми самі вже видали духа спорідненого з Бахом — Сковороду. Бах і Сковорода се наче рідні брати, яких справді „тихий Дунай розділяє“, але зате лучить „калиновий міст“ християнського ідеалізму. Нехай у ті сумні часи посеред пітьми рабства та бурительства присвічує нам величня стать творця „Страстий св. Матея“. як нетлінний символ сили й ладу, черпаних із животворної криниці християнства — а заразом символ сили й ладу, як синонімів традиційного державництва.

Борис Кудрик.

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ

Білий крук між Поляками. „Przegląd Wołyński” в ч. 174 написав таке:

Стверджуємо: 1) Що українське населення Волині позбавлено передм євим правительством українських шкіл, що там були. Укр їнське шкільництво знищено. 2) Що на всій Волині нема ні одної школи з українською мовою навчання, хоч населення платить однакові податки. Три приватні гімназії, вдержувані коштом убогої української інтелігенції, що йно в ц. р. одержали право прилюдности. 3) Що окричаний, як „рушення школи“ розпоряд предвиджує 3. буквально три години тижнево викладі з укр їнської мови. 4) Що від державних урядовців на Волині невимагають до и знання українськ ї мови, наслідком чого українське населенн держави уряди не обслуговують тай не можуть обслуговувати, що справедливо належиться гр мадянам держа и. Це робить, що теори ична конституційна р вність громадян, в відношенні до української меншости, що на Волин творить більшість, не м є місця в практичному житті. 5 Що в державних урядах на Волині нема українців, навіть на підвядних становищах, че ез що кермуюча влада позбавлена природного лучника з українським населенням й опирає свої рішення на донесеннях урядників поляків, шо або нездібні ввіходити в суть справ, що с бходять населення їм чуже й невідоме, або заражені шовін змом, з розмислом реферують ці справи не прихильно. 6) Що вибори до громад ських рад виявили, що укр їнці здобули 7 % мандатів, поляки 22% завдяки осадництву й польським урядникам, решту чехи та німці. Це говорить про числове відношення обох народностей, шо дом нують тут.

— Редакція „Пшеґльонду Волинь ого“ кінчить сей реєстр гріхів пересторогою, що „Минув час проковтування і нищення народів“... — Чи не дивний сей крик б лого крука між польськими орґанами преси, вопіющого во пустині страшного насильства й шовінізму?...

ДОПИСИ.

СОКАЛЬ. (Викладі. Передви борчий рух). Виклади з рамени Філії Просвіти“ в салі „Нарородної Торговлі“ в Сокалі відбулися на слідуючі теми: п. проф. О. Гаме ського: „Про вітаміни“ — о. Д ра Вергуна: „Доцільність в природі“ — п. О. Волосянського: „Г гієна домівки“ — о. А. Грицика: „Психоаналіза Фрайда“ — п. К. Бутринського: „Історія землі“, п. П. Стефанишина: „Краса малого короля (дитини) світа“ — Фреквенція слухачів на викладах вповні вдоволяюча; виклади дуже цікаві. Чим близше дня виборів до сойму, тим більше кріпшає тут передвиборчий рух, відбулося віче Партії Праці разом з радикальною, на котрім учасники заявили недовіря ініціяторам віча і їх шкідливій роботі в розбиванню національного фронту. 11. II. п. р. відбулося віче У. Н. Д. О ня, на котре прибули кандидати на послів львівського виборчого округа і голова партії п. Дмитро Левицький. Місцеві радакали при помочи м йського шумовиння намагалися розбити це віче, однак і е удалося їм задля розсудної постави вічевиків-селян, а навпаки своїм виступом осмішилися і викликали противний наслідок. Села обіздж є кандидат п. В. Кохан, селянин з Тудоркович. УНДО буде мати домінуюче становище. Крім сельроб вців розвинули свою „спасенну“ роботу радикали під проводом адв. ко іціпієнта Д-ра Степ. Р пецького. Від богатьох людей даються чути голоси, щоб цей час виборів як найскорше скінчився, бо в ньому темні духи, демаґоги під покришкою що вони „красші“ Україні і „ліпше“ розуміють національний і суспільний інтерес — ширять много зла, деморалізації і ненависть пом ж народом.

Орг.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Новий нунцій Мармаджі (КАП). Новоіменов ний папський нунцій у Польщі, Мармаджі уродився 31 серпня 1876 р. у Риме. В перших 20 літах священства займався працею серед молоді та робітників. Потім вступає до трибуналу Пенітенціярії, а на ун іверситеті св Аполінар я викладає фільософію права Покликаний св. Отцем до секретаріяту, до секції т. зв. „конгрегації надзвичайних справ“ доступає по роках праці м. и. теж і в кодифікаційній комісії канонічного права — гідности підсекретаря. В 1920 обіймає нунціятуру в Бук решті як перший нунцій в Ромуни. В 1922 поручає св. Отець еп. Мармадж єви надзвичайну делеґатуру в Царгороді, де треба було зорґані увати опіку над християнами по війні турецько грецькій. Рік опісля Апост. Столиця переносить його в характері нунція до Праги. Е п. Мармаджі остає на цім становищи до хвил , коли чеський уряд публично прославив Івана Гуса, що спричинило непорозуміння між Римом і Прагою — на продовж 2 літ. В Ромуни опікувався еп. Мармаджі еміґрантами з наших земель та дбав про їх духові і матеріяльні потреби. Особисто відвідував вірних, в буковинських горах та приносив їм слова потіхи і благословенство св. Отця. Тут згадаємо, що стала нунціятура в Польщі установлена ще в 1555 р. Нунції, як представники Апост. Столиці мають обовязок звертати пильну увагу на хід церковних справ у даній державі то інформувати про все це Курію.

О злагіднення релігійного спору в Мехіку. Вашинґтонський „Герелд Трібюн“ повідомляє, що американський амбасадор у Мехіку, Моров, будьтоби предложив свою поміч для зорґанізування конференції представників мехік. уряду і Церкви.

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

ДАЛЬШІ ЗГОЛОШЕНІ ЛІСТИ:

Стрий (виб. округ 52). Усіх ліст до сойму зголошено 23. Українські листи такі: 1) Бльок нац. меньшостей, 2) Виборчий комітет укр. соціялістичного бльоку, 3) Сельроб-правиця, 4) Сельроб-безпартійна ґрупа, 5) Виб. бльок укр. соц. селянських робітн. партій (радикали), 6) УПП, 7) Сельроб-лівиця, 8) Укр. соціялістична партія лівиця (Трильовський), 9) москвофіли, 10) ліста селян хліборобів. — Польських ліст 9 — жидівських 3 — дві без назви. — **До сенату:** українські: 1) Бльок нац. меньшостей, 2) Бльок укр. соц. роб. партій, 3) УНС, 4) Сельроб-правиця, 4) Укр. соц. рад. партія лівиця, 5) москвофіли. Польських ліст 5, жидівських 1. —

Безмежне розбиття. В Перемишлі, Станиславові, Тернополі внесено до виборчої окружної комісії по двайцять і кілька виборчих ліст, а в Золочеві 30. Між тими листами є багато льокальних і наскрізь демаґоґічних — людей, котрі ніколи нічим ніде не визначилися. Всякі сельроби, безпартійні й явно продажні людці, утриманки кількох сторін рівночасно, сягають по мандати. Між „кличами“ є й такі, як „хлоп за плугом“ і т. п. Хаос і розбиття — безмежні.

— **Бльок національних меншостей і уневажнення ліст.** До найвищого суду вплинула жалоба повновласника Бльоку нац. меншин із приводу уневажнення ліст Бльоку в окрузі Ковель. Внесено ще дві жалоби проти уневажнення в о кругах Стрий і Ряшів.

ЛИТВА. Протидержавний заговір. Литовська влада викрила протидержавний заговір на те ені II. полку кейданської артилерії. Наслідком викриття заговору були димісії й арештування, що викликали невдоволення в військових кругах.

РАДЯНЩИНА. Нова опозиція в Москві. Із Москви насіпли вісти про ґрізний конфлікт, що повстав у раді державних комісар в. Сталіна, шо був на обіздці, візвали телеґрафічно до Москви. На засіданні політбюра прийшло до нагальних сцен. Риков кинув засідання з окликом: „Як так дальше піде, то за кілька літ будемо капіталістичною державою!“ Здогадуються, що причиною конфлікту іменування нового комісаря хліборобства та постачання збіжа для краю і також те, що Сталін видав розпорядки для припинення переслідування приватних купців. Головні противники Сталіна Риков і Калінін. У радянських кругах чимале хвилювання.

НІМЕЧЧИНА. Політичне положення. Дня 18. ц. м. почало правительство конференції з представниками опозиційних партій, щоб заявилися, чи годяться на влекшення при полагоді парляментом програми державних конечностей. Та соціялісти і демократи заявили, що ім годі зайняти якенебудь становище щодо пропозицій кабінету, поки їм не предложать конкретної й остаточної програми бувшої правительственної коаліції. Кабінет на нараді ухвалив заяву яку предложив партіям. У заяві згадує, що привязує рішучу вагу до переведення проектованих запоряджень. По полагоді або відкиненні цеї програми парляментом, правительство попросить президента держави розвязати парлямент й поробить усі старання, щоби вможливити нові вибори найпізніше в другій половині травня. Колиб наради парляменту протягнулися поза кінець буджетного року, то правительство зажадає від парляменту регулямінових запоряджень, що вможливилиб таке ведення нарад, шоб згаданий реченець виборів міг бути додержаний. Президент держави Ґінденбурґ поручив кабінетові подати до відома партій, що він рішучо жадає полагоди програми державних конечностей, зате годиться на вибори в другій половині травня. Тому почалися наново переговори правительства з партіями.

Чесько-австрійське зближення. Зазначилося зближення між Прагою й Віднем та Прагою й Берліном. Причинилися до цего: кооперація чеських і німецьких міщанських партій у чехословацькому кабінеті, покращання економічних взаємин між Чехословаччиною й Німеччиною, вкінці й це, що недовіря супроти Угорщини в Відні не меньше, як у Празі.

Політичний процес 17-ки.

17-ий день процесу 17-тки був найбільш цікавий і важний зі всіх, бо зізнав як свідок під присягою чоловік, котрий знає або повинен знати найбільше політичних таємниць у краю: був се шеф політ. поліції надкомісар Станіслав Мітлєнер, р. кат., літ 30. В н обтяжував всіх обвинуваченых, а головно Атаманчука, двох Вербицьких і Юл. Головінського тут, а за кордоном Евгена Коновальця, котрий після тверджень свідка має бути голово о У. В. О. під опікою Німців. Небіщика Гука представляє свідок як чоловіка посвяти для У. В. О. бо він мав згодитися на те, щоб У. В. О. п оголосила його довіренним поліції, а то на те, щоб У. В. О. мала доступ всюди... Але коли Гук особисто посварився з членами У. В. О., його застрілено, бо він знав за багато.

Високо ц нить свідок як ч лена бойівки об. А. Стефанишина, котрий мав виконувати акти терору також супроти українських громадян. З зізнань свідка виходилоб, що поліція має довірених людей в У. В. О. і все знає хоч не всему може вчас перешкодити. 18-го дня свідок на запити адвокатів зізнав, що займається У. В. О. від 1925 р. і каже, що знає її докладно: Орган тої орг. „Сурма", а „Укр. Революціонер" се орган відлому У. В О. на услугах большевиків. „Сурма" представляє групу на ціоналістичну. Ті орг. ворогують між собою, але ціль однака. Раз навіть хотіла кооперувати У. В. О. з „МОПр-ом".

Слідудували дальші запити й зізнання свідків інсп. пол. Савіцкого, столяра Соболтинського і агента пол. В. Хімяка.

19-й день розправи був цікавий тільки зізнанями полк. рез. Н. Филиповича, р. кат. Він ствердив, що Марія Стецюк виказала манію донощицтва. — Всі иньші свідки з'знавали лише про меньше важні обставини, навіть сл. суддя Янушевський не сказав нічого важного. В часі відчитуваня актів про М. Стецюкову усунено публику з салі, бо зміст їх крив у собі небезпеку для публичної моралі.

Розправа треває дальше.

НОВИНКИ.

— **Продовження** „Роксоляни" буде в слідуючім числі.

— **У значній части** Европи шаліють тепер повені. Шкоди, як доносить преса, д. поважні.

— **Пресовий декрет обовязує.** Найвищий суд розвязував питання, чи пресовий декрет обовязує й рішив, що хоч сойм ухвалив уневажнити декрет, то цеї ухвали не оповіщено в „Вістнику Держ. Законів". Тому ця ухвала не стала законом і декрет обовязує дальше.

— **Процес за шпигунство в Чорткові.** 28 і 29. II. та 1 III. відбудеться в Чорткові розправа проти 11 обжалуваних у злочині шпигунства. Обжалувані це українці з Дрогобиччини. Боронитиме їх адв. др. Електрович. Між ними є студ. філ. П. Близнюк, два матуристи Ів. Сивогін і Ст. Легенький, гімназист Гапкало, кітляр Микола Застишак і кітлярський помічник Гриць Яворський, кельнер Михайло Тарнавський, шлюсар Мих. Курстяк, гірняк Мих. Недзельський і Волод. Граб, залізн. топник та Ганна Дерська, без зайняття.

— **Розумний припис.** Варшавський інспекторат заповів видання розпорядку, що ученици, котрі малюються, будуть по двократнім упімненю видалені зі шкіл.

— **Знесення пашпортового примусу в нутрі Польщі.** Як колись у царській Росії, так доси й у Польщі обовязував внутрішний пашпорт, чи то „довуд особісти". Тепер міністерство внутрішних справ виготовило проект, який вводить тільки мельдунковий примус. Влада може жадати від осіб, щоб вилегітимувалися, та до цего можуть служити ріжні документи, видавані владою. Для влегчення вилегітимування будуть видавати легітимації громади, що в них живуть дані особи. За них побиратимуть 60 гр. Стемплевих оплат не буде. Громади будуть обовязані вести в себе контролю руху населення, під наглядом адміністрації. Уряди цивільного стану присилатимуть дані про народини, вінчання та смерть. В поодиноких місцевостях може воєвода ввести для всіх, або деяких домів домові мельдункові книжки. Відповідальні керманичі гостинниць, пенсіонатів, нічліжних домів і т. п. обовязані вести книги або мельдункові реєстри свойого заведення та списки осіб, що перебувають у їх заведеннях. Хто в якійсь місцевости перебуває довше як 24 год., мусить бути замельдований. Цей обовязок має власник дому, що в нього перебуває цей, що підлягає мельдункові.

— **Празительственний комісар у Тернополі.** На місце розвязаної в літі міської ради іменовано комісаря підполковника Віктора Новаковського. До прибічної ради з українців визначено: о. кан. Вол. ромницького, Андр. Фалендиша, Павл. Качмарчука, Данила та Сидора Кордубу. Поляків 12, жидів 11.

— **Влом до друкарні Тов. ім. Шевченка.** Дня 18 ц. м. повідомлено поліцію про влом до друкарні Тов ім. Шевченка Вломники дістались по драбині газового заведення до вікна високого партеру й розбили дві отнетривкі каси та вкрали 2.500 зол.

Знов землетрус в Австрії. Горішня Австрія та околиці Зальцбурга навістив сильний землетрус Серед населення запанувала тривога. Більших шкід покищо не ствердили.

Ювилей чесько-словацького міністра проф. Годжі. З лютого святкувала Чехословаччина 50-літній ювилей уродин міністра нар. освіти проф. братиславського університету д-ра Міляна Годжі. Ювилят, один з найчільніших державних мужів Чехословаччини був основоположником ідеольогії аґрарного руху. Хоч сам евангелик — є одначе горячим прихильником зєдинення з катол. Церквою. Дуже прихильно ставиться до Спілки Словянських хліборобських країн і є симпатиком України.

В своїх промовах підкреслює велике значіння здорового консерватизму для Чехословаччини і сам зове себе консерватистом. Д-р Годжа—це муж майбутньої Чехії, котра вже тепер консолідується на трівких основах.

Перед приїздом афганістанського еміра. В Москві відбуваються великі приготовання до стрічи еміра Афганістану, котрий подорожує тепер по Европі. Після невдачі в Китаю, большевики звернули тепер увагу на Афганісган. Тому до відвідин монарха Аманулага привязують „совєти" велике значіння.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА"**, — **Lwów, skr. poczt. ч.11**

ПОШУКУЄ меншої держави, або зарядy господарством, найрадше у священника, практичний агроном, інтеліґентний закордонець. Рівночасно може провадити хор.— Інформації у гр.-кат. пароха в Перемишлянах. 141 3—3

ОКУЛІСТ-ОПЕРАТОР
Д-р А. Гершендерфер
б. лікар віденської клініки і б. секунд. заг. шпиталю у Львові
Львів, вул. Пілсудського (Панська) 3.
65 орд. 8—9 і 3—5. 16—20

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
АРТУРА ШНАЄРА
Львів, Захаріясевича 7. (побіч Техніки)
ПРИЙМАЄ від 9—1 і від 3—6.
104 **Полекші в сплатах** 8—10

Сорочки, підштанки, ковнірці, краватки, панчохи, скарпетки, рукавички, трикотажі, **кольоратки,** та імпрегновані маншети — по найнижчих цінах продає галянтерійна торговля **ШТАЙНБРУХА, Львів, вул. Трибунальська 1.** (угол Рипку). 73 11-20

ОБІДИ з 3-ох страв зол. **1·50**
для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ" — (давний Людвіґ) — тепер
142 3 24
І. Гайдінґер, ::: ЛЬВІВ, ::: ул. Краківська 7.

Замовляйте цікаву книжку
ПРО ПОЯВИ ДУХІВ п. н.
СПІРИТИЗМ
як 3. кн. „Бібліотеки У. Х. О."
Ціна 2 зол., з почтовою перес. 2·50 зол. — Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі".

ЗУБИ виробляю по таким **ЦІННИКУ**
1 золот. корона . 18 зол.
1 золот. зуб . . 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 репаратура . 3 „
Все з найлучшого матеріялу
РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.
(де кавярня de la Paix).
Знижок не уділюю! 9—24

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 53 19-25

ЗАГАЛЬНО ЗВІСНЕ
ПОРТРЕТОВО-ФОТОГРАФІЧНЕ
ЗАВЕДЕННЯ
К. СКУРСКОГО
котре досі містилося при вул. Богуславського 9., перенесене до нового льокалю **при вул. Коперника 22,** тел. 45-75.
136 4—6

„FOSFOR"
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
ЛЬВІВ,
пл. Марійська 6/7 I. п. (pl. Marjacki 6/7 I. p.)
114 Телєфон 44—48. 11—16

СУПЕРФОСФАТИ: кістні й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові.
РЕФОРМФОСФАТИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!"
ТОМАСИНИ: „Kolumeta", „Gwiazda", й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАЙНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий
вапно навозове палене й мелене (97%CaO) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).
Достава ваґоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кредит.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** -- З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 14. (116.) Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів. неділя, 26 лютого 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Духовенство і вибори.

„...Становище духовенства до виборів і партій в практиці інакше, як в теорії. Українське гр. католицьке духовенство з малими виїмками зовсім знехтувало лицюючу йому невтральність, бо стануло цілими штурмовими баталіонами по стороні партії УНДО і з великим завзяттям поборює навіть чисто національні партії, а в першу чергу УПП, як найнебезпечнійшого противника УНДО. В цілому краю завважуємо, що переважна часть нашого духовенства явно і всякими хитрощами і підступом форсує до виборів скомпромітоване ідеольоґічно і тактично УНДО, стає тим чином в розріз з масами нашого народа, забуває про обовязок своєї надпартійности, протеґує по селах і містах **тільки богаті** й сильно опортуністичні одиниці, а всім цим тільки замазує само собі дальші перспективи співжиття з народом. Так є. Ці перспективи стають щораз темніші, а зрозуміє це наше духовенство аж після виборчої горячки. Коли духовні ряси вилізуть задимлені і заболочені з окопів партійної боротьби після виборів, тоді побачать защо, пощо і нащо творили вони штурмові баталіони УНДА“.

Отсе є есенціональний виїмок з довгої статті „політичного орґану незалежної думки“ а саме „Ради“ з 19. с. м., ч. 247.

Неможливо є на борзі увійти в проблєм **засадничої** слушности сих виводів, бо цей важкий проблєм обіймає цілий ряд питань про відношення душпастиря до свого звання, до громадянства, до партій, до держави і т. д. Вияснення тих питань вимагає років. Сподіємося се помалу й по мірі сил наших виконати.

Тут і окищо ствердимо: 1. Що неслушний є погляд „Ради“, немовби духовним „лицювала“ тільки невтральність: вони також горожане і Церква не вимагає від них, щоб були в політичних справах глухі, сліпі і німі.

2. Що ніяких „чисто національних партій“ духовенство не поборює і що в цілім українськім народі нема ні одної незалежної та думаючої людини, котра уважалаб „Раду“ орґаном незалежної думки. А се длятого, що ніхто, знаючий наші відносини, не вірить, щоб партія праці з фондів своїх членів, або взагалі з фондів національних (де вони?) могла удержувати аж два орґани й вести таку аґітацію, яку веде. Коли помиляємось, просимо доказати, що є інакше.

3. Що „укр. гр. кат. духовенство добре і тонко розуміється“ на ворогах Церкви і народу, як слушно пише самаж „Рада“ в тійже статті. І якраз тому поборює партію праці та її союзників радикалів „правих“ і „лівих“, а особливо партію праці, котра вже береться аґітувати за якимись „реформами“ в Церкві, бо залежить їй буцімто на „Богослуженнях в народній мові“. Хоч є народня мова в нашій Церкві, нпр. у сл. сповіді, але відколи істнує партія праці ще ніхто не бачив провідників тої партії при св. сповіди. Коли помиляємось, то нехай провідники тої партії оповістять свої картки від сповіди в формі світлин, бо се річ сегодня недорога, а „реформаторам Богослужень“ повинно залежати на тім, щоб „народ“ побачив докази їх реліґійности.

4. Що годимося з „Радою“ в тім, що булоби зле для Церкви, колиб духовенство **як ціліть** анґажувалося в одній партії УНДО. Але того зла нема. Воно й неможливе. А за поодиноких священиків, хочби їх було й багато, котрі анґажуються в якійсь політичній партії, не може відповідати ні „духовенство“, ні Церква, хіба що дана партія поборювалаб Церкву так, як се роблять радикали, або партія праці, в котрої орґанах знаходимо аґітацію за зміною Богослужень.

5. Що в нашім орґані, котрий присвячений ідеольоґії католицизму, не булоб місця для виступів проти партії праці (вже тому, що ідеольоґії тої партії праці взагалі неможливо „схопити“ і тому не можна її протиставити нашій ідеольоґії), — якби редактори орґанів тої партії не поміщували аґітації за зміною в Богослуженнях. В тій аґітації бачимо на будуче небезпеку хаосу і розбиття в нашій Церкві, головній підвалині культури українського народу. Т. зв. „народня“ мова се річ жива, змінчива і неодностайна: від Кавказу по Сян і вже від Збруча по Попрад та по Тису є багато говорів. А й т. зв. літературна мова дуже скоро міняється, бо росте. Длятого в Богослуженнях кождий культурний катол. нарід задержує таку мову, яка не міняється. Також культурні протестанти, котрі ще не попали в повний хаос, держаться віками старої мови. Тільки люде зовсім дурні (за яких ми не уважаємо пп. редакторів „Ради“), або такі, котрі хочуть викликати хаос в нашій Церкві в ціли розбиття аґітують за т. зв. „народною мовою“ в Богослуженнях. Отсе роблять пп. з партії праці на вічах і в пресі. І длятого духовенство дуже розумно робить, коли їх заздалегідь поборює, заки вони ще поростуть в піря.

Просимо присилати нашій Редакції хочби найменші плякатики та відозви в виборчих справах, з кождої місцевости!

Чи Ви вже передумали се?

Наша суспільність скоро може діждатися українського католицького дневника, коли священики і поважні міряне не одинцем, але зорґанізованим способом заявлять у ліпших фірмах всіх галицьких міст, що будуть дальше постійно в них купувати, коли ті будуть давати свої постійні річні анонси до „Нової Зорі“. Тоді наш орган буде поставлений на европейську, столичну стопу і передплата його може бути дуже низька. До сего треба тільки Вашої ініціятиви й постанови: не змагати до сього одинцем, тільки ґрупами, але змагати витревало.

Куди нам іти?

(Стаття надіслана).

Питанне про відносини і вплив византійства на розвій культури укр. народу взагалі а укр. Церкви зокрема є дуже складне. Розвязати і висвітлити його не можна в одній, хиба в цілім ряді статтей, бо справа ся вимагає глибоких і всесторонних студій не лише над византійською культурою, яка є випливом співділання ріжнородних чинників на протязі цілих довгих століть, але також над культурою українського народу, її розвоєм і впливом Церкви на її формованнє. Область ся лежить облогом, майже нерушена рукою укр. дослідників.

Також і між західними ученими немногі займаються византійським питанням і щойно на початку XX століття німецький учений Вальтер Норден попробував дати вичерпуючий, всесторонний огляд відносин Византії до Риму.

При розгляді питання про вплив византійства на державні і церковні відносини в державі Володимира і Ярослава кождий мусить ствердити два факти: а) що Византія мала непереможний і майже виключний вплив на формування духової культури на старій Руси і б) що зараз з самого початку мужі, котрі яснійше гляділи в будучність, робили проби, висвободитися зпід виключного впливу византійства і шукали звязків з Заходом. Поминувши проби навязання церковних зносин з Римом за царювання княгині Ольги, яка в р. 958 післала була послів на двір німецького короля Оттона І. з просьбою прислати місіонарів на Русь, як також за панованнє Володимира, коли то кількакратно являлися папські посли на дворі Великого Князя а князівські в Римі, про що згадують тодішні літописи і на основі чого можна догадуватися, що Володимир В. перед охрещенням надумувався, в котрий бік звернутися, а по охрещенню бажав зараз висвободитися зпід виключної зависимости від Царгороду і хотів при переведеню будови церковної орґанізації запізнатися з церковними відносинами на Заході, належить згадати ще про слідуючі факти, а саме: посольство, яке выслав до Риму в р. 1075 перед лихоліттям татарським син Ярослава Мудрого Ізяслав та зносини з Апостольським Престолом кн. Данила, який по всякій імовірности сейчас по ярославській битві ще перед своєю подорожю до Татарів звернувся до римської курії з певними близше незвісними приреченнями в справі церковної унії, чого наслідком було опісля формальне заключенне унії і коронація Данила в р. 1253.

Правда, що в повисших випадках грали визначну ролю політичні моменти, однак не можна тут виключати цілком ділання також і чинників реліґійних.

В обох випадках не прийшло однак до навязання тривкої злуки з Римом, так само як не остоялася на Руси пізнійше унія, проголошена Митрополитом Ізи-

дором в р. 1440, бо византійські впливи не допустили до того.

А тимчасом византійська культура, хоч в X. віці стояла ще дуже високо, не була вже ані культурою з доби Августа, ні тою простою і чистою, що віє з евангелія, але дивною мішаниною давніх традицій Греції і Риму і евангелія з цезаризмом Сходу і не мала сили, щоби увійти в глибину душі народу. Тому не дала укр. народови того, що міг дати йому Захід.

Церква византійська, обезсилена єресями, засклеплялася по соборі Трулянськім (692 р.) щораз більше у зверхнім обрядовім формалізмі, видвигнула неістотні ріжниці на поли літурґічнім і церковної дисципліни, що заістнували були з бігом часу між Сходом і Заходом, на перший плян, надала їм значіння догми і в своїм суперництві з західною Церквою довела до схизми, яка знов спричинила повільне завмиранне внутрішнього реліґійного життя, що колись так живо било на Сході за часів великих Вітців Церкви, коли то Схід і Захід лучила ще одна віра, одушевляли ті самі реліґійні ідеали і традиції і коли Східна Церква приймала до своїх календарів і почитала Святих, що жили і працювали на Заході і на відворот.

І коли Церква Західна, мимо часового занепаду в хаотичнім X. століттю і роздору у своїм нутрі в XIV і XV. ст., на протязі середновіча викінчувала свою внутрішню орґанізацію й у затяжній нерівній боротьбі з імперіялізмом цісарів німецьких уфундувала свою незалежність та старалася відповідно до потреб часу при помочи нових монаших чинів, зокрема через основанне третього чина св. Франціска і Домініка, розвій культу Евхаристійного і ріжних реліґійних брацтв розбудити реліґійне життя в широких масах вірних і утримати його на відповідній висоті, Схід залягла духова темрява, а царгородські патріярхи, що бажали супроти Риму стати панами Сходу, були понижені через абсолютизм византійських імператорів й опіспя турецьких султанів — дійсних панів східної Церкви.

Величезному розвоєви богословських наук в Західній Церкві, Східна Церква не лише не могла протиставити нічого, але навпаки ще й сама підпала під власть сект протестантських, зокрема кальвінізму, якого блуди вкралися до катехізмів Східної Церкви. А про працю місійну, яка по всі віки остане гордощами й окрасою католицької Церкви, нема що й говорити. Її й сліду не можна подибати на Сході в середновічу. Тут на кождім кроці застій і упадок. Всі жерела реліґійного життя висхли. А за се розпаношилося упередження і ненависть до всього, що західне, підсичувана темним духовенством, яке, не могучи дотримувати кроку духовенству західному, поширювало між масами погляд, що Церква Західна відступила від правдивої віри. І тому темні маси воліли опісля бачити в Царгороді мечет турецький, ніж злучитися у вірі з Римом.

І чи не є се для нас нещастям, що наша Церква в тих часах була у ві всім зависима від византійської Церкви, як дочка, що з повним довірем йде за радою матери? І тому не дивно, що й нашу Церкву по короткім часі розцвіту за часів Володимира і Ярослава по лихолітю татарськім залягла темрява, бо не було жерела обнови, не було живих взорів до наслідування. Лишився нам лише гарний обряд богослужень і старинні літурґії без внутрішної сили. А нарід остав без знання правд реліґійних, бо не було кому научати, приляг цілою душею до зверхного обряду, який став для него всім, а рівночасно з реліґійного невіжества попав в грубу забобонність.

А коли для ратования нашої Церкви і віри в укр. народі ліпші з наших Владик — як Митрополит М. Рагоза, Епископи Терлецький і Потій — не з політичних мотивів, заключили в Берестю вр. 1596 унію з Римом, тоді принціп цезаропапізму, одідичений в спадщині по Византії, який ще по нинішний день у нас покутує, спричинив, що непокликані світські люди вмішалися до справ церковних і з заїлостю, гідною ліпшої справи, підняли боротьбу з ділом наших Владик і в злуці з протестантами і явними ворогами народу розбудили у темних мас і духовенства таку ненависть до римської Церкви й унії, що лише мученичій смерти св. Йосафата треба завдячити, що унія могла з трудом остоятися.

Злука нашої Церкви з Римом видала сейчас овочі. Віджив чин св. Василія і почав по взорам католицького монашества працю місійну в цілі реліґійного освідомлення народу. При монастирях повстали школи для образования монахів і світського клиру. Життя реліґійне почало будитися. А наші Владики зїхалися в 125 літ по заключенню унії до Замостя, щоби з одної сторони усунути невідповідне через схизму впроваджене справованнє св. Тайн, а з другої сторони до розбудженого вже реліґійного життя примінити нові обрядові форми (впроваджено читані Служби Божі, більше число вівтарів по церквах, культ Евхаристійний, частійше св. Причастіе, нові празники), що вороги унії назвали „лятинізацією“, як також оперти орґанізацію Церкви на ухвалах Тридентського Собору. (К. б.)

Справа евакуації Надренщини.

(Міжнародня дипльоматія не знає, чому Штреземан порушив ту справу тепер).

Недавна промова німецького міністра загр. справ Штреземана, в котрій він м. ин. енерґічно заявив про конечність евакуації Надренщини, викликала особливо в заграничній пресі ріжні толки і здогади. Чому саме порушив цю справу Штрезенам тепер, перед надходячими виборами?

„Daily Telegraph“ так пояснює мотиви цеї промови: Недавно приїхав до Парижа б. канцлер Вірт, провідник лівого крила партії Катол. Центрум разом з иншим члемом райхстаґу, ґр. Кохом. Оба відбули там ряд конференцій, особливо з провідниками лівих партій. Німці зі здивованням запримітили, що майже всі радикали й соціялісти бажають цілковитої евакуації Надренщини і то перед речинцями, визначеними договорами (1930 для области Коблєнції, 1935 для обл. Моґунції), одначе ставлять умовину, щоб Надренщина була демілітаризована і щоб стояла під контролею міжародньої комісії. Вірт і його товариш даремне намагалися переконати французьких „лівих“ про безвиглядність того домагання, на котре не згодився б ніякий німецький уряд. Вернувши до Берліна, Вірт негайно повідомив Штреземана про свої париські розмови. Штреземан рішив отже заявити Франції, що ані він, ані жаден инший німецький державний муж не згодився б на інтерес, котрий пропонує французька ліви-ця. І тому в так різкий спосіб поставив домагання Надренщини. „Легко зрозуміти—кінчить „Дейли Телеґреф“—силу почування, виражену в тій рішучій заяві й уявити собі, що цілий нарід має мабуть те саме почування. Та важче зрозуміти, що міністр загр. справ Німеччини вважав потрібним тепер ужити так нагального тону для відкинення предложення, котрого ніколи не ставлено офіціяльно в імени Франції і котрого нинішний французький уряд ніколи не ставивби“.

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 26 II. 1928. 12

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

ЖІНКА ХАЛІФА Й ПАДИШАХА СУЛЕЙМАНА ВЕЛИКОГО, ЗАВОЙОВНИКА І ЗАКОНОДАВЦЯ.

Українська історична повість з 16. століття.

Вона взяла Настуню за руку, попровадила до одної з шаф, подивилася на Настуню раз і другий і почала вибирати з шафи якісь одяги, даючи їх держати Настуні. Вибравши, крикнула на одну зі служниць і сказала до неї кілька слів. Та повела Настуню рядом напів темних, подібних до себе, кімнат. Настуня несла річи, додумуючись, що вони призначені для неї. Дорогою спробувала в пальцях матерії. Була досить добра.

Нарешті стала перед одною з кімнат, відки через напівотворені двері бухала пара.

— „Купіль“, подумала Настуня й усміхнулася. Не купалася від часу, як попала в татарські руки.

В купальни оживилася і прийшла до себе. Вернув їй давний гумор. Купалася довго, аж поки якась стара служниця не дала їй знаку, що час уже одягатися. Вона помогла Настуні розчесати її золотисте волоссе й одягнутися. Скінчивши роботу, попровадила її перед якесь надломане зеркало, що стояло в кутку сусідної кімнати і пляснула язиком. Настуня глянула в зеркало: була майже задоволена собою і своїм одягом.

Стара попровадила її знов тими самими напівтемними кімнатами, несучи старі річи Настусі. В кімнаті де стояли одяги, віддала її в руки керовниці і пішла. Та докладно оглянула Настуню від голови до стіп і щось поправляла на ній.

Настуня зміркувала, що тепер запровадять її до когось, хто рішатиме про її долю. Додумувалася, чому вже тепер: мабуть Ібрагім і Вірменин хочуть зараз вертати або мають якісь инші діла. Розуміла що вона остане тут, у сім будинку, тільки не могла догадатися, до чого її призначать

Керовниця шатні закликала одну зі слуг і сказала щось до неї. Та попровадила Настусю довгими коридорами до кімнати, перед дверми якої стояли посильні. Сказала щось одному з них. Він вступив до середини і за хвилину вийшов Вірменин. Служниця вказала йому Настуню.

Вірменин подався: не пізнав її в новім одязі. Потому взяв її за руку і впровадив до кімнати.

Була це велика, гарна, саля, з коліровими венецькими шибами у вікнах. Долівка її вистелена була матами. Перед вікном стояв стіл, на нім оправлені в шкіру книги й два тримененні свічники. Перед столом сидів на подушці Ібрагім а біля нього старий уже мущина, сухий, середнього росту брунет, мабуть старший брат того, що записував у першій кімнаті, бо були дуже подібні.

Ібрагім, побачивши Настуню, встав і підійшов до неї з очевидним задоволенєм придивляючись, як вона покращала в новім одязі. Взяв її за руку й попровадив аж до господаря кімнати, що вдивився в неї.

Настуня мимохіть склонила голову. Ібрагім весь час говорив, Вірменин притакував йому. Хоч Настуня на думку, що зараз пічнуть її знов оглядати, вже змішалася, одначе запримітила, що тепер уже не тільки Ібрагім але й Вірменин говорить те саме, а господар кімнати мовчить.

Оба її „опікуни“ почали рівночасно оглядати її. Вона так змішалася, що кров почула аж в очах. Коли наступив відплив крови, запримітила, що господар кімнати оглядає її зовсім такими самими очима, як її батько коня, який йому сподобався.

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ

„УКР. НИВА“, що виходить у Варшаві, найбільшим ворогом України й У. Н. Р. уважає УНДО. Про 18-ку пише як про „жидівсько-ундівську хруняду“. П. з. „УНДО уневажнено“ пише в ч. 99., що одну листу УНДО „уневажнено тому, що кандидати на чолових місцях мали кримінальне минуле“ і що одного з них „присуджено умовно (шкода, що лиш умовно! — Ред.) до вязниці за те, що в одніеї жінки **витратив немовлятко**“.

Річ ясна, що УНДО має обовязок, запізвати редакцію „Укр. Ниви“, щоб доказала хто саме „витрачує немовляток“, бо інакше політ. атмосфери прочистити не можна, В цім самім числі „Української Ниви“, напечатано, що наша княгиня Ольга, бабка Володимира Вел., „походила, як відомо, з українського селянського роду“... Чи з того самого роду, що редактор „Укр. Ниви“, п. Певний не сказано. Читачі певно сподівалися, що по згаданій висше „новинці“ буде і се сказано.

„Укр. Нива“ виходить на гарнім, біленькім, невиннім папері, великим форматом. Якто добре „для неньки України“ сталося, що хтось не витратив немовлятками тих УНР-івців, котрі так прекрасно „боронять“ тепер наш „бідний нарід“ у Варшаві... А що наддніпрянські еміґранти тяжко бідують, сему УНР. не винно: зате що бідують мають прегарну газету на добрім папери, печатану двома кольорами. Гарні молодці ті УНР-івці, може ні?

Як пише черновецька „Боротьба“? Перед нами 5 чисел чернов. орґану укр. соц. дем. за сей рік. 1-е зачинається так: „Під страшним гнетом, насильством, звірством і сваволею буржуазії докінчили працюючі маси старий 1927 рік“... Так ціле число. В чч. 2—3 початок такий: „Вже найвищий час, щоб ліберальну, дику і криваву владу розігнати, либер. оліґархію поставити перед народній суд, а маєтки оліґархів, видушені з поту і крови працюючих та загарбані або вкрадені народови, їм забрати... Таке зробити, до цього пруть відносини... тай міжнародне положення Румунії“ і т. п. Далі знаходимо: „Знов (!) трохи про попа“ з такими квіточками: „Про уніятського попа Волянського дістали ми вже дописи... Як варіят або як пяний у захристії бив себе в груди, як я йому сказала“... і т. д. Глупий допис від початку до кінця. А ред. укр. орґану с.-д. додає до нього, що „піп не має иншої роботи, як шкіру дерти і з болотом мішати“... — Чудова льоґіка наших с.-д. є у статті „Стабілізація лева“ в ч. 4. з 22. І. Наперед пише якийсь „учитель народа“, що ром. уряд ледви чи дістане позичку для стабілізації гроша. „Але ми припустім, каже, що Ромунія дістане позичку й стабілізує свого лева. Питаємось: Чи зміниться нужда? Нема сумніву, що стабілізація гроша **конечна.** Але стабілізація є новим тягарем на плечі працюючих... Ні! Працюючим уже досить! Працюючі рішучо не годяться на позичку (значить не годяться на конечну і для них річ... Ред. „Н. З.“). Тому ставай кождий в ряди пролет. партії!“ і т. д.

Всі ті числа несконфісковані і свобідно дійшли до Львова наперед румунською, потому польською почтою. Кожда думаюча людина перечитавши се, запитає: Чи так виглядає „брак“ свободи слова на Буковині, про який ревуть укр. анархісти, що попричіпали собі назви всяких партій? Чи в Анґлії або Америці є більша свобода слова? Ромунський уряд потребує тільки перекласти заприсяженими чужими горожанами такі дурні реви наших анархістів і показати в „Союзі Народів“, яку свободу дає їм. **Тай на тій основі буде твердити, що всякі скарги українського народа таксамо неоправдані, як скарги на брак свободи слова!** А треба знати, що гнет над укр. народом в Ромунії тяжший ніж у Польщі. І ще треба знати, що тяжкий гнет навіть над укр. культурою в Польщі признають навіть деякі Поляки (гл. 13. ч. „Н. З.“, де наведений оден такий польський голос). Кождому ясно, що укр. „ліві“ божевільні такими писаннями, як в „Боротьбі“, дають ромунським гнобителям найлучше покриття для гнету перед чужим світом. Неоден культурний чужинець, коли йому Ромуни предложать витяг з такої „Боротьби“, навіть коли знати-ме про гнет, скаже: „Га, гнет там є, алеж божевільних людей, котрі самі не знають, чого хочуть, як видно пр. зі статті про валюту, треба держати в залізних кафтанах безпеченства“.

Взірець писання тих божевільних про духовенство наводимо в сих виривках без пояснення, бо часто божевілля на тлі ненависти до Церкви і всіх, що при Церкві служать, буває таке виразне, що видно його вже на перший погляд.

У львівськім „Слові Польськім“ ч. 52 з 22. II. є новинка п. з. „Пакт баптистів з гушнівцями“: „Довідуємося з вірогостойного жерела, що релігійна секта славетного авантурника з Домбровського басейну — Гушни, має внедовзі получитися з баптистами на терені Волиня для спільної акції. Головний осідок баптистів на Волині — се Ковель. Видко люде в домбровському басейні вже помудріли і не даються дальше отуманювати, коли Гушно думає получитися з баптистами, щоби свою „віру“ ширити на Волині. Розказують також і те, що має тут повстати спільний блок всіх споріднених сект для однозгідних виступів. Для інформації треба додати, що недавно прилучився Гушно до православя, створюючи польську православну парохію, але завівся в своїх сповіданнях на епископську мітру і нині чує жаль до митрополита Діонізія“. (в.)

ВСЕЧЕСНІЙШІ ОТЦІ
можуть самі скласти собі
РАДІО-АПАРАТИ
купуючи частини і поучення
9:6 у фірми 3—3
ЛЕВ АПОЕЛЬ і С-ка
ЛЬВІВ, ЛЕҐІОНІВ 1 і 3.
Полекші в сплатах.

КУПОНИ НА СУКНІ
БЛЮЗКИ
СТОЛОВІ ҐАРНІТУРИ
ХУСТИНКИ до НОСА
ПЛЄДИ
поручає фірма АНТІН УВЄРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі і Стрию.
ЦІНИ ЗНИЖЕНІ!
86 10-15

Сей спомин оживив її й вона усміхнулася сама до себе. Господар кімнати сказав щось. Оглядини були скінчені і то корисно для неї, бо оба її дотеперішні опікуни були очевидно задоволені. Господар кімнати підійшов до одної з шаф, виняв відтам якусь шарфу червоної краски і заложив її сам на рамя Настуні.

Ібрагім і Вірменин попращалися з ним, взяли з собою Настуню і повели до зовсім иншого крила будинку. Перейшли з нею два великі подвіря й огород, у якім були дерева. Потому впровадили її в новий будинок і передали в руки иньшої керовниці. Попращали рухом руки і пішли.

III.

Настуня знайшлася у великій кімнаті, де було багато молодих невільниць. Вони зараз обскочили її й ріжними мовами почали питати, хто вона, з якого краю, коли і як попала в полон.

Були між ними і бранки з української землі. Настуня зараз присусідилась до них.

Побачивши своїх, повеселійшала й оповідала майже радісно. Тут відчула близькість людей уроджених на однім шматку землі, де сонце таксамо світить.

— „Ти така весела!“ — сказала з подивом одна з її нових товаришок недолі.

— „А чому не має бути весела?“ відповіла друга. „Атже піде до школи, а за той час може родичі довідаються, де вона й викуплять її“.

— „До якої школи?“ запитала Настуня.

— „То ти не знаєш? Ми тобі скажемо“, посипалося зі всіх боків. А одна з них, що мала на руці таку як Настуня червону шарфу, тільки вже старанно пришиту, почала так:

— Отся червона лента значить, що тебе зараз не продадуть...

— „Ой чому ні!“ перервала друга. „Або не продали тому тиждень одної з нас, хоч мала червоний знак?“

— „Ее, ту сподобав собі якийсь великий пан і дав більші гроші!“

— „Також і її може хтось сподобати собі“.

— „Еее, за тою вже шукав! А сих, що призначені до школи, показують тільки дуже богатим купцям і то рідко“.

— „Але скажіть уже раз, до якої школи піду“, просила Настуня.

— „Властиво, то ми всі в школі і то в якій школі! Треба слухати й учитись, бо бють. Ах, як бють! Онде лежить на своїй лежанці Ляшка зпід Львова, побита за непослух так, що ні сісти, ні лежати не може“.

Настуня глянула в той бік, де їй показали хору. На долівці лежала боком у кутку на лежанці молода дівчина, й не рухалась. Настуня підійшла до неї зі спочуттям. Всі разом з нею звернулися в той бік і обступили хору.

— Лежача болісно усміхнулась і сказала до Настуні:

— „Тут бють дуже болючо, але нешкідливо — батогами по обвитім тілі“.

— Втім увійшла керовниця, а за нею внесли обід.

Почався рух. Всі сідали на своїх місцях. Тільки хорій подали харч. Настуні також призначено її місце.

По обіді, який був дуже ситий, бранки почали пращатися з Настунею, кажучи:

— „Кожда з нас мусить іти до своєї роботи. Вечером оповімо тобі все. А ти покищо поговори собі з хорою, бо тебе ще сьогодня не заберуть до школи“.

Коли всі опустили кімнату, Настуня присіла до хорої й запитала її лагідно, відколи вона в полоні.

(Дальше буде).

Дентист **Б. ЛЬОКЕР**

у СТАНИСЛАВОВІ,

вул. Собєського 14, партер.

Спеціяльність: Корони білі і штучні зуби американською системою. Ціни приступні. Услівя догідні.

43 14—?

д о п и с и.

ЯЗЛОВЕЦЬ. (Чи се можливе? В ч. 20. „Ради“ з 19. II. на стор. 4. прочитали ми тут допис. з якого виходить, що о. Іван Проскурницький з Новосілки язл. се член очевидно большевицької Партії Праці, котра тільки прикривається укр. нацією, але в кождім числі хвалить „радянців“ і нема ні одного числа тої ґазети, котру тут даром ширять аґітатори як огонь, щоб не було доброї згадки про большевиків. Прочитали ми тай оден другому зі здивування передаємо. Але рада в раду рішили ми запитати о. Проскурницького через ґазету, бо таки трудно повірити, щоб вістка ся правдою була Запитуємо отже в „Новій Зорі“, чи се можливе і чи не вважає о. Проскурницький, коли се неправда, що треба спростувати в ред. „Ради“, щоб згіршення не ширилося, бо велике баламуцтво роблять аґітатори тої Партії Праці тим, що вони — мовляв — церкви не хочуть знищити, але що на Україні всьо добре, а тамже церкву таки нищать і се оповідають люди, що відтам утікають. На сам кінець просимо і Світлу Редакцію „Н. Зорі“, шоби написала чи се можливе? Оден з кількох.

(Відповідь Редакції: Не знаємо).

ПЕРЕМИШЛЬ. *(Відчит про „джесбендне століття“!)* Дня 12. ц. м. відбувся в салі Дівочого Інституту відчит п. Я. Цурковського п. з. „Шляхами українського джесбенду“.

Прелеґент заявив себе — поетом „нової школи“, що „перейшла“ в душі революцію і скинула „кайдани назадництва“ а своїм завданням (це після нього має бути завданням поета *взагалі)* уважає подавати загалови „завсе щось нового“ та „повести“ його на „нові“ шляхи. „Наше століття джесбендне“, каже живемо під знаком джесбенду“ — кличе до молоді (на старших „махнув рукою“), взиваючи її, щоби старому поколінню виповіла безпощадну борбу!.. Пізніше однак — жаліє старих і радить „лишити їх“, щоб сповнили „ролю сухого бадилля“ серед зелені молодого цвітника... Різко осуджує „старокавалєрський погляд“ про абсолютну правду, добро і красу. Зате доґматизує з притиском власні... „колєктивістичні катеґорії“. Ще найбільше симпатії має для рос. інтернаціоналу, хоч на иншому місці висше ставить ідею націоналізму .. В своїй хорій уяві бачить якийсь „дансінґ під Термопилями Европи“, а щоб чимскорше до него дістатись, сідає на станції „Назадництво“ в поспішний поїзд... По правді, сів на стару, зїзджену коняку, що їй на імя „анархія“ й оперезавшись мотузком фантаста, та поганяючи батіжком пустомельства, тисне що сили в безвістя руїни.

„Розправившись“ з усіми дотеперішмистецтві й т. д., джесбендний пост взиває на закінчення: „Скиньмо кайдани назадництва, киньмо *душу під ноги* тим, що кули революцію!“... У цьому заключалась *мабуть* провідна гадка чи тенденція цілого відчиту.

Слухачів було не богато, який десяток старших і вдруге стільки молоді. Кождий насторожив уха, стараючись серед хаосу фраз відкрити провідну думку прелеґента. Приходило це дуже тяжко всім, бо чудернацька термінольоґія, повінь чужих слів і незвичайно довгі речення робили відчит нестравним.

Одинока реальна користь і заразом рекляма для нових джесбендних напрямків лишилась у формі приповідок у Перемишлі: „Сходиш на шляхи нового джесбенду“, „думаєш катеґоріями джесбендного поета“ — кажуть тепер у Перемишлі, коли хто стріляє дурниці або недоладно говорить. *о. Петро Ґолинський.*

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

„Польська“ унія. (КАП). Підляський епископ Пшездецький ерегує 1. березня парохію східно-словянського обряду при філіяльнім костелі св. Пракседи в Докудові. До нової парохії належатиме майже цілий більський деканат (Біла на Підл.). — Справу ту сподіємось окремо обговорити, але не зараз.

Новий польський монастир. (КАП). В польській парохії Мільвоке в Америці викінчено величавий монастир св. Яна Кантого для сестер-учительок. (У Поляків за океаном нові монастирі, у наших нові сварки й секти, про що маємо багато вістей. — Ред.).

„Релігійний конґрес“ в Токіо. (КАП). Товариство „Шукіо Конвакай“ в Токіо, до якого належать християне, буддисти і шінтоісти, скликає в травні ц. р. „Релігійний конґрес“ в столиці Японії. Ціль: обговорити успішнійші методи боротьби з нинішним матеріялізмом та змисловістю. Цікаве, що 15 літ тому не допустили до подібного зїзду нетолерантні буддисти; тепер вони не противляться. Катол. церква участи в сьому конґресі не возьме.

Азія висилає місіонарів до Европи. (КАП). В опублікованих недавно в Шанґаю актах паназійської конференції, що відбулася в листопаді м. р., є така резолюція: „Азія, колиска релігій, руководячися гуманітарними зглядами, повинна вислати своїх місіонарів до Европи, Америки, Африки й Австралії, щоб навертати народи“. Інші резолюції домагаються піднесення Азії під політичним, соціяльним і економічним оглядом до рівня инших континентів. В 1928 р. відбудеться черговий паназіятський конґрес у Кабулі.

— УМСА **(Християнський Союз Молоді).** — Це орґанізація з гуманітарними цілями, але протестанська. Останніми часами основано її при Укр. Госп. Академії в Подебрадах, де студіює наша еміґрантська молодь. Зараз після основання цеї орґанізації виголосив унії голова чехослов. національної Церкви відчит на тему „Студентство та християнська ідея“. Наш кореспондент відніс враження, що прелеґентови більше йшло про пропаґанду протестантизму ніж про справи практичної християнської добродійности.

Науковий фейлєтон „Нової Зорі“ з 26.II. 928. 8

С. ТОМАШІВСЬКИЙ.

Перший унятський митрополит України-Руси.

Ствердивши се, доходимо до ось якого висновку: архиєп. Петро був наперед, під кінець 1244-го р., в Італії, щоб там шукати поради й підмоги не лише у голови католицької Церкви, а й у світської влади **principum cl.mens gratia**), в першу чергу очевидно у римського цісаря; не знайшовши вже в Італії Інноκентія IV-го, наш владика мав мабуть нагоду зійтися з кимсь із духовних або світських достойників (дуже можливо що з самим цісарським двором, що саме тогді перебував в північній Італії) та подати йому свої відомости про Монголів; у слід за сим, він подався за папою до Ліону, був на Соборі і там також давав ті самі інформації про Татар; відпис першого оповідання, не знати яким шляхом дістався з Італії до сент-албанського монастиря. до рук Маттея Паріського, натомість копія другого оповідання, через когось з учасників Собору, попала до монастиря в Буртоні та була самостійно втягнена в тамошню хроніку.

Приймаючи такий хід справи, дістаємо одночасно пояснення всіх окремішностей, які бачимо в обох версіях Петрового оповідання про Татар; сі ріжниці вийшли мабуть із того, що хто инший записав чи переписав оповідання в Італії, а хто инший — в Ліоні. Дальший висновок такий: коли архиєп. Петро був вже 1244-го р. в Італії, то він покинув Русь ще перед скликанєм Собору, і значить, що він пустився, в таку далеку дорогу не тому, щоб узяти участь у Соборі, лише початково в иншім намірі, а про Собор довідався щотілько вже на Заході.

* * *

Ось так у центрі тогочасного католицького світа знайшовся чужинець з дялекої землі, викликуючи своєю появою, своєю мовою і своїми оповіданнями загальний інтерес. — Він скоро здобув загальне довіре до своєї особи. Очевидець, той що за ним писав Маттей Паріський, трьома словами виставив йому як найкраще свідоцтво: муж чесний **honestus**), інтеліґентний (**spiritnalis**) і вродостойний (**fidedignus**. Таке враження викликав архиєп. Петро в Італії, й воно, як знаємо, не змінилося в Ліоні. Вкінці, пригадуємо, до такого самого корисного висновку про його особу доходимо з розбору його оповіданя про Татар.

Та ідім дальше за тогочосними свідоцтвами. Оба жерела згідно говорять, що Петро прибув з Руси (**de Russia, Ruthenus**). Значить він не був владикою якихсь Русинів поза межами Руси (так прм. думав Дашкевич), навіть хочби такі Русини тогді могли мати церковну вищу організацію (а се річ цілком виключена); значить одже, Петро походив з одинокої знаної тогді Руси, політичної а не етноґрафічної або кольоніяльної. Згадка про мови в буртонській хроніці не позволяє теж сумніватися, що архиєпископ був і з роду Русином, а не Греком, як так богато висших духовних на передмонгольській Руси. Його грецько словянський обряд також безсумнівний, як се виходить із згадки про ризи нашого владики. — Хоч старих мов він не знав (а може тілько не знав їх настілько добре, шоб ними говорити), його теологічна освіта показалася солідною. Повсталі з сього приводу сумніви розвіялися скоро: окремий іспит під доглядом св. Отця поручив його як найліпше (**peroptime**), Все те в купі основно розбиває всякі підозріння що виросли в головах деяких дослідників, буцімто Петро присвоював собі, чи там що йому приписувано, инший характер, ніж той що його мав в дійсности. Такі підозріння на мають найменшої наукової основи; диктує їх саме тілько конфесійно-політичне упередженє. Зокрема легкодушна **інсинуація Дашкевича**, що мовляв Петро то якийсь міжнародний авантюрист, не додає ученої чести своїому авторови.

Щодо містя в Руси, де Петро був архиєпископом, то у Париса сказано, що Татаре прогнали владику не тілько з його архиєпископської столиці, а й із його країни. Звідси той льоґічний висновок, що Петро не походив з таких земель старої Руси, куди Татаре або цілком не доходили (прим. з В. Новгороду), ані з таких, де національна княжа влада удержалася і по татарськім наїзді і де Татаре напевно не вмішувалися до церковних справ (як прим. в державі Данила галицького, або Ярослава суздальського). Щобільше, вислів хроніки про витнане Петра з батьківщини (**imo ab ipso regno**) можна розуміти тілько одним способом: що той прогнаний Татарами архиєпископ після того нігде в Руси не міг знайти пристановища, а не лише в якій одній княжій волости.

Д. б

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

783 жалоб у найвищому суді. До найвищого суду в Варшаві вплинуло до 21. ц. м. 783 жалоб у справі вневажнення виборчих ліст. Скількість жалоб у порівнанні з р. 1922 зросла вдвоє.

Арештування українських кандидатів. В Бучачі арештували повітового орґанізатора УНДО-ня інж. А. Короля, в Підгайцях удруге канд. УНДО-ня з 54 округа Ол. Яворського, в Камінці Стр. канд. о. д-ра Пеліха. Цего „за розбиття віча“ УНС-а.

Радянське посольство в Варшаві розіслало польським часописам таке спростованя: Супроти появи в польській пресі інформацій, немовби прийшло до згоди щодо перенесення торг. переговорів між СРСР. і Польщею до Варшави і що тому треба чекати приїзду рад. делеґації до Польщі — пресове бюро посольства уповажнене заявити, що повисші інформації не згідні з дійсністю. На це урядова „Епока“ звертає увагу, що рад. посольство не має права розсилати своїх комунікатів безпосередно до преси в Польщі. В пол. міністерстві загр. справ не знають про ніяке посольське „пресове бюро“.

Зїзд старостів. Незабаром в осідках воєвідств відбудуться зїзди старостів під проводом воєводів. Старости дістануть інструкції щодо видавання запоряджень у днях виборів.

Велитенський політичний процес 23. с. м. почався в Вильні один з найбільших політичних процесів від часу істнування Польщі проти білоруської „Громади“. Число обжалуваних доходить до монструальної цифри. Між ними є б. посли Тарашкевич, Мятла, Рак-Міхайловський та інші. Поза точками, що відносяться до заміту ведення шлигунства, розправа буде явна. Процес потріває мабуть до травня, з 12 дневною перервою в часі виборів.

НІМЕЧЧИНА. Зїзд Штреземана з міністром Тітулєском. На Рівієрі відбулися дві зустрічі мін. Штреземана з ром. мін. загр. справ Тітулєску. Потому заявив Тітулєску, що розмови були сердечні. Оба передискутували всі питання ромунсько-німецьких взаємин. Ці розмови доведуть мабуть у Берліні до заключення остаточних договорів.

Німеччина й Литва. До Берліна прибув Карвеліс, литовський міністер фінансів у першому Вальдемарасовому кабінеті. Він має перевести справу граничної комунікації між Литвою й Німеччиною. У цій справі заключено що передтим в Берліні ряд умов.

АНҐЛІЯ. Кріваві бійки в англіканській церкві. Спір за новий требник загострився. У місцевості Вварнввен прийшло до бійки в церкві в часі богослуження так, що проповідник мусів припинити проповідь. Коли він вийшов перед церкву, юрба з 5000 людей напала його камінням. Аж сильний відділ поліції з трудом розігнав товпу ґумовими палицями. (Отсе наслідки „засади“, що мовляв „народ має рішати про церковні справи“. Такі кріваві бійки викличуть колись і в нас ті, що вже тепер зачинають проповідувати „конечність“ заведення в Богослуженнях т. зв. народної мови, хоч самі на ніякі Богослуження не ходять, як нпр. пп. Редактори орґанів партії праці, котрі покищо „пускають“ дописи про „конечність“ реформи в церкві).

ІТАЛІЯ. Новий виборчий закон. По затвердженому радою міністрів новому законові означено скількість депутованих на 400. Синдикати та культурні й добродійні товариства предкладатимуть 800 кандидатів. Із цеї ліcти фашистівська велика рада вибере 400, та вона має право класти на лісту й нові назвища. Готову лісту 400 кандидатів піддадуть під голосування виборців. Виборці мають тільки право притакнути або заперечити. Ліста проходить у цілости, коли здобуде половину голосів виборців, котрі голосували. Право виборче мають уже молоді 18 літ, коли поженені й мають дітей (на полудні се вік повного дозріття).

ЕСПАНІЯ. Плєбісцит ґен. Прімо де Рівери. В анкеті дневника ABC у справі організації держави ґен. Прімо де Рівера заявився за плєбісцитом. Як спосіб висондування загальної опінії вважає він вибори до міських і окружних рад. Будучий лад повинен опиратися на дисципліні з одною тільки парляментарною палатою. Цей лад повинен бути справжнім висловом опінії краю.

ЯПОНІЯ. Вибори. При останніх виборах до парляменту урядові партії осягнули повну побіду, бо здобули 228 мандатів. Опозиція здобула 214 мандатів. Соціялістична робітницька партія 5 мандатів.

КИТАЙ. Південний Китай проти комунізму. Ґенерал Чан Кай Шек обняв команду над південною армією. У відозві зверненій до населення Нанкіну заповідає безоглядні репресії проти комуністів й обіцює особисто вести похід проти Північного Китаю.

Козача еміґрація.

(Від власного кореспондента).

Подебради, в лютім 1928.

Еміґрація донських, кубанських і терських козаків є досить численна. Основні маси козачої еміґрації скупчені на Балканах, у Франції та в Чехословаччині, де студіює чи покінчило студії богато соток молодої козачої інтеліґенції. Тут найбільше розвинено й громадсько-політичне життя. Більша частина козаків, а головно їх керуючі чинники, хоч і творять свої краєві чи станові орґанізації — є під впливом російської державної ідеології — особливо торкається це Донців та Терців. Атамани козачих військ, Донський — ґен. Богаєвський, Кубанський — ґен. Науменко, Терський — ґен. Вдовенко є звязані з вел. князем. Ник. Николаєвичем. Певна частина кубанців-українців іде в контакті з українською еміґрацією, але ще не має виробленої та єдиної політичної ідеольоґії та програми. Друга частина козаків є під впливом російських демократично-федералістичних течій та творить Козачий Сільсько-Госп. Союз в Празі. Останні часи принесли нові явища — народження самостійницької групи серед Донців, яка стремить до державного Союзу з Україною на заході та до створення в майбутньому Козачої Держави із території південного сходу б. Росії. Ядром має бути Державна Унія Дону та Кубані. Ця течія видає журнал „Вольне Козачество“ двома мовами: російською та українською, гуртує переважно молоду донську інтеліґенцію і є пересякнута виразно протиросійськими настроями. Групу, що започатковала цей напрям, репрезентують: ген. шт. ген. Бикадоров (Дон), п. Фролов (Дон, б. полк. Укр. Армії), інж. Білий (Кубань), д-р інж. Федоров (Кубань). О скільки відомо, група ця веде широку організаційну роботу, звязану з плянами уряду УНР. *О. Б.*

Михайло Хамула

Львів, площа Трибунальська 1.
тел. 42-84
поручає великий вибір
КИЛИМІВ ГЛИНЯНСЬКИХ

74 Уважайте на адресу! 10-10

Політичний процес 17-ки

20-го дня розправи адв. Старосольський заявив, що появилося багато вістей про погрози на адресу оборонців, урядовців , свідків і суддів прис., котрі заанґажовані в сій розправі. Ті погрози се акти свідомої провокації. Колиб була хоч тінь підозріння, що ті провокації походять з укр. суспільности, то всі оборонці зложилиб оборону.

Предсідатель ствердив, що трибунали до сеї пори ще не грозили, але на внесок оборони в справі погроз буде запитана поліція.

21-ий і 22-ий дні розправи минули на читанню актів.

Розправа треває далі.

Вияснення п. М. Таранька.

(В справі виборів).

На допис з Войнилова, поміщений в 11 ч. „Нової Зорі“, дав п. М. Таранько нашій Редакції устно вияснення слідуючого змісту: „Я ніколи не висилав ніяких листів про підпирання учителів-кандидатів з поодиноких партій. Зате відповідно до ухвал „Комітету для підпирання учит. кандидатур“ з січня с. р. підписав я як директор учит. орґанізації лист, висланий до всіх мужів довіря учит. орґ. в справі ухваленої збірки на виборчий фонд. Відпис того листа вручаю (печатаємо його нисше — Ред.). Написав той лист голова „Комітету“ уч. Авґустин Домбровський. Я підписав його як директор орґанізації. Як зі змісту листа слідує, взиває він до збірок на учит. кандидатів без огляду на те, до якої партії даний учитель належить. Коли є люде, котрі кажуть, що бачили инакші мої листи у виборчій справі, нехай мене повідомлять про се, а я удамся на судову дорогу проти тих, шо сфалшували листи, бо я инакших листів як залученей тут не писав“.

ВП. Товариші і Товаришки!

Кандидатські листи майже у всіх виборчих округах усталені. Около 8 учителів кандидатує на листах ріжних партій. З того 4 кандидатів Великановича, Коваля, Зубрея і Василишина мусить фінансувати Комітет для попирання учительських кандидатур. Успіх, або неуспіх наших учительських кандидатів буде залежати в значній мірі від фінансової сили, від фінансових засобів Комітету. На жаль велика більшість Товаришів-ок не доповнила ще своїх фінансових зобовязань на виборчу акцію, а через те Комітет находиться в безраднім положенню. Просимо і взиваємо Товаришів-ок, щоби негайно сповнили свій становий і горожанський обовязок в відношенню до теперішних виборів.

Гроші просимо висилати на адресу відому Товаришам. — З товариським поздоровленням — „Комітет для попирання учительських кандидатур. М. Таранько. А. Домбровський.

Замовляйте цікаву книжку
ПРО ПОЯВИ ДУХІВ п. н.
СПІРИТИЗМ
як 3. кн. „Бібліотеки У. Х. О.“
Ціна 2 зол., з почтовою перес. 2·50 зол. — Замовлятй в Адміністрації „Нової Зорі“.

ФІРМА РОМАН ЗУБИК **ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.** поручає **новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Анґлійські крепи на реверенди і папістики для** 120 **П. Т. Отців.** 7—20

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Спомини.

Великі історичні події 1914—1920 рр., спомини про них у ріжних народів і великий брак їх у нас.

Всім нам іще живо стоять перед очима великі історичні події в Европі й й на Україні 1914—1920 рр. Всесвітня війна, що її тереном були Европа й Україна, революція в Росії та розпад Австро-Угорщини, відродження української державної ідеї на В. Україні і в Галичині, Українська Держава і вкінці її упадок та наслідки того упадку — отсе найголовнійші тільки моменти згаданих вище подій.

Велике число Українців брало у згаданих подіях безпосередню участь як активні діячі. Ще більше було їх свідками, пасивними обсерваторами. Вкінці кождий із нас знає про сі події з переказів учасників або свідків.

Але чи багато Українців написало вже про згадані вище події свої **спомини?**

Всі західно-европейські народи мають про ті часи вже велику літературу споминів. Вільгельм II і кронпрінц, Гінденбург і Людендорф, Гецендорф і Чернін, — щоб згадати тільки б. Центральні Держави і найважнійших їх діячів — написали вже й опублікували свої спомини. А поза тим появилася і раз-у-раз появляється безліч споминів про недавні великі часи в Німеччині, Франції, Англії, Росії і в новозбудованих державах — спомини політиків, військових і т. д.

Зокрема слід згадати наших сусідів: Москалів і Поляків. В одних і других появилося про сі переломові роки стільки споминів, що з них вже нині можна зложити цілі бібліотеки.

Передовсім у Москалів. В них пишуть і публікують спомини в Росії і на еміграції, окремими виданнями і в періодичних журналах. Сама російська еміграція видає в Берліні, Парижі і Білгороді кілька постійних публікацій, присвячених в цілости російським спогинам. А в СССР. — там саме під теперішню хвилю (десятиліття революції в Росії!) появилася повінь споминів: окремо, в спеціяльних видавництвах і в періодиках.

Багато споминів про перешумілі історичні події появилося і появляється також у Поляків. Погляньте тільки на вистави книгарень у Львові і переконаєтеся, що нема тижня, щоби ви не побачили нових і то більших розміром споминів. Як пильно Поляки дбають про передання грядучим поколінням споминів про недавне минуле, свідчить нпр. те, що саме у нашім Львові вже кілька років виходить польське періодичне видавництво, призначене тільки на публікування коротких споминів (зі знимками) б. польських леґіоністів. Се двотижневик „Пантеон Польскі“. Окремо слід згадати спомини польських жінок, яких появилося вже багато і раз-у-раз появляються. Декілька з них написали Польки з України, які й описали в своїх споминах події на Україні. Се спомини Коссак-Щуцької, Дунін-Козіцької, Дорожинської й ин., з яких деякі появилися вже кількома виданнями. Доказ — як польська суспільність купує і читає спомини. Ще в більшій мірі поступає так російська суспільність.

Та як жеж мало споминів про ті часи в Українців! Не тільки про події загальні, але навіть про події на Україні...

Д. Дорошенко, Винниченко, Назарук, Левицький, Андрієвський, Леонтович, Гетьман П. Скоропадський, ґен. Капустянський, ґен. Петрів — отсе чи не всі більші і ціннійші українські спомини про недавні історичні часи. А крім того ще кілька десяток дрібнійших — инших авторів.

Переглядаючи авторів укр. споминів, опублікованих досі, ми дуже мало знаходимо серед них осіб, що в згаданих історичних подіях відіграли провідну історичну ролю. Вистарчить згадати, що серед них не знаходимо зовсім таких імен, як М. Грушевський, С. Петлюра, Е. Петрушевич, імен, що є заголовками для цілих розділів новочасної української історії. А поза ними нема ще цілого ряду инших українських діячів.

Навіть 10-ті роковини відродження української державности, що припадають якраз сего року, не принесли нам, тай ледви чи принесуть, щось замітнійшого. Зокрема не чути нічого про українські спомини з нагоди 10-ліття боїв за **Львів** (1918—1928), хоч польських маємо вже масу (між ними великі 2-томові спомини коменданта польських військ у Львові в 1918 р. Ч. Мончинського).

Найвища пора звернути і в нас серіозну увагу на спомини. Час іде і робить своє. Одні вмирають і забирають пережите зі собою у могилу, другі забувають. Тому треба братися до писання споминів негайно, без огляду на се, чи є вигляди надрукувати їх тепер, чи ні. Бо добрі спомини скорше чи пізнійше будуть напевно надруковані.

Незвичайно причинилобся до зросту літератури споминів у нас спеціяльне видавництво, присвячене виключно споминам. Мігби се бути періодичний журнал або бібліотека споминів, в яких крім споминів сучасних можнаб публікувати і давнійші. А давних споминів про Україну, головно чужинців, стільки і такі вони цікаві.

Отже пишім і видаваймо спомини!

Ів. Кревецький.

ЯК ПИСАТИ СПОМИНИ?

Хто хоче довідатися, як писати спомини, то докладні пояснення і вказівки знайде в книжочці Ів. Кревецького й Ос Назарука п. з. „Українська мемуаристика — Як писати мемуари (Львів, 1923), котру можна набути в Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка, Львів, Ринок ч. 10. Ціна 80 гр.

УКРАЇНСЬКА МЕМУАРИСТИКА В XI—XX СТ.

Тим, що бажалиб зазнайомитися зі старими українськими споминами, поручаємо спеціяльний випуск „Старої України“ (1924, IX—X), присвячений в цілости українській мемуаристиці від найдавнійших часів аж по нині. Випуск сей можна набути в Книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові, Ринок 10. Ціна 2 зол.

Бібліографія.

Ґен. В. Петрів. СПОМИНИ З ЧАСІВ УКРАЇНСЬКОЇ РЕВОЛЮЦІЇ (1917—1921). Ч. І. *До берестейського миру.* Накладом „Червоної Калини“. Львів, 1927. Ст. 180. 16°.

Як шеф штабу російської дивізії на зах. фронті підчас великої війни, відтак на українській службі як комендант Запоріжського полку ім. К. Гордієнка та кінних Гайдамаків, за Гетьмана Скоропадського на ріжних посадах, потім як комендант житомірської Юнацької школи, Північної Дивізії, дальше як військовий міністр У. Н. Р., інспектор піхоти, начальник ґенерального штабу, вкінці як звичайний інтернований у Польщі — автор був свідком й учасником богатьох подій, які поклав собі за завдання змалювати у своїх споминах.

Перша частина його споминів обіймає час від вибуху революції в Росії в 1917 р. до заключення Україною миру в Берестю та походу Німців на Україну в 1918 р.

Як на екрані перед читачем пересуваються такі події: розклад російської армії на фронті, виділювання й обєднування українських частин, їх поворот під командою автора на Україну, приїзд до Київа саме підчас боїв у місті між військами Центральної Ради й большевиками та бої у Київі, евакуація Київа, відворот на захід і зустріча з Німцями. Зокрема 2 факти звертають увагу в описі боїв у Київі: 1) змагання нечисленних вичерпаних фізично військ Центральної Ради з київськими большевиками при „невтральности“ цілих українських полків, добре відживлених, випочатих, зодягнених і узброєних, які мали тисячі людей та носили суто українські історичні назви, як Сердюки і Сагайдачники, а які, проклямуючи „невтральність“, помагали харчами і набоями большевикам... і 2) становище супроти київських большевиків С. Петлюри, котрий у грізну хвилю спасав їх перед своїми власними військами... (ст. 124—125).

Спомини ґен. Петрова написані поважно й безсторонно. Стиль їх короткий і ясний — військовий. З признанням слід підчеркнути 2 прикмети автора: його скромність у відношенню до власної особи і такт у відношенню до инших. Не зважаючи на богацтво фактів, спомини читаються легко як повість. Поруч споминів б. гетманського мін. зак. справ Д. Дорошенка і ґен. М. Капустянського, се треті цінні спомини, що їх видала „Червона Калина“. Побажатиб, щоб як найскорше появилися дальші їх частини. *Кр.*

Ю. Магалевський. ОСТАННІЙ АКТ ТРАҐЕДІЇ. (Етап визвольної боротьби українського народа) (1917—1920). Львів, 1928. Ст. 55. В. 8°.

На основі власного щоденника, відомий український артист-маляр Ю. Магалевський оповідає про останній акт змагань військ УНР. з большевиками в 1920 р.: про воєнні переходи т. зв. Запоріжської Дивізії, відтак повстанчої ґрупи, котрими командував неустрашимий полк. Гулий-Гуленко. В XII розділах автор розгортає жахливі картини від поч. 1920 р. аж до залишення урядом і недобитками військ УНР. України та переходу до Польщі, де їх остаточно зліквідовано.

Відповідальними за ту траґедію автор робить партії і керманичів того часу. „Замість підбирати людей найвидатнійших і найздібнійших — каже він — вони (партії), засліплені своїми успіхами на вічах, сміло вхопились за керму, не підрахувавши своїх сил і не думаючи над тим, що кожний їх крок тягне за собою наслідки великої історичної ваги і що за їх помилки нарід буде платити тисячами голов. А тимчасом склад тих партій був дуже убогий. В їх центральних комітетах було дуже мало людей з вищою освітою, а головний кадр їх становили люде неосвічені, малограмотні, молоді, а як додати ще людей несумлінних, яких нічого не коштувало стати під той чи инший прапор, аби лише дірватись до теплого місця, то стає зрозумілим, що було дуже мало кому думати про державне будівництво та ще одночасно вести боротьбу на декілька фронтів. Доля захотіла дати нам для збудования держави все, що треба, лише треба було все те уміти використати. На великий жаль і вічний сором керманичам того часу, все було розгублено...“

Спомини Ю. Магалевського читаз напруженою увагою. *К.*

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА“, — Lwów, skr. poczt. ч.11**

НОВИНКИ.

Дневникарський закон. У найкоротшому часі мають скликати в Польщі конференцію інтересованих дневникарських орґанізацій та видавців часописів, щоб узгіднити спірні точки.

— **Ґімназистки комуністки.** В окружному суді в Лодзі відбувся комуністичний процес проти 8 учениць 8-ої кляси обжалуваних в утворенні комуністичної ячейки в ґімназії. Одну з обжалуваних засуджено на 10 місяців, 2 на 6 м., а 3 увільнено.

— **Новий приплив ропи в Бориславі.** На закопі „Козак“ (Нафт. тов. Лінанова) добули в глибині 1.524 м. свіжий самочинний приплив ропи, що першого дня дав 4,2 дист. та продукцію ґазу в висоті 9 m^3 мін.

Продаж міста. Більшу частину ґрунтів, на котрих стоїть Ліверпуль, (Анґлія) з трома передмістями— то є з комплєксом 22.000 домів—продав недавно їх власник льорд Дербі за 1,750.000 ф. шт. льондонському богачеви Гілови. Є це найбільша відома досі в Анґлії трансакція недвижимости. Причина продажі — дуже високі податки від недвижимого майна. (Власність ґрунтів і власність там поділена).

Перший черкеський часопис. (і. л.) В Сирії почали видавати черкеси свій перший часопис, тижневик в французькій, турецькій і черкеській мові, який має обєднати духово всіх Черкесів. На Кавказі і розсіяних в б. Туреччині є їх близько два міліони.

Пасивний опір селянства. Большевія переживає тепер важку аграрну крізу. По офіціяльній статистиці радянське правительство до нових жнив потребує ще для вижившення міського населення та війська 2 і пів міліона тон збіжа. Доси старання зблизити міське населення з міським не довели нідочого. Тепер правительство мусить зужити всіх зусиль для зломання пасивного опору селян, що не хочуть продавати збіжа. „Проба сил“ правительства й сільського населення неминуча.

Плаваючий острів. Між Анґлією і Норвеґією є спір про острів Буве на Півд. Лед. Океані. Норвеґія дала недавно концесію одному підприємству на ловлю китів біля цего острову. Британський уряд запротестував проти цеї концесії, доказуючи, що цей острів від двохсот літ належить до Анґлії. (Відкрив його Буве 1739 р.). Про острів Буве оповідають моряки ріжні дива та звуть його „плаваючим Голяндцем“. Це тому, що острів, що якийсь час зникає, то знову показується. Це явище стоїть мабуть у звязку з вульканічною діяльністю і досі не прослідженe.

„Рух Словянський“. Під таким наголовком буде виходити у Львові під редакцією проф. Лєр-Сплавінського новий польський місячник. У відозві орг. комітету відмічено некорисне для Поляків явище, недостачу зацікавлення братніми словянськими народами. Багато більше цікавляться Словянщиною несловянські народи, чого доказом хочби такі видання, що появилися вже по війні, як **Le Monde Slave, Slavonic Review, Rivista di Litterature Slave, Jahrbücher für Kultur und Geschichte der Slaven.** Це природна річ, бо після війни життя богатьох словянських народів поплило бистрійше. Цвите наука, мистецтво, література, устійнюється політична думка, кріпшає господарське життя. Тож завданням нового журналу буде передовсім річева інформація про всі ділянки культури й життя Словян. Журнал буде аполітичний.

ЛІКАР-ДЕНТИСТ (стоматольог)

Д-р мед. Берта ШНАЙДЕР

абс. дентист. клініки Університету

Львів, вул. Академічна 24.

Тел. 26-58.

ординує в недугах зубів та устної ями.

— - Технічно-дентистична робітня. - —

102 Для незаможних полекші. 7-15

Жертвенність польського духовенства. (КАП). Духовенство підляської дієцезії оподаткувалося добровільно на відбудову духовного семінаря в Янові. Минулого місяця вплинуло від них на сю ціль 19.005 зол. — Парохіяльні кружки в дієцезії зібрали в 1927 році 1374 зол. на місійні ціли.

Соціялізм і молодь. (КАП). 5000 соціялістичних учителів(ок) в Австрії виховує 200.000 катол. дітий, з котрих 67.000 припадає на сам Відень. В дни Божого Тіла в демонстративній антирелиґійній процесії, котру влаштували соціялісти в наддунайській столиці взяло участь поверх 6.000 дітий. Соціялісти не щадять жертв, щоби зєднати собі молодь. „Червоні приятелі молоді“ орґанізують огороди, площі, сходини, позичкові каси. У відповіди на пастирські листи епископату уладили 120 бібльотек для молоді. Вислід: діти в великім числі брали участь у заворушеннях. Чому католики сплять або сваряться між собою тоді, коли противники орґанізують їх молодь для революції? — питають зовсім справедливо оо. Бенедиктини в Інсбруці.

ОГОЛОШЕННЯ

(За оголошення Редакція не відповідає).

СВІЙ ДО СВОГО! Приймаю всякі будови по найтанших цінах, як церкви, школи, млини і т. д. Всякі інформації що до будови уділюю на бажання письменно, відворотною почтою; можу також приїхати на місце будови за звоpотом коштів подорожі. Технічно єґзамінований майстер **Гавриїл Музика в Поморянах.** 143

Б. оператор клініки проф. Ноймана і Ґаєка у Відні.

Д-р Л. Александрович

Спеціяліст від недуг ушних, носа, горла і гортані

Львів, ул. Валова 11., тел. 40-75,

118 6-12

ОКУЛІСТ-ОПЕРАТОР

Д-р А. Гершендерфер

б. лікар віденської клініки і б. секунд. заг. шпиталю у Львові

Львів, вул. Пілсудського (Панська) 3.

65 орд. 8—9 і 3—5. 17—20

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

АРТУРА ШНАЄРА

Львів, Захаріясевича 7. (побіч Техніки)

ПРИЙМАЄ від **9**—1 і від 3—6.

104 **Полекші в сплатах.** 9—10

Дентистично-технічне заведення

Казиміра Цавдерера

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗИБЛИКЕВИЧА 45.

113 **Полекші в сплатах.** 7—10

Фабрика пильників Г. МОНЧИНСЬКИЙ

Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ** до насікання і замовлення на нові. 53 20-25

ПОДЯКА.

Низше підписаний Комітет і Громада села Цецова, Зборів пов., складають сердечну і щиру подяку майстрови ГАВРИЇЛУ МУЗИЦІ з Поморян за гарну і солідну будову церкви в нашому селі.

Поручаємо всім Комітетам і Громадам брати до будови тільки згаданого майстра, що під оглядом тверезости, ощадности, працьовитости і чесности заслугує на повне довіря.

Найтруднійші будови виконує після найновійших технічних плянів.

Цецова, дня 16. січня 1928.

ЗА УРЯД ГРОМАДСЬКИЙ: (печатка)
Тимко Наконечний, нач. гром.
Петро Вівчаровський.

ВІД ГР.-КАТ. УРЯДУ ПАРОХІЯЛЬНОГО В ОЗЕРЯНЦІ: (печатка)

145 1-1 о. А. Задорожний.

Виріб ВЗУТТЯ спортового й люксусового. — Спеціяльна робітня репараційна виконує швидко і дешево

І. Мушинський,

ЛЬВІВ, ЯҐАЙЛОНСЬКА 11 в подвірю.

115 **Тел. 25-31.** 6—15

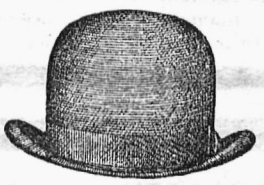

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий!

138 3-?

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

членів

Богословсько-Наукового Товариства

відбудуться

6. марта (вівторок) 1928 р.

о год. 4-ій попол. в конференційній салі Духовної Семинарії у Львові, при вул. Коперника ч. 36. (якшо о год. 4-ій не булоби комплєту то Збори з тим самим порядком відбудуться о годині 5-ій по полудни в тій самій домівці).

ПОРЯДОК:

1. Отворення Зборів.
2. Відчитання протоколу.
3. Звіт Ради (секретаря, скарбн. і бібл.)
4. Звіт Контрольної Комісії.
5. Вибір нової Ради і Контр. Комісії.
6. Внесеня і запити.

о. Д-р Йосиф Сліпий, голова. **о. М. Ґалянт,** секретар.

147 1—1

Сорочки, підштанки, ковнірці, кравати, панчохи, скарпетки, рукавички, трикотажі, **кольоратки,** та імпрегновані маншети — по найнижчих цінах продає ґалянтерійна торговля **ШТАЙНБРУХА, Львів, вул. Трибунальська 1.** (угол Ринку). 73 12-20

ДО ВСЧ. ДУХОВЕНСТВА!

Одинока священича кооператива

„ВЛАСНА ДОПОМОГА“

у ЛЬВОВІ, вул. Корняктів 1/П.

просить Впр. ОО. вписуватися в члени. Уділи в квоті 20 зол. і 5 зол. вписового можна платити частями. Має на складі „Біблійні образки“ і „Наука віри в образках“ о. Семена Біленького, підручники до науки релиґії в школах народних як також яко книжки до побожного читання в дома, можна замовляти в одинокій священичій кооперативі „Власна Допомога“. Інші книжки можна також замовляти. Замовлення полагоджується відворотною почтою.

146 1-1 УПРАВА.

Оснований в 1843 р. **СКЛАД МЕБЛІВ** Оснований в 1843 р

ЙОСИФ КІРШНЕР — ПЕТРО ПІЛЛЄР

ЛЬВІВ, вул. Трибунальська ч. 14. І. пов.

поручає: їдальні, спальні, сальони, кабінети, кухонне уладження, меблі мягкі, занавіси, карнізи і матеріяли на обивання.

Позір на фірму і число дому — над складом порцеляни!

42 15—15

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - Вироби - солідні - **МАТЕРІЇ на МЕБЛІ** нетріскаючі

ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**

першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше

Лев Матвійовський

Львів, Хорущина 8. **Телефон 40-11.**

132 4—10

ОБІДИ з 3-ох страв зол. **1·50**

для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ“ — (давний Людвіг) — тепер

142 4 24

І. Гайдінґер, ::: ЛЬВІВ, ::: ул. Краківська 7.

КИЛИМИ

Глинянські

ЗАБАВКИ,

ВИРОБИ ЛОВІЦЬКІ.

КОСМЕТИКИ,

ФІГУРКИ ГІПСОВІ.

КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ

Львів, вул. Коперника 11. Тел. 26-09

ЛЮДВИК ГЕҐЕДІС

ФІЛІЯ: Килими і кошикарські вироби, Галицька 5. Тел. 30—32.

124 5—10

РЕВМАТИЗМ, гостець, артретизм, нервоболі, болі мязей, ломання і т. п. недуги лікує **Saliment**

виробу АПТИКИ

К. АВҐЕНШТЕРНА

ЛЬВІВ, вул. Красіцьких ч. 20.

119 (угол Казимірівської). 6—10

ЗУБИ виробляю по такім ЦІННИКУ

1 золот. корона	18	зол.
1 золот. зуб	15	„
1 зуб на кавчуку	2	„
1 репаратура	3	„

Все з найлучшого матеріялу

РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.

(де кавярня de la aix).

Знижок не уділюю! 10—24

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: „ОЛЬКА“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі“.

116 6—20

ЗАГАЛЬНО ЗВІСНЕ

ПОРТРЕТОВО-ФОТОҐРАФІЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

К. СКУРСКОГО

котре досі містилося при вул. Богуславського 9., перенесене до нового льокалю **при вул. Коперника 22,** тел. 45-75.

136 5—6

ҐАРНІТУРИ КЛЮБОВІ — ТАПЕТИ — ФІРАНКИ — ДЕКОРАЦІЇ

Т. КИСЯК і СИНИ

Львів, пл. Смольки 4., тел. 40-09.

Власне тапіцерське заведення, вул. Косцюшки 20. тел. 19-85.

99 9-10

РІК ОСНОВАННЯ 1896.

ЗАВЕДЕННЯ КЕРНИЧНЕ - і ФАБРИКА ПОМП -

під фірмою

СИМЕОН МАЛОХЛІБ

ЛЬВІВ, вул. Кубасевича 5. — Тел. 21-71.

виконує керниці ріжних системів для війська, залізниць, повітів, громад, фабрик, броварів, фільварків, господарств, водних стацій і т. п.

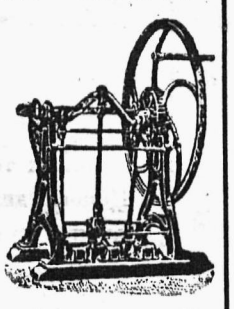

Помпи циліндрові власної конструкції й виробу. Ос шує мочари і півниці. — Ціни помірковані. Кошториси безплатно.

108 2—3

НОВІСТЬ!

ПОМПИ керничні „ПАТЕНТ“

порушувані довільно ручно, мотором, кератом або вітряком. ЛОЖИЩА кулисті. Видатність до 7.000 літр.— 1 год. Ґарантія на 5 літ. Виробляє тільки фірма: Підприємство верч керниць інж. **Фр. ДОМІНІК** Львів, вул. 29. листопада ч. 37, тел. 18-55.

52 4—8

СУПЕРФОСФАТ

ФАБРИКА ШТУЧНИХ НАВОЗІВ

ЙОСИФА і КАРОЛЯ

ТОВАРНИЦЬКИХ

Акційна Спілка

ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 9.

Телєфон 9-11.

Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, потасові соли каїніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева.

126 5—7

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ

накладом „Сільського Господаря“ книжка

„ПРО ПОМІЧНІ ПОГНОЇ ≈≈ ≈≈ ТА ЯК ЇХ УЖИВАТИ“

Сторінок 62.

Ціна 50 грошів — з пересилкою 65 гр.

Замовляти поодиноко і в більшій кількости в Т-ві „Сільський Господар“, Львів, вул. Зіморовича ч. 20.

Належитість за поодинокі примірники можна слати почтовими значками. При замовленню найменше 50 примірників 20 процент опусту!

Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ 1-сторонні від зол. 26·50
2-сторонні „ „ 35·—
в цвіти „ „ 40·—

МАТЕРАЦИ

з морської трави від зол. 34·50
з волосані „ „ 76·—

Сінники готові	від зол.	5·—
Подушки з пера	„ „	18·—
Готові пішви	„ „	3·—
„ **простирала**	„ „	5·50
„ „ під ковдри	„ „	11·50
Вовняні коци	„ „	9·50

ПОЛОТНА, РУЧНИКИ, КИЛИМИ і т. п.

найдешевше продає

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

А. ПЕТРУШЕВСЬКИЙ & М. МЛЄКО

Львів, Коральницька 6, тел. 37-72.

Пінники даром. Для шпиталів, пенсіонатів і т. п. ціни офертові.

131 4-10

„FOSFOR“

ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ

ЛЬВІВ,

пл. Марійська 6/7 І. п. (pl. Marjacki 6/7 I. p.)

Телєфон 44—48.

114 12—16

СУПЕРФОСФАТИ: кістні й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові.
РЕФОРМФОСФАТИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАЙНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97%CaO) — Вапно будівельне.

Достава ваґоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кредит.

ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** — З друкарні Вид. Спілки „Дідо“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 15. (117.) Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 1 березня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 105.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

„IMPLICITE".

Кілька засадничих заміток на уваги про нашу тактику в справі виборів.

На статтю „Відношення Українців-католиків до виборів", поміщену в ч. 11. „Нової Зорі" з 16. лютого, одержали ми доволі заміток устних і на письмі. Всіх їх ні помістити, ні обговорити неможливо, бо се занялоб неодно число. Вибираємо дві найбільш характеристичні надіслані статті. Першу прислав оден з кандидатів УНДО, другу член нашої орґанізації під псевдонімом „Катон". Він не належить до УНДО.

І. Головні арґументи Вп. кандидата отсі: 1) „Стаття в 11. ч. „Н. З." не дає ясної відповіди, як поступати при виборах. 2) Після мене справу належало поставити ясно, так: Голосувати на ці листи, на яких стоять наші *священики!* Така ліста є ч. 18., отже члени УХО *зобовязані* на неї голосувати". — 3) Якщо наші Владики дали згоду на кандидатури священиків на листу ч. 18., то тим самим міститься „**implicite**" обовязок вірних, на цю листу голосувати". — 4) „Ліста ч. 18. у нас в Галичині, це ліста УНДО, а становище цеї партії звісне з її програми". — 5) Зрештою кандидат може дати всяке приречення, щоб одержати голоси." —

ІІ. Річеві арґументи ВП. „Катона", печатаємо окремо в сім числі.

Він пише про те: 1) Що католикови не вільно голосувати на людину, ворожу Церкві. — 2) Що робити, коли у нас нині нема партії виразно християнської. — 3) Характеризує по черзі ріжні партії. — 4) Каже, що хоч між кандидатами УНДО є люде, яких не бажалиб ми собі мати, одначе припускає, що партійна солідарність *чейже* не позволить їм виступати проти програми і висказує свою думку, що католик має безоглядний обовязок голосувати на УНДО, бо інакше можуть побідити гірші партії.

Відповідаємо:

І. 1) Стаття в 11. ч. „Н. Зорі" дає найяснійшу відповідь, яку тільки можна дати серед неясних відносин. — 2) На листах виборчих, як показує досвід, стоять часом імена таких священиків, яких розполітикування довело до крайної демаґоґії. І лучається таке на наших очах, от серед клеру римо-католицького, де пр. кс. Оконь пустився на такі штуки: переодягнув нанятих аґітаторів за поліцаїв, вони його на вічу буцім то арештують; він виголошує до них „палку" промову, що — мовляв — „вязните оборонця бідного народу і косьцьола"... вони миттю буцімто „навертаються", (до косьцьола!), кидають зброю й увільнюють „оборонця бідного народу", падуть перед ним на коліна, маса ревно плаче й несе кс. Оконя на руках у тріюмфі... Він разом зі своїми „поліцаями" вже схоплений на днях правдивими поліцаями. Вправді у нас нема таких Оконів, але се мимо того доказ, що не вільно ставити засади, немовби католики вже тим самим мали „обовязок голосувати" на якусь листу, що на ній є священик. Найкращу научку маємо з о. Ільковим з попередних виборів. А вже ніяким чином не вільно вкладати загального обовязку в такій формі на членів УХО, бож це орґанізація неполітична і *в ній можуть бути люде з ріжних партій.* 3) Коли Владика дозволяє священикови кандидувати, то й мови не може бути про те, немов би се **implicite** (само собою) зобовязувало вірних голосувати на якусь партійну листу. Таж бачимо недалеко, бо в сусідстві, що катол. епископи дозволили ксьондзам кандидувати на листу партій, котрі себе поборюють.

Що більше! Колиб навіть Владика поручив якомусь священикови кадидувати з рамени якоїсь партії, то в тім порученню все і всюди булоб „**implicite**" — передовсім припущення Владики, що священик памятає св. Письмо, котрого сам учить, а котре каже: „Блажен муж не ідет на совіт нечестивих", хіба, що має заповідь відкликання й направи вчинків, незгідних з ідеольоґією Церкви. Застерігаємося згори проти евентуальної напасти, немов би ми партію УНДО назвали або уважали „совітом нечистивих". Говоримо про *оден* випадок в *однім* її окрузі, але про такий, якого „плазом" католики пустити не повинні. Ми вже заняли ясне становище. Але займім — ще ясніще. В окрузі перемиськім на першім місци листи ч. 18. стоїть імя д-ра В. Загайкевича. Не закидаємо і йому „нечестивости" в сучаснім розумінню ляіків та ще й наших... Але закидаємо, що підписав письмо в котрім свому невинному Владиці закинув, що Він присвоює собі чужу власність і що з його причини люде непередчасно сходять зі світа...! Се письмо вислано до Риму й оповіщено перед виборами... Докази на ті закиди неустоялись — ні оден! Чи домагання, щоб признав, що поступив невідповідно, можна назвати „за острим"? Чи за евентуальний упадок листи ч. 18. в тім окрузі (котрого й ми собі не бажаємо) можна булоб складати вину на тих католиків, що поставили таке слушне домагання, — а на Управу УНДО ні? Хоч вона, прецінь усе те бачила, бож таки перед самими виборами оповіщено згадане дійсно горендальне письмо — без стійних доказів. Колиж д-р З. таки не хоче відкликати змісту того, що підписав а ходить о певність листи ч. 18. в його окрузі, то чиж не есть найлекший вихід з ситуації, щоб він зрікся кандидатури? — 4) Програма УНДО в основах зовсім не ріжниться від програми партії праці, котра поборює УНДО. Для-того на саму програму без иньших фактів покликатися годі. — 5) Певно, що кандидати дають усякі приречення тільки задля голосів. Але ми такого рода кандидатів не уважаємо взагалі кандидатами, тільки — чимсь иншим...

ІІ. 1) З першим твердженням другого дискутанта погоджуємося вповні. — 2—3) Замітки його під 2 і 3 знаходять відповідь зглядно вияснення у тім, що ми заявили на замітки першого дискутанта з отсим додатком: „Катон" своїми характеристиками партій хоче доказати і дійсно доказує, що зі всіх партій, розмірно найбільше відповідна, або найменьш невідповідна партія УНДО. Се останнє шан. Автор. бачить добре. До УНДО він не належить. Але з тих своїх слушних поглядів витягає шан. Автор висновок, який не дасться оборонити. А саме відомий висновок, що з двох злих річей треба вибирати меньше зло. Сей висновок, коли його хочеться прикласти до кождого випадку, покажеться з ґрунту хибний. Покажемо се на прикладі, нераз практикованім у дійснім життю. Нпр. влада Нерона казала до християнина: „Убий своє брата, бо як не зробиш того, то він все одно буде убитий, а до того ще твоя мати і ти сам". Річ ясна, що перше зло меньше ніж друге. Але річ рівно ясна, що християнин не вибирав ні одного, ні другого, він до ніякого з них не прикладав руки, хоч знав, що згине. Але се не була резиґнація. Ні, далеко ні! Се й не „наївність" і не „заслїплення" й не „шкодження". Се — ясний принціп, основа, засада кождого доброго і здорового й такого руху, котрий хоче здобути і мусить здобути владу над людськими думками і почуваннями.

4) Найцікавіщий 4-ий арґумент В. П. Автора про партійну солідарність, котра „чейже" не позволить людям (на яких сам Автор не годився би) йти проти програми. Відповідаємо: Чейже д-ра Загайкевича зобовязувала партійна програма (котра каже, що треба навіть „обороняти" гр.-кат. Церкву!) тоді, коли в небувалий спосіб атакував Авторитет нашої Церковної Ґієрархії! І щож у життєвій практиці народів ріпає про повагу та вплив Церкви як не пошана для Ґієрархії в першій мірі?! Тай навпаки: щож гірше підкопує Церкву як не плюгавлення своєї Ґієрархії?

Отже — чи за п. Загайкевичем мають католики голосувати лиш тому, що він член УНДА?

На нашу думку — ні. УНДО не являється ніяким виїмком перед ідеєю католицизму. Для ідеї нашої не істнує щось „екстра". Ми не ворогуємо проти УНДА, як не ворогувалиб навіть з партією праці чи з якою небудь иншою, колиб вона була уважна для Церкви. Ми до тої міри уступчиві в тактиці, що вдоволилисяб звичайним відкликанням тяжких обид, завданих нашій Ґієрархії, до чого д-р Загайкевич обовязаний не тільки як політик і член Церкви, але вже як людина, котра не устоялася зі своїми закидами. Але є якісь границі в уступчивости. Орґанізація, котра переступить і останні границі уступчивости, ніколи не може, не буде і не варт мати голосу в ніякій суспільности.

Наш погляд такий, що колиб д-р Загайкевич вийшов послом, не відкликавши свого злого діла, то се бувби доказ, як дуже впала у нас здорова думка загалу і яка тяжка праця жде Церкву. Вона і ті, що при ній стоять, мусять виконати ту працю, бо є вищі цілі ніж політика і сойми і сенати в Варшаві.

Чи Ви вже зібрали всі виборчі відозви видані у Вашім місті й околиці? Коли ще ні, просимо про се подбати і прислати до нашої редакції, бо потому пропадуть і ніде їх не буде.

Ще на тему відношення

Українців-католиків до виборів.

(З надісланих заміток).

Всі католики, які вже незабаром мають приступити до виборчої урни, мусять знати, на кого їм голосувати. Католикови не вільно голосувати на людину, що не дає запоруки, що у своїй посольській діяльности не буде виступати проти християнської віри, моралі та Церкви а противно католик має голосувати на людину, що у своїй діяльности держатиметься католицьких засад. Річ ясна, що вповні сим вимогам відповідала-би лиш партія виразно християнська. Колиж однак у нас нині такої партії немає, то перед нами стає проблема чи є у нас партія, яка дає запоруку, що не виступатиме проти християнських засад віри та моралі й проти Церкви, а котрі знова партії не дають сеї запоруки. Річ ясна, на перші християнин може голосувати, на другі не може голосувати, якщо хоче бути в згоді зі своїм католицьким сумлінням.

Зачнемо огляд від найбільше ворожих Церкві партій. Мабуть ніхто не сумнівається, що католик не може підпирати комуністичних партій, до яких треба вчислити не лиш комуністів, але й сельробів, правиці й лівиці. Сі партії не лиш прямо перечать всяку релігію, але бажають її заглади. Таксамо не може католик під гріхом голосувати на партію соціялістів-радикалів. Вони, хоч не мають тої диявольської ненависти до всякої релігії що комуністи, однак їх засади є рівнож протирелігійні та ворожі Церкві! Займемося з черги Укр. Партією Праці (УПП). Засади сеї партії не є протирелігійні, а й багато членів сеї партії своїм світоглядом нічим не ріжниться від членів УНД-а, однак їх вихвалювання та спираннся на ворожу Церкві Радянщину не позволяють католикови з чистим сумлінням кинути на них свій голос. Лишався властиво вже лиш Укр. Національно-Демократичне Обєднання (УНДО). Чи може християнин віддати голос на сю листу, яка при сих виборах носить ч. 18. По нашій думці не лиш може, але безоглядно має обовязок совісти се зробити, щоби недопустити хочби своєю байдужністю до вибору иншої листи, з яких кожда, як зазначили ми вище, є ворогом Церкви. Хоч я сам не є членом УНД-я, однак ствердити мушу, що програма сеї партії має виразну постанову, що основою її партії є засади християнської віри та моралі, як також, що боронитиме інтересів греко-католицької Церкви в Галичині. А се вистарчає, щоби християнин міг на листу сеї партії віддати голос. Безперечно, що й між кандидатами сеї партії є люди, яких не бажалиби ми собі мати за своїх заступників, однак солідарність партійна чейже не позволить їм поступити проти програми.

Про УНС-а Даниловича не говорю, по перше тому, що четверта заповідь Божа забороняє католикови свій нарід зраджувати а по друге у відношенню до віри та Церкви нічим не ріжниться від других радикалів. Вкінци співпраця УНС-а з евангелицькими сектярами, передовсім на території станиславівської дієцезії знана кождому.

Здається, що коли практикуючий християнин схоче піти за голосом наших владик, та не голосувати на ворогів Церкви та Народу, то для нього лишається тільки одна ліста УНД-я ч. 18.

Катон.

Партійна політика і мораль.

II

Щоб могти успішно боротись з демаґоґією, треба знайти корінь лиха. Де причина катастрофального стану?..... Відповідь на це питання не легка. В цій справі повинні забрати голос, не лише редактори з обовязку і звалювати всю вину на партійних противників, а своїх за всяку ціну вибілювати, але в першій мірі повинні забрати голос всі кращі представники нашого громадянства і науки — і то без огляду на політичні переконання, одним словом всі ці, що своїм знанням і авторитетом моглиб причинитись до всесторонного вияснення, цього дуже актуального питання, а тим самим і до уздоровлення відносин в нашому суспільному орґанізмі бодай тут — на Західній Україні.

На українській території під Польщею є рішучо за багато партійних орґанізацій. А може це партійне роздрібнення конечне, може воно відзеркалює наше суспільно-політичне життя?

Здорова політична партія—це певна ґрупа людий, котрих лучить однаковий спосіб життя і спільна політично-суспільна ідеольоґія та стремління цю ідеольоґію як найбільше поширити і по можности перевести її в життя. Ось підстави кождої дійсно політичної партії. 1) психольоґічна, це є однаковість або бодай близька подібність суспільно-політичних, зглядно і релігійних поглядів, 2) національна т. зн. спільна державна минувшина, бо без держави хоч у минувшині нема нації, 3) соціяльна т. зн. спільність економічних і клясових інтересів і 4) історична, себто постійні міждержавні і внутрішно-державні переґруповування. Істнування окремих партій — це конечний наслідок державного життя, як т. кож стремління до нього тому, що лише за посередництвом партійних орґанізацій можуть усі істнуючі в даній державі чи народі ідеї і стремління осягнути належний вплив і всі істнуючі в народі сили можуть бути використані у співпраці в державному життю. Підчас коли держава є так би сказати орґанізацією з гори до низів, то партія навпаки — є орґанізацією з долу до гори.

Коли отже таке розуміння і причин і ціли істнування політичних партій приложимо і до наших відносин, то треба призн ти, що наше партійне розбиття не є висловом суспільно-економічного зріжничкування. Велика більшість наших партій не має найменших основ істнування. Це твори штучні або експозитури чужих впливів, або грішний плід наших демаґоґічних амбітників, кандидатів на політичні величини, для котрих особиста образа і жадоба пімсти є достаточним мотивом творити нову „партію“ і прикриваючи особисті інтереси ідеольоґічним парабаном вносити заколот у наше громадянське життя.

З таких людей рекрутується переважна частина наших партійних „політиків“ і вони застосовують такі життєві „засади“ в громадянському життю, а вислід їх — відомий.

Друга причина нашого політичного розбиття це, що істнує в нас з ґрунту мильне переконання, що політиком може бути кожний, і що достаточна кваліфікація є це, коли хто ь на вічу добре горлає. У народів більше вироблених перевагу в політичному життю мають лиш люде незалежні, люде чистого характеру і ті, що на політиці визнаються, тому мають відповідну підставу до того. У нас чим менше хтось на даній річи визнається, тим голосніше кричить. Панує загально „культ некомпетенції“. А яке спустошення приносять у нас такі людці!

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 1 III. 1928. 13

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— „Я“, відповіла хора, „попала в татарський полон уже рік тому. Батько мій Вележинський, має село і може міг би викупити мене, якби знав, де я. Але ті Ґенуенці укривають ліпших бранок...“

— „Чому укривають?“

— Бо сподіваються або тим більшого окупу від родичів, чим довше вони тужитимуть, або великої ціни від чужих, яким разураз показують нас, вивчивши наперед чого їм треба“.

— „А чого їм треба?“

— „Як від котрої. Вони ділять нас, бранок, на ріжні роди. Одних, простих і негарних, призначують до тяжких робіт і до праці вдома. Инших беруть до шкіл“.

Ляшка усміхнулася з прикрістю і сказала:

— „До такої, як тебе призначили, ще добре дістатися“.

— „А до якої школи мене призначили?“

— „Тебе призначили таки до дійсної науки. Навчать тебе читати й писати по свому та може своїх рахунків і спробують продати як служницю до гарему якогось могутнього баші або дефтердара, що має ласку в хана.“

— „На щож їм сього?“

— „Аби мати через тебе знакомства і поміч в ріжних справах.“

— „А щож служниця може зробити?“

— „Як де, як котра, як коли. Неодно вишпіонувати можна. Ті хитрі Ґенуенці вже все обміркували.“

— „А до якої школи призначили тебе?“

— „Мене до зовсім інакшої. Гарних дівчат призначують вони до гаремів своїх богатих панів і вельмож та відповідно кормлять і виховують. Ти бачила, кілько харчів принесли мені?“

— „Бачила. Дуже багато.“

— „І я все мусіла зїсти. Бо якби не зїла, то знов дістала-б кількнайцять батогів, хоч я вже така збита, що сидіти не можу.“

— „За що?“

— „За непослух, кажу. От мене висікли за таке. Приїхав з Трапезунту якийсь старий баша, що хотів вибрати собі між дівчатами нашого пана, — чи панів, бо вони спілку мають, — якусь гарну дівчину до гарему. Привели мене, гарно одягнену й наказали мені, виконати при нім усе, чого мене вчили в моїй школі.“

— „А чогож тебе вчили в твоїй школі?“

— „Се не така школа, як ти думаєш. — В тій школі де я була, мало вчать, але основно. Вчась їсти, танцювати їх танці й інакше поводитися супроти старих а інакше супроти молодих.“

— „Якже?“

Молода Ляшка Ванда троха засоромилась. Але сказала:

— „Як приїде молодий, що хоче купити дівчину, то вона має заховуватися дуже несміло, спускати очі вниз, закривати їх стидливо руками і так заінтересувати й його.“

— „А старого як?“

— „Старого зовсім інакше. Йому має дивитись просто в очі, робити до нього горяче, огнисте око й очима немов прирікати йому роскіш, аби купив*). Отож приїхав тут до нашого пана старий як світ баша з Трапезунту. Кількадесять найкращих дівчат уставив йому наш пан у ряди, а між ними й мене. Всім нам остро пригадали, як поводитися. Баша

*) Автентичне, як і иньші описи з недолі невольниць на сході.

Куди нам іти?

(Стаття надіслана.)

II. Собор Замойський мав для нашої Церкви епохальне значіння. Бо він вказав нам дорогу, по якій має йти дальший розвій нашої Церкви при захованню підставових, характеристичних черт грецького обряду. Переведені в життя ухвали того Собору становлять основу організації нашої Церкви, злученої з Римом, а Собор Львівський з р. 1890 є лише дальшим доповненням Собору Замойського, хотяй не в повнім значінню, відповідно до нових релігійних потреб українського народу, злученого у вірі з Римом. Впровадженнє і розвій культу Евхаристійного, культу Найсвят. Серця Христового, як також майських набоженств, частого а навіть щоденного св. Причастія і ріжних брацтв релігійних йдуть в пропорції до зросту надприродного життя в укр. народі, яке з одної сторони домагається нових форм культу, а з другої знаходить в них нові підмоги до дальшого росту. Унія нашої Церкви з Римом не могла остати лише зверхною, як би хтось думав, що полягає на самім узнанню верховної власти Епископа Римського в цілій Христовій Церкві. Вона є злукою в правдивій вірі і наша Церква через злуку з католицькою Церквою стала містичним тілом, якого головою є Христос і в якім бє надприродне релігійне життя. І тому не можна казати, що нові форми культу, які принимає розбудженне надприродне життя в католицькій Церкві, є нам чужі і противляться нашому східному обрядови і що деякі зміни в церковній дисципліні стоять в противенстві до духа Східної Церкви. Бож ценінь і в старинности християнській — як свідчать памятники — відповідно до зміни відносин і потреб змінялася церковна дисципліна, яка не є ненарушима, як догма; навіть до символа віри зроблено потрібний додаток.

Наші орієнталісти, чи як вони себе називають „геленісти“, уважають за „латинізацію“, противну східному обрядови: впровадженнє в нашій Церкві культу Серця Христового, майських набоженств, читаної Служби Божої, більшого числа престолів, проповідальниць і т. п. і мали би охоту перевести, як се вже раз мало місце в половині XIX. століття, чистку в цілі „відлатинщення“ обряду. Вони не здають собі справи з того, що сі т. зв. „новшества“ є природним наслідком розбудженого релігійного життя під впливом унії, в якій ми вже прожили зверх 300 літ і що вони дістали вже у нас право горожанства та що через їх усунення ми вертаємо радше до форм, які більше питомі російській синодальній Церкві, чим византійській. Не треба при тім забувати ще й того, що після свідоцтв історії кожда чистка обряду промощувала у нас дорогу до схизми.

Цікаве, що теперішна справа „чищення“ обряду припадає як раз на час, коли з огляду на невідрадні політичні обставини наша Церква знайшлася в дуже тяжкім положенню.

Можемо одначе мати певну надію, що здоровий організм нашої Церкви перейде щасливо також і сю крізу.

Політ. процес 17-ки.

23-ий день розправи зійшов на читанню 30 реляцій про політ. інвігіляції обж. А. Стефанишина, 4-х реляцій про Головінського, 5 про Атаманчука, 5 про Ковалиська і т. д. Стверджено, що Атаманчук говорив правду, що 19. жовтня 1926 р. магістрат переводив контролю по кінах, хоч перша реляція магістрату подала хибно, що контролі в той день не було. Відчитано зізнання знавців-рушникарів. З тих зізнань видно, що вони не можуть пізнати, з якого рода зброї походять кулі, котрими вбито Собінського. Потому адв. Шухевич і Старосольський поставили ряд внесків.

24-ий день розправи був по части таємний, бо в часі зізнань капітана Белецкого як знавця військових справ опорожнено салю від публики. Потому адв. М. Волошин поставив 14 внесків у справі ріжних доказів. По нім адв. Шухевич ставив додаткові внески.

25-го дня розправи зізнавали: керовник контролі кінових білєтів п. Флєшар, свідки Яр. Дерлиця, Ст. Охримович і Катерина Миколаєвич. Наступив ряд внесків прокуратора Ланєвського й адвокатів Шухевича, Волошина й Ганкевича.

Більшу часть попередних внесків оборони трибунал відкинув. Оповістив ухвалу про переслухання семії убитого Гука.

Розправа треває дальше.

Наших П. Т. Передплатників просимо;

1. Вирівнувати передплату за біжучий квартал.
2. Про кожну зміну адреси виразно нас повідомляти подаючи стару й нову адресу.
3. На случай неодержання числа „Н. З.“ негайно його реклямувати.

АДМІНІСТРАЦІЯ.

Вибори 1928 р. в дотепах.

I. Найлучший конціпієнт між соціялдемократами на всю „Малопольську Всходню“ п. Вол. Темницький кандидуючи сказав ось що:

„Голосуйте тільки на лісту такої партії, котра може впровадити до сойму кількадесять послів, — а не одного хирлявого і то такого, що не має поняття про закони, а при тім має страшну зарозумілість!“...

II. Залізний медик Ваць Будзиновський, котрий має вже за собою 80 курсів медицини, сказав на засіданню партії праці, опираючись на просто стоячім Секелі: „Українському народови треба дати таку лісту кандидатів, на котрій булиб імена виключно тверезих людей і таких, котрі самі до чогось довели в життю, бо інакше — йшли діди на муки, підуть і правнуки!“...

III. Голова українських соц. радикалів д-р Левко Бачинський сказав на вічу в своїй родинній місцевости: „Віддайте свої голоси тільки такій партії, на чолі котрої стоїть найвострійший радикал, котрий не має і ніколи не мав найменшого нахилу до угоди з ніким але буквально кажу — з ніким!

IV. Тов. Дурдела, найлівіший з лівих, що зизують до сходу сонця, не скінчивши навіть одного курсу в IV клясі, сказав, кандидуючи: — „Товариші! Поляки мають людей учених у високих школах! Вони знають навіть, де перець росте. І що насупротівко їх послів може значити такий туман, котрий навіть трьох кляс не міг скінчити?! Нехай він себе називає і сто разів величає селянсько-робітничим, „сельробом“, то щкода на таку кандидатуру кождого рубля, який заощадив небіщик Ілїч з награбленого добра! Длятого голосуйте тільки на вченого чоловіка!“... Дальші характеристики слідують.

опираючись на палиці, переліз попри нас і кожду оглянув. Я, як подивилася на нього, то мало не зімліла: старий, згорблений, каправий, голос має, як сухе, ломане дерево. А він якраз показав — на мене! Вивели мене з ряду ні живу ні мертву й сам пан запровадив мене до окремої кімнати зі старим башою, де той при нім мав мене докладнійше оглянути. Наш пан ще подорозі давав мені очима знаки, як поводитися. Але я постановила собі, поводитися якраз інакше ніж мене вчили.“

— „І доконала свого?“

— „Так. Старий баша приступав до мене кілька разів, а я ні оком на нього не глянула, хоч мій пан аж кашляв з гніву. І баша сказав йому при мені: „Щож! Вона гарна, але без життя. Не хочу!“ Тай поїхав, не купивши нікого!“...

— „Я таксамо зробилаб.“

— „А я вже ні, нехай діється, що хоче. Бо через тиждень били мене тричі на день так, що я від памяти відходила. Більше не хочу того. Коби тільки той сам баша не приїхав у друге.“

Дрож потрясла нею.

Настуня потішала її.

— „Адже він уже тебе не схоче.“

— „Ага! Ніби він памятати-ме, що вже раз оглядав мене. Приберуть мене зовсім інакше, волосся опустять на груди, не назад — о, бачиш, яке гарне волосся виплекали в мене! Вони знають як се робити!“

Показала своє дійсно гарне і буйне волосся тай відітхнувши додала:

— „Маю таке прочуття, що той старий труп таки купить мене!“

Почала плакати тяжко.

— „А щож він тобі зробить, як ти не любитимеш його, навіть коли вже тебе купить?“

— Ех, якже ти нічого не знаєш про се, що вони виробляють з непокірними невольницями, які не піддаються всім їх забаганням! Поживеш, то почуєш. І тут між нами є такі, що були вже в гаремах у Царгороді і Смирні і Єгипті. Оповідають страшні річи.“

Настуня задумалася.

Перед її очима стояв розірваний ланцух на тринітарській церкві монахів як символ усього найкращого. Щойно тепер зрозуміла, що значить невольниця, а що свобідна людина. Розірваний ланьцух на тринітарській церкві видався їй золотим символом, дорогим над усе. Нараз прийшло їй на думку, що коли сьогодня вчує голос дзвону з тої церкви, то відзискає свободу.

Пригадалося їй, що батько її дуже не любив таких забобонних повірок. Але не могла опертися тому, що тепер уродилося в її душі, хоч воювала з сим. Може сьогодня неділя? — подумала. Бо в дорозі втратила рахубу днів. А боялася запитати товаришку недолі, чи вона не знає, що сьогодня за день: хотіла як найдовше дуритися, що сьогодня неділя і що зараз задзвонять на вечірню молитву в тринітарській церкві. Той голос мав для неї бути знаком, що буде ще свобідна, на волі в дома, в Рідним Краю. Ті два поняття: Рідний край і свобода лучилася в її думках і мріях нерозривно.

— „Не мав слушности батько, коли говорив, що здоровля найбільше добро людини,“ подумала. „Бо ще більше добро свобода.“

Але не давала по собі пізнати того, що діялося в її душі. Інстинктом чула, що веселість і глибоке почутте радости з життя — одинока її оборона.

— Не журись сказала до Ляшки. „Що має бути, те буде!“

(Далі буде.)

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ

До чого доводить націоналістів виборча горячка? „Коломийські Вісти“ перемінили назву на „Вісти Покуття“ і зачали виходити як орґан УНДО. В ч. 4. на ст. 4. того орґану есть опис трох віч у Семаківцях коло Заболотова, на котрих не дали говорити членови УНДО. Автор опису, мабуть той сам нещасний бесідник, пише про се дослівно так:

„Річ ясна, що навіть сам Пан Біг, якби належав до УНДО (!) або до радикалів (!), нічого бувби не вдіяв, бо за острійше слово можна було стратити бодай кілька зубів...“.

На самім переді того самого числа „Вістей Покуття“ красуються такі слова: „Українські націоналісти!... Освідомлюйте громадянство в руїнницькій роботі ворогів національного обєднання!“ — Що значить цей клич, не легко розчовпати звичайній людині, бо не знати, чи націоналісти хочуть освідомлювати „ворогів“ у руїнницький роботі, чи таки своє громадянство в тійже роботі... Одно тут певне: що такі „писаннячка“ як висше наведене про Пана Бога, дійсно свідчать про велику руїнницькуроботу, яка вже наступила в голові того націоналіста, що таке написав. Дивно нам лише з редактора того нац. орґану п. Антона Каратницького, котрий пустив таке безглуздє в орґані, за який відповідає. Велику заслугу і довго треваючу славу мавби той наш дослідник, котрий завдавби собі труду, вибрати зі всіх українських орґанів за час виборчої аґітації, таку й подібну „просвіту“, якою наші „письменники“ годують „бідний нарід“...

Демаґоґія процвитає тепер найкраще не в чисто большевицьких орґанах (ті вже виспівалися), але в закалтурених радянців. До них належить головно орґан „Праця“. Він у ч. 23. приніс передовицю, де в кождій стрічці приходить слово „нарід“, „народу“, „народови“ і т. д. Нпр.: „До сойму можуть увійти як укр посли тільки щирі (о!) непродажні Українці, (одно тонке питаннячко: чи українці, котрі видають пр. два орґани, хоч зломалого гроша при душі не мають, можуть бути „незалежні“? Розуміється, ми не підозріваємо Вп. Панів з партії „Праці“ у продажности, тільки в залежности, нпр. від лихварів, які дають гроші на процент і то грубий (— Ред.) народові відомі, серед народу працюючі, такі, що для народу хочуть працювати (видко, що в тій партії є два ґатунки непродажних Українців: одні вже саражи працюють „для народу“, а другі хочуть працювати) і його (значить: нарід) боронити“ і т. д. без кінця... Такої „народолюбної“ партії ще не було як світа та сонця. Аж та партія розділить „без викупу“ навіть остатну дебру і нетру! Собі не лишить а „народови дасть“. Бо вона з непродажних Українців і тому не буде продавати жадної нетри. Всьо дарує без викупу... (Грицю, Грицуню! Чи то не ти таке виписуєш „бідному народови“?...). Дальше пише „Праця“, що Україна за Збручем розвивається в гарну (!) національно-хлопську державу“... розуміється, з електрифікацією й ласками для — аґітаторів, котрі хвалять гарну державу, а з батогами для хлопа, котрий у ній стогне так, як не стогнав навіть за панщини. Алеж чому редактори „Праці“ не їдуть в ту „гарну державу“? В цілій статті „Праця“ нападає наше духовенство за те, що воно не вірить в ту „гарну держаку“ і в щирість „редакторів“ „Праці“... І „Праця“ „боронить“ перед духовними — нашу Церкву! Словом хоч сядь тай плач зі сміху — такі дивогляди виписує орґан партії „Праці“. Та сего не досить! Далі „боронить“ той орґан не тільки наш „бідний нарід“ і „бідну церкву“, але й гетьманів — і то перед Д-ром Біляком за те, що той буцімто мав прозивати наших Гетьманів, а перед Тершаківцем навіть за те, що той буцімто мав — потакувати... Треба знати, що пп. Біляк і Тершаковець кандидують проти партії праці, котра уважає большевію „гарною державою“. Видко, що в тих околицях прихильники советів уважають вказаним спекулювати на такій поважній річи як історична ідея, відповідно до інструкцій большевиків, що можна на всім спекулювати, а потому всьо оплювати... Вкінці закидає „Праця“ також о. Шуплатови, що й він „прозивав Гетьманів“ негарними словами! Радимо товаришеви з „Праці“ не писати про Гетьманів ні зле ні навіть добре, бо се товаришови так не до лиця, як пр. корові везти золоту карету разом з арабським конем. Вже лучше нехай товариш натякає, що всі инші кандидати „продажні“, лишень ті „непродажні“, котрі йому виплачують стрічкове і тому їх „треба вибирати“ для народу. Потому є в „Праці“ образок, як священик вішає двох хлопів і везе на собі пятьох жидів, а шестий жид вилазить на нього... Таких ілюстрацій не було ще у нас від часу, як „батько“ Трильовський „опікувався бідним народом“, поки нарід не сказав йому, що має досить...

Як світить „Світло“? Чим ближе дня виборів, тим більше дістають „головокруженія“ всякі укр. аґітатори й редактори. Большевицьке „Світло“ в ч. 8. лає вже, не розбираючи, всіх у передовиці п. з. „Безпринціпний блок розбивання“ дає школу своїм недавним спільникам Вальницькому й Дурделі. У статейці „Ганебна річниця“ лає страшенно берестейський мир з 9. II. 1918, а то їзза... яєць і спіритусу, що їх Німці вивезли трохи з України, котрі за те охороняли Україну перед бандою грабіжників, що плила з Москви. Проти тої банди, котра опісля 10 літ висмоктувала і ще смокче Україну, „Світло“ розуміється ні слова не скаже. — В третій статті „Світло“ називає редакції „Діла“ й „Нового Часу“ бюрами розвідчиків (шпіонів) і т. д. Оттака „наука“ супе тепер по нашім краю...

Населення не хоче йти до виборів. „Всхуд“, що виходить у Здолбунові, пише в ч. 5—59: „Виборча акція на Волині есть, коли не ненормальна, то в кождім разі така, в котрій нормальних виборів вести годі. Отже не треба дивуватися, що населення нерадо йде на віча і всякі виборчі зібрання. З оглядів на цензуру не можемо подати ряд цікавих причин того“.

Замовляйте цікаву книжку
ПРО ПОЯВИ ДУХІВ п. н.
СПІРИТИЗМ
як 3. кн. „Бібліотеки У. Х. О.“
Ціна 2 зол., з почтовою перес. 2·50 зол. — Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“.

Папський посол на Україні
в рр. 1245—1247.

(З записок І. Пляно Карпіні).

В 1245. р. Папа Іннокентій IV. вислав у важній дипльоматичній місії посольство до Монґолії в центральній Азії. Послом був францісканський монах І. де Пляно Карпіні. Шлях вів через Німеччину, Чехію, Польщу та Україну. Подорож свою Пляно Карпіні описав докладно. Подаємо зміст тих частин опису, що відносяться до України.

Вже в ленчицького князя Конрада Пляно Карпіні зустрів українського князя Василька (брата Данила, начального тоді володаря України), що разом з мазовецьким князем був у поході проти Ятвягів. Від Василька Пляно Карпіні довідався дещо ближче про Татар, бо саме тоді вернули від них княжі посли. Князь Василько на просьбу кн. Конрада та його епископів взяв папського посла зі собою до своєї землі та задержав для відпочинку декілька днів у себе у Володимирі (кін. 1245).

На просьбу Пляно Карпіні кн. Василько скликав своїх епископів. Їм папський посол прочитав папське письмо, в якім Папа завзивав їх, щоби вернули до церковної єдности. Посол говорив іще і від себе та склонював князя, епископів і бояр до унії з Римом. Тому одначе, що кн. Данила не було дома, бо поїхав був до Батия, кн. Василько не міг дати папському послови остаточної відповіди. Опісля кн. Василько вислав Пляно Карпіні в супроводі свого тивуна на Сокаль і Броди до Київа.

Вже на Волині побачив посол перші сліди татарської руїни. Чим ближче до Київа руїна ставала чимраз більшою. Вкінці на поч. 1246 р. посол прибув до Київа. Київ, що ще так недавно славився широко своїми богацтвами, був зовсім зруйнований. Та найважнійше: Київ був у підданстві Татар, в імени яких управляв ним тисяцький. Цікавий опис побуту у Київі.

З Київа Пляно Карпіні вибрався у супроводі київських провідників у дальшу дорогу до Татар. Шлях вів спочатку Дніпром, а далі степами. В степах посол зустрічав ріжні татарські орди, начальників, їх двори, з якими мав розмови — і все те описує. Зокрема орду Куремси.

В дальшій подорожі Пляно Карпіні зустрінувся з кн. Данилом, що вертав від Татар. Коротка розмова обох, взаїмні інформації й оба поїхали далі.

З черги прибув Пляно Карпіні до орди Батия, яку описує докладнійше.

Вкінці 22.VII. 1246. Пляно Карпіні прибув до головної орди, де знаходився головний хан Ґаюк. В Ґаюка застав суздальського кн. Ярослава. Дуже цікавий опис побуту у Ґаюка: його богацтв, вибору на гол. хана, переговорів з ним та його відповідь Папі. Порозумівався папський посол з Татарами при допомозі руських перекладачів. На дворі Ґаюка був між ин. золотник Русин, що називався Кузьма. Він був у ласках Ґаюка та нераз ставав папському послови у пригоді. Сей Кузьма показував папському послови ханський престол, що його сам зробив і на якім хан сидів, та його печатку, яку також сам зробив.

Полагодивши справи в Татар, Пляно Карпіні вибрався в поворотну дорогу — знова на Київ і Володимир. Вол. згадкою про побут у Київі (1247 р.), де зупинився на якийсь час, та великий бенкет князів Данила і Василька на честь папського посла, нових розмов про злуку з Римом і в результаті — висилкою разом із папським послом княжих послів до Папи й кінчаться записки Пляно Карпіні.

„Данило і його брат Василько справили для нас великий бенкет і насильно задержали нас у себе через вісім днів. Тим часом нарадившись з епископами та иншими достойними людьми про те, що ми їм говорили, як ішли до Татар, одноголосно відповіли нам, що хочуть Папу уважати своїм зверхником і батьком, а святу римську Церкву зверхницею і керманичкою, потверджуючи разом із тим усе те, що в сій справі заявили через свого ігумена і з тим післати до Папи разом з нами своїх послів та листи“.*) К.

*) Текст записок Пляно Карпіні див.: Libellus historicus Joannis de Plano Carpini, qui missus est legatus ad Tartaros anno Domini 1246 ab Innocentio IV Pontifice maximo — в „Собраніе путешествій къ татарамъ“. Спб. 1825; польський переклад у M. Wiszniewsk-ого: Historya literatury polskiej. T. II. Kraków, 1840, ст. 208—223; про посольство Пляно Карпіні див. С. Томашівський: Поміж двома світами (Політика, Львів, 1926, чч. 5—6).

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Про св. Евхаристію (КАП). Др. Т. Кубіна епископ ченстохівський видав великий пастирський лист про св. Евхаристію. Повний текст випечатаний в бюлетені КАП-у.

Справа Унії в Росії. (КАП.) Декрет Конґреґації дла східної Церкви поручає монахам монастиря св. Бенедикта в „Аме-сір-Мез“, т. зв. Монахам Унії, ограничити місійну діяльність виключно до Росії. Монастир сей належить до бельґійської конґреґації Бенедектинів, але діяльність його інституцій залежна від папської комісії для російських справ.

Кат. рух на Виленщині. (КАП.) Серед усіх верств громадянства на Виленщині помітне в останних часах стремління до духового відродження. Проявляється воно на реліґійному й політичному полі (реґіоналізм) і серед молоді. Статистика митрополичої курії виказує 240 стоваришень молоді. Литовських катол. орґанізацій молоді есть поверх 20.

Міністер Годжа і релігія у школі. (КАП.) З приводу дискусії над буджетом міністерства освіти в чехословацькім соймі, мін. Годжа заявляючись за признанням катехитам платень, виказав конечність пошанування реліґійних переконань родичів і дітий. Не можна насилувати тих переконань – говорив сей віруючий міністер, — котрі закорінилися так глибоко в словянських краях, де патріотизм і реліґійна традиція злучені від віків.

Православний епископ на Закарпаттю. (КАП.) Найвищий синод православної Церкви, котрого юрисдикції підлягає правосл. Церква у Чехословаччині має іменувати епископа для Закарп. України. Уряд сей обійме еп. Серадін або архимандрит Стефан. Мукачівська правосл. епархія вже від довшого часу без епископа, бо її останній адміністратор проф. теольоґії д-р Дамаскин перейшов на катедру до Білгороду.

Вся православна Церква у Чехословаччині має бути поділена на 3 епархії. Першу творитимуть Чехи й Моравяне, другу Словаки, третю закарпатські Українці; ті епархії не матимуть своєї централі, а кожда зосібна підлягатиме найвищому синодові в Білгороді. Доперва з часом малаб утворитися чехословацька православна метрополія, відтак автокефальна Церква.

Мордуються. (КАП.) По донесенням з Кантону (Китай) розстріляно там недавно без жадного суду поверх 5.000 червоних, котрі брали участь в кантонській революції. Загалом безпосередних виступів, крім кількох інцидентів — проти чужинців і реліґії не було. Уступаючи з Кантону мордували і допускалися большевицькі війська великих звірств. Про судьбу катол. місій в сих околицях нема жадних вістей. З Кван-Сі наспіли вісти про бійки селян зі студентами, що зневажили і понишили святині.

Опінія катол. в Америці. (КАП.) Одно американське фільмове підприємство виставило фільм, в котрім осмішували катол. родину. Довідався про це кардинал з Філядельфії і звертаючись безпосередно до самого директора підприємства запротестував проти вистави сього фільму. Справу полагоджено корисно й образ усунено з обігу.

(КАП.) **В магометанськім королівстві Геджас** (під протекторатом Анґлії, столиця Мекка) основано Лїґу Оборони реліґії та моралі. За дозволом короля Ібн-Саїда оголосила вона ряд приписів, котрі подають наперед у праці та суспільних відносинах мешканців. Приписи сі подекуди дуже розумні, і булиб оправдані в неодній европейській „поступовій“ державі.

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

— **Виборчі арештування.** 25. II. арештувала поліція ред. „Нов. Часу“ Дм. Палієва, кандидата УНДО-ня, в Надвірній д-ра Борисевича, в Коломиї студентів Француза та Чолія, в Перемишлі І. Сенечка ти Івана Василишина, в Городенці аґітаторів 18-тки. Увязнений недавно С. Хруцький уже на волі й знов говорить на вічах.

— **1800 вибор их жалоб у найвищому суді.** До виборчої палати найвищого суду вплинуло до 25. II. 1800 жалоб. Половину з них уже поладнано відмовно. Засідання виборчої палати найвищого суду відбуваються аж по день виборів тричі денно.

306 декретів. На основі закона про повновласти з дня 4. VIII. 1926 р. по день 26. лютого ц. р., видано й оповіщено 306 декретів президента Польщі зі силою законів. Більшість їх припадає на економічні міністерства, в першій черзі на міністерство фінансів і міністерство промислу й торгівлі. Показується, що указами можна правити навіть дуже крикливою „демократією“.

Переговори з Радянщиною на мертвій точці. Справа торговельних переговорів радянсько-польських застрягла на мертвій точці, бо ні Польща ні Радяншина по повороті Голувка з Москви не почали їх. Що між обома державами нема ніякої торговельної умови — то запоряджену недавно вальоризацію мит переведуть щодо Радянщини в усій повноті.

Польсько-австрійські переговори з приводу вальоризації мит. Віденське правительство видало комунікат, у якому стверджує, що для злагіднення наслідків вальоризації в відношенні до австрійського вивозу в Польщу відбудуться в Варшаві польсько-австрійські переговори. В цих переговорах найбільш зважатимуть на зміну контінґенту таких товарів, що їх довіз можливий тільки за спеціяльним дозволом.

Договір Польщі й Америки („Юнайтед Стейтс“) про виміну переступників підписано у Вашінґтоні 23. II. с. р.

ІТАЛІЯ. Цікавий проєкт закона. На внесення Мусолінія прийняла рада міністрів проєкт закона, який звільняє від податків семії з численним потомством під умовою, що батьки семей належать до означених катеґорій. Увільнені можуть бути урядники цивільні, військові (навіть у відставці), державні, або й самоврядні, що вдержують найменьше 7 дітей італійської національности. Інші громадяне італійської національности можуть бути звільнені від податків щойно тоді, коли мають найменьше десятеро дітей. Як обчислили, буде звільнених від податків біля 35.000 італійських родин.

РАДЯНЩИНА. Риков і капіталістичні держави. Центральний комітет союза рад видав відозву, підписану Риковом, у якій м. і. заявляє, що тепер усі сили союза рад звернені на будову економічного життя. „Мусимо тямити — пише відозва — що те, чи наша праця вдасться нам, зависить виключно від удержання мирових взаємин із капітал істичними державами. Щодо цего, то радянське правительство робить усе, що в його силі, шоб зберегти мир.“

ЛИТВА. Відповідь на польську ноту. 27. лютого спеціяльний курієр литовського правительства привіз із Ковна до Риґи відповідь на польську ноту. Ноту вручив він польському посольству цегож дня в полудне, а польське посольство переслало її зараз у Варшаву.

Катол. Ієрархія Франції про вибори. „La Documentation Catholic“ з 4 лютого 1928 принесла вибір з промов французьких Епископів у справі бо вирів, котрі мають відбутися незабаром у Франції. Всі Владики згідно упоминають катол. духовенство, шоб не анґажувалося в якійсь одній партії. Духовні мають доволі душпастирської праці, шоб могли ще свої сили посвячувати партійній борні. Хоч здержливість від виборів Епископи згідно осуджують, то поручають тільки загально поучити вірних, шоб ішли за кандидатами, котрі шанують заповіди Божі та церковні, борються з воюючим жидівством, масонством, анархією та домагаються знесення, виїмкових законів проти церкви й особливо проти монаших чинів. Епископи поручають ще повчити вірних, що пошана католицьких засад у публичнім життю забезпечує не тільки спасення душ але й трівкість ладу та добробут народу. Отже обовязок кождого католика, подбати, шоб католики йшли одною лавою в імя тих засад.

Примітка: — Згадана тут збірка інтересних документів боротьби за католицькі засади в публичнім життю свідчить, що й наша катол. Ієрархія в Галичині заняла вже передтим одиноко можливе становище до виборів і партійної боротьби, поставивши загальну засаду, шоб не вибирати воротів Церкви й Народу. Надуживати таких вказівок для партійної боротьби річ очевидно невказана.

Відчит проф. Ів. Боберського.

П. проф. Боберський, котрий від кількох літ проживає в Канаді й тепер на пару днів задержався в переїзді у Львові, виголосив в неділю 26 II. на запрошення наших громадян відчит про сучасне положення укр. народу в Канаді. Тема, хоч дуже цікава й оповіщена плякатами, стягнула до кімнат Укр. Бесіди ледви пару десяток осіб. Прелеґент говорив: Укр. нарід осідаючи в Канаді від 1890 р., дійшов сьогодні до значного економічного розвитку.

Тип тамошнього Українця — се фармер, хоч есть Українці купці, гостинники та инші підприємці. Професійної укр. інтеліґенції розмірно мало — до 18 чоловіка адвокатів, лікарів та инших. 1) Церква, 2) „Народні Доми“, в котрих приміщені укр. т-ва та 3) постійний звязок зі старим краєм — се три чинники, котрі захищають канадійського українця від винародовлення. Найсильніша есть церква греко-католицька з Преосв. Еп. Н. Будкою на чолі, котра розпоряжає 48 священниками. Православна Церква, розбита на три частини, котрі себе поборюють, в занепаді. Дух її — російський, бо орґанізував її російський уряд, а наші селяне буковинці, ізза недостачі своїх священиків попали під її вплив. Побіч отих Церков безліч воюючих сект затроює укр. нарід в Канаді. Найбільші руйники в ділянці церковній та національній — се укр. інтеліґенти, котрі приїхали зі старого краю.

Працювати фізично — не вміють і не хочуть, фахового знання в ни немає. Щоб легко жити йдуть на служб сект — за 40 або 60 долярів стають „проповідниками“ протестантів та руйнують укр. суспільність. На загал із тої борні з ріжними розкладовими течіями укр. Церква та суспільність виходять переможцями. Серед тяжкої праці укр. селянин втратив свою байдужність та заняв перше місце по Німцях. М. К

НОВИНКИ.

— **Комерціялізація польських державних залізниць.** Ця комерціялізація полягатиме на виділенні залізниць із державної адміністрації. Із польських держ. залізниць утворять підприємство оперте на торговельних основах. По апробаті проєкту та введенню його в життя повстане ґенеральна дирекція залізничих підприємств. Міністерство матиме нацзірну владу над підприємством.

— **Заборона вивозу золота.** Останнє число „Вістника Законів“ містить розпорядок президента Польщі, що управильнює вивіз золота за границю. Заборонено вивозити золото в монетах, штабах та загалом у переробленому стані. Виїмково вільно буде вивозити золото, коли патент викаже, що передше привіз із заграниці тілько само золота. Доказом привозу може бути виключно посвідка митних урядів та граничних станиць скарбової контролі. Посвідка управнює виключно цю особу на вивіз такої самої скількости золота та й то в двомісячному реченці від дати виставлення посвідки. Міністер фінансів має право і зівсім припинити вивіз золота. Розпоряд входить у життя з днем 1-го березня ц. р.

— **Повінь на радянській Україні.** На північно-східній Україні почали топитися сніги і крига. Це спричинило вже повені. Вода залила села в Мелітопільщині, Запорожі, Маріюпільщині та Луганщині. У Мелітопільщині низини перемінилися в великі озера, а балки в ріки. 85 сіл зовсім під водою.

— **Землетрус у Палестині.** 23. II. навістив Палестину сильний землетрус. В 3. год. сполудня був слабійший, а в 7. год. веч. дуже сильний. Завалилося багато будинків у Єрусалимі, Єрихоні, Тель Авіві та в інших містах. У будинку єврейського університету зарисувалися стіни. Міст ім. маршала Алєнбі на Йордані, сильно ушкоджений. В Єрусалимі великий переполох.

— **Страйк в Чехословаччині.** Страйк чехословацьких копальників, що був ослаб, тепер знов загострився. Союз копальників зажадав 20% підвищки. Можливо, що пічнеться страйк цілого реверу.

— **Зударення пароплава з крижаною горою.** Невподалік островів Оркней, на Північному Крижаному Океані зударився корабель до ловлі китів із крижаною горою. Корабель так сильно ушкодився, що вскорі затонув. Залогу (107 людей) вратовано. На кораблі було 20.700 бочок трану. Увесь цей тран пропав із кораблем.

— **Єрусалим під снігом.** Як доносять із Єрусалима, в останніх двох днях падав там такий сніг, що вся Юдея покрилася снігом. Сніг не тає.

— **Сніг на Акрополі.** З кінцем лютого вперше від 20 літ упав сніг в Атенах. Акрополь покрила верства снігу на 30 цм.

Сила зору в метеликів. Проф. Фр. Кналь пише, що метелики можуть бачити краски цвітів при такому густому сумеркові, при якому може вже не розріжняють красок. Проф. Кнолеві вдалося ствердити це так, що він накрив квіти скляними кльошами й так унеможливив орієнтування по запахові. Мухи й комарі мають зір на віддаль куди слабший, а хрущі не бачать відай зівсім із віддалі. Ці комахи кермуються змислом нюху. Та розріжнювання красок у метеликів і бжіл дещо інакше як у людей. Вони бачать краски: оранжеву жовту, зелену, синю, фіолетну та ще й ультрафіолетну, однак червоної мабуть ні.

— **Мурашки пожиточні.** В „Anzeiger-i für Schädlingskunde“ ч. 5. 1927 вказує Г. Вайдман на це, що при одній лісовій катастрофі в надлісничівці Грізель тільки ті дерева не пропали, що біля них можна було бачити в більшій скількости лісних мурашок. Виходить, що хто руйнує муравлища, робить шкоду лісам.

— **Зерна пшениці зі старинного Вавилону.** В посудині з руїни сумерійського дому біля Джемдет Назр, на північ від Кіш'у найшли зерна пшениці, що їх вік означують на 3500 літ перед Христом. Найзамітніше це, що ця пшениця зівсім подібна до породи відомої ще сьогодні, що її звуть пшеницею Рівета. Це також бувби додаток до „науки про розвиток“: яка була пшениця тому 6000 літ, така остала й доси.

— **Вина літургічні.** З огляду на се, що з причини цін і услівій при продажі наших вин, як довідуємося, зайшли певні непорозуміння між нашим одиноким заступником до продажі літургійних вин а іншим відбирачем наших вин, подаємо отсим до публичного відома, що **одиноке і виключне** наше заступство для Високопреподобного Духовенства греко-кат. і гр.-орієнт. обрядів до продажі наших **літургійних вин спеціяльно сортованих** уділили ми фірмі **Д. Свищ у Львові, вул. Валова 14**; його замовлення у більшій кількости будуть виконувані прямо з наших пивниць у Львові, вулиця Кл. Танської ч. 3., а детайлічна продаж в склепі фірми **Д. Свищ у Львові, вул. Валова ч. 14.** Помимо підвишки цла ціни літургійного вина остаються на дальше незмінені, зн. такі, які подані в цінніку нашим заступником в місяці вересні минулого року. — Дякуючи за дотеперішні згляди і поручаючись на дальше, остаємо з високим поважанням S. E. V. I. **Societa Es ortazione Vini Italiani.** Товариство експортове вин італійських.

ОГОЛОШЕННЯ

(За оголошення Редакція не відповідає).

ДО ЗАМІНИ ПАРОХІЯ Торчиновичі — ад Самбір — стація з. 2 км. будинки дуже гарні, поле пшеничне, стація кліматична. Близші інформації в парох. уряді в Торчиновичах, пов. Самбір. 148 1—3

ОКУЛІСТ-ОПЕРАТОР
Д-р А. Гершендерфер
б. лікар віденської клініки і б. секунд. заг. шпиталю у Львові
Львів, вул. Пілсудського (Панська) 3.
65 орд. 8—9 і 3—5. 18—20

Фабрика **Інж. К. Котецкий і С-ка**
Львів, Кульпарківська бічна 9.
(для адреси: Львів, скритка 106) — поручає
ЦЕРКОВНЕ СВІТЛО.
151 1—1

ЗУБИ виробляю по такім **ЦІННИКУ**
1 золот. корона . 18 зол.
1 золот. зуб . . 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 репаратура . 3 „
Все з найлучшого матеріялу
РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.
(де каварня de la Paix).
127 Знижок не уділюю! 11—24

ЗАГАЛЬНО ЗВІСНЕ
ПОРТРЕТОВО-ФОТОҐРАФІЧНЕ
ЗАВЕДЕННЯ
К. СКУРСКОГО
котре досі містилося при вул. Богуславського 9., перенесене до нового льокалю **при вул. Коперника 22,** тел. 45-75.
136 6—6

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ до насікання і замовлення на нові.** 53 21-25

ОБІДИ з 3-ох страв зол. **1·50**
для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ“ — (давний Людвіґ) — тепер
142 5 · 24
І. Гайдінґер, ::: **ЛЬВІВ,** ::: **ул. Краківська 7.**

Важне для П.Т. Духовенства і Читалень! **Євангелія** служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і на час переплетня **П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28. І. поверх.** 149 1-?

Сорочки, підштанки, ковнірці, краватки, панчохи, скарпетки, рукавички, трикотажі, **кольоратки,** та імпрегновані манжети — по найнижчих цінах продає галянтерійна торговля **ШТАЙНБРУХА, Львів, вул. Трибунальська 1.** (угол Ринку). 73 13-20

ДЕНТИСТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ
АРТУРА ШНАЄРА
Львів, Захаріясевича 7. (побіч Техніки)
ПРИЙМАЄ від 9—1 і від 3—6.
104 **Полекші в сплатах.** 10—10

ДЛЯ ПАРОХІЯЛЬНИХ БІБЛІОТЕК!
НОВА КНИЖКА БІБЛІОТЕКИ У. Х. О.
ЖИТТЯ СВЯТИХ
КИРИЛА І МЕТОДІЯ
написана Преосвященим Діонізієм Ніярадієм гр.-кат. епископом Крижевацьким (Югославія).
Життєпис цих Великих словянських Апостолів повинен знати кождий Українець і Українка.
Книжочка написана дуже займаючо і приступно.
Замовляйте до бібліотек читальняних, парохіяльних і домашніх.
Ціна тільки 80 сот., з почтовою порученою пересилкою 1 зол. 20 сот.
Замовляйте на адресу:
АДМІНІСТРАЦІЯ „НОВОЇ ЗОРІ“
Львів, вул. Сапіги, ч. 26.

„FOSFOR“
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
ЛЬВІВ,
пл. Марійська 6/7 І. п. (pl. Marjacki 6/7 I. p.)
114 Телєфон 44—48. 13—16

СУПЕРФОСФАТИ: кістні й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові.
РЕФОРМФОСФАТИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАЙНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова **САЛІТРА** чілійська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97%CaO) — Вапно будівельне.
Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кредит.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** -- З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 16. (118). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 4 березня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Символ засади.

В 50-ліття смерти Пія IX. (1878—1928).

Щойно минуло пятьдесять літ від смерти Пія IX., одного з найвизначніших мужів в історії кат. Церкви. Часи його довголітнього понтифікату (1846—1878) були для катол. Церкви важкі. Се часи упокорення, обмеження впливу Ап. Столиці на зовні, вкінци утрати церковної Держави. З тою утратою витворюється те особливше положення Ап. Столиці, котре ще доси чекає свойого рішення як т. зв. „римське питання".

Але з другого боку якраз за часів Пія IX католицька Церква незвичайно скріпилася внутрі ідеольогічно й орґанічно. Тоді (1854) проголошено догму про Непорочне Зачаття П. Д. М., тоді (1870 р.) відбувся славний Ватиканський Собор і проголошення догми про непомильність Святійшого Отця.

На часи Пія IX припадає також започатковане ним відродження католицької фільософії, котре стало для Церкви надійною зброєю проти „ліберальних" ідей. Проти тих ідей, що царили тоді на полях р літійних, культурних і політичним і суспільнім, звертався Пій IX, у численних промовах і письмах. Його т. зв. „Силлябус" з 1864 р. збирає ще раз всі тогочасні блуди й осуджує їх. Цей відважний крок, що приніс папі стільки огірчень, щойно сьогодні видає плоди. Бо щойно тепер наглядні стали грізні небезпеки анархії, шовіністичного націоналізму й субективізму. Особливо після війни уступає наївний оптимізм і сліпа віра в т. зв. поступ. Сьогодні, в часах Ліґи Націй, розуміє світ краще ніж тоді конечність обмеження державної всевладности і вагу Авторитету, ніж розуміло се попередне покоління. Тодішна ґенерація не розуміла грізних небезпек, звідси трагічна доля великого Папи, звичайна доля пророка, котрого не розуміють... До цеї трагічної риси долучується инша, а саме пониження Церкви на зовні й обмеження її впливу на світові події. Верхом того приниження була як сказано цілковита утрата церковної держави. Чаша терпінь католицької Церкви і її видимого Голови наповнилася вщерть. Згадатиб кривди Церкви в Італії, зсвітчення італійського державного життя, т. зв. „культурну боротьбу" в Прусії, протицерковне законодавство в Австрії і т. д.

А одначе ті так важкі для Церкви часи — це часи її внутрішнього кріпшання. Ще кріпше ніж доси затіснилася внутрішня звязь між дітьми католицької Церкви і її видимим Головою. І коли в наші тяжкі часи цей звязок дальше кріпшає, так в Західній Европі, як в Америці і навіть в далеких азійських краях, в Китаю і Японії, то в тім не мала заслуга Великого Покійного Папи Пія IX., котрий своєю принціпіяльністю приготовив ґрунт для росту сили Церкви.

Імя Папи Пія IX. се для католиків символ засади, прінципу, твердости переконання й характеру серед найтяжших відносин. А вислід праці Його життя, котрий аж тепер приносить успіхи, але величезні, — се наука для всякої католицької акції: не дивитися на ніякі закиди в публичнім життю, коли тільки наша праця згідна з нашими засадами. Бо засади католицизму се основа здорового розвитку не тільки релиґійного, але й національного та суспільного життя.

Пошана засади — се перша річ у всякій публичній діяльности. Без того публична діяльність се безцільна шарпанина.

Пригадка Українцям Католикам

(у справі виборів). Памятайте вказівку, дану Вам многострадальними Владиками нашої Церкви: „Не вибирайте своїми представниками ворогів Церкви й народу!" А ворогом народу есть передовсім той, хто нищить у нім мораль, оперту на релиґії та Церкві. А Церкву підкопує передовсім той, хто підкопує повагу Ієрархії. Народ, котрий не пошанує своєї Церкви і Ієрархії, сам ніколи не зазнає пошанівку.

ЗВИРОДНЕННЯ ПАРТІЙ.

Краківський „Час" у ч. 48. з 27. лютого приніс статтю п. з. „Звироднення партій", котру поручаємо нашим читачам під розвагу та приложення її до наших відносин:

Партії, се конечний чинник політичного життя, бо на політичній арені одиниця може працювати лиш у карбах якоїсь організації. Інакше одиниця стає зерном піску, а случай як вітер перекидає її з міця на місце. Політичне життя стає необчислимою забавкою, подіями керують тоді незначні та невідповідальні сили. Розумно зорґанізовані та вміло кермовані партії запобігають такій припадковій грі сил.

Одначе партія є тільки тоді чинником, що сповняє свої завдання, т. зн. чинником додатним, коли вона розумно зорґанізована і проваджена. Вона мусить мати сталу, виразну програму, що обіймає її головні засади; мусить мати провідників, котрі вміють в дану хвилю вибрати відповідні шляхи для здійснення тої програми; мусить вкінці підпорядкуватися вищій рації, а саме державній, не висуваючи понад неї своїх частинних, отже клясових або якихнебудь инших домагань. Не згадуємо навіть про особисті інтереси провідників.

Коли партія сим усім умовам не відповідає, тоді вона звичайна — партійна кліка. Замість змагань за прінціпи виступає боротьба за посади, особисті амбіції та інтереси одиниць. Місце провідників займають демаґоґи, котрі не дбають про реалізацію програми, а вміють провадити тільки негативну політику. Така політика полягає на опльовуванню противників. Ціла її штука се кидання смердячих бомб на всі сторони. Особистий, бо навіть не партійний, інтерес бере в них верх над інтересом держави і боротьба відбувається під кличем: **pereat patria, vivat demagogus!** (Нехай пропаде Рідний Край, аби лиш крикун жив)! Тоді замість партії, являється — кліка.

На жаль ми свідками, що майже всі польські партії переходять в теперішну хвилю процес, що провадить від партії до кліки. В сьогорічній виборчій боротьбі всі партії поховали, а то й зовсім погубили свої засади; отож і виборча боротьба не ведеться на підставі програм, але клевет і посуджувань... З малими виїмками ніодна партія не старається зискати для себе голосів через висунення й оборону засадничих домагань, але через — опльовування кандидатів противника. Замість тактики обчисленої на здійснення своєї програми, як найліпше приміненої до поняття добра держави, бачимо виключно негативну (руїнницьку) тактику. Своїх ідейних провідників відсунули в дальші ряди та недопустили їх переважно до кандидування. Замість них висунулися вічеві аґітатори, люде, що не дивляться дальше як на кінець свого носа, але зате досконало вміють кричати і бити в бубон. Біля таких людей, котрі розуміють своє добро, але не мають поняття про правдиве, глибше добро партії, не говорячи вже про добро батьківщини — поручено ґуртуватися виборцям...

Проти сего проявляється у виборців щораз сильніша реакція, що грозить найсильнішим дотепер партіям цілковитим розбиттям. Частинно має то своє джерело в живих спротивах, котрі викликує така демаґоґічна тактика серед здоровійших членів партії. Вони пригадують собі час до часу програму та найвищий закон, що зветься **„salus reipubiса"**. (Добро держави). Але частинно джерело сього в амбіціях поодиноких керманичів партійних клік, що нерадо дивляться, коли їх найблищі усувають та поминають при поділі партійної добичі. **Глибока внутрішна деморалізація в партіях** і заник карности завсіди йде в парі з заступленням — засад інтересами, — ідейних провідників амбітними кондотієрами (бандитами).

Вкінці й теперішний уряд причинився до сього розкладу партій знутра. Напевно причинився до розбиття хадеції (христ. демократії); радо дивиться на внутрішні спори в ППС; дав імпульс до розбиття людової партії „Пяста" та напевно не турбується сим, що в останних днях вибух на зовні вже віддавна тліючий роздор вшехпольської партії на дві ворожі групи. Але треба тямити що навіть мимо прихильного становища уряду всі ті свари і роздори не моглиб були мати місця, колиб вже передтим не був приготований ґрунт у серцях і головах партій через розкладові процеси. На тлі таких помічень треба розглядати довершений роздор у вшехпольській партії. Від кількох літ се типова „кліка". Кліка — без програми,

без здібнійших провідників, без уміння вибирати дійсно політичні шляхи, без думки про підчинення себе державній рації стану. Програму сховано до скрит-ки, тактику ограничено до інсинуацій, наклепів і примітивних способів бо-ротьби. Мнима оборона католицизму перед масонами й перед „утиском“ ма-ла затушувати всі ті хиби... Питомі ці-хи партії, а саме її націоналізм і ради-калізм заховано стидливо поза **підозрі-лим** „правдивим католицизмом“. Се він мав здобути для вшехпольських аґіта-торів мандати, се він став підставою для зневажливих виступів проти инших партій і то передовсім проти умірко-ваних.

Тих усіх хиб партія як однородна цілість не видержала. Сама ендеція зва-лить очевидно вину на „інтриґи“ Пілсудського. Але історична правда гово-рить щось инше: вшехпольську партію розбили самі ендеки.

Так пише „Час“. Річ ясна, що такі факти мусять довести або до перебудо-ви всего політичного життя, або до смерти суспільности.

Жидівсько-польські торги.

Стан. Ґрабський б. преміер міністрів помістив у „Ґазеті Варшавській“ заяву, в якій каже, що він не згодився був на всі жидівські домагання, предложені йому послами Райхом і Тоном. Він заявив їм, що загалом про приняття жидівських до-магань може бути мова тільки тоді, коли жиди признають Польщу національною польською державою, а не державою на-родностей і все голосуватимуть разом із польською більшістю. Колиж сіоністи вважають своєю вітчиною Палестину, а Польщу чужим домом, то, як порядні льокатори, не повинні перепиняти го-сподареві управляти його власністю по його волі.

Що жиди не на все годилися, то й Ст. Ґрабський приняв тільки 10 жидів-ських домагань, оповіщених у своїому часі, а саме щодо навчання єврейської мови, святкування суботи й організації жидівських громад. Ся заява се відпо-відь на оповіщення часоп. „Дзень“ жи-дівських постулятів, що їх, як твердить „Дзень“, Ст. Ґрабський приняв.

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

„Виборчий карнавал“. Під таким заголовком принесло большевицьке „Світло“ в ч. 9 велику „поезію“ (25 строф!). Ось зразки казьонної культури червоних в укр. мові:

Розтанцювалась Вукраїна,
Розтанцювалась, аж гуде!
Якаб не була сурдутина,
В присюдах до виборів йде.
. . . . . .
Одвічні лупії народу
Що жруть його як та зола,
Гоп! гоп! „Танцюєм за свободу!“
Аж пїт їм котиться з чола.
Петлюроманці, царедранці,
Антантники, облудники,
УНДО-фашистські запроданці,
Отамани, полковники.
Фіолєтові крилошане
Підявши поли реверенд,
Пускаються приліжно в тани,
Щоб не прогавити момент.
Танцюють УНДО-патріоти
З товстим жидівським буржуєм,
УНСО хидяється під плотом
Запорюючи в гній риєм.
УППА обнявшися з „Вперед“,
Шукає з УС-ЕР-ПЕ звязку,
Сель-РОБ-лівиця трусить задом
З малим Дурделком в подолку.
Їх всіх благословляє УХО.
Лле цебра тьми у їх уми:
Нам добре там, де глупо, глухо,
То вже про це подбаєм ми...
І тільки двох держиться з боку
На всіх бачпе звернувши око:
Оден — засмаглий робітник,
А другий — чорнороб мужик..“

Значить — „бідний нарід“ стоїть і чекає, розуміється, на „опіку“ пани-чиків демаґоґів зі „Світла“, аби йому трохи „світла“ дали, котрого самі не мають. Які ті паничі „правдомовні“, ба-чить кождий уже по тім, що вони твер-дять, немовби УХО благословило всю ту демаґоґію разом з малим Дурделкою (вихованим в атмосфері того самого „Світла“). Тож-то булаб гарна „влада“ з тих світляних брехунців, якби так Бог покарав ще й західні землі України „со-єдиненієм“ з Великою Україною під сю пору. Всім, хто сего собі бажає, варта, щоб бодай приснилося, як стоять чер-гою у льоху чрезвичайки або перед „справедливим судом“ лицарів Анти-христа, що в живі очі впирають у нарід, немовби хтось покривав демаґоґією по-дібних їм руїнників...

Демаґоґія віршом. Опріч ви-разних большевиків взялася до „поезії“ й радянська „Рада“ тай у ч. 24. помістила отсей вірш:

„Отсе тобі, голубчику,
По равтах ходити!
Отсе тобі, добру славу
Народню (?) тямити (?)!...
Дам тобі такого перцю,
Щоб тебе скрутило,
Хоч свідоцтво вже про тебе
Дає твоє рило.“

До того така ілюстрація: „Мужик з надписом „Праця“ бє безрогу одягнену в чорний одяг. На боці три иньші безро-ги. Під ними підписано: „Ундо-равтики“. Все у стилю „батька“ Кирила... Яка се де-маґоґія, зрозуміє кождий, хто застано-виться над тим, що: 1) УНДО власне не поставило кандидатом ні одного „равт-ника“, хоч між „равтниками“ були досвід чені парляментаристи; і хоч кепська але явна участь в „равті“ се просто смішна річ в порівнанню нпр. з тим, коли хтось за гроші з чужих гадючих фондів, які бере потайки, „робить політику“ і вдає „страшенно чистого борця за народ“; 2) що з одним із „равтників“ наші ра-дянці з „Ради“ живуть в як найлучшій комітиві, що у Львові знає кожда лю-дина...

Чому Хв. Редакція „Ради“ не нама-лює в формі безрог тих, що літами жи-вуть з чужих таємних фондів? Таж се можна зробити так „ніжно“, що до су-ду ті панове не мали би з чим іти, а всі знали би, в чім річ. Чи Хв. Редакторам партії праці дійсно невідомі такі полі-тики між українцями, котрі живуть і то добре з чужих гадинових фондів? Ра-димо подивитись трохи „на ліво“...

Вислід виборів перед 5 роками.

На лісти ч. 16 бльоку національних меншостей упало тому 5 літ 1,396.538 голосів, наслідком чого одержали вони 55 мандатів в округах і 11 з державної ліст. Инші непольські лісти здобули тоді 21 мандатів з округів і 2 з держав-них ліст. Разом отже мали національні меншости в попереднім соймі 89 пред-ставників. Сіоністи в Сх. Галичині (ч. 17 так як і тепер) одержали тоді 168.593 голосів і мали 11 мандатів з округів і 2 з державної ліст.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 4. III. 1928 14

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

ЖІНКА ХАЛІФА Й ПАДИШАХА СУЛЕЙМАНА ВЕЛИКОГО ЗАВОЙОВНИКА І ЗАКОНОДАВЦЯ.

Українська історична повість з 16. століття.

І затягнула таку веселу пісоньку, що й Ванда повеселійшала. Так перебалакали аж до вечера, а — дзвін не задзвонив... Прийшли з робіт инші товаришки. Від тої, що мала червону шарфу, довідалась Настуня, що вже завтра поведуть її в школу і що там є вже двацять дівчат крім неї. Вона Єврейка з Київщини, а є там ще дві Грекині і и. з ріж-них земель. Головних учителів мають двох: Оден Турок, оден Італієць...

По вечері дівчата знов почали виходити.

— „Кудиж ви знов ідете?“ запитала Настуня.

— „Знов до школи, але вже до лекшої,“ відповіла їй Ляшка.

— „Там учать жінки,“ доповіла друга.

— „І ти туди завтра підеш,“ докинула трета. „Мусиш піти, хоч певно трохи умієш робити те, чого там учать.“

Настуня була дуже цікава побачити ту школу невольниць. Не спала тої ночи майже зовсім.

V. В ШКОЛІ НЕВОЛЬНИЦЬ В СТРАШНІМ ГОРОДІ КАФФІ.

Кожда школа вчить не для себе, але для життя.

„I am miserable and in a manner imprisoned and weighed down with fetters till with the light of Thy presence Thou comfortest me, givest me liberty and showest me Thy friendly countenance.,“

I.

Збентежено вибиралася Настуня до школи невольниць. Але ум її працював живо. Розуміла ясно, що в сій школі може бути побудована підвалина її дальшої долі — доброї або злої. Чи до утечі, чи до дальшого життя тут — все треба пізнати тутешне життя і те чого воно вимагає. Розуміла се так ясно, як „Отченаш“, котрий раз-у-раз повторяла.

Довго думала над собою. І твердо постановила, пильно присвоювати собі все, чого в тій школі вчитимуть. І роздумувала ще над одним, хоч соромилася того сама перед собою...

Роздумувала, як сподобатись учителям. Розбирала докладно натяки товаришок неволі про те, як поводитися супроти молодих мущин а як супроти старих. Але стидалася докладнійше розпитувати про те.

Коли перший раз переходила огородом з иньшими невольницями до сусідного будинку, де була школа для невольниць, побачила через залізну огорожу, недокладно забиту дошками, страшний вид: На вулиці вився в ланцюгах і болях нагий невольник з тавром на обличчі, вистогнуючи тільки два словечка в нашій мові: „О, Боже!... О, Господи!...“ Кости в руках і ногах мав потовчені й обломки їх виставали крізь пороздирану шкіру. Якраз спускали на нього великих, нарочно голоджених собак, щоби рвали ту жертву... При нім стояла сторожа, щоб його з милосердя не дорізали христіяне, бо він мав сконати з голоду і спраги та упливу крови, рваний собаками двічи на день*).

Були се звичайні способи, уживані мусулманами проти невольників, котрі уперто втікали. А вживано їх публично на те, щоб иньших відстрашити від утечи.

На той страшний вид Настуні закрутилося в голові, вона побіліла як стіна, хлипнула воздуха й упала на грядку квітів, сама як скошена квітка. Падала також зі словами: „О Боже, о Господи!“

В синих очах Настуні знов мигнула чаша чорної отруї на тлі Чатирдагу... І зазвеніли в душі страшні але правдиві слова святого Письма: „На потомках потомків ваших відібю злобу вашу“.

*) Автентичне.

ОРҐАНІЗАЦІЙНЕ ЖИТТЯ.

СОКАЛЬ. **(Кружок УХО в Сілци, зїзд дяків, відчит. — Допис орґанізатора УХО-ї).** Крім кружка Укр. Христ. Орґ. в Сокалі, *про котрий була згадка в „Н. З.“*, основано такий кружок на Стрітення Господне ц. р. в Сілци Белзкім, *сокал. повіта*. В читальні Просвіти виголосив реферат про ідеольоґію УХО-ї п. Володимир Стефанишин, студ. прав з Сокаля, а ті, що зголосились в члени вибрали Управу кружка: о. Степ. Ничая, пароха Сілця — головою, ст. Іська Тереха — містоголовою, п. Григорія Краська — секретарем, п. Дм. Ляховського — скарбником, п. Івана Маїка — кольпортером і прес. кореспондентом. Сілець Белзький — це перша парохія в сокал. повіті, котра виповнила резолюції наради, і за старанням о. голови кружка взялася до поширення часописей тоїж орґанізації, щоб параліжувати шкідливу роботу ворожих Церкві ґазет в своїй громаді. Треба сподіватися, що й инші парохії сокальського повіта виповнять ухвалу Зїзду делеґатів в Сокалі і поведуть працю обнови всего життя в Христі по своїх районах. Дня 27. XII. 1927 відбувся в Сокалі зїзд дяків сокальського повіта в ціли обзнакомлення їх з цілями Укр. Христ. Орґанізації. Нарадою проводив о. Мих. Олійник, парох Жабча. Вичерпуючі реферати виголосили п. Волод. Стефанишин, секр. Кр. УХО з Сокаля і о. Гр. Кулинич. Дяки по обговоренню ще своїх станових справ порішили поширювати христ. пресу, як часопис „Правду“ і ин., і саму орґанізацію по селах.

З рамени Кружка УХО в Сокалі відбувся дня 19. II. ц. р. в домівці „Міщанське Касино“ відчит п. В. Стефанишина на тему: „Друковане слово“. Відчит був добре оброблений і звязаний з місяцем укр. катол. преси. Людей на відчиті було доволі. В дискусії забирали голос о. д-р Вергун про большевицький індекс заборонених книжок і о. Кулинич про укр. катол. видання і пресу. Заповіджено збірку жертв на укр. катол. книжку. — **Орґ.**

Конференція в справі УХО в КОЛОМИЇ. 9. лютого ц. р. відбулася деканальна конференція священиків у Коломиї, на котрій по обговоренню справ коломийського деканату порушено теж справу УХО. Проводив Впр. о. дек. Русин, а окремо запрошений о. Антін Пельвецький, орґанізатор УХО, представив ціли й завдання нашої орґанізації та подав практичні вказівки, як переводити їх у життя через катол. акцію. Прелеґент підчеркнув велике значіння доброї кат. преси та книжок і накінці завізвав приявних вступити в члени УХО та заснувати в своїх парохіях місцеві кружки УХО. На численні запити священиків відносно орґанізації катол. акції дав референт вичерпуючі пояснення. На внесок Впр. о. дек. Русина ухвалила конференція одноголосно в якнайкоротшім часі оснувати місцеві кружки УХО в коломийськім деканаті. Сеґе дня вступило до орґанізації 10 нових священиків. — Дай Боже, щоби загрожений сектантством коломийський повіт відродився духово в Христі через акцію УХО. **Учасник.**

ЛОПУШАНКА ХОМИНА, пов. Ст. Самбір. (Основання кружка УХО). 12. лютого ц. р. відбулися в нас Основні Збори Кружка УХО. Збори отворив місцевий парох о. Михайло Вовчик, до президії покликано місц. громадян п. Мих. Соджака і п. Мих. Комарницького. Присутних на зборах було до 50 осіб. Переважала молодь. Вичерпуючий реферат про: „Суть і завдання УХО“ виголосив сам парох. Опісля вибрано Управу Кружка, в котрої склад увійшли: о. М. Вовчик (голова), Антін Дякуник (заст. голови), М. Комарницький (секретар), Іван Фемич (скарбник). Від молоді увійшли до Управи: Федь Павлюк (молодший), Николай Добрянський, Марія Бучин і Михайлина Демків. Вкладку установлено на 50 сотиків. З часописів ухвалено передплачувати „Правду“. До Кружка вписалося вже 32 членів. Заінтересування орґанізацією велике. Збори закінчено відспіванням пісні „Достойно есть“.

Член.

БОРЩІВ. **Проголошення „місяця“ катол. преси відбулося дуже торжественно.** В суботу 28 січня вечером відправлено молебен до Найсв. Серця Ісусового зі суплікацією та спільною молитвою всіх вірних, щоб катол. преса процвитала на українській землі. На слідуючий день, що започаткував „місяць“ приїхав з Кудринець окружний орґанізатор УХО. о. Ілія Чорнодоля й виголосив в битком набитій церкві три науки про небезпеку для людських душ злої та безбожної преси, про потребу й хосен католицької та вкінці вказав на важний обовязок кождого католика дбати про свою пресу. Церковне торжество отворення „місяця“ катол. преси зробило велике вражіння. В неділю вечером відбулися в парохіяльнім домі довірочні збори парохіян, на котрих о. орґанізатор Чорнодоля пояснив значіння та потребу Української Христіянської Орґанізації, як одинокого заборола проти повені анархії і зла, що заливає нашу Батьківщину. Сего дня приявні на зборах громадяне оснували місцевий кружок УХО., вибираючи до управи: о. Иосифа Маліцького (голова), п. Иосифа Свидзинського (заст. голови), п. Иосифа Шалацького (секретар), п. Володимира Ванджуру (скарбник), о. Захара Золотого, паню Іванну Ванджуру і п. Мих. Скорохода (кореспонденти).

Очевидець.

ПЕЧЕНІЖИН. (Заг. Збори тов. Єдність) 15. лютого ц. р. відбулися в нас Перші Загальні Збори укр. катол. тов. „Єдність“. Наші „ліві“ намагалися недопустити до заложення сего товариства і м. и. погрозами на адресу поодиноких людей осягнули се, що в цілім Печеніжині не можна було винаняти салі на Загальні Збори сего товариства. Мимо сего Заг. Збори відбулися в домі сотрудника о. Антона Пельвецького, котрий і на будуче відступив для тов. „Єдність“ одну кімнатку. В члени товариства вступило сього дня 135 громадян. Головою вибрано о. А. Пельвецького. З основанням сего товариства стає можливість корисної орґанізаційної праці для сих людей, що не мали змоги де зійтися, щоби прочитати добру книжку й часопис. Треба тут замітити, що читальня „Просвіти“ в Печеніжині стала прибіжищем червоних кириників, котрі ворожо відносяться до Церкви й релиґії.

Учасник.

Вже вийшов „ПОСТУП“ (подвійне число за січень—лютий 1928), у збільшенім обемі. Ціна подвійного числа 2 зол., річна передплата 10 зол. Адреса Редакції і Адміністрації: Львів, Сапіги, 26. — „Поступ“ се тепер безперечно найлучший український журнал на Західній Україні.

Думки блискавками шибали їй по голові.

Катований невольник був гарно збудований. І легко міг бути потомком одного з тих злочинців, що підсували чашу з отруєю на Високім Замку у Львові, памятної осені, коли рясно зародили сади по всій землі Галицько-Волинській...

Довкруги на вулиці лунали зойки кількох иньших катованих кнутами невольників: то публично виконувано на на них ріжні кари за найменьший непослух. Настя лежачи затулювала вуха руками.

По якімсь часі піднеслася при помочи товаришок і бліда як смерть пішла дальше, подібна до люнатички. Молилася всю дорогу з великою вірою, кажучи в дусі:

„О Боже, о Господи! Ти певно справедливо караєш нарід наш за його гріхи великі. Але змилосердися над ним і наді мною в сім страшнім городі кари. Покажи мені приязне обличче своє і стане лекша неволя моя... Возьми опіку наді мною...“

З такими думками вступила в шкільну кімнату й усіла як инші, на плетену мату, підібгавши ноги під себе.

О, якже се боліло!

Товаришки, що вже до всего привикли, сміялися з неї й потішали її, кажучи:

— Привикнеш! Не бійся!“ Старалася тепер всіми силами, забути те, що бачила на вулиці. Молилася і дивилася в двері.

До кімнати повагом вступив учитель в завою на голові. Ні молодий, ні старий, мигнула Настуні думка крізь головку і збентежила її так аж покрасніла. Не знала, як супроти него поводитися.

Поважний Турок Абдуллаг відразу запримітив нову ученицю й її збентежене. По його обличчу перебігло щось ніби увага, ніби задоволенне: може подумав, що то він як мужчина зробив таке вражінне на гарній невольниці. Але старався не дати пізнати сього по собі. Усів на подушці і почав поважно, як що дня, свою науку словами:

— „Нема Бога, тільки Бог (*) а пророк його Магомет!“

*) Розуміється „Тільки Бог Аллаг.“

Тричі повторив сі слова з таким притиском, якби добував їх із глибини свого серця.

Настуня розуміла їх, бо зустрічалася з ними майже від першого дня своеї неволі.

Слова Корану, читанки Пророка, наводив учитель Абдуллаг тільки в арабській мові. Пояснював їх дивною мішаниною — турецько-персько-татарсько-словянською. При тім надробляв гестикуляцією й показував руками предмети, про котрі говорив.

Як губка воду, так Настуня втягала в себе правильну вимову арабських слів. Але зі змістом їх не годилася в душі, противилась йому, хоч була вдячна учителеви, що так уважно повторяв сі слова. Була переконана, що робить се для неї. Вдивлялася в нього як в образ.

З дальшої його науки не розуміла нічого. І чулася найменьшою з усіх учениць. Але тим твердше постановляла собі в душі, зрівнятися з ними й навіть випередити їх. Уважно вслухувалася в чужі звуки мови учителя. Вся перемінилася в слух.

Щойно при кінці науки запитав поважний Абдуллаг, чи котра з учениць не знає мови Настуні. Зголосилась Єврейка. Абдуллаг наказав їй, передати Настуні все, що чути-ме від нього і взагалі помагати в науці. Єврейка переповіла се Настуні. Вона поглядом подякувала учителеви. По скінченні лекції корану Абдуллаг учив рахунків.

Коли Абдуллаг вийшов, було полудне. Учениці пішли на обід. Настуня сіла біля своеї опікунки Кляри (так називалася Єврейка) й зібрала в думці вражіння, — як робив голосно її батько, коли рішався на якесь більше купно або инший важний крок. Чула, що в Абдулаггу мати-ме приятеля, бо сподобалася йому: вдивлявся в неї весь час. Вправді незамітно, але частіще, ніж в инших. Частійше й инакше. Зовсім так, як вдивляються нпр. жінки в гарну, дорогу матерію, якої ізза ціни не можуть купити. Він не зробив на ній ніякого вражіння як мужчина, як зробив Стефан, коли вперве побачила його. Але мимо того відчула смак у тім, що сподобалася йому.

ДОПИСИ.

ЛЬВІВ. (Відкриття ветеринарного бюра при „Сільськім Господарі“). Краєве Господарське Товариство „Сільський Господар“ у Львові при вул. Зіморовича 20. відкрило у себе бюро для всіх справ, що звязані з ветеринарною медициною. Бюро веде голова ветеринарної Секції Товариства д-р Маріян Стахурський, а працюють в ньому, як урядовці інші ветеринарні лікарі. При співпраці цих фахових сил бюро має можність влаштовувати при Філіях і Кружках по всьому краю ветеринарні курси для селян, що вже почато в підльвівських околицях. Приготовляється довший окремий курс у Львові. Однак, щоб дати змогу нашим селянам „Сільського Господаря“ кождочасно користати з безплатної помочи в ветеринарних справах, це ветеринарне бюро буде давати даром відповіди у всіх тих випадках, в яких нагла поміч неконечна а розпізнання хороби може бути переведене самим селянином, або через відповідь з бюра. На кошти пересилки відповідей треба залучити по 50 ґр. почтовими значками. Треба надіятись, що наше селянство, яке є членами „Сільського Господаря“ скористає з оцего бюра ветеринарних порад і тим охоронить себе перед непотрібними втратами. — Краєве Господарське Товариство „Сільський Господар“.

КАМІНКА СТР. (Виборча метушня) Дуже сумно представляється тут справа з майбутніми виборами. Поза вічем УНДО, яке на загал перейшло спокійно кожде послідне віче було лише доказом загального розбиття і хаосу. І так почавши від віча УПП. включно Сельроба, аж до УНС-а. всі ті віча сходили на бучах, криках, лайках, та ревоті збаламучених Західним, Лисецьким і ще якимись „червоними спасителями“. На вічу УНС-а гурток націон. молоді підчас промови лідера УНС-а Даниловича відспівав „Ще не вмерла“, що в результаті дало притоку до розвязання віча, яке по якімсь часі таки Данилович продовжував, доки на запит. „Хто годиться, щоби голосувати на 6.“, не почув грімких слів: „Ніхто“. Рекорд у демаґоґії і лайках віднесла таки УПП. і Сельроби які спільним фронтом їхали по головах укр. буржуїв (?) обкидуючи грязю — всіх і вся, ну очевидно й попів, бо вони „тримають з УНДО-м, — хоч по правді сказавши духовенство в Камінеччині в справі виборів заховує відповідний свому званню належний, гідний такт і повагу. Москвофіли урядилися може ще найрозумнійше, бо обмежилися лише до довірочної наради в Народнім Домі. Також і Поляки з 1. мали в народнім нашім домі віче.

Та з того всего одно дивне. Всі віча відбувалися в Народнім Домі, домі який наше громадянство на чолі з духовенством ставило на се, щоби з него розносилася здорова освіта, любов до того, що є нам рідне до Народу й Церкви, щоби в нім відбувалися наради в хосен нашого народу, а тимчасом пустили дім сей на се, щоби в нім всякі інтернаціональні сельроби, почервонені УПП., УНС-и ображали, та опльовували те, що нам повинно бути дороге, щоби вносили в наш нарід большевицьку гнилизну й розбивали нашу національну єдність, якраз тоді, коли її найбільше потреба. Та все те колись історія осудить, а ти Камінеччино заки пізнаєш де правди шукати й у кого, тішся, що гостила у своїм просвітнім домі таких своїх „спасителів“ як лідерів Сельробів, У. П. П. і У. Н. С.

Свій.

ЗБОРІВ. (Виборчі ластівки). **До дому о. Т. Муровича пароха в Сервірах прийшли жандарми в асисті війтівських поплечників і арештували Ст. Муровича не вважаючи на те, що він н здужав. Яко причину подано що арештований не хотів як офіцир ставитися до польського війська. Арештованого потурбовано і відставлено до Зборова де запроторено його в холодну темну пивницю. Колись сидів Ст. Мурович за те, що не хотів голосувати, а тепер за це, що агітує за голосуванням на 18-ку.**

Др В. Мурович.

З ПЕРЕМИШЛЯ пишуть нам: — Допоміщених уже в „Новій Зорі“ заміток про пп. професорів Гамчикевича і Гонтарського треба додати ще одного п. професора, п. Зубрицького, що також „подвизається на славу Україні-ненці“.

Три як рідні брати! Пан проф. Зубрицький виглядав з них наймудріший, бо найдовше не виголошував ніякої теорії про „спасення України“. Але нарешті й він завзявся „спасти нарід“. І вже запізвав його перед суд о. Маринович, але що правда, то — за иньшу річ, ніж за „спасення народа“.

Трох таких професорів на оден округ зовсім досить, щоб викликати біду. Бо лиш порахуйте! Німців в 1848 році не було багато більше як нас тепер. А вони на досвіді з такими професорами записали в свою історію:

Hundertzwanzig Professoren Vaterland! Du bist verloren. Поділіть 120 таких професорів на округи, а побачите, кілько терпить від трох таких бідна Перемищина! Та щоби то було таких не більше! Ба, коли їх значно більше, як доказують їх підписи під „жалобу“ на нашого епископа до Риму. Щастя тільки, що не всі кандидують, бо тоді камінь на камени не оставби з Перемишля і з цілого округа.

КУПОНИ НА СУКНІ
БЛЮЗКИ
СТОЛОВІ ҐАРНІТУРИ
ХУСТИНКИ до НОСА
ПЛЄДИ
поручає фірма
АНТІН УВЕРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі і Стрию.
ЦІНИ ЗНИЖЕНІ!
86 11-15

Замовляйте цікаву книжку
ПРО ПОЯВИ ДУХІВ п. н.
СПІРИТИЗМ
як 3. кн. „Бібліотеки У. Х. О.“
Ціна 2 зол., з почтовою перес. 2·50 зол. — Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“.

Роздумуючи над тим, не забула про свою опікунку. Питала її, як називається по турецьки кожний предмет, який бачила на столі. Кляра радо говорила їй і живо пояснювала все, що знала. Кляра була типова представниця свого рухливого племени, котре з потреби привикло бути учинним між чужими. Опісля та учинність перейшла в кість і кров його та стала органічною потребою жидівської раси в добрім і злім.

Прихильність Кляри була для Настуні покищо більше потрібна, ніж приязнь Абдуллага. Від Кляри довідалася, що з другим учителем, Італійцем Річчі, сама могтиме порозумітися, бо він був у Лехістані тай навіть троха говорить так, що вона зрозуміє його. Була тим дуже врадувана тай уже майже зовсім весела йшла на науку по обіді.

З полудня прийшов Річчі. Худий, жилавий мужчина, з якимсь дивним огнем в очах. Мав панські, аристократичні манери. Таких людей бачила Настуня тільки на мить, як переїздили раз через Львів. Отець Іван казав їй, що се були венецькі посли, котрі їхали в Москву.

Була дуже цікава, яким чином такий чоловік опинився на службі у людей, що торгували жінками. Очевидно мусів мати якісь таємничі пригоди в життю, котрі загнали його аж сюди і приневолили до такого заняття у таких людей...

Річчі рівно живо зацікавився своєю новою ученицею. Він зараз таки, заки приступив до науки, випитав її докладно, відки вона, чим її батько, як і коли дісталася в полон і що вміє.

Був задоволений з інтеліґентних відповідей Настуні, хоч при деяких незначно усміхався. Особливо виразно усміхався, коли Настуня твердо підчеркнула свою віру та красу її обрядів і церков.

Се вкололо її так, що вона відважилася замітити:

— „Ви певно латинської віри...“

Річчі знов усміхнувся і відповів:

— „Мої батьки визнавали ту віру.“

— „Якто — батьки? А ви приняли иншу?“ Запитала з ледви замітним обуренням в тоні. Бо вже з дому винесла погорду до тих, які покидають віру батьків.

— „Ні,“ відповів Річчі, сміючись. „Але про се, як що ви цікавитесь тими справами, поговоримо колись докладнійше. І про красу ріжних обрядів та святинь у ріжних краях поговоримо також. Я радо говорю про се, особливо з молодими й цікавими людьми...“

Взявся до науки. Притім кожде речення перекладав такою мішаниною, що й Настуня його розуміла. Говорив про ріжні народи, про життя на дворах панських і королівських і про те, як там пишуть листи, як будують, як одягаються. Цікаво говорив.

Настуня так зацікавилася його наукою, що при вечері навіть не мала часу подумати про сього учителя. Тільки випитувала Кляру, що він говорив досі, заки вона прийшла до школи. І Річчі при кінці лекції вчив рахунків.

По вечері попровадили її товаришки до тих кімнат, котрі бачила, як тільки прийшла до сього будинку. На питане, чого ще їх тут учать, відповіли їй:

— „Дурниць! Зараз побачиш...“

Тут вчили вже жінки під проводом тої керовниці, яка переодягала Настуню.

Вчили — залицятися, сідати на коліна, ніжно і горячо цілувати, плавно ходити по кімнаті, одягати й роздівати мужчин (одяги стояли на деревляних моделях), обіймати, робити їм гарні завої й турбани. Все — на моделях.

Настуні ся наука зовсім не сподобалася. Вона просто не могла собі уявити, як можна цілувати когось иншого, крім Стефана. Але пригадала собі слова Ванди й задумалася.

І сеї ночі довго не могла заснути. Думала про все, що бачила й чула в тій дивній школі. З одного була вдоволена: з припущення, що вона сама провадити-ме науку в напрямі який цікавити-ме її. Була спритна. Вже першого дня змірковала по поведенню учителів, що се може їй удатися. Успокоєна тим, заснула твердим сном.

(Дальше буде).

Білоруський процес у Вильні.

Від 23. лютого трівае в Вильні велитенський процес проти 56 білоруських діячів. Свідків виступить понад 900 (свідків оборони біля 500, прокураторських 421.) Головні обжалувані б. посли: Тарашкевич, Рак-Михайловський, Мьотла, Волошин, Соболевський і Головач. Найцікавіше тут се, що пос. Тарашкевич се бувший польонофіл. Польонофільська була спершу й велика частина білоруської інтеліґенції ще й після рижського трактату, себто по поділі Білоруси між Польщу й Радянщину. А найвиразнішим польонофілом був Бронислав Тарашкевич. Він повитав Желіґовського, як цей із армією ввіходив у Вильно й іще, як голова Білоруського Соймового Клюбу вірив у можливість наладнання польсько-білоруських взаємин. Та скоро прийшло розчарування. Поляки взялися кольонізувати Білорусь мазурами і знищили зівсім молоде білоруське шкільництво, а білоруську інтеліґенцію прогнали з державних посад. Це все використовувало радянське правительство. Воно утворило в себе Білоруську Соціялістичну Радянську Республику, яка м. ін. утворила білоруське шкільництво від найнищого до найвищого. Нарід, що за довгі часи неволі втратив звязок із своєю минувшиною й не міг виробити собі ясного політичного світогляду, не вміє глядіти в далеку будучину, тільки бачить найблище. От, тому й не диво, що білоруські польонофіли з одної крайности перейшли в другу і стали радянофілами. В 1923 р. оснували білоруські інтеліґенти політичну орґанізацію „Білоруську Сел.-Робітничу Громаду“. Зі зростом невдоволення з польської політики росла й „Громада“. Такий незвичайний розріст політичної білоруської орґанізації налякав поляків. Почалися переслідування й арештування. „Громаду“ розвязано, її провідників і членів пізвано перед суд за головну зраду і шпигунство. Ось так прийшло до цего великанського процесу, що без сумніву потріває кілька місяців. Цікаве, що на оборонців обжалуваних зголосилося й кількох поляків. Причина того ся, що розумніші поляки, не надто засліплені шовінізмом, побачили скоро, що знищенням „Громад“ помогли не собі, а комуністам. Впливи комуністичних діячів по цей бік кордону ростуть із застрашуючою силою. Отсе й заставило їх виступити в обороні обжалованих білорусів.

Білоруси се нарід дуже близький нам, Українцям. Длятого наш інтерес в їх долі й будуччині великий. А що вони культурно ще слабші ніж ми, отже факт, що вони кинулись в обійми большевизму під впливом гнету польського шовінізму, може їх ще гірше знищити ніж знищила нас божевільна аґітація наших червоних. Безкарно жаден нарід не може ґратися з неморальним напрямом, яким являється большевизм.

Православний епископат Польщі і вибори.

Синод правос. Церкви в Польші видав на днях посланіе до вірних у справі виборів. Посланіе підписали Митр. Діонизій, А-Еп. Теодозій, Еп. Александер і Еп. Алексій. Вони вказують на велике число виборчих політичних ґруп — але не вважають відповідним спинятися на їх програмах і стремліннях. Церк. Гіерархія забирає голос у справі виборів, а то для добра Церкви, держави і горожан цеї держави.

Епископи радять вибирати добрих христіян, відданих синів Батьківщини і вірних та чесних горожан своєї держави. Остерігають, що від кличів і програм важнійші самі люде, які стоять за цею чи иншою програмою. Отже критерієм у відношенню до кандидатів має бути „степень релиґійно-моральних прикмет“. Вкінці зазначується, що прав. Гіерархія горячо бажає добра і розвитку польській державі та успіхів правительству, за котре безнастанно молиться, „дабы в тишинѣ и подъ покровомъ его всѣ мы могли, по слову Апостола, проводить жизнь тихую и безмятежную во всякомъ благочестіи и чистотѣ“.

Австрійсько-італійське напруження.

На кривди німецького населення в Південнім Тиролю, як замиканне італійською владою німецьких шкіл, вкорочування прав німецької мови, несправедливий розподіл податкових тягарів і т. п. — австрійські Німці рішили тепер зареаґувати гострійше. В австр. парляменті кількох послів заговорило про переслідування німців в півден. Тиролі. Це само собою викликало немилий відгомін в Італії. Італійське правительство домагалося, щоб на будуче австрійське правительство не допускало до такої дебати в парляменті. На це відповів канцлєр Зайпель дуже осторожно, що не хоче квестіонувати постанов мирового договору й не думає виводити справи півд. Тиролю перед Союзом Народів. О. Зайпель жадав для себе тільки права жалуватися й поставив при тому правило, що міжнародня етика стоїть понад міжнароднім правом. Щодо домагання, щоб австрійське правительство не позволяло на посольські промови про Тироль, то о. Зайпель не задовольнить цего бажання. Італійське правительство покликало свойого посла в Відні до Риму, щоби зложив звіт Мусоліньому. Італійська преса остро виступила проти канцлєра Зайпля й заявила, що невеличка німецька меньшість не є в гіршому положенні, як меньшости в Ромунії, Польщі Чехословаччині й і. Цікаво, що майже вся французька преса станула в обороні німецької меншости в Італії. В англійських дипльоматичних колах і в пресі вважають теперішний австрійсько-італійський спір одним із численних жерел небезпеки в Европі. Швайцарські кола, зближені до Ліґи Націй, також критикують нагальну італіянізацію споконвіку німецького Тиролю. Взагалі світова опінія сим разом як будьто на боці покривджених. Тим можнаб пояснити поведенне Італії — зразу бундючне, згодом дещо розважнійше. Особливо різко виступила зразу італійська преса. Говорили вже про відкликанне італійського посла в Відні, Аврітія. Очікували різкої промови Мусолінія зараз на першім засіданню парляменту. Тепер уже пишуть, що Авріті візваний тільки для зложення звідомлення, а Мусоліні й досі (2. III.) не виголосив своєї промови...

Так за свою меньшість дбає така маленька тепер держава як Австрія. А буцім то наша „Велика Україна“, за котрою „стоять“, як кажуть червоні, ще більші сили матушки Москви, — ні чичирк в обороні української меньшости. Річ ясна, що там нема ніякої української держави, а есть обман.

Окуляри і цвікери
від найдешевших до найдорожчих
поручає фірма
ЛЕВ АППЕЛЬ і С-ка
ЛЬВІВ, ЛЕҐІОНІВ 1. і 3.
95 в. Полекші в сплатах. 3—3

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

700-літний ювилей Велеградської Базиліки (КАП). Велеград, осередок кат. уніоністичних стремлінь на словянських землях, обходить сего року ювилей. Минає якраз сімсот літ, коли моравський маркграф Володислав Генрих збудував там у 1228 р. базиліку для Цистерсів. Сі монахи, що мали теж у Велеграді свій монастир, заслужилися багато для піднесення матеріяльної і духової культури тодішних европейських країв. Коли в 1784 цісар Иосиф II. замкнув монастир, дооколичне населення та духовенство старанно дбали про удержання базилики.

Протести проти злочинів Каллєса. „Römische Weltkorrespondenz“ приносить телеґрами про численні протести католиків проти мексиканських переслідувань Церкви. Великі протестаційні віча відбулися в останних днях в Анґлії, Франції, Еспанії та Німеччині.

Боротьба з большевизмом (КАП). В м. Марієнгіл у полудн. Африці повстало катол. товариство для боротьби з большевизмом. Керму обняли Епископи. Товариство се видає катол. тижневик „Ізіндаба Забанту“, редаґований в чотирох мовах: англійський, зулю, госа й сезото. Большевицьку пропаґанду серед муринів веде оден місячник, котрий від 1919 р. редаґується в тих мовах.

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД.

Воєвода Борковський про виборчу акцію в Галичині. Львівський воєвода Борковський подав представникові Сх. Аґенції такі інформації: В порівнанні з першими виборами теперішню акцію знаменує спокій, що велить сподіватися і спокійних виборів. Дальше зазначив, що тільки одинка є правительственною листою. Трівожить його надуживання католицьких кличів для політичних цілей, що може викликати деяку знеохоту до католицизму. Це впрочім булоб зовсім неоправдане в часах Нового Ренесансу, що його почала католицька Церква під правлінням св. Отця Пія XI. Вкінці заявив, що для державної адміністрації вибори важні й цікаві передусім тому, що інформують про дійсні політичні струї в суспільности. Тому правительство, щоб мати обєктивний образ політичної дійсности, дбає про обєктивність і чистоту виборів. Про це видано виразні порученя та приписи.

РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ. Близький упадок Сталіна добачують московські політичні кола в тім, що він не взяв участи в парадах десятиліття червоної армії. Свідчилоб се про побіду противного блоку (Калінін-Риков). Оповідають, що Сталін висказав бажання переселитися на Кавказ з огляду на своє здоровля.

ЕСПАНІЯ верне до Ліги Націй. Тому, що французько-еспанські переговори в справі Танґеру скінчилися для Еспанії вдоволяючо, сподіються, що Еспанія цофне своє зголошення про виступлення з Ліґи й візьме участь в її осінній сесії.

ЗЛ. ДЕРЖАВИ. Обмеження іміґрації. Президент Кулідж предложив парляментови проєкт зменшеного іміґраційного континґенту. Проєкт обмежує іміґрацію з Ірляндії, Норвеґії, Швеції й Німеччини. Зате підвищено імігр. континґент з Анґлії. Континґент з Польщі підвищено з 5982 на 6090. Загально зменшено іміґраційний континґент зі 164.667 на 153.685.

Приєднайте передплату!

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Культ Шевченка в Галичині.

Сумерк і причина.

Март се місяць традиційних Шевченківських свят. Колись, у 2-ій полов. XIX-го і на поч. XX-го ст., свята сі обходили в Галичині з високим настроєм і підемом. Ні Ґете ні Шіллера в Німеччині, ні Шекспіра в Анґлії, ні Данте в Італії, ні Пушкіна в Росії, ні вкінці Міцкевича у Польщі не поминали так, як у нас Шевченка.

Та в останніх часах в Галичині наступила під тим оглядом замітна зміна. Поминки Шевченка зробилися в нас вже більше обовязковою формальністю, ніж дійсною потребою сердець.

„...Шевченківські свята тратять густо-часто свій високий настрій — писав справоздавець „Діла“ з нагоди традиційного Шевченківського Концерту у Львові в 1926 р. — бо стають консеквенцією радше імперативу сухого сповнення традиційного обовязку такого концерту, ніж внутрішнім імпульсом і духовою потребою. Теперішні Шевченківські свята вийшли з кругів ґімназійної та студентської молоді. Нині бачимо, що вони там ще тільки мають свою рацію в дотеперішній формі, — можуть мати і мають її ще також і в українських кольоніях на чужих землях, але не у нас, бодай не в тій формі, і не для української інтеліґенції“... І далі: „Одно стає ясним, що концерти в честь Шевченка, в тій формі, як досі, не дивлячись на нераз гарне виконання поодиноких точок, на участь в них знаменитих солістів... не мають настрою, ґідного такого обходу і замісць підбадьорувати, викликують в душі вражіння якоїсь догаряючої свічки“ („Діло“, 1926, ч. 60).

Автор сего цитату причини ствердженого ним холодного відношення галицького громадянства до свят Шевченка бачить у формі згаданих свят. Та хто глибше застановиться над отсим явищем, той не може не признати безперечного факту, що Шевченко у Галичині очевидно пережився.

Про Шевченка як пережиток писав уже 50 літ тому М. Драгоманів. Він видав був у 1879 р. у Женеві цікаву студію про Шевченка, яку в 1906 р. на ново видав у Львові д-р Ів. Франко а в 1914 р. у Київі А. Ніковський. Студія ся: „Шевченко, українофіли й соціялізм“.

І в студії сій Драгоманів написав між ин. таке:

„Критично-історичний перегляд життя і писання Шевченкового може багато чому навчить українолюбців і почастно українських громадівців. Перш усього він навчить, що „Кобзар“ є вже річ пережита — ein überwundener Standpunkt, як пишуть Німці. Та мало того: „Кобзар“ багато в дечому є зерно, яке перележало в коморі й не послужило, як слід, і в свій час, коли було свіже, а тепер вже мало на віщо й годиться“ (Громада, Женева, 1879 Нр. 4).

Також в инших, пізнійших, своїх працях, як „Чудацькі думки про українську національну справу“. (Львів, 1892) та „Листи на Наддніпрянську Україну“ (Коломия, 1894) Драгоманів виступав проти безкритичного культу Шевченка.

Як дивився Драгоманів на форму і зміст писань Шевченка, видно з отсих його слів:

„...Пора вже признати, що заміри Шевченкові остались далеко вище їх виконання. Тому причиною була літературна і всяка друга необразованість поета. Найбільшому, але освіченому прихильнику поета буває просто противно читати грубі пересади в „Сні“ або мішанину Риму з Росією в „Неофітах“, не кажучи вже про їх історичні помилки. У нас дехто любить рівняти Шевченка з Пушкиним і Лермонтовим і високо ставити Шевченка за лібералізм і демократизм його думок. Тількож в поезії самих думок мало, а треба і добірної форми. По формі-ж Шевченкові поеми відстали від Пушкинових і Лермонтових так, як відстоїть наскорна поема малообразованої хоч і талановитої людини від пильної праці чоловіка високо образованого. Ми знаємо біоґрафії трьох поетів, бачимо їх рукописі, і знаємо, що коли Пушкин і Лермонтов знали важніщі европейські мови, пильно слідили за літературами европейськими, неусипно працювали над своїми творами, переробляючи трохи не кожде слово, — в Шевченка не було того нічого. Правда, тому винна доля Шевченка і ми мусимо признати його незвичайну силу, котра все таки виявляла себе, але-ж ніяк не можемо визнати Шевченка за викінченого поета образованої громади. Се був тільки матеріял на великого поета.“ (Листи на Наддніпрянську Україну Михайла Драгоманова. Видане редакції „Народа“. Коломия 1894. Ст. 107—108).

Виступи сі викликали у свій час негодування серед українського громадянства у Галичині. Та нині, кількадесять літ після виступів Драгоманова, ми є свідками, як у самім громадянстві згаданий культ пережився.

Прийшло то, що скорше чи пізнійше прийти мусіло в національним і літературнім розвою Галичини.

І в тім нема нічого дивного. Навпаки. Треба дивуватися радше, що Шевченко так довго був альфою й омеґою нашого національного і літературного світогляду.

Та сумерк культу зовсім не торкається **історичного** значіння Шевченка в нашім національнім розвою. К.

Від редакції: Ми радо дамо місце всякій инакшій думці в освітленій тут, актуальній на сей місяць, справі.

КІНЕЦЬ ЛЕҐЕНДИ ПРО ШАПКУ МОНОМАХА.

В т. зв. Оружейній Палаті в Москві зберігається м. ін. оден коронний клейнод у формі пірамідальної золотої шапки, висаджуваної дорогими камінями, з хрестом на верху. З клейнодом тим звязана леґенда, що се шапка В. Кн. Київського Володимира Мономаха, яку він одержав був у дарі від візантійського цісаря Константина Мономаха. Шапці сій і леґенді про неї присвятив д-р В. Залозецький у т. І-ім „Записок Українського Наукового Інституту в Берліні“, що саме появився, цікаву студію в німецькій мові п. з. **Stilhistorische Untersuchung der Monomachkappe.** Проаналізувавши критично леґенду і саму шапку, автор дійшов до таких вислідів: 1) Т. зв. шапка Мономаха не має ні з В. кн. київським Володимиром Мономахом, ні з візантійським цісарем Константином Мономахом нічого спільного; вона — твір XIV. ст.; 2) Леґенда про шапку Мономаха не має ніяких історичних основ; її створила в політично-династичних цілях Москва вже по упадку Київа і Візантії, щоби звязати Московську державу, що тоді повставала, з великими традиціями держав Київської і Візантійської та представити як їх спадкоємницю і продовжительку.

Альманах католицьких університетів.

„Федерація католицьких університетів“ видала перший обширний альманах католицьких університетів у світі. Сей річник присвячений Св. Отцю і подає історичний перегляд католицьких університетів, їх орґанізації, повставання катедр і т. д. Навіть найдрібніші події катол. академічного життя узглядднено в сім збірнику.

Бібліоґрафія.

ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА. Том IV. Журнал. Українська Академія Наук. Державне Видавництво України. Київ 1927. Ст. XL + 786 + (4) + 6 портретів + 10 знимок. В. 8⁰ Ц. 5 карб. 25 к.

Комісія для видавання памяток новітнього українського письменства при Українській Академії Наук у Київі почала перше повне академічне видання творів Т. Шевченка під редакцією акад. С. Ефремова. Все видання обчислене на 10 томів. Найперше появився т. 4-й котрий в цілости займає Журнал Шевченка.

Писати Журнал (денник, щоденні записки) Шевченко почав від першого дня свого прибуття в Орську кріпость у 1847 р. Та по кількох місяцях Журнал сей він спалив. Вдруге почав писати його дня 12. червня 1857 р. і вів до 20. мая 1858 р. Се кінець заслання і початок волі поета.

Почав Шевченко писати Журнал випадково, з нудьги, з „тяжкого безділля“. Писав його передовсім для себе. Хутко Журнал зробився для нього необхідною річчю, як єдиний співрозмовник, якому він не боявся звірятися зі своїми думками, з гадками, надіями, випадковими увагами та глибокими переконаннями. Та не тільки власні внутрішні переживання закріплює Шевченко у своїм Журналі. Він записує все, що бачить і чує довкола себе.

У висліді Журнал Шевченка се передовсім автопортрет поета. А далі ґалерія портретів сучасників, з якими доля зводила автора, та літопис з характеристиками подій, яких свідком довелося йому бути.

Супровожає Журнал передмова С. Ефремова (40 ст.), в якій він характеризує твір, та величезний (на 557 ст.!) коментар до нього, і показчик імен.

Та хоч як подрібно акад. С. Ефремов розглянув у передмові та в коментари Журнал Шевченка, то все таки не звернув уваги на одну річ, що найперш і весь час впадає в око: р о с і й с ь к у мову Журналу.

Чому Шевченко свій інтимний Журнал (і також повісти) писав по московськи? — питав іще в 1892—94 рр. М. Драгоманів. І відповідав: Очевидно тому, що Шевченко, як й інші сучасні йому інтеліґентні Українці (Костомарів), не почували ще своєї відрубности від Москалів так, як напр. Поляки (Чудацькі думки...) і про самостійну українську літературу ще не було в них думки („Листи на Наддніпрянську Україну“). Потвердження слів Драгоманова знаходимо в самім Журналі, коли Шевченко, згадуючи раз про таких російських письменників, як Аксаков і Соловєв, замічує: „имена хорошо извѣстные въ н а ш е й литературѣ (ст. 80).

Книжка видана старанно і гарно.

ЗАПИСКИ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ІНСТИТУТА В БЕРЛІНІ. Т. І. Abhandlungen des Ukrainischen Wiss. Institutes in Berlin. B. I Berlin und Leipzig, 1927. Ст. 180. В. 8⁰. Зміст: D. Dorosenko, Die Ukraine und ihre Geschichte im Lichte der westeuropäischen Literatur des XVIII. und der ersten Hälfte des XIX. Jahrbunderte; 2. D. C y z e v s k y j, Die abendländische Philosophie in der alten Ukraine; 3. І. М і р ч у к, Петро Лодій та його переклад „Elementa philosophiae“ Баумейстера; 4. Д. О л я н ч и н, Із матеріялів до українсько-німецьких політичних зносин другої пол. XVII. в.; V. R. Z a l o z i e c k y j, Stilhistorische Untersuchung der Monomachkappe; 6. З. К у з е л я, Причинки до етноґрафічної діяльности Опанаса Вас. Марковича.

ФІРМА **РОМАН ЗУБИК** ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 120 8—20

Пол. т. процес 17-ки.

26-ий день розправи виповнили внески адвокатів Волошина, Шухевича, Давидяка, Павенцкого і Старосольського. Проти всіх їх внесків остро промовляв прок ратор.

27-го дня розправи оповістив трибунал ухвали, що будуть читані статті орґану "Сурма" й будуть допущені ще деякі свідки. Зрештою всі иньші внески відкинув. Опісля зізнавав комісар поліц. Конарський, котрий в 10 мінут по убитю кур. Собінського був на місци злочину. Його зізнання цікаві тим, що виказують, як спритно спонукала поліція до зізнань боязливого шофера Гасмана, що до котрого припускала, що він буде боятися сказати, що віз убийників автом. Отже поліція обжалувала Гасмана буцімто за те, що він за скоро їхав вул. Зеленою. Шофер Гасман обороняючи себе проти того закиду, виспівав усе, що запримітив того дня.

Розправа треває дальше.

О П О В І С Т К И.

І. Загальні Збори членів „Комітету Допомоги вдовам і сиротам по священиках“ відбудуться вівторок 6. березня 1928 в комнатах „Бесіди“ у Львові, при вулиці Рутовського ч. 22/І., „Народний Дім“ о год. 10. рано. О год. 9-ій Служба Божа в Преображ. церкві. Порядок загальних зборів: 1. Відкриття. 2. Звіт секретарки. 3. Звіт касовий. 4. Звіт контрольної комісії і уділення абсолюторії. 5. Орґанізаційний реферат. 6. Вибір нового заряду 7. Вибір контрольної комісії. 8. Звіт відпоручниць деканальних комітетів. 9. Внески і запити. Цего дня вечером о год. 7·30 відбудеться концерт у великій салі Народного Дому під Протекторатом Їх Ексцеленції Митрополита і ласкавій співучасти ВП П. Др. Коренцівної Володимирц, хорів львівського „Бояна“ і „Сурми“. Чистий дохід призначений на закупно дому для вдів і сиріт по священиках. — Наталія Дзеровичева, голова. Стеф. Лежогубська, секретарка. 152 1—1

Комітет вдів і сиріт по священиках станиславівської епархії просить нас помістити сердечну **ПОДЯКУ** за жертви, котрі зложили в золотих в січні і лютім отсі жертводавці: Вп. ПП. Олена Щуровська Іванків 15 зол., Емілія Шухевич Тишківці 50, Каролина Томчукова Якубівці 5, Зофія Винявська Іваниківка 8, Евгенія Бахталовська Стопчатів 10, Вальницька 5, Теодозія Гарасевич Деліїв 10, Кисілевська Радче 5, Посацька Тязів 5, Блавацька 5, Маркевич Тисьменичани 5, Зофія Воробкевич 10, Анна Ганкевич Звиняч 10, П. Величковська Базар 10, М. Чижова Половці 5, Марія Чиж 2, Марія Когутяк 2, А. Кунанець 5, Ірина Мащак 6, Ольга Фіголева 10, Олена Романовська 10, Марія Лабійова Отинія 5, Галя Майковська Вогона 15, Бронислава Курдидик Цигани 50, Зофія Самотулкова Блюдники 10, о. Ярослав Майковський Голосків 25, Скобельська Старі Кути 5, Волянська Соколівка 5, Гілетовичева Косів-місто 5. Дрогомирецька Яворів 5, Гнатківська Смодне 5, Гнатова Розтоки 5, Березовська Білобе езка 10, Глібовицька Жабе-Ільця 10, Вергунова Красноіля 10, Маковійчукова Хімчин 5, Григорчукова Рибно 5, Антимовичева Ферескуля 30, Стефановичева Кути 5, о. Лагола Жабе 5, о. Микитюк Старі Кути 5, о. Мелимука Кобаки 5, Коцюбова Тисьменця 5, о. Левицький Виноград 5, Бригідирова Станиславів 2, Гаванська Станиславів 2, Олесницька Зоня Станиславів 10, Поворозникова Станиславів 4, Соневицький Станиславів 2, Кисілевська Станиславів 2, Емілія Коцикова Щитівці 25, Емілія Василикова У ринь 20, Попелева 5, Марія Чиж 8, Зофія Воробкевич 5, о. Вячеслав Збудовський 90, о. Маркил Соневицький 100, о. Іван Галібей 45, о. Володимир Монастирський 50, о. Марко Гіль 45, о. Василь Стрільбицький 90 зол.

Б. оператор клініки проф. Ноймана і Гаєка у Відні
Д-р Л. Александрович
Спеціяліст від недуг ушних, носа, горла і гортані
Львів, ул. Валова 11., тел. 40-75,
118 6-12

Вибори 1928 р. в дотепах.

V. Петя Певний, Головний Отаман „Української Ниви“ і властивий голова петлюрівців, котрі ще є, кандидуючи на Волині, сказав: — „Я кандидатірован партійним тризубом, що остався в нашій селянській семї від княгині Ольги, котра тоже походила з селянського рода. Селянки! Виберіть мене, бо мною було одкрито, що княгинею Ольгою було таксамо добре обертано сапою як і скипртом! Княгиня Ольга рано як селянка на терлици працювала, а в полудне до германського царя Оттона послів висилала! Больше нікакой програми мною не мається, але для України й не треба! Бо нащо? Аби грошики були — деньґи! Ану, крикніть за мною: Хай жівйот Головний Отаман Певний!...“

Волинські селянки перелякано дивляться на непевного панка й мовчать. Кожда боїться, щоб чого доброго ще і їй не казали якихось послів та до германського царя висилати....

Не хочете, щоб вами було крикнено: Слава Головному Отаману?! — гукнув п. Певний. — То обійдеться: вже й так усі листи покасовано там де мною було оголошено кандидатірування, опріч моеї — і я депутатом буду, чи ви хочете чи не хочете!...“

VI. Д-р В. Загайкевич, голова „ліберальної“ лівиці перемиського кружка реформаторів і найбільший знавець архитворів п. Гамчикевича сказав на вічу: — „Спеціяльно й евентуально категоричним імперативом являється мій вибір до сойму католиками, а то з отсеї причини: Запитайте п. Гамчикевича, наймудрійшого фільософа в цілім Перемишли по сім і по тім боці моста, чи хтось колись десь комусь вшкварив такого ліворуційного листа, як я вшкварив Преосвященому Йосафатови за нїщо! В консеквенції льоґіки і психольоґії, коли католики віддадуть на мене голоси, тоді Ліґа Народів на віч побачить, який той український народ одним словом „файний“ тай викроїть йому розуміється пальцем Льойда Джорджа на мапі не одну державу, а дві або й три. Бо є з чого викроїти і є за що! А тоді всі заточенці вернуть на українську землю, бо я їх пущу! Хто не вірить, що так буде, коли я стану послом, нехай запитає п. проф. Гамчикевича!“... — Кружок реформаторів під батутою п. Форостини з запалом інтонує відому пісню.

„Понад Сяном над зеленим
Простяглася площа —
По сім боці Русь Червона,
По тім боці Польща!
По сім боці руські дзвони вили-завивали,
По тім боці заточенця в домовину клали...“

Дальші характеристики слідують.

Н О В И Н К И

Предложення Литви. Відповідь Литви на польську ноту дуже широка і складається з двох частин. Перша частина—це вступ, друга висказує готовість почати переговори з Польщею по закінченню березневої сесії Ради Союза Народів. Як місце переговорів предкладає Литва Королевець.

— Появи духів у Варшаві. „За Свободу“ пише, що дивні явища почали показуватися в мешканню пані Муранович, при вул. Пулавській ч. 3. у Варшаві. В ночі чути якісь стуки й зойки, видно таємні голубі вогники і т. п. Пані М. запросила відомого в Варшаві спіритиста Стан. Вотовського, щоб уладив спіритистичний с е а н с в її помешканню. Але сеанси нічого не помогли, ані не вияснили. В кімнаті творилися дивні дива: предмети підносилися вгору, невідомі холодні руки торгали за волосся господиню, а самого спіритиста били по спині і робили инші пакости. Пані М., вкінці нервово вичерпана тими сеансами мусіла їх залишити. Багато цікавих річей про ті таємні явища довідаються читачі з книжки п. н. „Спіритизм“.

Засуд двох б. послів. Окружний суд у Вильні засудив б. посла Шапеля з Незалежної Хлопської Партії на 6 літ тюрми за протидержавну діяльність та за змагання відірвати часть території річипосполитої в користь Радянщини. Сливе рівночасно засуджено в Новгородку б. білоруського посла Рогулю на два роки вязниці за підбурювання населения проти істнуючого державного ладу.

Чи Ви вже зібрали всі виборчі відозви видані у Вашім місті й околиці? Коли ще ні, просимо про се подбати і прислати до нашої редакц ї, бо потому пропадуть і ніде їх не буде.

ОГОЛОШЕННЯ

(За оголошення Редакція не відповідає).

МАРІЙСЬКЕ ТОВ. ПАНЬ В ПЕРЕМИШЛІ подає до відома, що дня 12. березня н. р. зачнуться реколєкції для пань в каплиці ОО. Василіян на Засяню. — Науки будуть що дня о год. 5 поп. В четвер 15. березня с п о в і д ь о 4-ій год. а с в. П р и ч а с т і є в пятницю о год. 8-ій рано. Проситься місцевих і дооколичних пань о найчисленнійшу участь. 1-1

ДО ЗАМІНИ ПАРОХІЯ Торчиновичі — ад Самбір — стація з. 2 км. будинки дуже гарні, поле пшеничне, стація кліматична. Близші інформації в парох. уряді в Торчиновичах, пов. Самбір. 148 2—3

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА . — Lwów. skr. poczt. ч.11**

Дентистично-технічне заведення
Казиміра Цавдерера
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗИБЛИКЕВИЧА 45.
113 Полекші в сплатах. 8—10

ОБІДИ з 3-ох страв зол. **1·50**
для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ“ — (давний Людвіг) — тепер
142 6 24
І. Гайдінґер, ::: ЛЬВІВ, ::: ул. Краківська 7.

Власний виріб! Ціни фабричні!
КОВДРИ 1-сторонні від зол. 26·50
2-сторонні „ „ 35·—
в цвіти „ „ 40·—
МАТЕРАЦИ
з морської трави від зол. 34·50
з волосані „ „ 76·—
Сінники готові . . від зол. 5·—
Подушки з пера . . „ „ 18·—
Готові пішви . . . „ „ 3·—
„ **простирала** . . „ „ 5·50
„ „ під ковдри „ „ 11·50
Вовняні коци . . . „ „ 9·50
ПОЛОТНА, РУЧНИКИ, КИЛИМИ і т. п.
найдешевше продає
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
А. ПЕТРУШЕВСЬКИЙ & М. МЛЄКО
Львів, Коральницька 6., тел. 37-72.
Пінники даром. Для шпиталів, пенсіонатів і т. п. ціни офертові. 131 5-10

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: **„ОЛЬКА“** ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі“. 116 7—20

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА
СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ
У ЛЬВОВІ — РИНОК Ч. 32.
ПОРУЧАЄ
ДОБІРНІ ТОВАРІ ДЛЯ ПАНЬ.
МУЖЕСЬКІ СУКНА.
ПОЛОТНА.
ВЕЛИКИЙ ВИБІР!
153 ЦІНИ НИЗЬКІ! 1—15

РІК ОСНОВАННЯ 1860.
Найстарше у Львові концесіоноване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)
ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**
уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер
ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.
Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства. Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельковаиих і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученім мені керовництві роботами.
154 1 20

КИЛИМИ
Глинянські
ЗАБАВКИ,
ВИРОБИ ЛОВІЦЬКІ.
КОСМЕТИКИ,
ФІГУРКИ ГІПСОВІ.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ
Львів, вул. Коперника 11. Тел. 26-09
ЛЮДВИК ГЕҐЕДІС
ФІЛІЯ: Килими і кошикарські вироби, Галицька 5. Тел. 30—32.
124 6—10

Виріб ВЗУТТЯ спортового й люксусового. — Спеціяльна робітня репараційна виконує швидко і дешево
І. Мушинський,
ЛЬВІВ, ЯҐАЙЛОНСЬКА 11 в подвірю.
115 Тел. 25-31. 7—15

РЕВМАТИЗМ, гостець, артретизм, нервоболі, болі мязей, ломання і т. п. недуги лікує **Saliment**
виробу АПТИКИ
К. АВҐЕНШТЕРНА
ЛЬВІВ, вул. Красіцьких ч. 20.
119 (угол Казимірівської). 7—10

Кооператива „Достава“ одержала ось таке інтересне письмо:
До
Світлої П. Т. Фірми „Достава“
в Перемишлі.
Пан Константин **(Kazimierz)** Менцінський, бронзівник перемиський, розсилаючи свій цінник до парохіяльних урядів на днях дозволив собі в реклямі умістити і мене. Між похвальними листами які **буцімто** п. Менцінський одержав від своїх клієнтів стоїть таке: „У п. Константина Менцінського з Перемишля купив я світлий фелон і 3 пари ліхтарів за приступну ціну. Супроти солідности товару можу його Всч. Отцям поручити. Більцарева, 2. X. 1926. о. Ковальчик, парох. – P. S. Понадто закупив я всеночник і прочу утвар церковну, всьо добре і симпатичне!“ — Заявляю отсим, що: 1) П. Менцінський **сам зредагував собі лист** до себе, бо я такого до него не писав **і никому** його не поручав ані **не поручаю.** 2) Згадані вище річи я вправді закупив, але не є вони такі добрі ані „симпатичні“ як це собі сам п. Менцінський підхліблює. Навпаки можнаби дещо противно сказати. Зістаю з поважанням о. Михайло Ковальчик, парох. Більцарева коло Грибова 19. II. 1928.
Подаючи отсей факт до прилюдного відома Всч. Духовенству, звертаємо увагу, як деякі чужі і ворожі нам фірми вводять в блуд наше Духовенство щоби доробитися на кервавиці наших церков. На це є одинока гідна відповідь: **Купувати церковну утвар виключно в одинокій нашій церковній кооперативі**
„ДОСТАВА“
яка має свої склади у Львові, Перемишлі і Тернополі. 155—1—1

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На весняний і літний сезон
поручає найодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 4-?

ЗУБИ виробляю по таким **ЦІННИКУ**
1 золот. корона . 18 зол.
1 золот. зуб . . 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 репаратура . 3 „
Все з найлучшого матеріялу
РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.
(де кавярня de la Paix).
127 Знижок не уділюю! 12—24

ГАРНІТУРИ КЛЮБОВІ — ТАПЕТИ — ФІРАНКИ — ДЕКОРАЦІЇ
Т. КИСЯК і СИНИ
Львів, пл. Смольки 4., тел. 40-09.
Власне тапіцерське заведення, вул. Косцюшки 20. тел. 19-85.
99 10-10

СУПЕРФОСФАТ
ФАБРИКА ШТУЧНИХ НАВОЗІВ
ЙОСИФА і КАРОЛЯ
ТОВАРНИЦЬКИХ
Акційна Спілка
ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 9.
Телефон 9-11.
Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, потасові соли каїніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городнину, квіти та овочеві дерева.
126 6—7

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - Вироби - солідні - **МАТЕРІЇ на МЕБЛІ** петріскаючі
ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**
першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше
Лев Матвійовський
Львів, Хорущина 8. **Телефон 40-11.**
132 5—10

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ і ПОШИРЮЙТЕ НАШІ ВИДАННЯ:
ПОСТУП
вістник літератури й життя
Місячний журнал.
Річно 10 зол., піврічно 5 зол., подв. число 2 зол.
ПРАВДА
католицький часопис для народа
Виходить що тижня.
Ціна 2 зол. 50 с. на квартал
АДРЕСА:
ЛЬВІВ, ВУЛ. Л. САПІГИ Ч. 26.

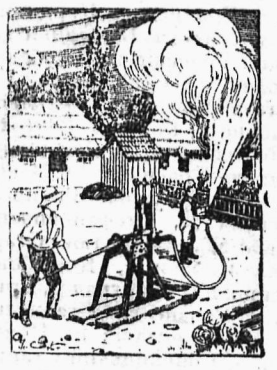
НОВІСТЬ!
ПОМПИ керничні „ПАТЕНТ“
порушувані довільно ручно, мотором, кератом або вітряком. ЛОЖИЩА кулисті. Видатність до 7.000 літр.— 1 год. Гарантія на 5 літ. Вироблює тільки фірма: Підприємство верч керниць інж. **Фр. ДОМІНІК** Львів, вул. 29. листопада ч. 37, тел. 18-55.
52 5—8

„FOSFOR“
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
ЛЬВІВ,
пл. Марійська 6/7 I. п. (pl. Marjacki 6/7 I. p.)
114 Телефон 44—48. 14—16
СУПЕРФОСФАТИ: кістні й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові.
РЕФОРМФОСФАТИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАЙНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий вапно навозове палене й мелене (97%CaO) — Вапно будівельне.
Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кредит.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** -- З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 17. (119). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів. четвер. 8 березня 1928 р. Рік III

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Важне діло

Апостольської Столиці.

Справи нашого Закарпаття й організації Чина Св. Василія Вел. з одною Централею.

(Від власного кореспондента з Риму).

Орґан „Оссерваторе Романо“ помістив текст договору між Апост. Столицею і Чехословаччиною. Се важне і для нас з огляду на Закарпаття. Текст обіймає 6 точок: 1) Чехословацькі епархії не можуть сягати поза межі республики, ані чужі не переступлять її границь. Справу розмежувань епархій і їх дотацій уложать дві комісії: папська і державна. В склад їх увійдуть представники всіх заінтересованих епархій. Комісії утворяться найпізнійше за два місяці. 2) До часу поладнання 1. точки засеквестроване церковне майно провізорично оставатиме під зарядом мішаної комісії. 3) Чехословацькі монаші Чини не можуть підлягати чужим протоігуменам, але матимуть власних протоігуменів або будуть безпосередно залежні від головних настоятелів в Римі. Настоятелі матимуть чехословацьке горожанство. 4) Епископами можуть бути також лише горожане. Ап. Столиця іменує їх за попередною згодою держави. Правительство має завсіди подати причини спротиву (прим. ірредентист, сепаратист, виступає проти конституції і публичного порядку). Переговори в тій справі остануть в тайні. 5) Новоіменовані епископи зложать присягу вірности державі („nihil contra salutem, securitatem, integritatem Reipublicae“) 6) Правительство постарається залагодити се в як найкоротшім часі. Богато інших квестій порішать пізніше при відповідній нагоді.

Як бачимо не порішено тут справи Нунція в Празі, військової служби клириків, відношення правительства до некатоликів і т. п. Для нашої Церкви на Підкарпаттю має цей договір також чимале значіння. Можна сподіватися, що наше духовенство на Підкарпаттю одержить якусь сталу платню, а мукачівський епископ відповідну дотацію. (Епископські добра, як звісно, остали всі під Мадярщиною). Пряшівська епархія одержить власного епископа (дотеперішний епископ Новак сидить в Будапешті, еп. Ґойдич є Ап. Адміністратором епархії). Від обох епархій відпадуть остаточно парохії, що остали під Мадярщиною. На кінець з василіянських монастирів на Підкарпаттю устроять осібну провінцію з власним протоігуменом. А що добро Чина вимагає, щоб найвища його власть була в одних руках, мусить прийти в як найкоротшім часі до утворення василіянського монастиря в Римі, де мігби замешкати Архімандрит, якому підлягалиби всі василіянські монастирі: в Галичині, на Підкарпаттю, в Румунії, Мадярщині, Бразилії і в Канаді, а в майбутности може і в Зл. Державах та Югославії.

Економічна залежність України

Як Москва спинює розвиток українського промислу.

Не дивлячись на всі природні передумови: богацтво сирівців, сприятливі умови комунікації і ґеоґр. положення взагалі, В. Україна й доси не розвинула свого промислу. Причиною сего була економічна політика царської Росії: розбудова великого промислу на корінно-російських землях коштом окраїнних земель. Україна, як Сибір і инші азійські области, се під економічним оглядом кольонія для постачання сирівців метрополії і ринок збуту для її промислових виробів. Отсю імперіялістичну й кольоніяльну політику перейняв від старого режіму московський большевицький уряд. Він також штучно спинює українську промисловість в користь російської. Ріжниця тільки в тім, що супроти змінених політичних обставин робить це обережнійше. Що більше, крикливою реклямою в пресі про індустріялізацію, електрифікацію і т. п. хитро маскує свій економічний імперіялізм. Свідчить про це дискусія на недавно відбутім конґресі ком. партії.

Делеґати з України вказували передовсім на діймаючий брак капіталів на розбудову промислу. Потреба промисл. капіталу зростає на В. Україні з року на рік. З початком 1928 р. висловлюється він 28·9 проц. у відношенню до цілого Союзу. Дійсно одержана сума на розбудову промислу за останні 2 роки творить тільки 24, 1 проц. Дальше жалувалися укр. делеґати на те, що центральні економічні установи спинюють розвиток деяких галузей промислу. Одеський делеґат Чебаненко навів такий факт: Одеська фабрика коркових виробів належить до найкращих в Союзі, а проте центр. господарські установи дають їй замовлення тільки на 41 проц., зате прямо завалюють замовленнями гіршу ленінградську фабрику. Що більше, для великої одеської фабрики не дають потрібних сирівців, а тимчасом у Ленінграді хочуть будувати другу того рода фабрику! Чи можна тут говорити — питав делеґат — про правильну й плянову фабрикацію лінолеум і чи можна таке положення вважати нормальним? Делеґат Дудник жалувався, що центральні установи не дають засобів на основання на Україні таких фабрик, для котрих є в краю сирівці. Делеґат Ломов нарікав, що центральні установи відкидають ухвалені й затверджені укр. властями господарські пляни і счеркують бюджети. (В останніх часах зменшено бюджети зі 130 міл. на 90.) Дуже жалувалися делеґати на занедбання транспорту. На 88 проц. передвоєнного вантажу є на Україні тільки 72 проц. паровозів, 71 проц. товарових і 63 проц. особових ваґонів. Внутрішній водний транспорт занедбаний. Слабо використані морські пристані в Одесі й Миколаєві. Доки в Миколаєві й доси стоять нечинні, коли тимчасом російські підприємства мають повно роботи і навіть дістають заграничні замовлення. Багато делеґатів жалувалося на важке положення українського цукрового промислу на Україні. Центральні власти радо дозволюють на заснування цукроварень в російських областях, зате на заснування 3 цукроварень на Україні відмовляють грошей. Делеґати протестували проти уділення Американцям концесії на ввіз с.-господарських машин, коли можнаб їх виробляти в українських фабриках.

Подані тут факти взяті з німецького видавництва „Osteuropäische Korrespondenz“, ч. 4 з 24. лютого с. р., де старанно зібрано ті факти з большевицьких орґанів, котрі виходять в большевії. З того ясно, що в области економічній (дуже важній для кождого народу і краю, а найважнішій з погляду матеріялістичного світогляду большевиків) Україна не має навіть тільки свободи розвитку, що мала за царів: бо за царів кождому вільно було поставити собі на Україні і сто фабрик, а тепер не вільно ні одної без дозволу Москви. Зате дурять Українців т. зв. українізацією, т. є. видаванням по 3000 прим. ріжних брошурок в українській мові, в котрих до того вільно аґітувати лиш за большевизмом т. є. за панованням Москви. А видання Академії Наук, котрі до нас взагалі не доходять і навіть не можуть дійти в ніякій державі, також нічого не шкодять хитрій Москві, котра обернула нашу землю в ніґерську кольонію, гіршу як за царя.

В світлі тих фактів можна належно оцінити инпр. т. зв. партію праці, котра тут ширить опінію, немовби ми мали за Збручем свою державу і то „гарну“. Тай ще притім хоче, щоб її уважати „національною партією“. Такого глуму в політиці в нас ще не було.

Вибори у Львові.

Українська ліста одержала у Львові поверх 10.000 (точно 10.493) голосів. Се безперечно гарний успіх як на перший раз, хоч можна було здобути мандат. Бракувало ще около 3.500 голосів, котрих не було тому, що не оден не пішов чи не пішла до голосування, а тисячі українців пішли „за ідеями Карла Маркса“, то значить голосували на ліста комуністів і ППС. Найсмішнійше вийшла з урни Українська Партія Праці (та, що хотіла „реформувати“ Богослуження). За її „ідеєю“ заявилося 6 (шість) голосів.

Властиво виграли у Львові Жиди (сіоністи), котрі в оден ґуж кинули до урн найбільше, бо 28.417 голосів і здобули половину мандатів, то є два. Урядова ліста ч. 1, мала 24.708 голосів і одержала одного посла міністра Квятковського. Вшехполяки („бльок катол.-народови“) мали всего 13.824 гол. і здобули оден мандат для д-ра Яна Перацкого.

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

П. з. „Самодурство“ пише в ч. 14, „УКРАЇНСЬКИЙ ВІСТНИК“, що виходить в Ню-Йорку:

Є приповідка: „Тішиться циган своїми торбами“. Ось на таких циганів виходять редактори „Свободи“, що намагаються вписміяти статті, де згідно з правдою подано вістки про успіхи Поляків... Ворога не можна збути кепкованням та стаєнними жартами. Така „політика“ може подобатися темнякам, але вона лиш компромітує ґазету, в котрій так „учиться“ людей. Всупереч нашим бажанням Польща та Поляки грають у світі більшу ролю, ніж моглоб видаватися... Антанта не була навіть в силі переперти обіцяної Українцям автономії Східної Галичини Другий такий доказ се справа Вильни.

Дальше вичисляє автор причини того: 1. Кожний Поляк єсть самостійник. 2. Коли ходить о державу, то й найчервоніший Поляк іде консерватистом. 3. Поляки цінять культуру, коли пр. між америк. Українцями найгірша лайка назвати когось „доктором“. 4. Поляки розуміють, що значить опінія в світі і пропаґанда, коли ми Українці не маємо навіть одного-одиського пресового бюра в цілім світі!

„Пишемо се тому (так кінчиться стаття „У. В.“), щоб наші люде не дурилися, буцімто „Поляки се ніщо“. Таке самодурство дуже шкідна річ. Хіба крайний ідіот отсі наші перестороги може взяти за знак прихильности до Поляків. Та хто хоче бути ідіотом нехай буде“.

Редактор сего орґану — д-р Л. Цегельский. Трудно відси оцінити, чи він щиро чи нещиро написав або пустив до друку таку опінію про Польщу (Орґан, котрий він редаґує, се орґан кооператив, котрі можуть мати якісь інтереси в Польщі). Та якби не було, одно дуже інтересне в самім факті оповіщення такої опінії в українськім орґані в Америці, де ще до недавна була се немислима річ, як видно з дотеперішної преси. Нпр. у „Свободі“ були часто острі напади на тих редакторів инших орґанів, котрі не лаяли „Москалів і Лясхів“ за те, що не лаяли, хоч вони може тільки тому не лаяли, що просто навкучилася їм лайка. За те закидано їм прилюдно „брак патріотизму“, про що доволі часто можна було читати в тамошній пресі. Видно, що поняття „українського патріотизму“ мусіло там змінитися, коли якийсь орґан відважився написати те, що ми тут навели - і досі нема вістки про побиття редактора „українськими патріотами“... Чи не диво?

Наших П. Т. Передплатників просимо;

1. **Вирівнувати передплату за біжучий квартал.**
2. **Про кожну зміну адреси виразно нас повідомляти подаючи стару й нову адресу.**
3. **На случай неодержання числа „Н. З.“ негайно його реклямувати.**

АДМІНІСТРАЦІЯ.

ОРҐАНІЗАЦІЙНЕ ЖИТТЯ.

СЯНІК. (Повітова нарада в справі УХО). Дня 22. II. відбулася в Сяноці за ініціятивою о. Івана Цегелика декана сяніцького перша довірочна нарада священиків сяніцького повіту в справі заснования Повіт. Української Христіянської Орґанізації. Присутних було 16 священиків. Нараду відкрив о. декан Цегелик горячою промовою про потребу заснования УХО в Сяніччині, котра є наражена на небезпеку православія і сельробівської аґітації. На предсідника нарад покликано о. Михайла Гробель ького декана і пароха зі Щавного, а на секретаря о. Миколу Гентіша пароха з Загіря.

Глибоко обдуманий реферат про завдання, ціль і програму УХО відчитав о. Петро Андрейчик, парох з Залужа Війське, а ше гарнійше вражіння на учасників зробив його другий відчит уривок зі знаменитої книжки о. Ант. Гуондера „у стіп Ісуса“ в переводі О. Базилевича п. з. „Фальшивий компроміс священиків зі світськими“ навязуючи до слів Спасителя: — „Не може світ ненавидіти вас“... Нарадам дуже уважно прислухувався запрошений о. Йосиф Маринович, парох і декан з Війська, член основник УХО і кандидат на посла на округ виборчий ч. 48. По обох рефератах вивязалася оживлена дискусія в якій забирали голос о. декан Гробельський, о. декан Менцінський Юрій парох з Карликова, о. Теодор Левицький парох з Радошиць, о. Микола Сікора парох з Тиряви сільної і інші. Плян орґанізації УХО в повіті поданий о. референтом збори приняли однодушно, з тим, що другі такі самі збори зі запрошенням для світських мають відбутися по виборах до сойму.

О. референт запроєктував цілий ряд резолюцій, котрих зміст коротко подаємо:

Зорґанізувати по школах при помочі оо. катехитів Марійські дружини молоді і передплачувати для них катол. журнали для молоді. Подбати про заложення парохіяльних бібліотек. Ширити катол. пресу й книжку, а паралізувати вплив книжок і часописів, ворожих вірі і Церкві. Подбати, щоб студенти в ґімназії не занедбували духовних і релиґійних практик і щоденних молитов. Звернути увагу на наше робітництво і слуги по фабриках і службах в Сяноці і по других містах. Уладжувати для них так як і рівнож для наших пань та інтеліґенції реколєкцій у великому пості. Заснувати конче і то як найскорше захоронку в Сяноці і бурсу для молоді. Зорґанізувати до кінця грудня 1928 р. в кождій парохії Апостольство Молитви де ще нема і кружок УХО, єднаючи у ньому що найкращий елемент парохії. Уладжувати бодай раз в році в читальні чи кооперативі реферати про вагу доброї преси і книжки. Уладжувати діточі вистави і концерти релиґійного змісту. — По палкій промові о. декана Мириновича з зазивом до інтензивної праці закінчено нараду. До тимчасового повітового комітету УХО вибрано о. дек. Івана Цегелика, о. Мик. Гентіша, о. дек. Мих. Гробельського, о. Юрія Менцінського, о. Петра Андрейчука. о. Теодора Левицького, о. Ярослава Савчука, о. Миколу Сікору і о. Теодора Малка. Рано о 9. год. в місцевій церкві в Сяноці на ту інтенцію відправив о. декан Цегелик Службу Божу.

о. Петро Андрейчик.

Вже вийшов „ПОСТУП“ (подвійне число за січень—лютий 1928), у збільшенім обємі. Ціна подвійного числа 2 зол., річна передплата 10 зол. Адреса Редакції і Адміністрації: Львів, Сапіги, 76. — „Поступ“ се тепер безперечно найлучший український журнал на Західній Україні.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 8 III. 1928 15

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Скоро помітила Настуня основну ріжницю між своїми обома учителями. У Абдуллага не було иньшого Бога, крім Аллага, не було иншої влади, крім султана, не було иншого світа крім мусулманського. Він був добрий і навіть приємний чоловік. Але пригадував їй вола в кераті, що крутився все в оден круг, хоч часом той круг був доволі широкий і гарний. Абдуллаг з захопленем оповідав про велич султанської влади, про красу столиці і палат Падишаха, про його сади цвитучі, про пишні одяги його двора, про силу його військ, про далекі країни, які підлягають його владі, про їх багацтва і красу, про всю величність сходу. Але всьому основа було у нього призначіння. Все буде, як має бути, як Аллаг призначив. І в тім основно ріжнився він від Італійця. Так основно, як ріжниться схід від заходу.

Річчі в усім підчеркував, вагу і значінне людської думки, підприємчивости і праці. Навіть у тім, що очевидно мусить бути — говорив — може людина робити важні зміни.

Любила його за сю думку. Бо ні на мить не покидала своєї мрії про утечу, про те, що колись вирветься з сього чужого їй світа, куди її насильством запроторили й учили, крім потрібних річей, — поцілунків і залицянь. Ненавиділа сю „науку“ рівно сильно, як любила ту науку, яку їй подавав Річчі. З переняттем слухала його оповідань про чудові будівлі італійські, про „Царицю Моря“ Венецію на 122 островах, про золоту книгу її родів, про її Велику Раду, про могутність Дожі, про оловяні тюрми в підземеллях, про високі школи у Фльоренції, про Ватикан у Римі та про всі дива епохи Відродження.

Наперед сподобалось їй у тій науці це, що Річчі говорив про підприємчивого духа тамошніх людей. Потому перемогло в ній захоплене зовнішним блиском тамошнього життя. Та вкінці знов більше зацікавилась людьми, яких їй представляв Італієць. Особливо велике вражінне зробило на неї оповідання про те, що на заході й жінки займаються всім тим, що й мужчини: і торговлею й наукою і навіть державними справами! І дивним дивом, — хоч була в неволі, — перший раз почула тут у собі — людину. Вправді і вдома знала, що були й у нас жінки, які правили державою, от як Велика Княгиня Ольга. Але се знання було якесь запорошене і неясне, немов казкове. То було так давно, так дуже давно, як у байці. А тут усе те дійсно тепер відбувалося, жило. На саму думку про те рамена їй пружилися мов сталеві пружини — і грудь підіймалася високо.

Тут вперше прийшло їй на думку, чому жінка не малаб займатися державними справами?

— „Чи я не така сама людина, як мужчина?“ подумала. І якась іскра дивної амбіції заіскрилася в її серци — тим дивніща для неї самої, що вона добре розуміла, що була в неволі. І розуміла також, що і там, у старім краю — так його в думці називала, бо сей був для неї зовсім новий — властиво тільки одні монахині зі всіх жінок кермували своїми публичними справами. Знала, що вони мали свої наради, що самі визначували членів своїх монастирів до ріжних справ і поїздок. А всі иньші жінки подібним не займалися. І тим більшу вдячність відчувала супроти Церкви, котра допускала й підносила жінок до такої праці. І тим більше гнівалася в душі на учителя Річчі, що він якось так з усміхом говорив про церкву.

Настуні ані не снилося, що Річчі був одним з політичних розвідунів Венеції, найбогатшого тоді міста Европи. Його завданням було слідити всякими способами відносини на сході та причинятися до виховування таких інтеліґентних невольниць, яких опісля можна булоб ужити до звідунської служби на дворах мусулманських намісників, адміралів, ґенералів, везирів*) і вельмож. (Далі буде).

*) Везир = міністер. Великий Везир = премієр міністрів.

Партійна політика і мораль.

III.

Коли отже хочемо запобігти дальшій атомізації нашого суспільно-політичного життя, коли хочемо довести до консолідації творчих сил народу, коли хочемо бути належно приготовані на прихід слушної хвилі відродження нашої державности—то в нашому партійно-політичному життю мусить наступити редукція непотрібних партій і таке уґрупування й уложення відношення сил між прочими партіями, що відповідалиб дійсно нашому національному суспільно-клясовому інтересови. До політичного проводу повинні прийти люди незалежні і характерні, що в даній ділянці визнаються.

Коли такий є початок більшости наших партій, то ясно, що мотивом і оружем у боротьбі з партійними противниками буде не ідеольоґічна ріжниця, не оборона слушних прав поодиноких верств народу і не клясове та національне освідомлення своїх приклонників, але клевета і неперебірчива демаґоґія, прикриваюча ідеольоґічну пустку і шкурний інтерес високопарними фразами. І ось тому то в нас партійна гризня прибирає потворні форми і не вяжеться ніякими моральними принціпами.

Тепер насувається найважніше питання, чому саме наш національний орґанізм є такий податний для творення всяких неоправданих партійних новотворів?

Причин цего стану є багато. Звернемо увагу на дві з них—може найважніші. Перше це та, що загал нашої світської інтеліґенції, чи півінтеліґенції опанований реліґійною байдужністю або й невірством, на тлі раціоналістичного псевдолібералізму і „вільнодумства“ і то не того західно-европейського, але своєрідного галицько-загумінкового чи хуторянсько-полтавського продукту інтеліґентських недоуків Очевидно, що люде з таким „світоглядом“ не можуть мати моральних життєвих прінціпів. Етика в них гнучка, залежна від „обставин“. У них границя між добром а злом — це річ „зглядна“. Люди сі все утотожнюють справи особисті з загальними.

Д О П И С И.

КАМІНКА СТР. (О с в і т н і с п р а в и.) Камінецький повіт під освітним оглядом — о скілько ходить о здорову християнську освіту — стоїть не на першім місци, хоч у послідних часах зарисовується зворот до ліпшого. Найбільшою язвою тутейшого повіту є повінь комуністичної преси, як Рада, Сельроб, Наше Слово, Праця і їм подібні, котрі гнилою струєю даром вливається до всіх читалень, а на жаль не всі ще виділи зрозуміли як слід погубні наслідки сеї гнилої струї. Сама камінецька читальня під боком і в домі філії „Просвіти“ представляє сумний вид, бо й тут темні духи наносять зі собою з домів даром прислану їм сельробівську бібулу, а „Раду“ й „Працю“ вже другий рік насилають безплатно до читальні.

При філії „Просвіти“ завязалася за почином голови філії відчитова секція. На її зборах, на внесення д-ра Горошка місцевого адвоката, рішено, що всякі відчити мають бути виготовлювані в дусі національнім і згіднім з наукою кат. Церкви. Доси виголошено такі відчити: „Новітна атеістична культура, а щастя людства“ (о. Давосир), 2 з історії України (студент Давидович), „Слово о полку Ігора“ (студ. Редько), „Космополітичні недуги“ (д-р Целевич), „О спіритизмі“ (п. Портухай), „Земельні богацтва України“ (студ. Яців), „Про охоронення дубів“ (д-р Банах), та „Від етерону до чоловіка“ (студ. Склепкович).

У січни с. р. завязався рівнож при філії „Жіночий Кружок“ ім. О. Кобилянської, якого провід спочив у руках пань свідомих християн-кат., на яких особливо тут. жіноцтво покладає надію, що поведуть працю кружка в христ. і народнім дусі. Дня 15/2. с. р. заходом сего кружка влаштовано „Свято Просфори“, яке скупило майже все укр. тут. жіноцтво. Свято се замітне тим, що по раз перший в Камінці стр. на такім обході не було жадних алькогслічних напитків, за що виділови належиться признання. Зате при тій нагоді зібрано на Р. Школу 43 зол. У послідній місяці відновлено також кружок Рідної Школи. З нагоди місяця катол. преси в січни і лютім заведено в неділі і свята продаж катол. книжок перед церквою. С—й.

СТАНИСЛАВІВ. (К о о п е р а т и в а „С в я щ е н и ч а П о м і ч“.) Щасливим збігом обставин удалось оживити кооперативу Священича Поміч“ в Станиславові. Дня 23. лютого ц. р. відбулися звичайні Загальні Збори. По вислуханню звітів Управи Надз. Ради та контрольної комісії уділено уступаючим завідуючим орґанам абсолюторію та приступлено до нового вибору. До Надзірної Ради увійшли: о. крил. Дмитро Стек, як предсідник, як його заступник о. д-р Іван Фіґоль, о. Степан Яськевич як секретар. Дальше отсі члени: о. Михайло Ганушевський, о Володимир Коновалець і о. Никола Салі. До управи вибрано: справником о. Юстина Гірняка, скарбником о. Атаназія Тимкова, книговодцем о, Нестора Кисілевського. Заступниками членів Управи: о. Івана Ісаїва і о. Ярослава Посацького.

Рішено отворити аґенцію в цілі заспокоєння усіх потреб духовенства в области церковного культу, реліґійного виховання та домашних потреб своїх членів. В тій цілі затверджено заключену уступаючою Управою умову винайму льокалю в пасажу Ґартенберґів ч. 18.

Нова Управа переходячи після стільки спроб і вагань до наміченої праці, звертається до Всч. Духовенства з проханням о матеріяльну і моральну піддержку. Просимо звертатись до нас з повним довірєм, при кождому побуті в Станиславові просимо зайти до нашого льокалю. Тут можна полагодити всі закупна, відпочати та завсіди є з ким приязно погуторити про наші гаразди. У п р а в а.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Ректор укр. папської колеґії у Св. Отця. (і. л.) На Стрітення (2. II.) приносять кожного року представники ріжних церковних інституцій в Римі великі воскові свічки як дар св. Вітцю. В імени нашої Церкви а особливо в імени української Папської Колеґії зложив цей дар ц. р. (як і попередних років) Ректор нашої Колеґії Впр. О. Діонизій Головецький ЧСВВ. На авдієнції були також два питомці. Св. Отець, що завсіди оказує нашій Колеґії свою особлившу прихильність приняв і цим разом наших представників дуже мило і сердечно, звертаючись до них кількома теплими словами.

Смерть кат. епископа. (і. л.) По довшій недузі помер в Марсилії тамошній епископ Данило Шампавіє в 63 р. життя і семім епископства.

Епископ Будка в Італії. (і. л.) Преосв. Никита Будка перебував по соборі наших Е ископів в українській Папській Колеґії в Римі. Недавно виїхав на лічення до С. Ремо. В Римі поробив старання о іменування ще другого епископа для канадійських Українців.

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД.

Вислід виборів. До хвилі замкнення числа відомий слідуючий вислід виборів до сойму, котрий вимагає ще справдження: Ліста ч. 1 Безпартійний Бльок Співпраці з урядом) **128** послів (по узгляднению державної ліста), — ч. 2 (ППС) 63 посл., — ч. 3 (Визволенє) 36, — ч. 7 (Народова Партія Роботніча) 9, — ч. 8 (Сельроб правиця) 5, — ч. 10 (Стронніцтво Хлопске) 25, — ч. 13 (Комуністи) 5, — ч. 17 (Жиди в Сх. Галичині) 6, — ч. 18 (Бльок нац. меншин **56**, — ч. 19 (Сельроб лівиця) 4, — ч. 22 (укр. соц. радикали) 11, — ч. 24 (Бльок кат.-народови) 37, ч. 25 (Бльок „Пяста“ і ХД) 34, — ч. 26 (УПП) 1, — инші ліста 24 послів. Всіх разом 444 послів до сойму.

Вибори на укр. землях. УНДО (ч. 18) одержало: Львів-повіт— 3 мандати, Самбір — 2, Золочів — 4, Тернопіль — 5, Станиславів — 2, Перемишль — 1, Стрий-Дрогобич— 4, Луцьк — 1, разом з окруж них ліст 22 мандати. — **Соц.-радикали** (ч. 22) одержали: Самбір — 1 мандат, Тернопіль — 1, Станиславів — 3, Перемишль — 1, Луцьк — 1, Кремінець — 1, разом з окруж. ліст — 8 мандатів. — **Сельроб-правиця** (ч. 8): Луцьк — 2, Кремінець — 1, разом 3 мандати з окружн. ліст. — **Сельроб-лівиця** (ч. 19): Львів-повіт — 1 мандат. — **Санація** (ч. 1) одержала: Львів-місто— 1 мандат, Львів-повіт— 3, Самбір — 3, Золочів — 3, Станиславів 3, Перемишль — 2, Стрий-Дрогобич — 2, на Волині — 10, разом 27 мандатів з окруж. ліст. — **Жиди** (ч. 17): Львів-місто 2, Золочів — 1, Тернопіль 1, разом 5 мандатів з окружних ліст.

Оцінку висліду виборів переведемо в слідуючих числах „Нової Зорі“. Вже тепер можна сказати, що на Волині погром українства просто страшний.

— **717 всіх кандидатських ліст було в соймових виборах.** У виборах до сойму поставлено заго ом у всій Польщі 717 кандидатських ліст. Із цего 37 ліст не мало державних ліст, а 570 було прилучених до державних ліст. Пересічно на округ припадало по 12 ліст. У західних ділянцях скількість ліст меньша. Найбільше ліст у південно-східніх округах: Перемишль 19, Тернопіль і Станиславів (округи) по 17, а округ Золочів 20. У золочівському окрузі найбільше ліст в усій Польщі. Цікава теж ліста в цему окрузі: „Польсько-українсько-жидівський трифашизм Галича“.

Увязнені м. ин. слідуючі священики за виборчу акцію: о. П. Стернюк з Гошова, тяжко хорий о. Р. Левицький з Бубниц і о. В. Сухий з Волось кого Села.

ЖЕНЕВА. 49-та сесія Ради Ліги Націй почалася 5. ц. м. Важніші справи: меморіял Малої Антанти про пачкування зброї з Італії до Угорщини, справа видалення угорських оптантів зі Семигороду, позичка для Болгарії й Португалії, іменування правлячої комісії для Сарської области, будова палати Л. Н., звідомлення фінансового й економічного комітету.

ІТАЛІЯ. Промова Мусолінія. 3. ц. м. премієр Мусоліні виголосив у парляменті довшу промову в справі Тиролю. З виїмками промова була спокійна але рішуча. Мусоліні не признає взагалі національної свободи для меншостей, але заперечує і національний гнет. Це на його думку тільки притока до поборювання фашизму в Італії. З притиском зазначує, що говорить про ту справу в останне. Колиб повторилися подібні обвинуваченя з поза Бреннеру, грозить репресіями в півн. Тиролю.

РОМУНІЯ домагається від Німеччини відшкодовання за банкноти, котрі випустили Німці в часі війни і за свої депозити сконфісковані тоді в Німеччині. Висота претенсій 150 міліонів марок. Німці годяться дати 50 міліонів і то як кредит за куплені в Німеччині товари. В тій справі виїде до Німеччини ромунський міністер загр. справ Тітулеску.

НОВИНКИ

— **Повиборчі авантури у Львові.** Це що жиди здобули ві Львові аж два мандати дуже озлобило поляків. В понеділок і вівторок головно польська академічна молодь демонструвала на вулицях та виступала проти жидів. Доходило до бійок. На університеті й політехніці страйк.

В большевії тепер тяжка криза: як остро карають за переховування запасів муки, бульби і всякого хліба, зовсім як підчас війни. Податки підвищено до ще небувалої висоти. На місци здавленої опозиції Троцького виросла нова, грізнійша: Рикова і Калініна.

Страшні наслідки експльозії етеру. В Дзялошині під Варшавою на польсько-німецькій границі постеруновий поліції та двох скарбових стражників шукали в домівці Іцка Клєбера пачкованих товарів. В мешканні не найшли нічого й хотіли ще перешукати пивницю. Як зійшли в пивницю, казали собі дати сірника. Тільки засвітили сірник, наступив страшний вибух етеру. Цілий будинок миттю обхопило полумя. В мешканні Клєбера стануло кільканацять живих смолоскипів. Люде, що поспішили з помічю, теж стали жертвою полуміни, бо вибухи бочок із етером повторялися кілька разів. Згорів увесь будинок. Згоріло троє Клєберових дітей, смертельно попарилося 7 осіб, а 8 осіб лекше.

Два випадки загоріння у Львові. В ринку ч. 17 померла наслідком загоріння Катерина Посьонка. Сильно загоріла її співльокаторка Катерина Грицаківна й Максим Турко. Причина та, що горішна часть залізної печі не мала звичайного накриття й піч накривали мидницею й так газ добувався свобідно на хату. Другий випадок був на вул. Нецалій на Замарстинові, де сильно позагорювали Хаїм Гельман і його подруга.

Вибори 1928 р. в дотепах — в слідуючім числі.

Чи Ви вже зібрали всі виборчі відозви видані у Вашім місті й околиці? Коли ще ні, просимо про се подбати і прислати до нашої редакції, бо потому пропадуть і ніде їх не буде.

— **Нова назва директора львівської поліції.** Розпорядком президента Польщі змінено назву дирекції поліції у Львові на львівське городське староство, а назву директора львівської поліції на „львівський городський староста“. У скороченні можна писати: „До городського старости ві Львові“.

— **Присуд у чортківському процесі за шпигунство.** Покінчився процес за шпигунство проти 10 молодих українців, між ними 4 гімназистів. На пять літ тюрми засудили: Близнюка, Денеґу, Тарновського й Сивохіба, на 4 р. Яворського й Легенького, на 3 роки Солтищака й Куртяка, на $2^1/_2$ р. Неділъського й Граба.

— **Польща годиться на переговори з Литвою.** Міністер Залеський заявив представникови ред. „Epok-и“, що польське правительство згодиться на предложення Литви, щоб не дати їй претексту до дальшого відволікання розмов. Литовська нота в кожному разі має конкретні предложення щодо часу й місця переговорів, а це вже поступ.

— **Вина літургічні.** З огляду на се, що з причини ціп і услівій при продажі наших вин, як довідуємося, зайшли певні непорозуміння між нашим одиноким заступником до продажі літургійних вин а іншим відбирачем наших вин, подаємо отсим до публичного відома, що **одиноке і виключне** наше заступство для Високопреподобного Духовенства греко-кат. і гр орієнт. обрядів до продажі наших **літургійних вин спеціяльно сортованих** уділили ми фірмі **Д. Свищ у Львові, вул. Валова 14;** його замовлення у більшій кількости будуть виконувані прямо з наших пивниць у Львові, вулиця Кл. Танської ч. 3., а детайлічна продаж в склепі фірми **Д Свищ у Львові, вул. Валова ч. 14.** Помимо підвишки пла ціни літургійного вина остаються на дальше незмінені, зн. такі, які подані в цінніку нашим заступником в місяці вересні минулого року. — Дякуючи за дотепершні згляди і поручаючись на дальше, остаємо з високим поважанням S. E. V. I. Societa Esportazione Vini Italiani. Товариство експортове вин італійських.

Політ. процес 17-ки.

28-го дня розправи зізнавав власник авта (яким їздив шофер Гасман) З. Кудевич. Трибунал відкинув внесок оборони на переслухання важного свідка інж. М. Воробця.

29-го дня закінчено доказове поступування і поставлено суддям присяглим 38 головних питань що до вини всіх обжалуваних.

30-й день розправи виповнила промова прокуратора Ланевського. Він відмовив обвинуваченим усяких ідейних мотивів, але твердив, що вони вийшли з такого середовища „русінської“ суспільности, котре виявляло своє незадоволення з приналежности до Польщі ріжними актами, від саботажів почавши, на убийствах скінчивши. Всім обвинуваченим до УВО, закидає на тій основі, що хотіли відірвати від Польщі Галичину і створити з неї самостійну державу. Всім майже закидає також злочин шпіонажі, бо УВО, як призналися засуджені в краківськім процесі, шпіонує в користь Німеччини, Литви і Росії. Про молоденьку обв. Ольгу Вербицьку каже, що її втягнули в ту злочинну роботу, але й вона була посередницею УВО.

31-го дня знов весь час промовляв прокуратор, часом навіть іронічним тоном. Сего дня зачав уже обговорювати справу убийства Собінського, підчеркуючи, що убийство було вимірене не проти особи як такої, але як проти представника влади. „Алібі“ посуджених уважає непевним. — Прокуратор говорить далі.

Чи Ви вже порозумілися зі своїм приятелем або сусідом в отсій важній справі?

Наша суспільність скоро може діждатися українського католицького дневника, коли священики і поважні міряне не одинцем, але зорганізованим способом заявлять у ліпших фірмах всіх галицьких міст, що будуть дальше постійно в них купувати, коли ті будуть давати свої постійні річні анонси до „Нової Зорі“. Тоді наш орган буде поставлений на европейську, столичну стопу і передплата його може бути дуже низька. До сего треба тільки Вашої ініціятиви й постанови: не змагати до сього одинцем, тільки грулами, але змагати витревало.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА“. — Lwów, skr. poczt. ч.11**

ДО ЗАМІНИ ПАРОХІЯ Торчиновичі — ад Самбір — стація з. 2 км. будинки дуже гарні, поле пшеничне, стація кліматична. Ближші інформації в парох. уряді в Торчиновичах, пов. Самбір. 148 3—3

Важне для П.Т. Духовенства і Читалень! **Євангелія** служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і на час переплетня **П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28. І. поверх.** 149 2-?

ОКУЛІСТ-ОПЕРАТОР

Д-р А. Гершендерфер

б. лікар віденської клініки і б. секунд. заг. шпиталю у Львові

Львів, вул. Пілсудського (Панська) 3.

65 орд. 8—9 і 3—5. 19—20

РІК ОСНОВАННЯ 1860.

Найстарше у Львові концесіоноване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)

ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**

уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер

ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.

Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства Поручається як одинокий спеціяліст для важніших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельованих і цимрованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загрожджених керницях даю при порученім мені керовництві роботами.

154 2 20

ОБІДИ з 3-ох страв зол. **1·50** для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ“ — (давний Людвіг) — тепер

142 7 24

І. Гайдінґер, ::: ЛЬВІВ, ::: **ул. Краківська 7.**

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ

Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 53 22-25

Сорочки, підштанки, ковнірці, краватки, панчохи, скарпетки, рукавички, трикотажі, **кольоратки,** та імпрегновані маншети — по найнижчих цінах продає галянтерійна торговля **ШТАЙНБРУХА, Львів, вул. Трибунальська 1.** (угол Ринку). 73 14-20

ЗУБИ виробляю по такім **ЦІННИКУ**

1 золот. корона . 18 зол.
1 золот. зуб . . 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 репаратура . 3 „

Все з найлучшого матеріялу

РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.

(де каварня de la aix).

127 Знижок не уділюю! 13—24

„FOSFOR“

ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ

ЛЬВІВ,

пл. Марійська 6/7 І. п. (pl. Marjacki 6/7 I. p.)

114 Телефон 44—48. 15—16

СУПЕРФОСФАТИ: кістні й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові.
РЕФОРМФОСФАТИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАЙНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий
вапно навозове палене й мелене (97%CaO) — Вапно будівельне.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр й на найдогідніших услівях кредит.

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** -- З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 18. (120.) Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 11. березня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, I. п. Конто П. Щ.: Краків 405.807. || Передплата в краю: 1/4-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном 1/4-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

ВИСЛІД ВИБОРІВ.

Се не оцінка, бо в справі оцінки виборів панує ще як найбільша розбіжність думок. Се тільки вислід, реєстр фактів. Перші вражіння з них:

1. Безпартійний бльок співпраці з урядом, котрий мав лісту ч. 1., відніс такий успіх, якого й він сам не сподівався. Він здобув найбільше число голосів і мандатів. Але більшости в соймі не здобув. І ще непевна річ, чи потрафить зложити в соймі **трівку** більшість на спілку з иньшими ґрупами.

2. Зате певна річ, що в цілій державі зріс радикалізм. Не так комунізм і навіть не дуже соціялізм, тільки щось далеко гірше від них, а саме радикалізм в значінню неозначеної демаґоґії, звідництва народу.

3. Жиди (чинник загально державний) мали в попереднім соймі 35 послів, тепер упали до половини. Не тільки ізза натиску згори, але також ізза того, що пішли до виборів розбиті на сім таборів. Німці, котрих у Польщі тричі менше ніж жидів, матимуть у соймі більше від жидів представництво.

Вислід виборів для українського населення такий:

1. Зникли як політичні чинники колись такі бундючні типи, як: а) „Батько“ Трильовський (зник ще перед виборами), б) соціялдемократи, в) москвофіли, г) унсісти і д)нова, але дуже криклива т. зв. Партія Праці (одинокий її кандидат, котрий вийшов послом, бувби вийшов і без демаґоґії тої партії, бо зложив докази, що сам прекрасно вміє пливати в темряві).

Се пять ясних точок на темнім овиді українського народу.

2. На Холмщині і Підляшу не вибрали Українці ні одного посла. На Волині й Поліссю „здобула“ 18-ка оден мандат. Ніяких сельробів українськими послами в політичнім того слова значінню уважати не можна, бож се явні викладники чужої влади, ворожої Україні. А тамошні радикали — се підготовка для всяких сельробів. Погром українства за сокальським кордоном повний і цілковитий.

3. В Галичині фактом є, що провід найбільшої партії УНДО „подобирав“ або затвердив у деяких округах таких чолових кандидатів, що й ворог не міг би був дібрати для неї „лучших“. То була головна причина, котра осмілила демаґоґів до нечуваної досі брехні в часі аґітації й тим самим до страшного розбиття народа. Розвиток демаґоґії се тільки оден з *наслідків* того факту.

А наслідком головно демаґоґії між нашими є те, що на всіх суто-українських землях Поляки вибрали більше послів, ніж український нарід...

Демаґоґія є у кождім народі, навіть анґлійськім. Але своїми затроєними кіґтями роздрапує вона силу суспільности тільки там, де не було проти неї розумного спротиву.

Чи Ви вже зібрали всі виборчі відозви видані у Вашім місті й околиці? Коли ще ні, просимо про се подбати і прислати до нашої редакції, бо потому пропадуть і ніде їх не буде.

З проблємів публичного життя.

(Позиборчі рефлєксії.)

Небувала демаґоґія се ціха останніх виборів. Як далеко вона сягнула без належного відпору, так далеко сягнула моральна руїна суспільности зі всіми її проявами та неперебірчивими нападами.

Чи вільно проти когось особисто виступати?

А се що за питання? Та деж можна хочби сумніватися в тім, що не вільно! Може ще зачнете писати про те, чи вільно й на померших особисто нападати?

Так певно подумає собі не оден наш чесний чоловік з клясичною освітою, котрому глибоко врізалася в тямку стара, латинська мудрість:

„De mortuis nihil nisi bene.“

А прецінь ми відразу скажемо: Особисто виступати проти людей у публичнім життю (бо про се тут мова) не тільки вільно, але й треба і то так проти живих, як і проти померших. Суспільність, у котрій лучша її часть живе в переконанню, що — мовляв — не вільно проти нікого особисто виступати, діждеться напевно страшного, передчасного морального розкладу і гниття.

В чім річ?

Не підлягає сумніву, що ідеольоґія Католицької Церкви високо цінить ось яку засаду поведення в життю:

„Сину, не бери собі до серця того, коли деякі люде зле про тебе думають або говорять таке, що тобі неприємно слухати. Ти сам повинен ще гірше про себе думати і нікого не вважати слабшим (морально) від себе самого. Коли ти людина внутрішного життя („si ambulas ab intra“), ти мало уважатимеш на скороминучі слова. Немала се второпність: мовчати в годину люту і до мене (до Бога) серцем звертатися, не хвилюючись осудом людей.“

Так пише оден з великих Авторитетів Католицької Церкви, Тома Кемпійський у своїм величавім творі „Наслідування Христа“ (Книга III., розділ 28 „Проти обмовних язиків“).

Що більше! Між святими кат. Церкви єсть оден, св. Жірард, котрого дуже шанує спокійна анґло-саська раса, а котрий визначався тим, що ніколи не реаґував навіть на найчорніші клевети. Тай наш український нарід має приповідку, котра в пару словах віддає католицький погляд: „Правда як олива випливе на верх“. І ще одну трохи грубшу, немов у роздражненні сотворену, але не меньше правдиву: „Пес бреше, вітер несе“. Значить: Не реаґуй, не турбуйся. Єсть Бог на небі, котрий все бачить і знає: Він не дасть пропасти правді, бо Він опікун її.

Великі се думки і як роса квітам так вони потрібні всім людям, особливож тим, серед котрих так багато „індивідуалістів“, що до смерти ворогують за одно нерозважне словечко „образи“, що до нитки спроцесують оден другого, навіть брат брата за пусте слово закиду, підозріння, нарушення „гонору“...

Суспільність, у котрій єсть багато людей, вихованих під впливом наведеної тут катол. ідеольоґії, має чисту публичну атмосферу і велику силу.

Одначе ті високі і мудрі думки, хоч сильно впливають і на публичне життя, не відносяться до того життя **sensu stricto** — і не можуть відноситися. Тома Кемпійський слушно каже: „Коли ти людина внутрішнього життя“... Але коли ти також людина „життя зовнішного“, публичного, котра щось репрезентує на зовні, чи якусь інституцію, чи ідею, — **тоді ти обовязаний реаґувати.** Ти маєш тоді до вибору тільки час і спосіб реаґування на напади, але щодо самого реаґування ти не маєш вибору, чи се робити, чи ні. Бо інакше ти наносиш шкоду тій ідеї, котру ти репрезентуєш. Інакше ти будеш **співвинний** у тім, коли роззухвалені пси від лаяння перейдуть до кусання, коли брехня і демаґоґія опанують публичне життя. Коли побілені гроби, повні гнилі та червів стануть вівтарями народа і коли отруйний сопух понесеться від них разом з вереском, що се ладан і фиміям,—тоді ти будеш **головний** виновник, хоч думаєш, що ти дуже „благородний католик“, бо ти не реаґував на лайку й інтриґу. Але меньший злочинець розбишака, котрий по звихненій вдачі своїй убиває і рабує, ніж воїн, котрий обовязаний уважати на лад і порядок, а він „заглибиться в собі“ і „думає над спасенням своєї душі“ — тоді, коли злочинця треба так пальнути по руці або по лобі, щоб став нешкідливий.

Так власне поступали жовніри й діячі всіх народів, достойних тої назви — супроти живих і мертвих шкідників. Якби не се, то відки ми зналиб, що ворог хреста Нерон убив учителя свого і навіть рідну матір? Відки ми зналиб, що виправляли тирани „Великої Греції“ та ще гірша від них товпа демаґоґів буцімто в імя „добра бідного народу“? Атже за їх життя мало хто відважився вже не писати про них, але і словечко проти них писнути навіть у кружку приятелів і своєї сімї. То після їх смерти малювали письменники їх злочини і звироднілі обличча. Те саме було в Византії і скрізь.

Ніякий культурний нарід ніде й ніколи не держався про **публичних** діячів засади:

„De mortuis nihil nisi bene“.

То тільки у некультурних і зовсім недумаючих народів, заголюканих демаґоґами можна поповнити навіть злочин розвалу своєї держави зовсім безкарно. А коли пр. руїнника убє ще до того чужинець, тоді знайдуться спекулянти, що на трупі руїнника ще особисті інтеси роблять, — а загал так заголюкають, що ніхто не писне про те, що руїнник був власне руїнником...

За життя всяких злочинців так низьких як і високих виступали проти них отверто отці Церкви і проповідники. І гинули за те в тюрмах або на засланню.

На наших очах виступає Католицька Церква своїм індексом проти могутних письменників і публіцистів всіх народів.

Що се таке? Се свого рода напад на осіб. Бо напад се найлучша оборона. Церква не каже в тім випадку, що „не треба“ брати собі до серця того, коли деякі люде говорять чи пишуть проти неї таке, що неприємно слухати...

А яким же чином дійшло у нас до того, що належить до „доброго тону“ дивитися спокійно навіть на найгіршу демагогію і навіть дотепом не боронитися, а головно не рухати шкідників „особисто“... Як дійшло до того, що на очах всеї суспільности гарцюють найгірші розбишаки пера і клеветники, — але показати розбійника і назвати його „роботу“ правдивим іменем — належить до „недоброго тону“ особливо в т. зв. правих кругах?

Як дійшло до того, що у нас буквально останними словами вільно лаяти у „національних“ часописах **особисто** (чого — треба правду признати — навіть большевики не роблять!) вже спору пайку літ нпр. перемиського Владику, вже чверть століття станиславівського Владику (котрий за свою невсипущу працю ще не чув прилюдно ні одного слова не то признання але навіть заяви, що він не ворог своєї нації!), вже яких 30 літ — з промежутками — львівського Митрополита, словом всіх, що до одного, наших Владик (і в Америці і в Канаді), але не вільно показати прилюдно осіб тих, котрі займаються таким „українським промислом“ і такою „просвітою народа“!...

Де жерело української „публичної опінії“ про те, що се вільно робити, а того не вільно? Де отруйний корінь того? Про те иньшим разом.

Старанням Української Християнської Студентської Орґанізації відбудуться в днях між 12—17 березня н. р. в семинарицькій церкві (Львів, вул. Коперника ч. 36.)

ВЕЛИКОПІСТНІ РЕКОЛЕКЦІЇ

для студентів і студенток Вищих Шкіл.

Порядок: Від понеділка 12. III. до четверга 15. III. в год. 19—20 наука. В пятницю пополудни 16. св. Сповідь. В суботу 17. год. 8 рано спільне Св. Причастіє рівнож у семинарицькій церкві при вул. Коперника ч. 36

Управа УХСО.

Посли українського народу.

I. Посли УНДО.

Округ 48 (Перемишль): 1. Д-р В. Загайкевич, адвокат.

Округ 49 (Самбір): 2. Терпаковець Гр., селянин. 3. Д-р Біляк Ст., адвокат.

Округ 51 (Львів-Сокаль): 4. Д-р Д. Левицький, адвокат. 5. Ліщинський Іван, зльокавтований учитель. 6. Кохан В., селянин.

Округ 52 (Стрий-Калуш): 7. Д-р Куровець Ів., лікар. 8. Луцький О., власник дібр. 9. Великанович Д., учитель. 10. Д-р Блажкевич Ів., адвокат.

Округ 53 (Станиславів): 11. М. Галущинський, ґімн. уч., 12. Паліїв Д., редактор.

Округ 54 (Тернопіль): 13. о. Л. Куницький. 14. Д-р Ст. Баран, адвокат. 15. Заваликут Ів., канд. адв. 16. Кунько А., господар. 17, Яворський Олекса, кооператор,

Округ 55 (Золочів): 18. Целевич В., б. суддя. 19. Вислоцький О., господар. 20. о. д-р Пелліх В. 21. Кузик С., адв. канд.

На Волині здобула листя ч. 18 у луцькому окрузі (ч. 57) один мандат. Дістав його п. Серветник. (Хто він?)

З державної листи одержало УНДО 4 мандати. Припали вони: 22. Д-рові Д. Левицькому, голові УНДО. 23. Хруцькому С., б. послові. 24. Мілені Рудницькій-Лисяк, учительці сем. 25. М. Струтинському, ред. „Укр. Голосу“.

II. Посли української соц.-радикальної партії.

Округ 49 (Самбір): 1. М. Роґуцький, селянин.

Округ 53 (Станиславів): 2. Д-р Лев Бачинський, адвокат. 3. П. Шекерик-Доників, селянин. 4. К. Стефанів, міщанин (цей мандат непевний).

Округ 54 (Тернопіль): 5. Д-р Ладика Д., адв. канд.

Округ 58 (Кремянець): 6. С. Жук, просвітний інструктор. 7. А, Нивинський, кооператор (цей мандат теж непевний),

З листи ч. 22 вийшли крім того в перемиськім окрузі ч. 48 проф. Зубрицький В., безпартійний і в луцькім (57) окр. Власовський Ів., учитель ґімн., теж безпартійний.

З державної листи одержать соціялісти-радикали два мандати, які припадають: 8. д-рові Бачинському Л. 9. Жукові С. (їх заступниками з державної листи є: д-р Когут О., адвокат і Темницький В., з соц.-дем. ґрупи „Вперід“).

III. Посли інтернаціоналу.

Округ 51 (Львів): 1. Вальницький К., редактор (Сель-Роб-Лівиця).

Округ 57 (Луцьк): 2. Козицький С., б. посол. 3. Волинець Ст., приватний учитель (оба зі Сель-Робу-Правиці).

Округ 58 (Кремянець): 4. Чучмаї М., б. посол (Сель-Роб-Правиця).

Округ 59 (Берестє): 5. Грецький Ів., з пов. Косів. 6. Хам М., студент. 7. Тобіс Ф., з Берестя — всі зі Сель-Робу-Лівиці.

Для української партії праці здобув в окр. 55 (Золочів-Бережани) оден мандат д-р М. Західний, адвокат.

Третьої ґрупи наших послів до укр. національного представництва зарахувати трудно, бо се посли інтернаціоналу.

Розрухи у Львові.

Грозить стан облоги.

Вже 4-тий день тревають у Львові розрухи, викликані обуренням Поляків ізза побіди Жидів при виборах. Розрухи почали польські студенти університету і техніки, а прилучилася до них улиця й почалися публичні вічування та розбої на жидах. Поліція робить шаржі й остроплазує шаблями, але не всюди може розігнати великих товп, котрі нищать жидівські вивіски на склепах і бють та демолюють вікна, бючи жидів, де запопадуть. Демонстранти пробували напасти на редакцію жид. орґану „Хвіля“ й на жид. Акад. Дім, але поліція загородила їм дорогу. Між побитими знаходиться й комісар поліції Концевич. В поліційних кругах заявили, що коли розрухи потревають дальше, то над Львовом оповіщений буде стан облоги.

По Львові розійшлася чутка, що польська молодь спроваджує до Львова на неділю студентів з Кракова.

Так бються за політичні виливи в нашій столиці Поляки з Жидами.

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 11 III. 1928. 16

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

ЖІНКА ХАЛІФА Й ПАДИШАХА СУЛЕЙМАНА ВЕЛИКОГО ЗАВОЙОВНИКА І ЗАКОНОДАВЦЯ.

Українська історична повість з 16. століття.

Щоб не звертати на себе уваги турецької влади, котра особливо не терпіла Венеціян, Річчі буцімто був на службі у Генуенців, ворогів і конкурентів Венеції, котрі мали розмірно більше симпатії у Турків, ніж Венеціяне... Велика ґенуенська купецька фірма, у котрій служив під сю пору Річчі, мала спілку з купцями вірменськими, грецькими, турецькими та арабськими. Інтерес і політика були в ній так майстерно повязані й закриті, що навіть далеко не всі учасники тої спілки знали, в чім річ. Головна централя спілки нарочно була приміщена в Каффі, а не в Царгороді, де мала тільки свою філію з найбільш довіреними людьми.

Настуня більше відчувала серцем ніж розуміла розумом, що в огороді її думок наступає якась зміна. Виглядало їй, немовби той її внутрішний огород поділився на три ріжні грядки з ріжними квітами.

Перша ґрядка була та, котру засадили в її душу ще вдома. Вона була їй наймилійша, мов васильок пахуча, — хоч найменьше зрозуміла.

Друга грядка була та, яку засаджував в ній турецький учитель Абдуллаг. Вона не любила його науки. Але він сам був їй симпатичний, бо відчувала в нім чесного й віруючого чоловіка.

А третя ґадка була та, яку засаджував в ній італійський учитель Річчі. Інстинктом відчувала, що він гірший від Турка. Але наука його так її потягала своїм солодким блиском, мов — гріх. Мов тепла, ясна водиця в купелі обіймала її дивна наука тодішного меткого заходу. Більше відчувала, ніж розуміла, що та наука визволяє нутро людини, — але страшно визволяє. Дає чашу отруї в руку і кинжал у другу й говорить: „Тобі все вільно робити, що тілько хочеш!“ А строга наука сходу говорила: „Ти маєш слухати Аллага на небі й султана на землі!“ Вона вязала — ще тяжше ніж татарське реміння. Але в тім звязанню чути було силу. Відчувала її Настуня в Абдуллагу, що був сильно звязаний тою наукою на всі боки.

Перед чистою як квітка душею Настуні стояв тодішний Захід ренесансу, заражений уже безвірством і злочином — і чужий Схід, повний жорстокостей, але сильніший вірою в Бога на небі, котрий вибрав той Схід на кару для землі.

Боронилася в своїм нутрі, як борониться метелик, киненний у воду. Одинокою її внутрішною опорою був — хрест. Але його щораз більше немов заливали дві нові струї. Ще виринав він у її душі — навіть яснійший, ніж передтим. І держалася його так, як держиться мурашка на малій трісочці, котру вже несе повінь.

О, страшна є внутрішна повінь розхвильованої душі людини! А така повінь щойно зачинала прибувати в невинну душу Настуні...

IV.

Хоч Настуня не любила Річчіого, але з запертим віддихом слухала його лекцій, особливо про безоглядні вчинки жінок в Італії. Якже він цікаво оповідав! — Про їх інтриґи й заговори, або про ріжні отруї, якими прятали зі світа ворогів.

У нутрі кричало щось у ній, що так не вільно робити. Але рівночасно заглушувала той крик нова свідомість, що так роблять... І моральний крик її душі був щораз тихіщий і тихіщий. Просто освоювалася з тим, хоч терпіла від того.

Одного дня прийшло їй на думку, що її учитель має якийсь означений і добре обдуманий плян, коли оповідає їм про те все. Властиво від першої години, яку перебула разом з ним у школі, відчувала, що се якийсь таємничий чоловік, котрий чогось не договорює. Кілька разів здавалося їй, що ловить кінець нитки його дуже таємничого клубка. Вже пальчик прикладала до чола на знак, що відгадала. Але по хвилі спускала ручку... Не могла відгадати. (Далі буде).

Вибори в 1928 р. в дотепах.

VII. Головний секретар найправіщої української партії під сю пору, автор всіх її брошур і укладчик нового бравншвайґського прапора для української нації, п. Вол. Целевич сказав на вічу в Перемишлянах:

— „ВП. Пані і Панове! Ні! Товариш-ки і Товариші!... Головна річ в політиці те, щоб партія, котрій віддаєте свої голоси, не мала противорічча ні в собі, ні в своїй програмі. Нпр. що Ви сказалиб на таку партію, котра називалаб себе „лівою“, а не хотілаб між бідний нарід ділити лісів і ставів, дебрів і нетрів без викупу? Або возьмім на виворіть! Що Ви сказалиб на таку поважну, праву, національну партію, котра хотілаби правити **всею нацією,** то значить і посідаючими клясами і пролетаріятом, але малаби в своїй програмі клич: Ділім землю без викупу, або інакше грабуй награблене. Правда, що се бувби сміх? А видите! Длятого раджу Вам, добре уважайте, щоб не було противорічча!“

На те піднеслася з народа якась рука і далися чути слова:

— „А проше, дайте голос!“

На естраду виліз мужик, літ около 40 і повагом, з надумою сказав:

— „Пане сендзьо! Гарносте сказали тото приказанне. Але чому в програмі Вашої партії стоїть як бик, що обіцяєте всю землю без викупу, хоч то ніби права партія всеї нації? А розсудіть но Ви се справедливо!...

Розколисане море мужицьких голов застигло в ожиданню. Мертва тиша залягла віче. ВП. п. суддя отворив уста і пять мінут стояв так перед народом, але розсудити того справедливо не міг. Тоді посипались тверді мижицькі удари а всі на голову й на руки головного ідеольога найбільшої нашої партії в Галичині.

Зле діло зроблено. Се факт. Але нема зла, котре на добре не вийшлоб: добро в тім лиху буде те, що відтепер бодай нікому не буде дивно, коли порядно зраненний в голову (гл. „Діло“ ч. 11.301) ідеольоґ надавати-ме правій партії щораз то лівіщий курс.

VIII. В два дни потому, в тій самій годині виголосив ту саміську промову на иньшім вічу п. Зеньо Пеленський, кандидат в сенатори, відомий з того, що всі наші кооператори що до одного уважають його політиком, а всі наші політики що до одного уважають його кооператором. Злобні люде оповідають по Львові, що п. З. П. відписав ту промову від п. Целевича. Ми в те не віримо й уважаємо ідентичність промов наслідком солідного опанування кооперативної ідеольоґії партії. Але навіть, якби відписав від п. Целевича, то що в тім злого- Подумайте лиш добрі люде: Від когож иньшого мав відписати?

Досить — що на вічу таксамо виступив мужик, таксамо мав около 40 літ і завдав те саме питання.

Будучий сенатор української нації таксамо не міг відповісти. І таксамо піднялася метушня. Але нашого будучого сенатора слушно уважають кооператори політиком... Він крикнув що мав сили у всім своїм груднім мішку: Люде добрі! То не я укладав ту програму! Я невинний чоловік! Я буду сенатором! А сенатора бити не вольно, тільки простого посла!“

Добродушні Українці далися переконати тим більше, що від п. З. Пеленського ще ніхто не чув огидної лайки там, де можуть його набити. Бо се політик, як слушно думають кооператори. А що й наш загал рівно політично вироблений, отже признав рацію п. Пеленському. З тих всіх причин його вибір на сенатора дійсно запевнений.

— „Славно!“ кричать українські виборці.

Діється се р. Б. 1928. в місяці марті або березні, званім так від березової каші на тій землі, де колись уродилися, виростали і правили Ярослав Осмомисл і Данило (розумом перший по Соломоні, як свідчить стара літопись нашої землі). Обидва радуються у невідомих могилах своїх, що на їх землі виросли такі політики і такий політично вироблений нарід... Славно! Най жие!...

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

„УКРАЇНСЬКА НИВА“, орґан варшавських петлюрівців, в ч. 22. переповнена наймасніїшим болотом чужого і власного виробу. Пр. є такі „статті“: Виборче болото (з „Гром. Голосу“). Вже УНДО купує голоси, Дещо про спекулянтів з 18-ки, „Чесна“ 18-ка, Що коштує мандат на листу ч. 18? і т. д. Але верх усего се великий пашквіль фейлетон пера самого редактора п. Певного п. заг. „Ґаспадін Хруцкій“. Хто хоче знати, що значить особистий напад на людину і чи можливо інакше боронитися як нападом на автора такого наладу (розуміється не нападом того самого сорта!) — той повинен спровадити собі те число через книгарню для науки, куди котиться преса в укр. мові... Ось взірці писання п. Певного: „С. Хруцький, минуле якого темне як кишеня неґра в глупу ніч“... „Виберемо Семена: він хоча й дурний як бабина спідниця, але і т. д.“...„ Поливяна голова“... Далі слідують прямо сороміцькі натяки, яких навіть як зразка передати не випадає. пр. той, що зачинається від слів: „У нас в садку стояли ґенерали...“ Закид, який п. Хруцький робить у „Громаді“ орґанови „Укр. Ниві“, а саме, що вона поширює „орієнтацію на Польщу в плянах відбудови укр. держави над Дніпром“— печатає п. Певний товстим друком, щоби влада в Варшаві не потребувала довго шукати, в його орґані за тим, що їй цікаве. Далі питає п. Певний, хто є укр. кермуючі чинники? І так відповідає: „Чи не Гриць, Черкавський, Хруцький та жид Ґрінбавм або смердюча глиста(!) та Дмитруньо Левицький, який зрадив Петлюру, не встигши зносити його черевиків?“ Вкінці „боронить“ п. Певний і православну церкву перед 18-кою, котра на його думку хоче „віддати право на захист православної віри жидови“... — Так нападає чоловік нікому невідомий з ніяких заслуг, з ніякої праці на б. голову укр. парляментарної репрезентації. Сей пашквіль рівнається хіба з небувалим пашквілем Галичанина Д-ра Остапа Грицая, який помістила була львівська „Рада“ і який знайшов тепер оцінку в новім „Поступі“ (гл. чч. 1—2).

„ПРАЦЯ“, укр. кат. часоп. в Бразилії пише в ч. 6: **Брак священиків в Бразилії.** Дуже часто дається чути в католицьких часописах, що законні згромадження не можуть заступити світських священиків, походження бразилійського. В послідних часах в протягу 25 літ висвятилось в Бразилії ледво 600 священиків. Знаючи до сего велике число населення (бо доходить до 36 міліонів) і знаючи розсіянність при так лихій комунікації, ще і в несприяючих кліматичних обставинах, бразилійці під оглядом духовним дуже опущені. Ми мусимо і так дивуватись, що мимо так малої опіки духовної, бразиліяне досить добре тримаються. Мусимо признати, що якби вони мали таку опіку як наші Українці, то булиби взором християнського життя. Бразиліяне, яко нарід дуже добрий і шляхотний, хоч покликань у них до священичого стану мало, бо ніхто не вироблює його. **Джума в Параїбі.** Зі Сан Павля доносять, що, в Параїбі появилась джума. Заслабло 12 осіб,—з них померло вже 6 осіб. Догадуються що джуму мали привезти з Арґентини. Це лиш цікаве, яким способом дісталася-б вона відтам і то враз з мішками вапна, про які споминають часописи.

Д О П И С И.

СТАНИСЛАВІВ. (200-літний ювилей ґімназії). Сього року обходить І-ша держ. ґімназія в Станиславові 200-літний ювилей свого істнування. Основана в 1785 р. як єзуїтська колеґія є сьогодні одною з найстарших середніх шкіл галицької землі. Виховала вона тисячі молодої інтеліґенції в тім чимало української. Атмосфера взаїмної пошани лишилася найкращим спомином вихованків цего заведення. — За почином Дирекції ґімназії заснувався в Станиславові ювилейний комітет, котрий почав уже підготовку ювилейного обходу. Він звертається з горячим покликом до всіх бувших учнів тої ґімназії взяти участь в ювилейному обході, котрий відбудеться з початком шк. року 1928—29. В тій ціли просить комітет усіх бувших учнів подати дирекції ґімн. свої адреси і присилати спомини й матеріяли до пропамятної книги.

ПЕРЕМИШЛЬ. В 16 ч. „Нової Зорі“ був допис за проф. Зубрицького, котрого оцінено несправедливо, поставивши його на одну дошку з пп. Гамчикевичем і Ґонтарським. Коли п. Гамчикевич се упертий ворог Церкви, хоч прикидається приятелем, а п. Ґонтарський сам не знає, хто він і чого собі бажав би, то проф. Зубрицький, хоч також ліберал, але такту не затратив.

Хоч він і кандидував на листу ч. 22, то він не радикал, але зробив се длятого, що на чоло листи УНДО висунувся п. Загайкевич, що до якого було очевидно, що зразив собі не тільки правих але і лівих, до яких він по суті належить. Що проф. Зубрицький лучше оцінив ситуацію в окрузі, ніж всі ті, котрі ще йшли з п. Загайкевичем, доказав виспід виборів. До руйників зарахувати п. Зубрицького таксамо неможливо як п. Загайкевича до приятелів нашої Церкви... (Дальшу часть допису пропускаємо як надто остру в осуді тих, що пішли за п. Загайкевичем. — Ред.)

БОРЩІВ. (Радикали при роботі.) Ще в місяці листопаді були в „Н. Зорі“ і „Правді“ дописи про шкідну підпольну діяльність деяких урядовців П. С. К. у Борщеві. Дописи ті — впрочім цілком правдиві — викликали тоді обурення деяких навіть поважних людей в повіті, бо — мовляв — робиться кривду людям, котрі працюють на кооперативній ниві і проти Церкви не виступають. — Та з хвилею розписання виборів вилізло шило з мішка. Виявилося, що „тихі працівники кооперації“ вже віддавна приготовляли кириню, маскуючись „безпартійністю“. Отож один з них, урядовець П. С. К. у Борщеві аґроном Білинський проголошує свою кандидатуру на листі соц. радикалів „правиці“, бере урльоп, їздить по повіті й уряджує „радикальні віча“, на котрих плюгавить „Ундівців“ а найбільше розуміється „пралата“ і „попів“.

7. м. м. урядив „наш кооператор“ віче в Мельниці на спілку з членами „УНС“-а. Голову місцевої читальні „Просвіти“ о. декана Капустинського просив о салю на віче. О. декан заявив, що сам тої справи не може рішати і скликав засідання „Виділу“ читальні. Виділ салі відмовив, — і віче чи радше збіговисько відбулося на торговиці. На другий день в ночі прекрасно вибито вікна в домі о. декана.

Заповіджене було радикальне віче і в Дзвинячці — але люди рішучо відказалися, хоч рад. аранжери приїхали. Не могли найти ні хати, ні людий і відїхали з нічим, хоч хотіли „опікуватися бідним народом“. А нарід ні! Опісля урядили віче у Волківцях над Дністром. Приїхав сам п. Білинський. — Свідомі українці-католики перед киринею боронилися, як знали та могли. П. Білинський зажадав інтервенції поліції — і під охороною баґнетів відбув віче —

а 5 найсвідомійших селян заарештовано і вони сидять невинно дотепер. — Ось які приятелі селян ті, що кажуть їх арештувати.

Не знаю, що скажуть на „тиху“ і „кооперативну“ роботу пана Б. ті чільні й поважні люди, що обурювалися на правдиві дописи в „Н. З.“ і „Правді“ та боронили урядовців П. С. К. Опамятаються чи й надалі будуть крізь пальці дивитися на се, яких людей приймають на службу до повітових установ, бо — мовляв — „хай собі будуть, яких хочуть поглядів“, аби, мовляв, заявив, що „поступову Україну будує“. Обсерватор.

ВІННІПЕҐ, МАНІТОБА, КАНАДА. (Популярно-наукові лекції). В інституті „Просвіта“ у Вінніпегу відбувається ряд лекцій п. В. Босого. Програма їх отся: Про світогляд, про ідею, волю і характер та темперамент. 2. Про істнування Бога. 3. Погляд на реліґію і церкву. (Сей виклад подає історичний розвій всіх реліґій і клясифікує їх степені моральних засад.) 4. Всесвітній хаос (сей виклад розбирає розвій сучасних політично-соціяльних світоглядів і виказує їх наслідки). 5. Червона небезпека (причини і ґенеза большевизму в Росії і на Україні та восприїмчивість мас на гасла комунізму). 6. Чому ми не маємо в Европі своєї самостійної держави? (в тій лекції розбирається причини нашого державного упадку). 7. Українські партії і орґанізації в цілім світі (в тій лекції робиться перегляд всіх укр. теперішних партій і орґанізацій на цілім світі після їх ідеї, програм і сили. 8. В. Липинський і його державні думки (приступний виклад теорії Липинського). 9. Українці в Канаді (в тій лекції розбирається причини розбиття укр. еміґрації в Канаді і подається орґанізаційні пляни). 10. Обговорення всіх попередніх лекцій і дискусія над ними.

„Чоловік стріляє, а Бог кулі носить“. Під таким заголовком „Дзєннік Людови“ приніс вістку, що УНДО-ви уневажнено в Тернополі оден мандат.— Те саме зроблено українським соціяльним радикалам у Станиславові. — На Волині сильно надули п. Певного, котрий дістав лише 1000 голосів і провалився з кретесом.

Дентист Б. ЛЬОКЕР

у СТАНИСЛАВОВІ,

вул. Собєського 14, партер.

Спеціяльність: Корони білі і штучні зуби американською системою. Ціни приступні. Услівя догідні.

43 15—?

Політ. процес 17-ки.

32-го дня розправи скінчив прокуратор Ляневский свою майже тридневну промову. По нім промовляв д-р **Новак-Пшиґодзкий,** як заступник вдови і дітей по пок. Собінськім. Сей процес має вправді значіня виїмкове, але неполітичне. Се проблем виключно моральний. Коли вирішується такі проблеми незгідно з християнською етикою, тоді держава котиться в пропасть бандитизму... А у Львові скоро можна побачити Москву. Вже в тім, що Атаманьчук і Вербицький не признаються до злочину, криється осуд того злочину: вони тим стратили право покликатися на політичні мотиви свого діла. Дальше — зараз по убийстві українська публична опінія не стала в обороні убийників, як се було нпр. по убиттю намісника Потоцького. Длятого, коли засудите обвинених, не попадете в конфлікт з українською суспільністю. Не виступаю проти боротьби Українців за їх ідеали, бо добре розумію їх і їх боротьбу. Але се одна річ, а друга — бандитизм, до якого послідовно веде УВО, виразник чужих сил, а не української суспільности. Як заступник вдови і її нещасних дітей домагаюся тільки 1 зол. відшкодування за убиття мужа і батька.

Опісля промовляв адв. **Старосольський:** Прокуратор обіцяв, що буде оперувати фактами й льоґікою, але оперував почуттям і патріотизмом. Казав, що обжалувані не доказали, що його твердження фальшиві. То обжалувані мають доказувати свою невинність? То їм не має бути доказана їх вина?... Оборонець характеризує кретинуватих свідків, яких покликав прокуратор і каже: Сказав оден визначний французький правник, що любить суд присяглих, але якби був невинним, то волівби стояти таки перед судом звичайних суддів.

Розправа треває. Д-р Старосольський говорить дальше.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Ще один 700-літний ювилей (КАП). Італія, передовсім Падуа, готовиться вже до 700-літного ювилею смерти св. Антона (1931). В тій ціли основується спеціяльний часопис присвячений Святому. Виходитиме в Падуї під ред кцією францішканських учених і артистів.

Будова катол. увніверситету. (КАП). ОО. Єзуїти в Америці мають за згодою свого ґенерала в Римі почати будову університету в Льос Анґельос (Каліфорнія). Кошти будови, в якій має бути місце для 10 тисяч студентів, виноситимуть 5 міліонів долярів.

Катол. Угорщина й Мексик (КАП). В Будапешті відбулося під протекторатом кард. примаса Шереді-ого протестаційне віче проти переслідувань католиків в Мексику. Промовляли: кард. Шереді, посол Кріґер, б. міністер освіти Галлєр, о. Банґа і ґр. Апоній. Ухвалено вислати через уряд просьбу до Ліґи Народів, щоб вона заложила протест проти кровавого божевілля модерних наслідників Каліґулі та Діоклеціяна.

Неабияка візита (КАП). Від кількох днів перебуває в Польщі оден з керманичів мексиканського „крому“, п. Реттінґер, особистий приятель Каллеса. („Кром“, се найбільша протикатолицька орґанізація в Мексику).

Робітничий христ. університет у Вильні (КАП). За почином стоваришення акад. молоді „Відродження“ конвент сеніорів сеї орґанізації приступає до створення Християнського Робітничого Університету в Вильні. Програм викладів обіймає крім гуманістичних, природничих і соціольоґічних наук також курси фахово-спеціялізуючого характеру.

Науковий фейлетон „Нової Зорі“ з 11. III. 928. 9

С. ТОМАШІВСЬКИЙ.

Перший уніятський митрополит України-Руси.

Оба англійські жерела однодушно і позитивно зовуть Петра архиєпископом, а не єпископом або архимандритом. Видко, не було в сім напрямі сумнівів. В католицькій церкві архиєпископський титул (коли він не in partibus) тотожний з урядом митрополита, тому Собор мусів видіти в Петрі не кого иншого, тілько самого голову руської Церкви. Правда, на Сході здавна панував, навіть і досі удержався, нахил до архиєпископських (як і патріярших) титулів, так що там архиєпископ означає часто звичайного лише, буває й цілком малого єпископа; та одно правило притім збережене: архиєпископ завсігди безпосередно залежний від патріярха, автокефальний. На Руси до 1156-го року був тілько один-одинокий архиєпископ — київський митрополит всеї Руси голова руської Церкви. З названого вище року появляється другий архиєпископ, залежний від київського, отже не-автокефальний, т. ск. титулярний, у В. Новгороді. Причина повстання сього архиєпископа виїмкова (новгородський владика в 1156 був суперником Клима Смолятича до митрополії і частинно виконував уряд митрополита) і до самого поч. XIV-го в. иншого архиєпископа на Руси, окрім дійсного — київського і титулярного — новгородського, не було. Новгородського архиєпископа з 1245 знаємо добре і по імени, одже наш Петро ним не був. І, як угорі показано, з Новгороду прогнати його Татаре не могли. Се веде нас до такого одинокого висновку: якщо Петро походив з Руси, коли був архиєпископом і не міг бути новгородцем, то мусів бути архиєпископом київським, с.є митрополитом руської Церкви. Римська курія завсігди оставала в деяких взаєминах з Русю і певно настілько знала тамошні відносини, щоб не впасти жертвою непорозуміння щодо найвисшого церковного уряду тої країни.

Теольоґічний іспит, якому в часі Собору піддався митрополит Петро, мусів очевидно обіймати не самі тілько евангельські питання, а й канонічні і догматичні справи, й у всіх сих напрямах вислід іспиту мусів бути дуже корисний, коли задоволений папа спеціяльно запросив митрополита до участи у спільному торжественному богослуженю. Сього факту годі пояснити инакше, як тілько тим, що Петро мусів заявити готовість приступити до церковної єдности з Римом і що вже як католик брав участь у богослуженю і нарадах. Очевидно, се приступлене до унії мусіло бути тілько покищо особисте, бо трудно подумати, щоб митрополит мав уже з дому всі формальні довіреності в сім напрямі. До того, і ліонський Собор 1245 не мав у своїй програмі справи церковної унії. В кождім разі не може бути сумніву, що між Іннокентієм IV. і митрополитом Петром мусів бути при сій нагоді обмін думок про поворот цілої руської Церкви до єдности з римською і що Петро заявляв готовість працювати для здійснення сеї ідеї.

В Парисовій хроніці маємо окрім сього згадку, що Петро прибув в Італію просити поради, помочи й потіхи не лише у голови католицької Церкви, а й у світських володарів західної Европи. Отся певно не припадкова подробиця веде нас знов до висновку, що Петрова місія, окрім церковно-реліґійної ціли, мусіла мати й політичний характер, і що за митрополитом стояла якась світська влада на Руси. Котра саме? На се питання англійські хроніки не дають відповіди (крім тої одної вказівки, що Петро був вигнаний з цілої Руси), тому й розвязки сеї загадки мусимо пошукати на иншім полі.

*

На сьому вичерпуються всі ті висновки про особу і ролю руського гостя в Ліоні, які можливо добути з розбору відносних записок в англійських хроніках. Висновків сих, як бачимо, небогато, одначе й вони далеко виходять поза межі того, що новіша історіографія вміла сказати про того загадкового архиєпископа з Руси. Зібравши їх в одно, дістаємо ось-що: *митрополит руський Петро, вигнаний Татарами зі своєї столиці, мусів покинути Русь і, в порозуміню з близьким йому князем, що очевидно не міг оборонити архиєпископа, поїхав під кінець 1244-го р. до Італії шукати там поради й підмоги у св. Престола й у католицьких володарів; не заставши вже папи в Італії, й зустрівшися мабуть з цісарським двором подався на початку 1245-го року до Ліону дає Іннокентію IV. докладні інформації про Монголів, приступив до церковної єдности з Римом та взяв участь у загальнім Соборі, де викликав загальний інтерес до своєї особи і своїх відомостей.*

До инших висновків науково-критичною методою дійти неможливо, якщо мають рішати знані нам західно-европейські жерела. Сей вислід стверджує такий многоважний факт в історії старої Руси — многоважний без огляду на брак безпосередних наслідків, — що треба дивуватися, як усі новіші історики, українські і російські, не добачували його. Тілько чужинець Ле-Кіен (два століття тому!), ведений інстинктом чи припадком, був на шляху до правди...

(Д. б.).

політичний огляд.

(Під знаком виборів: Українці і Поляки. — Українці в міжнародній політиці. — Литва і південний Тироль. — Міжнародне значіння не в величині простору і міліонах людности).

Львів, 7. березня 1928.

Політичне життя Українців у Польщі минулого тижня всеціло стояло під знаком **виборів** до центральних законодатних установ: сойму і сенату. З сього приводу партійні пристрасти й посольські амбіції серед української інтелігенції дійшли до такого стану кипіння, самопожирання й демагогії, що вдумчивий постороннiй глядач — маючи в памяти нашу тактику в 1922-ім р. — мусить збутися останків віри в нашу політичну зрілість і здібність управляти самими собою. Очевидно, і відповідна тому надгорода нас не мине. Дехто між Українцями потішає себе тим, що мовляв наше виборче божевілля то тільки відбитка і частина політичної боротьби, яка потрясає цілою **Польщею...** Сумна потіха. Наперед вона містить у собі підтвердження старого явища, що і в нашій політичній думці й діяльности наслідуємо тільки Поляків; та важніше те, що порівнання з Поляками не цілком вірне. В виборчій боротьбі між Поляками, яка вона й не безоглядна, не можна заперечити живлової гри першорядних державно-політичних і національних принципів, що можуть рішити, і мабуть рішать, про дальший хід долі їх держави й народу; натомість у всьому тому, що з приводу виборів говориться, пишеться й робиться між Українцями, навіть мікроскопом не доглянеш ні політичної думки, ні національної користи, ні навіть власновільности... Зрештою, про оцінку української виборчої акції поговоримо за тиждень, сим разом обмежимося до статистичного образу українських здобутків.

На всім просторі українських земель УНДО вибрало 25 послів, соц. радикали групи Л. Бачинського 9 (девять) послів. На їх листі вийшли ще два безпартійні. Разом є отже 36 послів. Опріч них вийшло укр. голосами 7 (сім) явних послів інтернаціоналу й один закаптурений під кличем „націоналізму“ (д-р Західний). Певного обчислення голосів до хвилі замкнення числа ще не оповіщено.

Чи нова українська репрезентація в польськім соймі принесе яку зміну в політичнім становищі української справи? Сумніваємося. В богатій на всякі державно- і національно-політичні проблеми повоєнній Европі 40-міліонова українська маса, по сім і тім боці Збруча, Черемоша і Карпат, сьогодні **не цікавить нікого** в міжнародних політичних сферах. Чому? Бо всі переконалися, що доля поодиноких частин сеї маси залежить не так від того, що діється на їхніх власних землях, а більше від того, що станеться в Москві, Варшаві, Празі й Букарешті. Ось скілько уваги присвячує політичний світ такій **Литві** з 2-ма міліонами людей, її некровавій війні з Польщею за Вильно (де розмірно стілько Литовців, як напр. Поляків у... Жабю), або хочби такому маленькому клаптикови землі як південний **Тироль** з 200-тисячами Німців, відданих Італійцям на загибіль! З першою від років морочать собі голови всі головачі Союза Народів, й ось у сім тижні виснажуватимуть свої мізки над тим, як не допустити до того, щоб із словного і паперового поєдинку між марш. Пілсудским і проф. Вальдемаром не виріс европейський пожар, в якім не все руйнується той, що має богато і не все заробляє той, що має мало, або й цілком не має нічого. А про Тироль з його чудовими гірськими краєвидами тойже сам Союз Народів мовчить і буде мовчати. Зате Мусоліні заявив учора голосно на весь світ, що вже востанне послугується словами в обороні італійського „права“ у приспішенім темпі виривати Тирольцям язик і душу; що другим разом, на кождий протест ізза границі, він відповість арматами... Се у відповідь на жалісні промови над долею південних Тирольців, висказані недавно в австрійськім парляменті.

З отих двох примірів (а їх можна помножити до схочу) видимо наглядно, що **міжнародне політичне значіння** країни чи народу цілком не залежне від кількости квадратових кілометрів простору чи високих міліонових цифер його людности, а від цілком инших чинників... Яких саме? Га, трудно в сім коротенькім огляді спинятися над таким складним, хоч як коротким питанням. На сьогодні доволі одного: міжнародне політичне значіння залежить від таких чинників, якими Українці досі не орудують, бо їх не мають або не розуміють...

= **Котрі ліcти й по кілько послів дістануть із державної ліcти?** З державної ліcти можуть користати тільки ці партії чи блъоки, що здобули мандати що найменьше в шести округах. Таких ліcт є 9. А саме: ліcта 1., що здобула 104 мандати, дістане з державної ліcти 24 мандати. ППС, ліcта ч. 2. здобула 51 мандатів і дістане з держ. л. 12 мандатів. „Визволене“, л. ч. 3. на 30 здобутих мандатів одержить з держ. ліcти 6 манд. НПР. л. ч. 7. на 8 здобутих мандатів прийде один мандат. „Стронніцтво Хлопске“ л. ч. 10 на 21 мандатів дістане ще 4 послів. **Блъок нац. меншостей, ліcта ч. 18 здобув 46 мандатів** і з державної ліcти дістане **10 послів, з чого українцям припаде 4.** Укр. соц. радикали, л. ч. 22 здобули 9 мандатів і дістануть ще 2 послів. Блъок кат. народови, л. ч. 24 здобув 30 мандатів і одержать ще 7 послів, а Блъок „Пяста“ і „Хадеції“, ліcта ч. 25, що здобув 28 мандатів, дістане ще 6 послів.

— **Поділ сойму на угрупування.** АБЦ так представляє склад будучого сойму: санація 130 послів, лівиця 133, центр 45 послів, правиця 38, меньшости 83 послів, диких 13.

= **Яка буде доля нового сойму?** Один з провідників центра давнього сойму заявив кореспондентові одного польського часопису, що не бачить умов згідної співпраці нового сойму. Правительство моглоб опертися на лівих партіях, що в новому соймі сильно скріпилися й при їх помочі правити в лівому напрямку. Та це ледви чи можливе, бо вже самі економічні умовини не дадуть змоги згідної співпраці з лівими партіями. Але це говорить представник розпорошених партій. Ліві визначні партійники (ППС; Визволене) відтягаються від відповідей на такі питання.

= **Закони, що будуть внесені в новому соймі.** Міністерство фінансів предложить проект реформи податкової системи, міністерство судівництва проект закона про адвокатуру. Міністерство просвіти проекти законів про улад народної та середньої школи та про кваліфікації педагогічного збору. Міністерство внутрішних справ підготовляє м. ін. закони про поборювання сухіт і венеричних недуг.

= **Декрет у справі парцеляції.** Небаром має появитися декрет президента Польщі, що признаватиме правительству право первокупна землі призначеної на парцеляцію. Се бувби закон великої ваги.

Німці звільнилися від зобовязань Блъоку Нац. Меньшостей. Німці вибрані з ліcти блъоку меньшостей оповістили в своїй лодзькій і познанській пресі однозвучну заяву, що по довершені виборів вони звільнені зі всіх блъокових зобовязань і творять у соймі окрему групу.

=**Кілько буде в соймі жидів?** В новому соймі буде всего 14 жидів, а з Вісліцьким і Кіршбавмом, що вийшли з „одинки“, 16.

= **Коли зійдеться новий сойм?** Комітет будови нової соймової палати рішив уможливити отворення першої сесії нового сойму вже в новій салі. Тому роботи коло викінчення палати припинять у половині березня, щоб узятися до виготовлення обстанови нової салі. **Отворення нового сойму й сенату буде, як доносить „Епока“ — 27. ц. м.** Будинок викінчать остаточно аж у часі літних ферій.

РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ. Невдала втеча Радка. З Москви повідомляють: Радек (Собельзон) утік з заточенгя на Уралі. В Смоленську пізнали його комуністи, арештували й під конвоєм відіслали до Москви. Радек се галицький жид з Тарнова, котрий був у Галичині відомим злодієм (гл. „Напшуд“), а в большевицькій Москві ректором китайського університету.

— **Населення Радянщини.** „Ізвестія“ оповіщують вислід загального перепису на Радянщині з 1926 р. Радянщина має 146,986.000 душ населення. Жінок більше від мужчин на 5 міліонів. По національности є: москалів 77,760.100 душ, або 52,9 відсотків, українців 31,194.800, або 21,2 відсотків, білорусинів 4,738.900, або 3,2 відсотки. Дальше місце займають козаки 3,959.900 (2,7%), узбеки 3,904.500 (2,6%), татаре 3,015.200 (2%), жидів 2,600.000 (1,8%). Ще дальші місця займають грузини, туркмени, німці і т. д. Поляки занимають 15-місце. Їх є 782.300 душ. В УРСР є поляків 476.400 (1,6 відс.), в РРСР 177.800 (0,2%) а БРСР 97.800 (2%).

Як большевики примилюються. З нагоди сподіваного приїзду до Москви афґаністанського монарха Аман-Уллага московські „Известия“ присвятили передовицю роковинам самостійности Афґаністану. На їх думку в Афґаністані почався визвольний рух, а на чолі того руху стоїть — монарх Аман-Уллаг. Найбільший ворог Афґаністану після них Анґлія, а найбільші його приятелі очевидно большевики. Тому в роковини самостійности складають вони бажання афґаністанському народови та його... монархови.

Московська впертість. В Ризі одержано з Харкова такі вісти: На 13.700 радянських урядників у Харкові тільки 9 проц. вміє по українськи, 41 проц. учиться щойно, 50 проц. рішучо відмовилися від науки української мови.

ЕСПАНІЯ. Замах на б. цісареву Зиту. В м. Більбао комуніст Рементаріо хотів вистрілити з револьвера до переїзджаючої автом б. цісаревої Зити. Коли револьвер не вистрілив, став кидати камінням, але також без успіху. Напасника арештовано.

ІРАК (Мезопотамія). Повстання Вагабітів. Арабське племя Вагабітів з Неджеду виступило проти Іраку, міста Ковейт і Трансйорданії, котрі є під протекторатом Анґлії. Вагабітів у силі 20 тисяч мужа веде їхній володар Ібн Савд. Анґлійці приготовили воздушну фльоту, а в Перським заливі стоїть на поготівлю оден їх кружляк.

КИТАЙ. Різня католиків. „Ню-Йорк Таймс“ подає, що в м. Сватау вирізали большевики 3 тисячі католиків.

КУПОНИ НА СУКНІ
БЛЮЗКИ
СТОЛОВІ ҐАРНІТУРИ
ХУСТИНКИ до НОСА
ПЛЄДИ
поручає фірма
АНТІН УВЕРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі і Стрию.
ЦІНИ ЗНИЖЕНІ!
86 12-15

ВОЛОДИМИР ВИННИЧЕНКО.

Нарис літературної характеристики.

В. Винниченко, се безперечно оден з найталановитіших і найвидатніших українських письменників. Його літературна діяльність представляє цікавий і важний момент в розвитку українського письменства та історії думки і світогляду на Україні. Жаден з письменників на Вел. Україні по Шевченкові не мав такої широкої популярности та впливів, особливо серед наддніпрянської української молоді, як Винниченко. Більша частина т. зв. національно-свідомої молоді на Вел. Україні зачитувалася й захоплювалася творами Винниченка й бачила в нім не лише улюбленого письменника, але й провідника-вчителя. В Галичині популярність і впливи Винниченка все були значно менші, ніж на Вел. Україні. Останніми роками значіння та вплив Винниченка, як письменника, дуже зменшилися також і на Вел. Україні.

Уроженець Степової України, син селянина на Херсонщині, Винниченко вчився в Київськім Університеті, але освіту свою і світогляд завдячує не стільки Університетови, як самому собі, своєму оточенню, товаришам і т. д. Виховався Винниченко цілковито під впливом **російської** культури. На його творчість і світогляд вплинули, головним чином, російські письменники, особливо Достоєвський (Українець з походження) та деякі сучасні В. Винниченкові — М. Горкий, Л. Андреєв та ин. Через посередництво російської культури (і в російській інтерпретації) познайомився Винниченко з Нічшем, Штірнером*), Марксом, з яким теж має звязок його світогляд і творчість. З західних романістів і драматургів найбільше вплинули на нього, здається, скандинавські (особливо Гамсун) і мабуть деякі німецькі (Зудерман, почасти може Шпільгаген?); є також сліди впливів (можливо посередних) Кляйста або Міцкевича. Але найтісніш Винниченко звязаний з російським письменством.

Подібно до видатніших російських романістів, які поєднали гармонійно у своїх творах яскраве й мистецьке змалювання життя, побуту — з глибоким психольоґічним аналізом і рівночасно порушили в них основні фільософічні (особливо етичні) проблеми, Винниченко таксамо старався злучити у своїх писаннях побутовий, психольоґічний і фільософічний елєменти.

Винниченко роспочав літературну діяльність вже в сім, XX століттю, в 1902 р. оповіданням „Краса і сила“ (у „Київській Старині“). Воно зразу звернуло на нього увагу громадянства. Слідом за тим зявилися: повість „Голота“, оповідання „Заручини“ та ин., відзначені видатним, свіжим, молодим талантом; оповідання „Заручини“, писане у своєріднім, „теплім“ дусі (який пізніше рідко зустрічаємо у Винниченка), придбало йому загальні симпатії; у 1906 р. появився вже перший збірник творів Винниченка (п. н. „Краса і сила“), й Винниченко зайняв чільне місце в наддніпрянській українській літературі, в якій не було тоді (та й до нині нема) жадного романіста або повістяря, рівного йому талантом.

Літературна продукція Винниченка була досить інтенсивна. Йому навіть закидали нераз його критики (не завжди слушно), що він занадто спішиться з друкуванням творів, випускаючи їх без „належного“ викінчення. За 25 років літературної діяльности Винниченко написав кілька романів („Чесність з собою“, „Рівновага“, „По-свій“, „Божки“, „Хочу“), більш десятки драм („Брехня“, „Натусь“, „Білий ведмідь і чорна пантера“, „Між двох сил“ та ин.), низку повістей і багато менших оповідань. Твори Винниченка видані в 12 том. у Відні в 1919—20 рр. Після того написав він уже небагато. Його найновіші писання (драми „Закон“, „Гріх“, оповід. „На той бік“ та ин.) дуже слабі і штучні в порівнанню до його давніших творів.

Хоч сам селянин з походження, Винниченко дуже рідко бере сюжети з життя селян, та й то звичайно — з життя селян-робітників; (але треба сказати, що сі нечисленні твори Винниченка з сільськоробітничого життя належать у більшости до ліпших його творів). Найчастіше ж Винниченко змальовує життя та психольоґію **революційної інтеліґенції** (якої типовим представником він сам був і є), її діяльність, її хитання, сумніви, розчарування, її побут і внутрішний росклад на еміґрації (в передреволюційні часи); звертається нерідко й до змалювання буржуазної інтеліґенції, „філістрів“, иноді порівнюючи їх з „ідейною“ (?) революційною інтеліґенцією.

Винниченко майже в рівній мірі володіє епічним і драматичним талантом. Він має, як мало хто з українських письменників, хист захоплювати читача сюжетом, оповіданням, розвитком дії, яскравими образами, тонким і иноді досить глибоким психольоґічним аналізом. Винниченкови закидували деякі критики (особливо Стешенко) брак динамічности та „епічність“ його драм. Але сі закиди несправедливі. У Винниченка є дійсно епічні драми („Дисгармонія“, „Щаблі життя“), призначені ним до читання, а не для вистави. Тіж драми, які він писав не тільки для читання, але й для вистави, нпр. „Брехня“ й особливо „Білий ведмідь та чорна пантера“, відзначаються драматизмом, сценічністю і — як писав поважний театральний критик Арабажин після вистави їх у театрі — навіть „надміром драматичности“, „кінематоґрафізмом“. Драматизм вносить Винниченко і в деякі свої оповідання, повісти й романи, надаючи їм яскравість, динамічність і особливий інтерес.

Що до психольоґічних типів, створених Винниченком, зауважується надто вже часте повторювання деяких улюблених його типів. Нпр. уже в першім його оповід. „Краса і сила“ зустрічаємо двох героїв — сильну, непохитну, здорову людину і — як противенство — слабого, непевного в собі й у всім неврастеніка, яких потім бачимо в ріжних варіяціях в дуже багатьох творах Винниченка. Але, крім сих двох, знаходимо звичайно й низку инших яскраво змальованих мужеських типів у його творах. Гірше — з типами жіночими, які дуже рідко вдаються Винниченкови. Найчастіш його героїні — невиразні й бліді істоти. Навіть часом у тих творах, де Винниченко робить жінку головним героєм („Гріх“), йому зовсім не вдається змалювати її психольоґії. Найліпше вдалися Винниченкови з його героїнь — Зіна (в оповіданню тогож імени) й Мері (в романі „Рівновага“).

Літературна вартість ріжних творів Винниченка дуже неоднакова. Є серед них твори вельми гарні, правдиво-мистецькі („Заручини“, „Зіна“, „Федько Халамидник“, „Талісман“, „Між двох сил“ та ин.). Та багато є між його творами й „літературного намулу“, який не має естетичної цінности, але своїм **деморалізуючим змістом** уже приніс велику шкоду тому поколінню на Вел. Україні, котре виховувалося під впливом Винниченка і з котрого вийшло багато всяких безідейних осібняків, які не мають жадних святощів, жадних традицій, жадних авторитетів, хитаються на всі боки і вже чимало спричинилися до руїни молодої української державности в 1918 р. та в пізніші роки.

Вже в деяких найраніших творах Винниченка (нпр. у „Голоті“) зустрічаємо атеїстичні й аморальні риси й тенденції та проповідь беззастережного еґоїзму (тільки ще не дуже яскраво підчеркнуті). В пізніших його творах сі тенденції робляться виразніші, стають навіть **основними** темами („Момент“, „Купля“, „Дисгармонія“, „Щаблі життя“, „Мементо“, „Чесність“ з собою“ та ин.). Разом з тим у сих творах зауважується хороблине зацікавлення письменника половими проблемами, які він розвязує в дусі дешевого ніби-нічшеанства („сильній“ людині — все вільно!...). В тих творах Винниченко, без сумніву, взорується **на найгірших зразках російської літератури** поч. XX. стол. (в роді „Саніна“ Арцибашева), наслідуючи російських письменників, значно слабших від нього талантом, але дуже популярних у той час в Росії, завдяки „пікантности“ їх образів і сюжетів та „оригінальному“ перекручуванню основних підстав християнської моралі. Характеристично, що з естетичного погляду сі твори Винниченка належать до гірших. Особливо помітно се на його неморальних драмах „Дисгармонія“, „Щаблі життя“, „Мементо“, в яких особливо старанно розвиває теорію „чесности з собою“. Се по суті не справжні драми, а епічні чи вірніш **резонерські писання** в драматичній формі, які з мистецького боку дуже слабі і в яких інтерес читача підтримується не художністю творів, а несподіваними, оригінальними й часто „пікантними“ „афоризмами“, проповідю буцімто „нової морали“ — чесности тільки з собою, й т. д.

Своїми „пікантними“ й аморалістичними творами Винниченко дуже пошкодив і своїй популярности. Через сі твори, в Росії а по части й на Україні, усталився погляд на Винниченка, як на наслідувача другорядних російських письменників, і тимсамим як на другорядного чи навіть третьорядного письменника, що „плететься у хвості російської літератури“ (хоч в дійсності він перевищує талантом майже всіх російських письменників поч. XX. в.). Разом з тим він вичеркнув себе сими творами з числа клясиків української літератури, загально признаних, загально читаних і загально шанованих. Бо доброї половини, а може й більшости його творів — через їх „пікантність“, нездорову сексуальність та ин. аморалістичні риси й тенденції — не можна ані молоді поручити, ані читати в родиннім кругу, ані рекомендувати чужинцеві для ознайомлення з ними, як із взірцями українського письменства.

Орест Камянецький.

*) Макс Штірнер (псевдонім Каспара Шмідта), Німець, * 1806 † 1856, властивий основоположник анархізму найгіршого сорта. Вчив особливо ненависти до всякого Авторітету. Помер у крайній нужді. — Ред.

НАЙНОВІЙШИЙ ТВІР В. ВИННИЧЕНКА.

В біжучім 1928 р. появився у Харкові новий більший твір В. Винниченка п. з. Соняшна машина. Є се нова порція (покищо у 2 томах) відомого вже неґативізму Винниченка. Отже маємо тут: буржуїв і пролєтарів, клясову нетерпимість і соціялістичні утопії, пропаганду революції, атеїзм, моральну розперезаність, культурну вульґарність і т. д. — все у сконденсованій масі. Як Винниченко руйнує подружжа, се всім відомо. Зате нове в сім творі своєю величиною — богохульство. Очевидно: се тепер особливо підходить під смак Москви. „Соняшну машину“ видало Державне Видавництво України.

ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ В. ВИННИЧЕНКА.

Найновійше повне видання творів В. Винниченка виходить саме у Харкові накладом харківського видавництва „Книгоспілка“. Досі вийшло XXI томів.

ФІРМА **РОМАН ЗУБИК** ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські креп на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 120 9—20

НОВИНКИ

Новий закон про шпигунство. Появився розпоряд президента Польщі про кари за шпигунство: в часі війни грозить досмертна тюрма, в виїмкових випадках кара смерти. Заплату, що її взяв шпигун, конфіскується в користь державного скарбу, а коли годі її стягнути, то слід у присуді признати пропавшою її рівновартість. Чужинця, засудженого за шпигунство може влада видалити за межі держави.

— **Нові польські монети.** Уже в перших днях квітня появляться срібні пятизолотівки. Вибють їх на 28 міліонів зл. Потому появляться замість дотеперішних срібних, ніклеві однозолотівки з відмінним визерунком. Їх буде в обігу 40 міліонів.

— **Судно, що не тоне.** З Гаґи доносять, що 75-літній моряк збудував судно, яке не може потонути й у товаристві трьох людей відплив із Ротердаму до Нюйорку, щоб його випробувати.

— **Втеча радянського офіцира до Польщі.** Недавно покинув службу старшина радянських граничних військ О.Г. П. У., Олександер Тимофієвич Демидов, москаль, що сповняв функції самостійного заст. ком. компанії на терені столинського повіту (Волинь-Полісся). Він заявив, що перейшов тому, бо не годиться з теперішним курсом на Радянщині.

200.000 долярів на організацію комуніст. партії призначив Викон. ком. комінтерну — як доносить „Аґ. Всх.“ з Москви. Асиґнату знов такої значної суми пояснюють недалекими виборами до анґл. парляменту, в котрих мають брати участь комуністи як окрема партія.

Справа галицьких шпиталів. У Варшаві відбулася на днях конференція начальників санітарних виділів 4-ох гал. воєвідств з представниками Тимчасового Самовр. Виділу. Рішено, що в часі ліквідації сего Виділу, т. зн. майже через рік, усі шпиталі в Галичині, підлягатимуть зарядови відносних воєвідств. Тільки 4 великі шпиталі: в Кракові, Львові, Кульпаркові і Кобєжині підлягатимуть департаментови служби здоровля у Варшаві. Се рішення піде на затвердження Ради Міністрів.

(Примітка: Як відомо, скасування Самоврядного Виділу у Львові се болючий удар в інтереси нашого краю).

ЛІКАР-ДЕНТИСТ (стоматольог)
Д-р мед. Берта Шнаппер
абс. дентист. клініки Університету
Львів, вул. Академічна 24.
Тел. 26-58.
ординує в недугах зубів та устної ямп.
— - Технічно-дентистична робітня. - —
Для незаможних полекші. 102 8-15

Нові розпорядки про отвирання крамниць. Небаром появиться розпорядок про години в торгівлі. Крамниці будуть отворені 10 годин на добу, а харчові крім тих, що торгують теж алькоголем, 12 год. Голярні будуть отворені до 9 вечером, а перед неділею і святами до 11 в ночі.

Гарне діло. В Канаді має вийти збірна праця про історію нашої Церкви, до якої дав почин своїм твором колишній правосл. протоєрей з Буковини — гр. кат. свящ. Панталеймон Божик. (Одну працю о. Божик уже видав).

З днем 1. квітня не одержать „Нової Зорі“ ті, що не заплатили

Дають шлюб, коли молодята субскрибують позичку. Радянське правительство видало інструкції провінційним адміністраційним урядам, щоби реєстрації шлюбів узалежнювати від субскрипції новоженцями що найменше одної обліґації внутрішньої селянської позички. При полагоді інтересантів слід полагоджувати прихильно цих, що викажуться закупленими обліґаціями.

„Куди йдеш? Вернися!“ Один автор написав книжку під заголовком „Куди йдеш?“ і вислав до друку. Видавці прочитали її і не знайшовши в ній нічого путнього дописали до слів „Куди йдеш?“ слово „вернися!“ і відіслали авторови рукопис назад.

ОПОВІСТКИ.

Загальні Збори „Товариства вакаційних Осель“ відбудуться в пятницю дня 16. марта ц. р. о год. 5-тій в домівці Марійського Тов. Пань при вул. Бляхарській ч. 11. II. пов. Управа.

Великопостні реколєкції

для всіх станів відбудуться в Арх. Церкві св. Юра в днях від 11. III. до 17. III. включно.

Вступна наука буде в неділю, дня 11. III. о год. 5 веч., а відтак щоденно о год. 6 веч. молебен, наука і благословення Найсв. Тайнами. Реколєкційна сповідь в суботу від год. 6 рано і від 3 попол. В неділю, дня 18. III. о год. 6 рано читана Служба Божа і спільне Причастя.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА“, — Lwów, skr. poczt. ч.11**

ЗДІБНИЙ інструктор шукає лекції. Услівя слати до Адміністрації під „Інструктор“. 159 1—1

ПОШУКУЄТЬСЯ дяка, котрий завівби в парохії музику на дутих інструментах і провадив хор. — Уряд парохіяльний в Плавчі великій, стація Озірна, п. Зборів. 158 1—3

Б. оператор клініки проф. Ноймана і Гаека у Відні
Д-р Л. Александрович
Спеціяліст від недуг ушних, носа, горла і гортані
Львів, ул. Валова 11., тел. 40-75, 118 7-12

Дентист ЯКІВ НАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17/II.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полягоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. 160 1-5

Дентистично-технічне заведення
Казиміра Цавдерера
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗИБЛИКЕВИЧА 45.
113 **Полекші в сплатах.** 9—10

ОКУЛІСТ-ОПЕРАТОР
Д-р А. Гершендерфер
б. лікар віденської клініки і б. секунд. заг. шпиталю у Львові
Львів, вул. Пілсудського (Панська) 3.
65 орд. 8—9 і 3—5. 20—20

Фабрика пильників Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ** до **насікання** і замовлення **на нові.** 53 23-25

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - Вироби - солідні - **МАТЕРІЇ на МЕБЛІ** нетріскаючі
ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**
першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше
Лев Матвійовський
Львів, Хорущина 8. **Телєфон 40-11.** 132 6—10

РІК ОСНОВАННЯ 1860.
Найстарше у Львові концесіоноване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)
ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**
уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер
ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.
Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства. Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельковаих і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученім мені керовництві роботами.
154 3 20

СЛУЖБА БОЖА
укладу
о. ЦЬОРОХА
партитура і на поодинокі голоси коштує 20 зол.
продає **Українська Книгарня й Антикварня у Львові, вул. Рутовського 22.** 157 1—1

Сорочки, підштанки, ковнірці, краватки, панчохи, скарпетки, рукавички, трикотажі, **кольоратки,** та імпреґновані манжети — по найнижчих цінах продає галянтерійна торговля **ШТАЙНБРУХА, Львів, вул. Трибунальська 1.** (угол Ринку). 73 15-20

ОБІДИ з 3-ох страв зол. **1·50**
для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ“ — (давний Людвіґ) — тепер 142 8 24
І. Гайдінґер, ::: **ЛЬВІВ,** ::: **ул. Краківська 7.**

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА
СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ
У ЛЬВОВІ — РИНОК Ч. 32.
ПОРУЧАЄ
ДОБІРНІ ТОВАРІ ДЛЯ ПАНЬ.
МУЖЕСЬКІ СУКНА.
ПОЛОТНА.
ВЕЛИКИЙ ВИБІР!
ЦІНИ НИЗЬКІ! 153 2—15

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: **„ОЛЬКА“** ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі“. 116 8—20

Ніодин член кооперативи
„СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ“
в Станиславові
не потребує вже ходити за покупками по місті. Вистарчить лишити у нас замовлення і може спокійно полагоджувати свої урядові справи або відпочивати по далекій подорожі.
Всякі покупки з обсягу церковного культу, релігійного виховання, гардероби та домашних потреб полагоджує безінтересовно наша **Купецька аґенція,** що міститься **в Пасажу Гартенбергів ч. 18.** 155 а. 1—?

РІК ОСНОВАННЯ 1896.
ЗАВЕДЕННЯ КЕРНИЧНЕ - і ФАБРИКА ПОМП -
під фірмою
СИМЕОН МАЛОХЛІБ
ЛЬВІВ, вул. Кубасевича 5. — Тел. 21-71.

виконує керниці ріжних системів для війська, залізниць, повітів, громад, фабрик, броварів, фільварків, господарств, водних стацій і т. п.
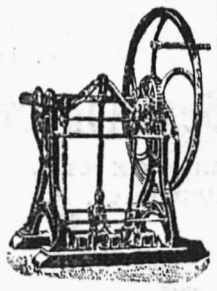
Помпи циліндрові власної конструкції й виробу. Ос шує мочари і півниці. — Ціни помірковані. Кошториси безплатно.
108 3—3

СУПЕРФОСФАТ
ФАБРИКА ШТУЧНИХ НАВОЗІВ
ЙОСИФА і КАРОЛЯ
ТОВАРНИЦЬКИХ
Акційна Спілка
ЛЬВІВ, вул. Коперника ч. 9.
Телефон 9-11.
Доставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, потасові соли каїніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева.
126 7—7

КООПЕРАТИВА
„СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ“
В СТАНИСЛАВОВІ
приймає в роспродаж всякі продукти праці священичих родин, вдів і сиріт.
Зголошення і адреси просимо надсилати під адресою:
„СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ“
Станиславів, пасаж Гартенбергів ч. 18.
155 б. 1—?

КИЛИМИ
Глинянські
ЗАБАВКИ,
ВИРОБИ ЛОВІЦЬКІ,
КОСМЕТИКИ,
ФІГУРКИ ГІПСОВІ.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ
Львів, вул. Коперника 11. Тел. 26-09
ЛЮДВИК ГЕҐЕДІС
ФІЛІЯ: Килими і кошикарські вироби, Галицька 5. Тел. 30—32.
124 7—10

РІК ОСНОВАННЯ 1878.
На весняний і літний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма АНТІН КАФКА
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 5-?

ДЛЯ ПАРОХІЯЛЬНИХ БІБЛІОТЕК!
НОВА КНИЖКА БІБЛІОТЕКИ У. Х. О.
ЖИТТЯ СВЯТИХ
КИРИЛА І МЕТОДІЯ
написана Преосвященим Діонізієм Ніярадієм гр.-кат. епископом Крижевацьким (Югославія).
Життєпис цих Великих словянських Апостолів повинен знати кождий Українець і Українка.
Книжочка написана дуже займаючо і приступно.
Замовляйте до бібліотек читальняних, парохіяльних і домашніх.
Ціна тільки 80 сот., з почтовою порученою пересилкою 1 зол. 20 сот.
Замовляйте на адресу:
АДМІНІСТРАЦІЯ „НОВОЇ ЗОРІ“
Львів, вул. Сапіги, ч. 26.

Виріб ВЗУТТЯ спортового й люксусового. — Спеціяльна робітня репараційна виконує швидко і дешево
І. Мушинський,
ЛЬВІВ, ЯҐАЙЛОНСЬКА 11 в подвірю.
115 Тел. 25-31. 8—15

Власний виріб! Ціни фабричні!
КОВДРИ 1-сторонні від зол. 26·50
2-сторонні „ „ 35·—
в цвіти „ „ 40·—
МАТЕРАЦИ
з морської трави від зол. 34·50
з волосані „ „ 76·—
Сінники готові . . від зол. 5·—
Подушки з пір'я . . „ „ 18·—
Готові пішви . . . „ „ 3·—
„ **простирала** . . „ „ 5·50
„ „ під ковдри „ „ 11·50
Вовняні коци . . . „ „ 9·50
ПОЛОТНА, РУЧНИКИ, КИЛИМИ і т. п.
найдешевше продає
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
А. ПЕТРУШЕВСЬКИЙ & М. МЛЄКО
Львів, Коральницька 6., тел. 37-72.
Пінники даром. Для шпиталів, пенсіонатів і т. п. ціни офертові. 131 6-10

РЕВМАТИЗМ, гостець, артретизм, нервоболі, болі мязей, ломання і т. п. недуги лікує **Saliment**
виробу АПТИКИ
К. АВҐЕНШТЕРНА
ЛЬВІВ, вул. Красіцьких ч. 20.
119 (угол Казимірівської). 8—10

ЗУБИ виробляю по таким ЦІННИКУ
1 золот. корона . 18 зол.
1 золот. зуб . . 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 репаратура . 3 „
Все з найлучшого матеріялу
РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.
(де кавярня de la Paix).
127 Знижок не уділюю! 13—24

НОВІСТЬ!

ПОМПИ керничні „ПАТЕНТ“
порушувані довільно ручно, мотором, кератом або вітряком. ЛОЖИЩА кулисті. Видатність до 7.000 літр.— 1 год. Гарантія на 5 літ. Вироблює тільки фірма: Підприємство верч керниць інж. **Фр. ДОМІНІК** Львів, вул. 29. листопада ч. 37, тел. 18-55.
52 5—8

„FOSFOR“
ФАБРИКА ШТУЧНИХ ПОГНОЇВ
ЛЬВІВ,
пл. Марійська 6/7 І. п. (pl. Marjacki 6/7 I. p.)
114 Телєфон 44—48. 16—16
СУПЕРФОСФАТИ: кістні й фосфорово-азотові, **МІНЕРАЛЬНІ** й амонякові.
РЕФОРМАТФОСФИ: кістні й мінеральні від 18 до 26% „P_2O_5!!!“
ТОМАСИНИ: „Kolumeta“, „Gwiazda“, й инші як краєві так і заграничні.
СОЛИ потасові й **КАиНІТ, АЗОТНЯК, САЛІТРА** (CHORZOWSKA) амонова
САЛІТРА чілійська — **СІРЧАН** амоновий
вапно навозове палене й мелене (97%CaO) — Вапно будівельне
Достава вагоново й детайлічно по цінах фабр. й на найдогідніших услівях кредит.
ФОСФОРИТИ палені й мелені (CaO розп. P_2O_5).

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** -- З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 19 (121). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 15. березня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Саніґи 26, І. п. Конто П. ІЦ.: Краків 405.867. | Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

ВИБОРИ ДО СЕНАТУ.

Фреквенція була доволі значна. Жиди в деяких містах стягнули більше виборців ніж у виборах до сойму. Німці знов показали найбільшу справність: їх фреквенція сягнула декуди до 100%. УНДО вийшло розмірно лучше ніж з виборів до сойму, особливо у відношенню до радикалів, бо здобуло 9 мандатів у Галичині, а радикали один. На Волині погром українства знов повний і цілковитий.

Воєвідство львівське: л. ч, 18 голосів 138.518 — 3 мандати (д-р Троян Корнило, Кисілевська Олена, о. Татомир Юліян), л. ч. 1 голосів 200.499 — 4 мандати, ч. 2. — 34.574 без мандату, ч. 10 — 68.170 (Звйонзек Хлоп.) — один мандат, ч. 14 (Звйонз. Хл. Сліівінскі) — 18.740 без мандату, ч. 17 (сіоністи) 66.553 — один мандат, ч. 24 (кат. нар.) 40.875 без мандату, ч. 37 (сельробів) 25.760 без мандату, ч. 39 — 25.051.

Воєвідство станиславівське: ч. 18 голосів 108.178 — 1 мандат (ґен. Мирон Тарнавський), ч. 22 — 62.227 — 1 мандат (д-р Макух), ч. 1 — 169.689 — два мандати, ч. 2. (ППС) 8.593 без мандату.

Тернопільське воєвідство: ч. 18 — 153.104 (здобула 3 мандати: д-р Антін Горбачевський, Кузьмин Микола, Бараник Василь), ч. 19 (сельроб-лівиця) 3761, ч. 20 (москв.) 8.194, ч. 22 (соц. рад.) 31.758, ч. 6 (УНС) 126, ч. 8 (сельроб прав.) 1.517, ч. 1 — 133.644 — 2 мандати, ч. 2. — 984 гол., ч. 10 — 5.334, ч. 17 (сіон.) 34.692, ч. 39 (вшехп) 5469.

З державної ліcти припало УНДО-ню два мандати: Волод. Децикевич, Мих. Галущинський.

ВИБОРИ ДО СЕНАТУ ВІ ЛЬВОВІ.

Управнених до голосування було 108.494, голосувало 69.283, уневажнено 152 голоси. — На л. ч. 1. голосувало 21.865, на л. 2 — 7627, ч. 6 (УНС) — 3, ч. 8 (Сельроб правиця) — 30, ч. 17 (Сіон.) — 22.266, **ч. 18 — 6.582,** ч. 20 (москвофіли — 146, ч. 22 (УСРП) — 63, ч. 24 (Кат.-народ.) — 9320, ч. 36 (У. П. П.) — 9, ч. 37 (Сельроб Лівиця) — 1081. Виходить, що Українці голосували найбільше на лісту ч. 18 (УНДО) та на 37 (Сельроб лівиця). Всі інші одержали смішно маленько голосів. Жиди голосували т і л ь к и н а о д н у сіоністичну лісту. Москвофіли у Львові геть звелися.

ВЕЛИКИЙ ЗАҐОВІР НА УКРАЇНІ.

Большевицька преса доносить, що в Донецькім Басейні відкрито таємний заговір проти больш. влади. Орґанізація та мала характер політичний і філії в цілім басейні. Між членами її є офіцири, техніки, інжиніри й прості робітники. Переводять тепер масові арешти. Між увязненими є німецькі інжиніри, котрі мали викликати нищення машин, експльозії й заливання копалень водою.

ПЯТІ РОКОВИНИ*)

(15. III. 1923 — 15. III. 1928).

Сьогодні минає саме пять літ, як зібрані в Парижі дипльоматичні заступники чотирьох держав: Вел. Британії, Франції, Італії й Японії, у відповіди на бажання польського уряду з 15. II. 1923 мати усталені границі своєї держави, рішили визнати ті межі на сході Польщі, які в данім моменті фактично були і сьогодні уважаються дефінітивними. У відноснім акті сказано між иншим: „З уваги на те, що по думці 87 арт. версайського трактату усталення границь Польщі належить до згаданих держав; з уваги на те, що по думці 91 арт. сен-жерменського трактату Австрія зреклася в користь головних союзних і заприязнених держав усіх своїх прав і титулів до територій раніше приналежних ав.-угор. монархії та досі нікому ще непризнаних; з уваги на те що Польща признала, що у східній частині Галичини етноґрафічні умови вимагають автономного режиму; з уваги на те що умова, заключена між головними союзниками і заприязненими державами та Польщею 28. VI. 1919, передбачила для всіх територій підданих під польську суверенність спеціяльні гарантії в користь расових, язикових і релиґійних меншостей; з уваги на те що відносно границі з Росією Польща увійшла в безпосередні зносини з тою державою задля означення межі — (згадані сиґнатарні держави версайського і сен-жерменського трактатів) поручили конференції амбасадорів упорядкувати се питання. В наслідок того, конференція амбасадорів рішає: по-перше, признати за границю Польщі з Росією ту лінію, що її обі сі держави провели й означили на свою власну відповідальність під днем 23. XI. 1922; по-друге, признати Польщі, яка з свого боку приймає, всі права суверенности над територією уміщеною між висше означеними межами й иншими границями польської території...“

Отсе та славна ухвала конференції амбасадорів, що нею закінчилися наші попередні пятилітні зусилля в напрямі політичного самоозначення, що створила нову політично-правну основу для великої й історично многоважної частини української території та що заставила нас на час необмежений приноровляти до сеї основи наше національне життя.

*

У всіх нас на памяти те величезне враження, яке викликала, пять літ тому, ота ухвала. Неначе грім з ясного неба впала вона на нас*). Була се болюча несподіванка не лише для тих Галичан, що все ще думали катеґоріями 1918-го р. та вірили, що світ не має иншої ціли й користи як тілько „визнати“ і зреалізувати нашу державну незалежність; несподіванка не тілько для учасників Г. А., що уступаючи в 1919 р. за Збруч були переконані, що їхня країна, провізорично прилучена до Польщі, щонайменше буде користуватися правами заповідженими мировою конференцією 25. VI. 1919; була се несподіванка навіть для тих, що з найбільшим песимізмом і неспокоєм дивилися на тодішню політику галицької „диктатури“, її самодурство і дурисвітство про буцімто певне і скоре визнання державної самостійности Галичини: й вони вірили, що неминуче прилучення нашої країни до Польщі буде звязане з якимись міжнародно-правними гарантіями її автономних прав... Тимчасом Галичину віддано дефінітивно і без застережень Польщі, приймаючи лише до відома признання тодішнього польського уряду, що наша земля вимагає автономного уладження; про Волинь навіть того не сказано, лише пригадано трактат про охорону меншостей з 1919-го р., подуманий в дійсности в користь Жидів.

Пригадуючи сьогодні сей фактичний стан з перед пяти років, виконуємо не лише сам обовязок національної преси удержувати звязок сучасного покоління з минулими переживаннями. Ще більше лежить нам на серці те, щоб у сі роковини спонукати наше громадянство, зокрема ту частину, що вважає себе покликаною до політичного проводу, основніше подумати над подією 15-го березня 1923, над її генезою, характером і наслідками, — основніше, далеко зріліше, ніж се досі робилося.

В чергових замітках зупинемося над двома головними питаннями: 1) Хто винен саме такому вирішенню галицької справи? 2) Чого вчить нас березневий акт?

Літописець.

*) Привиклося у нас датувати факт формального прилучення Галичини до Польщі днем 14-го березня 1923. В дійсности стався він 15-го того місяця, як се видко з автентичного акту, виданого з сього приводу паризькою конференцією амбасадорів. Правда, акт сей був попереджений иншими, підготовними, і — судячи по всьому — саме попереднього дня була підписана окрема умова між державами антанти з одного, а Польщею з другого боку, одначе зміст її, взагалі хід усеї підготовки, не був виявлений, тому й досі всі подробиці її незнані. Зі становища міжнародного права, правосильний тільки акт з 15-го березня 1923, тому саме сьогодні присвячуємо йому кілька заміток.

*) Мірою того, як подія заскочила нас, може послужити факт, що ще того самого дня, коли так рішилася доля Галичини, українська щоденна преса принесла бундючні програмові заяви про непохитні права країни на повну незалежність...

РОЗВАЛ АВТОКЕФАЛІЇ.

Липківський вже уступив.

З Київа наспіло до „Укр. Вістника“ в Ню-Йорку потвердження вістей, які тут уже від довшого часу кружляли. Під натиском большевицького уряду збунтувалася проти Липківського його власна автокефальна паства й він уступив. Автокефалія попала під вплив московських живоцерковників.

Чи Ви вже зібрали всі виборчі відозви видані у Вашім місті й околиці? Коли ще ні, просимо про се подбати і прислати до нашої редакції, бо потому пропадуть і ніде їх не буде.

Уніонне питання на заході.

(Від власного кореспондента з Берліна).

Унією православної церкви з Римом займалися до недавна опріч нас тільки славянські народи.

По війні поширилося те зацікавлення й між Чехами завдяки бл. памяти оломунецького архієпископа Стояна. Для поширення тої ідеї між прочими Славянами причинилися: Преосв. Андрей з небіщиком Стояном, заініціювавши унійонні зїзди на Велеграді (Моравія).

Т. зв. чеська національна церква завдала чеському католицизмові болючий удар. Длятого власне тамошній католицизм практично занявся справою унії і відповідно виховував для місійної праці своїх священиків. У Чехії священичих покликань мало; на Моравії помітні відрадніїші а то і вдоволяючі обставини. Длятого католицизм в самій Чехії, мусить в першу чергу виховувати священиків для свойого запотребования.

В послідних роках поширилося на цілім заході зацікавлення унією. Німці, як всюди так і тут, не хотять бути на останньому місци; своєю мабуть вродженою, дуже витревалою педантерією, до чого тільки заберуться, мусять взяти рекорд на кождому полі. Так і в питанню унії.

До війни німецький католицизм був більш дефензивний: він боронив права посідання переднаступом протестантизму протеґованого Гогенцелєрнами. З упадком Гогенцолєрнів, католицизм переходить в офензиву і з помітними успіхами старається позискати для катол. церкви протестантів, які розбиті на два табори, віруючих і раціоналістів, по страті піддержки зі сторони правительственних кругів звертають свої очи на Анґлію й особливо Америку, на країну всесильного доляра, (який і нам чимало пошкодив через платних „апостолів“, і інших демаґогів та аґітаторів) щоб відтам дістати, як моральну так і матеріяльну піддержку.

Римській Курії лежить унійонне діло постійно на серци. Теперішний папа Пій XI. призначив орден Бенедиктинів для унійонної праці. Із німецького бенедиктинського ордену приняло досить священиків східний обряд і приготовляються тепер до великого діла церковної унії на сході.

Також помітне живе заінтересовання уніонним питанням між німецько-катол. акад. молодіжю, та світськими інтеліґентними кругами взагалі. Апостолом Берліна в тій справі мож назвати в першій лінії о. д-ра К. Зонненшайна. В його руках спочиває справа виховання катол. академічної молоді, катол. богеми, катол. преси. Він головно тримає в Берліні палець на живчику катол. життя; крім того він веде пасторацію між італійцями та еспанцями, як також займається проблемами Унії.

На його запрошення виготовив о. доктор Петро Вергун реферат п. з. „Стремління українського народу до зєдинення з Римом від найдавнійших до нинішних часів“, Той реферат виголосив він недавно перед зібраною численною авдіторією, яка з напруженням вислухала цілого відчиту. Відтак розвинулася оживлена дебата. Можна було запримітити з одної сторони велике заінтересования, з другої сторони велике незнання в питанях сходу. Подякою і проханням о продовжування обзнайомлювання з теперішними проблємами східної церкви скінчилася ця перша лекція українця в справі унії, дана прилюдно в інформаційних цілях у столиці нової Німеччини.

Офіціяльний вислід виборів до Сойму.

Округ 48 (Перемишль) ліста ч. 18 — 22.924, ч. 19 (сельроб-лівиця — 9003, ч. 20 (москвофіли) — 13.040, ч. 22 (соц. радик.) — 20.647, (ч. УПП) — 12, ч. 6 (УНС) — 217, ч. 8 (сельр-прав.) — 607, ч — 38.407, ч. 2 (ППС) — 15.710, ч. 3 (Визволенє) — 3124, ч. 4 (Бунд) — 322, ч. 10 (Хлоп. Союз, Домбскі) — 23.037, ч. 13 (комуністи) — 38, ч. 14 (хлопскі звйонзек) — 27.789, ч. 17 (сіоністи) — 14.148, ч. 24 (кат. народ.) — 14.826, ч. 33 (заг. жид. нар. бльок) — 2·166, ч. 36 — 307, ч. 37 — 1.004. Управнених до голосування 257.658, голосувало 207.849, уневажнено 567. Одержали: 18 — один мандат: д-р Загайкевич, ч. 22 — один мандат, д-р Володимир Зубрицький, ч. 1 два мандати, ч. 10 один мандат, ч. 14 один мандат.

Округ 49 (Самбір): Ліста **ч. 18** — 46.306; **ч. 19** — 5.105; **ч. 20** — 6.260; **ч. 22** — 17.523; **ч. 6** — 1.056; ч. 1 — 47.448; ч. 2 — 7.948; ч. 3 — 440; ч. 4 — 34; ч. 8 — 9.427; ч. 10 — 5.383; ч. 14 — 877; ч. 17 — 10.907; ч. 26 — 4.467; ч. 33 — 1.283; ч. 36 — 15.488. Разом важних голосів 179.955 на віддани́х 180.786 (управнених до гол. 245.139).

Округ 50. (Львів-місто). Ліста **ч. 18** — 9.617; **ч. 36** — 106; ч. 1 — 24.715; ч. 2 — 12.993; ч. 4 — 2.188; ч. 5 — 690; ч. 13 — 3.592; ч. 17 — 28.411; ч. 24 — 13.829; ч. 33 — 787. Разом важлих голосів 96.928, (управнених — 159.016).

Округ 51 (Львів-округ). Ч. 18 — 76.553; ч. 19 — 23.779; ч. 20 — 11.693, ч. 22 — 14.170; ч. 26 — 4.902; ч. 8 — 6040; ч. 6 — 1.387; ч. 1 — 58.728; ч. 2 — 9.908; ч. 4 — 807; ч. 5 — 439; ч. 14 — 2.546; ч. 17 — 11.723; ч. 24 — 8.796, ч. 33 — 400, ч. 36 — 329. — Важних голосів 244.698, (управнених 329.378).

Округ 53 (Станиславів) — Ліста ч. 18 — 53.596; ч. 19 — 12.627; ч. 20 — 2,755; ч. 22 — 74.463; ч. 26 — 654; ч. 8 — 17.819; ч. 6 — 3.987; ч. 1 — 97.154; ч. 2 — 12.893; ч. 4 — 1.437; ч. 5 — 539; ч. 17 — 25.349; ч. 24 — 3.382; ч. 33 — 2.932; ч. 36 — 175; ч. 37 — 13. Важних голосів 309.765. (Голосувало 310.349, управнених було 421.319).

Округ 54 (Тернопіль). Ліста ч. 18 — 133.910; ч. 19 — 7.782; ч. 8 — 1.076; ч. 20 — 1.498; ч. 22 — 42.845; ч. 26 — 7.168; ч. 1 — 108.579; ч. 2 — 3.458; ч. 4 — 206; ч. 6 — 1.276; ч. 36 — 477; ч. 37 — 133; ч. 38 — 23; ч. 39 — 24.105. Ліста ч. 18 — 4 послів; ч. 22 — 1 п.; ч. 1 — 4 п.; ч. 17 — 1 п. — Важних голосів 377.643.

З округів 52 (Стрий), 55 (Золочів), 56 (Ковель), 57 (Луцьк), 58 (Кремянець), доси не проголошено офіціяльних вислідів.

Приєднайте передплату!

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 15 III. 1928. 17

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

Все те її цікавило й захоплювало, але й мучило. Тому відітхнула, коли Річчі перейшов до зовсім нових справ. Настуня щось чула про се вже вдома — перші глухі вісти. Але тут довідалася докладнійше про нові дива дивенні, які італійський земляк її учителя відкрив за великим морем, у котре заходить сонце. Довідалася про червоних людей, що летять як вихор степами і здирають шкіру з голов побіджених, про їх шкіряні „віґвами“ й камяні святині на таємничих озерах, про золоті палати їх царів у Мексику і Перу та про страшну, завзяту боротьбу з білими наїздниками.

З того повернув Річчі на оповідання про чудові пригоди Одисея. Помалу перейшов до елинської фільософії, Втягала в свої думки його науку як втягає квітка росу в ніжні листочки. І дозрівала на очах як черешня.

Все, що вчула, обговорювала потому зі своєю товаришкою Єврейкою, котра більше знала, бо довше вже була в руках сих торговців, котрі старанно підготовляли свої жертви.

Раз запитала її Настуня:

— „Скажи мені, Кляро, на що вони нас вчать про ті отруї і про жінок, що таке роблять.“

— „То ти, Настуню, ще не знаєш? Вони міркують собі так: Ануж котра з їх невільниць дістанеться до якогось високого дому, де їм треба буде спрятати когось. Тоді прирікають золоті гори і неодна таке робить. Все те, спілка, котра сягає Бог знає, як далеко! Я не знаю, але здається мені, що та спілка сягає навіть у ті зовсім нові землі, про котрі оповідає Річчі.“

Настуня здрігнулася, як від порушення гадини: та страшна думка так її занепокоїла, що ніколи не любила зачіпати в розмові тої справи.

Але раз знов запитала Кляру:

— „Чи ти гадаєш, що й Абдуллаг є у тій спілці?“

— „Абдуллаг? Ні! Се чесний Турок, він слухає корану. Але він не знає, що робиться.“

Раз, коли сама йшла коридором і спізнилася трохи до школи, зустрів її Річчі, задержав і несподівано запитав:

— „Чи Ви поїхалиб зі мною в західні краї?“

— „Якто?“ відповіла збентежена і ціла запалениа. „Адже я в неволі...“

— „Втечемо разом.“

Не знала, що відповісти. Хотіла видертися відси. Але памятала про свого Стефана. А що значить, утечи з Річчім, розуміла. Та не хотіла відмовою наразити собі його. І відповіла по хвилі скоро, якби спішилася:

— „Я... я... надумаюся...“

Хтось надійшов, обоє поспішно пішли до школи.

Річчі почав іще краще оповідати про дива західних країв, про їх високі школи і науки в них.

Так минав час. А сподіваний викуп не приходив... І навіть чутки не було ні від Стефана, ні від батька. А може не допускали до неї ніякої вістки? Часом сиділа й нишком плакала. Але скоро зривалася й бралася до пильної науки.

Властителі Настуні тішилися, що мають таку пильну ученицю.

А тимчасом Стефан Дропан, наречений Настуні, зі значними грішми їхав з польським посольством слідами своєї любки. Був у Бахчисараю і добився до Каффи. І молився в церкві оо. Тринітаріїв, лиш через улицю від своєї Настуні.

Скрізь розпитував і поїхав дальше аж до Царгороду. Але навіть ніякої вістки про неї не здобув. І не відзискав Настуні і вона не відзискала його. І хитрим торговцям не вдалося ужити її до своїх цілей. Бо незбагнута рука Господня кермує долею людей і народів на стежках, які вони самі собі вибирають вольною волею ідучи до добра чи зла.

(Дальше буде).

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

Варшавська „УКРАЇНСЬКА НИВА“ (ч. 23) пише про вибори до сойму: „Список № 1 дістав 127 мандатів. Жидівська хруняда (розуміється УНДО—Ред.) на Волині дістала 1 мандат... На Поліссі та Холмщині жидівська хруняда не дістала ані одного мандата. (Честь (!) і слава (!) українському народові північно-західних земель, що приєднався до протесту українських патріотів (?) і не дав юдам своїх голосів!“...

Сей оклик радости орґану петлюрівців не потребує хіба ніяких пояснень —під моральним оглядом. Зате придалисяб пояснення до цікавого факту, який можна побачити в тім самім (23) числі „У. Ниви“. А саме там на першій стороні оповіщені підрахунки голосів і мандатів виборчих. Отож всі висліди напечатані звичайним друком, тільки висліди що до двох ліст скрізь напечатано товстим друком: урядової ліст ч. 1 і ліст соц. радикалів (ґрупи д-ра Л. Бачинського) ч. 22. Зваживши те, що „Укр. Нива“ має опінію просто польського санаційного орґану на українській мові, можна припустити, що: 1) або наші радикали були в якімсь контакті з сильними міра сего, 2) або ред. п. Певний мститься на них за якусь загалови невідому суперечку програмову, тактичну, чи особисту й робить їм пакість (Друкарськими помилками того факту пояснити не можна). Тільки—що радикали могли взагалі мати до діла з п. Певним, котрий стоїть відомо при чім.

„ПОЛЯК КАТОЛІК“ в ч. 60. у вступній статті п. з. „Сварні“ пише про польську „ендецьку“ партію ось що:

„На сторінках нових (не „ендецьких“ — Ред.) часописів, доказується, що Н. Д. лиш на стільки католицька, що приналежні до неї маси в дійсности звязані з католицизмом Одначе в верхах Н. Д. панують всі ті течії та напрями, котрі проявляються на поверхні сучасного життя, а котрі в 90% є антитезою католицизму. Крайний атеїзм кумається там з неопоганськими фантазіями, з цілковитим релігійним індеферентизмом“.

„Не маємо наміру виступати з анальогією та обороною хиб в поглядах і програмі Н. Д. Одначе виринає питання, чи завзята боротьба з національним табором перед виборами лежить в інтересі катол. Церкви і польського громадянства“.

„Пол. Катол.“ сумнівається, чи отся пересадна критика „ендеків“ принесе противній стороні якінебудь користи. Бо нема в Польщі людей, котрі би не знали програмової публікації Романа Дмовського з 1927 р. п. з. „Церква, нарід і держава“, де ясно пишеться: — „Польська держава, се держава католицька. Вона католицька в повнім сього слова значінню, бо держава наша національна, а нарід наш католицький. Се становище потягає за собою поважні наслідки. З нього виходить, що державні права забезпечують всім віроісповіданням свободу, але пануюча релігія котрої прінціпами руководиться законодавство держави — се католицизм. Катол. церква, се виразник релігійної сторони в державних функціях... Політика катол. народа мусить бути справді католицька, т. зн. релігія, її розвиток і сила се ціль, а ніколи орудник для инших відрубних цілей.

„Чи виступив котрийнебудь з радикальних політиків або з иншого табору, противного Н. Д., з кличем забезпечення в відродженій Польші катол. релігії прав і прерогатив пануючої релігії?“ — питає „П. Кат.“: „Бо медвежу прислугу приносять Церкві і польському громадянству“, — кінчить „П. К.“ — „ті, що в такій критичній хвилі починають сварки і вносять роздор в ряди катол. і національного польського громадянства. Сі сварки, се вода на млин радикалізму і масонства в Польщі“. (Пор. з сим статтю „Часу“, котру ми дослівно переклали в 16. ч. „Нової Зорі“).

Заходом Марійсьського Товариства Пань
під покровом
ПР. ДІВИ НЕПОРОЧНО ЗАЧАТОЇ
відбудуться

РЕКОЛЄКЦІЇ ДЛЯ ПАНЬ

В СЕМИНАРІЙСЬКІЙ ЦЕРКВІ

у Львові, вул. Коперника ч. 36., в днях 19. березня (понеділок) до 25. березня с. р.

Слідуючий порядок:

Кождого дня о год. 5-ій пополудни наука, по науці суплікація.

24. (субота) о год. 3-ій Сповідь.

25. (неділя) о годині 8-ій Торжественна Служба Божа, на котрій відбудеться спільне св. Причастіє і закінченнє рекольсцій.

Д О П И С И.

НОВОСІЛКА ЯЗЛ. (Пов. Бучач). В „Н. Зорі“ поміщений був допис з Язлівця, що в 20. ч. „Ради“ був опис загальних зборів читальні „Просвіти“ в Новосілці язловецькій. Сей опис вийшов зпід руки одинокого тут передплатника „Ради“, котрий подав хибно, що нововибраний виділ читальні се виключно члени української партії праці. Перевага нового виділу належить до УНДО, крім одиниць розаґітованих В. Семаком. Сей кандидат партії праці не має тут успіху. Як голова читальні стараюся через читання Місіонаря, Н. Зорі, Правди, Жін. Долі та видань „Доброї Книжки“ піднести морально своїх парохіян. Тепер заохочую людей до будови читальняного дому, під який є вже площа на громадськім ґрунті, призначена повіт. Радою в Бучачі. Читальня має вже понад 850 зол. готівки і 359 зол. та 63 доляри деклярованих. Дописувач із Язлівця посудив мене злобно о спроневірення св. Церкві та запродання моїх нац ональних переконань, хоч я все поширював українську християнську літературу і був полевим куратом Української Галицької Армії. Беру на свідків чесних парохіян Новосілки Язловецької, як колишніх парохіян із Язлівця, де в часі війни кілька літ був душпастирем, нехай вони засвідчать за своїм душпастирем, діткненим на чести. Чи можуть вони хоч подумати собі про мою приналежність до партії Праці, коли я поставлений при виборах як муж довіря УНДО. Прошу світлу Редакцію „Нової Зорі“ о ласкаве поміщення сего спростування. З правдивим поважанням о. Ів. Орест Проскурницький — експозит.

Від Редакції: З приємністю містимо се письмо Всч. о. Проскурницького з заміткою, що дописувач написав тільки, що в „Раді“ був допис про те, немовби о. П. належав до прихильників партії праці. Такий допис дійсно був. Від себе дописувач тільки питав, чи се можлива річ і висказав слушну думку, що такі дописи в „Раді“ треба простувати.

КАМІНКА СТР. (Вислід виборів до сойму). Посилаю Хв. Редакції вислід виборів до сойму в Камінці стр. Цифри для нас страшні. І будуь вони в історії українського народу суддями тих усіх, що для особистих інтересів під впливом ворожих нам сусідів своїми демаґоґічними вічами спричинили таке розбиття, яке представляють отсі цифри. Голосів упало: На 1. — 939, на 24. — 255, на 17. — 813, на 33. — 61, на 2. — 3, на 20. — 50, на 8. — 163, на 19. — 24, на 26. — 92, на 18. — 250, на 6. — 7. Понад 700 виборців здержалося від голосування. З повисших цифр виходить, що колиб не було в нас розбиття, то булоби впало на одну українську листу в найгіршім случаю 536 голосів, не числячи тих, які серед того хаосу не знаючи за ким йти голосували на 1., зглядно здержалися від голосування. Всі кричали „в єдности сила“ доти, доки не розєдинилися так, як показують повисші цифри. Г.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

З Української Папської Колеґії в Римі. (і. л.) Ц. р. питомців в Колеґії есть 19: з львівської архієпархії 5, з перемиської епархії 4, зі станиславівської 2, мукачівської 2, крижевацької 1, з епархії еп. Богачевського 4, еп. Такача 2. В Колеґії мешкає також 6 богословів Василіян. Всіх разом є 25. — Духовником Колеґії есть Впр. О. П. Кандюк ЧСВВ.

— **Боротьба з релігією.** (КАП). Протирелігійний музей у Петрограді оповістив статистику замкнених церков. У „совітах“ замкнено і вивласнено 5·4 процент всіх церков православних, 6·8 проц. католицьких, 3·6 проц. лютеранських, 2·8 проц. старовірців, 6·4 проц. баптистів, 4·3 проц. жидівських біжниць і 3·4 процент магометанських мечетів.

Протест румунських греко-католиків. З Будапешту повідомляють, що зреко-кат. церковні власти в Румунії ґарядили по всі всіх парохіях процесії з метою виряження протесту проти проєкту віроісповідного закона. В тій справі скликано до м. Клюф загальний гр.-кат. конґрес на день 22. березня.

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД.

— **Чутки про знесення шлеського сойму.** В правлячих кругах розважають справу ревізії автономного статута Горішнього Шлеська. Ходять чутки, що справа сойму й дальше його істнування є предметом розважань правительства.

— **Роля консерватистів у соймі.** Князь Януш Радивил заявив представникові Сх. Аґ., що орґанізаційна лучність Блоку Співпраці з Правительством повинна бути утворена й то на основі виразного програмового обчислення. Найважнішим завданням сойму буде зміна конституції. В ділянці суспільній і економічній правительство вимагатиме від сойму співпраці, однак не допустить до викривлення свого напрямку.

— **Радикалам** не уневажнено мандату в Станиславівщині (як про се доносили перші вісти).

— **„Слово Польске“** покинуло вшехпольську програму й орґанізацію, котра в Галичині сильно розбита.

ЛИТВА. Чи фашизм? Аґ. Телеґраф Уніон повідомляє з Ковна, що Вальдемарас хоче скасувати на Литві парляментарний устрій. Натомісць має утворити сенат з іменованими з урядом членами, палату праці, а права торговельної та рільничої палати поширити. Всі чотири установи малиб сповняти законодатну працю.

ЮГОСЛАВІЯ. Бурливе засідання парляменту. Хорватський посол Ст. Радіч сказав в обструкційній промові, що Сербія була причиною війни, бо хотіла доступу до моря. Сараєвські замаховці були виконавці волі сербського правительства! Ся заява спричинила таку бурю, що треба було на якийсь час перервати засідання.

ЖЕНЕВА. Польсько-литовську справу відложила Рада Ліґи Націй до найблизшої сесії в червні. Зроблено се на бажання Литви та Німеччини.

Туреччину запросила Рада Л. Н. до участи в комісії над розоруженням. Дотичний внесок поставив делеґат Польщі мін. Залеський. Але московські „Известия“ приписують ініціятиву запрошення урядови СРСР.

КИТАЙ. Проти висилки зброї до Китаю заявився дипльоматичний корпус в Пекіні. Посли звертають увагу своїх урядів на конечність зберігання конвенції з 1919 р. з огляду на довготревалу домашню війну в Китаю.

Політ. процес 17-ки.

33-й день розправи виповнила промова адв. Старосольського. Особливо докладно занявся він шофером Гасманом, як свідком, котрого прокуратор зробив центральною фігурою всіх своїх змагань і доказових засобів.

34-го дня розправи адв. Старосольський скінчив свою промову, виложивши, що закид державної зради з § 58, не дасться получити з закидом шпіонажі з § 67., та що УВО може ще колись ділати навіть рівнобіжно з польським військом, бо в політиці все можливе.

Опісля промовляв адв. д-р **С. Шухевич.** Він підчеркнув, що в краківськім процесі була така сама основа, але обжалованих засуджено тільки за шпіонажу, а не за державну зраду. Одначе і за шпіонажу можна засудити тільки тоді, коли комусь доказано, що він свідомо передавав вісти про військові справи чужій державі. Деж тут доказано комусь, що він се зробив? Ту, — читано інструкцію УВО про те, як її члени мають зізнавати перед судом. Але що Атаманчук зізнавав зівсім інакше, ніж приписує та інструкція! На довірочних донесеннях не можна прецінь опирати вироку. А докази на злочини держ. зради, шпіонажі й убивства Собінського побудовані подібно як діточий дімок з карт. Пізнати убийників — мовляв — по зрості, се значить, нікого не пізнати. Бо кожда людина виглядає ростом інакше на дворі ніж у кімнаті, в плащі ніж без плаща, в ночи ніж у день і т. д. Оборонець переходить по черзі зізнання свідків, при чім виказує подрібне знання справи.

Потому зачав промовляти адв. д-р **Давидяк.**

35-го дня розправи промовляв майже до полудня оборонець д-р Давидяк. Він не вдавався в політичні проблєми, тільки виголосив виключно річеву промову в обороні своїх клієнтів Олександри Яницької, М. Ковалиська і М. Вірстюка (Розуміється, сею заміткою не думаємо осуджувати тих оборонців, котрі уважали потрібним, освітити політичні моменти звязані з тлом справи або становищем акту обжалования. — Ред.). Розправа треває дальше.

В хвилі, коли читачі одержать се число, присуд буде вже відомий з дневників.

Інтересну замітку додало „Діло“ до свого звіту з 35-го дня розправи. Ось та замітка:

НА МАРҐІНЕСІ ПРОЦЕСУ 17-ЬОХ.

Політичний орґан „незалежної“ думки „Рада“, хоч має значно більше і краще платних співробітників, як наш щоденник, не виспає свого справоздавця на розправу зовсім, тільки фабрикує свої звідомлення — витинаючи цілі шпальти з „Діла“. Орґан, якого співробітники не виконують тепер свого основного професійного обовязку, а за те деморалізують наше населення і ведуть в ролі виборчих аґітаторів злочинну руйницьку роботу по цілому краю, має відвагу подавати наші звідомлення з процесу — за свої, має сміливість аж так запозичатися в ненависному „Ділі“. Такі в культурному світі непрактиковані методи мусимо напятнувати прилюдно.

Ми не контролювали, чи „Рада“ собі „позичає“ цілі шпальти праці „Діла“, але річ ясна, що так не робить ніде шануючий себе орґан, коли до того знаходиться в стані війни з тим„ від котрого „позичає“. Виїмок становлять большевики, котрі все хочуть щось „позичати“ від ненависних їм „буржуазних“ держав.

НОВИНКИ

Бюро заграничних переказів завела П. К. О. і переказує для своїх клієнтів чекового й щадничого обороту гроші, покищо до отсих держав: Зєднені Держави, Анґлія, Франція, Бельґія, Голяндія, Німеччина, Швайцарія, Італія, Австрія, Чехословаччина, Угорщина та до В. М. Данціґу.

— **Член виборчої комісії ві Львові вломником?** Невідомі вломники вломилися до складу капелюхів Якова Пінсона ві Львові, при вул. Пільнікарській ч. 5, розбили касу й забрали 300 долярів, 1000 зол., золоті ковтки й золотий годинник. Як підозрілого в цему вломі арештувала поліція Бронислава Пастушинського, що вже відсидів кару довшої тюрми. При ревізії виявилося, що він був членом обв. виборчої комісії ч. 30 ві Львові. Гарний виборчий комісар!

— **Болгарське торжество у Львові.** З нагоди 50-ліття визволення Болгарії й 1000-ліття панування її царя Симеона уладило Болгарське Студентське Товариство ім. „Василя Левського“ у Львові торжественний обхід з богослуженням у львівській правосл. церкві.

— **Литовські літаки над Польщею.** В околиці Неменчина під Вильном пролетіли над територією Польщі два литовські літаки. Літаки довший час кружили над станицями КОП, потім завернули на литовський бік.

Самовбийство полковника. У Львові при вул. Садівницькій вистрілом із револьвера вбив себе польський полковник Артур Реснер, командант військ таборних.

Катастрофа двох самоходів. Під Варшавою зударилися два великі пасажирські самоходи. Наслідком зудару один самохід впав до рова й розбився. В самоході було 18 осіб, 3 особи тяжко ранені відвезено до шпиталя, 8 осіб лекше ранених відвезено домів. Арештовано шофера, який спричинив катастрофу тим, що хотячи перегнати їдучий перед ним самохід вминав його з невластивого боку.

Смерть на забаві. В часі одної жидівської забави у Львові якийсь незнаний ножівник проколов ножем звісного злодія Сеґаля, який привезений до шпиталя помер.

Напад під Перемишлем. На гостинці між Трушевичами й Губовичами якийсь замаскований і уоружений чоловік напав серед ночі на господаря Михайла Сидора. Погрожуючи йому револьвером, повалив його на землю, тяжко побив та зрабував йому 7 золотих. Поліція по переведенню слідства арештувала парубка Микиту Ткачука, якого пізнав Сидор.

— **Землетрус в Бразилії.** З Ріо де Жанейро депешують, що гора Монте Серре страшно затряслася й розколола на двоє та засипала село. Триста людей погибло.

Пій X. і Сарто (кравець). Одна пані так сказала на авдієнції до Пія X.: „Св. Отче, я чула, що Ви святий („санто“).“ — „Пані, Ви помилилися о одну букву, бо я не є „санто“, але Сарто“.

Іншим разом один кардинал просив для свого приятеля кардинальський капелюх. „Щож я Вам пораджу, відповів Папа, — я не є капелюхар, але кравець (Сарто! — гра слів).

— **П. Михайло Струтинський** не є тепер ред. „Укр. Голосу“, як се було напечатано в „Н. Зорі“ ч. 18.

— **Переписка Редакції.** — Хв. „Сіль. Госп.“ у Львові. Ми не могли помістити Вашої оповістки, що зголошення на курс приймається до дня 15. с. м., бо наше число ледви того дня буде в руках читачів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА“, — Lwów, skr. poczt. ч.11**

ПОШУКУЄТЬСЯ дяка, котрий завівби в парохії музику на дутих інструментах і провадив хор. — Уряд парохіяльний в Плавчі великій, стація Озірна, п. Зборів. 158 2—3

Важне для П.Т. Духовенства і Читалень! Євангелія служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і на час переплетня **П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28. І. поверх.** 149 3-?

Б. оператор клініки проф. Ноймана і Гаєка у Відні

Д-р Л. Александрович

Спеціяліст від недуг ушних, носа, горла і гортані

Львів, ул. Валова 11., тел. 40-75, 118 8-12

ЗУБИ виробляю по таким **ЦІННИКУ**

1 золот. корона . 18 зол.
1 золот. зуб . . 15 „
1 зуб на кавчуку 2 „
1 репаратура . 3 „

Все з найлучшого матеріялу

РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.
(де каварня de la Paix).

127 Знижок не уділюю! 14—24

Фабрика ПИЛЬНИКІВ Г. МОНЧИНСЬКИЙ

Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **ПИЛЬНИКИ до насікання і замовлення на нові.** 53 24-25

Замовляйте цікаву книжку

ПРО ПОЯВИ ДУХІВ п. н.

СПІРИТИЗМ

як 3. кн. „Бібліотеки У. Х. О.“

Ціна 2 зол, з почтовою перес. 2·50 зол. — Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі“.

Дуже на часі книжка п. н.

Секти й сектанти.

(Ч. 5. Бібліотеки У. Х. О.)

вже вийшла з друку і продається по ціні 60 сот., з почт. пересилкою 1 зол.

Висилає Адміністрація „Нової Зорі“.

Сорочки, підштанки, ковнірці, краватки, панчохи, скарпетки, рукавички, трикотажі, **кольоратки,** та імпреґновані маншети — по найнижчих цінах продає галянтерійна торговля **ШТАЙНБРУХА, Львів, вул. Трибунальська 1.** (угол Ринку). 73 16-20

ОБІДИ з 3-ох страв зол. **1·50**

для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ“ — (давний Людвіґ) — тепер 142 9 24

І. Гайдінґер, ::: ЛЬВІВ, ::: **ул. Краківська 7.**

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: „ОЛЬКА“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі“. 116 9—20

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** — З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 20 (122). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 18. березня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Нова інституція у Львові.

Греко-катол. Богословська Академія.

В „Львівських Архієпархіяльних Відомостях“ з дня 1. березня 1928 випечатаний Статут „Греко-католицької Богословської Академії“ у Львові. При кінци статута увага під Ч. 114/орд. „Митрополичий Ординаріят одобряє переходово статут гр. к. Богословської Академії у Львові“.

Є це без сумніву далекосяглий крок в розбудові наших гр. кат. богословських наукових установ. До тепер найвищими науковими богословськими заведеннями були богословські ліцеї при наших духовних семинарах.

Вимоги, які ставить статут так дотично складу і кваліфікацій професорських сил як і програми викладів поставлені дуже високо. Колегія професорська має обнимати 12 звичайних професорів, 6 надзвичайних і доцентів. Від них вимагається повної габілітації і наукової праці. У виїмковім випадку доцентом може бути також світський чоловік.

Управу Академії становлять: **Ректор**, іменований Митрополитом тільки зпоміж звичайних професорів на протяг трьох літ, і **декан**, вибираний щорічно професорською колегією; **професорська колегія**; а для адміністрації **квестура.**

Програма наук обіймає повних пять літ. Крім загально принятих та приписаних богословських предметів ще: Патристика, Церковна археольогія, Аскетика, Догматика незєдиненого Сходу, Історія догм й Історія мистецтва. Важніщі відділи мають просеминарі і семинарі.

Крім річних (всіх слухачів обовязуючих) іспитів, Академія має допускати при осібних условинах звичайних слухачів також до стислих іспитів (ригорозів). До осягнення наукового степеня (докторату) крім трьох стислих іспитів вимагається наукова дісертація в обемі трьох аркушів друку.

ПРИСУД СМЕРТИ У ПРОЦЕСІ 17.

Останного 38-го дня розправи проголошено неочікуваний вердикт і вирок: Василя Атаманчука й Івана Вербицького признано виннми злочинів убийства, головної зради і шпіонажі та засуджено на кару смерти через повішення з тим, що Іван Вербицький має бути повішений перший.

Вирок на инших засуджених подаємо в нутрі сего числа.

ЦИФРИ З СОЙМОВИХ ВИБОРІВ.

Українських голосів у Галичині було при соймових виборах поверх міліона. По партіям ділягься вони так: 1) ЗНДО 543.185 (54·81 % а з округом 47. — 56%. 2) Укр. соц радикальна партія 180 887 (18·47 %). 3) Сельроб лівиця 74.837 (7·51 %). 4) Москвофіли 64 347 (6·50%). 5) Сель-Роб. 48.122 (4·86%). 6) УПП 44.919 (4 37%). 7) ЗНС 8·87 (0 9%).

(За „Ділом“).

ПРОЦЕС 17-ки.

„Хто копає яму, сам упаде в неї. Хто валить мур, того вкусить гадина... Від лінощів похилиться будівля, а через недбалість тектиме дощ у дім“.

(Книга Екклезіяста, глава X., 8, 18).

Атаманчук і Іван Вербицький засуджені на кару смерти...

Передовсім підчеркую, що виходжу з католицького становища й рішучо осуджую всяке убийство, доконане приватними людьми. Тимсамим осуджую убийство доконане на кураторі Собінським.

Але се не увільняє від обовязку публичної оцінки того убийства й инших справ, звязаних з процесом ізза того убийства. Не увільняє тим більше, що про характер того процесу панує повне замішання в поглядах так публики обох суспільностей у краю, як урядових чинників.

В часі розправи оден з комісарів поліції сказав виразно, що уважає цей процес політичним. Становище прокуратора було мимо його дуже довгої, бо тридневної, промови, доволі неясне, хоч переважало в нім якесь особливе розуміння того процесу як політичного.

Заступник вдови і дітей по пок. Собінськім стояв на становищі, що се процес неполітичний.

Оборонці переважно остро підчеркували політичні моменти процесу, инші знов мовчки поминули ту справу.

Якже єсть?

Поняття політичного делікту зарисовується виразніще щойно в зовсім нових законодавствах Бельгії та Швайцарії, хоч політичні делікти були відомі, відколи народи мають історію. І не тільки відомі, але все таксамо оцінювані, залежно від того, чи ґрупа, іменем котрої ділав політичний переступник побідила, чи програла.

Згадані вище законодавства (бельгійське і швайцарське) стали спільним добром культурного людства. А що вони в питанню політичних деліктів остро собі противорічать, отож відси й походить замішання в поглядах на ту справу.

Бельгійський закон з 1. жовтня 1833 про видавання злочинців признає політичним переступникам „право азилю“, значить: стоїть на становищі, що їх не вільно видавати на кару. Політичним переступством уважає напади на політичний звязок суспільности, т. є. на державу. Одначе ні політичний мотив, ні політична ціль переступника по бельгійському закону не надає вчинкови політичного характеру, тільки учинок мусить мати політичний характер сам у собі.

Якраз навпаки каже швайцарський закон, а саме: політичний мотив і політична ціль рішають про політичність переступства. Про се, чи ті вимоги істнують, рішає суд по своїй совісти (гл. Союзний закон про видавання злочинців з 22. І. 1892). Се становище приняла була й стара Австрія. Її закон обовязує тут. В данім випадку убийства не доконано ні для грабіжи, ні з инших приватних мотивів. Сеж факт.

Одначе не на теорії нам головно залежить при вияснюванню сеї справи (хоч без теоретичного вияснення ніякої справи вияснити не можна). Залежить нам на життєвій практиці у звязку з сею справою чи радше з сими справами. Бо опріч убийства є тут ще справа підпольної орґанізації, котра після переконання державних чинників займається шпіонством. Розправа скінчена. Присуд виданий і ми своєю опінією ні помочи потерпівшим не можемо, ні пошкодити їм не можемо.

Тим свобіднійше ми можемо і повинні висказати свої думки про практичні сторони сеї справи, звязані з теоретичним уснованням її. Ось вони — в першій мірі звернені до української молоді.

З історії підпольних організацій, котрі довший час криються перед світлом денним, тільки оден їх рід не деморалізував людей, а саме: підпольні орґанізації християнські, чисто реліґійні, в перших трьох століттях історії християнства. Всякі инші підпольні орґанізації, хочби закладані під незнати якими високими прапорами і гаслами, доводять по якімсь часі до морального зломання своїх членів — напевно. Се копання ям передовсім — під собою.

Ніякої держави не можна тепер прогнати з ніякої території ніякими підпольними орґанізаціями, хіба, що та держава програє війну з иншою державою. Але й тоді підпольні орґанізації остають без рішаючого впливу на уложення відносин. Правда, не заперечуємо, що якесь значіння вони мають. Але яке? Навіть коли люде, „вихованні“ в підземних орґанізаціях, осягають свою ціль і доходять до влади, як се нпр. бачимо в сучасній нам Большевії, — то народ під владою таких людей згадує старі часи неволі (дійсної неволі) як благословенні в порівнанню з тими часами, які настають під владою правителів, „вихованих“ в атмосфері ненависти і конспірації. На заміт, якого залюбки вживають наші „націоналісти“, що — мовляв — сербський нарід діждався соборности дякуючи злочинови Прінчіча й діяльности підпольних орґанізацій, відповідаємо:

По перше — се неправда. То велика війна, котра булаб вибухла напевно, як відомо вже з тисячів актів, також без морду в Сараєві і без сербських підземельних ділань, рішила ту справу, як і багато инших справ.

По друге — Серби вже мали державу, збудовану передтим при помочи трохи не всеї Европи.

По третє — се ще велике питання, як на Сербах відібється те, що злого зроблено в підполлю. Звихнена мораль не випростовується скоро й затроює суспільности віками а часто й нищить їх.

А тепер ще — рівно щире слово до тих, від котрих нічого не сподіваємось і від котрих сподіваємось дуже мало.

Але почуваємось **до обовязку,** сказати, що думаємо, і одним і другим.

Нічого не сподіваємось від централістичних варшавських правительств. Централістичні уряди всіх метрополій ніде й ніколи не дбали про здорові відносини завойованих країв, поки ті уряди були централістичні.

А все таки і таким правителям треба сказати правду: „Роздратовування настроїв і почувань населення, котре (роздратування) викликає ненависть і погорду до державних установ і орґанів“ належить до злочинів вимірених проти держави. Але фактом єсть, що таких злочинів нема там, де нема основи і причини до їх повстання і росту.

І фактом єсть, що часто найбільш ревні державні урядовці націоналістичного толку, котрі хочуть добра державі, найбільше шкодять державі.

Не можемо виразніще говорити, не так з цензурних причин, як длятого, що уважаємо се — безнадійним при теперішнім стані справ.

Майже таксамо безнадійним*) але все таки менше безнадійним уважаємо сказати слово правди уроженцям і мешканцям сеї землі, котрі говорять иншою мовою ніж говорять засуджені в процесі 17-тки, і **виконують** владу тут, на місцях. Ви діти сеї землі так само як ті, що вбивають урядовців, котрі вийшли з вас. Не винищив і не винищить ні вас ні їх ніякий уряд, котрий тут був і ще буде, бо ви і потомки ваші мусите тут жити. Ви як сильніщі тепер маєте можність улекшити існування тим, з котрих рекрутуються убийники і заговірники проти вас. Ми годимося з основною засадою, яку поставив на розправі заступник вдови і нещасних дітей покійного Собінського, кажучи, що перед нами проблєм **моральний,** проблєм вирішений Божою заповіддю: „Не убий“!“

Та убивається не тільки кулею і ножем, але й голодом. Повільним, систематичним відбиранням хліба або недопусканням до нього. Зверніть увагу на зізнання свідків 13-го дня розправи. Там знайдете одно з найкоротших але найважнійших для оцінки питань, чи се процес політичний, чи „проблєм моральний“. Се зізнання убогої учительки Марії з Вербицьких замужної Несторенко, котра сказала, що її рідня була в таких відносинах, що вона зі своєї нужденної платні мусіла давати що могла, бо дорослі брати ніде не могли знайти заняття.

Правда, є такі й між Поляками. Але нема в них почування, що заняття на рідній землі не знаходять вони тому, що вони Поляки... І тут є сук усеї справи. Во істину: він і політичний і моральний. Він такий єсть, був і буде.

Нема в Божій заповіди сказано: „Не убий стрілою й отруєю, пращею і шибеницею“, — тільки сказано: „Не убий!“ А в тім найкоротшім слові єсть найширша заборона убийства, — добра і слушна для всіх людей, з владою і без влади. Та кому більше дано, від того і більше можна домагатися.

Правник-католик.

*) Се вражіння маємо з висловів опінії польської преси: вона хоч часами докладно подавла звіт з процесу, виявляє здебільша подиву гідне лінивство думки й недбалість в оцінці таких процесів.

ХТО ВИНЕН?

(З приводу рішення конференції амбасадорів 15-го березня 1923.)

Vom Unglück erst zieh ab die Schuld;
Was übrig ist, trag in Geduld
(Storm)

Автентична вістка про остаточне вирішення політичної приналежности Галичини надійшла до Львова, через Варшаву, щотілько 17-то березня 1923. Українці, що їх своя преса ще два дни тому, без крихітки почуття відповідальности, годувала ситимістичними видумками „закордонного центру“, відчули нову ситуацію як неймовірну катастрофу. Ціле громадянство було неначе спараліжоване. Коли прийшло до памяти, запалало пароксизмом гніву, ненависти і впертого завзяття, закидаючи тим державам, іменем яких згадане рішення 15. березня було винесене, віроломство, обман, зраду і їм под. провини здібности обективного зрозуміння й тверезої оцінки подій тогді у нас цілком не було.

Сьогодні, з перспективи пяти років, мусимо признати, що названі вислі почування нашого громадянства, хоч психологічно зрозумілі, були річево не цілком оправдані, а в кождім разі односторонні. З юридичного боку беручи, про віроломство в рішенню конференції амбасадорів не може бути й мови (держави антанти не мали супроти нас жадних зобовязань); з політичного боку*) — сі держави дійсно не виконали своїх намірів щодо Галичини з 1919-го р. (провізоричча звязь із Польщею, міжнародний статут, політична автономія), одначе тут треба спитати: 1) чи вони були в силі виконати в 1923 те, що задумали були в 1919? 2) що ми зробили, щоб їм помогти у виконанню того завдання?

Відповідь на перше питання може дещо оправдати акт із 10-го березня 1923. Держави антанти, всемогутні в першій половині 1919-го р., були чотири роки пізніше, в таких справах як державні границі, просто безсильні. Зокрема Польща, хоч покликана до життя побідною антантою, дуже скоро, т. зн. на другий день, почала уєзалежнюватися від своїх творців та здійснювати свої бажання навіть проти їх волі. А втім, се крещендо польських успіхів політичних, на яке наші політичні провідники були й є сліпі, триває до нинішнього дня... Пять літ тому, ті держави, що по міжнародним умовам мали теоретичне право розпоряджати Галичиною й устаювати межі Польщі, фактично не могли нічого иншого вчинити як тільки признати істнуючий вже тогді дійсний стан. Сам факт, що антанта визнала східні межі Польщі щотілько пятого року після створення її, ясно свідчить про добру волю її творців удержати новий державний твір по змозі на польській етноґрафічній території.

Коли сього останнього антанта не могла перевести, то наперед подякувати треба большевикам (Радянській Україні), що перші з усіх держав добровільно признали Польщі сучасні східні границі; дальше — Німеччині, що своїм рапальським союзом з СССР (1922) приневолили антанту скріпити Польщу; а вкінци до такого висліду

*) Говоримо про час після світової війни; у воєнім періоді ми не вміли знайти звязків з антантою і до кінця, навіть в Америці, були ми ворожо настроєні до неї, тож із того часу внесли ми все инше тільки не прихильність антанти до нас.

Повістевий фейлетон „Нової Зорі“ з дня 18 III. 1928. 18

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

VI. В НЕВІДОМУ БУДУЧНІСТЬ.

„Ambula ubi vis, quaere quodcumque volueris: et non invenies altiorem viam supra, nec securiorem viam infra, nisi viam sanctae crucis .

„(Понад морем) сумно лине
Ключ відлетних журавлів.
Хто з них верне? Хто загине?
Чути їх пращальний спів.“

I.

Багато днів минуло у школі невольниць і над страшною Каффою вже другий раз на північ летіли журавлі. Настала гарна весна і земля запахла. Одного вчасного вечера, коли до пристані причалив ряд турецьких ґалер, побачила Настуня з вікна своєї кімнати, як військова сторожа у пристані зачала кидати свої шапки на землю і зривати намети! Голосні оклики вояків доносилися аж до неї.

Скоро відомо було всім, що в місті Ограшкей помер у дорозі старий султан Селім*) і що тіло його чорними волами везуть до Стамбулу.

Якесь небувале заворушення заволоділо мусулманами. На устах усіх було імя престолонаслідника, що досі був намісником Маґнезії.

— „На престол вступає молодий Сулейман!“

Сі слова вимовляли мусулмани з якимсь особливим притиском і таємничістю в очах.

По вулицях міста якось інакше йшли військові відділи: інакше ступали, інакше несли мушкети, інакше підносили голови. Крок їх став твердий, а лидки яничарів мов сталь напружалися... У старих, чорних улицях Каффи збиралися товпи мослємів і голосно кричали до неба:

— „Аллагу Акбар**)! Нехай сто літ живе султан Сулейман!“ ...Десятий Султан Османів! А з тим окликом якась дивна леґенда віри і надії йшла від Чорного Моря і від гір Чатирдагу між народ мослємів. Йшла і кріпила його на дусі і на тілі.

Навіть на подвірях ґаремів побожні жінки мослємів підлимали своїх дітей вгору і з завзяттям шептали:

— „Нашу кров і майно — на приказ Падишаха!“

І всі мошеї станули отвором, а народ мослємів филями напливав молитися за молодого Султана. Із верхів мінаретів кричали муеззіни дивними голосами свої молитви: Мов дрож громовини йшла по краю мослємів. Чути було в воздусі, що надходить велика доба держави Османів, підготована твердістю покійного султана. Якась аж неймовірна єдність опанувала мусулман всіх племен і станів — від богача до жеброти. Від неї тим виразніще відбивали посоловілі обличча чужинців, християн і жидів.

Настуня з цікавістю очікувала дня, щоб розпитати свого учителя Абдуллага про молодого султана.

Як тільки на другий день увійшов у кімнату Абдуллаг, запитала його:

— „Чого мусулмани сподіються від нового султана?“

Абдуллаг подивився уважно на неї, склонив голову, схрестив руки на грудях і сказав глибоким, теємничим голосом:

— „Султан Сулейман буде найбільший зі всіх султанів наших!“

— „Чому?“ запитала молода невольниця, котра вже убулася в школі і привикла до учителів.

— „Бо так предсказано,“ відповів з глибокою вірою поважний Абдуллаг.

— „Але що саме предсказано?“ запитала цікаво Настя.

— „Предсказано, що з початком кождого століття родиться великий муж, який обхопить те століття як бика за

*) Селім I. (Батько Сулеймана Великого), знаний в турецькій історії під іменем: „Грізний“ і „Жорстокий“. Уже батько Селіма Баязед пустошив українські землі аж поза Самбір і Перемишль. А Селім побідив Персію та загорнув Сирію і Єгипет, де на його приказ утопили Турки в Нілю 20.000 полонених Мамелюків. Селім поводився жорстоко і з найблищими родичами. Помер наглою смертю в подорожі 1520 р.

**) Аллагу Акбар = Бог Всемогучий!

причинилася в дуже великій мірі наша власна українська політика. Се веде нас до відповіди на друге в горі поставлене питання: що ми зробили, щоб улегчити державам антанти виконати їхні первісні наміри в справі Галичини?

Відповідь дуже проста: *наша політика зробила все можливе, щоб галицька справа не була вирішена инакше як по думці акту з 15-го березня 1923.* Се не парадоксе, а найсвятійша правда! Супроти сеї провини нашої політики польсько-петлюрівські пакти про Галичину і Волинь є майже без значіння. Ми-ж не признавали жадної постанови мировой конференції в галицькій справі; ми свідомо і з успіхом перепиняли антанті виконати свою початкову постанову. Якби не наша обструкція, то міжнародний статут для Галичини, як окремої державно-правної одиниці, бувби був готовий і Польщею підписаний ще в літі 1919-го р., коли Польща, перед упадком Деникина, була цілком на ласці антанти; якби не наша політика, то тойже статут, уже з деякими модифікаціями в користь Польщі міг бути введений в життя ще до літа 1920-го р., до погрому большевиків над Вислою; якби не наше політичне безголовя, то й ухвала конференції амбасадорів малаб була дещо инший зміст і реально обезпечилаб була наші автономні свободи при Польщі. Та-ж галицька справа не була одинока, що нею розпоряджала антанта. Данціґ, Мемель, Сара, гор. Шлезьк були в подібній ситуації, одначе всюди були вимовлені і зреалізовані спеціяльні права для місцевої людности, а тілько в Галичині ні! Чому так? Бо всюди инше сама людність дбала про здійснення тих прав, натомість у нас просто унеможливлено таке здійснення, безглуздним бойкотом виборів 1922 р., большевицькою орієнтацією, невідповідальними терористичними актами і т. ин. Се ми самі подбали про вироблення опінії в державах антанти, що давати нам більші політичні права небезпечно для мира і культури Европи...

В таких обставинах, чи можна дивуватися, що рішення повновласників мирової конференції випало для нас так фатально? В дійсности, якщо маємо моральне право ставити кого перед суд історії і домагатися відплати за безкорисно стрячені пятилітні визвольні зусилля, то в першу чергу, чи радше єдино, тілько нас самих, себто наших політичних провідників і витворців громадської думки того часу.

Літописець.

Інавґураційний виклад проф. Д. Дорошенка

(Про головні течії української історичної думки).

Прага, 12. марта, 1928.

Під таким заголовком відбув дня 5. березня у великій салі Словянського Семінара Карлового університету в Празі свій вступний виклад чеською мовою проф. Дмитро Дорошенко, покликаний на сей університет на катедру української історії.

Прелеґент зазначив, що нову українську історіографію треба зачинати з останніх десятиліть XVIII. віку, коли серед освіченого українського громадянства на Лівобережжу (на Гетьманшині й Слобідській Україні) оживився інтерес до історичної минувшини рідного краю. Сей інтерес мав свої джерела в стараннях українських патріотів відстояти форми української козацької державности, спираючись на правно-історичні арґументи, супроти централізаційної політики російської влади. Прелеґент схарактеризував культурне життя Лівобережної України, високий стан її освіти, близькі культурні звязки з Західною Европою і взагалі широкі духові інтереси. Довше спинився на діяльности Григорія й Василя Полетик, як найбільш характеристичних представників української історичної думки кінця XVIII. і початку XIX. віку. Зазначив вплив державної традиції Гетьманщини на початки українського національного відродження, що мало свої глибокі коріння поруч традиції також в нових ідеях, що приходили з Західної Европи. Ці ідеї, то головно романтичне захоплення „народністю“, що виявилось у нас в численних етнографічних та історичних студіях. Далі перейшов до т. зв. народницького напрямку в історіографії, що почався Костомаровим, а найбільше виявився в діяльности Антоновича та його школи. Проф. Дорошенко змалював усі ясні й темні боки цеї течії української історичної думки: широке аналітичне розроблення окремих періодів і сторін української минувшини, нагромадження обширного наукового матеріялу, але — з другого боку — брак синтези, брак ясної провідної думки і певного політичного ідеалу.

Ці неґативні сторони в діяльности істориків-народників вказував ще Драгоманів. На думку прелеґента, головні хиби тих істориків полягали на зірванні з історичною українською традицією, на недоцінюванню державно-творчих сил в українськім минулім, на захоплюванні рухами народніх мас та ватажками цих мас, які не мали ані виробленої політичної думки, ані ясного громадсько-політичного ідеалу. Зупинився прелеґент і на діяльности Куліша, яка була певного рода реакцією проти народництва, але реакцією невдалою і в свій час зовсім недоціненою навіть у своїх позитивних сторонах.

Далі зупинився проф. Дорошенко на спробах історичної синтези проф. Грушевського, який сам себе визнав за вихованця радикального народництва й у своїй науковій праці, поруч безперечно великих заслуг, виявив і неґативні сторони свого ідеольоґічного напрямку.

Нову добу в розвитку української історичної думки добачає прелеґент в її звороті до традиції, до шукання і зображення державно-творчих

КУПОНИ НА СУКНІ
БЛЮЗКИ
СТОЛОВІ ҐАРНІТУРИ
ХУСТИНКИ до НОСА
ПЛЄДИ
поручає фірма
АНТІН УВЕРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі і Стрию.
ЦІНИ ЗНИЖЕНІ!
86 13-15

роги і поборе його. А султан Сулейман уродився в першім році десятого століття Геджри.“

— „Алеж у тім році уродилося більше людей“, замітила Настуня.

— „Не говори так, о, Хуррем“, відповів поважно Абдуллаг. „Бо султан Сулейман любимець Аллага і свята різка в руці його, має за собою ще оден знак на те, що буде найбільший зі всіх султанів наших.“

— „Який знак?“ запитала ще цікавіще.

— „Такий, що він десятий з черги султанів! А число десять се найбільш досконале число! Бо воно кінчить і завершує перший круг чисел. Про досконалість сього числа свідчить те, що маємо десять пальців на руках і десять на ногах, маємо десять змислів: зір, слух, нюх, дотик і смак і пять таких у нутрі, маємо десять частей святої книги Корану і десять способів читання її, маємо десять учнів Пророка і десять заповідей і десять частей неба і десять ґеніїв над ними і з десятків складається все військо Падишаха. Десятий султан тяжко побє ворогів ісляму. Чи не чуеш, як инакше перекликається сторожа у пристані? Вона вже чує, що велика рука взяла над землею знак влади Пророка, ще більша, ніж була рука його грізного батька, нехай Аллаг буде милостивий душі його!“*).

*) Історичні дані про Сулеймана і рід його: Сулейман В. царствував 46 літ (1520—1566). Скоро по вступленню на престол пішов війною проти Угорщини й показався відрізу грізним сусідом християнського світа та дуже здібним вождом. Він здобув Білгород над Дунаєм та всі околичні замки, скрізь витинаючи в пень залоги подібно як його батько. Папа Лев X. голосив раз-у-раз круціяти проти нього. В рік опісля обляг Сулейман в силі 300 воєнних кораблів зі 100.000 війська остров Родос і здобув його від Лицарів св. Іоана (відомих опісля під іменем Мальтанеських) по тяжкій 5-місячній облозі, признавши їм за хоробрість почесну капітуляцію (вони боронилися поки їм стало пороху). В другім поході проти Угорщини побив її короля Людвика II. під Могачем і страшно знищив угорську армію та весь край здовж Дунаю. В р. 1529 пішов війною проти Австрії, обступив Відень і довго бив у ту кріпость з 300 гармат. В тім поході товаришила йому його жінка Роксоляна. Золоті намети її стояли в селі Сіммерінґу. (Тепер XI. округ Відня). Вдоволився потому щорічним гарачом від Фердинанда в сумі 100.000 золотих дукатів. Опісля пустошив береги Італії. Армію мав поверх півмільонову і 15.000 ґвардії яничарів дуже здисциплінованих. Доходи його виносили коло 500 міліонів аспрів річно. Силі його не було рівні в цілім тодішнім світі. Був твердого характеру, відважний, робучий, розумний і справедливий, раз даного слова все вірно додержував. Любив молитву (сам укладав побожні псальми), ловн і війну. Се перший монарх нових часів, що з державної каси виплачував постійні, значні платні ученим, поетам і артистам. Росту був високого, рухи мав поважні. вираз обличча дивно лагідний, в поведеню самостійний. Не підлягав нікому, опріч своєї жінки Роксоляни, „невольниці з руської країни“. з котрою жив у моноґамії — одинокий зі всіх султанів. Але тій одній улягав страшно. Під

А військова сторожа дійсно інакше перекликалася у кафській пристані. Інакше на вежах співали муеззіни. Інакше носили голови навіть прості мосьлеми: їх уявою заволоділа вже міцна віра в Великого Султана, що все переможе і все упорядкує. І дивні леґенди почали оповідати про молодого Сулеймана.

Настуня все нетерпеливо ждала на Абдуллага, щоб розпитувати його докладнійше про нового султана. Тепер Абдуллаг а не Річчі цікавив її передовсім.

На другий день почала знов розпитувати Абдуллага про молодого султана. І так зацікавилася тим, що говорила вже доволі добре з Абдуллагом, навіть без допомоги товаришок.

Абдуллаг урадований її зацікавленнєм, оповідав з найвищим захопленнєм, говорив про великі діла, яких напевно доконає сей молодий султан.

Настуня довго слухала його з зацікавленнєм. Нарешті перервала йому словами:

— „Говориш про його діла так, якби султан Сулейман мав вічно жити.“

— „Ні. Вічно жити не буде й він. Але старе передання каже, що він і по смерти правити-ме світом ще якийсь час.“

виливом її тонкої хитрости казав на своїх очах удусити дорослого і здібного. первородного сина свого від першої жінки, Мустафу — в переконанню, що він „заговірщик“, хоч той був невинний. Цілі полки турецького війська так плакали на похороні Мустафи, аж заходилися з плачу. Убиття сина було одиноким поганим ділом найбільшого законодавця Турків-Османів. Але й воно було доконане в добрій вірі, що карає руйника права і держави. Сулейман помер у глибокій старости, переживши всіх своїх ворогів й улюблену жінку Роксоляну. котру любив аж до її смерти. Вона осягнула свою ціль: забезпечила трон султанів своєму синови Селімови II. Але ще побачила на нім пальець Божий як на престолонаслідніку: він розпився (Селім „Софт“ = пяниця). Від нього зачалася руїна сильної держави Османів. Син Сулеймана і Роксоляни, Селім II. царствував несповна 9 літ (1566—1574) і помер з надмірного пияства й уживання життя, оставивши 10 синів. По нім царствував 22 роки внук Роксоляни Мурад III. (1574—1595), чоловік людський, але слабої волі, яку одідичив по батьку-алькоголіку. Бачучи се й побоюючись замішань у державі, рада улемів постановила для забезпечення единовластя перевести безоглядно страшну але жорстоку засаду Турків: вимордувати всіх братів султана. 18 годин опирався їй у диспуті султан Мурад III., вкінці уляг зі слезами в очах і начальникови німої сторожі подав сьсею рукою 9 хусток, щоб удусила його 9 братів, що й сталося. По нім царствували дальші потомки: Магомет III. (1595—1603), Ахмед I. (1603—1617) і т. д. Ні оден не осягнув уже могутности Сулеймана, але єнрит їх прабабки проявився ще нераз у її потомстві.

(Дальше буде).

сил і вчинків нашої минувшини, до відродження ідеї державної самостійности України, тої ідеї, що була провідною зорею для українських патріотів ще в початку XIX. століття і потім була відкинена і занехана істориками „народниками“. Головним представником сеї нової доби в українській історіографії, яку проф. Дорошенко назвав національно-державницькою, явився Липинський. Тепер на всіх просторах української землі — і на еміграції — працює вже українська історична думка над створенням нового історичного світогляду. Йде інтенсивна наукова праця по дослідженню колишніх форм української державности, з метою знайти певну синтезу між колишніми і теперішніми стремліннями українського громадянства. Проф. Дорошенко надіється, що сей зворот інтересів наукового досліду принесе користь передовсім українській історичній науці.

Від дня 11. березня зачав проф. Дорошенко реґулярні виклади на Карловім університеті по понеділках і вторках. В тіж дні викладає він і на Українськім Університеті. S. M.

Російська преса про вибори.

Варшавська „За Свободу“ чч. 56, 58. в статті „Что дали выборы?“ дає таку оцінку виборів до сойму: Навіть при побіжнім погляді на картину виборчих вислідів видно великі успіхи „Бльоку співпраці з урядом“. Є це побіда коштом „центро-правиці“ минулого сойму, (то є ЗЛН, ХН, ХП, Пяста, Н. П. Р. правиці). Сі партії мали в давнім соймі 230 мандатів, отже абсолютну більшість, а сьогодні тільки 80. Зате зріс вплив ППС: в минулім соймі мали польські соціялісти 41, в теперішнім 63 послів. (По великих містах ППС провалилася). Скріпилося радикальне „Визволене“ (з 22 на 38 послів), зате „куркульську“ хлопську партію „Пяста“ Вітоса стрінула невдача. Пястівці в бльоку з „христ.-демократами“ здобули спільно тільки 30 мандатів, а в 1922 р. разом з „центро-правицею“ 90. Низка місцевих ліст для цілости картини без значіння. Щодо польських комуністів, то автор не рахує їх до Поляків. Комуністи се слуги III. інтернаціоналу. До імени „компартія“ додають прикметник тільки на означення країни, де ведуть свою роботу. Але й їх успіхів не треба легковажити, бо се вислід комуністичної аґітації в промислових районах (Варшава, Бендзін, Завєрце, Лодзь), де раньше мали перевагу соціялісти. Комуністи мають тепер лиш 8 мандатів. Але не виключене, що їх соймова фракція ще збільшиться деякими представниками лівих напрямків національних меншостей.

Послів нац. меншостей було в мин. соймі 89. Всі вийшли з лісти „бльоку нац. меншостей“, котрий обєднав тоді на національній основі всі меншости в Польщі, крім галицьких Українців. Участь галицьких Українців у теперішніх виборах не могла поповнити страт, що їх спричинили тепер окремі меншостеві партії.

Обличча теп. сойму в грубих рисах таке: зріст урядової партії, а також лівих елементів. Але се не значить, що новий сойм поведе „ліву“ політику. Вислід виборів вказує тільки на побіду прихильників марш. Пілсудського, то є прихильників сильної надпартійної влади.

Всеж таки правительство не дістало трівкої соймової більшости. В самім „бльоку співпраці“ є забагато суспільних і політичних ріжниць. Очевидно уряд буде старатися створити собі більшість або через примирювання „недавніх ворогів“ як зправа так зліва, або через позискання лівиці (отже і ППС) та національних меншостей. Колиж не вдасться ні одно ні друге, то треба рахуватися з можливістю нових виборів...

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

„ДЗВІН“, котрий виходить в Рівнім, пише в ч. 219., що незабаром появиться розпорядок про те, коли польському поліціянтови вільно стріляти в людей, а саме: „Коли поліціянт за кимсь гонить і хоче його затримати, має два рази крикнути: стій! На випадок, як утікаючий не стане, поліцай має стріляти. Перший раз у воздух, другий раз в утікаючого“.

В тім самім числі була така оповістка: „Селяне-Українці! Не давайте голосів тим, що сьогодня для виборів поробились Вашими приятелями. Голосуйте за список безпартійний ч. 1.“ — Хто редаґує той орґан, нема написано. Та не підлягає сумніву, що редаґують його українські інтеліґенти, котрі були дуже революційні супроти своїх урядів, а тепер цілують в руку польський уряд за те, що їм дозволив аґітувати за урядовою листою і писати про те, коли поліціянтови вільно в них стріляти

Краківський „ЧАС“ пише про „вислід виборів до сенату“ як про світлу побіду урядової ліcти. Тільки в Познанщині не вийшов ніхто з „одинки“. Зате тішить автора побіда сеї листи на „косах“ (Волині, Поліссю й Виленщині). Особливо хвалить „Час“ те, що з ліcти і вийшов цілий ряд визначних людей, як през Ролле, бар. Гец. проф. Кавенецький, б. сенатори Гашинський, Мацінський проф. Стан. Закшевський, Макаревич, Туліє, дир. Шарський, В. Голуховський, мін. Незабітовський, Залеський та инш. Багато з них належить до консервативного табору, або збли жені до нього. Два б. „хадеки“ проф. Макаревич і Туліє тепер помирилися з урядом і вийшли з його ліcти. Таким вислід зміцнив значіння консервативних елементів як щодо числа так щодо якости. Бажання „Часу“ є, щоб тепер прийшла черга на зміну державного ладу згідно з потребами держави, особливо реформа виборчої ординації накиненої населенню легкодушними демаґогами. Тоді на його думку висліди виборів могли б бути ще кращі.

„ДНІПРО“ орґан ґрупки автокефальних апостатів, що виходить мабуть за протестантські гроші в Америці (в Шікаґу), пише: Питає нас один читач, чи є в Філядельфії українська православна парафія? . . . Пише він, що громада філядельфійських Українців, які покинули Рим, видає відозви, в яких називає себе українською православною громадою та кличе людей, щоб повернули до „рідної української православної церкви“...

Відповідаємо публично, щоб не ширилось баламуцтво: Української православної громади **в Філядельфії нема.** Коли там є яка парафія, що називає себе українською православною, то се чисте баламуцтво. Про таку парафію Українська Православна Церква в Америці **нічого не знає.** Але є одна можливість: та ніби то „українська православна парафія“ в Філядельфії має за душпастиря такого б. єґомостя, який перейшов до **московського** т. зв. живоцерковного митрополита, Івана Кедровського. Той Кедровський є головою одної частини б. російської православної місії. Були такі часи, що Кедровський заявляв, що він Українець, хоч у жаднім українськім народнім русі не брав ніякої участи. Отже ясно, що Кедровський лише покацапщений малорос, який вважає себе „істінно русскім“. Отже коли філядельфійська громадка бувших уніятів пішла за своїм душпастирем під зверхність Кедровського, то повинна се ясно заявити людям, щоб не ширити неправди, що вона має будь яку звязь з Українською Православною церквою. Філядельфійські б. унияти признали разом зі своїм парохом зверхність московського „митрополита“...

Ми з вами, — говорять вони православним Українцям. Ми, — кажуть вони, — нічого проти Української православної Церкви не маємо, ми навіть самі називаємо себе православними Українцями. Але знаєте, — повідають вони далі, — ми мусимо мати якусь чужу зверхність... вскочили в московське ярмо...

Українські громади в Карнеґі і в Мекіз-Ракс, відібрали дорогою судового процесу своє майно з рук уніятського епископа. Відібрали і... тихо.

Парох одної з тих громад переконував філяделфійських уніятів, що вони повинні бути православними. А тепер нічого не чути про те, щоб він переконував своїх парафіян, що й вони повинні бути православними.

Всечесні пан-отці! Ви мусите народові вияснити вашу неясну роботу. Скажіть тим людям, яких ви намовляли до боротьби проти Риму і епископа, яка ваша політика? 1) Чи ви заснуєте відрубні церковні громади, які не будуть мати звязку з жадною церковною орґанізацією і „самопас“ будуть клонитися до упадку? 2) Чи ви поза плечі громад робите конщахти з московськими владиками, — Платоном і Кедровським, — та приготовляєте для тих громад московське ярмо, замість римського? 3) Чи ви хотіли лише Римові доказати тими процесами, що у вас сила — в надії, що Рим забере епископа Богачевського, а зробить котрого з вас епископом; а тепер лише чекаєте нагоди нового порозуміння з Римом? 4) Чи ви думали і думаєте, чи знали і знаєте: чого хочете, куди йдете, куди нарід ведете і де його заведете? — На ці питання, сечесні пан-отці, треба відповісти, **поки не пізно**. Адже ви самі перед роком писали: **„Не будьмо німими псами!“** — „Велл, гват ду ю сей?“.

(Отже, що скажете?). — З сего виривка видно, що мишуґівська ґрупка руйників нашої катол. Церкви в Америці, котра зразу йшла до т. зв. автокефалії, тепер не хоче вже й автокефалії, тільки бушує зовсім самопас. Кедровський, про котрого згадує „Дніпро“, се присланий большевиками „модерний“ „митрополит“ (з жінкою!), кузин того Кедровського, котрий колись як „інспектор“ армії Петлюри руйнував укр. військо, а тепер руйнує нашу Церкву в Америці як співробітник „Свободи“.

Чи Ви вже зібрали всі виборчі відозви видані у Вашім місті й околиці? Коли ще ні, просимо про се подбати і прислати до нашої редакції, бо потому пропадуть і ніде їх не буде.

ОРҐАНІЗАЦІЙНЕ ЖИТТЯ.

Закладайте місцеві кружки УХО. Католицька акція на українських землях, котрою кермує Центральний Комітет Української Христіянської Орґанізації, — в першу чергу опирається на діяльности місцевих кружків УХО. Місцевий кружок се орґан, що гармонізує католицькі сили на всіх ділянках суспільного життя так, як се робить на більшу скалю Центр. Комітет. „Завдяки місцевим кружкам зискують всі сили в даній парохії на вартости, а їх спільна праця“ — як сказав св. Отець у серпни 1927 — станеться успішнійша, скорша і більш безпосередна. Парохія, в котрій основується місцевий кружок УХО се перша клітина реліґійного життя, а катол. акція — се співпраця світських дітей Церкви з духовенством. І деж інде повинна починатися та праця над моральним відродженням українського народу, як не в сій першій клітині?

На весняний сезон поручає елєґантні КАПЕЛЮХИ
по приступних цінах
О. БЕРЕЖНИЦЬКА
Львів, вул. Пекарська ч. 47., І. пов.
Принимає всякого рода моднярську роботу.
166 1—4

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

„Христос робітник“. (КАП). До Апост. Столиці наспіла просьба підписана богатьома кардиналами, єпископами, священиками і представниками робітничого світа, щоб установити церковне свято „Христа-робітника“. Думку про встановлення сього свята піддав швайцарський катол. священик о. Шух.

„Добра Преса“ в Вильні. (КАП). Тут посвячено льокаль нової культурно-освітної установи „Добра Преса“, котра має на цілі попирати всі добрі видавництва, неворожі релігії. Нова установа відкриває прилюдну читальню, книгарню та випозичальню книжок.

Академія в честь Ангельського Доктора (КАП). В Пинську відбулася академія в честь св. Томи з Аквіну, на котрій був присутний пинський епископ З. Лозіньский. Крім концертової части в програму академії ввійшла публична теольогічна диспута богословів у латинській мові.

Конґрес катол. робітництва. (КАП). В липні відбудеться в м. Кольонії міжнародний конґрес катол. робітників, скликаний спеціяльною організаційною комісією катол. робітничих стоваришень.

Катол. акція в Італії. (КАП). В римськім інституті релігійної культури отворено спеціяльний курс присвячений катол. акції. Керманич сього курсу монс. Роведа, покликуючись на численні науки св. Отця, намічує три її головні цілі: участь світських в апостольській діяльности Церкви, їх поміч церковній ієрархії та збірні зусилля в цілі уздоровлення громадянства.

„Жінка з замкненими очима“. (КАП). Повість під сим заголовком пера звісного Пер ль'Ерміта, що появилася недавно в Франції, дочекалася вже кількох видань. Дотепер продано поверх 110.000 прим. Пер ль'Ерміт, се псевдонім катол. франц. письменника М. Летіля, пароха церкви св. Франціска Салезого в Парижі.

Новий катол. фільм. (КАП). З приводу національних і католицьких торжеств, що відбудуться від 5—7 травня с. р. в Орлеані (Франція) в честь Жанни д'Арк, одно з більших підприємств у Парижі виготовлює великий фільм із життя св. лицарки п. з. „Процес Орлеанської Дівиці“.

Політичний процес 17-ки.

36-го дня розправи промовляв адв. д-р Павенцкий. Він доказував, що „законний стан“ нераз має коріння в беззаконних ділах над переможеними. Навівши ряд цікавих прикладів зі старинної історії, перейшов до аналізи акту обжалування й виказав багато помилок і перекручувань фактів по стороні прокуратора дотично своїх клієнтів.

Опісля промовляв адв. д-р М. Волошин, оборонець Гретчаків і Юл. Головінського. Він коротко перейшов усякі погляди на питання політичних злочинів і їх осудимости та підчеркнув, що в обороні Головінського не було ніякої заяви льояльности для польської держави. Се підчеркнення було мабуть наймаркатніщим моментом розправи з політичної точки погляду. Потому зачав свою промову адв. д-р Л. Ганкевич і продовжав її також 36-го дня розправи, оперуючи влучними прикладами з польської визвольної боротьби.

38-го дня розправи наступило резюме предсідателя трибуналу, опісля вердикт присяглих і присуд: В. Атаманьчука й Ів. Вербицького на смерть.

Опріч того узнано виннними Івана Вербицького злочинів клевети і фальшивих зізнань, Дзіся — злочинів шпіонажі і клевети та переступства опору владі (одержав $1^1/_2$ року тяжкої вязниці), дальше Мих. Вербицького (1 рік), Дерлицю ($1^1/_2$ року), Матійціва (2 р.) Дармохвала (2 р.) — всі за шпіонажу; Яр. Гретчака, Ольгу Гретчак, М. Вірстюка (всіх по 1 р.) — за переховування Атаманьчука й поміч йому в утечі. Всім враховано до кари слідчий арешт, длятого М. Вербицький зараз вийшов на волю. Увільнені від вини і кари: Ольга Вербицька, Станислава Дзьобівна, Олександра Яницька, Олена Королюкова, А. Стефанишин, М. Ковалисько і Юліян Головінський. — В справі убийства питання про вину Атаманьчука потвердили присяглі 8 голосами, а вину Івана Вербицького 11 голосами. — Іменем першого адв. Шухевич, іменем другого адв. Старосольський внесли зажалення неважности. Іменем оборони всіх инших адв. Ганкевич застеріг собі три дні до надуми, що до приняття кари.

ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД.

Приїзд нового Нунція. 14. ц. м. приїхав до Варшави Нунцій Ап. Столиці о. Мармаджі. Його повитали на двірци кард. Каковський з духовенством, представники влади, дипльоматичного корпусу, орґанізацій і товариств.

Вальоризація мит ввійшла в життя. Хоч були чутки, що правительство задумує відложити введення в життя нових звальоризованих митних ставок, вони ввійшли вже в життя з днем 15. ц. м. „Монітор Польські“ з дня 14. ц. м. оповістив широкі приписи, що управильнюють вальоризацію митних ставок.

Переговори з Литвою. Мін. заграничних справ приступило до виготовлення ноти до Литви. В ноті годиться Польща на переговори в Королевц. Як кажуть, у них переговорах візьме участь мін. Залеський. На чолі литовської делеґації стане правдоподібно Вальдемарас.

Марш. Пілсудський про ролю нового сойму. На збранні певної скількости послів з „Безпартійного Блоку Співпраці з Правительством“ появився й маршалок Пілсудський і висказав там свою думку в справі нового сойму. Він заявив, що як прихильник держ. конституційної конструкції, шукає вже втрете вможливлення співпраці Правительства з соймом. Що тепер є така скількість послів з бльоку Співпраці, то він сподіється, що вкінці це вдасться. Однак сойм зміною методи своєї праці мусить влекшити це. Одним із облегчень у праці, це добір сойм. маршалка, який облекшував би, а не утруднював співпрацю з правительством. Тому він пропонує на соймового маршалка проф. Казимира Бартля.

АВСТРІЯ. Виповідження торговельного договору з Польщею домагається від свого уряду Союз ремісників Дол. Австрії. Се тому, що Польща через т. зв. вальоризацію мит сильно шкодить австрійському вивозови. Переговори з Варшавою ведуться.

НІМЕЧЧИНА. Непорозуміння з Радянським Союзом через арештування німецьких підданих в Донецькім районі зростає. Інтервенції німецького амбасадора ґр. Брокдорф-Ранцава у Чічеріна в справі арештованих не мали успіху.

Науковий фейлєтон „Нової Зорі“ з 18. III. 10

С. ТОМАШІВСЬКИЙ.

Перший уніятський митрополит України-Руси.

4. КИЇВСЬКІ МИТРОПОЛИТИ ПО ЛІТОПИСАМ XIII-го в.

Не дурімо себе. Якби ми спинилися на висновку попереднього розділу, що ліонський архиєпископ Петро то сам голова руської Церкви, митрополит київський, то напевно все ще знайшлись-би оборонці „чистоти східної Церкви, що хотіли-б захистити її від такого висліду аналізи жерел. Вони виступили-б, без сумніву, зі старим арґументом, що його вже Ле-Кіен мав перед очима. Всі пізніші письменники уважали його так непохитно певним, передрішеним і самозрозумілим, що вже й не думано глибше над ним. Сей арґумент — то історичний каталог київських митрополитів.

Дійсно, традиційний спис руських митрополитів, оснований на літописних вістках, не знає в XIII-ім в. жадного Петра, а хронологічні дати сього спису неначе-б то просто виключають, щоб митрополит з сим іменем міг у 40-их роках т. в. взагалі істнувати. В тім часі, мовляв, коли знаний нам Петро був на Соборі в Ліоні, на київськім митрополичім столі сидів Кирило III... На око, сей арґумент дуже важкий. Якби він удержався, міг-би наново викликати сумніви, чи той Петро на Соборі говорив правду, та у слід міг-би за сим захитати всіми нашими висновками. Все те приневолює нас придивитися близше церковно-політичним обставинам на Руси в середині XIII-го в., зокрема-ж літописним вісткам про київських митрополитів.

Руські літописи XIII-го в. справді не знають жадного митрополита Петра, навіть жадного епископа з таким іменем. Одначе, чи сама мовчанка літописів може бути доказом, що біля 1244—1245 дійсно не було такого митрополита? Ні, не може. Полишаємо на боці знану обставину, що давні літописи були пізніше, в Московщині, цензуровані, та природну з того догадку, що жертвою тої цензури в першу чергу мусів упасти той перший перед Ісидором (XV в.) явно прихильний Римови митрополит. Досить приглянутися близше відомостям тогочасних літописів про митрополитів 1-ої половини XIII-го в., щоб побачити недокладність у тих відомостях. Сі вістки такі скупі, уривкові і повні прогалин, що й без цензурних заходів один з тодішних митрополитів міг бути легко пропущений.

Так ось про двох митрополитів на переломі XII і XIII-го вв. нема взагалі згадки й імена їх (Гавриїла і Діонисія) переховала нам тілько непевна традиція. Про митр. Маттея († 1220) згадує лише суздальський літопис, не подаючи одначе часу, коли він засів на митрополії. Розмірно часто згадують літописи його наступника Кирила (II)-Грека: найчастіше суздальський (6 разів), одначе без вістки про його смерть; менше — новгородський (2 рази, в тому раз з приводу смерти 1233); а раз тілько, і то випадково, — галицько-володимирський літопис. Третій з порядку митрополит того часу, Йосиф, удостоївся лише одної-однісенької згадки (про свій прихід із Греції до Киева 1237) — в літописі новгородськім... Хронологічно найближші потім вістки, записані в північних літописах, суздальськім і новгородськім, припадають на рр. 1250 і 1251, про початок діяльности нового митрополита, Кирила (III)-Русина († 1281).

Чому такі скупі відомости? Окрім того дивоглядного явища, що наші давні літописці, хоч виключно духовні, мало дбали про записуване фактів церковного життя, скупість та пояснюється головно тим, що з кінця XII-го в. почавши в Києві не ведено літопису, чи може ведено, тілько він запропастився. Натомість велися літописи в Суздалі, в Новгороді В., в Галичі та Володимирі, й вони переховалися до наших часів. У всіх них взагалі мало вісток про Київ (в галицько-волинськім найменше), то й згадки про митрополитів тілько принагідні.

З того, що вище сказане, виходить попереду усього, що мовчанка руських літописів про якогось митрополита ще не може бути певним доказом, що мовляв такого митрополита не було. Дальше, обмежуючися до обох північних літописів, суздальського і новгородського — тих основних жерел наших відомостей про тогочасний Київ і його митрополитів — ніяк не можна впевняти, буцімто реєстр архиєпископів перед 1250 повний і буцімто біля 1244—1245 нема місця для архиєп. Петра. В дійсности маємо цілком вільне місце від 1238 до 1249, себто цілих 12 літ. І якщо досьогочасна історіографія не приймає такої великої прогалини в ряді митрополитів, то причиною сьому є принагідна згадка галицько-володимирського літопису під р. 1243 про Кирила (очевидно того самого, що в північних літописах виступає під 1250 і 1251) як про невисвяченого ще митрополита-номіната...

(Далі буде.)

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ВАТИКАНСЬКІ АРХІВИ І БІБЛІОТЕКА.

Серед найцінніших культурних збірок світа одно з найперших місць займають збірки Ватикану: Архіви і бібліотека. Передовсім тому, що обіймають матеріяли до історії всіх країн і народів християнського світа, а в части й поганського, з якими Ватикан стояв у тіснійших чи вільнійших звязках. А далі тому, що, існуючи від 19. століть, Ватикан зібрав і зберіг акти до історії поодиноких країв і народів з таких часів, з яких у самих згаданих країв і народів часто не збереглися ніякі історичні матеріяли.

Ватиканські Архіви складаються з 8 головних груп: 1. Тайний Архів (**Archivio Segreto**) 2. Архів Авіньйонський; 3. **Archivio Revèrenda Camera Apostolica**; 4. Архів Замку св. Ангела; 5. **Dataria Apostolica**; 6. Архіви Консисторські; 7. Архіви Секретаріяту Стану; 8. **Collectiones diversae.**

Крім вичислених вище слід згадати ще: 1. Архів Колеґії Пропаґанди; 2. Архів ОО. Домініканів; 3. Архів Ватиканської Базиліки св. Петра й ин.

Всі вичислені вище Архіви се неоцінимі копальні для істориків. З окрема для істориків України дуже важні 2 Архіви: а) Архіви Секретаріяту Стану, де зберігається між ин. Архів Нунціятури в Польщі; б) **Collectiones diversae**, що складаються з ріжних збірок, між котрими є цінні матеріяли для історії церкви на Україні (унії), ЧСВВ. і навіть козаччини. Також в инших Архівах є матеріяли, що відносяться до України. Так нпр. в Архіві Колеґії Пропаґанди, в Архіві ОО. Домініканів і навіть в Архіві Базиліки св. Петра є документи, що відносяться до історії католицьких місій на Україні й ин.; з окрема слід згадати документи про св. Йосафата Кунцевича.

Не менш богата і цінна — Ватиканська Бібліотека (**Biblioteca Apostolica Vaticana**).

Заснував її ок. 1450 р. Папа Миколай V. Вона має нині ок. 500.000 друків (між ними ок. 6.000 перводруків т. зв. інкунабулів) та 50.000 рукописів. Рукописи сягають перших віків християнства.

Ватиканська Бібліотека тішиться спеціяльною опікою теперішнього Св. Отця Пія XI, що колись сам був 7 літ її кустосом. Іще за нього в Бібліотеці почалися реформи в системі катальоґування, щоби зробити її доступною для ширших кол учених. Та праця, почата б. кустосом а теперішнім папою, не могла бути викінчена через великі кошти, звязані з тим. Щойно щедра поміч Інституту Міжнароднього Мира, згл. такого мецената науки, як Карнеджі, позволила почату працю повести далі. І так з доручення Св. Отця виїхали до Америки учені пралати, щоб пізнати найновійшу систему орґанізації бібліотек та способи зберігати дорогоцінні перґаміни та рукописи, яких дуже богато лежить іще нерозібраних у сховках. Зі свого боку Америка вислала до Ватикану для зазнайомлення зі станом Ват. збірок кустоса бібліотеки університету Мічіґен. Недавно виїхала до Америки друга ватиканська делеґація для пізнання системи катальоґування книжок у великій бібліотеці Конґресу в Вашінґтоні, що належить до найкраще ведених бібліотек світа.

Богацтва Ватиканської Бібліотеки скатальоґовано в 170 томах. Їх можна переглядати в бібліотечній Робітні. Вже Папа Лев XIII. зарядив їх друк. Але щойно тепер почали думати про видання їх у цілости. Досі появилося 22 томів катальоґів й інвентарів.

Вістка про згадані вище праці в Ватиканській Бібліотеці дуже втішила учених цілого світа, що знають ціну Ватиканським скарбам. Тим більше, що користати з рукописів і друків Ватиканської Бібліотеки тепер дозволено в Робітні свобідно кождому без огляду на віроісповідання.

Розуміючи велику вагу збірок Ватиканських Архівів і Бібліотеки, цілий ряд держав і народів потворив у Римі наукові Інститути і Стації для їх розгляду і дослідів. Так існують Історичні Інститути: Пруський (що веде 4 серії публікацій), Австрійський, Угорський, Бельґійський. Спеціяльні наукові інституції потворили в Римі також Анґлія, Франція, Америка, Нідерлянди, Еспанія і навіть Португалія. Зокрема слід згадати Наукову Стацію у Римі Польської Академії Наук у Кракові, що також видає спеціяльне видавництво п. з. **Monumenta Poloniae Vaticana.**

А щож ми, Українці, зробили досі для пізнання і використання Ватиканських скарбів, серед яких — нема сумніву — зберігаються першорядної ваги матеріяли до нашої церковної і політичної історії?

Перший, що звернув у нас увагу на Ватиканські матеріяли, се Впреосв. Митрополит А. ґр. Шептицький. Завдяки його стараннням, коштам і вказівкам скопіовано кілька тисяч актів, що відносяться до історії нашої Церкви (унії). Копії сі у 26 томах (120 цм. полиць) вел. 4° зберігаються в Національному Музею у Львові. Побажатиб тільки, щоб акти сі як найскорше були видані згл. використані для науки.

Працював у Ватиканських Архівах перед війною як член Австрійського Історичного Інституту в Римі проф. д-р Ст. Томашівський. Він збирав там акти до історії Хмельниччини, яких і зібрав чимало. І в 1919 р. почав він друкувати їх в „Жерелах до історії України“, які видає Археоґрафічна Комісія Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Досі вийшов в. 1-й т. І-ого (235 ст.) згаданих актів п. з. Ватиканські матеріяли до історії України. Увійшли туди, то цілі то у виїмках, реляції обох папських нунціїв, що були в Польщі за Богдана Хмельницького: архиєпископа адріянопільського Джованні де Торрес (1648—1652 й еп. лодійського Петро Відоні (1652—57).

БІБЛІОҐРАФІЯ.

Проф. Степан Томашівський. **ДО ІСТОРІЇ ПЕРЕЛОМУ ХМЕЛЬНИЧЧИНИ.** (Листи королівського секретаря Паоло Доні до нунція Петро Відоні з 1653 р.). Українська Академія Наук. У Київі, 1927. Ст. 51. В. 8°.

Літом 1653 р. польський король Ян Казимир вибрався з військом у похід на Україну проти Богдана Хмельницького. Зі собою взяв він і свого секретаря Паольо Доні, духовного Італійця. Бажаючи мати інформації з першого жерела, тодішній папський нунцій у Варшаві Петро Відоні просив Доні писати йому про все важнійше з походу. Доні вволив просьбі нунція та писав йому часто й чимало, а нунцій передавав сі відомости до Риму.

37 таких листів королівського секретаря Доні до папського нунція у Варшаві Петра Відоні з літа й осени 1653 р., що їх копії нунцій переслав був у додатках до своїх тижневих звідомлень Кардиналови-секретареви Памфілі до Риму, знайшов проф. Томашівський у Ватиканськім Архіві. Листи сі важні і цікаві. Бо вони подають вістки про події на Україні з моменту, що є переломом Хмельниччини — з передодня Переяславського договору Б. Хмельницького з Москвою. І подають вістки, які одержував сам король. Листи писані італійською мовою. Але над кождим із них проф. Томашівський подає короткий зміст їх по українськи. Крім того на початку книжки подані вступні замітки, а при кінці — пояснення до листів

KRONIKA POWIATU ROHATYŃSKIEGO. Kwartalnik poświęcony sprawom kulturalnym powiatu Rohatyńskiego. Pod redakcją Franciszka Biesiadeckiego i Józefa Lamberta. Rohatyn, 1927. Z. 1—4. Ст. 48. 8°.

„На сторінках „Хроніки“ читач знайде тексти ориґінальних історичних документів, описи місцевостей і подій. Пересунемо перед очима читачів портрети визначнійших постатей, що звязані життям чи діяльністю з Рогатинською землею. Підіймемо реєстрацію памяток мистецтва й обичаю, підемо слідами давнього міщанина, аби підглянути його при праці на ратуши, в варстаті і цехах; не примкнемо також очей на прояви фольклюру і матеріяльної культури люду. В міру змоги заведемо сучасну хроніку, щоб відбити в ній, як у зеркалі, життя і почин теперішньої доби на скравку окраїнної землі“. Така програма зазначеного вище журнальчика, що став виходити чвертьрічно в Рогатині від січня м. р.

Перед нами перший річник його за 1927 р., що складається з 4 зшитків. Цілий 1-й зшиток займає моноґрафія відомого польського історика мистецтва проф. І. Зубжицкого про „Королівське місто Рогатин“ (ст. 3—24). Моноґрафія складається з 2 частин: І. Загальні відомости і ІІ. Архитектоніка. В першій частині автор оповідає коротко історію Рогатина (від XIV. ст.), а також описує його положення та сучасний вигляд; до сеї частини доданий ситуаційний плян міста. В частині другій автор описує докладно передовсім мурована церкву Різдва Пр. Діви, що — по словам його — є без сумніву найстаршою архитектонічною памяткою в Рогатині. До опису додано 5 знимок: поземий плян, поперечний перекрій, бічний вид, та 2 цікаві зразки з окутя дверий згаданої церкви. Далі йде опис костела св. Миколая або фари, ілюстрований 4 знимками. Вкінці коротка замітка про 2 деревляні церкви: церкву св. Духа (зі знимкою) і церкву на „Бабинцях“ св. Миколая (зі знимкою брамки в паркані церкви) та згадка про мурована церкву св. Юрія тамже. На зшиток 2-й складаються 2 невеличкі статейки без підписів авторів: 1) Болшовецька Мадонна (з 2 знимками: костела оо. Кармелітів в Болшівцях і образу Болшовецької Божої Матери), 2) Староства в давній Польщі. Зшиток 3/4 (подвійний) виповнює в цілости моноґрафія села Долиняни (рогатинського повіту) п ра б. управителя долинянської школи п. Райхерта. В моноґрафії автор подає опис села, населення, його обрядів та звичаїв; останні ілюструє місцевими українськими народніми піснями.

Колиж ми здобудемося на подібне видання — хочби одно для цілого краю?

НОВІ ВИДАННЯ.

ПОСТУП. Вістник літератури й життя. Українська Христіянська Орґанізація. 8. Річник. 1928. Число 1—2. Січень-Лютий. Ст. 72 В. 8. Зміст: Великі леґенди і їх значіння для долі народів (Петро Шостаківський). — Боротьба за душу інтеліґенції (Aramis). — Націоналізм „кудою“? (Іван Гладилович). — *** (Дмитро Андрівський). — Тип (Осип Назарук). — Як Рустем Сеід Аметов став запорожцем (Борис Монкевич). — Герой часу (К. П.). — Ґенерал барон Гатаяма (Меріям). Католицька сатира в Анґлії (Л. Нигрицький). — Дощ (Василь Лімниченко). — Воля (Святополк Чесина). — Честертон і Шов: Дискусія на тему соціялізму (за Osservatore Romano). — Зі світа. Бібліоґрафія. — Літературні замітки й анекдоти.

ФІРМА **РОМАН ЗУБИК** ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16. поручає новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Англійські крепи на реверенди і папістики для П. Т. Отців. 120 10—20

ОПОВІСТКИ.

Справа обезпечення на життя і ренти.

На основі осягненого порозуміння між синдикатом українських економічних установ а одним з великих заграничних реасекураційних товариств вдалося остаточно сотворити тривкі господарські основи для дальшого існування і розвитку одиноко українського товариства обезпечень на життя і ренти „КАРПАТІЯ“ у Львові. — На підставі затвердженої через Міністерство Скарбу, його дециізією з дня 19. жовтня 1927 р. (поміщеною в „Моніторі Польськім“, з дня 21. XI. 1927 ч. 266) підвищено основний фонд Товариства до суми 220.000 золотих, а рівночасно переведено в наслідок рішення Державного Уряду Контролі Обезпечень вальоризацію передвоєнних уділів Товариства до висоти 10% їх передвоєнної вартости, а саме в той спосіб, що власникам кождих 10 передвоєнних листів буде видаватися в заміну за них 1 золотовий уділ вартости 100 золотих. На випадок представлення до виміни уділових листів в числі меншім як 10 буде видаватися їх власникам за один передвоєнний уділ вартости 100 корон один відтинок одного золотового уділу вартости 10 золотих.

Повищий повновпачений основний фонд Товариства в сумі золотих 220.000 улоковано згідно з вимогами згаданого Уряду Контролі Обезпечень і згідно з постановами обовязуючого польського асекураційного реґулятиву в части в вартісних пупілярних 8% заставних листах Банку Господарства Краєвого а в части в твердій валюті американських долярів і швайцар. франків. Рівночасно Надзірна Рада Товариства на своїому послідному засіданні дня 24. лютого ц. р. порішила: навязати контакт з одним з великих швайцарських реасекураційних товариств та заключити з ним корисний реасекураційний договір; поробити сейчасові заходи для значного обниження (від 3—9%) дотеперішних тарифових премій Товариства та впровадження нових обезпеченевих комбінацій; підняти в своїому часі заходи для евентуального переведення фузії Товариства „Карпатія“ з товариством обезпечень „Дністер“, що є допустиме на основі польського асекураційного реґулятиву.

Сі відрадні обставини вказують на те, що зруйнована війною одна з наших наймолодших установ відбудовується, а маючи поважний повновпачений і як слід забезпечений основний фонд в сумі 220.000 золотих та опираючися на корисних реасекураційних договорах дає заторуку повної своєї відбудови та своєчасного виконання своїх зобовязань та спопуляризування і поширення ідеї життєвих обезпечень серед нашого народу.

Повідомляючи про це загал нашого громадянства, уважаємо, що воно обовязане піддержати наше одиноке українське товариство обезпечень на життя, тому, бо „Карпатія“ — є як і всі наші народні інституції — добром цілого народу. Обовязком проте всіх Українців є пильнувати цього добра і дбати про збільшення його на користь і славу народу.

Тому обовязок всіх Українців обезпечити своє життя тільки в одинокім українськім Товаристві на життя і ренти „КАРПАТІЯ“ у Львові. Рівночасно взиваємся всіх власників передвоєнних уділових листів, щоби вони зголошувалися в бюрах Товариства, Руська 18. І. п. зі своїми передвоєнними уділами для їх переміни на нові золотові уділові листи. — *Д-р Стефан Федак, о. Василь Лициняк, д-р Михайло Волошин.*

До Кружків „Рідної Школи“ в краю.

(В справі збірок амер. „Обєднання“).

З ріжних місць Америки одержуємо запити, чому саме поодинокі Кружки „Рідної Школи“ звертаються за допомогою до американських чи канадійських орґанізацій та осіб, коли у Львові існує централя „Рідної Школи“. У звязку з тими запитами пригадуємо інструкцію Головної Управи видану Кружкам дня 26. III. 1923. р. ч. 1649., в якій сказано дослівно: „Зорганізована акція жертвенности (на „Рідну Школу“) на всіх просторах українських і неукраїнських земель ведеться тільки Головною Управою „Рідної Школи“ у Львові, а повітові Кружки працюють лиш у своїх повітах. — Щоб усунути вже раз всякі самочинні спроби розбиття навіть допомогової акції для культурно-освітних справ і не допустити до дискредитування нашої орґанізації, — взиваємо всі Кружки безумовно підчинитися наведеній постанові. Проти тих, що її самовільно нарушать, будемо змушені виступити з усею рішучістю по постановам статута. Всім тим Кружкам „Рідної Школи“, які звертаються по допомогу до Головної Управи з покликом на часописні вістки, що Обєднання Українських Орґанізацій в Америці“ жертвувало в останньому часі 1200 долярів на потреби „Рідної Школи“ через Головну Управу, подаємо до відома, що з „Обєднання“ ми одержали всего 500 долярів (9. II. 1928.), з яких усі зужито на сплату короткоречинцевих зобовязань. Відки саме взяли часописи відомість про висилку з „Обєднання“ 800+400 долярів — нам не відомо, бо саме „Обєднання“ не лише в тій справі нічого.

Головна Управа „Рідної Школи“.

Присилайте передплату!

ПОДЯКА.

Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках у Львові висловлює отсим щиру подяку Вп. пяністці проф. Вол. Божейківній, співачці д-р Софії Коренцівній, Тов. „Львівський Боян“ і муж. хорові „Сурма“ за ласкаву безінтересовну участь в концерті дня 6. ц. м. Завдяки їх спільному артистичному виступові зібралася на концерті численна і добірна укр. публика, що уможливило Комітетові осягнення чистого доходу в користь вдовиць і сиріт. — За Комітет: Н. Дзеровичева голова, С. Лициняк ова секретарка. 168 1—1

ДОПИСИ.

ГОРОДОК. Марійське Товариство Панночок ім. Св. Княгині Ольги в Городку устроює під проводом о. д-ра Гната Цегельського катех. ґімн. в Городку в неділю дня 18 марта 1928 в салі тов-а „Поміч“ Ювилейну Академію з приводу 40-ліття письменницької діяльности Ольги Кобилянської. Програма богата. Початок точно о год. 7 вечір. Ціни місць: I р 1·50 зол., II р. 1 зол., III р. 75 ґр., стоячі 50 ґр., для шкільної дітвори і військових 25 ґр.

ДЕЛЯТИН. Звертаємо увагу на дві тутешні болячки: Ходить о працю нелітних на тутешніх тартаках і о терор цих тартаків супроти мешканців в справі продажі будівельного матеріялу. По тартаках (головно Кляйна на Горищі і всіх взагалі) працюють нелітні діти за собачу (простіть за слово) заплату. Платять їм за цілоденний труд на морозі і голоді по 80 ґрошів або й нище! Цей визиск фірмою наших робітників страшний. Час положити цему край! Жадаємо знесення праці для нелітних, бо дивитися на це тяжко.

Жадаємо 8-годинного дня праці для робітників! Проч з визиском, що видушує нашому робітникови піт від години 6. рано до години 6. вечір, з неповною годиною на обід! Це страшне! Наші робітники стали білими невільниками в жидівських капіталістів! Геть з визиском по тартаках — так в Делятині, як і на Лузі!

Це пану Інспектору праці в Станиславові до відома.

Всьо дерево з наших прадідних гір, вікові смереки і ялиці, стяті руками визисканого робітника і йогож руками порізані, звезені і заладовані у вози — їде геть в чужину, аж до Африки. А тутешньому місцевому чоловікови жидівські „інтернаціональні“ буржуї не продадуть на жадній тартаку ані одної дошки! Це їх умова — їх страшна для селян і місцевого всього населення спілка. Доки це тріватиме?

Жадаємо: Вільної продажі дерева, по всіх тартаках для місцевого потребуючого населення! Обезпечення робітників на випадок нещастя і на старість! Годі, щоби старі робітники зробивши свою силу по тартаках на міліонерів, на старість пішли з торбами! Або поломивши ноги при стинанню дерева, марне загибали в голоді. Жадаємо справедливости і людського поведення з робітниками!

Примітка. Радо містимо сей допис робітників-католиків і просимо отсим членів нашої орґанізації в Станиславові, щоби звернули увагу тамошного Інспекторату на тяжкі відносини робітництва в Делятині. А нашим робітникам звертаємо скрізь увагу, що лучшу долю можуть осягнути не при помочи всяких руїнницьких „ізмів“, тільки клясовими і становими орґанізаціями, опертими на вірі в Бога і на пошані Церкви, котра освячує і скріпляє справедливу боротьбу від віків.

Фабрика пильників Г. МОНЧИНСЬКИЙ
Львів, вул. Волинська 25., тел. 20-18, стація зал.: Львів-Підзамче. — Приймає **пильники** до **насікання** і замовлення **на нові.** 53 25-25

— **Грабунковий напад в Львові.** До Львова приїхала Ганна Довганик з Зашкова шукати праці. В ринку зазнайомилася з невідомою жінкою, яка обіцяла Довганичці посаду. Коли вже були обі в околиці личаківського цвинтаря, приступив до них якийсь мужчина й по порозумінні з невідомою жінкою, кинувся на Довганичку, побив її до непритомности та ограбив. Довганичка подалася на поліцію й там у слідчому уряді пізнала на світлинах обоїх. Були це Осипа Олексівна й Маріян Левицький. Їх арештовано й Довганичка при конфронтації ствердила, що це вони. Се нехай служить пересторогою для всіх, що приїздять до Львова, щоб не вірили незнакомим.

— **Землетрус у Персії.** У провінції Сістан відчули нагальний землетрус, що знищив кільканацять вулиць міста Небендону. Жертв є до 50 людей.

— **Морози і снігові в Европі.** Лондонська обсерваторія занотувала день 11. ц. м. як найзимнійший в останніх 55 рр. В тих днях були також сильні морози у Франції. В Німеччині від кількох днів морози, в березні небували, та снігові. Найсильніший мороз був в околиці Ковля (— 22 степ.) на Волині.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА“. — Lwów, skr. poczt. ч.11**

ПОШУКУЄТЬСЯ дяка, котрий завівби в парохії музику на дутих інструментах і провадив хор. — Уряд парохіяльний в Плавчі великій, стація Озірна, п. Зборів. 158 3—3

БУДИЛЬНИК „York“ з 3-літною ґарантією. Спеціяльне заступство обняв: **ГУТЕРМАН, Львів, вул. Сикстуська 14.** 164 1—1

Б. оператор клініки проф. Ноймана і Гаєка у Відні
Д-р Л. Александрович
Спеціяліст від недуг ушних, носа, горла і гортані
Львів, ул. Валова 11., тел. 40-75,
118 9-12

Дентист ЯКІВ ИАСС
Львів, вул. Сикстуська ч. 17/II.
Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полягоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. 160 2-5

Дентистично-технічне заведення
Казиміра Цавдерера
ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗИБЛИКЕВИЧА 45.
113 **Полекші в сплатах.** 10—10

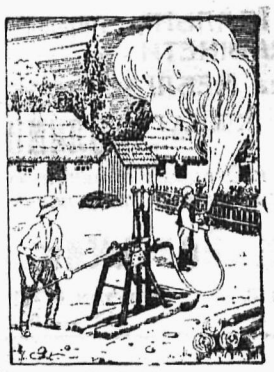

НОВІСТЬ!
ПОМПИ керничні „ПАТЕНТ“
порушувані довільно ручно, мотором, кератом або вітряком. ЛОЖИЩА кулисті. Видатність до 7.000 літр.— 1 год. Гарантія на 5 літ. Вироблює тільки фірма: Підприємство верч керниць інж. **Фр. ДОМІНІК** Львів, вул. 29. листопада ч. 37, тел. 18-55. 52 6—8

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ЩЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-:
найдешевше поручає фірма

„ГОЛЬФ“ ЛЬВІВ, Кілінського 1.

напроти Віденської Кавярні.

167 1—24

Ціни для зареклямування нашого магазину **найнизші.**

КООПЕРАТИВА

„СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ“

В СТАНИСЛАВОВІ

приймає в роспродаж всякі продукти праці священичих родин, вдів і сиріт.

Зголошення і адреси просимо надсилати під адресою:

„СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ“

Станиславів, пасаж Ґартенбергів ч. 18.

155 б. 2—?

РІК ОСНОВАННЯ 1860.

Найстарше у Львові концесіоноване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)

ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**

уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер

ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.

Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельованих і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученім мені керовництві роботами.

154 4 20

РЕВМАТИЗМ, гостець, артретизм, нервоболі, болі мязей, ломання і т. п. недуги лікує Saliment

виробу АПТИКИ

К. АВҐЕНШТЕРНА

ЛЬВІВ, вул. Красіцьких ч. 20.

119 (угол Казимірівської). 9—10

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА

СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ

У ЛЬВОВІ — РИНОК Ч. 32.

ПОРУЧАС

ДОБІРНІ ТОВАРІ ДЛЯ ПАНЬ.
МУЖЕСЬКІ СУКНА.
ПОЛОТНА.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР!

153 ЦІНИ НИЗЬКІ! 3—15

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон

поручає наймодніші

КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, вул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! Вибір великий

138 6-?

Ніодин член кооперативи

„СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ“

в Станиславові

не потребує вже ходити за покупками по місті. Вистарчить лишити у нас замовлення і може спокійно полагоджувати свої урядові справи або відпочивати по далекій подорожі.

Всякі покупки з обсягу церковного культу, релігійного виховання, гардероби та домашних потреб полагоджує безінтересовно наша **Купецька аґенція,** що міститься **в Пасажу Ґартенбергів ч. 18.**

155 а. 2—?

ЦУКРОВІ БУРАКИ

Контрактуємо лише **до 30. березня.**

Хто ще хотівби законтрактувати мусить спішитися!

Жадайте 2-ого числа „ЦУКРОВИКА“, часопису присвяченого цукроварському промислови.

Жадайте наших ілюстрованих цінників насіння, помічних погноїв, машин.

На пересилку залучіть почтовий значок на 25 сот.

Спілка Українських Аґрономів

Львів, вул. Собіського ч. 28.

163 1—1

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: „ОЛЬКА“ ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі“.

116 10—20

Оказія! Нові й уживані МЕБЛІ

спальні, їдальні, поодиноку хатню обстанову на догінних умовах

маґ. меблів, **ГЕРМАН МІНЦЕР,** поручає

165 **ЛЬВІВ, Трибунальська 4.** 1—5

Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ

1-сторонні	від зол.	26·50
2-сторонні	„ „	35·—
в цвіти	„ „	40·—

МАТЕРАЦИ

з морської трави	від зол.	34·50
з волосані	„ „	76·—

Сінники готові . .	від зол.	5·—
Подушки з пера . .	„ „	18·—
Готові пішви . . .	„ „	3·—
„ **простирала** . .	„ „	5·50
„ „ **під ковдри**	„ „	11·50
Вовняні коци . . .	„ „	9·50

ПОЛОТНА, РУЧНИКИ, КИЛИМИ і т. п

найдешевше продає

ФАБРИКА ПОСТЕЛІ

А. ПЕТРУШЕВСЬКИЙ & М. МЛЄКО

Львів, Коральницька 6., тел. 37-72.

Пінники даром. Для шпиталів, пенсіонатів і т. п. ціни офертові. 131 7-10

ОБІДИ з 3-ох страв зол. **1·50**

для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ“ — (давний Людвіґ) — тепер

142 10 24

І. Гайдінґер, ::: **ЛЬВІВ,** ::: **ул. Краківська 7.**

Дуже на часі книжка п. н.

Секти й сектанти.

(Ч. 5. Бібліотеки У. Х. О.)

вже вийшла з друку і продається по ціні 60 сот., з почт. пересилкою 1 зол.

Висилає Адміністрація „Нов і Зорі“.

Виріб ВЗУТТЯ спортового й люксусового. — Спеціяльна робітня репараційна виконує швидко і дешево

І. Мушинський,

ЛЬВІВ, ЯҐАЙЛОНСЬКА 11 в подвірю.

115 **Гел. 25-31.** 9—15

Сорочки, підштанки, ковнірці, краватки, панчохи, скарпетки, рукавички, трикотажі, **кольоратки,** та імпреговані манжети — по найнижчих цінах продає галянтерійна торговля **ШТАЙНБРУХА, Львів, вул. Трибунальська 1.** (угол Ринку). 73 17-20

КИЛИМИ Глинянські

ЗАБАВКИ,
ВИРОБИ ЛОВІЦЬКІ,
КОСМЕТИКИ,
ФІҐУРКИ ҐІПСОВІ.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ

Львів, вул. Коперника 11. Тел. 26-09

ЛЮДВИК ҐЕҐЕДІС

ФІЛІЯ: Килими і кошикарські вироби, Галицька 5. Тел. 30—32.

124 8—10

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - Вироби - солідні - **МАТЕРІЇ на МЕБЛІ** нетріскаючі

ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**

першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше

Лев Матвійовський

Львів, Хорущина 8. **Телєфон 40-11.**

132 7—10

ЗУБИ виробляю по такім **ЦІННИКУ**

1 золот. корона .	18 зол.
1 золот. зуб . .	15 „
1 зуб на кавчуку	2 „
1 репаратура .	3 „

Все з найлучшого матеріялу

РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.

(де кавярня de la Paix).

127 Знижок не уділюю! 15—24

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** -- З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

358 1

Ч. 21 (123). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 22. березня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. || Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Березневий акт як учитель.

Гласъ вопіющаго въ пустыни.

В першім моменті по страшнім ударі 15. III. 1923 здавалося, що сей Божий допуст на Галичан матиме й деякі добрі наслідки: що наше громадянство отямиться, зробить обрахунок політичної совісти, оцінить свої провини і — відбувши покуту — поправиться... Одначе сі сподівання деяких непоправних оптимістів показалися даремними. По короткому збентеженню й шуканню нових шляхів і метод у 1923, наш політичний корабель скоро повернув назад на старе русло самообману, пустомельства і демаґоґії, з тою тільки відміною, що замість одної нетямущої диктатури маємо тепер цілу низку видимих і невидимих диктаторів, які з неменшим успіхом ведуть громадянство і країну від одного нещастя до другого. Ся нова політика навіть не має того сумнівного оправдання, які можна було признати нашому передберезневому проводови: що він кермувався хоч хибними, одначе всетаки *власними*, національними мотивами; натомість тепер керма української політики в Польщі знаходиться в руках чинників не то позакраєвих, а ще до того національно і політично *чужих*.. Значить, своїми, не нашими інтересами руководяться ті руки. Таким способом болюча історична лекція з 15. III. 1923 пройшла досі безкарно. Для помилок і провин з р. 1918—1923 можна знайти зрозуміння, деколи й оправдання: вони сталися в виїмкових, непевних і повних ілюзій часах світового перевороту, в якім не кождому дано орієнтуватися як слід, і сталися при деяких корисних проявах національного життя; одначе для тогож злочинного безголовя, що зоветься нашою політикою після 1923, навіть найбільше вибачливий суддя не всилі знайти яке оправдання. *Останні пять літ нашого життя у Польщі, під політичним оглядом, цілком пропащі.* Наше політичне становище сьогодні богато разів гірше, ніж було пять літ тому. Та склалося так, що „ювилей катастрофи 15-го березня 1923 зійшовся з першою новою кризою, що потрясла нашим бездольним громадянством і відкрила всю безодню його політичної і культурної деморалізації — з виборами до польських законодатних установ; тож просити нам Бога милосердного, щоб із сеї нової кари Божої ми вийшли уздоровлені і щоб почали нову самостійну і творчу добу нашого національного життя.

* * *

Звичайно, тут не місце писати програму сеї нової самостійної і творчої політики. Та одно треба сказати. Зворот повинен початися з докладнішого пізнання самого акту 15. III. 1923. З основного розсліду його протоісторії, генези, а зокрема його змісту. Бо і знайомостю змісту рішення конференції амбасадорів ми не грішимо. Пригадуємо собі, зараз по його виданню знайшлися у нас, і досі не перевелися, політичні „бесервіссри“, що в словах акту „на свою власну відповідальність“ доглянули, якесь буцімто корисне для нас місце: се, мовляв, тілько *умовне* визнання східних границь Польщі.. Одначе така інтерпретація хибна: наведені слова не відносяться до визнання границь конференцією, лише до згадки, що Польща й Росія вже передтим на власну руку, не чекаючи рішення антанти, умовилася щодо границь. Отже аматори близьких нових границь на сході тут не поживляться. Тілько велика війна в силі змінити їх.

Недавно знов-же, з приводу литовсько-польського конфлікту і посередництва в сій справі Союза Народів, чули ми українські голоси, що повторяли за Вальдемарасом: С. Н. анулює рішення конференції амбасадорів; він се і з Галичиною може зробити! Про литовсько-польську справу тут нам байдуже, та щодо галицької або волинської не може бути жадної ілюзії. Рішення конференції амбасадорів з міжнародно-політичного боку цілком празильне. Пригадаймо собі ухвалу С. Н. з поч. 1921 у галицькій саме справі: сказане там було, що не С. Н., тілько якраз конференція амбасадорів антанти компетентна рішати про приналежність Галичини! Отже й у сім напрямі не треба себе дурити.

Та в березневім акті, є дійсно місця, що ними наша позитивна політика може повинна і мусить покористуватися. Щодо Волини, то і без сього акту знаємо, що вона стоїть під опікою трактату про охорону меншин; натомість Галичина має користуватися більшими правами. Сі права близше не означені, одначе й у даній формі не може бути сумніву щодо їх характеру. З акту виходить, що Польща у своїй ноті з 15. III. 1923 зобовязалася, вразі признання її східних меж, завести „автономний режім“ — *національно-територіяльну автономію* — в українській Галичині. Якого обсягу має бути ся автономія, не сказано; напевно можна говорити, що не меншого обсягу ніж та що означена соймовим законом з вересня 1922. Досить, що держави антанти між впровадженням автономного режіму у Галичині і признанням польської суверенности в ній створили політично-правне юнктім. Досі ся умова виконана тілько односторонно і Галичане мають неоспориме право домагатися повного виконання та в тій цілі відкликатися до міжнародних інстанцій...

Найвисша пора, щоб по пяти роках се сталося.

Що-більше. Для нас нема сумніву, що й розмір автономних свобід, що їх має мати Галичина, не передрішений ухвалою конференції амбасадорів. Зокрема *міжнародний статут* з 1919-го р. цілком не анульований сею ухвалою; він і на дальше остає „завішений“ і ще може бути мутатіс мутандіс реактивований. За кождим иншим життєздатним громадянством було-б уже повних пять літ систематичної й енергійної боротьби за реактивування прав, признаних нам 1919-го р.; лише у нас...

Ах, ми вроджені самогубці!

Львів, 11. III. 28. *Літописець.*

Чи Ви вже зібрали всі виборчі відозви видані у Вашім місті й околиці? Коли ще ні, просимо про се подбати і прислати до нашої редакції, бо потому пропадуть і ніде їх не буде.

Огляд сучасного релігійного відродження.

(Від власного кореспондента з Риму).

(І. Л.) Світова війна, якої страшні наслідки ще й тепер всі народи прикро відчувають, має також і то до себе, що вона викликала в людських серцях тугу за Богом, якого світ не хотів раніше признати. На Заході почався замітний зворот на краще. Сильним руслом пливе скрізь реліґійна струя і бажання духовного відновлення та відродження. По всіх західних краях розвинула широку діяльність католицька акція, що просякає у всі ділянки ре ігійного й культурного та економічно-соціяльного життя. Годі вичисляти всього, що зроблено в тій справі навіть по війні, Гляньмо тільки на краї, де пливе сильним руслом католицьке життя.

В Анґлії протестанти густими рядами вертають до кат. Церкви. В Голяндії вже видно, що католики з часом візьмуть перевагу. В Бельґії, Німеччині, Швайцарії, Австрії, Чехословаччині католицька акція сильно розвинена. В Італії й Мадярщині настав для католицького життя незвичайно сильний зріст. Подібно і в інших краях західної та середної Европи. В Франції борються католики за належні їм права, а в далекім Мехіку дають докази геройства за віру. Дуже гарно представляється кат. життя також в полудневій і північній Америці, а в Европі в Португалії, й особливо в Еспанії. Реліґійне відродження в Еспанії почалося ще від часу як Еспанці приняли в себе гостинно прогнаних французьких монахів. Нині має Еспанія дуже багато ревного і високообразованого світського й монашого клиру та богато світських католицьких діячів. Західна Европа видала в останньому часі багато місіонарів, що несуть світло Христової науки в найдальші закутини землі. Знавці реліґійних відносин твердять, що в нових часах ніколи ще не процвітало внутрішне духовне життя в Церкві так як тепер. Численні беатифікаційні і канонізаційні процеси свідчать про це наглядно.

І наш нарід може числити на своє відродження тоді, коли зрозуміє, що правдиве дійсне відродження може дати йому одна лише релігія і дух католицької Церкви. Шукайте царства Божого, а все инше дасться вам. А царство Боже — в нутрі вас, як учив Спаситель.

Катол. преса в Швайцарії. В „Ш. Цукунфт“ ч. 12 читаємо: В Швайцарії виходить 80 катол. часописів, з того 63 в німецькі. 12 у французькій, 4 в італійській і 1 в ретороманській мові. Загальний наклад 284.000 прим. До того треба додати ще 71 парохіяльних орґанів та реліґійно-культурних місячників. Отже 150 катол. періодиків на 1 міліон катол. Швайцарів. Це справді велика культурна сила! А якже у нас на 5 міліонів Українців-католиків у Галичині, на Закарпаттю й на еміґрації? Чи маємо 750 кат. орґанів? Або хоч сему часть?

Політичний огляд.

Виборче побоєвище — Політичний і культурний поступ? — Пасивність 1922 й активність 1928 р. — Боротьба за хліб. — Безпрограмовість при виборах. — Партійний білянс. — Кількість і якість нового заступництва.— Вступний іспит його.

Львів, 18. березня 1928 р.

ВИБОРИ — славаж Тобі, Господи! — минулися. Стоїмо серед побоєвища. Куди не глянь — як по війні: трупи, звалища, кільчасті дроти, зрадливі ґранати, лахміття людської чести... Сімнацять, здається, літ минуло від останніх загальних виборів у Галичині. Тож не диво, що нагромаджена за стілький час мандатова енерґія вибухла з такою живловою силою. Дивишся на всі наслідки її активности, і „думка за думкою роєм налітає“...

Одна питає: Чи ріжниця між виборчою теорією і практикою з 1911 і тою з 1928 р. свідчить корисно про наш політичний і культурний поступ? Таж у межи-часі була світова війна з її великанськими переворотами, була самостійна Україна, самостійна Галичина, національні уряди, власна дипльоматія і т. ін.; все те мусіло нас чогось навчити! Мучить отся влізлива думка і не знаємо, що їй відповісти. Не знайшовши ні одної рисочки в користь останніх виборів, а бачучи тьму плям в їх некористь, зречімся відповіди. Може інші знають красше...

Інша знов думка питає: В 1922 р. підняли Галичане виборчу пасивність до значіння безоглядного обовязку і національного геройства, а виборчу активність проголосили народною зрадою (здається, когось убито за неї); чому пять літ опісля все було навпаки: активність геройством, а пасивність зрадою? І знов, наломивши собі голови, не знаходимо іншого пояснення сеї національно-політичної метаморфози як тільки те: тоді посольський мандат не міг бути жадною принадою, коли в уяві батьків народу мерехтіли всіми красками веселки такі становища як президентів, міністрів, амбасадорів і т. п.: тепер — добро псу муха, тих 900 зл. з додатками. Тверде— скажете — слово; невже ми такі матеріялісти? Нічого дивного, — відповімо — коли половина українських голосів упала на ріжні соціялістичні партії, де доґма про історичний матеріялізм обовязкова... Та жарт на бік. Той жахливий образ, що замкнувся 11. ц. м. може бути пояснений тільки двома мотивами: одним обєктивним — гризнею безліч голодних за обмежену кількість скромних та будь-що-будь вигідних посад, або другим субєктивним — нашою вродженою і невилічимою анархічністю... Признаємося, що не хотячи цілком зневіритися, волимо перше пояснення. Очевидно, сей матеріялізм дуже примітивний, короткозорий, що не збогачує, радше навпаки. Інакше, ми булиб в 1922 р. доглянули, кілько національно-політичних користей давала тоді виборча активність (акт 15. III. 1923 р. бувби напевно виглядав інакше і польське законодавство останніх пяти літ також), а як мало обіцяє вона сьогодні. Висока конюнктура демократизму і парляментаризму в Польщі минула — мабуть безповоротно; ми приходимо запізно, як тілько вже разів в нашій нещасній історії. Was man von der Minute ausgeschlagen, gibt keine Ewigkeit zurück!

З чим, з якими гаслами, з якими програмами ішли наші партії і наші кандидати до виборів? Конкурсове питання для кандидатів до титулу Doctor rerum politicarum. Бо здається, що такої вбогости думок, такої політичної безідейности, які царювали в часі виборчої кампанії, не бувало у нас давно перед війною. В жадній іншій культурній країні не до подумання така виборча метода, якою у нас послугувалися всі партії без виїмку, — метода, що її можна назвати фарисейською: „Дякую Тобі, Боже, що я не такий грішний, як он-той митарь“! Чи в таких обставинах дивно, що така маса українських виборців голосувала на „одинку“? Грізне мементо на будуще!

Партійний білянс по виборах виявляє деякі замітні ознаки. Із старих партій УНДО удержало передове місце, одначе з великими втратами. Помалу та певно йде воно до упадку. Ріжниця у відсотках українських голосів, що їх зібрало воно при виборах до сойму при виїмково корисних умовах у Львові, (близько 55%) і до сенату (57,5%), дуже характеристична і симптоматична: партія стоїть старшим поколінням, молодше від неї відвертається. Кілько в сій переміні політично-біологічної необхідности, а кілько недостаточности в ідеології і проводі партії — се инше питання, що мусить заставити подумати відповідні сфери. Одно вже сьогодні мусить бути устійнене: зайвий раз справдилося на УНДО євангельське слово, що хто мечем воює, від меча гине. Бо нема жадного сумніву, що без УНДО і його орґанів ніколи нашого громадянства не могла-б була заляти та повінь фразерства, демаґоґії і террору, що її свідком були ми сеї зими. — Радикальна, чи як вона тепер зоветься, соціялістично-радикальна партія, отся дивна орґанізація, що з усіх старих партій має найпевніший матеріял, а жадного розумного провод, не лише удержалася, а то видимо скріпилася. Колиб той елемент знайшов нового освіченого ідеолога, талановитого орґанізатора, та колиб відвернувся від досьогочасного соціялістично-радикального агітаційного баґажу, то як партія середнього і заможного селянства малаб вона перед собою ще великі політичні успіхи. – Інші соціялістичні і комуністичні орґанізації — всупереч голошеним раніше страхіттям про „збольщевичення“ українського села — не зібрали більше 1/8 голосів. І сьому тільки радіти. — Неславний, хоч цілком заслужений кінець знайшл УПП. З її погромом ліквідуються останки „диктаторського“ режиму, що тілько лиха стягнув на нашу землю. — Радощі, виявлені в першій хвилі ізза упадку москвофільства (мовляв 6,5% укр. голосів) не цілком оправдані: по-перше, давне москвофільство менше було політичною партією, а більше національним світоглядом; по-друге, політичне москвофільство в ріжних формах і під ріжними фірмами без сумніву зросло, уживаючи притім української мови, а не московської або „язичія“.

Щодо кількости всіх українських заступників з Галичини і Волиня, в польських законодатних установах, то в соймі буде їх 44 (10%), в сенаті 10 (9%), тимчасом як у Польщі живе близько 20% Українців. При сім треба памятати, що укр. соймове заступництво мабуть ніколи не буде виступати як одно політичне тіло; такі великі

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 22 III. 1928. 19

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— „А се як?“

— „Ось так. Десятий Султан Османів умре на львинім столі сидячи. А що він у хвилі смерти своєї оточений буде всіми ознаками влади, то люде і звірята, ґенії й злі духи боятимуться його і слухатимуть, думаючи, що він живий. І ніхто не відважиться, наближитися до Великого Халіфа. А він нікого не закличе, бо буде неживий. І так сидіти-ме, аж поки малий червак не розточить палиці, на якій Великий Султан опирати буде обі руки свої. Тоді разом з розточеним патиком упаде труп Великого Володаря. І смерть його стане відома всім. І пічнеться небувалий нелад в державі Османів. Мішками завяжуть собі шиї аґи і вельможі і настане страшне панування Капу-Кулів[1]). Арпалік[2]) і Пашмаклік[3]) знищать велику скарбницю султанів, а перекупства і злочини як черви розточать силу законів десятого й найбільшого Султана Османів. Ще з того боку моря, з пустинь далеких такі передання приніс мій нарід про десятого й найбільшого Султана Османів.“

По хвилі додав: „А ти, ніжна квітко, не бійся страшного часу Капу-Кулів. Бо предсказано, що хто мати-ме літ більше ніж десять, коли вперве почує сі передання про Сулеймана, той не побачить смерти Десятого Султана. Бо дуже багато морських филь ударить до берегів землі, заки зморщиться молоде обличча Великого Халіфа і як молоко побіліє каре волосся його.“

Учитель Абдуллаг говорив се спокійним голосом. І ні оден нерв не задріжав на його обличчі.

З запертим віддихом слухала Настя старого повіря Турків про їх найбільшого мужа. Немов в екстазі запитала:

— „А не предсказано нічого про жадну з жінок Десятого Султана?“.

— „Все, що призначене, есть і предсказане. Найлюбіща жінка Десятого Султана буде Місафір[4]). Зійде як ясна феджер[5]) у серці Падишаха, а зайде кріваво над царством його. Зробить багато добра і багато лиха в усіх землях Халіфа від тихого Дунаю до Базри і Баґдаду і до камяних могил фараонів! Навіть в царстві мовчання, у страшній пустині, де вік віків чорніє Мекам = Ібрагім[6]), серед жари засвітить чистий ключ водиці за стопою її. Бо дасть їй Аллаг з високого неба велику ласку свою і розум великий. Але шайтан засіє в її серденько — рівно велику гордість...“

В школі невольниць було тихо хоч мак сій. Учитель Абдуллаг відітхнув і говорив дальше:

— „Довго і завзято постом і молитвою буде боротися Велика Султанка зі своїм гріхом, поки не піддасться силі шайтана — у святу ніч Рамазану... І затермосить вихор брамами сераю і вікнами гарему, а в серці султанки зійде гріх гордости. І засміється шайтан у садах султанських і в мармурових палатах Падишаха. А потім кара Божа так певно надійде, як йде пустинею напоєний верблюд. Бо Аллаг людині багато позичає і довго чекає й нічого не дарує, даром не дає...“

Настуня задумалася, але не над жінками Падишаха. Ум її, котрий Річчі зацікавив державними справами, звернув увагу на щось зовсім иньше і вона сказала:

— „Ще одно! Чи не предсказано, що буде дальше з державою Великого Султана?“

— „Все... що призначене... есть і предсказане дрожачою душею віщих людей,“ відповів Абдуллаг. І додав якби з сумом:

(Дальше буде).

---

[1]) Невольники Порти, яничари й сінаги, солдатеска.
[2]) „Гріш на ячмінь“ з доходів державних дібр.
[3]) Т. зв. „Гріш заслони“, уділований султанським жінкам і одалискам.
[4]) Слово двоякого значіння: „Гість, чужинка“ і „Дуже шанована“.
[5]) Ранна зоря й утренна молитва.
[6]) Т. зв. чорний камінь Авраама, після передання ужитий на фундамент найсвятішої святині мусулман серед арабської пустині.

ріжниці партійні, програмові і світоглядові панують між ними. В сих обставинах увага українського громадянства слідитиме головно поведінку й успіхи заступників двох партій: УНДО й УСРП. Перших у соймі буде 25, других 9; у сенаті 9 і 1. З боку першої партії вже були заклики до створення спільної фракції з тих елементів. Чи се після зажертих боїв за мандати можливе, треба сумніватися. Ми певні також, що й ундівські посли-священики добре подумають й умовлять евентуальну свою згоду на спільну тактику з тими, що всю свою політичну мудрість виявили в протицерковній лайці...

А тепер питання дуже недискретне: Як представляється нова репрезентація під оглядом якости? Про сенатську говорити не приходиться: де на 10 людей є такі кваліфіковані одиниці, як Дицикевич, Горбачевський і Макух, там критика згори складає зброю і заявляє повне довіря до сього заступства, — очевидно, коли 9% сенату може мати який голос. Щодо соймових послів, то тут про таке довіря наперед не може бути бесіди. Вони мусять його щотілько здобувати своєю діяльністю, не тільки щоб оправдати свій вибір (кандидували не особи, а партійні листи!), а й щоб розвіяти ті гори скептицизму, з якими політично свідомі кола проводять їх на парляментарну арену.

Вступний іспит чекає нашу парляментарну репрезентацію зараз у перших днях її чинностей. Від його вдатности залежатиме багато, може й уся вартість виборів. Партійні установи вже ломлять собі голови над початковими заявами, чи як вони чомусь — по австрійській спадщині — зовуться державно - правними застереженнями. Правду сказати, можна дуже боятися тих заяв. В безконечній масі їх, яку випродукували наші політики протягом останніх десяти років, не знаємо, чи є хоч одна розумна, доцільна і корисна; знаємо натомість, що безглуздих, пустих і шкідливих неначе піску... Зокрема мусить перестрашувати перспектива, що фатальна заява української репрезентації в минулому соймі з 1922, може бути – без огляду на основну зміну ситуації — повторена, а з нею може зачатися нових пять літ української безплодної демонстративної „політики“ в Польщі.

СОЙМ. Гол. виб. комісія оповістила отсей склад сойму: Л. ч. 1 (бльок співпраці з урядом) — 125 послів (102 з округів + 23 з державної листи); ч. 2. (ППС.) 64 (52 + 12); ч. 3 Визволене“ 41 (34 + 7); ч. 7 (Нац. роб. партія-НПР) 11 (9 + 2); ч. 8 (Сельроб правиця) 4 (з окр.); ч. 10 (Хлопський Союз) 25 (21 + 4); ч. 13 (комуністи — роб. сел. єдність“) 5 (з окр.); ч. 12 (звйонзек людови) 3 (з окр.); ч. 17 (сіоністи) 6 (з окр.); ч. 18 (бльок нац. менш.) 55 (45+10); ч. 19 (сельроб лівиця) 3 (з окр.); ч. 20 (москвофіли) 1 (з окр.); ч. 21 (Нац. держ. бльок праці) 4 (з окр.); ч. 22 (укр. соц. бльок-радикали) 9 (8 + 1); ч. 24 (Кат. нар. бльок-вшехполяки) 38 (31+7); ч. 25 (бльок Пяста і христ. демокр.) 34 (28 + 6); ч. 26 (УПП) 1 (з окр.); ч. 30 (кат. союз зах. воєвідств) 3 (з окр.); ріжні листи 12 (з окр.). Всего 444 послів (372 з округів + 72 з держ. ліст).

Уже зарисовується конфлікт правительства зі соймом. „Роботнік“ пише, що всі ліві уґрупування рішені виступити проти кандидатури віцепрем. Бартля на маршалка сойму. Та правительственні круги звертають увагу лівим уґрупуванням, що невибір віцепрем. Бартля на маршалка сойму доведе до першого конфлікту між соймом і правительством, що може унеможливити існування сойму. Тимбільше, що соймові угрупування не можуть тепер виступити з кличем „розвязання сойму“, бо „нема матерялів“ до переведеня нових виборів. У звязи з цим є теж чутки, що представники Стронніцтва Хлопского й „Визволеня“, хоч у першому голосуванні постановлять ліву кандидатуру, то в другому віддадуть білі картки. „Роботнік“ заявляє, що П.П.С. не голосуватиме за віцепр. Бартлем та не візьме участи в торжествах із нагоди іменин марш. Пілсудського з причини численних арештувань членів П. П. С.

РАД. СОЮЗ. „Дбають“ про Україну делеґати торговельної фльоти СРСР, бо закупили в Анґлії для Господарської Ради України такий нездалий перевозовий корабель (Дніпро), що його зараз треба було направляти. Корабель коштував 450.000 рублів, а направа 50.000 руб. Президія укр. Ради Господарства звернулася до союзної найвищої Ради Госп. в Москві з зажаленням на делеґатів у Льондоні.

НІМЕЧЧИНА. Зірвання торговельних переговорів з СРСР. Німецька Рада міністрів рішила перервати торговельно-економічні переговори з Радянським Союзом на знак протесту проти арештування німецьких інжинєрів у Донецькім басейні. Про се повідомив 15 с. м. Штреземан рад. посла Крестинського і заявив, що німецький уряд жадає: повідомити його про місце заключення арештованих, дати змогу порозуміння з ними, подати в чім їх обжаловують та які були мотиви арештувань. Крештинський у відповіди заявив, що не знає докладно сеї справи.

РОМУНІЯ. В справі земельної реформи на Буковині радила ц. м. в Чернівцях окрема конференція. До осени ц. р. зем. реформа на Буковині має бути остаточно переведена.

ЯПОНІЯ. Большевицька аґітація. Посла СРСР в Токіо обвинюють японські часописи за те, що при останніх парляментарних виборах фінансував ліві партії. В тій справі буде в парляменті інтерпеляція. (І туди пливуть гроші, витиснені з України!).

Варшавська преса про вибори.

„Ґазета Варшавська в статті „Хто переміг?“ пише, що не перемогла партія. Хоч Бльок Співпраці з Правительством одержав найбільше голосів, та не можна вважати цего перемогою в парляментарному змислі. Бо не тільки що цей бльок не матиме більшости в соймі, але й не знати, чи вдасться йому з другими партіями утворити соймову більшість. Коли говорити про перемогу, то передусім переміг радикалізм суспільний і політичний.

„Варшавянка“ теж стверджує, що представництво пересунулося значно на ліво, однак зазначує що повстання правительственної ґрупи в соймі може мати корисні наслідки.

„Курєр Варшавські“ стверджує теж радикалізацію польського населення й зазначує, що вибори ствердили це аритметично. Це не спинить лівої ні правої санації від дальших виступів проти поміркованого католицького й народнього табору, однак ця постійна тактична диверзія не зменьшить строгости осуду історії, що перед ним ці люде колись виправдуватимуть із насії розбивання живел спокійних, статочних, значиться правдиво державницьких.

„Епока“ зазначує, що перемога одинки перейшла всі сподівання. Край висказався за політикою марш. Пілсудського. Найбільше тішить „Епоку“ перемога на південних і східних окраїнах. Це буцім то доказ, що іншоплемінне населення в більшости опамяталося й віднеслося з довірям до правительства. *В Галичині перемога правительства є заразом перемогою польскости.*

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Католики в Софії. (КАП.). В столиці Болґарії є загалом 6.500 католиків; 5.500 латинників і біля 1.000 гр.-кат. Для пропаґанди катол. ідей утворено в 1920 р. товариство „Добра Печата“ (Добра Преса), котре видає календар „Св. Кирилла і Методія“, тижневик „Істіна“ (Правда) і брошури полемічно-апольоґетичного характеру.

Семий нац. Евхар. Конґрес. (і. л.) В Парижі відбувається тепер семий з ряду національний Евхар. Конґрес. Коли ми чогось подібного дочекаємося?

Зі св. Конґреґації Обрядів. (і. л.) Дня 31. І. ц. р. відбулося ґенеральне засідання Конґреґації в присутности св. Вітця в справі беатифікації і канонізації Єлисавети Канорі Мора з Риму, що як мати родини перевела праведно життя зберігаючи правила третього Чина босих Тринітарів.

Знищення памятника Христа (КАП). Збольшевичені мехіканські робітники розсадили динамітом величавий памятник Христа Царя, що його вірні поставили ще в 1920 р. на шпилю гори Черо дель Кубілєте в горах Ґванахуато.

Молитва в школах. (КАП.) Архиепископ виленський видав розпорядження оо. катехитам, щоби шкільна дітвора обовязково відмовляла перед наукою спільну молитву. Катехити мають також подбати, щоби в неділі та свята молодь брала участь у Богослуженню.

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

„POLAK KATOLIK“ ч. 75) дає оцінку виступу т. зв. „Зесполу сту“, котрі опанували тепер „Слово Польске“, б. орґан ендеків від 27 літ. Невдача ендеків при останніх виборах, се на думку „П. К.“ тільки притока до зірвання з ендеками (З. Л. Н.): Дальшу і глибшу причину подає само „Сл. Польске”, кажучи, „рух демократично-народови... цілком загубився в клєрикальнім переулку контрреволюційного леґітимізму“. „Зеспул сту“ оповістив уже декларацію, де найвищою метою ставить собі „добро батьківщини“ і народу“. На се „П. К.“:

Як знаємо, ся засада наскрізь поганська і вповні незгідна з наукою Церкви і кат. етикою. Найвищою моральною ідеєю і найвищою нашою метою є Бог. Добро Батьківщини мусить бути підпорядковане Божому законови й моральному добру. Не любов народу є жерелом любови Бога і ближнього, але навпаки... Не з любови народу випливає любов Бога, але з любови Бога родиться правдива любов Батьківщини і народу.

В декларації „Зесполу сту“ є такі слова: Признаючи христіянську релиґію й інституцію Католицької Церкви як нерозривно звязані з національною польською культурою, *бажаємо поглиблення* релиґійних почувань і піднесення христіянської моралі в суспільности. На се питає „П. К.“.:

Чи головним і основним товчком і мотивом до праці над поглибленням релиґійних почувань і піднесенням христ. моралі в суспільности має бути для нас обставина, що христ. релиґія й інституція Церкви нерозривно звязані... з національною польською культурою? Такий товчок і такий мотив можуть випливати тільки з утилітаристичного і шовіністичного становища до релиґії.

„PREUSSISCHE KREUZZEITUNG“ орґан нім. націоналістів в дописі свого варшавського кореспондента пише, що німецькі посли в новім польськім соймі за жадну ціну не прилучатсся до тих партій, котрі схочуть вести „опозицію для опозиції“. Невдача польських правих партій має значіння для польсько-німецьких взаємин, бо праві партії були проти порозуміння Варшави з Берліном. На думку кореспондента, польський уряд має признати німецькій меншости широку культурну автономію, крім того приготовляє цілий ряд важних реформ.

ДОПИСИ.

ВІДЕНЬ. Заходом Ювілейного Комітету при Укр. Акад. Т-ві „Січ“ у Відні відбудеться з приводу 60-літніх роковин заснування українського академічного т-ва „Січ“ у Відні дня 25. березня 1928 р., у великій салі „Ingenieur- und Architektenverein“-у в І-ім окрузі при Eschenbachg sse 9. Ювілейна-Академія-Концерт. В програму свята входять реферати й музичні та вокальні точки при співучасти Високоповажаних: п-ни Скраби, проф. Б. Бережницького, п. Савки, тов. М. Занька і хору Акад. Т-ва „Січ“. Фортепяновий супровід: п-на М. Левицька. Початок о гоо. 8-ій вечером. Привітні письма слати на адресу Ювілейного Комітету Укр. Акад. Т-ва „Січ“, Wien, XVIII., Theresiengasse 15. — (Як дввідуємось, то б. члени від. „Січи“ дуже слабо відгукнулися досі на її зазив, щоб помогти морально й матеріяльно видати її ювилейний збірник. Во істину люде на становищах інакше дбають в інщих суспільностях про такі справи! Але — як дбаємо так маємо! Якби хоч що другий з б. Січовиків післав у листі 5 або 10 зол. свому товариству з молодечих літ, то ювилейний альманах мігби скоро побачити світ. А так хто знає, чи побачить, хоч живуть іще тисячі сецесіоністів з львівського університету, б. членів „Січи“! Чи можливе се в якій небудь культурній суспільности на всіх 5 континентах, щоб не відгукнулася бодай сотка б. членів студ. орґанізації на такий зазив?! А у нас можливе! Та суспільність, котра не памятає про свою молодь, не має потому права дивуватися, коли з її молоді робиться не те, що повинно: бож родом кури чубаті. Про спеціяльну вагу студ. орґанізацій писали ми передовицю з приводу ювилею „Січи“ в 3. ч. „Нової Зорі“ з 19. січня. Тут ще раз пригадаємо б. членам „Січи“ їх два невеличкі обовязки: 1) післати хоч малу квоту на видання альманаха. 2) Написати якнайкоротші спомини зі свого студ. життя (на 2-3 ст. друку) — Ред.

СТАНИСЛАВІВ. (Орґанізація укр. купців і ремісників). Незалежно від заснованого у Львові товариства „Ощадність“, що ширить більше теоретично думку ощадности серед нашого громадянства, українські купці й ремісники у Станиславові переводять ту думку ділом уже від кількох літ. Тому, що форма їх щадничої орґанізації показалася практичною, подаємо успіхи укр. купців і ремісників у Станиславові ширшому загалови як прекрасний приклад самопомочі й ощадности.

Перед трома роками зійшлося тут 12 купців і ремісників та заложили собі спілку до закупна спільного дому в Станиславові. Щоб ту ціль осягнути, зобовязалися спільники складати що тижня по 15 зол. на руки вибраного скарбника, що веде касу не даром, а за невелику заплату. Спільники сходяться що неділі, щоби зложити вкладку 15 зл. найдальше до 12 год. в полудне, бо за недодержання зобовязання платиться кару у відсотках проволоки до загального майна. При тій нагоді обговорюють і вирішують справи спілки та — що дуже важне — інформуються про укладини - конюнктуру у станових справах.

Зложені вкладки наміщується в українській міщанській касі. Скарбник має право давати позички лише членам спілки до висоти уділу спільника без поруки. На позички ви ні від паю спільника має бути зложений вексель з відповідною порукою.

Ся устна спілка списана для памяти в формі протоколу. Скарбник має повновласть заступати п ред судом спілку своїм іменем. Число спілки обмежене до 12 осіб. Спільник може зі спілки виступити і відобрати свій уділ з наростом. Уділ кождого спільника виносив з кінцем 1927 р. по 3700 зл.

Побіч сеї старшої і сильнійшої спілки заснували другі, слабші, купці і ремісники перед роком другу спілку, в якій уділ виносить 10 зол. Час минає скоро і коли дбається про правильність вкладки, то розмірно значні квоти громадяться майже незамітно. З кінцем 1927 р виносив уділ кождого спільника в тій другій спілці по 700 зол.

Учасники спілки користають без перепон зі спільного майна. Поміч спілки при теперішній недостачі кредиту в касах дає їм можність удержувати і розвивати власні варстати праці.

Спілки ті побільшують своє майно скоро, а їх практичність для спільників лежить у свого рода примусовій ощадности та призвичаюванню членів до правильности в ощадности.

Такі спілки повинні люде закладати не лише по містах, але й по селах для ширення ощадности і кредитової самопомочи, Вони можуть відтак при збільшенім фонді перемінитися в позичкові каси. Гроші належалоби складати в місцевій кооперативі.

Практичні поради може подати п. Северин Снігурович, купець у Станиславові.

На зразок спілки в Станиславові повстала вже така спілка в Самборі, — а в Надвірній має повстати.

Спільники в Самборі зложили відразу по 30 долярів ам. і що тижня складають по 10 зол. на будову свого дому в Самборі. (Л. Тк.).

НОВИНКИ.

— **Летунська катастрофа.** На янівських оболонях під Львовом стартував військовий літак. Нагло, коли літак був уже над Жовквою, вибухла бензина й полумя в млі ока обхопило ке манича. Вскорі обхопило й увесь літак і він упав під Жовквою на полях оо. Василіян. З під розторощеноіо літака добули неживого вже керманича Шидловського а важко раненого підпор. Керножицького.

— **Убивство свідка в процесі „Громади“.** В Вильні вбив яки сь Пекарський прокураторського свідка Гурина, б. комуніста, шо давн ше сидів у білостоцькій тюрмі.

Реформа податкової системи в Польщі. Міністерство фінансів приступило до устійнення реформ податкової системи в Польщ. Праці в цему напрямі ведуться в приспішеному темпі, щоб сойм міг зайнятися цими проєктами ще в цему році.

В Українсько-Науковім Інституті в Берліні 16. ц. м. відбувся виклад українською мовох д-ра Д. Олянчина на тему: Український фільософ Г. С. Сковорода як педаґоґ.

Жертви на потерпівших від повені.

(Прислані до Адм. „Нової Зорі“.)

1) о. Кубаєвич — Чортків, діти шкіл нар. (приготівка) — дітям зол. 6·52; 2) Місцевий Комітет — Сокаль зол. 300·30; 3) Діти села Дорожева — голодним дітям зол. 3·00.

Дар Просвіті

1) о. Жарий Василь — Переволока, збірка и парох. зол. 56·00.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА“, — Lwów, skr. poczt. ч. 11**

ПЕРСТЕНЦІ 14-каратове золото від 8 зол. **ҐУТЕРМАН, Сикстуська 14.** 164 б 1 1

Важне для П. Т. Духовенства і Читалень! **Євангелія** служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і на час переплетня **П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28. . поверх.** 149 4-?

ОБІДИ з 3-ох страв зол. **1·50** для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ“ — (давний Людвіґ) — тепер 142 11 24
І. Гайдінґер, ::: ЛЬВІВ, ::: ул. Краківська 7..

Оказія! Нові й уживані **МЕБЛІ** спальні, їдальні, поодиноку хатню обстанову на догіних умовах маґ. меблів, **ГЕРМАН МІНЦЕР,** поручає
165 . **ЛЬВІВ, Трибунальська 4.** 2—5

РІК ОСНОВАННЯ 1860.

Найстарше у Львові концесіоноване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)

ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**

уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер

ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.

Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства. Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, белькованих і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученім мені керовництві роботами.
154 5 20

ВИНА краєві і заграничні
:: поручає по конкуренційних цінах ::
168 **ГУРТІВНЯ ВИН** 1—4
ЖИГМОНТ ВАЙС, Львів, Скарбківська 4. (в пивниці).

Сорочки, підштанки, ковнірці, краватки, панчохи, скарпетки, рукавички, трикотажі, **кольоратки,** та імпреґновані маншети — по найнижчих цінах продає ґалянтерійна торговля **ШТАЙНБРУХА, Львів, вул. Трибунальська 1.** (угол Ринку). 73 18-20

ЗУБИ виробляю по такім **ЦІННИКУ**

1 золот. корона	18	зол.
1 золот. зуб	15	„
1 зуб на кавчуку	2	„
1 репаратура	3	„

Все з найлучшого матеріялу
РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.
(де каварня de la aix).
127 Знижок не уділюю! 16—24

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-: найдешевше поручає фірма „ҐОЛЬФ“ ЛЬВІВ, Кілінського 1. напроти Віденської Каварні.
167 2—24
Ціни для зареклямовання нашого маґазину **найнизші.**

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10

Ч. 22 (124). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, неділя, 25. березня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. ||| Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

За автономію українських земель при Польщі.

(З приводу відкриття нового сойму).

Позавтра вперше збирається другий сойм РП., вибраний на основі конституції з 1921-го р. Під ріжними оглядами він буде ріжнитися від свойого попередника. І своїм значінням, політичними умовинами праці, партійною структурою та вкінці — що для нас найважніше — иншим національним складом своїх членів. Отсе вперше обі законодатні установи Польщі матимуть заступників всіх головних частин української людности, головно галицької. Отся обставина ще більше причинить новому соймови історичного характеру.

Бо що він мабуть буде історичний, себто що сей сойм творитиме зворотний пункт в історії Польщі, се передсказують ріжні знаки на землі й на небі. В якім напрямі зворот — ніхто сьогодні не скаже напевно, хиба те одно, що досьогочасна конституція буде у найблизшім часі змінена.

Українська людність не стане згори ставати в обороні конституційної мудрости з 17. III. 1921. Не стане з ріжних причин, а передусім з сеї, що той закон був початий і довершений без участи репрезентації українського народу, навіть без такої фраґментарної, яка була в минулім соймі. Громадянин англосаксонської раси або хочби самої тілько культури мав би супроти такої конституції, у виробленню якої він участи цілком не брав, тілько один принцип: непризнавання. На жаль, українці не можуть позволити собі на такий люксус політичної зрілости. Вони, як їхній національний канон велить, спізнилися — на цілих пять літ. В 1922-ім р. можна було ще, не без виглядів на якийсь позитивний успіх, опротестовувати сю шиту без нас конституцію; та сьогодні — такий протест був би спізненою донкішотерією. Конституція з 1921 і так уже в аґонії. І коли українська політика хоче направити свою незавидну славу, мусить усю увагу присвятити новій грядущій конституції, — все одно, чи вона вродиться через парляментарні органи, чи шляхом урядової операції.

Який конституційний принцип мусять заступати українські посли? Для Українця не може бути ні двох думок, ні дискусії, що всякий конституційний централізм мусить бути згори виключений. Сучасна Польща, ні під оглядом географічним, ні етнографічним і культурнім, ні господарським, не є одностайною територією і не може бути зорганізована як одноцільна сцентралізована держава. Зокрема південно-східна полоса між Припетю і Карпатами творить безсумнівну географічну, історичну, племінну, господарську і культурну окремішність і єдність, яка не може увійти у політичну схему, придуману для инших частин Польщі. Отся галицько-волинська область мусить одержати свій окремий політичний статут, по якому як найширший обсяг законодавства, політичної й господарської адміністрації, судівництва, справ віроісповідних та освітних належати має до місцевого сойму, уряду й установ, обмежуючи тим самим компетенцію центральних польських властей законодатних і виконавчих до докладно означених спільних справ. Зразків такої територіяльної автономії і розмежування компетенцій дає минула і сучасна політична практика в ріжних державах на вибір.

Не сумніваємося, що нова українська репрезентація в найблизшім уже часі виробить і внесе до сойму відповідний проект закону в сьому напрямі та зробить усе можливе, щоб приєднати для нього не лише урядові сфери, а й иншомовних репрезентантів українських земель у соймі та сенаті. Звичайно, можна і треба сподіватися, що справа основної зміни конституції затягнеться на довгий час і що спершу прийде до частинної реформи її, тому українська репрезентація, незалежно від своєї головної акції в напрямі повної автономії всіх українських земель при Польщі, зараз з самого початку своєї діяльности з цілою рішучістю буде домагатися негайного виконання закону з 26. IX. 1922 про автономію теперішніх воєвідств: львівського, тернопільського і станиславівського. Се можна буде осягнути вже при першій нагоді, коли треба буде т. зв. кваліфікованої більшости. Приміром, на заповіджуваний вже закон про поширення влади президента держави треба згоди 2/3 послів; без Українців ледве се можливо. А в тім, у сій справі українські посли будуть мати за собою не лише неоспориму повагу формального польського закону, а й увесь авторитет міжнароднього права й тих установ, що стоять на сторожі його. Бо, як знаємо, виконання названого закону було політичною передумовою ухвали конференції амбасадорів з 15. III. 1923.

Головні постанови

закону з 26-го вересня 1922 про основи загальної воєвідської самоуправи, зокрема воєвідств: львівського, тернопільського і станиславівського (Д. З. Р. П., 1922, ч. 90)

Закон обіймає два розділи: I. загальні норми воєвідської самоуправи, II. спеціяльні постанови про автономію трьох галицьких воєвідств. З першого розділу важний для нас тілько арт. 4, по якому Сойм РП. ухвалює виборчу ординацію до воєвідських соймиків. Другий розділ складається з 19 артикулів (9—27), зміст яких пересічному українському громадянинові цілком незнаний, тому подаємо тут найважніше з них.

Наперед достойне уваги те, що коли для всіх инших воєвідств Польщі (окрім шлеського) потрібно ще окремого державного закону про обсяг самоуправи, то щодо воєвідств львівського, тернопільського і станиславівського той обсяг вже докладно означений, при чому певну частину буквально перебрано—очевидно, на домаґання або для приєднання держав антанти — з проекту міжнароднього статута 1919-го р. Той обсяг (арт. 9) обіймає: 1) віроісповідні справи; 2) публичну освіту, окрім університетського шкільництва; 3) публичну добродійність; 4) санітарні справи; 5) будівельні справи, дороги воєвідські, повітові і громадські, місцеві залізниці; 6) справи земельні (окрім реформи) і хліборобської культури; 7) підпирання торгівлі і промислу; 8) прикладання державного законодавства про регуляції рік, меліорації ґрунтів і водні сили; 9) прикладання державного законодавства про орґанізацію й заряд громад і повітів; 10) буджет доходів і видатків самоуправи і замкнення рахунків; 11) инші справи, що їх перекаже сойм РП.

Законодатна власть у воєвідствах належить до соймиків, з котрих кожний складається з двох курій: української і польської (чи загальної). Обі курії радять окремо, порозуміваються у справах спільних (арт. 10). Львівський соймик складається з 100 послів, по 50 на курію; инші два по 60 послів, по 30 на курію (арт. 12). На потреби самоуправи сойм визначає квоту, відповідну до видатків на згадані вище цілі в инших воєвідствах і відповідно до кількости населення даного укр. воєвідства (арт. 13).

На потреби тілько одної курії йдуть доходи з додатків до податків накладаних на людність відносної курії (арт. 14). Се значить, що такі видатки, як на школу, церкву, освіту і науку покривається з доходів податкових самих українців і самих поляків.

Людність тих трьох воєвідств ділиться на два катастри, український і польський; основи його означить окремий закон (арт. 17).

Виконавча самоуправна власть належить до воєвідського виділу, зложеного з воєводи, чи там його заступника, та 12 членів і 12 заступників: 8 членів і 8 заступників вибирає соймик, решту іменує воєвода (арт. 18). Виділ ділиться на дві секції, українську і польську вони урядують окремо, порозуміваються у спільних справах (арт. 19). При виділах в міру потреби системізується віповідна кількість автономічних урядників з обох народностей. І взагалі у всіх державних урядах на терені сих воєвідств мусить бути відповідна кількість урядників української народности. Так само в центральних властях у Варшаві, іменно в ресортах шкільнім і віроісповіднім (арт. 20).

На терені галицьких воєвідств не вільно вести кольонізаційної акції ізо вні (арт. 21).

Внутрішня урядова мова державних урядів і судів буде польська; зверхня українська і польська. Самоуправні власти самі визначують свою внутрішню мову (арт. 22). В практиці перше значитиме поворот до австрійських приписів, друге—позволить завести українську внутрішню урядову мову в укр. курії соймику, в укр. секції виділу, у всіх укр. школах і громадах.

Сойм РП. ухвалить утворення українського університету і обезпечить його матеріяльно; він підлягатиме міністерству освіти (арт. 24).

Всі воєвідські закони і всі урядові розпорядки оголошуються в обох мовах; державні закони мають бути перекладані на українську мову (арт. 25).

Воєвідська самоуправа й український університет мають бути зреалізовані до двох років від дня опублікування сього закону (арт. 26 і 27).

Прочитавши вище наведені постанови, кождий тямущий громадянин ясно зрозуміє ріжницю між сучасним станом і тим, який був би в разі цведення того закону, та певно пожалує, що вже третій рік минає, як він мав бути зреалізований. Хто тому винен?

Наша суспільність скоро може діждатися українського католицького дневника, коли священики і поважні міряне не одинцем, але зорґанізованим способом заявлять у ліпших фірмах всіх галицьких міст, що будуть дальше постійно в них купувати; коли ті будуть давати свої постійні річні анонси до „Нової Зорі". Тоді наш орґан буде поставлений на европейську, столичну стопу і передплата його може бути дуже низька. До сего треба тільки Вашої ін ціятиви й постанови: не змагати до сього одинцем, тільки групами, але змагати витревало.

АВТОРИТЕТ А ВІЗАНТІЙСТВО.

(Стаття надіслана з кругів Духовенства).

Оборонці візантійства трактують сю справу тільки поверховно і субєктивно, подаючи факти без основних доказів, або тільки голословні фрази без реального змісту. Навіть страшать латинізацією або випародовленням на випадок понехання візантійства, як се підсував о. Костельник в „Ділі" (ч. 15. 22. І. 1928). Але вони не відкривають цілої і повної сути візантійства, як також — розуміється — не відкривають усього лиха, яке у візантійстві міститься. Тому отже, щоб сю справу трактувати обєктивно й основно, належить дійти до самого жерела, з котрого випливає візантійство, як також пізнати основи і принціпи, на котрих воно спирається. Відтак виказати на конкретних прикладах його погубні наслідки безпосередно на полі церковно-релігійнім і посередно на обставинах державні, національні і суспільні.

В отсій статті хочу вказати на найголовнійше жерело і перший головний принціп візантійства, а іменно, що візантійство виходить з неґації, руїни правного і слушного авторитету і вслід за тим провадить до анархії або рабства. Щоб се доказати, треба перше пізнати, що таке Авторитет, в чім його вага і хосен.

I.

Один є тільки **абсолютний** і необхідний Авторитет. Се від нікого незалежний Бог, бо Бог є, котрий є, а всьо инше, що є, має істнування від Бога і йому підчинене. Всякий инший авторитет на землі має остільки вагу і значіння, оскільки в більшім або меншім степені відбиває на собі авторитет божий по позитивним або природним правам божим, як також установам людським, непротивним правам божим. З того виходить, що всякий правний і слушний авторитет на землі мусить бути ушанований і респектований тими, котрі йому підчинені, бо шануючи правний і справедливий авторитет людський, признаємо і шануємо посередно авторитет божий.

Поминувши однак цей мотив надприродний, також хосен і добро власне підчинених вимагає признання і пошани дотичного правдивого авторитету.

Для пояснення возьмім корабель на морі*). Для керманича сего корабля авторитетом є море. Він мусить респектувати всі домагання моря і до них приміпитися, якщо хоче плисти по морю й осягнути свою ціль. В противнім случаю він розторощиться і потоне. Подібно річ мається з людським авторитетом. В родині батько се авторитет по природним правам божим. Тому він мусить бути шанований і слуханий. На ушанованню і підчиненню сему авторитетови опирається також добро і хосен усеї родини і поодиноких її членів. Те саме треба сказати також про ширші суспільности як: громада, правні стоваришення, держава. Тут лад, орґанізація, хосенна праця і поступ залежить від ушанования, респектування й послуху авторитетови.

Підчинення правному і слушному авторитетови людському зовсім не противиться достоїнству підчинених, бо се підчинення є посередним підчиненням абсолютному авторитетови божому. А служити Богу, котрому всьо підчинене, не є пониженням. Сего домагається розум, правда і справедливість. Рівнож підчинення божому авторитетови і всякому правному авторитетови людському зовсім не нарушує людської свободи, бо суть і вартість свободи не лежить у тім, щоб можна свобідно робити добро і зло, (се є надужиття свободи), але в тім, щоб добровільно і свобідно рішатися до ділання того, що добре, а понехання того, що зле і грішне.

Так отже з розуму і переконання, з совісти і віри, признання, ушанования і підчинення правному і слушному авторитетови людському ні не противиться достоїнству людському, ні не нарушує людської свободи. Тільки сліпе і нерозумне підчинення є понижаючим рабством.

Ніхто з людей не може бути найвищим і абсолютним авторитетом ані для себе самого, ані для других, бо таким авторитетом є тільки Бог. І тому кождий людський авторитет навіть правний і слушний, є тільки зглядний. Низший підчинений вишому, той знов ще вишому, вкінци найвишому, авторитетови божому.

*) Theologisch - praktische Quartalschrift -- Linz.

II.

Подавши загальне пояснення авторитету, пригляньмося тепер, як стоїть справа авторитету катол. Церкви, а відтак східної Церкви. — Зпоміж всіх авторитетів на землі найвишим авторитетом є катол. Церква. На ній найяснійше витиснене знамя і печать авторитету божого, вона наділена безпосередно найвишою властю божою. Ісус Христос воплочений Бог сказав до Апостолів і учеників та їх наслідків: Дана мені всяка власть на небі і на землі, йдіть і научайте всі народи. Як мене послав Отець, так я посилаю вас. Хто вас слухає, мене слухає. Хто вас відкидає, мене відкидає. А хто мене відкидає, відкидає Отця, котрий мене послав. Одному знова з Апостолів с. є св. Петру дав найвишу, монархічну власть так, що рішення його на землі буде мати значіння також на небі. Йому також поручив Ісус Христос найвишу власть управляти цілою Церквою словами: Паси вівці мої, паси ягнята мої. Ся власть дана св. Петру треває дальше в кожнім його наслідніку Епископі Римськім с. є Папі.

Католицька Церква одідичивши сей авторитет від Ісуса Христа, берегла його і береже, боронила і боронить всіми зусиллями по всі часи. В тім береженню свого авторитету вона заєдно мала і має перед очима як взір самого свого основателя й обручника Ісуса Христа, котрий як воплочений Бог станув на становищі божого авторитету і витревав аж до кінця серед найтруднійших обставин і найбільших противностей. Ніяких уступок, ніяких компромісів у него не було. За сей авторитет принявся мук, взяв на себе хрест, повис на хресті й умер як найвишший взір жертви і любови.

Те саме становище заховала й католицька Церква. Вже Апостоли серед всяких погроз, замикані у вязници, биті палицями, не далися відклонити від правного авторитету говорячи, що належить більше слухати Бога ніж людей. В слідуючих часах мужі Апостольські, святі Отці Церкви й Епископи зводили бій за авторитет Церкви, як прим. Св. Василій на Сході, св. Амврозій на Заході. А провід в тій борбі вели і ведуть по всі часи Папи, як свідчить історія Церкви. Католицька Церква на основі свого авторитету ідеально зорґанізована, бо орґанізація її опирається на божій основі. Устрій її монархічний і то абсолютний, бо Папа не є відповідальний перед Собором чи якимнебудь иншим авторитетом земським. Сей устрій по части також конституційний, бо хотяй Папа найвишший Настоятель і Отець цілої Церкви, одначе в поодиноких дієцезіях рядять Епископи, котрі вправді залежні від Папи і йому підчинені, але їх стан і уряд є установи божої і не може бути Папою знесений. А як в дієцезії рядить Епископ, так поодинокими парохіями управляють пароxи в імени Епископа, ним наставлені і від него залежні, котрих священство є також божої установи і не може бути знесене. Вкінці устрій катол. Церкви по части також демократичний, бо подекуди і в деяких справах узглядновані також опінія і голос вірних.

Устрій і орґанізація катол. Церкви найсильнійше здисциплінована, бо тут санкція спирається головно на надприродних мотивах віри, доброї волі і любови, які вяжуть людей у їх совісти. Тому дисципліна катол. Церкви ніколи не старіється, не слабне і не паде. Можуть бути зміни в акціденсах дисципліни. Може бути змінена зовнішна тактика відповідно до потреб часу і обставин. Але головна основа й устрій остають заєдно ті самі.

В катол. Церкві всьо определене і виконуване в найменших подробицях. Видно се вже по зверхній формі богослужень. Катол. священик з Европи, чи Америки, чи Азії, кождий однаково править Службу Божу, кождий заховує ті самі приписи. Тут в катол. Церкві нема духового ліберализму, сентиментів, мрій, ні фантазій. Тут має примінення всьо, що практичне, хосенне, ядерне і солідне, а при тім всім, всьо повне підйому духа й високої поезії.

Ізза сеї причини катол. Церква виробляє найкрасші і найсильніші характери, як се видимо по католицьких святих. Характер їх то не є постійність в неоснованім упорі, але постійність в добрім, у чесноті і правді. Католицькі святі що до власної особи се покірні і послушні аж до заперечення себе, але неуступчиві і неустрашимі в обороні правди і справедливости. Забувають о собі, а жиють любовю для добра других. Чим вони більше висилюються і виливаються в любові і посвяті для других, тим сильнішою любовю горять самі.

Вкінці треба зазначити, що катол. Церква становить оден суцільний орґанізм, в котрім всі члени взаїмно від себе залежні і на себе відділовують, подібно як в орґанізмі людського тіла, де голова дбає про всі члени, а всі члени разом працюють під проводом голови. В орґанізації катол. Церкви всі підчиняються найвишому настоятелеві с. є Папі, його боронять, з ним відчувають, з ним терпять і радуються. Так знов і Столиця Апостольська, с. є Папа, всіх боронить, стереже і заховує. В Апостольській Столиці всі знаходили і знаходять найбезпечнійший захист і найсильніше опертя. Папа се центр і то найсильнійший, бо сей центр то непохитна ґранітна скала положена самим Ісусом Христом і тому опертя на сій скалі найбезпечнійше. Якщо часом зусилля і заходи Апостольської Столиці в обороні покривджених не мали успіху, то причини треба шукати в злій волі й упорі посторонних чинників, або в обставинах від Ап. Столиці незалежних.

Такий авторитет катол. Церкви і так треба його розуміти. Но не конець на тім. Катол. Церква зберігаючи свій авторитет положила основу для горожанської свободи і людського достоїнства. Супроти непохитного авторитету катол. Церкви вже не може **на Заході** остоятись ніякий абсолютний деспот. Всякий володітель на Заході спонуканий признати і респектувати сферу ділання катол. Церкви. Він мусить бодай толєрувати її самостійність. А се якраз промощує дорогу до горожанської свободи і до признання людського достоїнства у підчинених. Бо світський володітель, який мусить признати свободу і самостійність Церкви, мусить признати також горожанську свободу і підчинених трактувати не як рабів, відданих на його ласку і неласку, але як людей з почуттям своєї гідности. Деспот знов, котрий поривається до гноблення Церкви, з певністю не пощадить і горожан. Одначе проти всякого сего рода деспотизму над катол. Церквою поставила вона як мур оборонний і нездобутий — свій непохитний авторитет. Католицька Церква ніколи добровільно не зігнула ні не зігне шиї в ярмо світської власти. Вона прийметься переслідувань, буде зносити муки і тортури, піде на хрест, — але ніколи не стане рабинею світської власти. Катол. Церква заховає завсігди достоїнство свого авторитету. І тому вона найсильнійше забороло горожанської свободи і почуття людського достоїнства.

Одначе катол. Церква зберігаючи свій авторітет і оборонюючи його перед усякими деспотичними покусами світської власти, ніколи не зносить і не заперечує авторитету світської власти. Як з одної сторони вона неуступчива і неустрашима перед усяким несправедливим і тиранським деспотизмом, так з другої сторони признає авторитет прав-

ної і слушної світської власти і навіть видвигає його в правдивім значінню та спонукує підчинених до розумного і добровільного послуху зі слушних і правних мотивів. Тим отже способом катол. Церква положила основу також до добра і хісна суспільного і горожанського, почавши від подружжа і семї, скінчивши на народах і державах. Бо без розуміння й ушанования авторитету, без підчинення авторитетови, ніколи і нігде не можливий лад, хосенна праця, поступ і всякий добробут. Се добре розуміють, відчувають і цінять ті, котрі зрослися і перенялися духом катол. дисципліни. Що більше! Навіть ті суспільства, котрі відпали від катол. Церкви і стали навіть її ворогами, затримали католицьке розуміння, пошану і послух для авторитету. І тому влучно запримітив В. Панейко („Діло“ ч. 6. 7/I. 1928), що на Заході навіть соціялісти не визбулися духа, уформованого на катол. дисципліні.

III.

Пригляньмося східній нездиненій Церкві. Вона з суперництва і відтак з формального бунту відкинула авторитет катол. Церкви як єдино їй питомий авторитет, а сперлася на світській державі. На собі самій вона не могла спиратися, бо не могла бути репрезентанткою божого авторитету для того, що Ісус Христос положив **тільки одну** основу під свою Церкву і знамя свого авторитету витиснув **тільки на одній,** с. є. катол. Церкві, основаній на Петрі і кождочаснім його наслідникові Папі Римськім. Східна Церков однак спираючись на світській Державі, як на авторитеті людськім, для неї непитомім і невідповідаючім, тим самим стратила свою гідність, стратила знамя божого авторитету. Здана на ласку і неласку хиткої світської власти стала її рабинею. Вона стратила свою питому форму як Церква, а стала якимсь дивоглядом в людськім тілі, а з головою звіра. Бо справді, чи се не дивогляд, коли світський володітель стає головою духовної інституції?

(Далі буде).

Присилайте передплату!

„Патріотична непримиримість“.

„Ворожим замислам... мусимо протиставити... патріотичну непримиримість“.
„Рада“, 1928 ч. 31 (передовиця)

Вони „непримиримі патріоти“. Як такі вони непримиримі вороги напр. нашої національно територіяльної автономії в цілих західно-українських земель як цілости у можливо найвищій формі в несвоїй державі з власним соймом, власним урядом і т. д. І нема в них гіршої лайки як назвати когось „автономістом“.

Але як тільки польський уряд кине в дрібний відломок автономії у формі виборів до громадських рад, а вони негайно кинулися у вир виборчої боротьби за здобуття сього найнижчого степеня автономії. Вони навіть видали брошуру про вибори до громадських рад.

Бо вони—непримиримі вороги тільки найвищого степеня національно-територіяльної автономії з власним краєвим соймом, урядом і т. д., а не найнижчого – з власною сільською громадською радою, війтом і присяжними...

Вони „непримиримі патріоти“. Як такі вони „непримиримі незалежники“, які не признають польської державности на західно українських землях В імя незалежности вони поставилися ворожо навіть до участи в раді в львівського польського воєводи. І нема в них другої гіршої лайки, як назвати когось „радником“ (себто учасником згаданого історичного равту).

Але як тільки польський уряд розписав вибори до польського сойму й сенату, а наші незалежні“ і „непримиримі“ мало зі шкіри не повилазили, щоби всі гуртом попасти до польського Сойму і Сенату у Варшаві — стати польськими послами і польськими сенаторами, з польськими діятами, т. є, щоб попасти на свого рода постійний равт, на 5 років.

Бо вони українські „незалежники“ і „непримиримі патріоти“, що „не признають польської державности“ на західно-українських землях. І тому взяли участь у виборах до польського Сойму і Сенату і вибрали навіть свого посла до Варшави, котрий як посол нашої землі зложить у Варшаві присягу на вірність польській державі і зачне відбувати свій 5-літний равт, пускаючи „для народа“ ріжні менше і більше червонаві клуби диму з уст, „аби і бідний нарід мав чим потішитися“...

Дентист **Б. ЛЬОКЕР**

у СТАНИСЛАВОВІ,

вул. Собєського 14, партер.

Спеціяльність: Корони білі і штучні зуби американською системою. Ціни приступні. Услівя догідні.

43 16 ?

ОГЛЯД ЧАСОПИСІВ.

СВІТЛО в ч. 12 принесло найлучший підрахунок висліду виборів (розуміється з країно лівого становища). Зміст: Працюючі маси вибори програли.. Треба сказати собі правду, не треба оманювати себе як це робить радянська преса. Число лівих послів було в старім соймі таке саме, як не більше, мимо сего, що Сх. Галичина 1922 р. участи в виборах не брала. До невдачі кромі переслідувань причинилися внутрішні справи: недостача запасових орґанізацій по знищенню таких як Білоруська Громада, розлом в Сельробі й розлом в Ком. Партії Зах. Укр. (КПЗУ) напихання лівих орґанів преси тяжкими статтями та невірними звітами, брак боротьби проти релігії і т. д. Мимо всего є й успіхи лівих особливо в корінній Польщі, де польська Христ. Робітнича Партія втратила половину мандатів, котрі від неї здобула ППС, а знов голоси втрачені ППС-ами здобули комуністи. Одначе в найбільш промислових (західних) окраїнах Польщі, де живуть головні маси промислового пролетаріяту, виливи комуністів дуже малі. (Ясно, бо там польське робітництво найкультурніше. — Ред. „Н. Зорі“). Що до укр. земель, то тут хлібоїди переяжилися й Полякам їх уже не треба, бо заступило

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 25 III. 1928. 20

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

— „Коли доповниться круг віків на повіках вічних очей Аллага, тоді нарід Османів поверне відки прийшов, сповнивши по наказу Аллага своє призначіння на безбожних нессараґ[7]). А вертати буде знов на схід сонця під проводом кривавих ватажків своїх без роду і без плоду, лише з огнем в зубах...“

Помовчав хвилю і закінчив:

— „Як кожда людина, так і кожде племя має свій кісмет[8]) твердий і невмолимий, котрого не обїде ні конем на землі, ні судном на морю...“

Говорив так певно, мовби читав зі святої книги Корану. Ні на одну мить не проявився неспокій в очах його. Всею поставою і всім виразом обличча говорив, що буде те, що має бути. І навіть Сулейман Великий не здержить кроків Призначіння. „Кісмет“ ішов...

II.

Рух, викликаний вісткою про смерть старого султана і вступлення на престол нового, не вгавав, а кріпшав з дня на день. Рух в пристані став великанський. З глибини Криму приганяли на торг великі маси коней, худоби і невольниць. Попит за ними був сильний. Бо всякі достойники заосмотрювалися в сей товар, щоб робити дарунки ще вищим достойникам: запопадали їх ласки при сподіваних змінах, хотіли вдержатися на своїх становищах, або одержати при тій нагоді вищі.

Наука в школі невольниць майже зовсім перервалася, бо що дня приходили вельможі й богаті купці, яким у ріжних одягах або й на пів наго показувано весь жіночий товар. Раз мало не купив Настуні якийсь анатольський баша. Купно розбилося тільки ізза високої ціни, з якої не хотів Ґенуенець опустити ні шеляга.

Не переривано тільки „науки“, якої вчили жінки. Сю науку вбивано в голови невольниць з іще більшим натиском. Скоро повторювано з ними особливо науку ґустовного одягання й добирання красок в одягах та в уряджуванню кімнат, ь укладанню кашмірських шалів та дорогих серпанків з Моссулю й Дамаску. Поведення з невольницями стало надзвичайно суворе: за найменшу неточність били їх батогами, докладно обвиваючи тіло перед биттям, щоб не поранити. Харч був богатий як ніколи.

Серед такого руху, де кожда кождої хвилі могла сподіватися зміни своєї долі на гіршу, майже без вражіння здійснилося прочуття ляцької шляхтянки. Всі її товаришки дивилися якось безучасно на те, як її одягали.

Всі вже знали, що приїхав старий, знемощілий баша. Настуня при пращанню шепнула їй на потіху:

— „Він купує тебе не для себе, а на дар для когось. Може й молодому мущині дістанешся.“

— „Ой ні,“ відповіла жертва. „Він уже над гробом і в нікого ласки не запопадає. Для себе купить мене! А може жити ще довго...“

Зявилися і Вірменин і старий Ібрагім тай разом з Ґенуенцем прийшли, ще раз упімнули свою жертву, щоби старалася сподобатися старому баші.

— „Бо інакше буде дуже зле“ — сказали їй торговці, щоб залякати й иньших.

Нещасна жертва, памятаючи попередні знущання, зараз піднесла голову й почала крізь сльози кидати огнисті погляди та живо рухатися так — як її вчили. За годину їхала в критій колясі зі старим трупом до пристані, як його власність.

Настуня з жалем пращала очима свою землячку, бо сама не знала, що з нею буде завтра.

— „Бідна Ванда Вележинська вже має чоловіка,“ шепнула Настуня до своєї товаришки Кляри. Та не відповіла ні словечка, така була стурбована.

Кляру призначили в оден ряд з Настунею — невідомо, куди...

[7]) Христіянах.
[8]) Призначіння.

їх УНДО та радикали. „Укр. Нива“, сторонник урядового блъоку ч. 1., ясно висказує свою радість з побіди радикалів на Волині й успіхи радикалів уважає своїми успіхами. Тут нічого дивуватись, бо Левко Бачинський і Володимир Темницький звісні зі своєї хлібоїдщини. Тому й перешкод радикали в аґітації не мали, хіба по непорозумінні. „Світло“ заповідає відтепер скріплення засадничої боротьби проти реліґії та гострійшу („в першу чергу“) боротьбу проти духовенства в Галичині, котрого політичний вплив виявився у придбанню УНДО-ню поверх пів міліона голосів. Що ті голоси нагнали УНДО-ню священики, видно по тім, що на Волині, де все духовенство кацапське, УНДО провалилося.

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

1100-літна річниця перенесення мощей св. євангелиста Марка в Венеції. (і. л.) Ц. р. приготовляється у Венеції великий ювілей. Отсе минає 1100 літ, як перенесено туди з Александрії мощі св. Марка, ратуючи їх від арабського збезчещення (828 р.). З історією їх перенесення лучаться ріжні леґенди. Критичні студії виказали історичну правдивість події. Церква св. Марка, побудована у византійському стилю, належить до найкращих творів штуки і єсть гордістю мешканців славної колись Венеції.

Християнські робітничі організації. (КАП.) В днях 24, 26 і 27 квітня ц. р. відбудуться у Відни наради XI. Конґресу Бюра міжнародної федерації християнських фабричних і транспортових робітників.

Жиди та Христос. (КАП.) У Відни виголосила недавно в тов. св. Льва п. Марія ван Лєр, конвертитка з юдаїзму відчит, в котрім старалася схарактеризувати релиґійність новочасного жидівства. Прелеґентка звернула увагу слухачів на численні навернення жидів, на повстання цілих сект жидівських, що визнали Христа як Бога та Спасителя, та висказала надію, що недалекий вже час, коли весь Ізраїль пізнасть світло відвічної Правди.

Політичний огляд.

(З приводу березневої сесії Ради С. Н. — Совітська манія переслідування. — Сучасні успіхи й історичні задачі марш. Пілсудського.

Львів, 21. березня 1928 р.

„Мы-же на преднее возвратимъ ся“ — як бувало писав галицький літописець XIII-го віку. За виборовим балястом годі нам було у свій час сказати кілька слів про весняну сесію Ради Союза Народів, що була 5. 10. березня с. р. Коли таки не хочемо полишити наших читачів при своєчасних інформаціях щоденної преси, то се тому, що наші журналісти ще не вилічилися з несмачної шмоківської навички при кождій нагоді підіймати на глум саме С. Н., неначе щось карикатурне; смішне, немічне, безвартне і т. ин. Звичайно, С. Н. не ідеал, навіть не те, про що мрів його батько, політичний фантаст В. Вильсон; С. Н. заслугує нераз на критику і такої йому не щадять поважні орґани преси і політики, одначе хиба український „журналіст“ може собі глузувати з міжнародної інституції, де такі поваги, як Чемберлен, Бріян, Штреземан й ин., дуже серіозно працюють... Дійсна практична ціль і вартість С. Н. у лагодженню міжнародних конфліктів шляхом інтервенції, посередництва, компромісів і т. п., а не в декретах, карних експедиціях то що. І треба признати, що С. Н. свою властиву задачу сповняє з успіхом вже восьмий рік. Якби не він, то Европа й досі не вийшлаб з воєн. Певно, колиб так Вел. Британія або Франція хотіла або мусіла сама вести війну, то С. Н. бувби безсильний, він відразу розпавсяб, та для друго - або третьорядних держав він великий авторитет й успішна гальма. Зокрема малі держави з своїми ніколи незаспокоєними амбіціями і претенсіями, з задирчастою незрілостю своїх політиків завсігди були й тепер є великою небезпекою для мира. Нема сумніву, що будь С. Н. в 1914, світова війна не малаб була місця. Натомість те, що аж три гострі міжнародні конфлікти протягом сеї зими були спрямовані на мирний шлях переговорів, компромісів, іменно литовсько-польський, мадярсько-румунський і мадярсько-малоантантський, — дякувати треба не кому иншому, а лише С. Н. Окремо знов треба підкреслити, як далекосяглу історичну новість, право С. Н. опікуватися національними меншинами. І на сім полі С. Н. не без скромних заслуг, очевидно лише супроти тих народностей, що сеї опіки бажають і її шукають... та про се колись иншим разом.

Ritter von der Gemütlichkeit — wie denken Sie über Russland? Ні, то не треба бути політичним філістром, щоб зробити великі очи на те, що саме тепер діється в Большевії. Навіть найбільше цинічний міжнародний репортер мусить здива роззявити рот, читаючи щораз нові відомости зпоза червоних стовпів. Ледве прогомонів відгомін боротьби сталінівців з троцкистами, — боротьби за красшу рецепту ущасливлювати людство; ще не прогула луна про те, що в тім селянсько-робітничім раю грозить новий страшний голод або хоч банкротство державних фінансів ізза недостачі збіжа, — коли нова сензація потрясла телеграфами і телефонами всього світа: ось горстка німецьких інжинєрів і монтерів мало що не довела до краху всеї промислової будівлі СССР., будованої цілих десять літ як найвисший здобуток і бастіон революції.

КУПОНИ НА СУКНІ
БЛЮЗКИ
СТОЛОВІ ҐАРНІТУРИ
ХУСТИНКИ до НОСА
ПЛЄДИ
поручає фірма
АНТІН УВЕРА
Львів, вул. Галицька ч. 10.
Філії в Тернополі, Дрогобичі і Стрию.
ЦІНИ ЗНИЖЕНІ!
86 14-15

III.

Ґенуенець, Ібрагім і Вірменин ходили по огороді й над чимсь радили. Невольниці з запертим віддихом слідили з вікон кождий їх рух, кождий вираз їх облич. Знали, що ті торговці рішають тепер про їх долю, але не знали, що рішать.

Ще того вечера повідомили їх, що завтра рано повезуть на продаж цілу школу. Куди, не сказав ніхто. Але всі додумувалися, що морем і правдоподібно в Царгород, бо там найбільший попит. Сам Ібрагім повезе їх, оповідали. Все одно — опиняться на авретбазарі[9]). Се знали.

Настуня не спала майже цілу ніч. Не спали й її товаришки. Споминали минувшість, вгадували будучність.

Раннім ранком принесли їм гарні одяги й наказали старанно одягнутися. Недовго тревало — і цілу школу рядами поведено до пристані та човнами перевезено на велику ґалеру. Доглядав їх чемно старий Ібрагім і то разом з Вірменином. Настуня згадала перші хвилі свого полону. Оба були ласкаві для своїх жертв. Очевидно не знали ще, де котра з них попаде і чи не пригодиться коли в життю. З обома торговцями їхав також брат Ґенуенця.

Ґалера довго стояла. Мабуть ждала ще на когось. Рушила щойно під вечір.

Настуня з жалем подивилася на місто й будівлю, де пережила стільки нових для неї думок, мрій і почувань.

Якийсь холодний сутінок клав свої ніжні пальці на тихі води моря, на його легкі филі й на заплакані очі молодих невольниць.

Яка доля ждала кожду з них? Одну ждала лучша, другу гірша — аж до страшних домів роскоші у Смирні та Дамаску, в Марокку й Самарканді... Але болю душ не можна порівняти. І тому однаково клав свої ніжні пальці вечірній сутінок на заплакані очі невольниць. Нараз — невольниці сумно заспівали на пращання... Заспівали, як птиці заскиглили... Береги Криму і страшний город Каффу з жалем пращали: така вже вдача людей. Вони жалують того, що було, хоч воно булоб недобре, бо бояться того, що буде — невідомого.

[9]) Авретбазар = Жіноча терговиця (на котрій продавали невольниць).

Хоч вони були дуже втомлені, бо не спали минувшої ночі, але й сеї заснути не могли. А як темна ніч покрила чорним оксамитом безмежну поверхню моря, жах почав ходити по чорній ґалері і не дав заснути ні везеним на торг невольницям, ні їх властителям. Оповідали собі про напади морських розбишак, про страшного Хайреддіна з рудою бородою, котрий не шанує навіть ґалер високих достойників. Оповідали про чайки козацькі, що несподівано нападають на морю й підпалюють турецькі ґалери.

Настуня мріла про такий напад, хоч дуже боялася вогню на воді.

А як північ наспіла і небо та Чорне Море стали чорні мов найчорнійший аксамит і ні одна зірка не блестіла на небеснім зводі, — побачили бідні невольниці, як далеко-далеко засвітили на морі три червоні огні. Вони скоро зближалися. Неспокій запанував на ґалері торговців.

Хто се може надпливати?

В тих часах моря були рівно небезпечні як сухопутні шляхи.

Неспокій перейшов у трівогу, бо вже виразно видніли таємничі судна — не то купецькі, не то воєнні. Нараз пронісся по ґалері шепіт:

— „То пливе Хайреддін з рудою бородою!“

Хто шептав? Всі шептали. Хто зачав? Вони не знали. Але ні одна душа не сумнівалася, що надпливає Хайреддін, „пострах пять морів“ — від Альґіру до Аден, від Каффи по Каїро, скрізь страшний і скрізь присутний... Жах спараліжував усякий рух на ґалері торговців. А три темні судна Хайреддіна, найстрашнійшого пірата мослємів, щораз блище світили червоними огнями. У світлі їх Чорне Море ставало ще чорніще. І якась тяжка задуха лягла на небо і на море і на серця всіх людей на ґалері, — така тяжка, якби духи всіх помордованих грізним султаном Селімом хмарами летіли зі всіх усюдів на суд справедливого Аллага. Навіть невольниці, котрі нічого не могли стратити, відчували, що може бути ще гірша доля від тої, яку мали: попасти в руки закамянілих злочинців як добича, жеребом тягнена.

(Дальше буде).

ції, минулої російської і грядучої світової... Що за Самсони ті німецькі монтери; станули під стовпами, потиснули плечима й, ось-ось... булаб одна гора румовища... Та на щастя обох революцій не спав тов. Балицький. Цуп, і Німчиша опинилися в тюрмі. Обі революції, минула і грядуща, відотхнули; будівлю підперто; стоїть. Тілько німецький союзник розлютився і зірвав торговельні переговори, що від них большевики сподівалися нових кредитів з Німеччини, щоб звести кінці з кінцями у їх щасливім соціялістичнім господарстві.

Політики й економісти цілого світа ломлять собі голови над сею загадкою. Не хотять вірити у правдивість і можливість того злочину, в якому мали провинитися бідолашні Німц; підозрівають блеф, комедію, шантаж, аґітаційний маневр і т. ин. Ми не беремося вгадувати, що на ділі за сим криється і як воно скінчиться. Для нас у сім зайвий доказ, що большевицький рай, по 10-літнім мучеництві, тріщить у всіх углах, що вся суспільна будівля й державна орґанізація оперта як не на вулканічнім то на крайно багнистім ґрунті, та що одного гарного дня все полетить у гору або в низ...

І сій „світовій потузі“ не перестають у нас деякі люде співати гимни слави і надії! І ся гниль має бути тою зорею, на яку нам орієнтуватися? Богом покинена країна.

Польські вибори — не лякайся, читачу, не про них хочемо говорити — були безсумнівним політичним успіхом уряду марш. Пілсудського. Так оцінено їх не в самій тілько Польщі, а й скрізь у світі. Марш. Пілсудський не від нині замітна міжнародна фігура, та новий успіх, виборчий, подвоїв чи потроїв інтерес до його особи, у своїх і чужих. В сій хвилі він, без сумніву, найориґінальніша постать в Европі. Своєчасне (1920) деяке легковаження її уступило місця загальному серіозному цінуванню. Незамітним, хоч дуже вимовним симптомом зросту його міжнародного авторитету треба назвати нові голоси найбільше ворожої Польщі частини німецької преси, прим. славної юнкерської Kreuzzeitung. Земляки маршалка пішли ще дальше. Досі обмежений на самих близших прихильників культ його особи стає на наших очах загальним народним. День його іменин 19-го с. м. зразком. Чи се добре творити особистий культ ще в часі активности людини над виконанням поставленої йому історичної задачі?

Будущина покаже. Сьогодні можемо тілько те сказати, що марш. Пілсудському судилося дійсно виконувати велику історичну місію. Яку саме? Як знаємо колишня Польща, як не від XIV-го то від XVI-го віку, терпіла на тяжку орґанічну недугу — недостачу сильного уряду й конституційну нездібність його створити — і на сю хоробу згинула. Нововідбудована Польща з самого початку, здавалося, одідичила ту саму орґанічну хибу й прадідну девізу: Polska nierządem stoi. Нагло, в одній критичній хвилі, інтервеніював Пілсудський. Почав дуже ризиковне діло. Богато людей хитало головами. Та сьогодні, по нецілих двох роках його режиму, богато є вже певних, що маршалкови вдалось те, що для богато поколінь було недосяжне — створити сильну державну владу. Є й очевидно обережні; вони говорять, що поки той сильний уряд опертий тілько на особі маршалка, а не на новім політично-правнім системі, поти завдання маршалка Пілсудського не можна назвати доверіпеним. Та одно ясне і безсумнівне для кождого: якщо йому вдасться виконати вповні сю місію, то запевнить собі перше місце в історії нової Польщі.

Останні вісти.

Розподіл сенатських мандатів із урядової лісти. 21. ц. м. устійнила державна виборча комісія розподіл сенатських мандатів із державної лісти. Одержали: ліста 1, — 9 мандатів; ч 2, — 1 м.; ч. 3, 1 м.; ч. 18, — 4 м.; ч. 24, — 1 м.; ч. 25, — 1 м., 18-тий мандат був спірний між НД. і ППС., тому згідно з виборчою ординацією ком. Цар тягнув жереб між цими двома лістами. Мандат припав ППС., письменникові А. Струґові.

Ендецькі посли будуть в опозиції. Посли з ліста ч. 24, утворять у соймі „Клюб Народови“. Клюб цей вестиме опозицію проти правительства, з виїмком справ державних конечностей. Таку вістку принесли ріжні польські орґани.

Білоруський клюб у новому соймі. Як подає білоруська преса, новий білоруський пар яментарний клюб буде складатися з трьох фракцій: Білор. Сель-Союза (Яремич, Юхнович і сен. Роґуля), Білор. Христ. Демократії (Степович, Каруза й Станкевич) та з Білор. Дем. Правосл. Зєдинення (1 посол і сен. Богданович). Мало їх і ще розбиваються, подібно як Українці.

— **На переговори з Литвою** виїздить до Кеніґсберґа 28. ц. м. мін. Залеський, Голуфко, Тарновський, Шумляковський та Арцішевський і 7 знавців. На чолі литовської делеґації буде лит. премієр і мін. заґр. справ Вальдемарас. Переговори починаються 30 ц. м.

НІМЕЧЧИНА. Справа арештувань німецьких інжинірів на Радянщині була предметом нарад парляментарної комісії райхстаґу. За винятком комуністів усі члени комісії одобрили становище нім. уряду.

РАДЯНСЬКИЙ СОЮЗ. Дальші арештування „спеців“. „Аґ. Вск.“ доносить, що в Іваново-Вознесенськім пром. окрузі арештували 14 інжинірів. „За Свободу“ довідується, що на Україні арештували 36 інжинірів і техніків занятих при „Дніпрельстані“.

Се немов відповідь на заяву гол. інжиніра „Дніпрельстану“, Вінтера, що через брак дісципліни між робітниками та їх виступи проти адміністрації й інжинірів неможлива дальша будова електричної стації.

Новим радянським конзулем у Львові на місце відкликаного Кириченка, займенувала рад. влада Лапачинського, адвоката з Харкова.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА не пускає транспортів худоби з Польщі під замітом, що в Польщі є пошесть на худобу. Здогадуються, що се відповідь на переведену в Польщі вальоризацію мита, з котрої Чехи невдоволені так, як і Австрійці.

ГАҐА. Німецько-польський процес. Перед постійним міжнар. трибуналом в Газі почалася розправа про німецьке шкільництво на Гор. Шлеську. Председником трибуналу є Італієць Анцільотті. До трибуналу входять також як представники обох сторін Шюкінґ від Німеччини і ґр. Ростворовський від Польщі.

ЛІКАР-ДЕНТИСТ (стоматольог)
Д-р мед. Берта Шнайдер
абс. дентист. клініки Університету
Львів, вул. Академічна 24.
Тел. 26-58.
ординує в недугах зубів та устної ями
— - Технічно-дентистична робітня. - —
102 Для незаможних полекші. 10-15

Науковий фейлетон „Нової Зорі“ з 25. III. 11

С. ТОМАШІВСЬКИЙ.

Перший уніятський митрополит України-Руси.

Приймім на момент, що в 1243 Кирило III уже був іменований митрополитом. Вислід буде такий, що порожне місце в літописах, між записком про Йосифа (1237) і сею згадкою про Кирила (1243) буде не 12-літнє, тілько 5-літнє. Здається достаточно, щоб добути місце ще одному митрополитови, що правив руською Церквою по Йосифі (про його смерть або уступленє не знаємо нічогісінько) та перед Кирилом-Русином (висвяченим одначе найскорше 1249, за галицько-володимирським літописом що-тілько 1250!). Тим посередним звеном реєстру цілком добре може бути наш архиєп. Петро. Правда, одночасно доходимо до деякої хронологічної суперечности: побут Петра в Італії і Ліоні припадав-би таки на час, коли Кирило вже був іменований... Та розвязати сю суперечність не трудно. Досить приймити, що митр. Петра вигнали Татаре з Києва ще 1242-го р. і що він тілько по довшім скитальстві станув перед папою і просив поради та помочи, — а суперечність пропадає. Одним словом, хочби дата галицько-володимирського літопису 1243 була вірна і Кирило вже був тогді призначений на митрополита, то все таки маємо забезпечене місце для Петра — біля 1240.

По правді, нема оправданої причини так обмежувати те вільне в жерелах місце. Галицько-володимирський літопис, як знаємо, первісно не мав дат цілком; додані вони ґеть пізніше (і не в усіх кодексах) якимсь редактором-переписувачем, і, з малими виїмками, ображовані цілком хибно. До таких фальшиво викомбінованих дат належить також та при згадці про Кирила. В головній нашій студії проведена критична аналіза того місця літопису і з неї виходить ясно, що та записка — як кн. Данило, в часі окремого наїзду Татар на Побуже, з „митрополитом“ Кирилом утікав з Холму до Володимиря, — не належить ані до 1243, ані до 1242 (як дехто з істориків хотів-би її поправляти), а радше до 1244. Разом із сим, вільне місце в реєстрі митрополитів поширюється і хронологічна суперечність з подорожю Петра цілком зникає. Що більше, характер тої літописної записки такий, що з неї не мусить ще виходити, буцімто в часі записаного випадку Кирило вже був іменований; може се значити, що князь утікав з тим, що потім став митрополитом. Сим способом і рік 1244 був-би вільний.

В галицько-володимирськім літописі є ще одна (і вже остання) згадка про того-ж Кирила: як у 1250 Данило і Василько посилали його на свячене до грецького патріярха і як він по дорозі висватав угорську королівну Констанцію за Данилового сина Льва. По правді, се сталося яких два роки раніше; разом з тим, княже іменованє Кирила годі класти на час перед 1246. Одним словом, отся друга записка галицько-володимирського літопису про невисвяченого ще Кирила позволяє здобути для нашого Петра ще й р. 1245.

Так ось дійшли ми до упевненя (подробиці у головній розвідці), що між одинокою згадкою про митроп. Йосифа (1237) і правдоподібною датою іменованя Кирила-Русина (1246) пройшло повних вісім, як не девять літ. І хочби відрахувати на урядованє Йосифа аж три роки (се буде догадка без жадної підпори в жерелах), то й тогді ще для його наступника, митроп. Петра, полишається добрих чотири-пять літ. Таким способом, традиційний реєстр руських митрополитів показує таку велику прогалину, що нема вже найменших труднощів вписати в нього ще одного нового голову руської Церкви. Одночасно паде останній сумнів щодо дійсного характеру руського гостя на Соборі 1245 — архиєпископа-митрополита Петра.

Якщо старі руські літописи мовчать про його ім'я й діяльність, то дві причини сьому знаємо вже: недостачу київського літопису в тім часі і пізнішу московську цензуру; инші-ж причини, що темрявою забуття покрили отсю виїмкову в історії руської Церкви постать, лежали в обсягу тогдішнього політичного житя наших земель.

(Дальше буде.)

ГЕНРІК ІБСЕН.

(1828 1928.)

Дня 20. марта 1928 р. минуло 100 літ, як у Норвеґії, в маленькім місточку Шін (Скієн) прийшов на світ великий драматурґ і мислитель норвежський Генрік Ібсен. Роковини народження Ібсена святкує саме весь культурний світ — в пресі, в театрах і в викладових салях.

Г. Ібсен походить зі старої богатої данської родини, що переселилася була около 1720 р. до Норвеґії. Батько драматурґа уявляв з себе здорову і діяльну натуру; мати, Німка з походження, була строгої вдачі і дуже побожна. Коли Генрік мав 8 літ, впало на його родичів нещастя: вони збанкротували. В звязку з тим від Ібсенів відскочили приятелі і знайомі, пішли сплетні, насмішки, ріжні недостачі. Отся людська злоба зробила на малого Генріка велике враження. Він сам озлобився та став шукати самотности. Вже в початковій школі звернув на себе увагу знаменитими письменними виробами. В 16-м р. вступив на практику до аптики, де пробув 5 літ. В 1848 р. Ібсен захопився революційними ідеями: перший його вірш се ода-пеан повстанцям Мадярам. Маючи двайцять кілька літ, він іде до Христіянії на університетські студії. Тут входить у вир суспільної праці, між робітників, серед яких проповідує суспільний радикалізм і націоналізм. В Христіянії Ібсен познайомився і тісно зблизився з Бернсоном. Далі став редактором, режісером і директором театру в Бергені, відтак у Христіянії. В 1864 р. Ібсен дістав письменничу пенсію від стортінґу (парляменту) і виїхав на південь. З початку поселився в Римі, де жив у повнім відокремленню, відтак переїхав до Трієсту, Дрезна і Мінхену. В 1891 р. вернув до Норвеґії. Помер 23. мая 1906. Похоронений у Христіянії (тепер Осльо) на цвинтари Ізбавителя. На його нагробнику є напис з двох слів: Генрік Ібсен.

Першу свою драму п. з. „Катиліна“ Ібсен написав іще в 1850 р. Звязавшися з театром, пише і виставляє одну драму по другій: „Пані на замку Естрот“, „Бенкет на Сольгаугу“, „Ніч під св. Івана“, „Оляф Ліліенкранс“, „Лицарі півночи“, далі „Комедія кохання“, „Претенденти до престолу“, „Бранд“, „Пеер Ґінт“, „Союз молоді“, „Цісар і Галилеєць“, „Підпори громадянства“, „Нора“, „Примари“, „Ворог народу“, „Дика качка“, „Росмергольм“, „Будівничий Сольнес“, „Малий Ейольф“, й остання: „Коли ми мертві воскреснемо...“

Драми Ібсена можна поділити на 2 головні групи: 1) історичні драми, написані за старо-скандинавськими заґами, і 2) драми з сучасного життя. Славу виробили йому головно сучасні драми. Вони діляться на 2 категорії: 1) на тенденційно-обличаючі і 2) психольоґічні драми.

В своїх **обличаючих** драмах Ібсен — фанатичний оборонець індивідуальности і завзятий ворог тих форм життя, котрі, на його думку, позбавляють індивідуальности, нівелюють сучасних людей — форми сімї, яка основана на брехні, суспільности, держави і передовсім демократії, котру вважає тиранією більшости. В загальних рисах фабула всіх тих пес одна й та сама: яка небудь „повна“ особистість, герой або героїня, виступає до боротьби з суспільністю за свої ідеали, що не знають компромісу. Звичайно та особистість уступає з поля бою — але не побіджена. Нпр.: Священик Бранд, герой фантастичної драматичної поеми в стихах, ставить метою життя осягнення внутрішної досконалости, повної свободи ума. Для сеї мети він жертвує особисте щастя. Але кінець-кінців його ідеалізм, що не знає компромісів („все або нічо!“), розбивається о дійсність і він, покинений всіми, герой у своїй свідомости, гине одинцем серед вічних ледів норвежських гір. Подібної долі зазнає і доктор Стокман — герой комедії „Ворог народу“. Переконавшись у тім, що демократія його рідного міста, визнаючи словами прінципи свободи і справедливости, на ділі підчиняється мотивам дрібним і нечесним, доктор Стокман скликує народні збори й оголошує, що зробив таке відкриття: „Найбільш небезпечний ворог правди і свободи се обєднана, свобідна більшість!... Більшість ніколи не має слушности, так, ніколи! Се — загально принята брехня, проти котрої повинна повставати кожда свобідна розумна людина. Хто становить більшість в кождім краю? Освічені люде чи дурні? Дурні мають страшну переважаючу більшість на всім просторі світа. Але чи справедливо, щоб дурні правили людьми освіченими?“ Одержавши від своїх співгромадян призвище „ворог народу“, всіми покинений і переслідуваний, Стокман заявляє своїй семї, що зробив іще одно відкриття: „От чи бачите, що я відкрив: найсильнійша людина на сім світі — та, що лишається одинцем“. Подібні конфлікти бачимо і в инших творах Ібсена.

Та самим критичним відношенням до сучасности Ібсен не обмежується. Він ставить далі питання: Чи при теперішних умовах життя можливе є щастя, задоволене почуття з життя? І на се питання дає відповідь друга ґрупа його пес: **психольоґічні** драми. Відповідь і тут негативна, хоч світогляд письменника в богато дечому основно змінився.

Значіння Ібсена і причини його всесвітньої слави треба шукати в модности проповідуваних ним ідей. По ідеям своїм Ібсен такий самий представник безмежного індивідуалізму в літературі, як Шопенґауер і Ніцше — в фільософії, як анархісти — в політиці. Ніхто не заперечує глибини й оригінальности його ідей. Тільки ідеї сі не огріті любовю до людей, тільки сила їх — не від Бога. І длятого властива суть усеї творчости Ібсена не що инше як — **скептицизм.**

„Гамлєт“ Шекспіра у Львові.

Дня 17. ц. м. появився на сцені мійського „Великого Театру“ у Львові найвизначнійший твір геніяльного англійського драматурґа У. Шекспіра „Гамлєт“ в перекладі Йосифа Пашковського і в сценічній обрібці Януша Страхоцького. Перші вистави згаданого твору (17 і 18 с. м.) викликали серед культурник кол Львова незвичайне зацікавлення. Гамлєта грає знаменито п. Януш Страхоцький.

„Гамлєт“ Шекспіра у Львові не новина. Його виставив був тут по польськи ще в 1797 р. В. Богуславський в театрі, що стояв на місци нинішньої школи ім. А. Міцкевича й Дирекції мит при вул. Рутовського. Згаданий театр був перероблений з францісканського костела св. Хреста, котрий знова був побудований на місци ще старшої церкви Честного Хреста, що своїми початками сягала XIV ст. Правда, Богуславський переклав „Гамлєта“ Шекспіра не з оригіналу, тільки з німецької перерібки Шредера, німецька перерібка була оперта на перерібці французькій Ducisa, а обі — німецька і французька — знова на перерібці англійської Garricka. Та всеж таки се була вистава Шекспіра — перша не тільки у Львові, але й на Україні взагалі. В Польщі „Гамлєта“ Шекспіра виставлено вперше щойно 2 роки пізнійше, в 1799 р., у Варшаві.

Факт виставлення „Гамлєта“ на нашій землі скорше ніж у Польщі цікавий уже сам собою з культурної точки погляду. Тут замітимо ще, що недавно появилася жерельна праця протестантського ученого Англійця, котрий доказує, що Шекспір під вплівом своєї матери католички остав „папістом“ (то є католиком), хоч тоді в Англії дуже переслідувано за католицизм.

Бібліографія.

Jan Smołka. KATALOG ARCHIWUM AKTÓW DAWNYCH MIASTA PRZEMYŚLA. Przemyśl 1927. Ст. XVI. + 240, 8⁰.

Перемишль, колишня княжа столиця — одно з найстарших міст України. Він має за собою 1000 літ істнування. Та найстарші документи, що відносяться до його історії й зберігаються в його Архіві, сягають щойно поч. XV. ст. Про перші 500 літ, про руські часи, нема й сліду. Аж до недавна Архів м. Перемишля був для істориків майже неприступний, бо не був впорядкований і скатальоґований, як слід. Зробив одно й друге після 6-літньої важкої праці щойно п. І. Смолка. Катальоґ складається з 2 частин. І. Перґамінові грамоти і ІІ. Рукописи. Одні й другі з XV.—XIX. вв. Всі майже відносяться до Перемишля. Всіх грамот 117: латинські, німецькі, польські. Се головно королівські надання, потвердження, рішення і т. п. З рукописів найважнійші: мійські акти, цехові книги та ріжні документи. Між ними окрема збірка документів спеціяльно до історії українського населення міста. Взагаліж акти перемиського мійського Архіву дуже богатий і цінний матеріял до історії м. Перемишля.

Катальоґ уложений старанно. За нього належить авторови подяка. Видало його своїм накладом м. Перемишль. Се робить йому честь. Бож навіть Львів подібного катальоґу не має. Побажатиб тільки, щоб місто заопікувалося своїм Архівом так, як він на се заслугує. Архів м. Перемищля впорядкований. Катальоґ його виданий. Тепер черга на істориків. К-й.

Linhardt Dr. Robert, Das Geheimnis des Kelches. Fünfzehn Fastenbetrachtungen. 12⁰ (VIII+150 c.) Freiburg im Breisgau 1928, Herder. 2·40 M.; в полотні 3·60 M.

Роберт Лінгардт вже знаний зі своїх проповідей, обговорюваних в „Н. З.“ 1927 (ч. 18), видав перед постом збірку великопостних розважань на тему страстей Христових.

Його проповіди тим характеристичні, що віруюче духання і життя вплітає в нинішні реалії людські відносини так, як вони являються на великоміських бульварах, домах, робітнях і фабриках. Крім того автор уміє сучасного слухача впровадити в розуміння Христових терпінь і хрестної жертви. Німецька містика і драстичність італійського Папінього, надто велика індивідуальність автора роблять те, що в його книжочці маємо „страстні представлення — Passionsspiele“ без куртин і костюмів, але з глибокою етичною вартістю. Т. Г.

Dubowy, Dr. Ernst, Domvikar. **Der leidende Heiland, dein Führer zu wahrem Glück.** Fastenpredigten, gehalten im Dom zu Breslau. 8⁰ (X+132 c.) Freiburg im Breisgau 1928, Herder. 2·40 M.; в картоні 3 M.

Також великопостні проповіди, але зовсім иншого типу як Лінгардта. Тут виступає добрий психольоґ і педагог та заразом правдиво побожний священик і вправний бесідник.

Його проповіди порушують найважніщі релігійні і життєві питання кождої віруючої людини. Надаються як взір проповідей для вище освічених слухачів.

НОВІ ВИДАННЯ.

НАШ ПРИЯТЕЛЬ. Часопис для молоді і шкільних дітей. Орган християнських організацій української шкільної молоді. Видає Марійське Т-во Молоді у Львові. Нач. редактор д р И. Маркевич ЧСвВ. Рік VII. 1927—8 Ч. 7. (березень). Адреса: Львів, скритка 108.

Естетика в церкві.

Старинні Греки определили ідеал людини дуже дотепно словами „кальос к' аґатос“ — гарний і добрий. Природна річ — ми мусілиб в дечому змодифікувати значіння тих слів. Передовсім поставимо слово „добрий“ на першому місци. А розуміти під тим терміном будемо чесність перед совістю і людьми. І другий прикметник „гарний“ треба нам розуміти дещо інакше, як розуміли поганські Греки. Не будемо тут розуміти головно красу тіла, тільки гармонію в одягу, в рухах, в цілому поведенню й окруженню. По модерному називається це „шик“. Ця зовнішна гармонія притягає кожного і повинна стати ідеалом естетики священика, головно в церкві.

В церкві всьо повинно бути не тільки чесне але й шиковне. На жаль шик мало коли є. Часто трафляється щось зовсім противне: примітивізм і відсталість від теперішних вимог культури.

Маємо тут на думці освітлення церкви. Підчас коли всюди впроваджується до церков електрика, ми мусимо на разі вдоволятися лихими повоскними свічками. Вони коптять страшно! В руках така свічка топиться, гнеться і розлазиться між пальцями. На престолі шість свічок викривлюється на всі боки, гнучись аж до обрусів та загрожуючи пожаром церкви. Тоді входить у свої обовязки паламар з ревністю гідною кращої справи. Він драпається по престолі і потручуючи при тім священика, напростовує свічки. Але його труд даремний. Випростована з одного боку перехилюється свічка таки зараз на другий бік. Чим більше свято, чим більше народа в церкві, — тим більша комедія. Від лихого світла нищаться мальовила і золочення. Церква з часом виглядає як поганий димник. На грудях осідає людям саджа спроваджуючи передчасно задуху. Люди мимоволі переривають собі молитву на вид паламарського урядования. Вони сміються з його повдач, а деякі з того приводу легковажать собі і ціле богослуженя.

Один священик, хоч як ревний і шиковний, не зарадить цьому лихови. До цего треба збірної праці. І ось взяла на себе в цій справі ініціятиву:

СВЯЩЕНИЧА ПОМІЧ

українсько-католицького духовенства кооператива з обмеженою порукою у Станиславові, пасаж Ґартенберґів, льокаль ч. 18.

Вона достарчає своїм членам по найдешевшим цінам першокляcного церковного світла, яке не димить, не гнеться і до того походить від українських фірм.

А кожний **ревний і шиковний душпастир** зробить напевно три річи:

1) Вступить у члени своєї священичої кооперативи,

2) Буде побирати світло тільки у своїй кооперативі,

3) Коли він пасічник, або має пасічників-парохіян, скерує до своєї кооперативи весь восковий сирівець.

Інакше він ні „кальос“ ні „аґатос“. Інакше не дасть прикладу народови, котрий для свого власного добра мусить перенятися кличем: свій до свого! **Управа.**

На весняний сезон поручає елєґантні **КАПЕЛЮХИ**
по приступних цінах
О. БЕРЕЖНИЦЬКА
Львів, вул. Пекарська ч. 47., І. пов.
Принимає всякого рода моднярську роботу.
166 2—4

Жертви

надіслані до Адміністрації „Нової Зорі“.

На Рідну Школу:

1) о. Ганас Роман — Глиняни, збірка зол. 109·50; 2) о. Наконечний Антін — Цапівці, збір. зол. 17·90; 3) Шкільна молодь в Горуньку, з нагоди вистави „Вифл. ніч“ зол. 10·00; 4) о. Жарий Вас. — Переволока, збірка на весілю п. Капія, зол. 33·10; 5) Громада с. Лопушанка хом., п. Стрілки, коляда зол. 10·60.

Кождий любитель прецизійних годинників повинен відвідати магазин **ҐУТЕРМАНА, Сикстуська 14.** Золотий годинник дамський на ленточці „Prima Swiss Watch“ 52 зол. з 3-літною ґарантією. 164 в 1-1

ДОПИСИ.

ГОЛОС З ЛЕМКІВЩИНИ. Лемки — се одна з галузей нашого народа, найдальше висунена на захід Нарід се гірський. Природа своїми довготревалими завіями сніжними і острими вітрами, а з другої сторони камянистим ґрунтом впливає на лемка в двох напрямках. Виробляє в нім характер сильний і загартований, та змушує його до солідарности. Звідси лиш один крок до високо у Лемка розвиненого патріотизму. Той патріотизм є причиною, що від давна впоєно в той нарід переконання, немовби „правдивий русин“ повинен бути і православним. То православіє звісне лемкам не в своїм дійснім змісті, лише з самої назви тепер тішиться великими успіхами. Дуклянський, Горлицький і Грибівський повіти густо вже попереткані православними парохіями. Та православні священики завели очікування лемків. Вони зовсім не показалися великими рускими патріотами. Декотрі з них просто на вічах промовляли за голосованням на лісту 17.

Тепер Лемківщина, яка солідарно і тут голосувала на свою лісту ч. 20, тратить довіре до православія і його пропаґаторів, а надія чимраз більша, що так само цілими селами як зміняли катол. віру на православну, від тепер повертатимуть під крила правдиво батьківської катол. своєї віри, бо побачили і почули, що православія ужито між ними виключно до політичних цілей аґітаторів, котрі на тій аґітації роблять особистий інтерес.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ (Пенсилвенія в Північній Америці). Сегодня тут 29 січня 1928 р. і перший день зими: сніг на $1^1/_2$ стопи. Комунікація майже вся стала, особливо між Українцями. А вчера мав відбутись Великий Концерт Крушельницької в „Люлю Темпл“ при 13-тій ул. і Шпрінґ-Ґардені. Перший її концерт в Америці страшно не вдався, не з її вини, але ізза того, що оголошували його наші „національні патріоти“, „оборонці бідного народу“, що валять тут Церкву нашу католицьку. А „бідний нарід“ так уже в нашім місті має досить їх „оборони“, що не прийшов навіть на концерт Сальомеї длятого, що ті „оборонці“ його оголошували. А що й чужі недописали, то концерт відложено. — Ще цікавійша друга річ: се приїзд сюди д-ра Клодницького, котрий приступив до спілки з Митрґою, аби воювати проти Церкви і нашого Епископа Богачевського. Ми робітники ґуртом його оглядали й одеп з нас. тов. К., каже: „Варт післати його в Карпати і най так „орґанізує“ як тут „бідний нарід“, то малиб ми правдивого живого Довбуша“. А тов. Д-ка ще: „Пережили ми всякі злидні конґресів і обєднань, що показалися розєдналнями, а тепер ідемо вперед. Ми католики горою вже, а ті, що хотіли завести якусь пра-прадідну віру, тепер уже бються в перси, хоч позірно ще тріпаються...“ (Таких — дуже інтересних — дописів, написаних робітничими руками, маємо з Америки кілька й будемо їх помалу містити, щоб і тутешнє наше робітництво побачило, як наші робітники за морем, переїхавши світ і перейшовши в життю всякі партії, всякі „ізми“, — наресті переконуються, що все те пустий туман і самодурство тай вертають до своєї катол. Церкви й виховуються в її дисципліні на дійсно цінних і розумних людей. — *Ред.).*

НОВИНКИ.

Друкарська помилка вкралася в політичний огляд ч. 21, яку отсим справляємо: в середнім стовпци, в 2 гім рядку знизу, зам. 57,5% має бути 67,5% (українських голосів зібраних УНДО м).

У Львові відбудуться від 26. до 29. мая два зїзди: польських бібліотекарів і бібліофілів. Се буде перший зїзд польських бібліотекарів і третий — бібліофілів. Оба для вшанування ювилею „Оссолінеум'у“.

Безробіття в Польщі. По даним державних урядів посередництва праці за час від 3 до 10 ц. м було в Польщі 176.584 безробітих зарєстрованих. В тім 38.276 безробітних жінок.

Польських робітників видалять із Сх. Прусії. Ходять чутки, що німецька влада задумує видалити небаром зі Сх. Прусії польських робітників, що працюють там уже в д 1923 р. Лишаться тільки ці робітники, що дстануть спеціяльний лозвіл на дальший побут.

— **В Укр. Науковім Інституті в Берліні** відбувся 23. ц. м. відчит д-ра мед. Б. Матюшенка на тему: „Санітарні відносини і стан здоровля на радянській Україні“.

Катастрофа в копальні. У копальні „Фідлянд“ під Лібенверден-ом у Саксонії завалилося сталеве руштування двигаря і 20 робітників упало в закіп, 13 з них погибло, 7 важко поранених.

Катастрофа в горах. В Зальцбурґу наслідком заломання кладки, 17 туристів упало в пропасть, 4 уратували, 13 не найшли доси.

— **Знову землетрус на Сицилії.** У середущій частині Сицилії повторився землетрус. В околиці місцевости Кальтанісета потворилися горбки з кратерами, з яких добувається лява, полумя та дим. Малі вулькани димляться мов фабричні комини. Більших шкід не спричинив землетрус.

Нова кухня вітамінова, книжка потрібна в кождій українській хаті, на селі і в місті. Після найновіщих вимог здоровля зложила Осипа Заклинська. На зміст книжки складаються такі частини: І. вегетарянська, ІІ. мясна, ІІІ. дієтична і діточа, ІV. ради для ґаздинь. У першій частині є між иншим приписи проварення вітамінових страв, печення хліба, вітамінові торти, тіста, компоти, заварювання, галярети, мармеляди, безалькогольні напитки, морожене і т. и. Книжка обнімає біля 200 стор. друку, вел. вісімки і виходить з друку перед Великодними святами. Ціна її в передплаті, отриманій до 10. квітня ц. р. виносить лише 4 зол. вже з почтою — після виходу з друку ціна буде значно вища. Передплату приймає В-во „Русалка“, Львів Куркова ч. 10., звертаючи увагу нашого громадянства взагалі, а зокрема наших жінок-господинь, що так гарно і практично написаної кухарської книжки не було і нема досі навіть в чужих мовах, та що з замовленнями треба поспішати, бо наклад дуже обмежений. 1—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА“. — Lwów, skr. poczt. ч.11**

М. ХЛІБКЕВИЧ, у Львові, вул. Руська ч. 20. поручає свою **робітню і магазин обуви мужеської, дамської і дитячої.**
171 1—8

Б. оператор клініки проф. Ноймана і Гаєка у Відні
Д-р Л. Александрович
Спеціяліст від недуг ушних, носа, горла і гортані
Львів, ул. Валова 11., тел. 40-75,
118 9-12

ФІРМА **РОМАН ЗУБИК** **ЛЬВІВ, вул. Галицька ч. 16.** поручає **новости для Пань, сукна на мужеські одіння. Анґлійські крепи на реверенди і папістики для**
120 **П. Т. Отців.** 11—20

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-:
найдешевше поручає фірма

„ГОЛЬФ" ЛЬВІВ, Кілінського 1.

напроти Віденської Кавярні.

167 3—24

Ціни для зареклямовання нашого магазину **найнизші.**

ПЕРШОРЯДНА ФІРМА

СТАХЕВИЧ і АБРИСОВСЬКИЙ

У ЛЬВОВІ — РИНОК Ч. 32.

ПОРУЧАЄ

ДОБІРНІ ТОВАРІ ДЛЯ ПАНЬ.
МУЖЕСЬКІ СУКНА.
ПОЛОТНА.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР!
ЦІНИ НИЗЬКІ!

153 4—15

РІК ОСНОВАННЯ 1878.

На весняний і літний сезон
поручає наймодніші
КАПЕЛЮХИ і ШАПКИ
Фірма АНТІН КАФКА
Львів, вул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! Вибір великий!
138 7-?

ЗУБИ виробляю по такім ЦІННИКУ

1 золот. корона	18 зол.
1 золот. зуб	15 „
1 зуб на кавчуку	2 „
1 репаратура	3 „

Все з найлучшого матеріялу
РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.
(де кавярня de la aix).
127 Знижок не уділюю! 17—24

Сорочки, підштанки, ковнірці, краватки, панчохи, скарпетки, рукавички, трикотажі, **кольоратки,** та імпрегновані манжети — по найнижчих цінах продає ґалянтерійна торговля **ШТАЙНБРУХА, Львів, вул. Трибунальська 1.** (угол Ринку). 73 19-20

Оказія! Нові й уживані **МЕБЛІ**
спальні, їдальні, поодиноку хатню обстанову на догідних умовах
маг. меблів, **ГЕРМАН МІНЦЕР,** поручає
165 **ЛЬВІВ, Трибунальська 4.** 3—5

СПАЛЬНІ, ЇДАЛЬНІ, САЛЬОНИ, КАБІНЕТИ - Вироби - солідні - **МАТЕРІЇ на МЕБЛІ** петріскаючі
ТАПЕТУВАННЯ КІМНАТ також **КИЛИМИ**
першої якости, в найкращих орнаментах і красках, поручає і виконує найдешевше
Лев Матвійовський
Львів, Хорущина 8. **Телефон 40-11.**
132 8—10

ОБІДИ з 3-ох страв зол. **1·50**
для абонентів знижка. ПИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ" — (давний Людвіг) — тепер
142 12 24
І. Гайдингер, ::: ЛЬВІВ, ::: ул. Краківська 7.

РЕВМАТИЗМ, гостець, артретизм, нервоболі, болі мязей, ломання і т. п. недуги лікує **Saliment**
виробу АПТИКИ
К. АВҐЕНШТЕРНА
ЛЬВІВ, вул. Красіцьких ч. 20.
119 (угол Казимірівської). 10—10

Посезонова продажа трикотажів і виробів волічкових з опустом 10 прц. з виставових цін у фірми: „ОЛЬКА" ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 35. біля „Народньої Торговлі".

116 11—20

РІК ОСНОВАННЯ 1860.

Найстарше у Львові концесіонване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)

ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**

уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер

ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.

Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства. Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельковаиих і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученім мені керовництві роботами.
154 6 20

ВИНА краєві і заграничні

:: поручає по конкуренційних цінах ::
168 ГУРТІВНЯ ВИН 2—4
ЖИГМОНТ ВАЙС, Львів, Скарбківська 4. (в пивниці).

Дентист ЯКІВ НАСС

Львів, вул. Сикстуська ч. 17/II.

Скріплювання хитаючихся зубів, пльомбування й винимання зубів без болю. Штучні зуби в кавчуку і золоті після американської системи. Пацієнтів з провінції полягоджується в найкоротшому часі. П. Т. Урядовцям і студентам значна знижка. Полекші в сплатах. 160 3-5

Замовляйте цікаву книжку
ПРО ПОЯВИ ДУХІВ п. н.

СПІРИТИЗМ

як 3. кн. „Бібліотеки У. Х. О."

Ціна 2 зол., з почтовою перес. 2·50 зол. — Замовляти в Адміністрації „Нової Зорі".

КИЛИМИ Глинянські

ЗАБАВКИ,
ВИРОБИ ЛОВІЦЬКІ,
КОСМЕТИКИ,
ФІГУРКИ ГІПСОВІ.
КОШИКАРСЬКІ ВИРОБИ

Львів, вул. Коперника 11. Тел. 26-09

ЛЮДВИК ГЕҐЕДІС

ФІЛІЯ: Килими і кошикарські вироби, Галицька 5. Тел. 30—32.
124 9—10

Власний виріб! Ціни фабричні!

КОВДРИ

1-сторонні	від зол.	26·50
2-сторонні	„ „	35·—
в цвіти	„ „	40·

МАТЕРАЦИ

з морської трави	від зол.	34·50
з волосані	„ „	76·—
Сінники готові	від зол.	5·—
Подушки з пера	„ „	18·—
Готові пішви	„ „	3·—
„ **простирала**	„ „	5·50
„ „ під ковдри	„ „	11·50
Вовняні коци	„ „	9·50

ПОЛОТНА, РУЧНИКИ, КИЛИМИ і т. п

найдешевше продає
ФАБРИКА ПОСТЕЛІ
А. ПЕТРУШЕВСЬКИЙ & М. МЛЄКО
Львів, Коральницька 6., тел. 37-72.

Пінники даром. Для шпиталів, пенсіонатів і т. п. ціни офертові. 131 8-10

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ
І. ЗІХЕРА

ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.
169 (напроти КАТЕДРИ) 1—20

поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні	6·90, 7·50, 8·50.
„ фільдекос і шитяні	від 2·50
Панчохи фільдекос	„ 2·90
„ „ I-а	„ 4·59
Реформи фільдекос	„ 4·—
„ шовкові	„ 9·—
Сорочки попелінові	„ 14·—
Пантофельки домові	„ 6·—
Капелюхи діточі	„ 2·50
Краватки шовкові	„ 1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

Виріб ВЗУТТЯ спортового й люксусового. — Спеціяльна робітня, репараційна виконує швидко і дешево

І. Мушинський,

ЛЬВІВ, ЯҐАЙЛОНСЬКА 11 в подвірю.
115 **Тел. 25-31.** 10—15

НОВІСТЬ!

ПОМПИ керничні „ПАТЕНТ"

порушувані довільно ручно, мотором, кератом або вітряком. ЛОЖИЩА кулисті. Видатність до 7.000 літр.— 1 год. Гарантія на 5 літ. Вироблює тільки фірма: Підприємство верч керниць інж. **Фр. ДОМІНІК** Львів, вул. 29. листопада ч. 37, тел 18-55.
52 7—8

Видає й редаґує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні В нд. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10

Ч. 23 (125). Należytość pocztową uiszczono ryczałtem. Львів, четвер, 29 березня 1928 р. Рік III.

НОВА ЗОРЯ

ЧАСОПИС ДЛЯ ПОШИРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ХРИСТІЯНСЬКОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ

Виходить два рази тижнево: в четвер на 4 ст., під неділю на 8 ст. Адреса: Нова Зоря, Львів, Сапіги 26, І. п. Конто П. Щ.: Краків 405.867. | Передплата в краю: ¼-річно 6 зол., місячно 2 зол. За кордоном ¼-річно 1 амер. доляр. — Ціна числа 25 сот. — Рукописів не звертається.

Прокуратори чи обжаловані?

Маленька ґрупка диктаторчиків, котрі вже давно не мають над чим „диктувати“, програвши основно вибори, виписала три довгі статті п. з. „Політика у великім і малім стилю“. В тих трох статтях докона́ла та ґрупочка перехрещення давної диктатури на „Репрезентативну Еманацію“. І відмовила тої „еманації“ і УНДО-ню (з поверх півміліона голосами) і всім иньшим орґанізаціям української суспільности, а монополь на „еманацію“ таки дальше приписує — собі (гл. ч. 33. „Ради“). Ми признаємо, що одинокий посол ґрупки диктаторчиків є якоюсь „еманацією“ українського народа, а саме „еманацією“ пустої демаґоґії й неґації та повного браку всякої політичної думки. Зрештою той чоловік мабуть все те заступить собі більше реальною орієнтацією на явніщий сельробізм і — поступить в тім разі консеквентно.

В тім усім повиборчім похміллі УПП не булоб властиво нічого цікавого, опріч своєрідної веселости на тему: „Як з ґумором закривати свою програ́ну.“

Але в ч. 35. „Ради“ в довжезній передовиці забавилися наші диктаторчики в прокураторів нашого орґану. І пишуть пани прокуратори, немовби вони „виказали“, що статті „Нової Зорі“, а саме: „Березневий акт як учитель“ і її політичні огляди „шкідливі й убийчі“ (не „убійчі“, пп. професори!) та що „політична думка і діяльність, якої прихильником і визнавцем повинен бути кождий (!) чесний з собою і своєю нацією громадянин, н е с м і є (що за ріщучі диктатори!) н а в і т ь н а г а д у в а т и тих думок, які ширить „Н. Зоря“... Also sprachen — панове з „Ради“...

Але хто вони всі ментори громадянства?

Се ті, що їм українське громадянство в Галичині віддало було в 1918/19 рр. к е р м у галицько-української політики... Се ті, що політику сю весь час вели від к а т а с т р о ф и до к а т а с т р о ф и...Се ті, що на своїм сумлінню мають з а п р о п а щ е н н я нашої справи в Галичині і 100-тисячної галицької армії і виїмкових корисних для нас міжнародніх обставин... Се ті, що своєю безприкладною нездарною політикою д о в е л и наш край до того тяжкого положення, в якім він тепер находиться. Се ті, що на них за все те тяжить і с т о р и ч н а в і д п о в і д а л ь н і с т ь, а особливо за те, що вони мають ще — скажім делікатно — сміліть, удавати дальше монополістів представництва думки нашого краю.

Всі инші народи, що завдяки своїм нездарним п о л і т и к а м потерпіли катастрофи, вже давно потяґнули згаданих політиків-винуватців до відповідальности і більш або менш прикладно покарали їх. Се сталося в Росії і Німеччині, в б. Австро-Угорщині і Болґарії, в Туреччині, Ґреції і т. д. Так було зрештою завсіди і всюди.

Тільки не у нас! Чи треба пригадувати загально відомі факти, коли головних винуватців нашої державної катастрофи оточували в нас далі — вже після катастрофи — пошаною, почестями і т. п.? Коли позволяли їм у нас безкарно накидуватися суспільности і далі на провідників, менторів і прокураторів! Коли люде йшли за ними і грязнули далі у пропасть, в яку вони завели нас?

Правда. В нас є для них вирозуміння й оправдання: вони — мовляв — хотіли і хочуть як найкраще... „Хочуть України і то самостійної“... Але ще Драгоманів дав відповідь на таке наївне оправдання: Не досить „хотіти“, треба ще в м і т и щось путнє зробити... А того, як доказують факти, диктатура власне не вміла, хоч мала добрі нагоди і безумовний послух в цілім громадянстві нашім. Але не се ще найгірше! Далеко ґірше те, що вона не хоче признати повного банкроцтва своєї політики, що дальше накидається на провід нації і то монопольний, що сміє судити правдиву критику і правдиві думки инших як „злочинні“...

І при тім всім виказує таку саму безмежну наївність, яку виказувала весь час, коли мала владу в суспільности: нпр. закидає нам якусь угодовщину. В тім є акурат тільки розуму, кільк о було в вірі диктатури, що Анґлія перекотить через Карпати танки (власне танки), „щоб вигнати зі Сх. Галичини проклятих Ляхів“ і віддати край, розуміється, диктатурі, бо комуж би иншому?

По всіх експериментах з перекочуванням танків наша думка така: Треба нам боротися в границях Польщі як її горожанам, якими ми тепер є, за автономію наших земель. Ніяка держава на світі не дасть собі, поки вона істнує, видерти нічого, поки ті, що домаґаються від неї чогось, не признають, що опріч прав, які хочуть мати, мають і обовязки. Одно і друге міститься в поняттю горожанської льояльности, котра ґрубо ріжниться від „угодовщини“. Н а м у Польщі н а л е ж и т ь с я а в т о н о м і я, к о т р у о д н а ч е т р е б а щ е в и б о р о т и, а то длятого, що пп. диктатурці в свій час перешкодили, щоб та автономія була сегодня фактом.

Чи наша орґанізація має послів у Варшаві? Чи ми взагалі старалися їх мати, щоб робити якусь „угоду“? Ми пишемо правду своїй суспільности, а саме: Крайний час вийти з дурману, що світ задля нас буде ось сими днями воювати з Польщею і що за Збручем є „гарна укр. держава“, бо там неволя і нужда далеко ґірша ніж тут, і сього факту не знищить і сто статтей „Ради“ про „Дніпрельстан“. Злочинці се ті, котрі обманюють свій нарід.

Тому час найвищий, панам диктатурцям сказати отверто і ясно: В и в и н у в а т ц і теперішнього нашого положення в краю і ваше місце не на фотелях прокураторів, лиш на лаві о б ж а л о в а н и х. Кому як кому а вам не слід давати поучення ґромадянству! Наперед скажіть тому нещасному громадянству, за чиї ґроші видаєте аж два орґани і за чиї ґроші перевели ви коштовну демаґоґію в часі виборів. Щойно тоді можна буде брати під увагу і ваш голос як голос одної з партійних „еманацій“ українського народу, — а не скорше!

Вислід нашої думки такий: Кажемо, що хто має політичний розум і якусь політичну силу, той повинен боротися за автономію українських земель на основі громадянства в Польщі. Не хочете, — то не боріться! Наслідки побачите. Ждіть дальше на анґлійські танки, німецькі пікельгавби і „гарну державу за Збручем“. І називайте свою неґацію „високою, чистою політикою, у великім стилю“. Але ми не дамо собі заборонити свобідної критики того „стилю“ ніяким монополістам ні диктатурцям!

Підготовка польського духовенства в Америці.

Польська Духовна Семинарія у Зл. Державах півн. Америки се ґордість польської еміґрації та всеї польської суспільности. Основана ще в 1885 р. в м. Детройт, а в 1909 р. перенесена до м. Орчард Лейк'у складається вона з двох шкіл: 6-клясової Колеґії, типу середньої школи, і властивої Семинарії. Свідоцтво зрілости Колеґії управнює до студій в Семинарії і в Університеті Арм Арбор (Міч). В Колеґії є тепер 365 учнів і 16 професорів (12 духовних, 4 світських). Властива Семинарія має відділи: фільософічний (2-річний) і богословський (4-літній). Тепер учиться в Семинарії 132 клириків з ріжних р. кат. епархій Зл. Держав. Професорів викладає 7-ох. Всі з повною кваліфікацією. Серед вихованків гарно розвинене орґанізаційне житте. Студенти ґуртуються і працюють в численних орґанізаціях і брацтвах. Видають свій місячник (Sodalis Marianus). Товариства мають бібліотеку, що має понад 10.000 томів і читальню, котра передплачує поверх 100 часописів.

Мимохіть насувається порівнання з відносинами між Українцями в Америці! Преосвящений Константин в Філядельфії докладає всіх можливих старань і жертв, щоб виховати ґрекo-католицьке молоде духовенство вже з тамошних уроженців, бо без такого духовенства вся наша заморська еміґрація а з нею й наша Церква та наш обряд за морем напевно пропащі. Але щож! Кілька (буквально: кілька) інтеліґентських демаґоґів, захопивши в свої руки найважнійші пресові орґани, аґітують між нашим народом, щоб відмовив усяких жертв на те найпотрібніще діло. Виразно пишуть, аби ні цента не жертвував наш нарід на ту ціль! А що масу все лекше наклонити до того, щоб не давала, ніж до того, щоб давала на публичні цілі, отже руїнники тішаться покищо доволі „гарними“ успіхами. Але вже видно просвітління в народній масі.

АВТОРИТЕТ А ВІЗАНТІЙСТВО.

(Стаття надіслана з кругів Духовенства).

III.

Східна Церква стративши свій питомий авторитет, розуміється, не могла видвигнути й оборонити також ніякого іншого, слушного і правного, людського авторитету. Словом, вона не змогла сповнити посланництва призначеного їй Ісусом Христом ані що до себе самої, ні що до народів і держав, серед яких вона істнує. В ній самій повстав занепад і розклад, а се спричинило розклад також у державнім організмі. — Горе Церкві, яка віддається в неволю світської власти! Але горе також тій державі, котра возьме владу над Церквою й уживає її до своїх цілей. Се власне збулося на візантійській державі. Се видимо також на російській державі, яка стала воспріемницею візантійського цезаропапізму. Росія прикувала Церкву до свого державного корабля, а наслідок того був такий, що державна самоволя і деспотизм згнобили людську совість і достоїнство. Церква не мала там ніякого впливу, бо сама була в розкладі. З упадком царату його Церква стратила всякий свій, навіть зовнішний, престіж, який ще посідала. Коли большевизм, як наслідник царату так довго в Росії володіє і навіть звідтам непокоїть цілий світ, то лишень тому, що там Церква не мала ніякого дійсного впливу, і длятого там цілий суспільний устрій був без правдивого, а не лиш формального розуміння й респектування авторитету. Інтеліґенція світська працювала над знищенням царського деспотизму. Але коли він упав, не зуміла видвигнути іншого авторитету, бо сама була вихована в революційнім дусі без авторитету. А простий мужик, вихований в рабстві, став пасивним на все так, що він не може комусь не служити по рабськи, менше о се, кому, чи цар, чи Ленін, чи жид Троцький, або хто небудь інший. І тому прийшов большевизм, який знайшов догідне підложе до свого осатанілого режиму і тиранства.

Чи державні, політичні і суспільні відносини булиб такі, які є нині на Сході, колиб Церква на Сході остала була в лучности і єдности з катол. Церквою? Чи нинішний вулькан Балкану був би тим, чим є тепер? Чим була би Україна? Чим булаб Росія? Чи світова війна булаб мала такі згубні наслідки? Сі питання піддаю під розвагу і до розвязки історіософам.

IV.

Ціле наше нещастя, що ми хоч зєдинені з катол. Церквою, хоч католики, одначе не можемо позбутися впливу візантійства. І тому стоїмо „на межі“, чи „по середині“. Нас мучить певного рода недовіря і підозріння до катол. Церкви. Ми в катол. Церкві, але оглядаємось на Схід і даємося ним очаровувати мов фатаморґаною. Ізза сеї причини ми не можемо зрозуміти, оцінити і пошанувати авторитет. А без авторитету ми, хоч яка численна нація, становимо лишень інертну масу. Без авторитету замість ладу, поступу і культурного розвою розпаношується у нас тільки демагоґія, „анархічна принціпіяльність“ (як признає само „Діло“) або понижаюче рабство. В чужім ярмі служимо охочо як раби, але самі між собою стаємо бунтарями, киринниками й інтриґантами.

Церква у нас хоч безпосередно сповняла і сповняє ще єдино найкрасші прислуги для свого народу, — коли многі „дуби“, світські патріоти, пішли в найми до чужих, — хоч у грізній небезпеці Церква се майже єдине прибіжище — одначе вона у нас не має послуху і пошани. Її авторитет понижуваний і підкопуваний. Хіба коли велике лихо грозить, або конечна потреба змушує, тоді всі до неї звертаються і домагаються помочи і прислуги. А відтак легковажать Церкву і навіть поборюють її. Церква у нас причинилася до основань майже всіх інституцій на полі просвітнім і економічнім, але тепер її виганяють з тих інституцій. Авторитет Церкви у нас так легковажений, що кождий уважає себе покликаним і компетентним приказувати Церкві. Перший-лучший демаґог зискує тим більше на популярности, чим більше на вічах плюгавить Церкву. Церква у нас мусить слухати і служити диктатам світських чинників. Се зловіщо відбивається так на Церкві як і на світській інтеліґенції і вслід за тим на долі цілого народу.

Це найлучше доказує наша нинішна майже безвихідна ситуація під кождим оглядом. Загальний у нас хаос, крик, замішання, партійний роздор, підозріння, інтриґи, демаґоґія, словом — розклад.

Ізза впливу візантійства нема у нас якби належало почування лучности і єдности між Епископами і підчиненим духовенством, у котрого світський інтеліґент густо-часто має більше значіння, ніж Епископ. Що Епископ скаже, се маловажне і знехтоване, але вискази і „кличі“ світських чинників принимається з великим довірям. Священик, який почувається до лучности з Епископом і боронить його, густо-часто оминаний і уважаний за „донощика“. Зате духовенство дізнає — такої самої відплати від своїх вірних: вони бокують від своїх душпастирів, а порада навіть жида нераз скорше знайде у них послух, ніж свого душпастира. Загальне також нарікання духовеньства, що комітети і братя церковні стоять як не в формальнім бунті, то в кождім случаю в опозиції проти священиків.

Кінець буде.

Подвійною міркою не стоять держави.

В часі торжества імянин марш. Пілсудського в Тернополі йшла наша шкільна молодь в поході — похнюпившись. Се так роздратувало вшехполяків, що ті напали наших дітей і так тяжко їх побили, що деяким поломали черепи на голові, як прим. внукови Впр. о. Громницького. Здається, що се одинокий випадок того рода не тільки в Европі, але і в Азії, з виїмком большевії — щоб так знущатися над дітьми за те, що вони — „не проявляють радости“... Недавно одиниці з нашої молоді у Львові в той сам день поломали для демонстрації деякі предмети в шкільних будинках. За те потягнено їх вже до відповідальности й відбуваються строгі слідства. Ми не похваляємо таких учинків. Одначе тільки несправедливі люде моглиб поставити на рівні молодечу нерозвагу (котрої жертвою падуть мертві предмети) з відбиранням здоровля дітям тільки за те, що вони „не проявили веселости ... Подвійною міркою трактування свого населення, не стоїть ніяка держава, а розбиванням голов дітям чейже трудно наладнати відносини в краю. Мають большевики на совісти свої Крути, але мають і вшехполяки Тернопіль.

Повістевий фейлєтон „Нової Зорі“ з дня 29 III. 1928 21

ОСИП НАЗАРУК.

РОКСОЛЯНА

Українська історична повість з 16. століття.

А темні судна Хайреддіна підпливали все блище і блище. Вже на них виразно видніли чорні тула гармат і блискучі ґаківниці і залізні драбини з ґаками, які розбишаки перекидали на купецькі кораблі і так діставалися на них з мечами в руках і ножами в зубах. Онде стояли вони довгими рядами, ждучи наказу ватажка.

Ґалєра торговців стала — як курка, на котру налітають шуліки. А на однім з піратських суден вийшов з каюти Хайреддін з рудою бородою, пострах всіх людей, що плили морськими шляхами, без ріжниці віроісповідань. Обличча опришка було порізане глибокими близнами. Крізь легкий прозрачний кафтан з червоного шовку видніла сталева кольчуга. За поясом мав два острі ятаґани, при боці криву шаблю, в руці звичайну палицю-кавулю. Бороду мав руду, аж червону, немов помальовану.

Настя на той вид зачала тихо тремтячими устами шептати псалом: „Помилуй мя Боже по великій милости твоїй і по множеству щедрот твоїх...“

Кляра, на всім тілі дрожачи, шептала до Настуні:

— „Зараз буде напад...“

Хайреддін глумливо й уперто вдивлявся в ґалєру торговців, не кажучи ні слова. Над його головою помалу підносили червене полотно на двох жердках. На нім звичайно видніло одно-одиноке слово:

— „Піддайтеся!“

Але тепер на велике здивування всіх, що вліпили очі в полотно, був більший надпис:

— „Десять днів і десять ночей не беру добичи ні на морі ні на суші ні від мосльмів ні від нессараґ відколи вуха мої вчули вістку, що на престол мосльмів вступив Десятий Падишах Османів.“

Всі відітхнули, хоч страх не уступив відразу: і свобідні і невольні на пів притомними очима ґляділи на три піратські судна Хайреддіна, що тихо сунули попри них.

Вони вже зникали на чорнім тлі, а жах невольниць ще більшав на думку про візд у столицю того чоловіка, котрого хоч на десять днів пошанував страшний Хайреддін з рудою бородою.

Настуня збілілими устами раз-у-раз відмовляла „Помилуй мя Боже“ — вже зі страху перед Царґородом, столицею Халіфа.

Всі невольниці вже Бог знає котрий раз оповідали собі, як перед виладовуванням їх у пристані покують їх чвірками в ланьцушки, бо в натовпі моглаб не одна втечи і пропасти.

Кляра, котра відкись докладно знала майже про все, що робили з невольницями, пояснювала Настуні, що коли часом не стає ланьцушків, то скорше навіть мужчин повяжуть звичайними путами, ніж молодих жінок і дівчат.

— „Та чому?“ питала Настя.

— „Яж тобі вже говорила! Бо мусулмане кажуть, що найдурніща жінка хитріща від найрозумнішого мужчини. Зрештою ми в нашім віці дорощий товар, ніж найсильніші мужчини.“

Білі ручки Настуні злегка задрожали, а в її синих очах заперлилися сльози.

Над ранком заснула неспокійним сном. І снилося їй, що на ґалєру таки напав Хайреддін-розбишака трома суднами і що здалека надлетіли малі чайки козацькі... І що була взята битва і що ґалєра почала горіти і пекла ясна полумінь. Пробудилася з криком. Було ще темно кругом. Тільки очі нята її пекли від недоспаних ночей. Сіла на лежанці й очікувала днини. Раненько почула в небі тужні голоси. Такі тужні, що здавалося їй на хвилинку, що то її рідна мати й батько кличуть за нею:

— „Настуню! Настуню!“

(Далі буде).

Політичний огляд.

(Женевська квадратура кола — Польща і її сусіди. — Відгомін березневого акту за червоним кордоном: політична гіпокризія й історична правда. — Селянський рух у Німеччині і наші соціялісти-радикали).

Львів, 26. березня 1928 р.

Незалежно від чергових зборів Союза Народів і періодичних засідань його Ради, ведуться в Женеві наради міжнародної комісії для обмеження зброєнь. Також під фірмою С. Н., що дав ініціятиву до сих нарад й орґанізаційно веде їх, одначе участь у них мають не самі тілько члени С. Н. а й постороннї держави, між ними Америка й Совіти. Очевидно, при дуже неоднакових величинах і характерах держав та при найбільше суперечних обставинах і взаєминах політичного життя їхніх народів умовлення спільних принципів для обовязкового для всіх держав обезоруження річ така трудна, що майже межує з неможливостю, неначе квадратура кола. При всьому тому в цілім світі нема двох думок про те, що в сім напрямі мусить у недалекім часі щось статися, бо инакше дальші конкуренційні зброєня як не доведуть до нової ще страшнішої світової війни, то до фінансового банкротства ріжних держав і загальної господарської кризи. Тому-то, хоч наради в Женеві йдуть дуже пиняво, то з часом таки мусить прийти до якоїсь міжнародної реґляментації зброєнь. Тимчасом, один з учасників нарад, СССР. користає з нагоди, щоб максимальними внесеннями в роді негайного і повного скасування всіх армій, фльот і т. п. збивати аґітаційний капітал і поглумитися над амбарасом ворожих держав, яких заступники не знають гаразд, як ті очевидно демаґоґічні проекти трактувати. А що провідником совітської делеґації є сам Литвинов, дуже зручний і присім їдкий діялектик, то дебати цікаві т. ск. з театрального пункту погляду. Досить вигідне становище при сих нарадах займає Німеччина. Як фактично і примусово розоружена держава, може вона собі позволити попирати всі найрадикальніші проекти, до совітського включно. Тому то й її заступник має нагоду до неодного ефектовного виступу. — Минулої суботи наради комісії перервано і відложено на неозначений час.

Найважнішою перепоною на шляху до — не кажім: повного розброєння, а до самого обмеження зброєнь, то ціла маса невирівнаних політичних рахунків між державами. Не мусять се бути якраз територіяльні суперечности, бо ось приміром — між В. Британією і Совітами їх нема, можуть вони мати й характер господарський або соціяльний. Та найчастіше скомплікований, мішаний. Так ось Польща між пятьми сусідами лише з двома має так уладнані взаємини, що в даних обставинах оружний конфлікт неправдоподібний: з Чехословаччиною і з Румунією, себто на своїй полудневій границі. Не те на трьох останніх границях. З Совітами Польща на око в поправних, з дипльоматичного боку, взаєминах, одначе політичні і соціяльно-культурні суперечности тут такі, що про вирівнанне їх не можна й думати. При всім тім курйозна ситуація: політично і мілітарно Польща з своїми союзниками сильніша від Совітів, та одночасно в удержанню большевизму при владі видить найпевнішу запоруку трівкости своїх східних границь... Мовчазна, неписана, одначе обосторонно свідома спілка між ворогами для обопільного добра. Сеї істини не закриє жадна гіпокризія, ні з сього, ні з того боку.

Бо ніщо тілько гіпокризія визирає прим. з відзивів радянської преси з нагоди пятиліття рішення конференції амбасадорів 15. III. 1923 р. Плач над долею Галичини і Волини... Цілком справедливо зазначило з сього приводу „Діло“, що париська конференція тілько приймила до відомости постанови польсько-совітського мира, де Совіти виреклися згаданих земель. Та з другого боку не має рації кореспондент „Діла“, коли при иншій нагоді пише, що рижський кордон — то тілько наслідок битви над Вислою. Бе сього, мовляв, сей кордон лежав би далеко на заході... Такі твердження, чи радше алюзії, суперечні з історичною правдою. Пригадаймо собі 1920 р.: Польська армія в загальнім поспішнім відвороті зпід Києва; червона армія зближається до Буга; антанта посередничить, пропонує конференцію в Лондоні при участи заступників галицько-української Національної Ради; Совіти гордо відкидають пропозицію і відзиваються до Поляків: не слухайте антанти, годіться з нами самі без неї, а ми вам дамо Польщу не по Буг як вона, а далеко дальше на схід! — Коли отже побідні Совіти були такі щедрі для Польщі, то побиті лише тому не згодилися на границі ще дальші на сході, ніж вони тепер є, бо Поляки більше не домагалися і в тім часі дійсно більше не хотіли мати. Така ріжниця між політично гіпокризією й історичною правдою.

Найменший, одначе найпевніший, північний сусід Польщі — Литва, по 8-літній паперовій війні, засяде 30-го с. м. в Кеніґсберґу до мирових переговорів з Польщею. З серіозними намірами, чи тілько про людське око? Се певно, що крім Литви заінтересовані в сих трактатах і Москва та Берлін. Тому то скептицизм більше ніж оправданий. Нам здається, що розвязка польсько-литовського конфлікту неможива перед впрівнанням ріжниць між Польщею і Німеччиною.

Поморський „коридор“, торговельний трактат, становище німецької меншини — ось три дуже трудні і дуже скомпліковані проблеми, що розєднюють Польщу і Німеччину. Останній проблєм найлегчий до розвязання, і тепер, по виборах, прийде мабуть до якогось зближення між польськими Німцями й державою (ознаки сього вже є), хоч останній розпорядок президента РП. про обмеження права осідку чужинців в приграничній полосі — продиктований нібито стратеґічними оглядами — сильно попсував настрій Німців, звертаючися в дійсности — під натиском польських „кресовців“ — проти племінного і господарського розросту німецького елементу. Покористувався тим несвоєчасним розпорядком й німецько-державний уряд і, буцімто зражений сею проявою польської германофобії, відложив приготовані вже пересправи над постійною торговельною умовою з Польщею ad kalendas graecas.

По правді, причина сій тактиці німецького уряду инша. Треба памятати, що головний принцип у майбутнім торговельнім трактаті такий: польські хліборобські і лісові продукти за німецькі промислові. Тимчасом в теперішнім моменті Німеччина переходить дуже тяжку кризу в хліборобстві. Рільництво, велике і мале, знов сильно забилося в довги та стогне, особливо в Прусії, під невимовними податковими тягарами. В цілій Прусії раз-у-раз відбуваються ґрандіозні хліборобські віча і демонстрації, в яких нераз бере участь по 50.000 учасників. Приходить навіть до вибухів і малих револьт, особливо з нагоди ліцитацій селянського майна за податки. При сім великі, середні і малі власники ідуть рука в руку. Політична орґанізація хліборобів, т. зв. Landbund, всю вину скидає, і то цілком справедливо, на соціялістичний режим у Прусії, його доктринерське протеґуванне міст і промислових робітників коштом ненависних „аґраріїв“. В такій ситуації сама згадка про трактат з Польщею і збільшений привіз польських дешевших хліборобських продуктів викликає у німецьких землевласників обуреннє як заповідь ще більшої руїни рільництва. А тут у травні загальні вибори до райхстаґу і пруського сойму; настрій селянства готов помогти правим до побіди. З огляду на те уряд, щоб не робити внутрішнього становища Німеччини ще тяжшим, покористувався згаданим розпорядком польського президента і відсунув переговори на час по виборах. Демократичні і соціялістичні кола, що ще два місяці тому не могли налаятися правих членів уряду імперії за проволікання трактату з Польщею, тепер стали низше води, тихше трави — на сім пункті, очевидно.

Як-не-як, а ми порадили-б нашій соціялістично-радикальній партії, щоб вислала кого з своїх нововибраних послів, прим. п. Роґуцкого, на студії в Німеччину. Німецькі селяне мали-б потіху, побачивши білого крука: стоморґового господаря першоклясної землі в ролі депутата від соціялістично-радикальної партії,..

З РЕЛ.-ЦЕРК. ЖИТТЯ.

Папа Пій XI. а переслідування Німців в Італії. Римський кореспондент державного пресового бюра надіслав редакції „Райхспосту“ зміст розмови кард. Піфля, віденського архиепископа, на авдієнції у св. Отця дня 23. марта. М. и. згадав Папа про положення німецьких католиків у південнім Тиролі та висказав кард. Піфлеви свій біль, що австрійські католики робили йому закид, немовби Апостольська Столиця нічим не подбала, щоб навчання релиґії німецьких дітей велося в їх рідній мові. Що можна було зробити, Папа зробив, бо про всіх думає як про своїх дітей, тимбільше про покривджених. „Але скажіть“ — говорив дальше Святійший Отець — „своїм католикам, що ми не вільні, що відношення Церкви до держави в Італії таке саме, як було дня 31. вересня 1870 року. І на далі будемо робити се, що можливе і будемо молитися. Але направду побоюємося, що дальші наші старання можуть радше погіршити ніж поліпшити ситуацію“.

Що значить преса! Кріваві переслідування католицизму в Мексику не припиняються. Заходи Апост. Столиці, щоб їх припинити, досі безуспішні. Причину сього неуспіху добачує Св. Отець головно у „мові мовчанки“ масонських і жидівських пресових бюр та аґенцій, що дотепер ні словечком не згадали про сі переслідування. Св. Отець вважає, що цю змову преси треба конечно побороти, тому завзиває весь катол. світ, щоб рішучими протестами проти мексиканських переслідувань, віддати голос правді („Шенере Цукунфт“).

Засудження Маріявітів. „Полєк-Католік“ пише, що варшавський апеляційний суд затвердив засуд на 30 маріявітів (польських сектантів) за публичні заворушення й опір власти. Засуджені Маріявіти почали бійку в своїй церкві в обороні свого давного пароха, що збунтувався проти їх „епископа“ Ковальського. Вони побили до крови сторонників „епископа“ та потурбували і кількох поліцаїв, що помагали вигнати з церкви бунтівника. Сектантство все виходить з бунту і само бунтується вічно між собою.

Чехословацьке духовенство. Берненський „Таґепост“ подає число богословів в епархіяльних чеських семинаріях на чеській території й замічає, що німецьких богословів є майже у двоє стільки, що чеських (відношення 100:55). Згаданий часопис приписує справедливо вину за це антиреліґійному курсови чеських учителів і тенденційному безбожному вихованню чеської молоді в середних школах.

Люрд. Віденська „Райхспост“ повідомляє, що дня 6 травня обходитимуть австрійські Марійські товариства 70-літний ювилей появи чудесних уздоровлень у Люрді.

ДОПИСИ.

ПІДГАЙЦІ. Сьогодня, це є 19. березня ц. р. отримав я з почти анонімний лист слідуючого змісту: „Przestrzegamy, że na wypadek naruszenia na życiu lub zdrowiu jakiegokolwiek urzędnika polskiego, czy to w czasie obecnym czy późniejszym w drodze odwetu dostanie pan kulę w łeb lub połamie się panu nogi. Podpis oko za oko ząb za ząb".

Лист цеи писала інтелігентна людина, на що вказує змінений почерк письма. Також зазначую, що цей лист з погрозами був наданий в Підгайцях, чого доказом є печатка міс евої почти з нинішною датою 19. III. 23. Ніякої участи ні в минувшині, ні в теперішости в якомусь заговорі на польських урядовців я не брав. Це яскрава несправидливість католицького священика-українця о щось подібного взагалі підозрівати і то в імени якоїсь організаці, на що вказує слово „przestrzegamy". Чи життя католицького священика-українця має бути закладом за „naruszenie na życiu lub zdrowiu jakiegokolwiek urzędnika polskiego?" Гарні часи настають! Прошу це подати до загального відома. — о. Михайло Блозовський, учитель рел.

ВІННІПЕГ. (Канада). Сумерк автокефалів у Канаді. Релігійне питання в Канаді серед Українців проясніється. Послідна здається спроба повалення українсько-католицької церкви в Канаді неоправославієм (свистунівцями) не удалася. „Наська" церква що так розмашисто заповідала, що підотне крила епископови Будц розкладається. Найголовніші стовпи цего руху серед українського населення в Канаді дуже поріжнились а навіть побились по „ланиті". Наслідок цего — публичне зірвання Українського Народного Дому у Віннінеґу з православним Собором і жива полеміка „Українського Голосу" (що заступає т. зв. Собор) і „Канадійського Фармера" (що заступає Український Народний Дім і всіх тих, що кинули новомодну секту Серафимщину). Одна і друга сторона виводить на денне світло свою роботу, що стояла в злуці з тим „православієм" і яка певно нічо доброго не принесла українській імігра ції. Зачали кідатися собі взаїмно крила і то дуже добре, бо вони вже вправлені в тій роботі.

Вісгка про це розійшлася вже і по фармах і збаламучені свистунівщичою люде не знають, що тепер робити. Здається що частина верне назад до своєї церкви, яку покинули, а більшість опиниться в большевицькім таборі.

Соборники" з Віннінеґу думали сцентралізувати всі свої недобитки, що ще їх тримаються під свій омофор, але нема досить відважних поміж ними бо фармері готові тепер бити. Що вони тепер зроблять і до чого вже возьмуться — годі предвидіти, бо навіть і церков на котрій думали зробити золотий інтерес, їм не дописала.

Зїзд у'кр. катол. духовенства. В марті с. р. має відбутися зїзд українського католицького духовенства у Віннінеґу. Предсідником їзза неприсутности Еп. Будки буде Вспр. о. Олексів ген. вікарій. Цей зїзд, як показують реф рати начільніших священників, за повідається поважно. Головна ціль зїзду — реорґанізація нашої української католицької імміграції на церковно народнім полі.

Справа імміґрації. Домініяльне правительство Канади підняло живу дискусію над імміграцією і після ходу дискусій виглядає, що обмеження імміграційного закона, котрий уведено минулого червня, зовсім знесуть. Всі тої гадки, що Канада потребує нових горожан. Думають тепер над поселенням нових імігрантів щоб вони, коли прибудуть, як найскорше могли засимілюватися. Залізничні і корабельні компанії зачали вже сильну агітацію за новими поселенцями.

Жертви

надіслані до Адміністрації „Нової Зорі"

На Катол. пресу

1) Юліянна Маркевич — Львів, зол. 2·00; 2) о. Веугун Микола — Надусільна, зол. 5·00; 3) п. Кордюкова Ю. — Львів, зол. 5·00; 4) о. Канда. Григ. — Михновець, зол. 5·00; 5) п. Слоцька Анастазія — Бучач, зол. 10·00.

НОВИНКИ.

— **У. Н. С. зліквідований,** як повідомляє преса. Така сама доля жде кожду орґанізацію, котра не опирається виключно на певних кругах своєї суспільности, тільки оглядається на урядову допомогу. Се відноситься не тільки до польських УНС-ів, але й до московських, харківських та всяких инших, хочби вони не знати як кричали про своє „самостійництво". Кождий уряд старається мати своїх УНС-ів так у себе, як і в сусідних державах, — але кождий „пустить у трубу" кождого УНС-а скорше або пізніще.

Польсько-данцігський договір з 12. серпня 1925 р. про приміну вивозових мит уже затверджений в Польщі й у Данціґу. Договір набирає законної сили з днем 3. квітня.

— **Не вільно курити в залізничих ждальнях.** Увійшли в життя нові приписи, в яких м. і є заборона куренння тютюну в ждальнях. Хто куривби, платить кару 5 зол.

— **Пожежі.** В Дрогобичі в хаті господаря Возняка вибухла з невідомих доси причин пожежа. Був сильний вітер і огонь перекинувся на сусідні будинки. Згоріло 8 хат, 4 шопи й 1 стодола. — У с. Струтин у Яворівщині вибухла грізна пожежа. Згоріло 106 забудувань. У замішанні згинула 63 літня жінка й 1 дитина. Шкоди значні.

— **Озимина вимерзла.** Із ріжних сторін краю надх дять вісти, що ячмена й пшениця вимерзли зовсім. У деяких околицях вимерзло й жито.

— **Розстріл Суровцової.** Преса доносить, що большевики розстріляли на Україні м. и. відому і в Галичині п. Суровцову, котра здобула докторат фільософії у Відні, була дуже діяльна Українка. В останніх літах навіть хвалила большевиків, пересилаючи дописі в американську пресу. Але вони очевидно не могли їй простити колишніх її патріотичних виступів — і вбили, замануивши на Вел. Україну.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає).

БІБЛІОТЕКИ ПАРОХІЯЛЬНІ зложені з книжок не противних вірі й моралі — в ціні від 24 зол. вгору. На бажання шлемо цінники **„ДОБРА КНИЖКА". — Lwów, skr. poczt. ч.11**

Важне для П.Т. Духовенства і Читалень! **Євангелія** служебники, молитвослови, книжки до бібліотек, книги канцелярійні, оправляє дешево і на час переплетня **П. ПОДОЛЯКА, Львів, вул. Жовківська ч. 28. І. поверх.** 149 5-?

РІК ОСНОВАННЯ 1860.

Найстарше у Львові концесіоноване підприємство будовляне, теслярське і керничне (вертниче)

ФІРМА **АНТІН ФЕХТЕР**

уряд. уповн. майстер теслярський і керничний та рурмайстер

ЛЬВІВ, вул. Шумлянського 2.

Виконує всякі роботи в обсязі теслярства і студнярства. Поручається як одинокий спеціяліст для важнійших копаних керниць взагалі, то є мурованих, бетонованих, бельковаиих і цимринованих разом з уставленням до них помп і моторів усіх системів. Фахові поради при загвожджених керницях даю при порученім мені керовництві роботами.

154 7 20

ОБІДИ з 3-ох страв зол. **1·50** для абонентів знижка. ШИВО живецьке і львівське поручає РЕСТОРАН під „ЗОЛОТОЮ ГРУШКОЮ" — (давний 142 Людвіґ) — тепер 13 24

І. Гайдінґер, ::: **ЛЬВІВ,** ::: **ул. Краківська 7.**

Сорочки, підштанки, ковнірці, краватки, панчохи, скарпетки, рукавички, трикотажі, **кольоратки,** та імпрегновані маншети — по найнижчих цінах продає галянтерійна торговля **ШТАЙНБРУХА, Львів, вул. Трибунальська 1.** (угол Рынку). 73 20-20

Оказія! Нові й уживані **МЕБЛІ** спальні, їдальні, поодиноку хатню обстанову на догінних умовах

маг. меблів, **ГЕРМАН МІНЦЕР,** поручає

165 **ЛЬВІВ, Трибунальська 4.** 4—5

ВИНА краєві і заграничні

:: поручає по конкуренційних цінах ::

168 **ГУРТІВНЯ ВИН** 3—4

ЖИГМОНТ ВАЙС, Львів, Скарбківська 4. (в пивниці).

ЖЕРЕЛО РУКАВИЧОК і ПАНЧІХ

І. ЗІХЕРА

ЛЬВІВ, пл. Капітульна ч. 3.

169 (напроти КАТЕДРИ) 2—20

поручає **великий вибір рукавичок і панчіх**

Рукавички скіряні 6·90, 7·50, 8·50.		
„ фільдекос і нитяні . . .	від	2·50
Панчохи фільдекос	„	2·90
„ „ I-a	„	4·59
Реформи фільдекос	„	4·—
„ шовкові	„	9·—
Сорочки попелінові	„	14·—
Пантофельки домові	„	6·—
Капелюхи діточі	„	2·50
Краватки шовкові	„	1·90

також палички, парасолі, перфумерія і біжутерія.

ЗУБИ виробляю по такім **ЦІННИКУ**

1 золот. корона	18 зол.
1 золот. зуб	15 „
1 зуб на кавчуку	2 „
1 репаратура	3 „

Все з найлучшого матеріялу

РАППАПОРТ, пл. Марійська ч. 7.

(де каварня de la aix).

127 Знижок не удїлюю! 18—24

БІЛЛЯ, БЛЮЗКИ, ШЛЯФРОЧКИ, СПІДНИЧКИ, ПАНЧОХИ, :-: :-: ТРИКОТАЖІ і т. п. :-: :-: найдешевше поручає фірма „ГОЛЬФ" ЛЬВІВ, Кілінського 1. напроти Віденської Каварні.

167 4—24

Ціни для зареклямування нашого магазину **найнизші.**

Видає й редагує Комітет У.Х.О. Відвічальний редактор **Роман Гайдук.** З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10